תלמוד בבלי · אחרונים · צאן קדשים

צאן קדשים על זבחים

רבי אברהם חיים שור

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

צאן קדשים על זבחים

רבי אברהם חיים שור

מקור הטקסט: פנינים · רישיון: GNU FDL 1.3

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/צאן-קדשים-על-זבחים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמת הרב המחבר צאן קדשים 7
דף ב. 10
דף ב: 12
דף ג. 13
דף ג: 15
דף ד. 16
דף ד: 18
דף ה. 20
דף ה: 21
דף ו. 22
דף ו: 23
דף ז. 24
דף ז: 26
דף ח. 27
דף ח: 30
דף ט. 32
דף ט: 33
דף י. 34
דף י: 36
דף יא. 37
דף יא: 38
דף יב. 39
דף יב: 42
דף יג. 43
דף יג: 44
דף יד. 44
דף יד: 46
דף טו. 48
דף טו: 49
דף טז. 51
דף טז: 54
דף יז. 55
דף יז: 57
דף יח. 59
דף יח: 61
דף יט. 62
דף יט: 63
דף כ. 65
דף כ: 67
דף כא. 69
דף כא: 71
דף כב. 73
דף כב: 76
דף כג. 78
דף כג: 80
דף כד. 82
דף כד: 83
דף כה. 87
דף כה: 88
דף כו. 89
דף כו: 90
דף כז. 92
דף כז: 94
דף כח. 95
דף כח: 97
דף כט. 98
דף כט: 100
דף ל. 101
דף ל: 102
דף לא. 103
דף לא: 105
דף לב. 107

דף לב: 108
דף לג: 110
דף לג: 111
דף לד: 112
דף לד: 113
דף לה: 114
דף לה: 115
דף לו: 116
דף לו: 117
דף לז: 118
דף לז: 120
דף לח: 121
דף לח: 122
דף לט: 123
דף לט: 124
דף מ: 126
דף מ: 127
דף מא: 128
דף מא: 129
דף מב: 130
דף מב: 131
דף מג: 133
דף מג: 134
דף מד: 134
דף מד: 135
דף מה: 136
דף מה: 138
דף מו: 139
דף מו: 140
דף מז: 141
דף מז: 142
דף מח: 143
דף מח: 144
דף מט: 145
דף מט: 147
דף נ: 148
דף נ: 149
דף נא: 150
דף נא: 151
דף נב: 152
דף נב: 153
דף נג: 154
דף נג: 155
דף נד: 155
דף נד: 156
דף נה: 157
דף נה: 158
דף נו: 159
דף נו: 160
דף נז: 161
דף נז: 162
דף נח: 164
דף נח: 165
דף נט: 166
דף נט: 167
דף ס: 169
דף ס: 169
דף סא: 171
דף סא: 171
דף סב: 172
דף סב: 174
דף סג: 175
דף סג: 178
דף סד: 179

דף סד: 181
דף סה: 182
דף סה: 182
דף סו: 184
דף סו: 184
דף סז: 185
דף סז: 186
דף סח: 187
דף סח: 188
דף סט: 190
דף סט: 191
דף ע: 192
דף ע: 193
דף עא: 195
דף עא: 195
דף עב: 197
דף עב: 198
דף עג: 199
דף עג: 201
דף עד: 201
דף עד: 203
דף עה: 205
דף עה: 205
דף עו: 206
דף עו: 208
דף עז: 209
דף עז: 209
דף עח: 211
דף עח: 212
דף עט: 213
דף עט: 214
דף פ: 215
דף פ: 217
דף פא: 219
דף פא: 221
דף פב: 222
דף פב: 223
דף פג: 224
דף פג: 225
דף פד: 226
דף פד: 228
דף פה: 230
דף פה: 230
דף פו: 231
דף פו: 233
דף פז: 234
דף פז: 235
דף פח: 235
דף פח: 237
דף פט: 237
דף פט: 239
דף צ: 240
דף צ: 241
דף צא: 243
דף צא: 244
דף צב: 246
דף צב: 247
דף צג: 248
דף צג: 249
דף צד: 250
דף צד: 250
דף צה: 251
דף צה: 253
דף צו: 254

דף צו: 255
דף צז. 256
דף צז: 257
דף צח. 258
דף צח: 259
דף צט. 260
דף צט: 261
דף ק. 262
דף ק: 263
דף קא. 264
דף קא: 266
דף קב. 267
דף קב: 268
דף קג. 269
דף קג: 270
דף קד. 271
דף קד: 272
דף קה. 272
דף קה: 273
דף קו. 275
דף קו: 275
דף קז. 276
דף קז: 277
דף קח. 278
דף קח: 279
דף קט. 281
דף קט: 282
דף קי. 284
דף קי: 284
דף קיא. 285
דף קיא: 286
דף קיב. 287
דף קיב: 288
דף קיג. 289
דף קיג: 290
דף קיד. 292
דף קיד: 293
דף קטו. 295
דף קטו: 296
דף קטז. 296
דף קטז: 298
דף קיז. 298
דף קיז: 300
דף קיח. 300
דף קיח: 301
דף קיט. 302
דף קיט: 302
דף קכ. 303
דף קכ: 306

הקדמת הרב המחבר צאן קדשים

אמר הצעיר חיים בא"א מ"ו החסיד מוהר"ר עוזר זצוק"ל שנקבר בעה"ק ירושלים תוב"ב מעיד אני עלי שמים וארץ שכל היגיעות והטרחות שיגעתי וטרחתי להביא ספר הנחמד הלז לבית הדפוס לא היה כוונתי ח"ו ליהורא או להחזיק גדולה לעצמי או משום הנאת ממון קרדום לחפור בו רק בהיותי על מכוני בק"ק הילדסהיים בא צדיק א' לבית מלוני ה"ה ש"ב התורני הרבני מוהר"ר מרדכי חתן אב"ד דק"ק זאלקווא נכד הגאון א"א זקיני מוהר"ר חיים שור זצוק"ל בעל המחבר **תורת חיים** ומצאתי בפי אמתחתו ספר מכ"י א"א זקיני הנ"ל על סדר קדשים ושם מצאתי בכ"י וז"ל אני וחבירי הגאון המפורסם מוהר"ר מרדכי אשר היה אב"ד בק"ק בערזאן הסמוך לק"ק לבוב אספנו ישיבה אנשים גדולים ומופלגים חריפים ולמדנו אתם סדר קדשים עד גמירא ותיקנו כל הקמשונים וכל הטעיות שנמצאו בסדר זה גמרא רש"י ותוס' וגם איזה חדושים בארנו לזכות בו הרבים עכ"ל. וכראותי הספר הל"ז וקריתי בו ושניתי בו וראיתי כי חיים הם למוצאיהם כי מוצאו מצא חיים כי ממנו תוצאות חיים וראה זה מצאתי דאתי לידי משמע וזהו משייורי הברכה אשר השאיר אחריו א"א זקיני זצוק"ל הנ"ל. אולי הניח לבניו להתגדר בו וכעת שהקרה ה' לפני באר מים חיים בכסף מלא ובמנא דכשר למקני ביה קניתי אותו והוספתי יותר על החומש חומש מלבר כאשר יעידון ויגידון על זה אנשי אמת והמפורסמת אינם צריכי' ראיה ואחר שבא לידי אמרתי מצוה שבא לידך אל תחמיצנה להקים שם הארי החי בארצות החיים יהיו שפתותיו דובבות פעולת צדיק לחיים:

בכן פניתי מכל עבודות (קבלתי) [וקבלתי] עלי מלאכת עבודת עבודה ועבודת משא באהל מועד הוא אהל הקדשים וכבר הוקם המשכן משכן העדות עדות היא לישראל אשר הוקם ע"פ הגאון המפורסם אב"ד ור"מ מוהר"ר שמואל קיידנאוור בס' ברכת הזבח שלו על סדר קדשים ואיזן ותיקן באר היטב כל הקמשוני' והטעיות הנמצאים בסדר הל"ז רק שספר הנחמד **צאן קדשים** אשר חיבר א"א זקיני זצוק"ל הוא קודם שנתחבר הס' ברכת הזבח וזה כמה שנים אשר יגעתי וטרחתי ונדדתי שינה מעיני אני ובני התורני מוהר"ר עוזר נר"ו וברתי בין שניהם כאי טובים ובאלו הכל מודים שאם הוזקקו זה לזה אין מעכבי' זא"ז טובים השנים אחוז מזה וגם מזה אל תנח ידך כי ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר ועיניכם תחזינה משרים הלכה מלובנת מחוורת ומוגהת על בורי' ועם היות כי ראיתי אחרי רואי דלפעמים יפה כח הרב הגאון א"א זקיני זצוק"ל מהגהותיו של הגאון המחבר בעל ברכת הזבח כבר נודע לבקיאים בדרכי העיון כי בדברים העיונים שאת פני קדמון לא טוב והרשות נתונה מטעם רבותינו עצמם האוהבים

את האמת יותר מכבודם אשר באופן זה ירבה למעלה. וכן מי כהחכם יודע פשר דבר והמעיין הראוי להכריע יבחר ויקרב יען יתרון והעדפת האחרון על הקדמון בדבר העיון הוא מטעם היותו תמיד הולך ומוסיף חבל לחבל דבר דבור על אופניו דאי לאו דתקנינהו אנשי כנסת הגדולה לא הוה לן רשות להגיה"ם מי חכם וישמור אלה כי ישרים דרכי ה' ודרכיהם דרכי נועם נכוחים למבין לאור ביאור החיים כי מרפא לשון עץ חיים היא למחזיקים בה ובעלי חיים אינן נדחי' אע"פ שאנו נדחי' ובית מקדשנו חרב סדר עבודה לא בטלה היא הלכות סדר קדשים כמו שאמרו חז"ל בסוף מסכת מנחות אמר ר"י מ"ד זאת תורת החטאת זאת תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כו' וכל העוסק בתורת אשם כאלו הקריב אשם ומדי דברי בו זכור אזכרנו לתרץ דתנא דמתני' דמסכת זבחים דהתחיל במשנה כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשירים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה ובפרק ה' דמסכת זבחים מתחיל התנא איזהו מקומן של זבחים יש לדקדק הא שחיטה היא תחלת עבודה והוי לי' להתחיל ולפרש באי זה מקומן הזבח נזבח ואין ליישב דאי הוי מתחיל בקושי' איזהו מקומן הוה קשה האי תנא היכא קאי כמו שפריך במסכת ברכות ובמס' תענית זה אינו דלא הי' לו להתחיל בלשון קושיא איזה מקומן אלא הכי הל"ל קדשי קדשים שחיטתן בצפון וכו' אבל לפי סוגי' דלעיל יש ליישב דאיתא במס' ברכות ובמס' נדרים לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה דמתוך שלא לשמה בא לשמה. ובסוגיא דלעיל אמרינן דלימוד תורת הקדשים הוא כנגד הקרבת הקדשים וזהו דאתי תנא לאשמעינן דלא תימא דסדר קדשים הוא כמו שארי סדרי תורה דיעסוק אדם אפי' שלא לשמה ה"ה סדר קדשים יעסוק אפי' שלא לשמה מש"ה התחיל דבזבחים הדין שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה והלימוד סדר הקדשים הוא נגד הקרבת קדשים וצריך אתה ג"כ לעסוק בסדר קדשים לשמה ולא שלא לשמה דלא יצא ידי חובתו כמו בקרבנות עצמן וק"ל: ועל הטוב יזכר שמו מה ששמעתי ע"פ סוגיא זו מפי חכם השלם המופלג המאור הגדול מוהר"ר משה חאגיז נר"ו. לאחר ששמע מפי הישוב הנ"ל אמר בזה"ל כדי שלא תהא ביאתי ביאה רקנית נימא בי' מילתא בדדמי לי' בהא דאמר ריש לקיש מ"ד זאת התורה לעולה וגו' כל העוסק בתורה כאלו הקריב עולה וחטאת וכו'. אמר רבא האי לעולה וכו'. עולה ומנחה מ"ל. אלא אמר רבא כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא חטאת וכו' עי"ש דבאמת הואיל וכל הנחלים הולכים למקור אחד. דהא אפי' אליבי' דר"ל דאמר כאלו הקריב וכו' נפקא מינה דכיון דעוסק בתורה ה"ל כאלו הקריב. והיינו דאינו צריך לעולה. אם כן מאי בינייהו ובפרט לפי פירוש רש"י ז"ל דכתב ז"ל אינו צריך וכו' דהכי משמע זאת התורה

לעולה. כלומר במקום העולה. למנחה בשביל המנחה. כגון לכם בשבילכם כלומר הת"ת מכפר על עונותינו וכו' ע"ש. קשה טובא דהרי פירושא קאמר דהוא במקום א"כ היינו דרשת ר"ל ממש דהוא דאמר כאלו הקריב. ועוד ראוי להבין מאי כולי האי דקאמר רש"י ז"ל כלומר הת"ת מכפר על עונותינו הרי זה פשוט בגמרא דכך אמרו אינו צריך וכו'. ועוד יש להרגיש למה איחר רש"י ז"ל פירוש זה על דבריו של רבא. ולא פירש הכי בדברי ריש לקיש דאמר כאלו הקריב וכו' שגם אליבי' התורה מכפרת וכו'. ועוד דקדקתי מה היא יתור תיבת על וכך הל"ל מכפר עונותינו:

אי לזאת אין ואומר דלע"ד מחלוקתם תלוי בענין זה אם אדם שקדמו לו עונות וחטאים קודם שהכניס עצמו לעסוק בתורה אם התורה המאוחרת שלומד עכשיו תועיל לו לכפר עונות ראשונים שקדמו לת"ת. או נאמר דהא דאמרו מגינא ומצלא בין בעידנא דעסיק או לא עסיק בה. היינו דוקא שמכפרת על עונות מאוחרין אבל על אותן שכבר קדמו נימא אנן דלימוד התורה המאוחר אינה מכפרת. ולזה בא רבא ואמר אינו צריך לא עולה וכו'. דמדאמר אינו צריך. נראה דהא אם לא היה עוסק בתורה היה צריך לעולה ולחטאת על אותם העונות שכבר עלו השתרגו על צוארו קודם שלמד. אבל מאחר שעסק בתורה אינו צריך לחטאת דכבר נתכפר לו. וזה למדנו רש"י ז"ל כמו שדרכו תמיד ללמדינו להועיל בלשונו לשון הזהב דכתב הכי משמע זאת התורה לעולה במקום עולה כלומר שאם היה חייב עולה או חטאת. עתה נתכפר לו. כי עסק התורה עולה לו במקום חטאת ועולה. ומה שכתב אח"כ כלומר התורה מכפרת על עונותינו. רצה לתרץ לנו האי דק"ל מאי בינייהו. לזה אמר אליבי' דרבא כלומר התורה מכפרת על עונותינו דלשון על מורה ומוכיח דעל העונות שקדמו התורה הוא דמכפרת. דהרי התורה היא הבאה עליהם אבל לריש לקיש אינו אלא על מקצת עונות דהיינו על המאוחרין. אך לא העונות שקדמו. ולכן לא אמר אלא כאלו הקריב עולה. דרוצה לומר דוקא על העונות שיעשה אח"כ. אבל רבא דקדק מן הכתוב שכתב לעולה וכו'. דר"ל במקום עולה שכבר נתחייב בה מאשר חטא על הנפש עתה שעסק בתורה אינו צריך עוד לתשלומין ודוק כי ק"ל:

ועוד אפשר לומר עם שנקדים את הנודע בענין הקרבנות דמחשבה פוסלת בהם. לכן ריש לקיש אמר דהתורה היא כמו הקרבן דאם יש בתורה איזו מחשבה רעה. כגון שילמוד שלא לשמה וכיוצא דאז לדעתו אינה מכפרת. והקשה לו א"כ הל"ל זאת התורה עולה. להודיענו שהיא כעולה דמחשבה פוסלת. לכך אמר רבא כל העוסק בתורה אינו צריך וכו'. ופשטיה דקרא רוצה לומר כמ"ש רש"י ז"ל כלומר הוא במקום העולה. אבל לעולם דהתורה גם בזה מעלתה יתירה דהמחשבה שהיא מועלת בעולה. בת"ת אינו כן דהא

מצינו שדברי תורה אינם מקבלין טומאה והלא כה דברי כאש וגו' א"כ לא נפלאת היא דאין המחשבה פוסלת בה ולא איכפת לן. דכבר אמרו דמתוך שלא לשמה בא לשמה. ולכך למדנו רש"י ז"ל כפי זה הפירוש שאמר רבא שהיא במקום העולה. אבל לא שיש לתורה דינה של העולה. שהמחשבה מפגלת אותה. כי התורה אינה צריכה לשום תנאי אלא העסק בה הוא המועיל ומכפר על עונותינו. אמנם אליבי' דריש לקיש כדי שהתורה תכפר מצריך לה תנאי הניתק בעולה דהיינו לימוד בטהרה. לשמו ולשמה לשם גירוסי"ן גמורין. דודאי רבא לא יכחיש דלימוד כזה יהיה מעולה. אמנם מעלתה מצד עצמה. וכעצומו של יום הכפורים המכפר היא ג"כ מכפרת על העבר על ההווה ועל העתיד ודוק בלשון חכמים מרפא שאמרו בפרק בני העיר דכל זמן שיהיו עוסקין בתורה וכו' יהיה חשוב וכו' ואני מוחל על כל עונותיהם דכללא כייל ותני ללמדינו כחה של תורה שהיא כנגד כולם. הי"ת ברחמיו יזכנו ללמוד וללמד לשמור ולעשות רצונו כרצונו אכי"ר עד כאן דברי פי חכם חן ימצא חיים. כל הכתוב לחיים וזו היא שיבה וזו היא ביאה מה נמרצו אמרי יושר אמרות ה' אמרות טהורות יקרה היא מפנינים מתוק לנפש ומרפא לעצם הפליא עצה הגדיל תושיה לביאור הלכות סדר קדשים מקדשי ה' שנתעסק בהם הרב הגאון א"א זקיני זלה"ה עם הרב הגאון מוהר"ר מרדכי הנ"ל זלה"ה הוציאו לאור כל תעלומה אשר העריך לפני המעיינים פתורא דדהבא אתכא דפיזא לאכל בשרא שמנא עיניהם לנוכח יביטו וימצאו סבר לשבר הטעיות שנפלו בסדר זה והחכם עיניו בראשו כמו שדרשו חז"ל והיה אמונת עתך חסן ישועות חכמת זה סדר קדשים ודעת קדושים תמצא ספוני טמוני חכמה מפוארה וסוף דבר עין ראתה ותעידהו אוזן שמעה ותאשרהו וכל מעיין בקי בסדר זה לא זז מחבבו ולא יזוז כי לא תהא שמיעה גדולה מראיה:

כ"ד הכותב וחותם היום יום ה' ט"ז כסליו לסדר ולפרט **זאת תורת העולה**:

דף ב.

רש"י ד"ה כל הזבחים שנזבחו כו' כצ"ל:

ד"ה הפסח בזמנו כל זמן כו' כצ"ל וכ"ה בס"י והשאר אינו מן הצורך:

בא"ד כשלמים ואמרינן כו' כצ"ל:

ד"ה שחטן כו' ומפרש להאי כשרין כשרין ולא עלו קאמר ובנמוך הוא דפליגי דלשם כו' כצ"ל וכ"ה בס"י. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך גם לשון מפרש משמע אליבא דמסקנא:

תוס' ד"ה כל הזבחים כו' לא מישתמעא כלל שינוי בעלים כו'. פי' דקתני שנזבחו שלא לשמן ושינוי בעלים לא שייך בזביחה ולא תימא מתני' דקתני שנזבחו היינו שנזבחו על מנת לזרוק שלא לשמן ובשינוי בעלים נמי איירי מ"ה כתבו תוס' דלישנא דלשמן משמע שינוי קדש פי' וקאי על כל הקדשים ששינה אבל אי קאי על שינוי בעלים הל"ל שלא לשמו:

בא"ד וכולהו מתניתין כו'. פי' כולה מתני' דהך פירקין:

בא"ד ולהכי נמי לא מפרש בפירקין הנך ד' כו' כצ"ל:

בא"ד ומיהו רבה כו'. כוונתו בזה דלא תיקש' לרש"י דמפרש אמתניתין דלקמן ולא פירש דסמיך אמתני' דהכא ושלא לשמן משמע בין שינוי קדש בין שינוי בעלים מ"ה כתבו דרבא ור"א לא מוקי לה הכי התם ורש"י מפרש אליבא דכ"ע:

בא"ד וא"ת והא בפרק כו'. פי' דקאי על תירוץ ראשון דסמיך אמתני' דלקמן וכוונת התוספות דלקמן משני דילף שינוי בעלים מובשר זבח תודה וגו' באם אין ענין ומסיק דתרתי ש"מ והשתא דדריש לקמן שינוי קודש מקרא אחרינא לילף שינוי בעלים מהאי קרא דפירקין באם אין ענין ודוק:

בא"ד ומ"מ שפיר דריש כו'. פי' דלא תקשי מנ"ל דבזביחה נמי בעינן לשם הנך ד' דברים כיון דקרא דהתם מיירי בהקטרה (מ"מ) [צאן קדשים: מ"ה] כתבו דמ"מ דריש:

בא"ד שם זבח ולשם זבח כו' כצ"ל:

בא"ד הוא הדין שאר ד' דברים כו' כצ"ל. דלשינוי בעלים לא צריכא להיקישא וק"ל:

בא"ד בכל הנך ד' דברים כו' כצ"ל ובד"ח נדפס נ"א ושיבוש הוא:

בא"ד משום דשינוי בעלים לא שייך כו' כצ"ל והשאר יש למחוק וכ"ה בס"י:

בא"ד בדיבור הזבח נעשה שלא לשמה:

ד"ה לשם גבוה כו' אלא בחדא. משמע דלא מספקא אלא בחדא כגון בגבוה אבל בנמוך כו' כצ"ל ובד"ח מ"ז ואינו מן הצורך:

בא"ד טעמא דשמעון בגמרא כו' כצ"ל:

בא"ד במורם מהם כו' כצ"ל:

בא"ד מ"מ שייך חילול משום פסח וליכא למימר דילמא הא דקאמר בנמוך מהם מתחללים נמי משום פסח וחטאת נקט' דבפסח וחטאת לא שייך לחלק בין גבוה לנמוך דמ"מ פסולין:

ד"ה ואסור לשנויי כו' גבי שאר שלמי נזיר כו'. ותמיה לי על מ"ו הב"ז דמוחק התם גבי שאר שלמי נזיר הגירס' כשרים ולא עלו ומתוספות דהכא מוכח דגירס' נכונה היא:

ד"ה קרי ליה כו' אלמא קרי לנדבה כו'. פי' דבפ"ק דנדרים ד"ט מסקינן דפליגי נמי בנודב ור"מ ס"ל דטוב מזה ומזה שאינו נודב כל עיקר אע"ג דכתיב אשר לא תדור אלמא קרי לנדבה נודר ומדי דברי בו זכור אזכרנו ישוב נכון על קושי' מה ששמעתי שמקשי' על רש"י דשם פרש"י בד"ה דילמא כו' אבל בל תאחר לא דכל היכא דאיתא כו' ומסוגי' דר"ה משמע בהדי' דבנדבה נמי עובר משום בל תאחר ולא אמרינן היכא דאיתה כו' ולכאורה קושיא עצומה היא על רש"י אבל אחר שעיינתי לאו קושיא היא כלל דהתם קאמר דבנדבה עובר אבל תאחר אע"ג דכתיב כי תדור נדר וגו' ילפינן ג"ש נאמר כאן נדר ונאמר להלן אם נדר או נדבה מה להלן נדבה עמו אף כאן נדבה עמו ומההוא קרא דמוצא שפתיך וגו' לא ילפינן דאפשר דקרא אתי להך דרשא דהכא אם כמה שנדרת כו' ואם לאו יהא נדבה אבל רש"י פי' התם לפי דס"ד דר"מ לא פליג על ר"י בנדבה וס"ל דמותר לנדוב וכל היכא דכתיב נדר נדר דוקא ולא נדבה ה"ה לאו דבל תאחר נדר דוקא כתיב מש"ה כתב רש"י אבל בל תאחר לא כו' ובזה גם כן נסתלק תמיהת התוס' בר"ה ע"ש:

דף ב:

גמרא שם. ולא קתני שלא נזבחו לשמה כו'. אין להקשות דאי הוה תני הכי ה"א אם נזבחו בפירוש שלא לשמה פסול לגמרי לאו קושיא היא דהא במתני' דלקמן סתם ר' דמקובל מפי ע"ב זקן אם נזבחו שלא לשמן כשרים:

שם גבי גט נמי הא קתני כו'. אין לדקדק דהכא משמע אפילו היכא דקתני שנזבחו שלא לשמן ליכא למישמע מיניה דסתמא כשר וא"ל דההיא שלא לשמן היינו סתמא ובמסכת פסחים דף ס"ד ע"א דייק טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור. ויש ליישב דהתם בלשון איבעיא קאמר כמו שפרש"י והכי קאמר מי אמרינן דסתמא פטור דפסח בעי עקירה ואם כן ברישא דקתני לשמו פטור היינו סתמא דהוי לשמו א"ד פסח לא בעי עקירה וברישא דקתני לשמו פטור היינו בפירש לשמו ובסיפא דקתני שלא לשמו היינו סתמא דסתמא שלא לשמו קאי דפסח לא בעי עקידה ובזה נסתלק תמי' ר"ת על רש"י עיי"ש:

שם ולשם פסח הא סתמא ולשם פסח כו' כצ"ל:

שם וחטאת ואשם לשם חטאו כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה מנלן היכא שמעינן ממתניתין דסתמא כשר דתיקשי ליה לרבא הס"ד וכצ"ל:

ד"ה כיצד לשמן כו' מתני' היא הס"ד וכצ"ל:

ד"ה על דעת ראשונה הוא עושה והכא דשחטיה כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

ד"ה הא סתמא פירוש תחלה שחטה כו' כצ"ל וכ"ה בס"י:
תוס' ד"ה אשה כו' גריזים ובעינן לשמה כדרשינן (מל"ה) [צאן קדשים: מלה'] המול ואפ"ה כו' כצ"ל:
ד"ה הא לשם פסח כו' לשם פסח אפילו שחט אחר כך סתמא פשיטא דכשר וכו' כל כו' כצ"ל וכ"ה בס"י ובד"ח נדפס נ"א ושיבוש הוא:
בא"ד וסתמא פסול אין צריך לדבר כו'. פי' והכי דייק הא לשם פסח וסתמא שלא אמר בתחלת שחיטה שעושה כל השחיטה לשם פסח:
ד"ה קיימי ב"ד כו' יש תימא למה כו'. ונ"ל ליישב תמי' זו דמדרבי יוסי ליכא למידק דסתמא כשר דאפשר לומר דהא דקאמר ר"י אף מי שלא היה בלבו כו' קאי על בעל הקרבן ובהא פליג את"ק דת"ק מצריך שיהא כונת ב"ה נמי להנך ו' דברים וקאמר ר"י אף מי שלא היה בלבו כו' ומ"ה קאמר שאין המחשבה הולכת אלא אחר העובד וכן פירוש הרמב"ם בפירוש המשניות שלו. אבל רש"י פירוש דקאמר משום תנאי ב"ד הוא דדילמא אתי למימר שלא לשמו וע"כ הב"ד אתני גם על השוחט דלא לימא לשמו משום האי חששא ופריך שפיר קיימי ב"ד ומתני מילתא כו' כנ"ל ברור ונכון:
בא"ד וישחוט סתמא ויפסול הס"ד. והקשה מ"ו הב"ז לפ"ז מאי מייתי ראיה לעיל הא לשם פסח סתמא כשר דלמא מיירי כשמחשב לבו לשם פסח בעבודה אחרת הא סתמא לגמרי פסול עכ"ל ואיני מבין דבריו דאפ"ה דייק שפיר מדקתני לשם פסח ולשם שלמים ולא קתני לשם פסח ולא חישב ש"מ דבסתמא לגמרי נמי כשר נ"ל:

דף ג.

גמרא ואפילו לשם נכריות נמי פסול אין לדקדק לפ"ז היכא דייק לעיל גבי גט נמי הא קתני כל הגט כו' ולא קתני שלא נכתב לשם אשה דילמא אי הוה תני שלא נכתב לשם אשה הוי משמע שלא נכתב כלל לשם אשה הא נכתב לשם אשה אפילו לשם נכריות כשר מ"ה תני שנכתב שלא לשם אשה משמע אפילו לשם נכריות פסול וי"ל אפ"ה פריך שפיר דאי אמרינן דמ"ה תני שלא לשם אשה לאשמעינן אפילו לשם נכריות פסול אלמא דלאו מינה נמי מחריב לפ"ז ממתני' נמי ליכא למידק דסתמא כשר דלמא הא דתני שנזבחו שלא לשמן לאשמעינן אפילו נזבחו לשם חולין דלאו מינה מחריב ולא עלו ובפסח וחטאת פסולים לשם חולין:
שם והתניא תוכו ולא תוך תוכו כו'. כתב מ"ו הב"ז להרמב"ם שכתב בפרק ט"ו מה' פה"מ דפסח ששחט לשם חולין פסול שנא' ואמרתם זבח פסח הוא לה' לפ"ז אדפרכת תוכו

מחטאת ליסייע מפסח דלאו מינה ומחריב ואי משום דשאני פסח דכתיב לה' א"כ גבי טומאה נמי שאני דכתיב תוכו ואפילו כ"ש עכ"ל. ודבריו קשה להולמו דבאמת מפסח לאו סיוע' הוא דכתיב לה' ואי משום גבי טומאה נמי דכתיב תוכו דמרבה כלי שטף דהא עיקר רבותא דמרבה כלי שטף יותר מכ"ח דאיכא חידוש יותר בכ"ש דלאו מינה הוא וע"כ כי קא מרבה מרבה כ"ש כמו שכתבו תוספות ואם כן השתא דפריך מחטאת דלאו מינה לא מחריב וכלי שטף לא מציל דלאו מינה הוא תוכו אתי לאשמעינן אפילו כלי חרס דמציל דאיכא חידוש ורבותא יותר כמו שכתבו תוספת ואין להאריך בזה והמעיין יבין ממילא:

רש"י ד"ה דאינתיק כו' והנשים הס"ד ואח"כ ד"ה לשם גירושין כו' כצ"ל:

ד"ה אלא מיהא כו' דהכא חד כו' כצ"ל:

ד"ה מקום הרי כו' לכשיזדמן לו הס"ד:

ד"ה תוכו דכתיב וכל כלי כו' כצ"ל:

ד"ה ואפי' כלי שטף כו' דאמרינן בהכל שוחטין אוכלין כו' כצ"ל:

ד"ה ושני הכא עשו כו' כצ"ל:

ד"ה ופקוקה בקש כו' דאע"ג דפקוקה כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה הכותב טופסי כו' דמשום באמר ללבלר דקתני ברישא דהך דייקינן מינה אין ברירה כמו דדייקינן מזאת סתמא פסול וקשה להר"י כו' כצ"ל פי' מ"ה לא שייך למיתני בהך יתר על כן דמרישא דהך נמי שמעינן שום חידוש דאין ברירה. ומ"ה תוספות דגיטין דף כ"ד ע"ב בד"ה יתר ע"כ כו' תירצו בע"א דהתם הקשו אליבא דאי נמי דכתבו התם דאפילו היכא דאשמעינן בכל חד חידוש שייך למיתני יתר על כן כיון דשמעינן מכל א' חידוש בפני עצמו מ"ה תירצו בע"א ע"ש נ"ל:

בא"ד מילתא דר' חנינא בולד הטומאה דרבנן לא שמעינן לה כו' דמיירי בפסולא דאורייתא כו' כצ"ל:

בא"ד מיהו י"ל אפ"ה קתני הוסיף דאי לא הוי תני ליה לא הוי קמ"ל מידי הס"ד וכצ"ל. פי' דהתם דייק רבא מר"ע דס"ל דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא ופרש"י התם מדקתני הוסיף ר"ע ואי ס"ד דאין משקין מטמאין אחרים אלא מדרבנן מאי תוספתא דאוסיף ר"ע מאי מהני ליה אחרים שהשמן לא יטמא אחרים עכ"ל ולפ"ז כונת התוס' ג"כ להכי דאי לא תני הוסיף ה"א דס"ל דטומאת משקין לטמא אחרים מדרבנן ובאמת ר"ע לא קמ"ל מידי מ"ה תני הוסיף משמע שהוסיף טומאה לטמא אחרים ונשמע מזה דטומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא וגירסת מ"ו הב"ז כמו גירס' שלפנינו וכתב

דמדנקט הוסיף דייקינן התם שהוא איירי בדין שלא איירי ביה ר' חנינא דמשלישי עושין ראשון עכ"ל ותמי' לי עליו שלא עיין בסוגי' דהתם דלא מדקתני הוסיף דייק התם רק רבא מסיק דמתני' קשיתיה דע"כ איירי בנר של מתכת והוי ליה אב הטומאה וכשנותן שמן לתוכה שהיה שלישי נעשה ראשון עיי"ש:

ד"ה ואמר רב יהודא כו' ולדידיה ליכא למידק כו'. ובזה יתורץ נמי קושית התוס' דלעיל דלהכי לא קתני בהך יתר על כן משום דמהך בבא דטופסי גיטין ליכא למידק נמי דסתמא פסול אלא אשמועינן דשרו רבנן לכתוב טופסי גיטין משום תקנה או משום קטטה כר"מ וזהו התירוץ שכתבו תוס' שם בגיטין:

ד"ה ואפילו לשם נכריות כו' דמשמע כל נשים כו' כצ"ל:

ד"ה ורמינהו תוכו כו' מחריב בה ומציל משמע דוקא כלי שטף שאינו מינו היה טמא אי לאו קרא אבל תוך תוכו שהכל הוא של חרס מינו פשיטא שהוא טהור בלא פסוק דחד תוך אמר רחמנא ולא תוך תוכו ותימא כו' כצ"ל: ובד"ח גרסי' גירס' זו במקום אחר שאינו מקומו:

בא"ד דומה בדומה הס"ד והשאר יש למחוק וכצ"ל:

דף ג:

גמרא אי הכי הכא נמי כו' כצ"ל. וקושי' זו קאי דוקא לר"א אבל לרבנן דס"ל דלאו ק"ו הוא משום שאין חולקין באוהלין ולאו מינ' הוא לא מחריב בהו מ"ה חולין נמי לאו מחריב קדשים אבל לר"א דס"ל אע"ג דלאו מינה הוא מחריב מכח ק"ו פריך שפיר ובזה נסתלק תמי' מ"ו הב"ז נ"ל:

שם אלמא אתי קרא כו' אין למידק מפשטה דמתני' ה"ל לאקשוי' לר"א דמטהר מכח ק"ו אם כן קרא ל"ל תוכו ולא תוך תוכו הא אפי' מחיצה מצלת מכח ק"ו. ויש ליישב דמפשט' דמתני' ליכא לאקשוי' דה"א דהכי קאמר ר"א אם הציל באהל המת החמור אלמא מינה הוא ומחריב לא תציל בכלי חרש הקל אבל בלאו מינה מודה לרב דאינו מחריב לפ"ז הוי מחיצה דלאו מינה תוך תוכו ואיצטרך קרא אבל השתא דמסיק דמכח ק"ו יליף ר"א אף ע"ג דמחיצה לאו מינה הוא מחריב וטעמא דרב דקרא מפיק מק"ו וכיון דמחיצה לאו מינה הוא הוה תוכו פריך שפיר הכא נמי ליתי תוכו לעקור מק"ו נ"ל ודוק:

שם ורבנן הנך כו'. פי' לרבנן נמי דלמא איצטריך קרא לאוכלין שגיבלן במינן ומנ"ל תוך תוכו ומשני הנך לא צריכא קרא:

שם חטאת ששחטה על מי שמחויב חטאת פסולה על מי שמחויב עולה כו' כצ"ל:

שם תוכו תוך תוכו תוך חד לגופיה כו' כצ"ל:
שם כר' אלעזר דאמר רבי אלעזר כו' כצ"ל ועיין לקמן דף מ"ו ע"ב:
רש"י ד"ה ה"נ ליתי תוכו כו' תוכו וכיון דמפקא מקרא למידק תוכו ולא תוך תוכו משמע מסברא דלא ממעט אלא תוך כלי אחר כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז מ"ז ואינו מן הצורך:
ד"ה ואמאי אמרת כו' השתא תוכו מציל כו'. פי' מכח ק"ו:
ד"ה מיבעי ליה כו' מיעוטא דתוך תוכו הוא דאמרינן כו' כצ"ל:
ד"ה ורבנן הני כו' דמינה נינהו ולא איצטרך קרא לרבויינהו דהני מתוכו כו' כצ"ל:
ד"ה והאמר רבא כו' אם שמעון מחויב חטאת פסולה כו' כצ"ל:
ד"ה חד לגופיה שיטמא אוכלים ומשקים שבאוירן הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ולא תוכו של אחר כו' נגע הס"ד:
ד"ה וחד תוכו כו' כל אשר בתוך יטמא כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה שכן חולקת כו' ופקוקה ומשולשת כו' כצ"ל:
בא"ד בשרץ שאין חולקין כו' כצ"ל:
בא"ד כמו שיש במקצת ספרי תורת כהנים ולגרוס כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:
בא"ד כלים מוכחא דליכא מילתא כו' כצ"ל בא"ד גבי כלי חרס המפסקת בתנור כו'. וליכא למידק לרבינו הקדוש דס"ל במחיצה לא פליג ר"א לפ"ז מאי פריך הכא לר"א מא"ל הא חולין אצל קדשים כמחיצה אצל תנור ובמחיצה מודה ר"א יש ליישב דהכי פריך כיון דר"א פליג בכוורת שהיה פחותה דלאו מינה ואפ"ה מחריב ה"ה חולין אצל קדשים:
בא"ד פירכא דמחיצה מצלת כו' כצ"ל:
ד"ה הכא נמי כו' קדשים בשוחט לשם עולה כו' כצ"ל:

דף ד.

גמרא זביחה לשם שלמים כו' כצ"ל:
שם ואפיק רחמנא בלשון הלכה למימרא כו'. יש מקשין לפ"ז למה לי המקריב את דם השלמים שתהא קבלה לשם שמים תיפוק ליה מדאפקה רחמנא בלשון הולכה שמע מינה דקבלה פסולה שלא לשמה ע"כ אבל שבוש הוא דאי לאו קרא גבי קבלה שתהא לשמה ה"א איפכא דמ"ה אפקה בלשון הולכה למימר דקבלה לא תפקה מכלל הולכה ובהולכה לא בעינן לשמה משום דלאו עבודה היא משום שאפשר לבטלה אבל השתא דכתיב גבי קבלה דבעינן לשמה ע"כ הא דאפקה בלשון הולכה למימרא דהולכה לא תפקה מכלל קבלה נ"ל:

שם ובשר זבח תודת שלמיו מאי זבח תודת שלמיו שמע מינה כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ומנלן דבעינן כו' מיפרשי ביה עבודות לשמן הס"ד וכצ"ל:
ד"ה שכן פסולין כו' בפרק שלישי הס"ד וכצ"ל:
ד"ה וישנו בחטאות כו' זריקת מזבח החיצון לית בהו הס"ד. פי' דבחטאות הפנימיות ליכא זריקה אלא מתנה באצבע:
ד"ה תודה קרוי' שלמים כדכתיב תודת שלמיו כמו חטאת הקהל כו'. כוונת רש"י בזה לתרץ קושית התוס' ד"ה ובא ללמוד כו' דלקמן ילפינן מיניה לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח מ"ה כתב רש"י מדכתיב תודת שלמיו ולא כתיב תודה שלמיו משמע דתי"בת תודה דבוקה לתי"בת שלמיו דתודה איקרי שלמיו כמו חטאת הקהל פירוש חטאת של הקהל וכמו כן תורת משה פירושו תור' של משה ה"נ ולקמן ילפינן מדכתיב שלמיו ולא כתיב שלמים משמע דאתי לרבות שלמים דדומי' דתודה דטעיני לחם כמותה והפרש"י לקמן עיי"ש נ"ל:
ד"ה חטאת ואשם כו' ולילה חטאת ואשם כו' הס"ד:
ד"ה וישנו בד' עבודות כו' כשר שחטו ע"מ כו' כצ"ל. ועיין לקמן ד"י:
תוס' ד"ה מה לזביחה כו' וא"ת זריקה נמי תיפסל מק"ו כו'. אין לדקדק הא דלא כתבו מק"ו דשחיטה שכשרה בזר כמו שכתבו לקמן בדף י' ע"ב משום דאכתי לא קמה הך פירכא עד בסמוך כדמסקו:
ד"ה בא ללמוד כו' גבי אכילה הס"ד ואחר כך: ד"ה ש"מ תרתי וא"ת כו' כצ"ל:
ד"ה וישנן לאחר מיתה כו' כדאמרינן בפסחים הקשה רבינו דלמאן דאמר שיעבודא לאו כו' כצ"ל:
בא"ד למ"ד שיעבודא לאו דאורייתא שאין שינוי קודש לאחר מיתה חדא מיהא דוקא כו' כצ"ל:
בא"ד והכא נמי הוי כהפריש כו' כצ"ל:
בא"ד ועי"ל דלאחר מיתה הוי איסור בשינוי קודש אבל ליכא איסור כו'. פירוש דבש"ק נפקא איסורא ממוצא שפתיך וגו' הילכך אפילו למ"ד שיעבודא לאו דאורייתא ולא מיחייבי יורשי' להביא אחר מ"מ איסור עביד בש"ק אבל בש"ב ליכא איסורא דמוצא שפתיך לא משמע ש"ב וכ"כ תוספות לקמן ע"ב בד"ה אימא וכו':
בא"ד מיהו אכתי לא ידע כו'. וכתב מ"ו הב"ז שהוא הג"ה מאיזה תלמיד ול"נ שלאו הג"ה היא ודברי תוספות הם ודבריהם ברורים דלפי דבריהם יש להקשות היאך קתני דלר' פנחס ברי' דר"מ דאמר יש ש"ב לאחר מיתה תרתי מיהא איכא הא אפילו לר"פ דאמר

יש ש"ב לאחר מיתה לענין זה דבעי לאתויי עולה אחריתא כדאמרינן לקמן דף ז' ע"ב אפ"ה תלתא איכא דבש"ק איכא איסורא ובש"ב ליכא איסורא דמוצא שפתיך לא משמע ש"ב כדלעיל מ"ה כתבו דאכתי לא ידע דרש' דמוצא שפתיך דמינה נפקא איסור לש"ק דייקא פי' ולא ש"ב מ"ה קתני תרתי מיהא איכא כנ"ל ברור ונכון:

דף ד:

גמרא שחיטה וקבלה אין זריקה והולכה לא כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז כתב דהולכה ט"ס דהולכה בכלל קבלה ובאמת רש"י כ"כ בד"ה שקולין הן כו' אבל משום זה לאו ט"ס הוא דרש"י כתב אליבא דמסקנא דאמרינן דיבאו שניהם ומרבינן נמי זריקה אע"ג דלא דמי לפרט כ"א בחדא לענין חיוב חוץ ובתרתי לא דמי והוי שקולין כמ"ש תוספות אליבא דמסקנא מ"ה כתב רש"י ה"ה דמרבינן נמי הולכה דהוי בכלל קבלה אבל השתא דפריך דילמא דרשינן הכי שיהא דמי' לפרט בתרתי וממעטינ' זריקה אע"ג דדמי' לפרט בחדא ה"ה הולכה נ"ל:

שם זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים הקישן הכתוב כו' כצ"ל וכן הוא בס"י רק שהמדפיס היה טועה בין שטה לשטה. ומ"ו הב"ז מ"ז בשטה שלפניו ואינו מן הצורך:

שם דאי כתב רחמנא מוצא לא ידע כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה ואף ע"ג דתרתי כו' אף ע"ג דמהני ארבעה דפרכינ' כו' כצ"ל:

ד"ה מונרצה לו לכפר קאמר כו' כצ"ל:

ד"ה שכן עבודה שחייבין כו' כצ"ל:

ד"ה אי כתב כו' שלמים הס"ד:

ד"ה השתא דכתיב כו' את הדבר הס"ד:

ד"ה כלל שאינו מלא לא נתמלא כו' כצ"ל:

ד"ה שכן טעונין כו' בכולן אין אחד מהם שיהא כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה מחשבה בעלמא כו' וזה אין פסולו בגופו כו'. פי' ושלא לאוכלין הוי ש"ב ואפ"ה אמרי' התם דאין פסולו בגופו ותמי' לי דלא משני דלאוכלים ושלא לאוכלים נמי אפשר לברר איסורא מ"ה הוי אין פסולו בגופו אבל בשינוי בעלים דהכא א"א לברר איסורא מ"ה משוי הכא דהוי פסולו בגופו וכ"כ תוספת התם ע"ש וצ"ע:

בא"ד חשיב טפי פסולו מחמת דבר אחר כו' כצ"ל:

בא"ד צריך לומר דלא חשיבו פסולן בגופו כו'. פי' והתם ליכא טעמא דאם היה יכולין לאכול היה כשר והני נמי ש"ב ואפ"ה לא חשיבו פסולן בגופו:

בא"ד דתלי בזריקה ועיקר כפרה בזריקה ושם בעלים על הזריקה כו' כצ"ל:
בא"ד יכול לקיים מחשבתו בהיתר כיון שהיה מנוי' עליו כו' כצ"ל וה"ה שלא למנוי' לערלים ולטמאים יכול לקיים מחשבתו בהיתר אם היה מנוי' ונימולים וטהורים:
ד"ה הגה"ה הכי גרסי' במגילה מאי משמע אמר כו' כצ"ל:
ד"ה רב אשי כו' תימא למה לי קרא כו'. ונ"ל ליישב דבאמת הא דאמרינן דבשאר עבודות לא מיפסלי אלא בע"מ לזרוק מהאי קרא ילפינן כיון דלא מצינו ש"ב בקרא בהדיא אלא בזריקה דכתיב ונרצה לו לכפר ולא על חבירו משמע דלא קפיד אלא על הזריקה ובשאר עבודות לא מצינו ש"ב בהדיא אלא ילפינן באם אינו ענין ומסתברא דליכא לאוקמי בשאר עבודות אלא בע"מ לזרוק דמצינו בהדיא דקפיד קרא נ"ל:
ד"ה שכן עבודה וחייבים פי' עבודה שחייבים כו'. פי' דלא תימא דתרתי קאמר דבעינן שיהא עבודה וגם שיהא חייבים עליה בחוץ מ"ה ממעטינן קבלה אף על גב דעבודה היא אין חייבים עלי' בחוץ ה"ה הולכה לפ"ז יהיה קשה הא שחיטה נמי לאו עבודה כדמסיק לקמן דף י"ז ובמנחות וביומא מ"ה כתבו דה"ק שיהא עבודה שחייבים עליה בחוץ ולאו אעבודה קפיד וחדא קאמר מ"ה כתבו בתר הכי הכא תרתי והכא חדא:
ד"ה שקולים הם כו' ותירץ דהיכא כו'. והא דבפ' שור שנגח ד"מ ע"ב מתרצי בע"א דמ"ה לא אמרינן התם שקולים משום דחומרות אין שקולות והכא מתרצי הכא משום דהכא נמי אין החומרות שקולין:
ד"ה אימא היכא כו' ש"ב ואין נראה לומר דפריך כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז גורס נ"א ואינו מן הצורך:
בא"ד או נימא יעלו כו' כצ"ל:
בא"ד למה באין לא דמי כו' כצ"ל:
בא"ד לעכב או ליפסל והכא לא כו' כצ"ל:
בא"ד מחטאת ופסח בהיקישא כו' כצ"ל:
בא"ד למפרך שכן צד כרת כו' כצ"ל אפילו פסח:
בא"ד היינו מהכא מדאיצטרך מוצא שפתיך כו'. פי' משמע דאי לאו מוצא שפתיך ה"א דיהיו כשרים גמורים וירצו כקושי' דר"ל מ"ה כתיב מוצא שפתיך לאשמעינן דיהא נדבה ולא לשם חובה ומזה ילפינן בכל דוכתא דמצרכינן שנה לעכ' לפ"ז פריך שפי' וליפסלו דאכתי לא קמא ליה דילפינן ממוצא שפתיך ומה שכ' מ"ו הב"ז הוא דחוק ומה שכתבתי נכון הוא:

דף ה.

גמרא רמי ר"ל על מעוהי ועיין בתוספות במסכת גיטין דף מ"ו ע"א ד"ה כרסי:
רש"י ד"ה הכי גרסינן כו' ופניו למטה כלפי קרקע הס"ד וכצ"ל:
ד"ה מודינ' לך כו' חוץ מחטאת ופסח מיהו אשם דלא אתי כו' כצ"ל:
ד"ה מחלוקת וסייעתא דאיכא כו' הס"ד:
ד"ה שכן כו' דאשם נמי כו': ומה שכתב רש"י במס' נדה ד"ע ע"ב דאשם לא בעי סמיכה היינו אשם מצורע לא בעי סמיכה כשאר אשמות בשתי ידיו אלא באקופי ידא דלאו דאורייתא:
תוס' ד"ה הגה"ה מצינו כו' אלא שנתחייב הקרבן מחיים כו' כצ"ל:
בא"ד אטו מי ילפינן מיניה בכל מקום כו'. פי' כגון סמיכה או הנך ד' דברים דהזבח נזבח דכשרים לגמרי ולא ילפינן מבאין לאחר מיתה ה"ה ש"ק וש"ב:
בא"ד ושינוי בעלים מדמין דהוי כבאין לאחר כו' כצ"ל. פי' דש"ק נמי הוי כמו שאין לו בעלים אם שחט עולה לשם שלמים והאי אינו חייב שלמים הוי כמו דאין בעלים להאי שלמים:
בא"ד והוי כאין לו בעלים הס"ד וכצ"ל ואח"כ ד"ה ועלתה ומת' לא כו' אבל היא אם היותה חייב יכולה כו' כצ"ל:
בא"ד ועלתה לה כו' כצ"ל.
בא"ד שכל חטאת קודמת לעולות אפילו כו' כצ"ל:
בא"ד במצורע דוקא משום כו' כצ"ל:
ד"ה אשם לא ליתי כו' לא איצטרך מוצא שפתיך אלא לאשם כו'. פי' אע"ג דאיירי בנדר ונדבה נימא באם אינו ענין לשאר קדשים דלא צריכה תנהו ענין לאשם נ"ל:
ד"ה הא שאר כל הקדשים כו' ואם תאמר כו'. ונ"ל ליישב דהא חטאת ילפינן מהיקישא דזאת התורה למצוה ולעכובא ילפינן מתיב"ת לחטאת דג"כ מיותר כדאמרינן לקמן ולפ"ז אי לאו אותה הוה ילפינן ממוצא שפתיך שאר קדשים שאינם באים בנדר ונדבה דלא לירצו למצוה וחטאת בכלל דג"כ אינו באה בנדר ונדבה ומתיבת לחטאת הוה ילפינן לעכובא בחטאת ומהיקשא דזאת התורה הוה ילפינן אשם מחטאת ג"כ לעיכובא וליכא למימר לא ליכתוב עיכובא בפסח ולילף מהיקישא דהא פסח לא כתיב בהאי קרא דזאת התורה מ"ה איצטרך אותה לאשמעינן דוקא חטאת שלא לשמה פסולה אבל שאר קדשים אפילו אשם כשרה כצ"ל:

ד"ה תודה יוכיח כו' את המזבח שלמים לא אתו בנדבת צבור כו' כצ"ל ועיין בת"כ שם. פי' מ"ה לא פריך מה להצד השוה שבהן שבאין בנדבת צבור נ"ל:

דף ה:

רש"י ד"ה קשי' ליה כו' המזבח הס"ד:

ד"ה ההוא לאחר כו' לעכב דהוא עצמו שלא כו' כצ"ל:

בא"ד והיכא דכתיב גבי אחת כו' פי' דבעינן תרווייהו שם הקרבן וגבי אחת מעבודת הדם ועיין ברש"י דף י"ב ע"ב ד"ה אשם נמי כו':

ד"ה עולת יולדת כו' דיביאו יורשים כו' אם היא ילדה כו' הס"ד וכצ"ל:

ד"ה מאן לימא כו' דיולדת דלא כו' לעשה דתני' כו' בתו"כ ונרצה לו כו' הס"ד:

ד"ה אין בה כו' בהמנחות והנסכים כו' דף כ"ד ע"ב:

תוס' ד"ה חטאת נמי כו' קדשים הס"ד:

ד"ה חטאת אף ע"ג כו'. ונ"ל דגרסינן וחטאת בוי"ו וכל זה כו' כצ"ל:

בא"ד תכשירנה מדלא אתי' לאחר מיתה כמו מחיים כו' כצ"ל. פי' ה"ה אשם נמי ליפסל אע"ג דבא לאחר מיתה כיון דלא אתיא כמו מחיים:

ד"ה מיעט רחמנא היא כו' עיכובא לקמן בגמרא כו' כצ"ל:

בא"ד דלקמן בפירקין אמר חוץ מן הפסח וחטאת ויליף לה כו' כצ"ל:

בא"ד ואמנחת קנאות דמעכבי דכתיב בה נמי היא ועי"ל דהוא דחטאת אתי לגלוי' אהוא דאשם דלא מעכב כהוא דפסח והיינו דאמר לקמן כו' כצ"ל. ועיין בתוס' במנחות דף ד' ע"א ד"ה חטאת כו':

בא"ד ויש שום צריכותא דלא כו'. פי' דהוקשה להו ליכתוב הוא בשעיר נשיא ולילפן שאר חטאת בק"ו משעיר נשיא דהיא גופיה קרב עולה למותרו אפ"ה פסולה מכ"ש שאר חטאת מ"ה כתבו דיש שום צריכותא דלא מצינו למילף משעיר נשיא ועיין במנחות שם דכתבו יחיד מנשיא לא ילפינן. ועיין במסכת כריתות דף נ"ו ע"א עביד צריכותא:

ד"ה הג"ה ניתק אין כו' הלכך אחר כפרה נמי בעי כו' כצ"ל:

ד"ה נפש אמר רחמנא כו' ותימא דבת"כ דריש כו'. אין לדקדק דהא התם במנחות קאמר מ"ט אלימא משום דכתיב תקריב לשון יחיד עולה נמי כתיב יקריב לפ"ז י"ל דמ"ה לא דריש הכא מקרבנו ודריש מנפש. ויש ליישב דהא דדריש בת"כ מקרבנו לאו משום דכתיב לשון יחיד אלא דתיב"ת קרבנו מיותר דברישא דקרא כבר כתיב ונפש כי תקריב וגו' נ"ל וכן מצאתי בס' קרבן אהרן דמיתורא דרש וק"ל:

ד"ה ולא קני' להו כו' דר"י אדר"י הוה מצי לאקשויי'. ויש ליישב דר"י אדר"י לא הוי ליה לאקשוי' דבאמת ר"י ס"ל דקני' להו מ"ה אין ממירי' משום שותפי אבל גבי מנחה אין שנים מתנדבים מנחה תנן וכאן דנדבה אחד והפרישה מחיים היורשים מחויבים להקריב לכ"ע אפילו למ"ד שיעבודא לאו דאורייתא ואע"ג דקני' להו היינו לענין זה שמכפר גם עלייהו אבל עכ"פ מחויבים להקריב והא דקאמר אין בו שותפים אין בו דין שותפים שלא להקריבו קאמר אבל השתא פריך שפיר דמוכח דקני' להו ס"ל נ"ל. ומצאתי לי און לזה דברי הרמב"ם דבפ' י"ד מה' מ"ק ד"ג כתב במנחה דמביאים היורשים אותה ובפ"א מה' תמורה ד"ה כתב דבהניח בהמה לשני בניו דאין היורשים ממירים משום דהוו בה שותפי' ואין השותפי' ממירים עכ"ל דלכאורה ג"כ דבריו סותרים זא"ז כמו דברי ר"י אלא ע"כ כאשר כתבתי דמנחה שאני דעיקר קפידא על נדבה שלא יתנדבו שנים וכיון דנדבה אחד והפריש מחיים מחויבים היורשים להקריב נ"ל ובעל המחבר לח"מ נכנס בדוחק ליישב דברי הרמב"ם אבל אינו מן הצורך אע"ג דמסקינן הכא דלא קניא להו ס"ל להרמב"ם דשקליא וטריא הכי. דמצי לדחות דלא קני' להו ס"ל אבל אליבא דאמת קני' להו כדמוכח מסוגיא דלעיל ודוק:

דף ו.

רש"י ד"ה ושותפין לא כו' כדתני בהכל ממירין כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

ד"ה שאני התם כו' אביהן דהא דיורש כו' הס"ד וכצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

ד"ה והתורם כו' ואם בא ישראל ואמר כו' פי' אבל כהן אסור ליה למותיב מידי לישראל כדי שיתן לו תרומתו אפילו כהן המסייע בבית הגרנות. וכ"כ הר"ן במסכת נדרים דף ל"ו עיי"ש:

ד"ה כיפרו על מה כו' על החטא שהופרשו עליו נפקא מיניה שלא ידאג כו' הס"ד כצ"ל. וכוונת רש"י בזה לתרץ העיון של תוספת שכתבו וצ"ע דהיינו קשיי' דר"ל כו' אבל לפרש"י ניחא דקשיא דר"א קאמר דליכפרה כפרה גמורה והכא קשיא ליה אע"ג דר"ל יליף ממוצא שפתיך דלא לירצו משום דקרו להו נדבה דילמא כפרה גמורה דוקא לא מיכפרה אבל מגין על היסורים שבינתים מדצוה הכתוב להביא בתורת נדבה:

ד"ה אמר רב אשי כו' דיליף דלא כיפרו כו' כצ"ל:

ד"ה הכי קשי' כו' ראשון אי אמרת כו' הד"א:

תוס' ד"ה אחד מימר כו' הלכה כסתם משנה ובריש תמורה וערכין אומר כו'. יש לתמוה למה מביאו סתם משנה דתמורה וערכין דשם לא ניתני בפירוש במתני' דיורש מימר רק בברייתא מרבוי' דהכל מרבינן ולמה לא מביאו סתם מתני' דמנחות דף צ"ב ע"א דתני שם בהדיא והיורש סומך ומימר אע"ג דהתם במתני' קתני ר"ש אומר ואפשר לומר דר"ש תני להך סיפי' נמי יורש מימר ולא הוי סתם משנה אפ"ה כיון דר"ש נמי פסק כר"מ דיורש מימר ור"י קאמר דהלכה כר"י מחבירו ולא מחביריו דאפילו לגבי רבי יוסי קאמר התם ר' יעקב בר אידי משמיה דרבי יוחנן סתם דהלכה כר' יוסי ומשמע מחבירו ולא מחביריו וכ"כ תוספת התם בעירובין ומכ"ש לגבי רבי יהודה דס"ל דוקא מחבירו ולא מחביריו וא"כ למה לא מביאים סתם מתני' דמנחות וצ"ע ליישב נ"ל:

ד"ה מתכפר עושה כו' לא יחליפנו בשל אחרים כו'. פי' והתם אוקמינא בבהמה דהקדש דעלמא אפ"ה משמע דתמורתו תמורה רק שעובר על לאו דלא יחליפנו ומשני דהתם נתן המכפר רשות להמיר:

ד"ה מקופי' מכפר כו' לא חשיבא לגביה אחיו כמו כו' כצ"ל. פי' דאחיו לא חשיבי לגבי כ"ג שותפים:

ד"ה דאי ס"ד כיפרו כו' למה חייב להביא כו' כצ"ל. פי' עכ"פ חייבו התורה להביא:

בא"ד ונראה דמאשם דייק כו' והוא תירץ אקושי' ראשונה:

ד"ה אלא מאי כו' צ"ע דהיינו כו' ולפרש"י לא קשי' מידי כאשר פירשתי ברש"י:

דף ו:

רש"י ד"ה לא כיפר מתנות כו' ולר' עקיבא כו' כצ"ל:

ד"ה שעירי עצרת כו' הרגלים באין על כו' כצ"ל:

ד"ה בין זה לזה כו' שלזה הס"ד. ואחר כך ד"ה ראוי היו ישראל כו' דכל שעה בספק חטאים קיימי הס"ד וכצ"ל:

ד"ה אלא שחיסך הכתוב חסך על עונותיהם ולא דקדק אחריהם לפי שחס על ממונם וחבירו במס' מנחות מפני החסכון ומפרש מאי מפני החסכון התורה חסה על ממונם של ישראל הס"ד וכצ"ל:

ד"ה והא הכא דטומאה כו' דלאחר הפרש' הוא שהרי מאתמול כו' כצ"ל:

ד"ה קרבנות צבור כו' מה הן כגון תמידים כו' נקחו לא לשם כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה לא כיפר כו' ומתן בהונות שעשה כיפר לגמרי כו' כצ"ל:

בא"ד ולכן לכל הפחות א"צ ליתן על הראש קודם כו' כצ"ל. פי' דמתנות הראש לא מעכבי מלאכול בקדשים אבל מ"מ בעי אח"כ לאתוי לוג אחר משום מתנות הראש נ"ל:

ד"ה וליקו ולימא ליה כו' כשמפרש בזא"ז אך ק' א"כ מאי משני לב ב"ד וכי משתעי' קרא ע"י לב ב"ד ונראה דבלאו קרא כו' כצ"ל:

ד"ה סכין מושכתן כו' דהא בפ"ק דשבועות מוקמינא כו' כצ"ל:

בא"ד שכך מתנה עליהן לב ב"ד אע"פ כו' כצ"ל:

בא"ד וזה סייעתא לר"י דאמר שאם לא הוצרכו להן אליבא דרבנן נפדין כו' כצ"ל:

בא"ד מקדש וקדשיו וכמתני' דהתם ובברייתא חידש טפי ממתני' דקתני שמתחלתו כו' כצ"ל פי' שבמתני' קאמר טעמא דר"ש משום דכולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו משמע נמי שעיר הפנימי נמי שאם לא קרב בזה קרב בזה דבאה נמי לכפר על טומאת מקדש וקדשיו ובברייתא חידש דבעינן נמי שבא לכפר על מזבח החיצון משמע לאפוקי שעיר הפנימי:

בא"ד וקאי אמילתא דרב שמואל בר יצחק דאמר דלר"ש דוקא תמידים מקיצין בהן בגופן כו' כצ"ל. ועיין בתוס' דשבועות דגירסא נכונה היא נ"ל. והנה מה שהקשו דדברי רש"י סותרים זא"ז יש ליישב דלאו סותרים זא"ז דהא ר"פ דמשני דר"ש ס"ל לב ב"ד מתנה ולא חש לתרץ קושיא זו מר"י דאמר לדברי ר"ש אין נפדין תמימים ע"כ ס"ל לר"פ דר"ש ס"ל לב ב"ד ובהא פליגי דלר"ש לא מהני לב ב"ד אלא שיהא כשרים לקייץ המזבח בגופן אע"ג דלשם תמידין נלקחו כיון דמעיקרא עולה והשתא עולה אבל לא מהני תנאי ב"ד לפדות תמימים ולמיקרב לתמידין ולרבנן מהני תנאי ב"ד אפילו לפדות תמימים מ"ה פרש"י כאן לר"פ אליבא דר"ש דלא מהני תנאי ב"ד למיקרב לתמידין ואח"כ פי' דדברי חכמים דמהני תנאי ב"ד אפילו למיקרב לתמידין נ"ל:

דף ז.

גמרא לשם תודת חבירו רבה אמר כשרה כו' כצ"ל:

שם שלמים לשם תודה פסולה הא תודה לשם תודה כשרה כו' ה"ה דמצי למידק מרישא דקתני תודה ששחטה לשם שלמים כשרה מכ"ש שחטה לשם תודה דכשרה אלא דמצי לשנויי לא דידיה מ"ה דייק מסייפא כדמסיק אדתני שלמים כו' וק"ל:

רש"י ד"ה לדברי ר"ש כו' לומר אם הוצרכו כו' ויקחו אותן מתרומה כו' כצ"ל:

בא"ד מתנה עליהן דאי איתא ליה יוכשרו לתמידין ולא יקיימו אלא לייתו בדמיהן כצ"ל וכ"ה בס"י ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

ד"ה בשתי כוסות כו' בין זריקתו של זה כו' כצ"ל:

ד"ה אלא אי כו' בטומאת י"ט קאמר בין שחיטתו כו' כצ"ל:

ד"ה תודה ששחטה כו' בעליה דזהו שינוי בעלים אלא דאיירי בשינוי קודש שהיתה לראובן כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

בא"ד תודתו של זה הס"ד. ואח"כ ד"ה כשרה ועולה לבעלים דאפילו שינוי קודש אין כאן דהוי כשוחט חטאת חלב לשם חטאת דם הס"ד. ואח"כ ד"ה פסולה כו' כצ"ל:

ד"ה חטאת ששחטה כו' ועלתה לו הס"ד. וכתב מ"ו הב"ז דצ"ל לא עלתה לו ואי גרסינן עלתה יש לפרש דעלתה לשם דם ולא לשם חלב עכ"ל כו'. ותמי' לי אם יצא מפי הקדוש דבר זה מכמה טעמים חדא דבחטאת לא שייך לומר כשרה ולא עלתה דקשיא קושיא דר"ל אם כשרים ירצו דהא חטאת אינו באה לאחר מיתה וגם ממוצא שפתיך ליכא למילף דליקרבה דיהא בנדבה דהא חטאת לא באה בנדבה ועוד דרש"י כתב לעיל בד"ה תודה ששחטה כו' דהוי כשוחט חטאת כו' והתם כשרה ועלה קאמר רבה. וכ"כ הכ"מ בפרק ט"ו מה' פה"מ בשם רש"י דכשרה ועלתה לו וקשה לשבש כל הספרים ומה שכתב ואי גרסינן ועלתה לו היינו משום דם ולא משום חלב דזהו נגד הסברא דמסתבר יותר שעלתה לו משום חלב שהיתה עומדת לכך מתחלה ולא משום דם לעוקרה ממה שהיתה מתחלה. ומה שמביא ראיה מרש"י בפ"ק דמנחות דף ג' ע"ב מוטב דליגרוס התם ועלתה לו מלשבש כל הספרים ובסוגיא דהתם מוכח דכשרה ועלתה לו עיי"ש ואינו מן הצורך להאריך אחר שכתבתי כל זה מצאתי בתוס' דנזיר דף כ"ד ע"ב בד"ה מתיב רבא כו' שכתבו בפירוש כמו שכתבתי דעלתה לו משום חלב ולא משום דם מכח הסברא שכתבתי ע"ש ונהנתי לי נ"ל:

תוס' ד"ה דילמא את"ל קאמר וכו' ועוד דהיכא דלית ליה תקנתא בקיץ המזבח איתא לר"ש לב ב"ד מתנה ומיהו הא מוכח במנחות בפ' התודה והיכא דאית ליה תקנתא ברעייא וכו' כצ"ל. והכי פירושו דמתחילה כתבו תוס' דלא חש לתרץ דאיכא למימר דאפרשינהו בזא"ז ואח"כ כתבו תוס' דמ"ה לא חש לתרץ כיון דשעירי עצרת ליתא להם תקנתא בקיץ המזבח דלא תקנו מקיצין אלא בתמידין כמו שכתבו תוס' במסכת שבועות ואית ליה לר"ש לב ב"ד ואח"כ כתבו תוספות הא איתא להם תקנתא ברעייא היכא דאפרשינהו בבת אחת והיכא דאיתא להו תקנתא ברעייא ליתא לר"ש לב ב"ד וע"כ תירוץ ראשון עיקר דלא חש בקושיא דליתו נ"ל ונכון. ומה שכתב מ"ו הב"ז הוא דחוק עיין שם:

ד"ה תודה ששחטה כו' שהוא שינוי בעלים בשחיטה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה הג"ה רב חסדא כו' ובקונטרס פירש כו'. ואפשר ליישב פרש"י משום דגבי שלמים כתיב נמי המקריב את זבח שלמיו דמשמע נמי לשם שלמים דידיה ושאר זבחים לענין

ש"ק וש"ב ילפינן נמי מהקישא דשלמים מזאת התורה וגו' מ"ה פרש"י ה"ה לשאר זבחים נ"ל:

ד"ה אמר רבא כו' וטעמא דתודה משום שלמיו כו' כצ"ל. פי' טעמו דפסלה בתודה משום גז"ה דכתיב שלמיו ורבא איירי בחטאת חבירו:

בא"ד אע"ג דרבא לא פירש הפסוקים בדבריו מדאמר בריש פירושו דר"י ב"א רמי ומשני והך דלקמן נקט לחלק כו' כצ"ל. פי' דע"כ סתמא דש"ס נקט לפרש טעמא דרבא ולא רבא עצמו דא"כ מאי פריך לעיל ר"י ב"א הא תשובתו בצדו דרבא יליף מקרא אלא ע"כ רבא לא פירש הפסוקים והך דלקמן נקט לאשמועינן לחלק בחטאת גופא דלשם חטאת נזיר ומצורע פסולה וגם נקט הך דלקמן משום בעי' דאחר כך נ"ל. ודברי מ"ו הב"ז דחוקים הם:

ד"ה חטאת ששחטה כו' הוה ליה בעל מי שאינו מחייב כלום את"ל כו' כצ"ל. פי' את"ל דלא מכפרה כו' אפשר לאוקמי שהפריש ואפ"ה לא הוי בעל מי שאינו חייב כלום דהא העולה אינו מכפרת על עשה דאחר הפרשה ואי תימא הא חטאת נמי מכפרת על עשה והוי כחטאת ששחטה לשם חטאת מ"ה כתבו דמסתמא עולה יביא:

ד"ה על מי שאינו מחויב כלום פסולה אית דגרסי כו' כצ"ל. פי' דיש גורסי בהאי מימרא דרבא (כתיב) עולה ששחטה על מי שאינו מחויב כלום דפסולה משום דגבי עולה לכפר עליו ולא על חבירו כתיב:

ד"ה על חייבי עשה לכ"ש מהאי ק"ו כו' כצ"ל:

דף ז:

רש"י ד"ה יש בעלים כו' בעלים הס"ד:

ד"ה דוקא קאמר מר לאפלוגי אדרבא הס"ד וכצ"ל:

ד"ה עולה דורון כו' התשובה על עשה היא כו' כצ"ל:

ד"ה פסח מנ"ל כו' בההוא קרא דזאת התורה כו' כצ"ל:

ד"ה לדבר הבא כו' בנקיבות והוקבע בזכרים כו' כצ"ל:

ד"ה ביום צוותו כו' קרבניהם לרבות כו' הד"א:

ד"ה אף כל כו' דרבינן להו לעיל לש"ק ולשינוי בעלים ועשית פסח כו' בעלים הס"ד והד"א וכצ"ל:

ד"ה וכשלמים כלומר כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה עולה דורון כו' דהא מכפרת מקבעא הס"ד. פי' אפ"ה דורון הוא לגבי חטאת דחטאת מכפרת אלאוין וכריתות:

ד"ה ריצה פרקליט כו' אפ"ה חטאתם כו' כצ"ל:
ד"ה ואמרתם כו' הא קרא דכתב ברישא כו' כצ"ל:
בא"ד כל עבודות דכתיב ועשית פסח דמסתמא כל עשיות משמע הילכך כו' כצ"ל:
ד"ה וזבחת פסח כו' נמי מייתי הך דהכא הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ומאי ניהו כו' כדלקמן הס"ד:
ד"ה וזבחת פסח כו' וזבחת פסח שתהא שחיטתן לשם פסח שחטו שלא לשמו פסול אין לי אלא זביחה כו' כצ"ל:
ד"ה הוא לעכב כו' אית לן לאוקמי הוא דזביחה כו' כצ"ל:
בא"ד לא ניחא להאי פירושא כו'. פי' דלפ"ק אשכחן בשינוי קודש לעכב בכל עבודות ובשינוי בעלים בזביחה אמרינן הואיל וגלי בש"ק בכל עבודות ה"ה בש"ב בכל עבודות אבל לאידך פירוש' לא מצינו דגלי קרא בכל עבודות לעכובא רק בזביחה בין בש"ק בין בש"ב היאך שייך לומר הואיל וגלי גלי דשאר עבודות מזביחה ליכא למילף כדאמרינן לעיל דף ד' ע"א. אף ע"ג דשינוי בעלים מש"ק נמי ליכא למילף דאיכא נמי למיפרך שישנו בד' עבודות כדאמרינן לעיל ואם כן לפ"ק נמי לא ניחא אפשר לומר כיון דהוא קאי בש"ב ולפינן מיניה עכובא בש"ק בכל עבודות ובש"ב בזביחה אמרינן הואיל וגלי בש"ק בכל עבודות ה"ה בש"ב משום דקאי בש"ב ולאו משום דילפינן מש"ק ונכון הוא:
ד"ה מה שלמים כו' לישתוק קרא מזביחה כו'. דבריהם אינם מובנים לי דאי קושי' התוס' דתיב"ת זבח ל"ל דהוא אצטריך כדאמרינן לקמן לגלוי' על הוא דגבי אשם דהא תרווייהו איצטרך זבח והוא לגלות דהוא לא משמע לשמו אלא בשכתוב הוא עם שם הקרבן וגבי אחת מעבודות הדם לאפוקי אשם אע"ג דכתיב באשם קדש קדשים הוא קודם שחיטה כתיב וכ"כ רש"י לעיל דף ה' ע"ב בד"ה ההוא כו'. ואין ליישב דבחטאת נמי כתיב הוא עם שם הקרבן וגבי שחיטה לגלות על הוא דאשם כדאמרינן לעיל ולקמן ד"י ואם כן קושי' התוס' הוא דפסח ל"ל הא כתבו תוס' במנחות דף ד' ע"א בד"ה חטאת וכו' דאיצטרך גבי פסח וגבי חטאת ע"ש נ"ל וצ"ע:
ד"ה אלא הוא ל"ל כו' ובפסחים בפ' תמיד נשחט דריש כו' כצ"ל:

דף ח.

גמרא חטאת נזיר מחטאת חלב לא גמרה כו'. יש מקשים למה מהדר הש"ס דחטאת נזיר מחטאת חלב לא גמרה ה"ה חטאת מצורע לא גמרה מחטאת חלב הא אפילו אי הוה גמרינן חטאת נזיר וחטאת מצורע מחטאת חלב למצוה והנך קראי בנזיר ומצורע אתי

לעיכובא אכתי צריכא להיקישא ושלמים משום חטאת חלב כיון דלא גמירי מינייהו ויש ליישב דאי הוה גמרינן חטאת נזיר וחטאת מצורע מחטאת חלב למצוה והנך קראי הוה אתי לעיכובא הוה גמרי אחר כך חטאת חלב מזאת תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות כדלקמן דף ט' ע"ב אף ע"ג דבמסקנא לא קאי כמו שכתבו תוס' בד"ה הילכך מצוה כו' כיון דסוגיא דהכא אליבא דרבא קאי ורבא ס"ל הך דרשא דזאת תורת דמפרש טעמא דר"ש במנחות דף ג' מזאת תורה מ"ה מהדר תלמודא דחטאת נזיר ומצורע נמי לא גמרינן מחטאת חלב וכולהו למצוה איצטריכו נ"ל:

רש"י ד"ה אמר רב הונא כו' הרי למצוה וכשלמים כו'. פי' הרי למצוה בשאר עבודת בש"ב ואח"כ ילפינן מזריקה לעכב מהיקישא דשלמים. אין לדקדק לפ"ז נילף שאר עבודות בשינוי בעלים מזריקה בין למצוה בין לעכב מהיקישא דשלמים דלא חלקת בין זריקה לשאר עבודות וחטאת חטאתו ל"ל. אין ה"נ רק דמהדר מעיקרא דכתיבא כולהו בגופה כמו שפרש"י לעיל בד"ה אשכחן כו':

בא"ד לקמן נ"ל הס"ד:

ד"ה ההוא מיבעי כו' ונסכיהם גבי קרבנות החג אפילו בלילה ואפילו כו' קרבו עם זבחו הס"ד וכצ"ל:

ד"ה שכן כרת מכפרת תרוייהו למצוה כו' כצ"ל:

ד"ה והנך קראי לא חלקת כו' אף חטאת כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה זריקה מנ"ל כו' גבי כשבה והאי קרא דוכפר עליו הכהן כו' כצ"ל:

בא"ד על חטאת כתב כו' כצ"ל:

בא"ד אשכחנא חטאת חלב כו' כצ"ל:

בא"ד לקמן אשכחנא כו' כצ"ל:

בא"ד וקבלה נמי לא הוצרך כו'. פי' דהוי ילפינן מזביחה דלא חלקת:

בא"ד ולא חלקת לא נימא בזריקה לפי שהוא כו'. פי' דש"ק ישנו בד' עבודות וזריקה הוא עיקר כפרה לא ילפינן שאר עבודות מזריקה אבל ש"ב לא שייך כ"א בזריקה או בשאר עבודות ע"מ לזרוק ילפינן שפיר בש"ב שאר עבודות מזריקה מ"ה כתב רש"י נמי בד"ה אמר רב הונא כו' דילפינן שאר עבודות מזריקה בש"ב. ומ"ו הב"ז כתב בע"א והוא דחוק וכאשר כתבתי נכון ודוק:

בא"ד מחטאתו וגם חטאת חלב הוא כו' כצ"ל. פי' על חטאתו כתיב גבי כשבה דנשיא ומחטאתו כתיב בשעיר נשיא:

בא"ד אשר חטא ולא מיירי בחטאת קרבנו ולא משעיר נשיא כו' כצ"ל נ"ל:

בא"ד לא כתיב זה כו'. פי' לא כתיב אשר חטא ולא ונסלח לו:

ד"ה וזריקה בש"ב כו' תימא דמהאי קרא כו'. ואיני מבין תמי' זו בשלמא ש"ב ילפינן שפיר מהאי קרא לעיכובא דשנה בה לעכב דעליו משמע ולא על חבירו היינו ש"ב וחטאתו נמי משמע חטאתו ולא חטאת חבירו דהיינו ש"ב מ"ה ילפינן מיניה עיכובא בש"ב אבל ש"ק ילפינן מתיבת חטאת דמיותר דמשמע דוקא לשם חטאת ולא שנה הכתוב מ"ה לא ילפינן מיניה עיכובא בש"ק:

ד"ה ועשה את חטאתו כו' ולגירס' זו לא צריכינן תו לקרא כו'. בשלמא לגירס' רש"י דילפינן מועשה את חטאתו דכתיב גבי נזיר לעיכובא בש"ק בכל העבודות וש"ב ילפינן מחטאת למצוה בשאר עבודות מ"ה איצטרך וכפר עליו מחטאתו לשמיעת הקול לזריקה בש"ב בין למצוה בין לעכב וילפינן שאר עבודות לעיכובא בש"ב מזריקה מהיקישא דשלמים דלא חלקת אבל לגירסא זו דילפינן מועשה את חטאתו דגבי נזיר ש"ב למצוה בכל העבודות דמשמע שיהו כל עשייתו באא"ע וכשילפינן מחטאתו דגבי נזיר לעכב בש"ב משלמים נמי בכל העבודות לעיכובא ולפ"ז לא צריכינן להאי וכפר עליו הכהן מחטאתו דגבי שמיעת הקול:

בא"ד דמשמע דעיקר מלתא לא איתמר כו'. פי' דלגירסת רש"י אפילו אליבא דמסקנא אכתי צריכא להאי חטאתו דשמיעת הקול לעיכובא בזריקה בש"ב ולפ"ז הל"ל אמר ר"ה דמשמע דאמר נמי אחטאתו דשמיעת הקול אבל לגירסא זו ניחא כיון דאליבא דמסקנא לא צריכא להאי חטאתו דשמיעת הקול רק חטאתו דגבי נזיר ור"ה לא אמר חטאתו דשמיעת הקול ומ"ה גרסינן שפיר כדאמר ר"ה וק"ל:

ד"ה מנחתם ונסכיהם כו' לאו מהאי קרא קדריש דגבי נזיר מנחתם ונסכיהם נמי כתיב אלא ממנחתם ונסכיהם דכתיב גבי עצרת ילפינן אפילו בלילה אפילו למחר. ועיין בתוספות דמנחות דף מ"ד ע"ב ד"ה מנחתם ונסכיהם כו' והוכרח לפרש זה דאי אמרינן דמהאי מנחתם ונסכיהם דגבי נזיר קדריש לענין אפילו בלילה אפילו למחר לפ"ז יהיה קושית המקשן במקומה מנחתו ונסכו דכתיב גבי נזיר ל"ל מ"ה כתבו דה"ק כמו דדרשינן ממנחתם ונסכיהם דגבי עצרת דאפילו למחר ואפילו בלילה ה"נ דרשינן להאי מנחתו ונסכו דגבי נזיר ואי תימא ל"ל לילף מעצרת איצטריך גבי נזיר דהוי נסכי יחיד ולא ילפינן מנסכי צבור וכ"כ תוס' התם במנחות:

ד"ה הילכך מצוה כו' ליכתוב בחד ואינך כו' כצ"ל:

בא"ד תורה אחת כו' כצ"ל:

בא"ד ע"ב ושייך לכאן. במילתא דכתיבי התם כו'. פי' כיבוס בגדים כתיב בההוא פרשת' דזאת התורה אבל ש"ק לא כתיב בחטאת כלל רק מיתורא דקרא דריש ועיין במנחות דף ג' ע"ב בתוספות ד"ה לר"ש כו':

בא"ד וא"ת מנ"ל בחטאת כו' אין לומר דילפינן משלמים דמה שלמים לא חלקת בין ש"ק לש"ב למצוה אף חטאת נזיר לא תחלוק בין שינוי קדש לשינוי בעלים לעיכובא משום דלא אמרינן לא תחלק אא"כ גלי קרא בחד עבודה לעיכובא ילפינן שאר עבודות מיניה דלא תחלק אבל היכא דלא גלי קרא בחד עבודה לעיכובא לא אמרינן לא תחלוק וכ"כ רש"י לעיל דף ז' ע"ב בד"ה וכשלמים:

בא"ד אעיקר פירכא סמוך דמי גמירי כו' כצ"ל:

דף ח:

רש"י ד"ה שמיעת הקול כו' קול אלה ושבועת ביטוי כו' כצ"ל.

בא"ד עולה ויורד ושמע קול אלה או נפש כו' כצ"ל:

ד"ה אייתן במה כו' תוכיח הצד כו' הד"א:

ד"ה ואם מן הצאן קרבנו כו' לאו קרא יתירא קדריש כו'. פי' הא דדריש דבמותר פסח כתיב דוקא לאו מיתורא דהצאן קדריש דהצאן מיותר מדכתיב לעיל מן הבקר מכלל דהכא בצאן מיירי כמו שכתבו תוספות. אבל הך דרשא דתהא לזבח שלמים מודה רש"י דדריש מיתורא דקרא דלזבח שלמים מיותר דהא כתיב את זבח שלמים וגו' וכ"כ רש"י בהדיא במסכת מנחות דף פ"ג ע"ב ומה שהקשו תוס' דאי לאו מיתורא מנ"ל לאוקמי בפסח לקמן פריך הא קושיא דלמא במותר אשם ומשני דמן אתי לרבות פסח:

ד"ה אימא לכל כו' לשם עולה יהא כו' כצ"ל:

ד"ה ה"ג כו' כשלמים או כשאר זבח הס"ד וכצ"ל. והא דלא ניחא לרש"י הגירס' שלפנינו אי הוה כתיב לזבח ושלמים ואי משום דפריך לבסוף אימא לכל דשחיט כו' ואי כגירסא זו מאי פריך הא כבר משני לעיל אי הוה כתיב לזבח ושלמים כו' מ"ה גורס רש"י גירסא זו אי הוה כתיב לשלמים וזבח וכיון דמסיק דקרא יתירא בעלמא קדריש דאתי לרבוי וכמאן דכתיב לשלמים וזבח כמו שכתב רש"י בד"ה אלא והשתא פריך שפיר אימא לכל כו' אי משום הא קשה לשבש כל הספרים דלגירסא שלפנינו נמי פריך שפיר לבסוף לפרש"י כיון דפרש"י בד"ה אלא כו' לזבח שלמים שני תיבות דבוקי' הן כאלו כתיב לזבח השלמים ורק מיתורא קדריש לפ"ז לא מצי לשנות נמי אי הוה כתיב לזבח ושלמים דמשמע דתיבות פרודות הן ופריך שפיר אימא לכל דשחיט כו' אבל לי נראה דמ"ה לא

ניחא רש"י בגירס' זו משום דעיקר פרשה מירי משלמים ושלמים מסתבר מפי משאר זבחים רק שאר זבחים מרבינן מלזבח לפ"ז היאך קאמר אי הוה כתיב לזבח ושלמים כדקאמרת הא אי הוה כתיב לזבח ושלמים דהוה משמע דזבח עיקר דיהא כזבח או כשלמים מ"ה לא כתיב הכי אלא שלמים דיהא כשלמים ולזבח אתי לרבות דיהא כשאר זבחים מ"ה גורס רש"י הכי:

ד"ה חטאת ואשם לא שחטו לשם חטאת ואשם יהא פסול כו' כצ"ל:

ד"ה אלא לזבח כו' אבל לזבח שלמים כו' כתיב לזבח השלמים כו' כצ"ל:

בא"ד אלא לרבוי' וכמאן כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה שמיעת הקול דלא כתב על חטאתו גבי עבודה מנ"ל עיכובא אבל כתב על חטאתו כו' כצ"ל. פי' דכתיב על חטאתו בפסוק והביא וגו' ולא קאי על עבודה אלא על הבאת חטאת:

ד"ה ה"ג כו' ותירץ כיון דדלי דלות גופי' פסולה כו' לפר"ת לא צריכא למילף במה הצד מכולהו רק מחטאת חלב וחטאת נזיר אי פרכת שכן אינן באים בדלות תאמר בהנך כו' הא בדלי דלות גופי' פסולה דלא כמו שפרש"י. וגם ניחא הגירסא דיש ספרים מה שהביאו לעיל בד"ה חטאת דע"א כו'. ואין לדקדק לפר"ת למה צריכא ללמוד במה הצד נילף מדלי דלות גופי' ממנחת חוטא דפסולה שלא לשמה ה"ה חטאת עשירות פסולה שלא לשמה אפשר לומר דזבחים ממנחות לא ילפינן דאיכא למיפרך כדאיתא בריש מנחות דף ב' וג' עיי"ש ה"ה חטאת בהמה מחטאת העוף לא ילפינן:

ד"ה הג"ה בשאר ימות השנה כו' היינו קודם הפסח דבעי עקירה כו'. פי' לפי שעומד לפסח כשיבא או לפסח שני היכא דנדחו בעלים וכ"כ תוס' התם:

בא"ד איכא למ"ד בסוף א"ד דלא בעי עקירה הס"ד הך גירסא שלפנינו. פי' אפילו קודם פסח אבל לא ניחא לי גירסא זו דכיון דתוס' גופי' כתבו שם דסוגיא דהתם איירי כשלא נשאר א' מבני חבורה עליו ונשאר לגמרי בלא בעלים דתו לא חזי לפסח והוי כמו אחר פסח ומ"ה לא בעי עקירה. אלא נ"ל דגרסינן איכא למ"ד בסוף א"ד דבעי עקירה. פי' אפי' אחר פסח דקתני התם אא"ב בעי עקירה עיי"ש נ"ל:

ד"ה לשמו פסול פירש בקונטרס כו' כצ"ל. וכאן לא מצינו ברש"י גירסא זו ובמסכת פסחים (ד"ה) [צאן קדשים: ד"ס] ע"ב ד"ה פסח בשאר כ' רש"י הכי עיי"ש:

בא"ד וכמה (צאן קדשים:ל)פעמים שנה כו' כצ"ל:

ד"ה ואם מן הצאן כו' דאי לאו מיתורא קדריש כו' כצ"ל. פי' דלמא אשלמים גרידי קאי שאם הביא מן הצאן לזבח שלמים נ"ל:

בא"ד ונראה דמיתורא דריש כו'. אין לדקדק לפ"ז מאי פריך לקמן רב חנא בגדתא' ומי מצית אמרת כו' והא מדכתיב אם כבש אם עז מכלל דלאו במותר פסח כתיב דא"כ אם כבש אם עז מיותר הא השתא דבשלמים כתיב נמי מיותר לזבח השלמים ומן הצאן אפשר ליישב דתוס' ס"ל דהכי פריך דלמא במותר אשם כתיב ולאו דוקא דבר השוה בכל הצאן קאמר ורש"י דפירש לקמן דפריך דלמא בשלמים גרידא כתיב אזל לשיטתי' דכתב כאן דלא מיתורא קדריש נ"ל:

ד"ה אלא לזבח כו'. משמע ליה לגמרא שהוא ריבוי' כדאמרינן במסכת ב"ק דף ס"ג דמחלק בין כל לבכל דכל כללא ובכל ריבוי' ה"נ משמע ליה לחלק בין זבח ובין לזבח (הילך) [צאן קדשים: הילכך] לא כו' וכצ"ל וכ"ה בס"י:

דף ט.

גמרא שם דילמא במותר אשם כתיב כו'. אין למידק הא משני לעיל דדוחין ק"ק אצל קדשים קלים ואין דוחין כו' הכא נמי נימא דוחין קדשים קלים אצל ק"ק ואין דוחין אשם שהוא קדשי קדשים אצל קדשים קלים אבל לפי מה שפירשו תוס' בד"ה דילמא במותר אשם כו' דלאו שיהא לזבח השלמים פריך אלא שיעקור שם אשם ממנו כו' ניחא:

רש"י ד"ה דוחין קדשים כו' עולה הס"ד:

ד"ה ליהוי כו' הוא הס"ד:

ד"ה בכור כו' מדות הס"ד ע"ש דף צ"א ד"ה במעשר בהמה כו' דהאי לא יגאל כו' כצ"ל:

ד"ה לא זימנו לפסח ראשון הס"ד ואח"כ ד"ה מלתייהו כו' ושייך למע"ל:

תוס' ד"ה למאי נ"מ אחר שחיטה אלא יגאל כו'. ויש ליישב דמשכחת ליה כגון ששחט רוב שנים לשם מעשר ועדיין מפרכסת ומכר או גאל בעודה מפרכסת דהרי היא כחיה לכל דבריה אפילו לענין תמורה וה"ה לענין גאולה או מכירה ומילקי עליה וכ"כ תוס' התם:

בד"ה הא לאחר שחיטה כו'. וכ"כ תוספות במס' ב"ק דף ע"ו ע"א בד"ה שחיטה שאינה ראוי' דבשחט רוב שנים ועדיין מפרכסת דהרי היא כחיה לכ"ע עיי"ש נ"ל:

ד"ה דילמא במותר אם כו' כדדרשינן ליה בכלל ופרט ולעולם קרב עולה כו' כצ"ל. פי' כמו דס"ד דדרשינן בכלל ופרט והוה הני תיבות פרודות דלזבח כלל ושלמים פרט אף ע"ג דמסתבר יותר דדבוקות הם מדלא כתיב לזבח או שלמים או ושלמים אפ"ה ס"ד דדרשינן ה"ה לענין מותר השם דילמא דרשינן הכי שיעקור שמו לשם זבח אחר או לשם

שלמים אבל אי דרשינן בריבוי ומיעוט השני תיבות דבוקות הן ומשמע שתהא לזבח שלמים ובמותר אשם לא שייך למימר הכי לקושית התוס' נ"ל:
בא"ד שנתערבו עורות כו' כצ"ל:
בא"ד ממש ומוקי לה כו' כצ"ל:
בא"ד דשמעתין נמי היינו מותר הפסח כו'. ובמנחות דף פ"ג ע"ב בד"ה ושלמים כו' כתבו תוספות ושלמים הבאים מחמת פסח דשמעתי' ע"כ לאו היינו מותר הפסח דכבר תנא וצ"ע:
בא"ד רגילות התנא כמו והתעלמת כו'. פי' אף ע"ג דהתם ילפינן כ"א מקרא אחרינא כהן בבה"ק ושלו מרובה משל חבירו אפ"ה כולל כל הג' מפסוק והתעלמת ה"ה הכא:

דף ט:

רש"י ד"ה מחבת ומרחשת כו' את המנחות מחבת צפה ומעשיה קשים מתוך שהכלי צף מעשיה כו' כצ"ל. פי' שהכלי צף אצל אוגניה ועיין ברש"י במנחות דף ס"ג ע"א במתני': **ד"ה** טעמא כו' אלמא אפילו כו' ולרבא דאמר לעיל כו' דברים אלו אינם מובנים לי דהא לרבא בלא"ה לא קשי' מידי דרבא מפרש טעמא דר"ש התם מזאת תורת. אפילו אי גרסינן הכא רבה ורוצה ליישב דברי רב לכולהו אמוראי כמו שכתבו תוספת אבל מרבא גופא לא קשיא כיון דבאמת פליג אאידך אמורא התם דמפרשי טעמא דר"ש בע"א וצ"ע:
בא"ד שהרי היא כעולה כו' כצ"ל:
ד"ה מי אמרינן כו' כצ"ל:
ד"ה דילפינן ממחשבת כו' דמהני ביה דתנן כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה חד לעיברה כו' דאפילו מפריש נקבה כו' כצ"ל:
ד"ה איתיבי' רב כו' להקשות ממתני' כו' כצ"ל:
בא"ד כגון הכי דפרק דם חטאת כו' כצ"ל:
בא"ד מנחות לרבא הס"ד פי' לאפוקי לרבה ולר"א דלא דרשי זאת תורת:
ד"ה על מי כו' מיהו גרע ממי כו'. פי' דהתם מכפרת החטאת על עשה חבירו מקופי' אבל הכא אינה מכפרת על חבירו כצ"ל:
ד"ה מחשבים מעבודה לעבודה כגון משחיטה כו' כצ"ל:
בא"ד דהא מפיגול יליף להו כו'. פי' ובפיגול לא מהני משחיטה לקבלה דבעינן שיחשוב בעבודה זו לעבודה אחרת שהיא אכילת אדם או אכילת מזבח:
בא"ד וק"ו דר"א דיליף מש"ב נמי לא הו' כו' כצ"ל:
בא"ד ובזריקה עשה בה מחשבה כו' כצ"ל:

בא"ד בעבודה עצמה אם קבל לגמור הקבלה שלא לשמן פסול ואם קבל לגמור הקבלה חוץ לזמנו כו' כצ"ל: פי' דתרצן דמחלק בין מחשבת פיגול למחשבת שלא לשמן לענין עבודה עצמה מחלק:

בא"ד אבל ליכא לפרושי כו'. פי' דליכא לפרושי דתרצן דמחלק בין מחשבת פיגול למחשבת שלא לשמן לענין מעבודה לעבודה דבזה אין חילוק דבשלא לשמן נמי פסלה מעבודה לעבודה משחיטה לקבלה:

בא"ד ובלאו הכי תימא כו' לענין ש"ב. פי' דש"ב אפי' בעבודה עצמה לא פסלה בקבלה אא"כ חישב ע"מ לזרוק בש"ב דש"ב ילפינן מוכפר עליו ועיקר כפרה בזריקה. ואפשר ליישב כיון דאמר ר"ע קבלה לא עשה בה כו' דמשמע דחכמים לא עשו בה מחשבה כמעשה משום דדרשי מהאכל יאכל דבשתי אכילות הכתוב מדבר אכילת אדם ואכילת מזבח דבעינן שיחשוב או על אכילת אדם או על אכילת מזבח אבל מקרא לא שמעינן בפירוש דקבלה לא פסלה מחשבת פיגול ומ"ה לא היה ר"ט יודע דרשה זו עד שדרש לו ר"ע אבל בש"ב מקרא מלא הוא דלא שייך אלא בזריקה ולא בשאר עבודות ולא שייך לומר עשה בה וגם ר"ט היה יודע זה דבש"ב לא שייך אלא בזריקה ומ"ה לא קאמר לענין ש"ב:

דף י.

רש"י ד"ה לזרוק דמה לע"א והשחיטה לא כו' כצ"ל:

בא"ד חישב לזרוק לשם ע"ז כו' כצ"ל:

ד"ה הריני שוחט כו' מחשבה היא דאין מחשבת הזמן פוסלת אלא באכילת אדם או מזבח הס"ד ואח"כ ד"ה שכן כרת כו' כצ"ל:

ד"ה על מנת כו' פסול כדאמרינן בפרק ב' כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ושיבוש הוא:

ד"ה לא תאמר בזריקה כו' כצ"ל:

ד"ה דאין מחשבין מעבודה כו' כצ"ל:

ד"ה ודילמא להכי כו' לעבודה ולא בשעת זריקה גופה בעי חשיבי דאפילו לא כו' ומ"ו הב"ז מוחק וקשה לשבש כל הספרים:

ד"ה השתא מיהת בשלמים קיימין דבשלמים כו' אע"ג דפלוגתא דר"י ור"ל לא איירי אלא בחטאת ופסח ולא בשאר זבחים דכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשירים וכפרש"י במס' חולין דף ל"ט ע"א. מיהו ר' אילא דבעי לסיועה לר"ל משלמים אתיא דלא תאמר זריקה בשלמים ותיתי בק"ו משחיטה וקבלה:

תוס' ד"ה ריש לקיש כו' ושחיטת מומר לא חשיב כו'. פי' אף ע"ג דחייב מיתה אפ"ה מותרות באכילה ולא חשיב שחיטת מומר כדאמרינן בחולין דף י"ד ע"א השוחט בשבת אע"ג דמחייב בנפשו שחיטתו כשרה:

בא"**ד** בשחיטה זו כששוחט כו' כצ"ל:

ד"**ה** לא תאמר כו'. ועוד ל"ל קרא בזריקה כו'. פי' לעיל דף ד' ע"ב דאיצטריך קרא לזריקה משום דס"ל דילפינן מכלל ופרט ומה הפרט מפורש דבר הטעון צפון וישנו בחטאות הפנימיות שחיטה וקבלה אין זריקה לא הא התם נמי בשלמים קיימא דיליף משלמי נזיר:

בא"**ד** ועוד קשה ממאי אין כו'. אין להקשות לפי קושי' זו מאי קאמר ואידך פריך הכי כו' דילמא ר"י סבר נמי דיכול למילף מבינייהו ואפ"ה איצטריך קרא בזריקה דאי הוה ילפינן מבינייהו הוי ילפינן נמי מחשבת אוכלים בפסח בזריקה כקושית התוספות ותו לא הוה יכול למילף דמחשבין מעבודה לעבודה בק"ו מש"ב משום דאיכא למיפרך שוחט שלא לשם אוכלים בפסח יוכיח כקושית התוס':

בד"**ה** מקום כו'. ומה דתוספת משני דלא דמי התם דזורק עצמו כו' לא הוה שנוי' דהא ס"ד דזורק עצמו שלא לשם אוכלים פסולה מק"ו משחיטה מ"ה איצטרך קרא לזריקה לאשמעינן דלא יליף מבינייהו משום הך פירכא וא"כ מחשבת אוכלים בפסח נמי לא ילפינן משחיטה משום הך פירכא דטעון צפון וישנו בחטאות הפנימיות. ויש ליישב דאי הוה ילפינן מחשבת אוכלים בזריקה בפסח מק"ו משחיטה הוה ילפינן נמי דה"ה שוחט ע"מ לזרוק שלא לשם אוכלים דהא בהא תליא השתא דזורק עצמו שלא לשם אוכלים כשר מכ"ש בשוחט ע"מ לזרוק לפ"ז הוה ילפינן שפיר מחשבים מעבודה לעבודה בק"ו מש"ב וליכא למיפרך קושית התוס' דהוי אמרינן שוחט שלא לשם אוכלים בפסח נמי כשר ודוק:

בא"**ד** ומיהו תכוסו מיעוטא הוא כצ"ל. פי' תכוסו משמע דוקא בשחיטה מחשבת אוכלים פסלה ולא בזריקה:

בא"**ד** כתב נמי במכסת ולא ממעטינן זריקה דלא דמי הס"ד וכצ"ל. פי' דלא דמי דש"ב עיקר בזריקה כתב ולא בשאר עבודות:

ד"**ה** והדר בי' רבה כו' לרבה אליבא דר"ש ליכא ק"ו כו'. פי' לרבה דמתרץ התם בפ"ק דמנחות דברי ר"ש דלא סתרי אהדדי דבש"ק ס"ל דעלו ובש"ב ס"ל דלא עלו לפ"ז איכא למיפרך לר"ש מה לש"ב כו':

דף י:

גמרא שם נאמר בו הוא הוא לשמה כשירה שלא לשמה פסולה ופסח נאמר בו הוא לשמה כשר שלא לשמה פסול כו' כצ"ל וכ"ה בס"י והשאר יש למחוק:

שם מחטאת דשמיעת הקול כו' כצ"ל:

שם חטאת העוף תוכיח כו' אין להקשות לפ"ז לעיל דקאמר ר"י לר"א מה לחטאת שכן דמה למעלה לימא לנפשיה חטאת העוף תוכיח דדמה למטה ופסולה אף אשם וליכא למיפרך מה לחטאת העוף שכן אינה מין זבח אדרבה דזהו קולא ואפ"ה פסולה מכ"ש אשם דמין זבח דפסול ויש ליישב דהוי מצי למיפרך מה לשם חטאת דדמה למעלה לאפוקי אשם דלא מצינו שם אשם דדמה למעלה אע"ג דפירכא כל דהוא וחדא אחדא לא פרכינן כמו שכתבו תוס' בד"ה מחטאת כו' כיון דאכתי לא אסיק מאיזה חטאת ר"א יליף רק דקאמר סתמא דיליף מחטאת דמשמע מכל חטאות דעלמא ולא הוי חדא מחדא:

רש"י ד"ה הרי הוא אומר כו' טעמייהו דרבנן כו' כך הגירסא שלפנינו. ולא ניחא לי גירסא זו דהא לעיל ד"ה ע"ב אסיקנא דטעמייהו דרבנן מדכתיב גבי חטאת אותה מיעוט הוא דוקא חטאת פסול ולא שאר קדשים ולקמן נמי לא מפרש טעמייהו דרבנן באשם משום היקישא רק שקיל וטרי אליבא דרבנן דניחא דהיקישא משום מנחה אתי אבל עיקר טעמייהו דרבנן משום מיעוט אותה וי"ג טעמייהו דר"י ונ"ל:

ד"ה תיתי במה כו' אשם הס"ד:

ד"ה ולימא ליה מתנות תאמר באשם כו' הד"א:

ד"ה ולטעמיך טובא כו' של קרן שהיה אבן כו' כצ"ל:

בא"ד המזבח לשני מקצעותיו והדם כו' כצ"ל:

ד"ה המחטא כו' ובחטאת כתיב כו' כצ"ל:

ד"ה אי הכי כו' אותה ומיעוטא הוא כו' כצ"ל:

ד"ה שייר עולת כו' מזבח אף מליקה כו' הד"א:

תוס' ד"ה הרי הוא בג"ש דעונו עונו מחטאת כו' כצ"ל:

ד"ה ומה עולה כו' תימא כיון דאתי ק"ו כו'. פי' כיון דאתי האי ק"ו ומפיק מהיקישא דכחטאת כאשם דלא יהיה אשם דמו למעלה כחטאת א"כ לילף ק"ו נמי עולה מחטאת דליפסל שלא לשמה וליפוק הק"ו מהיקישא דזאת התורה וגו' דאיתקש לשלמים. ואין לומר דלא דמי דהך ק"ו דהכא לא מפיק מהיקישא לגמרי דהיקישא לחטאת אהני ליפסול שלא לשמן באשם וק"ו מהני שלא יתן דמו למעלה אבל גבי עולה דליפוק הק"ו לגמרי מהיקישא דשלמים לא אמרינן וי"ל כיון דהתם בההיא פרשת' דזאת התורה כתיב נמי

לחטאת ודילמא אהני הק"ו דליקוש עולה לחטאת ליפסל שלא לשמן ולא לשלמים ומ"ו הב"ז דכתב אע"ג דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בה צד כרת כדפריך לקמן אליבא דבן עזאי דיליף הך ק"ו בדף י"ג ע"ב ונכנס בדוחק ליישב אבל לע"ד לאו פירכא היא דהשתא דאסקינן דר"א יליף אשם מחטאת דשמיעת הקול לחוד לפ"ז הקשו תוספת לילף נמי עולה מחטאת דשמיעת הקול בק"ו שאינה מכפרת על חייבי כריתות וליפוק מהיקישא דשלמים ועוד אפשר לומר כיון דר"א סבר דאשם נמי פסול שלא לשמו מ"ה ליכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהם צד כרת דאיכא למימר אשם תוכיח אע"ג דבא נמי על כרת אינו בא לכפר כמו שכתבו תוספות בד"ה מה להצד כו' נ"ל:

בא"ד ומיהו כיון דכתיב אותה כו'. פי' למסקנא דממעטינן אשם מדמו למעלה מדכתיב אותה ולאו מק"ו לא קשה דלא אמרינן דאתי ק"ו מפיק מהיקישא. אבל לפ"ז תמי' לי על תוספת דמקשו לקמן דף י"ב ע"ב בד"ה מה הצד כו' תימא ולר"א דפסל חטאת ואשם ליפסל נמי עולה ותיתי מחטאת ואשם ע"כ ונכנסו בדוחק ליישב הא אליבא דמסקנא לא קשה מידי דלא אמרינן דאתי ק"ו ומפיק מהיקישא ועולה ילפינן משלמים בהיקישא דזאת התורה וגו' כמו שכתבו כאן וצ"ע:

בא"ד ותימא לסברתו כו'. פי' אע"ג דלמסקנא הק"ו יש לו פירכא כדפריך רבא לקמן מה להצד השוה שבהן שכן אין להן קצבה אפ"ה עביד ק"ו מעולה לענין שלא יתן דמו למעלה לילף נמי מהך ק"ו ליכשר שלא לשמו באשם אע"ג דיש לו פירכא:

בא"ד ותו לימא חטאת יוכיח הס"ד. פי' נימא חטאת יוכיח דמ"ה הקישה הכתוב לחטאת דמה חטאת שאינה כליל אפ"ה דמה למעלה ה"ה אשם כנ"ל וליכא למיפרך שום פירכא דאין משיבין על ההיקש ובזה נדחו דברי מ"ו הב"ז דכתב שתלמיד טועה כתב מן ותימא עד סוף הדיבור אבל לפי דברינו ניחא וקשה לשבש כל הספרים:

ד"ה הגה"ה כל דמיה כו' לא דמי להא דאמרינן שלמים ששחטן בהיכל כשרים דלא מצינו טפל כו' כצ"ל. אבל הגירסא שלפנינו אינה נכונה דבמנחות אמרינן לקמן דף ס"ג ע"א דאיכא טעמא אחרינא משום סילוק בזיכים ועוד דאל פתח אהל מועד לא כתיב במנחות אלא בשלמים ועיין לקמן דשם נראה דגירסא זו נכונה כאשר כתבתי:

דף יא.

רש"י ד"ה עולה נכנס כו' והיקישא ליכא הכי הס"ד:

ד"ה מנחת חוטא כו' הקול תוכיח שמכפרת כו' הד"א:

ד"ה למה כו' מדמה הס"ד:

ד"ה בא לעובדה בהולכת הקטורת כו' כצ"ל:
ד"ה בא לעובדה בכלי כו' כזריקת אשם כו' ובזריקת כל הזבחים כו' כצ"ל:
ד"ה אם בשאר כו' פסחים שחטו קודם כו' הערבים הד"א והס"ד:
תוס' ד"ה מנחת חוטא כו' בגופיה כתיב הס"ד:
ד"ה מנחת נדבה כאשם כו' כצ"ל:
ד"ה בא לעובדה כו' ואי מצורע חולין הוה כו'. פירוש דבכל התורה למידי למד מלמד חוץ בקדשים:
בא"ד אתי שפיר ומ"מ קשה כו' כצ"ל. פי' למ"ד דלא בעי למד ומלמד קודש אלא אפילו מלמד חולין לא ילפינן כיון דלמד קדש קשה:
ד"ה הכי גרסינן כו'. תימא דבריש מנחות כו' ולפי מה שכתבו תוספות במנחות דף ב' מכדי מחשבה כו' לא קשה מידי ע"ש:

דף יא:

רש"י ד"ה ומה חטאת שמותרת כו' כצ"ל:
ד"ה א"כ דלדרשת ר"ש אחי עזריא לחוד אתא ליכתוב כו' כצ"ל וכ"ה בס"י:
ד"ה ת"ש כו' הד"א:
ד"ה ומדסיפא כו' כשירים ואין מרצין כו' כצ"ל:
ד"ה שלמים כו' ולהקריב הס"ד:
ד"ה ומאי כאלו כו' והאמרת דכולא כו' כצ"ל:
בא"ד הערביים כתיב אלמא כו' כצ"ל:
ד"ה ואימא חד בבוקר כו' כצ"ל:
ד"ה מדתה חצי לוג כו' אם תדליק שליש היום כו' וצ"ע דבמנחות דף פ"ט ע"א פרש"י דבליל קצר מה שנשתייר בבוקר היה זורק לחוץ או היה עושה פתילה עבה כדי שיכלה בקיץ נמי בבקר וכאן פי' רש"י שתדליק עד שליש היום ויש ליישב:
תוס' ד"ה אמר ר' אלעזר כו'. וקשה נהי דלא דמי כו' כצ"ל:
בא"ד מהאי דינא דמותר חטאת באה עולה כמו מדינא דמותר פסח בא שלמים כו' כצ"ל:
בא"ד וי"ל דאעיקר טעמא סמיך כו' כצ"ל. פי' בפסחים דף ס"ב ע"ב יליף טעמא דפסח מקרא דכתיב ואמרתם זבח פסח הוא בהוייתו יהא לא הוא לשם אחרים ולא אחרים לשמן אבל לאו מדינא דמותר פסח בא שלמים:
בא"ד וצ"ל דהאי לא אם אמרת כו' כצ"ל. פי' אליבא דר"י דס"ל דמודה ר"א דאחרים לשם חטאת פסולה ע"כ מהאי דינא דמותר חטאת בא עולה כמו גבי פסח צ"ל הא דקאמר לא

אם אמרת לדברי ר' יהושע קאמר דרצה לדחות האי דינא גבי פסח משום דא"כ בחטאת נמי נימא האי דינא והשיב לו ר"א דלא דמי חטאת לפסח אבל באמת ר"א פוסל נמי באחרים לשם חטאת מהאי דינא כמו גבי פסח. אבל לרבה דס"ל דר"א לית ליה האי דינא גבי חטאת ומודה לר"י ע"כ עיקר טעמא דר"א גבי פסח מקרא דלעיל. ולפ"ז הא דכתבו תוס' שם בפסחים ד"ה שאני התם כו' דע"י ק"ו משמע ליה לר"א הוא בהוייתו יהא לא הוא כו' עיי"ש ע"כ אליבא דר"י כתבו אבל לרבה לא ס"ל האי ק"ו וקרא עיקר נ"ל:

בא"ד ור"ת מצא בספר כו' כצ"ל:

בא"ד ולא אמרו דבר אחד כו' כצ"ל:

ד"ה הג"ה אי כו' השתא מיהו נמי דפליג בשלא לשמן אני יכול לטעות בבן בתירא כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דמזה אינו חושש משום דשום תנא כו'. פי' לענין זה ליתא תנא דס"ל הכי להכשיר פסח שחרית אבל ליפסול פסח שחרית שלא לשמו רבי ס"ל כותי' כדאמרינן לקמן השיב ר' תחת ב"ב משמע דס"ל הכי ובזה דברי מ"ו הב"ז נכון הוא:

ד"ה הג"ה אחד בבוקר כו' בעלמא דרשינן אחד מן המיוחד כו' כצ"ל:

דאיצטריך לאשמעינן אע"ג דבידו להחזיר כדמצריך בשמעתתא הכא ע"כ מ"ה כתבו תוס' ועוד דהוי נראה ונדחה אף את"ל דאיצטריך משום דבידו להחזיר וה"א דלא הוי דיחוי הא נראה ונדחה ובזה כ"ע מודה דהוי דיחוי. ועוד נ"ל גם משום הא לא איצטרך לאשמעינן דהא אמר ר"י

דף יב.

רש"י ד"ה ובין הערבים כו' בין הערבים ממש ומיבעי לך כו' כצ"ל:

ד"ה שאין מקצתו כו' לרבי דס"ל כבן כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ואם איתא כו' משום דהכי פריך כו' כצ"ל:

בא"ד טוב הוא ולדברי רבי אושעיא דאינו תופס לטעם טוב א"כ מאי פריך לר"י כו' כצ"ל.

פי' כיון דטעם דב"ב משום דכולו ראוי הוא מ"ה פוסל אם כן מאי פריך לר"י דלמא ר"י ס"ל דלאו כולו ראוי הוא מ"ה מכשיר וס"ל נמי דבעינן כולו ראוי:

ד"ה ר"פ אמר כו' וצריך לחלק כו' עי"ש במנחות ד"ה ע"א דכתבו תוס' החילוק בד"ה אלא כו' וגם שם פירשתי באריכות:

ד"ה לילה לקדושה. פי' בין לר' בין לר"י כו'. ואיני מבין דבריהם דהא ר"פ ס"ל התם דאין קדושה חלה על עוברין ועיין בתמורה דף י' ע"א ואפשר שיש כאן ט"ס:

בא"ד אבל קודם לכן לא הס"ד וע"ש בתוס' ע"ב דתירצו דקודם שנולד מצי מקדש ליה ובבכורות דף י"ד ע"ב יליף מקרא:

ד"ה יום להרצאה כו' דאם עלו לא ירדו הא מוכח התם כו' כצ"ל. פי' דתוס' רוצה להוכיח דמחוסר זמן תרד מדתנן גבי מחוסר זמן ששחטו בחוץ שאינו בכרת ואי אמרינן דאם עלו לא ירדו הא מוכח התם דכל הפסולים שאם עלו לא ירדו קרוי מתקבל בפני' וכל המתקבל בפנים חייב על שחיטתו בחוץ כרת אלא ע"כ מחוסר זמן תרד:

בא"ד ולר"י דאמר כו'. פי' לר"י דאמר בשחיטה לחוד תרד בלא מחוסר זמן אם כן ביום השמיני ל"ל ומשני לאשמעינן שהוא מחוסר זמן ופסול אף בבמה:

ד"ה ש"מ בעלי חיים כו' ומיהו קשה מאכל חלב כו'. פי' ובהא אפילו רב מודה כיון דדחי בידים אם כן מאי איצטריך ר"י לאשמעינן ואין לומר דאיצטריך לאשמעינן אע"ג דבידו להחזיר כדמצריך בשמעתתא הכא ע"כ מ"ה כתבו תוס' ועוד דהוי נראה ונדחה אף את"ל דאיצטריך משום דבידו להחזיר וה"א דלא הוי דיחוי הא נראה ונדחה ובזה כ"ע מודה דהוי דיחוי. ועוד נ"ל גם משום הא לא איצטרך לאשמעינן דהא אמר ר"י חדא זימנא גבי מזבח שנפגם לקמן דף נ"ט דהוי דיחוי אף ע"ג דיש בידו לתקן וכ"כ תוס' לקמן:

בא"ד דפליגי רב ורבי יוחנן כו' כצ"ל. פי' תלת מימרות איתמר בלא פלוגתא הך דהכא ואכל חלב כו' ואכל חלב והפריש קרבן ונשתטה ובב' מקומות דפליגי רב ור"י:

ד"ה ש"מ יש דיחוי בדמי' כו' ולא תימא שאין דיחוי אלא בקדושת הגוף כו' כצ"ל:

בא"ד וחזר ונהפך למראה דם כו'. פי' אפי' לבסוף רבה הדם הוי דיחוי:

בא"ד ראשון בטל וה"ר חיים מפרש כו' כצ"ל ובתמורה דף כ"ז ובקידושין דף ז' תירצו בע"א ע"ש:

בא"ד ולא אמרינן כיון דאין קדושה כו' כצ"ל:

בא"ד ובפירש זה משמע כו' כצ"ל:

בא"ד ולא גריס יש דיחוי בדמים כו'. פי' כקושית התוס' דהכל אחד וגריס קדושת דמים מדחה תמורתו:

בא"ד ולא שייכא תמורה כו'. פי' אלא ע"כ היינו קדושה ואינו קריבה דאין תמורה בעופות:

בא"ד להקרבה גופי' כו' כצ"ל:

בא"ד ואיידי דדחוי' הוא כו' כצ"ל:

ע"ב בא"ד ואתי פסח אע"ג דכל מותר הפסח כו' כצ"ל:

בא"ד מיהו טובא אתא לאשמעינן כו' כצ"ל. פי' אע"ג דלא אשכחן תנאי דפליגי בהא מילתא אפ"ה אתי לאשמעינן אפילו היתה להם שעת הכשר הקרבה כמו גבי בהמה של

ב' שותפים דחזר ולקחן חציה אפ"ה אינה קריבה וכמו גבי פסח דתדחה לעולם אפי' אחר הפסח:

בא"ד כלומר הדמים דחוים שלא יקריב כו' כצ"ל והשאר יש למחוק שיתור לשון הוא:

בא"ד ש"מ יש דיחוי מעיקרו ודיחוי בדמים ובעלי חיים נדחין הלא כי נמי אין דיחוי בעלמא אין יכול כו' כצ"ל:

בא"ד גרסינן שלמים כו'. פי' והשתא דייק שפיר הנך תלתא כיון דאפילו בדמיו לא יביא פסח:

בא"ד דיחוי בדמים כלו' דיש דיחוי כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז מ"ז ואינו מן הצורך:

בא"ד שהמותר הולך שם הולד הולך כו' כצ"ל:

בא"ד וממתני' דפסחים כו'. פי' שם נמי מוכח דב"ח נדחי':

בא"ד ולעיל מיבעיא ליה התם כו'. פי' דבכריתות דף כ"ז ע"א מיבעי' ליה לר"א אי ב"ח נידחי' או לא:

בא"ד ובתמורה פירשתי ורבינו פי' כו' כצ"ל:

בא"ד אין בידו כ"כ כמו נפגם כו'. פי' דבבהמה של ב' שותפים אין בידו לתקן וליקח חצי השני דשמא לא ימכור לו השותף ובמילתא דר"א נמי אין בידו כ"כ שהרי לא הפקיר נכסיו כשהפריש הקן והיה עשיר ועכשיו העני אבל התם בידו לתקן:

בא"ד ובכריתות פרק בתרא דפריך כו'. ובתמורה ובפ"ק דקידושין תירצו בע"א ומדי דברי בו זכור אזכרנו מישוב על קושיא של מהרש"א מה שהקשה שם בקידושין דף ז' ע"ב והניח בצ"ע על תוס' וז"ל אין תירוצם מספיק אכתי כמו דפריך עליה דר' אושעי' מר"ש אע"ג דיחידאה הוא משום דמודי רבנן גבי קן כמו שכתבו תוס' ה"נ הוה מצי למיפרך מר' אלעזר בכה"ג אע"ג דיחידאי הוא עכ"ל ואני אומר במחילה מכבודו דהא בלא"ה יש לדקדק שם דפריך מר"ש יחידא' לר"א משום דת"ק מודה מנ"ל להמקשן הא דילמא רבנן ס"ל כר"א דיש דיחוי אלא ע"כ צ"ל דיש הוכחה דטעמא דרבנן התם משום מגו ולאו דאין דיחוי מכח קושית הגמרא דלמה ירעה עד שיסתאב תימכר בלא מום דהא לא חזיא נקבה לפסח והיינו חומר כמו גבי אשם אלא ע"כ טעמא דת"ק כדמשני גבי אשם משום מגו דנחת' ביה קדושת דמי' נחת' ביה נמי קדושת הגוף אבל היכא דאין קדושת הדמים חלה כמו גבי קן מודה ת"ק דלא אמרינן דיחוי אבל גבי המפריש נקבה לעולה ליכא למיפרך ל"ל תסתאב תימכר בלא מום דהיינו מומא דהא עולה אף ע"ג דהפריש נקבה לאו היינו מומא דשם עולה עלה דעולת העוף נקבה מ"ה ירעה עד שיסתאב ויפול בו מומא וכ"כ רש"י שם בהדיא מ"ה שפיר מתרץ תוס' דממילת דר' אלעזר לא מצי לאתובי'

משום דהוי יחידאי ור' אושעיא ס"ל כת"ק דר"א דיש דיחוי כנ"ל וכתבתי בקיצור לשון והמעיין שם בקדושין יראה שנכון כתבתי:

דף יב:

רש"י ד"ה יש דיחוי כו' אין לו חלק אלא בחצי' כו' כצ"ל:

ד"ה אשם נמי הרי הוא כתב כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה וש"מ דחוי מעיקרא כו' תדע דגבי לולב שנקטם ראשו מעי"ט ועלתה כו' כצ"ל. פי' תדע דהתם טעמא משום דבידו לתקנו דליכא למימר דהתם טעמא משום דלגבי מצות לא אמרינן דיחוי מעיקרו הוי דיחוי אע"ג דלגבי הקרבה אמרינן הא גבי נקטם ראשו מדבעי' להו אי אמרינן דיחוי אצל מצות בין לקולא בין לחומרא או לא אלא ע"כ טעמא משום דבידו לתקנו ובנקטם אין בידו לתקנו נ"ל. ובמס' פסחים דף צ"ח ע"א כתבו תוספת תירוץ זה דיש חילוק בין מצוה להקרבה אבל המעיין בתוספת פ' לולב הגזול דף ל"ג ע"א יראה כאשר כתבתי נכון הוא:

בא"ד הא כל הדחוים הואיל ונדחו נדחו הא ממום עובר לא ילפינן כו' כצ"ל. פי' השתא דאמרינן דר"י לא יליף ממחוסר זמן משום דחוזר ממילא א"כ ר"י דיליף בפ' ב' שעירים דס"ד דמום עובר ילפינן מ"ה איצטריך מום בם הא ממום עובר לא מצי למילף דחוזר ממילא כמו מחוסר זמן. ולפי מה שתירצו תוס' בפסחים שם וביומא שם דף מ"ה לא יליף ר"י ממחוסר זמן משום דמחוסר זמן לא אתחזאי לעולם לשום קרבן וזמן קבוע להיות ראוי לא קשיא מידי עי"ש:

ד"ה הכא קרבן אידחי כו' והא דמשמע איפכא כו'. פי' התם דמשני הכי השתא מומר לאו בר אתויי קרבן הוא האי בר אתויי קרבן הוא דמשמע דגברא אידחי גרע מקרבן אידחי ומשני דהתם קרבן נמי לא אידחי:

בא"ד ור"ת פי' איפכא דגבי הורו ב"ד לא הוה אלא דיחוי כו' כצ"ל:

ד"ה בן עזאי כו' מוציאו מידי פיגול כו'. פי' הוי בתחלתו להחמיר וסופו להקל ולא הוי ק"ו ומשני דבעינן שיהא כל המתירי' בכשרות ולא דמי כו' כצ"ל:

בא"ד ואי לא דריש א"כ אשם נמי ליעכב כו' כצ"ל. ואיני מבין קושי' זו דבאמת כ"ע לא דרש אותה דע"כ אותה לאו דוקא כדאמרינן לעיל דשייר פסח ובאשם ס"ל כרבנן דסמכי אהיקשא דאיתקש מנחה לחטאת מנחה לאשם והיקשא דכחטאת כאשם איצטרך למילתא אחריתי וכ"כ רש"י לעיל דף י' ע"ב ד"ה הרי הוא כו' אליבא דרבנן:

ד"ה מה הצד השוה כו' ותיתי מחטאת ואשם ופסח כצ"ל. דמחטאת ואשם איכא למיפרך שכן מכפרת:

דף יג.

גמרא דיקא נמי כו'. ולע"ד האי דיקא נמי שלא לצורך הוא דמהיכא תיתי לומר דמתניתין איירי במחשבת פיגול כיון דלא אידכר כלל במתני' מפיגול רק דס"ד דהמקשה דר"ע איירי במחשבת שלא לשמה כדפרש"י בד"ה לא עשה כו' וגם במסקנא לא חיישינן להאי דיקא כמו שכתבו תוספת ויש ליישב בדוחק:

רש"י ד"ה אשם נמי כו' בשלא כו' כצ"ל:

ד"ה והקריבו דכתיב כו' אומר כו' או אינו כו' הד"א:

בא"ד לזריקה דהאי ל' הקרבה כו' כצ"ל וכ"ה בס"י:

בא"ד משמע דהיינו כו' הד"א:

בא"ד מאהל מועד כו'. פי' אלא מסיני כמ"ש ויקח חצי הדם וגו':

ד"ה דיקא נמי דתנא דמתני' כו' כצ"ל:

בא"ד פיגול הס"ד ואח"כ ד"ה אלא בזריקה במחשב בשעת זריקה כו' הד"א:

ד"ה לא קשיא כו' אלא במחשב בשעת שחיטה כו'. ולפ"ז היה יכול לשנות דר"ע נמי איירי במחשבת שלא לשמו וכשחושב בשחיטה על הקבלה שלא לשמו מ"ה לא מהני אפי' לר"י דס"ל דמחשבי' מעבודה לעבודה דוקא כשחישב בשעת שחיטה על הזריקה ולא על הקבלה דיליף מפיגול וכ"כ תוספת לעיל דף ט' ע"ב ומתני' איירי כשחישב בשחיטה על הזריקה שלא לשמו. ואפשר לומר משום דהא דלא פסלה בשלא לשמו כשחישב בשחיטה על הקבלה דיליף מפיגול ניחא ליה לאוקמי' בפיגול גופא ולחלק הכי נ"ל:

בא"ד אכילת מזבח דאיתרבי בהדיא כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה אתה אומר כו' בקבלה ולא בהולכה כו'. פי' בקבלה והולכה לא תיפקה מכלל קבלה ולא בהולכה לחוד:

ד"ה בכהן כשר כו' וקשה דהא נפקא לקמן כו' ונ"ל דלאו קושיא היא כלל דאי לאו ג"ש והוה ילפינן מקרא דאין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם והוו להו זרים וכיון דאיתרבאי מזרות לא הוי שמעינן קבלה מיניה דבעינן בגדי כהונה כיון דזר ילפינן מועבדתם עבודת מתנה ולא שיש אחריה עבודה וכן משמע בהדיא במסכת סנהדרין דף פ"ג ע"א דהא בהא תליא דמ"ה מחוסר בגדים בקבלה ליכא משום דאיתרבאי מזרות וזר בקבלה כשר מ"ה איצטריך ר"ע גז"ש בקבלה נמי בעינן בכ"ש ע"ש בסנהדרין ונכון הוא:

ד"ה דיקא נמי כו' גבי כל הנישום דמים באחר הס"ד והוא בפ"ק דקידושין ובפ' הזהב:

דף יג:

גמרא הא ר"ש כו'. אע"ג דמודה ר"ש בהולכת חטאת הפנימיות דאי אפשר לבטלה והוי עבודה היינו ליפסול אבל אינו מפגל להתחייב כרת על אכילתו והכא לא מפגלת תנן נ"ל:
רש"י ד"ה לא קשיא הא דמקרבי שפיכת כו' כצ"ל:
ד"ה מצדה תברא כו' ותו לא כו'. פי' אבל לא טבילת אצבע שאינו נוהג בשלמים:
ד"ה אף אנן כו' עבודות אם חשוב ע"מ כו' כצ"ל:
ד"ה בשלמא קומץ כו' דהיינו בשוחט כו' כצ"ל:
בא"ד מן הבשר שהם שיריים אף זה כו' כצ"ל:
בא"ד קומץ מתוך שיריים וכן שאר ב' עבודות דהא דמפגל כו' הד"א וכצ"ל. פי' כיון דילפינן מנחה מהיקש דזבח לענין פיגול צריך להיות הד' עבודות דמנחה דומיא דד' עבודות דזבח:
תוס' ד"ה ע"מ לשפוך כו' וההוא דעל הרצפה הולך לאיבוד כו'. פי' דאין מצוה לאוספו:
ד"ה הג"ה תהי בה ר"ל כו' בהולכות חטאות הפנימיות הס"ד וכצ"ל. פי' אף ע"ג דלא למדו אלא משלמים ובשלמים מכשיר ר"ש בהולכה:

דף יד.

גמרא ואשכחן חוץ לזמנו חוץ למקומו מנ"ל כו' כצ"ל:
שם שכן נוהג בבמה שלא לשמן במאי נוהג כו' כצ"ל: ומ"ו הב"ז מוחק כל זה וקשה לשבש כל הספרים. וכן משמע גירסא זו מפרש"י:
שם פסח וחטאת בבמה לא קרבו כו'. אע"ג דסוגיא דהכא אליבא דר"ש ור"ש ס"ל לקמן דף קי"ז ע"א דפסח קרבו בבמה גדולה ואם כן איכא למיפרך מה שלא לשמה שכן נוהג בבמה בפסח יש ליישב כיון דהשתא מיהו בחטאת קיימי למילף חטאת משלמים וחטאת ליכא בבמה כדאמרינן לעיל דף י' ע"א:
רש"י ד"ה ומשמע הכא כו' לטבול בחטאת כו' כצ"ל:
ד"ה שכן נוהג כו' וחטאת והני לא כו' הד"א:
ד"ה אין מחשבה כו' לבטלה דהא כו' הד"א:
ד"ה אין מחשבה מועלת כו' מתירין ואי ר"ש כר"י סבר כו' כצ"ל:
בא"ד ואולם כו' עזרה ס"ל כו'. פי' דאסור לסדר לחם הפנים באולם כמו בעזרה אבל להקטירו אסור באולם אע"ג דבעזרה מותר:

ד"ה ה"ג ואת"ל הולכה כו' שלא ברגל היא הס"ד:
ד"ה יזרקו הכהנים את הדם מידם מידם של שוחטים כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה מודה היה כו' דכי אמר פיגול מהימן כו'. פי' משום דמנא ידענא והכתיב וכל אדם לא יהיה באוהל מועד אלא משום דכהן מהימן:
בא"ד בפרק הקומץ זוטא כו' וכן איתא לקמן בפ' ב"ש דף מ"ד ע"ב:
בא"ד ולא נהירא הס"ד. עיין בפ' ב"ש שם בתוספת ד"ה בדבר הנעשה כו' מה טעם דלא נהירא:
ד"ה ומה שלא כו' נוהג בד' עבודות תאמר כו' כצ"ל:
בא"ד פריך לעיל דף ד' ע"א:
בא"ד בעלים דלא הוי פיגול אלא בזריקה כו' כצ"ל:
בא"ד ופוסל בפסח בזביחה או כו' כצ"ל דילפינן מתכוסו:
בא"ד וי"ל דשלא לשמן יוכיח. פי' דאין לו חומרא זו דפוסל בכל הקרבנות בד' עבודות ה"ה בפסח:
ד"ה הג"ה תוך עזרה כו' או ע"ג דף דלא עדיף מאויר כו' כצ"ל. פי' אף ע"ג דהתם אין הפסק בין בהמה לרצפת עזרה אפ"ה פסול מכ"ש ע"ג דף דאיכא הפסק:
בא"ד דהשתא ירדו כו'. פי' מעל הרצפה ירדו:
בא"ד וצ"ע דלקמן מבעיא להו ירדו מהו שיעלו ועוד י"ל כו' כצ"ל. ויש גורסין וי"ל דשחט על הרצפה ואח"כ נתן על הדף וגירסא זו אינו מן הצורך וגם אינו נכונה גירסא זו שכבר כתבו תירוץ זה ונ"ל דהכי פירושא דהשתא דמשני דבכל הפסולים קרי ירידה אפילו מעל רצפה ולא יעלו אם כן צ"ע לקמן דמבעי' להו בקדשי קדשים ששחטן בדרום אם ירדו מהו שיעלו מאי תיבעי להו הא שחיטת דרום גרוע משאר פסולים כמו שכתבו תוספת לקמן ובשאר פסולים אמרינן דאם ירדו אפילו מעל רצפה לא יעלו מכ"ש גבי שחיטת דרום בשלמא לרבנן דלא משכחת עליה וירידה אלא מעל גבי מזבח מבעיא להו אם משלה בהן האור וירדו מהו שיעלו ובשאר פסולים דלא יעלו מיירי בשלא משלה בהן האור וכ"כ תוספת לקמן בפי' דמיירי בהכי אלא אליבא דר"י דאפי' ירידה מעל רצפה הוה ירידה לגבי שאר פסולים ולא יעלו מכ"ש בשחיטת דרום ומאי מבעיא להו ממ"נ אם לאחר שחיטת דרום נתן על הדף הוי ירידה כמו שאר פסולים ואם לא נתן על הדף לא הוי ירידה ולא משכחת ירידה ביה ואם שחט ע"ג דף נמי הוי ירידה ונכון הוא:
בא"ד ותו דלשון אם כו' כצ"ל:

דף יד:

גמרא איתמר נמי אמר עולא כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה והא שחיטה כו' אלמא כו' דמשום דסבירא להו הולכה אי אפשר לבטלה תפסול בזר א"כ בשחיטה כו' כצ"ל:
ד"ה ואמר רב כו' למילתי' מאי טעם כו' הד"א:
בא"ד ושחט וכתב בה כו' הד"א:
ד"ה וכן כהן כו' דפסול הא אינה יושב ואינו מוליך אלא בהושטת יד כו' כצ"ל וכ"ה בס"י:
ד"ה נתנו לחבירו כו' שורות הס"ד:
ד"ה יחזור לכשר כו' תרתי חדא דלא כצ"ל:
בא"ד ויטלנו מידו בצד המזבח כו' כצ"ל. והא דלא דייק הכי דאי הולכה שלא ברגל שמי' הולכה איפסלה בהולכת כשר קמא שנתן לפסול כדפריך לקמן משום דאפשר לומר כיון דאפשר לתקוני במאי דפסקי פסול מ"ה לא מיפסלה בהולכת כשר קמא:
ד"ה אימא יחזור כשר כו' דהולכת כשר קמא כשירה הס"ד כצ"ל:
תוס' ד"ה שיכור פי' בקונטרס כו' בפ' מומין אלו פסולים באדם כו' כצ"ל:
בא"ד וכר' יהודה דאמר כו' כצ"ל. פי' דהתם משמע דסתם שיכור פירושו בשאר דברים המשכרים ע"כ הכא נמי דקתני סתם שיכור ולא תני שתוי יין בפירוש ע"כ נמי מיירי בשאר דברים וא"ה מחלי עבודה כר"י דס"ל הכי וכ"כ תוספת שם דף מ"ה ע"ב דהך ברייתא אייריי בשאר דברים וכר"י ותמיה לי ממ"ו הב"ז דהגיה ודלא כר"י:
בא"ד ומיהו שיכור כו'. פי' דהך ברייתא אייריי נמי בשתויי יין ואליבא דכ"ע ולא דמי דהתם:
ד"ה והא שחיטה כו' ותימא דמאי פירכא דרבנן כו' ולפי דברים אלו קשה להולמה סוגיא זו בין לפרש"י בין לפירוש' דהא ע"כ לרבנן בהא תלי משום דאי אפשר לבטלה דאין לומר דטעמיי' משום דמקבלה ואילך מצות כהונה הא נתינת האש דכתיב ונתנו בני אהרן הכהנים אש דכתיבה בתר קבלה ואפ"ה אמרינן במסכת יומא דף כ"ז ע"א דאיצטרך משום דס"ד כיון דלאו עבודה דמעכבא כפרה היא לא תיבעי כהונה קמ"ל לפ"ז גבי הולכה דלא כתיבי ביה כהונה ליכא למילף דמקבלה ואילך מצות כהונה כיון דלאו עבודה היא כלל דאפשר לבטלה אלא ע"כ דרבנן ס"ל דאי אפשר לבטלה מ"ה מרבינן הולכה מהא דמקבלה ואילך מצות כהונה ה"ה הולכה ועוד לפי דבריהם מאי פריך השתא לר"ש דילמא ר"ש נמי ס"ל דוקא מקבלה ואילך מצות כהונה מדכתיב ושחט והקריבו הכהנים וכתיב כהן בקבלה ובשחיטה לא כתיב ש"מ דוקא מקבלה ואילך מצות

כהונה מ"ה שחיטה כשירה בזר ובהולכה ס"ל דאפשר לבטלה ולאו עבודה היא מ"ה לא ילפינן הולכה מהא דמקבלה ואילך מצות כהונה דאיכא למיפרך כמו גבי נתינת האש דאיצטריך למיכתב אע"ג דמי בתר קבלה כתיב כדלעיל מ"ה ס"ל דהולכה בזר כשירה ובהא פליגי ר"ש ורבנן וצ"ע רב ליישב סוגי' זו:

בא"ד נמי לר"ש פריך וכן כו' כצ"ל:

ד"ה הג"ה שחיטה לאו כו' דאהכשר זר גופי' מייתי לה לקמן כו' האי תיבת לקמן כמו תיבת לפנינו ופי' כיון שהקשה שהיה ליפסל בזר כיון דאי אפשר לבטלה מאי משני דלאו עבודה היא משום דכשירה בזר ומעיקרא דדינא פירכא למה יהיה כשירה בזר כיון דאי אפשר לבטלה ולע"ד היה לתוספת גירסא אחרת בדברי רש"י דלגירסא זו מדאתכשרו בה כל הפסולים לא קשיא מידי דאפשר ליישב דה"ק דהוכשרו בה כל הפסולים אפי' נשים ועבדים וטמאים מסתמא לא חשיבי עבודה וכן מתרצו תוספת שם ביומא דברי רש"י אלא ע"כ הגירסא היה בדברי רש"י שחיטה לאו עבודה היא משום דכשרה בזר ולפ"ז הקשו שפיר וכן משמע שם ביומא דהגירסא היה לפניהם כך בדברי רש"י עיי"ש וכן במנחות ד"ה:

בא"ד מיהו גם לפי מה שפרשתי כו' ועיין שם ביומא דמבואר יותר ומיישבו גם אליבא דשמעון התימני:

ד"ה והרי הולכת כו' למיכתב בהן בהולכת אברים לכבש דלגופי' לא כו' כצ"ל:

בא"ד ומדאיצטריך מיעוט אם כן כו' כצ"ל:

בא"ד ואם כן לר"ש דבעי כו' כצ"ל:

בא"ד לטעמיה דאמר התם הצתת אליתה כו' כצ"ל:

בא"ד לית ליה אפשר להו בזריקה כו'. פי' דקאי אארעא וזורק העצים על המזבח זה לית ליה:

בא"ד דהא לית להו טעמא כו' כצ"ל. פי' אע"ג דאית להו אפשר להו בזריקה לרבנן ואפ"ה נפקא להו שפיר דבעינן כהונה בסידור ב' גזרי עצים מדכתיב כהן בהולכת איברים ולגופא לא איצטריך דס"ל אע"ג דאפשר לבטלה עבודה היא ע"כ לגלויי אגיזרי דבעי כהונה:

בא"ד דאפי' לרבנן דאית להו במפוחא אזריקה פריך כו' כצ"ל:

ד"ה איבעיא להו כו' דאי שמה הולכה מחשבה שלא לשמו או פיגול פוסלת בה או אם זר מוליך אפי' בהושטת יד פסולה ואינו יכול לתקנו כהן להחזירה ולהוליכה כהן ואי

לאו שמה הולכה אינו קרויה עבודה וצריך להחזירה לאחריו ולעשות הולכה ברגל וגם אם עשאה זר אין בכך כלום ויכול לתקנה בכהן בהושטת יד דכהן וקאמר ת"ש כו' כצ"ל:
בא"**ד** אבל מיושב פסול לא מצי מוכח דהויא הולכה שלא ברגל עבודה בלא דיוקא משום דדילמא כו' כצ"ל וכ"ה בס"י. פי' מדקתני יושב פסול משום דבעינן לעמוד ולשרת והוא עבד עבודה מיושב לפ"ז מוכח דעבודה היא ומשני דאפשר לומר דמ"ה יושב פסול משום דלאו עבודה היא ולא תיקנה כו' ודוק:

דף טו.

רש"**י** ד"ה איפשר לתקנה כו' דאמרינן דאין הולכה כו' כצ"ל:
ד"**ה** ונהי נמי כו' כלומר כו' דבכשר אחר של צד המזבח קאמר והולכת כשר קמא דהואי שלא ברגל כשירה היא מ"מ ש"מ דכשירה ע"י תקנה הס"ד וכצ"ל ובד"ח נדפס נ"א ושיבוש הוא. פי' אפי' אי אמרינן דהולכת כשר קמא כשירה מ"מ מוכח דיש לו תקנה דאל"כ איפסילה דאפסקי' פסול אלא ע"כ יש לו תקנה ה"ה השתא דאמרינן דהולכת כשר קמא פסולה דלאו שמה הולכה נמי איתא ליה תקנה:
ד"**ה** דקאי זר בראי כו' וכי פשטינ' יחזור הכשר כו' מ"מ כיון דכשר קמא שהושיט לפסול הרחיקה מן המזבח ולאו הולכה היא כלל ליפסול מה דאפסקי' פסול וכשר אחר שקיבלה מן הפסול נמי מעשה איצטבא עביד וליכא הולכה פסולה כלל אבל הולכה פסולה דילמא אין לה תקנה:
ד"**ה** נשפך מן הכלי כו' סגי לה הס"ד:
ד"**ה** לפלוג בדידיה כו' בה ומחלק וליפסול שפעמים כו': כצ"ל:
ד"**ה** מחלוקת כו' בהולכה שלא ברגל קאמר ומשום כו' כצ"ל:
ד"**ה** בהולכה רבתי כו' דכי פליג ר"ש ורבנן בהולכה זוטרתא פליגי שוחט בצד המזבח ורק דהיינו שלא ברגל אבל בהולכה רבתי דהיינו ברגל לא פליגי ולקמן מותיב לה ממתני' דשמעינן מיניה דבשוחט נמי רחוק מן המזבח נמי מכשיר ר"ש מדקתני שאם רצה שוחט בצד המזבח וזורק הס"ד וכצ"ל: ואח"כ ד"ה מחכו עלה במערבא מחייכו עליה דהאי שמעתתא דמוקי טעמא דר"ש בהולכה זוטרתא ולמימר דלאו הולכ' היא ואע"פ שאי אפשר כו' כצ"ל:
ד"**ה** אלא חטאת העוף כו' היכי פסול בה כאן הס"ד וכצ"ל:
ד"**ה** הא איתעביד כו' משום טעם דלאו הולכה היא ובשלא כו' כצ"ל:
בא"**ד** דכי אמר ר"י דלאו שמה הולכה בהולכה רבתי קאמר כו' כצ"ל:

ד"ה והא כי פליגי כו' דהא קתני כו' משום שאפשר לבטלה הוא ורבנן ס"ל הא מיהא לא ביטל הס"ד וכצ"ל:

ד"ה אלא בהולכה כו' צורך זריקה היא וכיון דלא הוה בדעתי' למחשב אזריקה כו' כצ"ל:

בא"ד ולא משום מחשבת הולכה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה הוליכן זר ברגל כו' וחזר והוליכן הס"ד וכצ"ל:

ד"ה אפשר לתקונה להולכה דפסול כו' קבלה נמי אפשר לתקן כגון אם לא קיבל כו' כצ"ל:

בא"ד כשירה דבפרק שלישי כו' כצ"ל:

ד"ה פוסל כאן דהתם כו' כצ"ל:

ד"ה לדברי הפוסל כו' מכשיר כאן כו' כצ"ל:

ד"ה אף לדברי כו' דהא צריך לאמטוי' מאחר שנתרחק צריך להחזיר ולהביאו למזבח נמצא דהולכה אחרונה ככל הולכות הס"ד וכצ"ל:

תוס' ד"ה חטאת העוף כו' באפשר לבטלה הולכה זו דרחוק מן המזבח דאי בעי היה שוחט בצד המזבח לא פסלה כו' כצ"ל:

בא"ד לא חשיבי עבודה והוי כאלו איתעביד מצותו אם כן בחטאת כו' כצ"ל. פי' דלא כפרש"י דקס"ד מכי נפק דם גמרה לה עבודת הזאתה ואף ע"ג דלא מטי דם למזבח מ"ה פריך איתעבידה מצותו. אבל להך פירוש' פריך הכי אף ע"ג דלא גמרה עבודה עד דמטי למזבח מ"מ לאו עבודה היא משעה שנעקר הדם ונתז מן הצואר עד דמטי למזבח דהולכה זוטרתי הוא והוי כאלו איתעביד מצותו ובהא מכשיר ר"ש:

בא"ד ומשני רחמנא מחשביה להולכה זו עבודה שלימה הס"ד וכצ"ל. פי' אע"ג דבשאר קרבנות הולכה שלא ברגל לא חשיבי ולא הוי עבודה בחטאת העוף רחמנא מחשבי' לעבודה אף ע"פ שהיה שלא ברגל דלא כתיב ביה הולכה אחרת נ"ל:

ד"ה אלא חטאת העוף כו' אי אמרת בשלמא כו' כצ"ל:

בא"ד משום דפשיטא ליה דעד דמטי למזבח לא איתעביד כו' ופירוש זה כפרש"י:

דף טו:

רש"י ד"ה הא לאמטויי' דקאמרת כו' כצ"ל:

הדרן עלך כל הזבחים

פרק שני

תוס' ד"ה זר ואונן כו' בעל מום ושתוי יין משום דכתיב כו' כצ"ל. אבל פרועי ראש לא גרסינן כאן וגם במנחות דף ו' בד"ה שקמצו זר כו' חדא דלא כתיבי חילול בהדיא בפרועי

ראש ועוד דבהדיא אסיקנא במסכת תענית דף י"ז ע"ב ובסנהדרין דף כ"ב ע"ב דהא דאיתקש פרועי ראש לשתוי יין למיתה איתקש ולא לחילול והכי הלכתא גמירי דלאחולי עבודה לא איתקש נ"ל. וכ"פ הרמב"ם בפ"א מה' ביאת המקדש:

ד"ה טבול כו' דלא תני טמא ברישא ניחא ליה למיתני כו'. פי' ה"ל למיתני טמא תכף אחר טבול יום ומשני דניחא ליה כו' דהא לא תני ערל ג"כ ברישא אפשר לומר כיון דערל לא ילפינן מדברי תורה אלא מדברי קבלה וכל הני דקתני בתר ערל וטמא ילפינן במה מצינו מ"ה קתני לבסוף:

בא"ד ואותה טומאה לא הותרה בצבור הס"ד. פי' ואי הך סוגיא דהכא כר"ע ס"ל לא צריכא קרא לערל אפי' בקרבן צבור דהא מרבה לערל כטומאה שלא הותרה בצבור ה"ה ערל נמי אלא ע"כ סוגיא דהכא לאו כוותיה נ"ל. ומ"ו הב"ז כתב בע"א ודוחק הוא:

ד"ה אלא למעוטי כו' ועוד דגבי וינזרו כתיב חילול ולא גבי אכילת קודש כו' אף ע"ג דגבי אכילת קודש נמי כתיב ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו וגו' הא מוקמי' להאי במס' סנהדרין דף פ"ג ע"א לאוכל את הטבל שהוא במיתה דבעתידים לתרום הכתוב מדבר:

בא"ד מאכילה בטומאה לחוד לא אתי כו'. פי' ולא לזר ששימש:

בא"ד למידרש זר מבני ישראל כו' כצ"ל:

בא"ד דבהאי קרא גופי'. פי' דבהאי קרא וינזרו כתיב טמא ששימש ואכילת טומאה נמי:

בא"ד ועוד דלקמן שילהי פרק ב"ש כו' ובאמת קושי' זו בלא"ה קשה וכן הקשו תוס' בסנהדרין דף פ"ג ומתרצי שם דאע"ג דמוקמינן ליה נמי בנותר מ"מ עיקרו לאו לנותר כו' עיי"ש(:) ד"ה חילול דרבים כו' ואפשר דתוספת הקשו קושי' זו הכא אגב גררא דבתירוץ דמתרצי הכי מתורץ נמי קושי' זו. והנה לפי מה שכתבו תוס' לעיל דגבי אכילת קודש בטומאה לא כתיב חילול ע"כ מוכח דתוספת נמי ס"ל הא דאמרינן בפ' ב"ש ולא יחללו בשני חילולים הכתוב מדבר אחת פסול נותר ואחת פסול טמא ע"כ מיירי מהאי ולא יחללו דכתיב גבי וינזרו מזה סייעתא למ"ו מהרש"ל שגורס שם בתוספת ד"ה חילול כו' גבי טומאה בנותר ומ"ו מהרש"א לא ניחא ליה גירסא זו אלא כגירסא שלפנינו גבי טבל בנותר וכתב שם דלפי גירסת מהרש"ל דברי תוספת שכתבו דלגבי טבל הוי נותר היקישא ולגבי טומאה הוה ג"ש קשה להולמה דאיפכא מסתברא לגירסתו ומכח זה מביא ראיה לגירסתו לאו ראיה היא כיון דעכ"פ דעיקרו בטומאה כתיב אע"ג דמוקמינן נמי בנותר ומ"ה כתבו תוס' דלגבי טומאה הוה ג"ש ולא לגבי נותר וכתבתי בקיצור והמעיין שם יבין מעצמו נ"ל:

בא"ד וגם בנותר בההוא חילול כו' כצ"ל:
בא"ד ומיהו קשה לתנא דבי ר"י כו'. פי' לתנא דבי ר"י בהאי קרא דלא יחללו לא משמע זר לפ"ז קשה נילף טמא ששימש מאכילת טומאה דבכרת דבהאי קרא גופיה דהא ידעינן לה ניקיש וק"ל:
בא"ד ועוד קשה כו'. פי' גם לתנא דבי ר"י דזר לא משמע בהאי קרא נילף נמי בע"מ מאכילת קדש דבכרת וליכא למימר לא ידעינן מהי נילף אי מזר אי מאכילת קודש דהא זר לא משמע בהאי קרא א"כ נילף טמא ששימש ובע"מ מאכילת קודש קושיא זו מבעל מום יש ליישב דמש"ה ילפינן בע"מ מטמא ששימש דפסול הגוף דעבודה מפסול הגוף דעבודה עדיף וכעין זה משני תוספת התם בד"ה חילול כו' ע"ש:
בא"ד והקשה לרבינו כו'. וקושיא זו הקשו לקמן דף מ"ו ע"א והניחו בתימא ול"נ דתמי' דלקמן מה שכתבו תוס' דהא איצטריך חילול לשון רבים לאגמורי מיתה בטמא תמי' זו תירוץ לקושיא זו וחדא מתורץ בחברתה דאי לא הוה ג"ש חילול חילול הוה אמרינן דהא דכתיב לא יחללו לשון רבים לאגמורי מיתה בטמא ולא אחלול נותר והשתא דאיכא ג"ש מוקמי' נמי אחילול נותר ועיקר קרא בטומאה כתיב ולנותר לחוד לא אתי דאם כן ליכתוב בלשון יחיד והוה נמי ילפינן נותר מיניה בג"ש חילול חילול אלא ע"כ אתי נמי לאגמורי מיתה בטמא ששימש:
ד"ה אתיא בק"ו כו' משתויי יין ופרועי ראש וי"ל דלא קשיא מידי כו' כצ"ל:
בא"ד וצ"ע אמאי לא כו'. פי' מבינייהו מיושב ומזר דכי אמרת מה ליושב שכן פסול לעדות זר תוכיח:

דף טז.

גמרא אף אני אביא זר כו' כצ"ל:
שם מוינזרו חילול בגופיה כתיב כו' כצ"ל. שם מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו בבמה כו' מ"ו הב"ז מביא ראיה מהך סוגיא למה שכתב הרמב"ם בפי' המשנה דסוף מכילתין עיין מה שאכתוב בזה לקמן:
רש"י ד"ה ומשני מיושב ת"ח כו' כצ"ל:
ד"ה ויושב דכשר בבמה כו' דמדשבקי' רב משרשי' לק"ו דלעיל כו'. פי' מדשבקי' ר"מ לק"ו דלעיל משום הך פירכא שלא הותרו בבמה אע"ג דגבי אונן לא מצינן שיהא אסור בבמה בהדיא אפ"ה שבקי' לק"ו משום הך פירכא כיון דלא מצינו היתר בבמה באונן

איכא למיפרך א"כ ביושב ג"כ איכא למיפרך הך פירכא כיון דלא מצינו היתר בבמה ביושב:

ד"ה הן הקריבו כו' שהיה אוננים כו' איכא למידק שהרי הקריבו קרבן תמיד ואח"כ מוספי' שעיר ר"ח ואח"כ קרבן העם משום דתדיר תדיר קודם ואח"כ כתיב ויקחו שני בני אהרן איש מחתתו וא"כ היאך נוכל לומר שהקריבו אוננים. ומצאתי קושיא זו ברמב"ן בחומש פי' שמיני ומתרץ שמא שכחו הדם לזרוק עד שהקטירו חלבים. ומצאתי ראיה לדבריו דכשר הקרבן אם הקטירו קודם זריקה דאמרינן לקמן דפ"ה אמר עולא אימורי קדשים קלים שהעלה לפני זריקת דמים לא ירדו דנעשו לחמו של מזבח ומשמע התם (דא"ש) [דה"ה] קדשי קדשים ויותר יש לתרץ דהקריבו אחר הקטרת השעיר דר"ח דהא דתדיר קודם לאו לעיכובא הוא כדאיתא בפ' ט"ו דק"א ובהדיא בפ' כל התדיר דתדיר קודם אינו לעיכובא:

ד"ה מה לזר שכן אין לו תקנה אבל אונן יש כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה אף אני אביא כו' ומהאי טעמא נמי צריך לקמן בערל הילכתא גמירי ליה ולא כצ"ל. פי' ולא אתי בק"ו מבעל מום וטמא כמו זר משום הך פירכא טמא בקרבן צבור וכ"ג אונן יוכיח אבל זר א"ש מהך ק"ו משום דאיכא למיפרך מה להנך שכן אינן מוזהרים תאמר בזר שמוזהר ועיין במסכת תענית דף י"ז ע"ב בד"ה דבר זה כו' דמתרצי בע"א:

ד"ה ומה יושב שאוכל כגון במורם כו'. פי' קדשים קלים דוקא דנאכלין בכל העיר אבל ק"ק דנאכלים לפנים מן הקלעים לא דאין ישיבה בעזרה ועיין בתוספות דיומא דף כ"ה ע"ב ד"ה אין ישיבה כו' דכתבו דלענין אכילה דצורך עבודה היא מישרא שרי וכ"כ כאן פסקי תוס':

ד"ה מה ליושב כו' ולייתי מבע"מ ומחד מהנך כו' כצ"ל:

בא"ד לא אתי מינייהו כו'. פי' דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן מוזהרים והא דכתבו תוספות לעיל בד"ה אף אני כו' דלכך צריך לטעמא דאזהרה משום דלא תימא כו' ת"ל דאיצטרך לטעמא דאזהרה בזר דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן בע"מ וטמא שכן מוזהרים מ"ה איצטרך לטעמא דזר נמי מוזהר יש ליישב דכוונת התוס' על סוגי' דברייתא כיון דלכתחילה לא יליף זר מבע"מ וטמא אלא שאם עבד חילל במה הצד ולמה ליה למימר ולהזכיר טעמא דאזהרה הל"ל סתמא הצד השוה שבהן שאם עבד חילל אף אני אביא זר שאם עבד חילל ואי פריך מה להצד השוה שבהן שכן מוזהרים ה"ל לשנות זר נמי מוזהר מוזר לא יקרב כסוגי' כל הש"ס מ"ה כתבו תוס' דאיצטרך לטעמא דאזהרה

במה הצד דא"כ ליכא למילף במה הצד מהנך דאיכא למיפרך טמא בקרבן צבור וכ"ג אונן יוכיח:

ד"ה מיושב ת"ח א"כ הא דאמרינן בפ' שבועת העדות דתלמיד כו' כצ"ל:

בא"ד דהא אי אזיל לאסהודי מעיד מיושב ותו דאמרינן התם הני מילי לממונא כו' כצ"ל. פי' ואי אמרינן דטעמא דלא ליזל משום דצריך לעמוד ואי מחויב לעמוד מן התורה אין שייך כאן בזיון כיון דמצותו בכך ואפי' בדבר ממון מחויב לילך ולהעיד אלא ע"כ טעמא משום זילות':

בא"ד שילהי מצות חליצה אמר לה בתי כו' כצ"ל בתי עמודי כו' ופרש"י התם דאמר ר' חייא להההיא יבמה בתי עמודי והחלצי לו:

בא"ד הג"ה וא"ת מה ליושב כו' וליכא למימר דנילף מיושב דמלכי ב"ד כמו מיושב ת"ח דגבי מלכי ב"ד לא שייך עבודה אבל מיושב ת"ח כהן יליף:

בא"ד ומיהו איצטריך קרא כו' ותמי' לי למה לא כתבו דאיצטריך קרא לעמידה מן הצד לרבנן כדאמרינן לקמן דף י"ט ע"ב. ומדי דברי בו זכור אזכרנו בסוגי' דהתם לתרץ קושי' מה שמצאתי בשו"ת אמונת שמואל שאלה י"ט שדברי תוספות סותרים זא"ז דשם במסכת סנהדרין דף י"ט ע"ב כתבו דקבלת עדות כגמר דין דמי ובעלי דינים בעמידה ובמסכת שבועות דף ל' ע"א בד"ה שאם רצו כו' כתבו דכתחלת דין דמי ונכנס בדוחק ליישב ולענ"ד לאו קושיא הוא כלל דבמסכת שביעות כתבו תוספות אליבא דר"י דוקא דע"כ ס"ל דכתחלת דין דמי מדפליג על רבנן ואמר שמעתי שאם רצו להושיב את שניהם מושיב' דילמא הא דשמע דמושיבי' את שניהם היינו בתחלת דין ורבנן דקאמרי דמצוה שיעמדו היינו בשעת קבלת העדות דהוי כגמר דין מ"ה מצוה שיעמדו אלא ע"כ ס"ל דקבלת עדות נמי כתחלת דין דמי מ"ה כתבו תוס' התם דהך סוגיא דינאי המלן אתי דלא כר"י דלדידי' לא הוי בשעת קבלת העדות דהוי תחלת דין ולא היה צרין לעמוד כנ"ל וברור הוא:

ד"ה קסבר מפני טומאה כו' הוה מצי למימר כדבסמוך לתנא דבי ר"י כו' והא דלא קאמר הכי דלא מקשה דאי ס"ל דהן הקריבו אתי לאזהרה למה יליף מן המקדש לא יצא לילף בק"ו כיון דמצינו אזהרה מהן הקריבו וליכא למיפרך על הק"ו מ"ה קאמר דקסבר מפני טומאה נשרפה:

בא"ד ע"ב ושייך לכאן וטעית' מחמת כך לשורפו ולא יחול כו'. פי' אף ע"פ שהקרבת' באנינות לא היה צריך לשורפו דמשום זה שהקרבת' באנינות לא חללת' העבודה:

בא"ד וסוגיא זו דלא כחד כו'. פי' דהתם משמע אפי' למ"ד מפני טומאה נשרפה ס"ל דאי הקריבו באנינות שפיר עבדי דאשריף דאונן מחלל עבודה רק למ"ד באנינות נשרפה הוה הן היום בניחות' שקרבן זה לחובת היום קרבו וקדשי דורות הוא ואכלתי בלשון בתמיה דאסור לאוכלן אונן מ"ה שרפנו ולמ"ד מפני טומאה נשרפה הוה הן היום בלשון בתמיה וכי הן בניי הדיוטי' היום הקריבו אני הקרבתי וכ"ג מקריב אונן רק מפני טומאה שרפנו וכאן משמע איפכא עיין ברש"י:

בא"ד ואין לתמוה על זה דהנהו תנאי דהתם דרשי קרא לפי האמת דק"ו דאונן מחיל עבודה וילפינן מקרא אחרינא כו' כצ"ל. פי' דרוצים לתרץ על התמי' דלא אתי כחד מהנך תנאי דהתם דהתם דרשי אליבא דאמת דאונן מחיל עבודה מ"ה אליבא דכ"ע אי הקריבו באנינות שפיר עבדי דשרפה:

בא"ד דנפקא לן מקרא אחרינא מהך קרא לא הוה שמעינן כו' כצ"ל:

בא"ד בקונטרס הס"ד:

ד"ה והיכן מוזהר כו' מפני אנינות נשרפה שלא היו יכולין לאכל כל היום ולילה שאחריו עד למחרתו והיו שורפי' בו ביום כו' כצ"ל:

בא"ד וכשאמר לו אהרן מפני אנינות כו' כצ"ל:

בא"ד ענין זה אצל שריפה ועל כו' כצ"ל:

בא"ד דלמה היה לו להזכיר כו'. פי' אי אמרינן דבנכנס דמה לפני' כשר מהיכא תיתי לומר שאהרן טעה בזה ושרף קרבן כשר:

בא"ד וה"ר חיים תירץ כו'. פי' בשלמא אנינות לא אמר משה בפירוש נוכל לומר דאמר לאהרן בלשון בתמיה שמא מפני אנינות נשרפה וטעית אבל הן לא הובא את דמה כתיב בתורה שאמר לו הכי ולא כתיב בלשון בתמיה משמע בהדיה דאם הובא שפיר אישתריף:

דף טז:

רש"י ד"ה שם טומאה כו' אצל כו' אצל כהן הדיוט הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ולא תותר כו' שלא פירש לך כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה שכן לא הותרו כו' במקום שנאסרו הס"ד. פי' אבל אונן הותר מכללו במקום שנאסרו בכ"ג במקדש:

ד"ה שם טומאה כו' באזהרה ולא כר' דאמר במיתה כו' כצ"ל ובסנהדרין דף פ"ג ע"א פליגי בהא ר' ורבנן:

בא"ד וי"ל ט"י יוכיח הס"ד פי' דכל מעשיה של פרה היה בט"י:

ד"ה אתיא בק"ו מיושב תימא כו' אע"ג דיושב נמי הותר מכללן לאכילת קדשים כאשר כתבנו לעיל ע"א בד"ה ומה יושב כו' מ"מ לענין עבודה לא הותר מכללן:
ד"ה ומה טומאה כו' מה לטומאה שכן הותרה בפסח כו' כדאיתא בפסחים דף מ"ו ע"ב הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה משא"כ באנינות בשלמא אי אנינות לילה דרבנן באנינות נמי הותרה שלא העמידו דבריהם במקום כרת כדאמרינן לקמן דף ק' ע"ב אבל אי אנינות לילה דאורייתא דלא הותרה באנינות קשה:
ד"ה כל חדא וחדא כו' גבי מטמא כמיטמא כו' כצ"ל. ועיין בחולין דף פ"ג ע"ב ד"ה ותהא פרה כו':

דף יז.

רש"י ד"ה ואיכא למיפרך הכי כלומר יש לדרוש ולהחליף ולא נדע כו' כצ"ל:
ד"ה טבול יום כו' ענין לקרח קרחה כו' כצ"ל:
ד"ה ל"ל כו' קמיבעי' הס"ד:
ד"ה במחוסר כפורים כו' וטמא ליכא כו' כצ"ל:
בא"ד לא קמיבעיא ליה מדלא קאמר כו' והך הוכחה שלא לצורך הוא דהא כבר כתב רש"י בדיבור שלפניו הטעם דאטמא לא קמיבעיא ליה וישב ליישב בדוחק נ"ל:
ד"ה קלשה ליה כו' ותו ליכא פירכא דמה הצד כו'. פי' דמחוסר כפורים הוא נגד טמא שאינו מחוסר מעשה שהרי כבר טבל והעריב שמשו ולא הוה הצד השוה שבהן ומ"ה גורס רש"י קלשה ליה טומאתו לשון יחיד דקאי אמחוסר כיפורים לחוד:
תוס' ד"ה טבול יום כו' לא אתי מיניה טבול יום גרידא כו' כצ"ל. פי' הא דדרשינן בפ' הערל וטהרה מכלל שהי' טמאה לטבול יום התם איירי בט"י דיולדת דמחוסרת כפרה שפיר דרשינן מכלל שהי' טמאה קודם הבאת קרבנותיה אבל לטבול יום גרידא דלאו בר כפרה לא אתי על ידי מכלל שהיה טמאה:
בא"ד סבר דאידך תנא דבי ר"י ומוקי ליה כו' כצ"ל:
בא"ד וצ"ל אי לאו קרא כו' כצ"ל:
בא"ד דקליש' טומאתיה תו דרשינן שפיר כו' כצ"ל:
בא"ד לט"י דאיקרי טמא כו' כצ"ל. פי' אע"ג דאי לאו קראי דר"ס לא הוה דרשינן ט"י מוטהר מכלל שהוא טמא אבל בהאי קרא מפורש בהדיא דאיקרי טמא אפי' אחר ביאת מים. ויש ליישב תמי' זו דדרשינן בפ' הערל דף ע"ה ע"א במים יובא וטמא עד הערב וטהר יכול לכל ת"ל וטמא אי וטמא יכול לכל ת"ל וטהר הא כיצד כאן למעשר כאן

לתרומה ופרש"י מדלא כתיב ויטהר משמע דאמעיקרא קאי קודם הערב שמשו לפ"ז אי לאו קראי דר"ס הוה דרשינן וטהר ט"י לעבודה דקלישה טומאתו:

בא"ד ולא ילפינן מהדדי אבל וטהרה דכתיב כו'. פי' דהנך קראי דבפ' הערל דבאכילת תרומה וקדשים ונגיעה כתיבי איכא למימר דלענין אכילת תרומה וקדשים ונגיעה איקרו טמא ולא לעבודה מ"ה צריכא קרא אחרינא גבי עבודה ולא ילפינן מהדדי אבל וטהרה דכתיב גבי יולדת סתמא כתיב לטהרה מכלל שהיא טמאה ולא כתיב אי לאכילת קדשים אי לעבודה שפיר ילפינן מיניה מחוסר כיפורים שהיא טמאה לכל בין לעבודה בין לקדשים דאשה כשרה לשחוט ושייך בה חילול עבודה דלכתהלה לא תשחוט כטמא ואם בא' לשאול אמרינן לה דלא תשחוט דמחלל' עבודה כדאמרינן לקמן דטמא לכתחלה לא ישחוט. ומ"ו הב"ז נכנס בדוחק וכתב אם נגעה בבשר ע"ש אבל לשון חילול עבודה לא משמע הכי דבנגיעת בשר לא מחלל עבודה וכאשר כתבתי נכון הוא:

בא"ד ותימא דגבי זב וזבה כו'. פי' דנמי סתמא כתיב כמו וטהרה דכתיב גבי יולדת נילף מיניה דאיקרי טמא לכל מילי:

בא"ד וכי לא נילף ביאת מקדש כו' פי' דאיתקש קדש למקדש:

בא"ד ועוד קשה שהרי קרא כו'. אבל לפי הישוב שכתבתי על תמי' דלעיל מיושב נמי קושיא זו דמקרא דורחץ במים ליכא למילף:

בא"ד ועוד תימא כיון דדרשינן כו'. ותמיה זו גם כן קאי לפי האת"ל הנ"ל דלא ילפינן ביאת מקדש מינייהו:

בא"ד ואין לתרץ נמי דאי לאו כו' והקשה מ"ו מהרש"א שם בסנהדרין וז"ל מה תקנו בזה נהי דמוקמינן חד ריבוי למחוסר כיפורים ולא נילף מיניה ש"מ משום דמחוסר מעשה מ"מ הוה דרשינן וטהר מכלל שהוא טמא לרבות ט"י ה"ה לביאת מקדש כמו דהוה דרשינן מחוסר כיפורים מוכפר עליה וטהרה דאיקרי טמא לכל מילי כקושי' התוס' עכ"ל. אבל לפי דרכנו לאו קושיא היא כלל כיון דקושי' התוס' קאי לפי האת"ל דלא ילפינן ביאת מקדש מינייהו לפ"ז בשלמא מחוסר כיפורים דדרשינן מוכפר עליה וטהרה דסתמא כתיב דמשמע לכל מילי אפילו לביאת מקדש ושפיר הוה ילפינן כקושי' התוס' אבל ט"י אפילו אי הוה דרשינן וטהר מכלל שהוא טמא דכתיב גבי קדשים לא הוה ילפינן מיניה ביאת מקדש מ"ה כתבו תוס' שפיר דאי לאו כו' אלא חד ריבויי הוה מוקמינ' ליה במחוסר כיפורים דוקא לא בט"י כנ"ל ברור ונכון כשמש והוא נכנס בדוחק ליישב שם ועוד הקשה שם על סוגיא דקרא דמנ"ל לר' סימאי למילף ט"י דמחלל באא"ע לטמא תנהו ענין לט"י אימא תנהו ענין למחוסר כיפורים דמחלל עכ"ל והניח קושי' זו

בצ"ע ותמי' לי על הגאון הלז דלא ראה סוגי' דהכא דהא מסיק דמ"ה לא אמרינן תנהו ענין לקרח קרחה כו' משום דפסול בתרומה מחיל עבידה כו' לפ"ז לא מצי למימר נמי תנהו ענין למחוסר כיפורים דנמי לא לא פסול בתרומה נ"ל:

בא"ד משום דבכרת דטומאת כו' כצ"ל:

בא"ד לא להוי בכרת וצריך נמי קרא לרבות טבול יום דמשמע אבל נתחטא והזה כו' כצ"ל. וכ"כ תוס' דברים אלו בלשון תי' אחר במסכת סנהדרין. ומ"ו המרש"א כתב שם דמש"ה כתבו כאן בלשון ועי"ל משום דהקשו כאן דלא ליכתוב בביאת מקדש ט"י ומחוסר כיפורים ובסנהדרן הקשו רק אמחוסר כיפורים אבל זהו דוחק. ובד"ח נדפס נ"א:

בא"ד וקרא ובא השמש וטהר כו'. פי' לתרץ בזה קושי' ראשונה דגבי זב וזבה כו' כתיבי סתמא ול"ל ובא השמש מ"ה כתבו דובא השמש איצטרך גבי אכילת קדשים לטמא שרץ דקיל וה"ה איצטרך קרא דר"ס גבי עבודה לטמא שרץ דקיל נ"ל:

ד"ה גמר חילול כו' חילול חילול מתרומה נימא דפסול כו' כצ"ל:

בא"ד ולא יחללו אמסתברא כל דאיקרי טמא בג"ש כו' כצ"ל. פי' כיון דמחוסר כיפורים מחיל עבודה מטעם דאיקרי טמא לפ"ז הוה בכלל וינזרו ולא יחללו וכאלו כתיב ולא יחללו במחוסר כיפורים גופי' ושפיר יליף חילול חילול מתרומה שהוא במיתה נ"ל:

דף יז:

רש"י ד"ה לאו כזב כו' דקיימא לן דכשר כו' כצ"ל:

ד"ה לא דכ"ע כו' שטבול יום אסור כו' כצ"ל:

ד"ה הילכך טבול יום כו' אבל מחוסר כיפורים כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה קסבר רבה כו' שנכנס למקדש בכרת דתנן עזרת כו' כצ"ל:

בא"ד וחייב חטאת כו' פי' ואם בשוגג חייב חטאת ע"כ במזיד כרת:

בא"ד לרבות מחוסר כיפורים כו' פי' והתם כתיב ונכרת:

בא"ד דאמוראי ריש פ' כו' כצ"ל:

בא"ד תימא הלא מחוסר כיפורים אין מונין בו ראשון ושני לטומאה כדתנן במסכת מעילה כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

בא"ד אגב טבול יום כו' פי' אבל מחוסר כיפורים הוכשר נמי לטמויי:

בא"ד הוה למימר דיו כתרומה כו' כצ"ל. פי' דרביעי בקודש ילפינן בק"ו שלישי שפוסל בתרומה א"ד שיעשה רביעי בקודש לפ"ז הוה ליה למימר דיו כתרומה דאינו עושה רביעי אלא דמיפרך ק"ו דשלישי בקודש ילפינן התם מקרא ולא צריכה לק"ו מ"ה לא

אמרינן דיו וילפינן מק"ו רביעי בקודש ודי במעלה אחת יותר נ"ל ועיין במסכת פסחים דף י"ח ע"ב:

בא"ד היושבת על דם טהור מערה מים לפסח כו' כצ"ל:

בא"ד לענין פסח הבא בטומאה דתנן פסח הבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבין וזבות דלמ"ד מחוסר כיפורים דזב כזב דמי גם מחוסרי כיפורים לא יאכלו ממנו דלא אישתראי בצבור כו' ומ"ד לאו כזב דמי יאכלו ממנו והכי מוכח בהדיא כו' כצ"ל. אבל גירסא שלפנינו אינו נכונה דהא משנה שלימה במסכת פסחים דף צ' ע"א ראה שלש ראיות שוחטים וזורקים עליו בשמיני שלו ואסיקנ' אי מסרינהו קינו לב"ד לכ"ע שוחטים וזורקים עליו דחזקה אין ב"ד של כהנים עומדים משם עד שיכלו מעות שבשופרות ולא איקרי מחוסר כפרה ואי לא מסרינהו לב"ד לכ"ע אין שוחטים וזורקים עליו דלמא פשע ודוחק לומר דסוגי' דהתם כמ"ד לאו כזב דמי אבל למ"ד כזב דמי אפי' מסרינהו לב"ד אין שוחטים וזורקין עליו וזהו דוחק כיון דמסרינהו לב"ד ואוקימנה אחזקתן לא איקרי מחוסר כפרה ולמה לא יאכל מפסחו לערב וכ"כ רש"י שם בהדיא בד"ה שבשופר כו' דכל מחוסרי כפרה שהיו מוסרים קיניה' לב"ד אוכלים בקדשים לערב וסומכים על חזקת ב"ד ומ"ו הב"ז רוצה לפרש כגירס' שלפנינו ודבריו אינם מובנים לי וכאשר כתבתי נכון וברור הוא וכן בכריתות דף י' ע"א קתני בפירוש כגירס' זו ועיין נמי לקמן דף ל"ב ע"ב בתוספות ד"ה ור"י כו':

בא"ד ועוד דנפקא מינה לענין טומאה דחוי' כו'. פי' כגון שהיה צבור מחצה טמאים ומחצה טהורים דקי"ל במסכת פסחים דף פ' ע"א דמטמאים אחד מהם בשרץ כי היכא דניהוו רוב טמאים ויעשו בטומאה ואם היה מחצה טמאים ומחצה טהורים ואחד מהם היה מחוסר כפרה שחל שמיני שלו בע"פ ולא מסר קינו לב"ד למ"ד כזב דמי ואיקרי טמא מכריע את הצבור לטומאה ויעשו בטומאה ולמ"ד לאו כזב דמי אע"ג דאין שוחטים וזורקים עליו כטמא שרץ מ"מ לא איקרי טמא להכריע את צבור לעשות בטומאה כנ"ל ברור ונכון ומ"ו הב"ז מפרש בע"א בשני דרכים ושניהם דחוקים גם ראיתי פי' אחר גם כן דחוק ואקוה שכוונתי לדעת התוס':

ד"ה שרפה אונן כו' דמה לט"י דמה כו' לפי מה דס"ל דטומאה דהך פרשה דוקא אכשר בה קרא דהיינו דמת:

בא"ד מה שאין כן במחוסר כיפורים הס"ד. פי' דמחוסר כיפורים אי כזב דמי וזבין אסורים לאכול בפסח הבא בטומאה. ואח"כ ד"ה טבול יום כשר בפרה האי טבול יום דכשר מן התורה כו' כצ"ל:

בא"ד והא דלאו במעורבי שמש הייתה נעשית משום דלאו היינו כו' כצ"ל. ועיין במס' יומא דף ב' ע"א ובמס' חגיגה דף כ"ג ע"א ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:
ד"ה והזה הטהור ואע"ג כו'. פי' והיכא ילפינן שריפה מהזאה מה להזאה שכשירה בזר ומ"ה כתבו דמ"מ יליף כיון דעיקר טהרה בהזאה קאתי ואכשר בה רחמנא ט"י כ"ש שאר עבודות נ"ל. וסברא זו כתבו תוס' במס' יומא דף מ"ג ע"ב וביבמות דף ע"ג ע"א:
ד"ה אונן וט"י כו' לנגיעה קאמרי' ומה טבול יום כו' כצ"ל:
בא"ד ועוד מה לט"י שכן כו' ויש ליישב קושי' זו דיליף פרה מנגיעה מה נגיעה שאסורה בטבול יום מותר בערל פרה שמותרת בטבול יום א"ד שיהא מותר בערל וכיון דמנגיעה ילפינן ליכא למיפרך מה לטבול יום כו' וסברא זו כתב גם מ"ו מהרש"א במס' יבמות ומביא ראיה מתוס' דקדושין דף ד' ע"ש:
ד"ה אין בגדיהם כו' כתיבא בהדיא במחוסר בגדים בפרשה כו' כצ"ל:

דף יח.

גמרא ואכתי מהכא נפקא מהתם נפקא וערכו בני אהרן כו'. ויש להקשות אמאי לא משני דר' יוחנן משמיה דרבי אלעזר בר' שמעון ס"ל דונתנו אתי לגופי' דאפי' בעבודה דלא מעכבא כפרה בעי כהונה וערכו אתי ללמדנו דטלה בעי ששה כהנים כדמסיק במס' יומא וערכו שנים בני אהרן שנים כהנים שנים למדנו לטלה דבעי הבשר בחמשה והקרביים בא' ועיי"ש דף כ"ד ע"א וצ"ע:
רש"י ד"ה אי מהתם כו' חייב מיתה לפסולים כו' כצ"ל:
בא"ד עבודת סילוק ועבדתם עבודה כו' כצ"ל:
ד"ה הני מילי כו' אלא מלהבדיל כו' כצ"ל:
בא"ד למילף שתויי יין ממחוסר בגדים הס"ד וכצ"ל:
ד"ה והא תנא כו' לאורחיה הס"ד ואח"כ ד"ה הכי קאמר כו':
בא"ד מחוסר בגדים משתויי יין אלא למילף שתויי יין ממחוסר בגדים כו' כצ"ל:
ד"ה לא מוקים כו' כצ"ל:
ד"ה אי מהתם כו' מן השמים אימא כו' ליכא למיפרך לימא האי ולא תיבעי האי דההוא דהכא כו' הד"א וכצ"ל. פי' לימא ונתנו ולא תיבעי והיתה להם כהונה. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:
ד"ה הכהנים קאי דהוו הדיוטים הס"ד וכצ"ל:
ד"ה בכהונן בראוי לכהן כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה תלמוד לומר כו' מיכן אומר ר"ת כו'. עיין בתוספת במנחות דף י"ט ע"א:

ד"ה אתיא חקה חקה כו' דהא אין בגדיהם עליהם אין כהונתן עליהם כו'. פי' דחקה קמא אתי על שיהא בגדיהם עליהם דכתיב בפירוש ולא על אין בגדיהם עליהם שלא יהא כהונתן עליהם ואפ"ה ילפינן בג"ש:

בא"ד וצריך לחלק אמאי הוי כו' וכצ"ל. ובד"ח מ"ז ואינו מן הצורך ועיין בתוס' דיבמות דף נ"ה ע"ב ד"ה אתיא ביאה כו' דמחלק שם והחילוק שייך ג"כ לכל הנך דהכא וכן בתוס' דסנהדרין:

בא"ד למימר בהני דוקא דמיקריין זרים כו' כצ"ל. פי' דהשתא מתורץ נמי קושי' הר"י דאקשי לעיל בד"ה אין בגדיהם כו' ל"ל דילפינן מיתה מאין בגדיהם עליהם והא מיתה בהדיא כתיב כו' אבל השתא מתורץ דאיצטרך מיתה יתירה דליהוי ג' פסוקים ואין מלמדים:

בא"ד אבל על שאר פסולים כו' פי' דלא תימא דילמא הג' כתובים אתו למעוטי שאר פסולים ולא יושב כיון דאיקרי זר מ"ה כתבו דשאר פסולים לא צריכי קרא למעוטינהו:

בא"ד דהא אפי' למ"ד נמי דבעי שלשה כו' כצ"ל. פי' כיון דכתיב תרי קראי במחוסר בגדים ה"ל ד' כתובים ולא בעינ' אלא שנים ליתורה דליכא למימר דמ"ה בעינא במחוסר בגדים תרי קראי חד למצוה וחד לעיכוב דהא בתרווייהו כתיב חקה וכ"מ דכתיב חקה אינו אלא לעכב:

בא"ד ומיהו וחגרת דדרשינן מיניה אין בגדיהם עליהם אין כהונתן עליהם איצטרך משום חילול דאע"ג דממילא שמעינן נמי מיתה מדאיקרי זר מיהו לא כתיב ולעולם בפרשה דלעיל כו' כצ"ל. פי' דלא הוה ד' כתובים דעיקר קרא במחוסר בגדים אתי לחילול אע"ג דמיתה ממילא שמעינן מיניה כדיליף במס' סנהדרין מ"מ לא כתיב מיתה בהדיא ועיקר מיתה לכל הבגדים ילפינן מפרשה דלעיל דכתיב מיתה בהדיא וקאי על כל הבגדים ולא על מכנסים לבד. ותירוץ זה הוה כמו תי' דלעיל ועי"ל. ומ"ו הב"ז נכנס בדוחק לפרש דבריהם וכאשר כתבתי ברור היא:

ד"ה הג"ה כהן גדול כו' וא"כ כהן הדיוט תיפוק ליה כו'. פי' למה איצטרך לפרושי טעמא דכהן הדיוט משום מעלין בקודש תיפוק ליה משום מחו"ב:

בא"ד ומסתלק בפה ובירושלמי דריש ליה מקרא ומסתברא כו' כצ"ל:

בא"ד אמר למלך פר ושעיר שקרבין היום משל מי כו' עד וידע שהוסר כו' כצ"ל:

דף יח:

גמרא מאי לאו בהא קמיפלגי דמ"ס כו'. יש לדקדק דקארי ליה מאי קארי ליה הא בהדיא קתני בהך ברייתא דלעיל דאשר תכסה בה מרבה לבעלת ה' ונ"ל לישב דהכי פירושא דהך סוגיא דהא בלאו הכי יש לדקדק מנ"ל להתלמוד לאוקמי ב' הברייתות כתנאי ופליגי דילמא הך ברייתא דתני ולא בעלת ה' היינו בה' כנפות אבל בד' חייבת וכן פי' הרא"ש וסברא זו כתב מ"ו הב"ז אלא נ"ל דבאמת הך ברייתא דתני ולא בעלת ה' היינו בה' כנפות אבל בד' חייבת ומרבה מאשר כדלקמן רק ר"י דאוקמי כתנאי סובר דע"כ ברייתא דלעיל דמרבה ה' היינו אפילו בה' כנפות ופליג אאידך ברייתא דקאמר ומה ראית לרבות בעלת ה' ולהוציא בעלת ג' כו' תיפוק ליה אי מרבינן בעלת ה' אפשר לקיים השני מקראות דאשר תכסה אתי לרבות אפילו בעלת ה' חייבת בד' כנפות אבל אי מרבינן אפילו בעלת ג' אי אפשר לקיים על ארבע כנפות אלא ע"כ דס"ל דאשר תכסה מרבה לבעלת ה' בה' כנפות ומ"ה פריך שפיר ומה ראית כו' דהשתא נמי אי אפשר לקיים שני המקראות ומשני מ"ה מרבינן ה' שיש בכלל ה' ד' והשתא קאמר שפיר מאי לאו בהא קמפלגי דתנא דס"ל דאשר תכסה מרבה לבעלת ה' בה' כנפות היאך מקיים על ד' כנפות כסותך אלא ע"כ ס"ל דכמאן דליתא דמי וליכא אלא ד' ומשני דס"ל דכמאן דאיתא דמי ורחמנא רבי:

שם פארי פשתים יהיו על ראשם ומכנסי פשתן יהיה על מתניהם לא יחגרו ביזע אמר ליה כו':

רש"י ד"ה מקורעי כו' דלאו בגד הראוי הוא דבעינן כו' כצ"ל:

ד"ה וליטעמך דילפת כו' ממשמעות' דקרא חוטן כפול ששה מי משמע ליה מקרא הס"ד וכצ"ל:

ד"ה בגדים שנאמר כו' יש מהן למצוה כו' ולאו ממשמעות' אתי ויש מהן כו' כדמפרש ואזיל כו' וכצ"ל:

בא"ד בדבר שזורי כו' כפול ששה כדאמרינן ויליף ליה לעכובא הס"ד וכצ"ל והד"א:

ד"ה כשהן חוגרי כו' עבודה הס"ד:

ד"ה למטה כו' מקום שנכפל ונופל כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ואידך אשר כו' ומיהו קשה אההיא דמנחות דלקמן בפ' כו' כצ"ל:

ד"ה והתני' משוחקים כשרים כו' ואמאי צריך ריבוי הס"ד. פי' הא בכל עבודות משוחקים כשרים ומכ"ש בהרמת הדשן. ולגירס' רש"י התם לא קשיא מידי ע"ש דף י"ב ע"ב וכ"כ תוס' שם:

ד"ה ואימא עמרא ה"ר אפרים היה מדקדק דקנבו"ס כו'. פי' וקנבו"ס הוא מה שאנו קורין האנ"ף וכן הוא בפיסקי תוס' מפורש ומאוד יש לחוש לדברי ה"ר אפרים דהא עינינו רואות דהקנבות שאנו קורין האנ"ף מכחיש קרקע מאד ועולה בד בד כדאיתא בפ' המקבל שדה מחבירו לשנים מעוטת לא יזרענה פשתים משום שזרע פשתן מכחיש הארץ ואם קבלה לז' שנים יזרענה פשתים. ונראה דלכך קראו הכתוב שש ובד שמכחיש את הקרקע עד שש שנים וכל זה עינינו רואות בקנבו"ס שאנו קורי' האנ"ף ע"כ יש לחוש לדבריו ודברי ר"ת דברי קבלה היא:

דף יט.

רש"י ד"ה ותיפוק ליה משום כו' והיכי שרי ר"י הס"ד. ובאמת קושיא זו קאי נמי על מתני' דקתני כורך עליה גמי וכפרש"י בעירובין דף ק"ג בהדיא רק דרש"י מפרש אפי' לר"ש דס"ל דלא הוי יתור בגדים נמי קשה משום חציצה:

ד"ה שלש על שלש כו' יתור בגדים כו'. פי' כיון דאיירי שלא במקום עבודה לא שייך חציצה וכן שלש על שלש איקרי נמי בגד והוי יתור בגדים אלא משום דרישא איירי בנימ' אחת ולא שייך יתור בגדים נקט נמי בסיפא חוצצת:

ד"ה לא אמר ר' יהודה כו' בדר' יהודא בר חייא לא פליגי לישנא אחרינא דחוצץ נמי כו' דפליגי לישנא אחרינא הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ולר"י דקאמר אפי' צלצול כו' כצ"ל:

ד"ה רבותא היא כו' בבשרה הס"ד:

ד"ה כיון דקפיד עלה שלא ברצונו כו' כצ"ל:

ד"ה לא תיבעי לך דודאי חייצה:

תוס' ד"ה כורך עליה כו' ונראה לפרש גזירה כו'. פי' דגמי אינו מרפא ועיקר איסורא שמא יוציא דם ועביד איסורא בהך גמי ולאו משום גזירה דעביד איסור אחר שחיקת סמני':

בא"ד אלא משמר גמי לפי שהוא מן המוכן כו'. פי' דספוג משמר את המכה ולא מרפא וגמי מותר ליטול שהוא מן המוכן ומדקתני דספוג אינו מרפא משמע דאי הוה מרפא הוה איסורא משום שחיקת סמנים:

ד"ה מאי אריא גמי כו' תימא הא איצטרך לאשמעינן גמי משום כו'. פי' בשלמא אי אמרינן דטעמא דמתני' משום גזרה אטו להוציא דם כמו שכתבו תוס' לעיל וזה הטעם שייך נמי בצילצול פריך שפיר לאשמעינן רבותא טפי דאפילו צילצול במקדש מותר ובמדינה אסור אבל השתא דאמרינן טעמא דמתני' משום שחיקת סמנים וזה הטעם לא

שייך בצילצול דלא מסי ואפי' במדינה מותר א"כ מאי פריך לאשמעינן צילצול. ואין לומר דילמא המקשן טעה וס"ד דטעמא דמתניתין משום גזרה אטו להוציא דם ור"י דפליג על ר"י בצילצול במקדש פליג דלא הוה משום חציצה ולא משום יתור בגדים אבל במדינה מודה דאפילו צילצול אסור משום גזרה להוציא דם וא"כ פריך שפיר לתני צילצול דבמקדש מותר ובמדינה אסור דא"כ דעיקר קושיתו דלאשמעינן רבותא דאפילו צילצול במקדש מותר כיון דאמר ר"י דלא אמרו חציצה ויתור בגדים אלא במקום בגדים ובמקום עבודה אבל שלא במקום בגדים לא אמרו יתור בגדים ושלא במקום עבודה לא אמרו חציצה לפ"ז לא הוה צילצול רבותא וחידוש טפי מגמי אלא ע"כ דידע דטעמא דמתני' משום שחיקת סמני' ופריך לשמעינן רבותא דצילצול אפי' במדינה מותר כיון דלא שייך הך גזרה בצילצול הקשו שפיר דאיצטרך לאשמעינן איסורא בגמי במדינה ומשני דאפ"ה פריך דלאשמעינן רבותא דאפילו צילצול לא היה יתור בגדים במקדש והיא רבותא טפי משום דאיירי בכהן ואיסור גמי במדינה לכ"ע נמי אסור:

בא"ד משום לשון חכמים מרפא הס"ד. פי' דמשני דקמ"ל דגמי מסי ולא תאמר היאך אשמעינן מיניה דגמי מסי דהא השתא דנקט גמי נמי נוכל לומר דטעמא משום גזרה אטו להוציא דם ולא מסי מ"ה כתבו דלשון חכמים מי שהוא חכם יבין מכח קושיא דע"כ מרפא משום שחיקת סמנים דאי משום גזרה אטו להוציא דם ליתני רבותא טפי צילצול אלא ע"כ דמרפא. ובמסכת עירובין תירצו כה"ג ומ"ו הב"ז כתב דתירצו בע"א והמעיין שם יבין נ"ל:

ד"ה תפילין מהו כו' ייתור בגדים אפילו דראש כו' כצ"ל:

בא"ד הא דתניא אינן כו' כצ"ל:

בא"ד כי אם שאינן משום יתור בגדים כו' כצ"ל:

דף יט:

גמרא כל כיור שאין בו כדי לקדש ד' כהנים ממנו אין מקדשין בו שנא' ורחצו ממנו כו'. יש מקשי' דקרא זה בעשיית הכיור כתיב בפ' פקודי ובציווי בפ' כי תשא נאמר ורחצו אהרן ובניו ממנו למה לא רמז הש"י ב"ה בצווי למשה שיהא שיעור ד' כהנים דוקא ואנה מצא מקום בציווי של השיב"ה שיעשה שיעור ד' כהנים שהרי לא נצטוו כ"א על אהרן ובניו ונ"ל דמצינו רמז גם בציווי דבציווי כתיב ועשית כיור נחושת וכנו נחושת לרחצה וגו' ונתת שמה מים ורחצו אהרן וגו' ובעשיה כתיב ויתן שם מים לרחצה ורחצו ממנו וגו' למה לא כתיב גם בציווי לרחצה גבי ונתת שמה מים כמו גבי עשיה דמסתבר יותר

דרחיצה קאי על נתינת המים והשתא קאי על הכיור כמו שפרש"י בחומש דלרחצה מוסב על הכיור אלא ע"כ דהשיב"ה רמז לו לעשות כיור לרחצה הוא לבדו כשיה' כהן לבדו בז' ימי המלואים ואח"כ צוה ונתת שמה מים אע"פ שאתה לבדך רוחץ ממנו יתן שמה מים כדי ורחצו ממנו אהרן ובניו גם כן היינו כדי שיעור ד' כהנים והא דלא יליף ר"י מציווי משום דבעשיה כתיב בפירוש שיהא כשיעור ד' כהנים. והרמב"ם בפ"ה מה' ביאת המקדש דף י"ג יליף מציווי מדכתיב אהרן ובניו והיו אלעזר ואיתמר ופנחס עמהם. ואיני מבין דבריו היכא מצינו למילף מזה עיכובא כיון דהתם בניו כתיב דילמא לא קאי אלא על בניו ולא על פנחס ובאמת הכ"מ דוחה גירסתו ע"ש ומ"ו הב"ז הקשה קושיא זו והניחו בצ"ע:

רש"י ד"ה אתיא חוקה כו' חילל הס"ד ואח"כ ד"ה כהן גדול כו' כצ"ל:

ד"ה דאורייתא כו' במים ולבש כו' כצ"ל:

ד"ה אמר קרא כו' אשאר דברים כו' כצ"ל:

ד"ה צהבו פניו של ר' אמי כו' כצ"ל:

ד"ה והיתה להם כו' כתב הס"ד:

ד"ה בזרעו בכהנים כו' חוקה כתב הס"ד:

ד"ה לדורות הוא כו' אזהרה לנהוג חוקה זה לזרעו כו' כצ"ל:

ד"ה שאין בו כו' קידושין הס"ד:

ד"ה משה ואהרן כו' ואע"ג דלא כהנו בבת אחת מיהו קרא כו'. פי' אדרבא מהכא יליף ר"י מדלא כהנו בב"א ובז' ימי המילואים היה משה לבדו משתמש בכהונה ורחץ ממנו לבדו וכתיב ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו דמשמע בב"א אלא ע"כ קרא אתיא להך דרשא שיהא בו כשיעור רחיצת משה ואהרן ובניו אפי' בז' ימי המילואים שרחץ לבדו ור' יונתן דלא ס"ל הך דרשה ויליף מורחצו ממנו משה וגו' לדבר המעכב בבניו ס"ל דבאמת בבת אחת היו רוחצים ביום שמיני למילואים הושוו כולם לכהונה וקידש משה עמהם אבל לא לאשמעינן דבעינן שיהא בו דוקא כשיעור ד' כהנים כנ"ל ברור כונת רש"י ובזה נסתר מה שיש מקשים על רש"י דכאן פרש"י דלא כהנו בבת אחת ובחומש פרש"י בפ' פקודי דביום שמיני למילואים קדשו בבת אחת והושוו כולם לכהונה והניחו בצ"ע על רש"י אבל לפי דרכנו ניחא דכאן כתב רש"י אליבא דר"י ובחומש כתב רש"י אליבא דר' יונתן כאשר כתבתי וברור כשמש דנכון הוא:

ד"ה מתחילת עבודה כו' עבודת הלילה ולא כו' כצ"ל ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

ד"ה בבואם וזה לא יצא הש"י וכצ"ל:

ד"ה אכל גישה כו' כצ"ל:
ד"ה אביאה ריקנית אם נכנס כו' כצ"ל:
ד"ה דרב אחא בר יעקב כו' ר"מ ורבנן דפליגי בקידוש שלפני כל טבילה וטבילה דרבנן סברי קידש ידיו כו' כצ"ל ועיין במסכת יומא דף ל"ב ע"ב:
תוס' ד"ה אי הכי דצפרא נמי תימא מאי קושי' כו'. יש רוצים ליישב תמיה זו דהא לעיל בריש פרקין ילפינן זר מיושב שאוכל ולמה לא ילפינן הכי מה יושב שאינו במיתה חילל מכ"ש זר שהוא במיתה אלא ע"כ צ"ל דאי הוה יליף הכי הוה אמרינן דלא אהני ק"ו אלא שהזר מחלל עבודה בעבודה שיש בו מיתה דוקא דהיינו בד' עבודות אבל לא בשאר עבודות מ"ה יליף מה יושב שאוכל לפ"ז נמי לא אתיא רחוץ ידים ורגלים בק"ו מיושב שאינו במיתה כיון דרחוץ ידים ורגלים נמי אינו במיתה אלא בהנך ד' עבודות דילפינן ממחוסר בגדים והיכא מצי למילף מיושב דמחלל אף בשאר עבודות ע"כ דבריהם. אבל שיבוש הוא דהא פריך מקידוש שחרית דיה"כ לחוד דלא ליעכבו ובו ביום לא היה עבודה כשרה אלא בכה"ג נמצא היה צריך קידוש משום עבודות שיש בהן מיתה ושפיר הוי מצי למילף מיושב שאינו במיתה נ"ל:
ד"ה וחבירו מסייע כו' דאותו שהלך לתרום המזבח היה מהלך יחידי והיה מקדש ידיו ורגליו ההיא פליגי או היה שום דבר כו' כצ"ל:
ד"ה וליתב מיתב כו' דאין ישיבה כו' ועיין בתוספות דיומא דף כ"ה ע"א דכתבו דישיבה ממש קאמר וכיון דהוי צורך עבודה שרי וה"ה לאוכל קדשים שרי בישיבה:

דף כ.

גמרא מהו דתימא ה"מ עבודה כו' אף ע"ג דריחוץ ידים ורגלים ילפינן ממחוסר בגדים בג"ש חקה חקה ומחוסר בגדים מחלל עבודה אפי' דלא מעכבי כפרה כדילפינן לעיל דף י"ח ס"ד כיון דכתיב בגשתם אל המזבח ברחוץ ידים ורגלים משמע דוקא עבודה שצריך גישה אל המזבח טעון קידוש ידים ורגלים אבל הקטרת אימורין דאם לא הקטירו האימורין כשירה הוה אמינא דלא בעי רחוץ ידים ורגלים מ"ה איצטרך להקטיר אשה:
שם ורגלים גופייהו לא כו' כצ"ל:
שם רבין אתה אומר כן הא אמר רבי אמי אמר ר"י כו' כך מצאתי בס"י פי' דר"י בר ביסנא אמר לרבין אתה אומר משמיה דרבי אמי דאמר משמיה דר"י דהדר פשיט אילפא והלא ר"א אמר משמי' דר"י בשם אילפא כיור כו' והוינן בה כו' ולא פשיט לן ר' אמי וגירסא זו דלא כר"י:

שם ותסברא ראב"ש היא ולא רבי אלא רבי כו' כצ"ל:
שם ראב"ש היא וראה ר"י דבריו בתחלת כו'. פי' דר"י סבר דדברי ראב"ש נכונים במקדש בתחלת עבודת היום ולא במקדש בסוף עבודת היום אבל ראב"ש גופא ס"ל דאפי' במקדש בסוף עבודת היום לא פסלה בה לינה ומ"ה קאמר אפילו מכאן ועד עשרה ימים ובד"ח ציין תיבות אלו כאלו נדפס בטעות ולא ידעתי למה:
רש"י ד"ה מהו שיפסול כו' בבור הגולה כו' ועיין בסוף עירובין ובסוף מדות ובד"ח נדפס בצדו נ"א ואינו מן הצורך:
ד"ה או דילמא כו' שהמים ניגבו כו'. פי' דלא תימא הא מי קידוש נמי איקדוש קודם קידוש בכ"ש מ"ה כתב רש"י שהמים ניגבו אבל מי כיור עדיין בעינא אבל לפ"ז הל"ל או דילמא כיון דאיתא בעינא מפסלי:
ד"ה אמר לפניו כו' רבי אמי וכו' רבין כו'. פי' דרבין היה מספר שכך היה המעשה דרבי אמי אמר משמיה דר"י דהדר פשיט אילפא ואמר לפניו ר"י בר ביסנא ר' אתה אומר כך כו' כך היא כונת רש"י ומ"ו הב"ז מפ' בע"א שרבין אמר לר' אמי היאך כו' ע"ש ולא ידעתי פירושו:
ד"ה והוינן קמיה דר' אמי הס"ד וכצ"ל והשאר יש למחוק דיתור לשון הוא:
ד"ה ולפשי' ר' אמי כו' כצ"ל:
ד"ה ראשו לדרום כו' בין צפון ודרום כו' כצ"ל וכ"ה בס"י:
ד"ה רבי אליעזר כו' מקום של דריסת הכהנים הס"ד וכצ"ל:
ד"ה הכי גרסי' כו' שפסול ומהו בית החליפות כו' כצ"ל:
ד"ה השתא רבי כו' לא קאי והא על כרחך אדר' אלעזר נמי אמר למילתי' כיון דכ' כשר כו' כצ"ל:
ד"ה אנן הכי כו' כיון דר' נמי מכשיר לצפון כו' כצ"ל:
ד"ה מיהרו וקידשו כו' עכשיו שמתחיל עבודה כו' כצ"ל וכ"ה בס"י:
בא"ד השחר ומועיל כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה מיתיבי ראוהו כו' סלקא דעתך בסיפא דלא הוי כו' כצ"ל והתירוץ נעלם. ולכאורה היה נראה לי להגיה הכי וי"ל דס"ד דמאן דלא פסול בלינה לא פסול בהיסח הדעת ומאן דפסול בהאי פסול בהאי והני כהני הוי להו היסח הדעת שהיו ישנים בבית המוקד ע"כ והן הדברים שכתבו תוספות מע"ל בד"ה יציאה כו' ומקומן כאן והכי פירושו דהמקשן היה ידע דמיירי בחדתי ואפ"ה פריך שפיר לראב"ש דלא פסל בלינה קידוש שני למה דהא לא הוי להו אלא היסח הדעת וראב"ש לא פסלה ומשני בכהנא חדתא וראב"ש אע"ג דלא פסלה לינה בהיסח פסלה כך היה נ"ל להגיה אבל אחר העיון אינו

נכון דלפי הגה"ה זו תמיהת התוס' במקומה עומד ליפרך מרישא ודוק ונ"ל להגיה הכי בבית המוקד והני כהני הוי להו היסח הדעת שהיו ישינים בבית המוקד הס"ד וכצ"ל פי' ושייך לקושי' לפ"ז מאי פריך דילמא ראב"ש הוא מודה דפסולה בהיסח הדעת כנ"ל ברור ושאר דברים של תוספת מע"ל שייכים לאותו דיבור שמע"ל כאשר אגי"ה בעזה"י. ובד"ח מגיהה הכי ואי אפשר להעמיד כקושי' הנ"ל:

דף כ:

גמרא יצא ידיו לא קמיבעי' לן כי קמיבעי' לן יצא כל גופו כו' אין לומר תיפשוט דביצא כל גופן דאינן בקדושתן דאל"כ לאשמעי' יצא כל גופו דה"ה בקדושתן ואנא ידענא דכ"ש יצא ידיו ורגליו דאפשר לומר דלהך תנא גופי' ספוקי מספקא ליה ביצא כל גופו אי ה"ה בקדושתן או לא מ"ה לא קתני יצא כל גופו וכן צריך לומר לקמן בהך איבעי' דנטמא:

שם נטמאו ידיו לא מיבעי' לן כי קמיבעי' לן נטמא כל גופו כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה יציאה חוץ לעזרה כו' כדרך שפוסל בכל הקדשים כו' הנה לפרש"י צריך לפרש האם תימצי לומר כמו בעי' אחרת והכי פירושא איבעי להו למ"ד לינה פוסלת וחל על המי כיור שעל ידיו ורגליו אע"ג דיגנבו ה"ה יציאה גם כן חל על המי כיור ופוסלת וכשאר קדשים שנפסלים ביוצא. אם תימצי לומר לינה לא פסלה דלא חל על המי כיור שניגבו לפ"ז ה"ה פסול יוצא נמי לא חל אפ"ה מיבעי' ליה אם הוציאה פוסל משום היסח הדעת או לא ולינה שאני דלא פריש. והא דלא כתב רש"י כפירוש התוס' דעיקר הבעי' משום היסח הדעת אפשר לומר דכוונת רש"י כיון דקתני בלשון אם תימצי לומר ולא קתני הכי למ"ד לינה פסלה אף ע"ג דלא פירש לא קמיבעי' לי כי קמיבעי' לי למ"ד לינה לא פסלה כסוגי' בכל הש"ס ומדקאמר בלשון אם תימצי לומר משמע דאם תימצי לומר לינה לא פסלה ובעי' ראשונה נפשטה איכא למיבעי בעי' אחריתי כנ"ל:

ד"ה מטבילין כו' לבדו הס"ד:

ד"ה ומשני כו' דפסולה כגון דאפיק כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה פרה בעבודות כו' המשחה הס"ד. ואח"כ ד"ה ויוצא אלמא לא כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה את"ל כו' הדעת הס"ד. ואח"כ ד"ה או דילמא כו' הטבילה הס"ד ואח"כ ד"ה דק ליה כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

תוס' ד"ה יציאה מהו כו' מסח דעתיה מיניה וס"ד דמאן דלא פסיל לינה פסל בה הסח הדעת אבל משום קידוש כלי לא מיפסל ביוצא במידי שלא נעשה עבודה עדיין כדמוכח בפ"ג דמנחות ובפרק התודה דאמר בללה חוץ לחומת העזרה רבי יוחנן אמר פסולה

וריש לקיש אמר כשירה אלמא לר"י לא פסול אלא משום עבודה בחוץ אבל משום יציאה לא ובפרק התכלת גבי שתי הלחם נמי משמע דלא קדוש כו' הד"א וכצ"ל. ועיין מה שכתבתי בתוספת שמע"ל בד"ה מיתבי כו' ועיין בתוס' במנחות דף ט' ע"א:

בא"ד כדאמר זעירא בפ' התודה כו'. פי' דלרש"י יש לדחות דבאין עם הזבח שאני דפרש"י התם הוא דקאמר זעירא אין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח היינו לענין ליפסל בלינה אבל תוספת כתבו התם זעירא לא קאמר אלא לענין לשנותן לזבח אחר אבל לענין לינה אפילו באין עם הזבח משקדשו בכלי הוכשרו ליפסל בלינה ודוק:

בא"ד גבי מנחות ושתי הלחם כו' וראיה זו אזל לשיטת התוספת דגרס התם גבי שתי הלחם לינה אבל רש"י לא גרס גבי שתי הלחם לינה:

בא"ד אגב אחרינא לא תני כו' כצ"ל:

בא"ד במקום זריזים איתא כו'. פי' משמע שאם לא היה הלישה בעזרה במקום זריזים היה נפסל משום יוצא אע"פ שעדיין לא נעשה עבודות משו"ה כתבו אורחא דמילתא לעשותם במקום זריזים ולא משום פסול יוצא. ואין להקשות למה הוכרחו להעמידה דאורחא דמילתא קאמר תיפוק ליה דלאו משום פסול יוצא אלא דהלישה שהיה הבלילה פסולה חוץ לחומת העזרה כר"י דלעיל והובא שם בברייתא גופה וקושיא זו הקשה מ"ו מהרש"א בפירושיו במס' סוכה דף נ' ע"א בד"ה אי מייתי להו והניח קושיא זו בצ"ע אבל לע"ד לאו קושיא היא כלל דהא התם מיירי במנחת מאפה תנור נמי דכל המנחות נילשות בפושרים קתני ומנחת מאפה לישתן ועריכתן בחוץ וכ"כ תוס' במנחות דף נ"ה ע"א ד"ה כל המנחות עיי"ש ואפ"ה קתני דמ"ה נילשות בפושרים דמשום דבמקום זריזים איתא ע"כ משום פסול יוצא דהיה נמדדים בכלי שרת מ"ה כתבו דאורחא דמילתא כנ"ל וברור הוא:

בא"ד וצ"ע מה שפי' בקונט' כו'. ורש"י לא פי' שם כלום ואפשר שכך היה הגירסא לפני תוספת:

בא"ד והא דדייק בפ' ב' הלחם אמרת לישתן ועריכתן בחוץ אלמא כו' כצ"ל:

בא"ד דליתא בהן קמיצה אימתי מיפסלי כו' כצ"ל:

ד"ה קידש בכלי שרת כו' ועוד דאין כלי שרת מקדש כו'. לפ"ז הא דקתני קידש בכ"ש בחוץ עבודתו פסולה אפי' היה הכ"ש בפנים וקידש את המים ואח"כ קידש בחוץ אפ"ה פסולה משום דקידוש היה בחוץ ודייק שפיר הא בפנים היה הקידוש ואח"כ יצא גופו לחוץ כשרה כצ"ל:

בא"ד כדמשמע בההיא דסוכה כו'. ותמיה לי הלא משנה ערוכה היא לקמן בפ' המזבח מקדש דפ"ח דאין כ"ש מקדשין אלא בקודש ולמה הביאו ממשמעות מסוכה וצ"ע:
ד"ה כל המטיל מים כו'. תימה דתיפשוט מהכא כו' ואין לומר דלמא אף יציאה בחנם מועלת וטעון קידוש והא דתני מטיל מים לא תימא במטיל מים צריך טבילה וקידוש ולכך אשמועינ' דאין צריך רק קידוש דהא קתני במתני' כל המיסך טעון טבילה אפי' שהה הרבה משמע דבהטלת מים דלא שהה כ"כ אין טעון טבילה דאל"כ לאשמעינן הטלת מים וכ"ש מיסך נ"ל:

דף כא.

גמרא ש"מ לא פסלה בה כו'. ויש לדקדק דאכתי האיבעי' לא איפשט' דגבי פרה הוה מטמאינן ליה בטומאה דרבנן שהיו אחיו הכהנים נוגעים בו כמו שכתב תוס' שם ביומא וגם היה יודע שאין כהן אחר ראוי לעבודת פרה שהיו מפרישי' אותו שבעת ימים קודם שריפת הפרה ומ"ה לא מסח דעתי' אבל אם היה ניטמא בטומאה דאורייתא וכהן אחר יכול לעבוד עבודתו אכתי מיבעי' ליה דילמא אסוחי מסח דעתיה וצ"ע ויש ליישב:
שם לילה חזייא אי הכי היינו כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה מי כיור כו' מהם לצורך כו' כצ"ל:
בא"ד עמוד השחר שעושה לינה כו' כצ"ל:
ד"ה לאיברי' כאיברי' כו' לילה הס"ד ואחר כך ד"ה אף למתירין כו' כאיברי' כשם כו' כצ"ל:
בא"ד בעמוד השחר ואם שיקעו קודם ע"ה מעט כשרים מימי' דקידוש עבודה מתירין הס"ד וכצ"ל וכ"ה בס"י ובד"ח נדפס בטעות:
ד"ה שוב אי מעלהו כו' ואתרוייהו פליגי הס"ד:
ד"ה מאי אינו כו' שבהעלאות הלילה כו' כצ"ל:
ד"ה אי הכי היינו דר' חייא ומה אינו כו' הד"א וכצ"ל. ובד"ח אינו מוגה:
תוס' ד"ה מי כיור כו' בשקיעת החמה כמו כו' כצ"ל:
ד"ה כיור כיון ששקעו כו'. וי"ל בכהנים ישנים שניעורו בלילה כו'. פי' והיו עושים עבודת לילה וקידשו לעבודת לילה ומודה ר' דאין צריכים לקדש לת"ה שהוא קודם ע"ה:
בא"ד אי נמי י"ל שהיה להם מים בכ"ש אחר כו'. פי' אע"ג דמרבינן לקמן מורחצו לרבות כ"ש לקידוש מ"מ אינו מקדש ליפסול בלינה כמו מי כיור:
בא"ד טפי מבכולהו כדפי' בקונטרס בסמוך כו' כצ"ל. פי' כיון דלא סגי בלאו הכי בת"ה וכפרש"י ע"ב ד"ה והאמר ר"י כו'. ואפשר לומר הא דכתבו בתירוץ ראשון שהיה להם

מים בכ"ש אחר כדי קידוש כו' דמשמע רק כדי קידוש של ת"ה ולא יותר משום דלא תימא כיון דהעלאת לילה פוסל המים מ"ל בכיור מ"ל בכלי שרת אחר מש"ה כתבו דמיירי שלא היה בכ"ש רק כדי קידוש של ת"ה ולקמן אסיקנא דאפי' בכ"ש בעינן שיהא בו כשיעור ד' כהנים ומ"ה לא היה מקדש ליפסל בלינה:

בא"ד דסבירא ליה למתני' דמקרות הגבר עד צפרא כו'. פי' אף ע"ג דמתוך סוגיא משמע דהעלאות כל הלילה פוסל אפילו מקרות הגבר ועד צפרא אפ"ה ס"ל למתני' דלא פסלה מקרות הגבר ומעלהו לת"ה:

ד"ה כיור שלא שקעו כו' אפי' שקעו מעלהו ומקדש לעבודת כו' כצ"ל:

בא"ד משוקע בשקיעת החמה כו' כצ"ל:

בא"ד ניחא דנקט שלא שקעו כו'. אף ע"ג דמתרץ לקמן דא"צ לקדש קאמר וכראב"ש ס"ל דאין לינה מועלת בקידוש אפ"ה מודה במי כיור דמצוה לשוקעו ומ"ה נקט שלא שוקעו דאם שקעו אין מעלהו לשאר עבודות עד ת"ה:

ד"ה מאי אין מעלהו כו' או שקעו והעלהו מקדש ממנו כו'. פי' העלהו קודם עמוד השחר מקדש ממנו כל הלילה:

בא"ד עד סמוך לעמוד השחר כדי שיהא יכולים כל הלילה לקדש לאיברים כו' כנ"ל. פי' כיון דע"כ צריך להעלותן לת"ה ועיקר גזירת שיקוע משום ע"ה היה להם להמתין עד סמוך לע"ה. בא"ד והדר משקע ליה ולא דמי למלעהו כו' כצ"ל:

בא"ד דפעמים שמקדשים הרבה כהנים כו'. פי' דלא תימא נמי מי הוא השוטה שיכול לקדש קידוש גמור לכל העבודות שיקדש מכלי שרת שאינו מועיל אלא לאיברים מ"ה כתבו כיון שפעמים מקדשים הרבה כהנים מן הכיור בדוחק ובודאי יהא ניחא לו לקדש בריוח מכלי שרת:

בא"ד ושנים עשר כהנים היו מקדשין כו' כצ"ל:

בא"ד יהיו סבורים העולם שמשקעות אותן כו' כצ"ל:

בא"ד על ידי כך שיקוע דסוף כו' כצ"ל. פי' שישקעהו קודם ע"ה משום איברים ולא משום מתירים דנפסל למתירים בהעלאות הלילה לת"ה:

בא"ד דר' יוחנן גזר להשהותו בשיקוע דשקיעת החמה משום שיקוע שאנו צריכין אז לשקעו כו' כצ"ל. פי' דר"י גזר להשהות בשקיעות החמה שלא להעלותן עד שעת ת"ה כדי שידעו שהך שיקוע היה כדי להכשיר לאיברים ולא למתירים ולא יאמרו שהך שיקוע אינו להזכיר שצריך שיקוע אחר תרומת הדשן קודם עמוד השחר אלא להכשיר למתירים:

בא"ד לא גזר ופריך כו' כצ"ל:
בא"ד הא כר' דאיכא דס"ל דר"א בר' שמעון דלא פסלה לינה אפילו במי כיור כצ"ל:
בא"ד ולא כההוא דלא כו' כצ"ל:
בא"ד דקאמר דכבר קידש מתחלת עבודה כו' כצ"ל:
בא"ד ואין קשה לו אלא משיקוע מאי שנא הכי דמשקע ליה ומ"ש התם דלא משקע ליה הס"ד וכצ"ל ואחר כך ד"ה אי משקע:

דף כא:

גמרא אין צריך לקדש כו' ופרש"י ואשמעינן אין לינה מועלת בקידוש. ובד"ח יש מקשים לפ"ז קשיא דידיה אדידיה דלעיל משני רבא אליבא דר"י לעולם ראב"ש היא וראה דבריו בתחילת עבודה ולא בסוף עבודה דהיינו במי שקידש בלילה לעבודת לילה וה"ק מקדש ממנו לעבודה ולמחר אינו מקדש ואוקמינן דאין צריך לקדש משמע דראה דבריו של ר"א אפילו מי שמקדש לסוף עבודה. ודוחק לו' דהך משמיה דאילפא קאמר וליה לא ס"ל דבכל הסוגיא דהכא לא משמע כן. ונ"ל ליישב ע"פ האמת דבלאו הכי יש להקשות למה לא משני רבא לעיל לעולם כראב"ש ואימא שכבר קידש מתחלה לעבודה קאמר וס"ל כראב"ש בין בתחלת עבודה בין בסוף עבודה כדאוקמינן אוקימתא דר"י הכי במס' יומא דף כ"ב ע"א אלא ע"כ דבאמת ר"י ס"ל כראב"ש בין בתחלת עבודה בין בסוף וכבר קידש מתחלה לעבודה קאמר מ"ה קאמר הכא כיור שלא שקעו מבערב מקדש ממנו לעבודת לילה ולמחר אינו צריך לקדש כדאוקמינן הכא רק לעיל רבא לא מצי לשנות הכי דא"כ יהיה קשה למה אמר ר"י קידש ידיו לת"ה למחר כו' הל"ל קידש ידיו לעבודת הלילה למחר א"צ כו' אלא ע"כ דוקא לת"ה קאמר דהוי תחלת עבודה אבל לעבודת הלילה דהוי סוף עבודה לא אבל הכא דאיסקנא דר"י ס"ל גזירת שיקוע ואסור להעלות הכיור כל הלילה עד שעת ת"ה לפ"ז שפיר נוכל לומר דס"ל אפילו קידש לעבודות הלילה אינו צריך לקדש למחר והא דקאמר קידש ידיו לת"ה משום דאינו מעלהו עד זמן ת"ה ואם אירע שלא שקעו מבערב וקידש ממנו לעבודת לילה נמי אין צריך לקדש למחר סבירא ליה נ"ל:
רש"י ד"ה איכא בינייהו כו' ולעולם והיינו דלא נקט כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:
ד"ה והאמר ר"י כו' בשלמא אהעלאתו לא קשיא כו' כצ"ל. פי' דלעיל אמר ר"י כיון ששקעו שוב אין מעלה והכא אמר ר"י שמעלהו לת"ה והא דלא משני רש"י דלעיל ס"ל

לר"י כיון ששקעו שוב אינו מעלהו וכאן קאמר באם שלא שקעו הכיור מבערב כדאמר ר"י לעיל משמיה דאילפא לפ"ז למה קאמר קידש ידיו לת"ה למחר אינו צריך לקדש הא כיון שלא שקעו מבערב ע"כ היו מקדשים ממנו לעבודת לילה ור"י ס"ל דאפי' קדשו לעבודת לילה אין צריך לקדש למחר כדמסקינן אלא ע"כ דמיירי ששקעו מערב רק שהעלהו לקידוש ת"ה מ"ה מוכרח רש"י לפרש הטעם משום דלא סגי כו' נ"ל:

ד"ה בשלמא לרבא לא פסלה לינה וכדאמר ר"י כו' הד"א:

ד"ה אלא לאביי וה"נ נימא דנישקעי' כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

ד"ה אי הכי כו' בתמיה אמאי אמר כו' הד"א:

ד"ה ומשני א"צ לקדש קאמר דכיון כו' כצ"ל:

ד"ה ומשני דמשקע ליה כו' וישמעו הכהנים בעזרה וליתו לפייס כו' כצ"ל ונדפס נ"א ואינו מן הצורך. והא דפרשי לעיל שהיו מזריזים את עצמן להיות נכונים להעלות אפר לתפוח וזהו היה קודם הפייס לעיל פרש"י אליבא דס"ד שהיה מסלק ליה לכיור ועדיין לא הגיע זמן לפייס אבל השתא דמשני דמשקעי ליה מסתמא לא היה משקעי ליה עד שקדשו אותן המעלים אפר לתפוח נמי ומ"ה פרש"י לפייס ופריך והא הוה גביני כרוז שהיה מעמידם לפייס אמתני' דבן קטין לא פריך והא הוה גביני כרוז דאיכא למימר דזהו הקול היה להעלות אפר לתפוח וגביני היה אחר שעה לעבודת פייס אבל השתא דמשני דמשקע ליה ע"כ לעבודת פייס הוה שכבר קדשו המעלים אפר לתפוח פריך שפיר והא היה גביני כרוז:

תוס' ד"ה אי משקע ליה כו' וא"ת לישני דנשמע קולו דקתני היינו בהעלותו כו'. פי' אפילו לרב חסדא דס"ל שהיה למעלה כל הלילה עד ע"ה אפ"ה כיון שהגיע זמן קידוש היה משקע ליה ואח"כ היה מעלהו להשמיע קולו בהעלאתו כדי שידעו שהגיע זמן קידוש ואחר קידוש קודם ע"ה היה משקעהו שלא יפסל בע"ה:

בא"ד וי"ל היינו דקא משני משקע ליה בגילגלא והקול שנשמע כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

בא"ד דמשקע בחומרתיה בגילגלא ואף השיקוע היה כדי כו' כצ"ל:

ד"ה הג"ה איכא בנייהו כו'. וקשה א"כ א"ב טובא כו'. פירוש לפרש"י למה לא משני כפשוטו מאי אינו מעלהו נמי דקאמר משום גזירת שיקוע שמא לא יחזור וישקענו ונמצא מ"ה פוסלו לעבודת מחר ולעולם אבל בהעלאות לילה אינו פוסלו לעבודת היום ולר"ח פוסל העלאת הלילה ולתרוייהו צריכה לשוקעו מבערב:

בא"ד ועוד דליפריך כו'. ובאמת לגי' רש"י דגורס אמאי ומשני א"צ לקדש ופירכא היינו דר' חסדא קאי אדלעיל וקושיא ראשונה נמי אפשר ליישב לפרש"י דבאמת טובא א"ב והא דמשני הכא להשמיענו אע"ג דר' חמא ס"ל דהעלאות הלילה פוסל לעבודת היום אפ"ה לא אסר ליה להעלותו משום גזירת שיקוע אלא דבהעלותו נפסל נ"ל:

דף כב.

גמרא לא דקדשי וקדישי מעליותא היא כו' כצ"ל. פי' דאמרת משום דמי כיור קדיש ק"ו הוא שרוחצים במימיו קרבי' הא לאו מעליותא היא והא תני כו':

רש"י ד"ה והא ממנו כתיב אמתני' פריך כו'. ולא רצה לפרש כמ"ש התוספת אהא דמשני בקודח בתוכו פריך דא"כ מאי משני ירחצו לרבות כ"ש דלמא לא מרבה אלא כ"ש בפני עצמו ולא בקודח בתוכו מ"ה פרש"י דקאי אמתני אבל תוספת אזל לשיטתן דפירשו קודח היינו כ"ש בפני עצמו דהיינו כלי קטן ומשני שפיר ירחצו לרבות כ"ש:

ד"ה לנחושת הקשתיו כו'. כלומר דימיתיו לכיור להיות נחושת הכן כמו הכיור הס"ד כצ"ל:

ד"ה אפי' לרביעית נמי כדאמרינן בפ' כ"ה מים שנפסלו משתיית בהמה כו' כצ"ל:

ד"ה למעוטי נתן כו' למעוטי הנך מינים כו' כצ"ל:

בא"ד אין מעלין כיצד מקוה כו' כצ"ל:

ד"ה לא דקדשי ומי כיור ממש קא יליף בק"ו כו' כצ"ל. פי' דבמי כיור גופא רוחצים קרבי קדשים:

תוס' בין שאין בהן רביעית כו' דגרע מנט"י כו'. פי' ומצינו דקידוש חמור יותר מנט"י דקידוש ידים ורגלים במקדש הוה עד הפרק העליון מקום חיבור היד והזרוע ונ"י עד הפרק השני שבאמצע האצבעות כדאמרינן בחולין דף ק"ו ע"ב ובערכין דף י"ט ע"ב:

בא"ד והכא בדהוה ביה רביעית מעיקרא הס"ד וכצ"ל פי' ובשירי טהרה דכשרים כמו לנט"י. אבל קשיא לי מאי פריך ממתני' דלמא ה"ק בין שיש בהן רביעית לכל אחד מהד' כהנים בין שאין בהן רביעית לכ"א אלא ב' רביעית נמי ראוי לד' כהנים כמו גבי נט"י דממי רביעית נוטלים לידים לא' ואפילו לשנים אבל כשיעור ד' כהנים בעינן וצ"ע נ"ל:

ד"ה והא ממנו כו' דאמתניתין פריך דאמר כו' כצ"ל:

בא"ד דתיקשה ליה ממתניתין דיומא דקתני כו' כצ"ל. ועיין ביומא דף מ"ג ע"ב:

בא"ד ונראה דקאי אהאי דמשני בקדוש מתוכו ופריך והא ממנו כו' כצ"ל. פי' דתוספת ס"ל דממנו לא אתי למעוטי שאר כ"ש אלא אדרבה דממנו אתי דאפילו אם מקדשים מכלי שרת בעינן שיהא כמוהו כמו כיור ויהא בו כשיעור ד' כהנים והאיך משני בקודח

לא בעינן כשיעור. ונ"ל דלפרש"י נמי לא קשיא מידי דרש"י ס"ל ג"כ דממנו לא אתי למעוטי כ"ש לגמרי ואם עירה ממי הכיור לתוך כ"ש לקדש בעינן שיהיה בכ"ש נמי כשיעור ד' כהנים כמו בכיור ואם היה קודח ותוחב בתוך דופני הכיור ויונק ממי הכיור לא בעינן באותו קודח כשיעור ד' כהנים וכפרש"י בהדיא אבל ממנו אתי לאשמעינן שיהיה דוקא ממי הכיור והכיור מקדש מימיו ולא כ"ש ולפ"ז ממתני' דיומא לא קשיא מידי דהתם מיירי שעירה מן הכיור לתוך קיתון של זהב ובקיתון של זהב היה בו כשיעור ד' כהנים מ"ה היה כ"ג מקדש ממנו אבל על מתני' דהכא פריך שפיר דקתני כל הכלים מקדשים משמע דאפי' לא היה כלל המים בתוך הכיור רק בכ"ש מקדש הכ"ש המים ופריך והא ממנו אמר רחמנא דבעינן שיהא מימי הכיור דוקא וזהו שכתב רש"י אמתניתין פריך דאמר כל כלי שרת ראוים הם לקדש פירוש דראויה לקדש המים כנ"ל ברור ונכון ואקוה שכונתי לדעת רש"י:

ד"ה קודח מתוכו כו' ובקונטרס לא פי' כן הס"ד. פירוש דרש"י גורס בתוכו בבי"ת דמשמע שהיה בתוך דופנו של כיור ותוספת גורסי' מתוכו במ"ם ומשמע שנטל המים מתוכו של כיור:

ד"ה לרביעית אינו משלים כו' וקצת תימא והיה נראה לפרש כו' כצ"ל כגירסת כל הספרים. ופי' התימא דלפרש"י גרע קידוש מנט"י כקושיא דלעיל דלמי כיור משלים ולנט"י אינו משלים ומ"ו הב"ז מוחק תיבת תימא ולא ידעתי למה וקשה לשבש כל הספרים. ויש מפרשים התימא הכי דלפרש"י דלרביעית לנט"י דקאמר דאינו משלים ומסקינא דאתי למעוטי נתן סאה ונטל סאה דהיינו מי פירות וכל משקה שאינו מים אינו משלים לרביעית לנט"י כמו שפי' רש"י במסקנא ומשמע דאסור ליטול ידיו במי פירות לנט"י ובפרק ג' שאכלו דף נ' ע"ב גבי יין עד שלא נתן לתוכו מים דקאמר התם דנוטלים מהם לידים פרש"י בהדיא דשם מים עליו דמי פירות בעלמא מיקרי משמע דמותר ליטול ידיו ממי פירות לנט"י ודברי רש"י סותרים זא"ז וזהו תימא על רש"י ומ"ה כתבו פי' אחר ע"כ דבריהם ומהתימא על הגאונים הב"י וטור או"ח סי' ק"ס שלא מביאים ראיה מסוגיא דהכא דאסור ליטול ממי פירות אבל לענ"ד נראה דדברי רש"י אינם סותרים זא"ז ותימא על הגאונים לאו תמי' היא דהא בלאו הכי יש להקשות על רש"י דפ' ג' שאכלו דמשמע דכל מי פירות ראוית לנט"י הלא גמרא ערוכה בפ' כ"ה דקפדינן אמנא ואחזותה ומשנה ערוכה במסכת ידים מים שנשתנו מראיהם פסולים לנט"י משמע אפילו מראה מים בעינן ומי פירות אפי' מראה מים אין בהם וכן הקשה הרא"ש על רש"י שם וכ"כ תוספת שם ע"כ צריך לתרץ דברי רש"י כמ"ש הרא"ש דיש לחלק דמים שנשתנו מראיהם

גרועים ממי פירות גופא שעומדים במראיתם ושם מים עליהם וכן הובא בב"י שם. וכן משמע מתוספת שכתבו בפ"ג שאכלו בד"ה בורא פ"ה כו' וז"ל מכאן משמע דמי פירות כשרים לנט"י ויש לחלק בין הכא ובין הא דאמרינן בפ' כ"ה דאחזותה קפדיתו עכ"ל ולא כתבו החילוק ואפשר שכיונו לזה. ולפ"ז דברי רש"י אינם סותרים זא"ז הא דמפרש רש"י כאן במסקנא דמי פירות אינו משלים לנט"י לאו משום דס"ל דמי פירות אינם כשרים לנט"י אלא משום דלא חשיבי שיעור זוטרא כמו רביעית לבטלינהו המראה דמי פירות ונשתנו מראיתם דמים ע"י המי פירות וגרוע ממי פירות גופא ומ"ה פסולים אע"ג דמי פירות גופא כשרים לנט"י אבל גבי מקוה אע"ג דהתם נמי פוסל בנשתנה המראה חשיבא לבטלה אותה סאה שנתן לתוך מ' סאה כנ"ל ברור כשמש כונת רש"י והמעיין בדברי רש"י יראה בעין שכונתו לזה:

בא"**ד** דבימי ר"ל כבר בטלו רביעית דמקוה כו'. והא דקאמר ר"פ במסקנא דאם קדח בו רביעית מטבילים בו מחטין וצנורות אע"ג דבימי ר"פ נמי בטלו כדמוכח בפסחים דף י"ז ע"ב גבי משקה בי מטבחייא עיי"ש י"ל כיון דטעמא דבטלו רבנן משום גזירה שמא יטביל מחטים וצנורות בכלי שאין בפיה כשופפרת הנוד כמו שפרש"י התם במסכת נזיר והכא כיון דקדח בדופן המקוה ומהיכשרא דמקוה אתי לא גזרו רבנן וכ"כ תוספת בהדיא במס' חולין דף ק"ו ע"א בד"ה בבת בירתא כו' עי"ש והא דקאמר ר"פ במס' פסחים שם ומים נמי לא אמרן אלא דהוה רביעית דחזי להטביל ביה מחטין וצנורות התם גבי משקה בי מטבחייא אוקמא אדאורייתא וכן פרש"י שם בהדיא נ"ל:

ד"**ה** למעוטי טיט הנדוק משלים למי מקוה אבל אין מטבילים בו כו' כצ"ל:

בא"**ד** ולא כמו שפרש"י שם כו'. והמעיין שם פרש"י אפשר לפרשו כפי' התוספת דמה שכתב שם רש"י אשלומי אין בפני עצמו לא כונתו שאם היה הטיט בפני עצמו והמים בפני עצמן אשלומי אשלים ואין מטבילים בטיט שהוא בפ"ע כמו אויר שהיא בפ"ע ושייך לומר יוכיח וגם היה אליבא דכ"ע וק"ל נ"ל:

ד"**ה** אפילו לרביעית כו' ואינו כן דהתם תניא בהדיא בקרקע כשירים כו'. ולע"ד לאו קושיא היא כלל דהא רשב"א פליג התם וס"ל דאפילו בקרקע פסולים באפסקא בת בירתא וגזר אטו מנא מ"ה כתב רש"י אפילו לרשב"א דס"ל אפילו בקרקע פסולים דגזרינן אטו מנא משמע הא לא נפסלו אפילו במנא כשירים וזהו לכ"ע. אבל אי קשיא לי הא קשיא לי אם היה הגירסא ברש"י כמו שכתבו תוספת דמביא ראיה מפ' כ"ה למה לא מביא ראיה ממשנה שלימה דמס' ידים פ"א המים שנפסלו משתית בהמה בכלים פסולים ובקרקעות כשירים דנשמע נמי מן הדיוק הא לא נפסל כשרים אפי' בכלים.

ומ"ו הב"ז רצה לתרץ קושיא זו על רש"י ודבריו אינן ברורים להמעיין שם ואינו מן הצורך להאריך:

בא"ד לא קשיא מידי כו'. פי' דהתם משמע דלכ"ע טובל בהן כל גופו:

בא"ד דהתם במים צלולים כו'. לפ"ז יש לדקדק היכא דייק אי דפרה שוחה ושותה ממנו אפילו לרביעית נמי ופרש"י מדאמרינן התם מים שנפסלו משתית כו' הא לא נפסלו כשירים דלמא התם מיירי במים צלולים וסרוחי' מ"ה דייקינן מיניה הא לא נפסלו משתית בהמה כשירים אבל טיט הנדוק אפילו לא נפסלו משתית בהמה פסולים לנט"י וה"ה למקוה אא"כ יש מהני שיעורים במס' מקוואות וצ"ע ליישבו כ"כ הר"ש במס' ידים דמחלק בהכי:

בא"ד ויש תימא מנ"ל כו'. ועיין בתוספת דסוכה דף י"ט ע"ב ובהר"ש שם דכתבו דכל הנך שיעורי דהך תנאי בהכי תלו טעמיי' דמ"ס בהאי שותה ומ"ס בהאי שותה ואין שייך לומר נחזי אנן דאין כל הפרות שוות עכ"ל. אבל כאשר כתבתי לעיל צ"ע דמנ"ל זה דלמא במים צלולים בלא טיט אלא שהם סרוחים סגי בהאי שיעורא דלא נפסלו משתית הבהמה אבל בטיט בעינן הנך שיעורא דהני תנאים ולאו טעמייהו שווי':

ד"ה נתן סאה כו' והכא גבי מקוה כתיב במים ומכשרינן במזגו הס"ד וכצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א:

ד"ה והא תנא דבי שמואל פירש בקונטרס לא ידענא כו' כצ"ל:

דף כב:

גמרא וכי איזה כח מרובה כח מכפרים כו'. הא דלא פריך איפכא מה במקום שנטמאו הבעלים במת שאין משלחי' קרבנותיהן כהן שנטמא במת מרצה אלמא כח מכפרים מרובה מקום שנטמאו בעלים בשרץ דמשלחים קרבנותיהן כהן שנטמא בשרץ א"ד שיהא מרצה שהרי כחו יפה משל בעלים במת משום דכבר דחו סברא זו לעיל דס"ל מכפרים כמתכפרים כהן כצבור מה מתכפרים טמא מת אין טמא שרץ לא אף מכפרים מ"ה פריך איפכא:

רש"י ד"ה תלמוד לומר כו' בכהן קאמר הס"ד:

ד"ה טמא פסול כו' וע"כ בקרבן יחיד קאמר כו'. פי' כיון דמתני' סתמא קתני טמא מחלל עבודה דמשמע בין טמא מת בין טמא שרץ לפ"ז ע"כ משמע דמיירי בקרבן יחיד מ"ה קתני סתם טמא דאלו בקרבן צבור קרב בטומאה בטמא מת ולא ה"ל למינקט סתם טמא

מ"ה קאמרי זקני דרום דאפילו בקרבן יחיד יש לחלק בין טמא שרץ לטמא מת דטמא מת מרצה אפי' בקרבן יחיד:

ד"ה טמא שרץ נמי ליתי בק"ו דמרצה כציבור כו' כצ"ל. ואפשר נמי דרש"י ס"ל דקושי' קאי נמי איחיד דצבור ליתי בק"ו ואח"כ לימרו מתוך שהותרה בצבור מכח ק"ו הותרה נמי ביחיד ואפ"ה לא גרס רש"י אי הכי כיון דעיקר הקושיא קאי על ציבור דליתא מק"ו אפי' לית לן מתוך שמרצה כו':

ד"ה אי קסברי כו' בפסחים דס"ל הכי ויליף לה כו' כצ"ל:

ד"ה טמא מת נמי כו' שמרצה בצבור לכתחלה כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה יצאו מי כיור כו' לא קשיא מידי דכך היה שמה מי כיור בשעת מ"ת הס"ד וכצ"ל. פי' כיון דהיה שמה מי כיור בעת נתינת התורה ובאה תורה הקפידה וכתבה ורחץ במים סתם ש"מ אסתם מים קפיד הוי כאלו נשתנה שמה קודם מ"ת כיון שבעת נתינת התורה היה שמה כך אבל אם כשנתנה תורה לא היה שמה כך לא הוה שם לווי נ"ל ועיין פרש"י במסכת סוכה דף י"ג ע"א ד"ה מהני מררית' כו':

ד"ה ערל מפרש רש"י בכל כו' כצ"ל:

ד"ה אבל טמא מת כו' דאינו מרצה ביחיד כו' כצ"ל:

בא"ד טמא מת בשביעי נמי לפי כו' כצ"ל. ולפי זה יש ליישב דלא תקשה דמאי פריך טמא שרץ ליתי בקל וחומר מטמא מת הא איכא למיפרך מה לטמא מת דמרצה בצבור מה שאין כן בטמא שרץ אבל לפי זה ניחא דטמא מת בשביעי שלו נמי אינו מרצה דהוה כמו טמא שרץ:

ד"ה אי הכי טמא שרץ נמי כו' דמתני' דפסלא טמא מיירי בין בטמא מת כו'. פי' דאפי' טמא מת נמי פסלא ביחיד לפ"ז לא הוה מצי למיפרך טמא שרץ נמי לירצי ביחיד דהא מרצה בצבור מק"ו טמא מת דמרצה בצבור אפ"ה ביחיד אינו מרצה אבל השתא לזקני דרום דס"ל דטמא מת מרצה אפי' ביחיד מתוך שמרצה כו' פריך שפיר טמא שרץ נמי לירצי ביחיד מתוך שמרצה בצבור מק"ו. אבל רש"י ס"ל כיון דעיקר קושי' קאי על צבור לא תלי הקושי' בזקני דרום מ"ה לא גרס א"ה:

בא"ד ועוד יש לפרש כי נמי כו'. פי' דתוס' מפרשים גירס' אי הכי דהכי פריך דהוה לזקני דרום לאוקמי מתני' בזב ומצורע כו':

בא"ד שנאכל בטומאת בעלים כו' כצ"ל:

בא"ד דאילו ניטמאו צבור בשרץ כו' כצ"ל. פי' דשוחטים וזורקים עליהם ולאורתה אוכלים בטהרה אף ע"ג דגבי מת בשביעי שלו נמי לא אכלי בטומאה שיכולים ליטהר

לערב מ"מ קודם שביעי שלו מרצה ונאכל בטומאת הגוף אבל בטומאת שרץ לא מצינו שנאכל בטומאת הגוף כ"א בטומאת בשר היכא דנטמאו הכהנים או הסכינים בשרץ ונטמא הבשר אכלי בטומאה אבל לא בטומאת הגוף:

בא"ד ומשני קסברי זקני דרום כו' כצ"ל:

בא"ד אי ממשמעות' דמועדו אפילו זב ומצורע נמי כו' יש רוצים ליישב קושי' זו דאי אפשר ללמוד ממועדו זב ומצורע דא"כ טמא לנפש ל"ל לכתוב טומאה סתם דנשמע דבכל טומאה יחיד נדחה ולא צבור אלא ע"כ לנפש אתי למעוטי זב ומצורע וממועדו מרבינן שרץ וכפרש"י בפירוש במס' פסחים דף ס"ז ע"א ע"כ דבריהם אבל אפס קצהו ראו שמה ולא כולה מה שכתבו תוס' בדף ס"ו ע"א בד"ה מה מועדו כו' דתנאי היא מאן דיליף ממשמעות' דמועדו דדחי טומאה לית ליה הך דרשה דאיש איש דילפינן מיניה דדחי טומאה עיי"ש וא"כ שפיר הקשו הכא לר"ת דיליף ממשמעות דמועדו ע"כ לית ליה הך סברא דאיש איש א"כ אפי' זב ומצורע נמי:

בא"ד וי"ל דהאי דלא אכלי לאו משום חומרא כו'. אף ע"ג דר"ת מפרש מתוך שמרצה בריצוי של אכילה בטומאת המת ובטומאת שרץ אינו מרצה לאכל בטומאה והכא כתבו דלאו משום חומרא דשרץ לא אכלי לא דמי דבאמת קיל היה לגבי מת דאכלי בטומאה מ"ה שפיר קאמר מתוך דאית ליה האי קולא דאכלי בטומאה מקלינן נמי דמרצה ביחיד אבל טמא שרץ לא מצינו האי קולא אבל ליפריך ק"ו בזה ולומר כיון דמחמרינן בשרץ דלא אכלי בטומאה כו' קאמר דלאו משום חומרא נמי לא אכלי בטומאה וק"ל:

בא"ד הכי נמי נימא בציבור דוקא טמא מת כו' כצ"ל. ואפשר ליישב כיון דטמא שרץ ילפינן נמי מבמועדו דמשמע בציבור ואיכא נמי ק"ו מ"ה מפיק מהיקישא אבל ביחיד לא ילפינן מבמועדו דבציבור משמע שפיר אתי היקישא ומפיק מק"ו נ"ל:

בא"ד הא טמא מת דיחיד גופיה יליף כו' כצ"ל וקושי' זו קאי אליבא דר"ת ואליבא דעוד יש לפרש דלעיל:

דף כג.

גמרא לעכב ואיתקש אוכלין כו' כצ"ל:

שם מאי לאו למעוטי טומאת התהום דשרץ כו'. פי' לפ"ז ע"כ הא דקתני בסיפא נטמא טומאת התהום ה"ז מרצה בטומאת מת לחוד איירי ולא בטומאת שרץ וא"כ רישא נמי דקתני ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף בטומאת מת איירי ולא בטומאת שרץ והדרא

קושיא לדוכתא ומשני למעוטי טומאת התהום דזיבה אתי וסיפא בטומאת שרץ נמי איירי:

רש"י ד"ה ואיתקש אוכלין כו' ואפילו הן מנויין דלפי אכלו בהאי קרא כתב גבי מנויי' הס"ד וכצ"ל פי' מ"ה איתקש אהדדי:

תוס' ד"ה מפני שאמרו כו' דטומאת התהום מרצה דהילכתא כו' כצ"ל:

בא"ד וכן ברייתא דר' חייא דלא אמרו כו' כצ"ל. פי' דברייתא דר"ח נמי הילכתא גמירי דלא הותרו אלא במת וכ"ע ס"ל הכי מדפריך מינה התם לר"י אף ע"ג דר"י נמי תנא הוא ופליג אלא ע"כ דהילכתא גמירא:

ד"ה אלא בטומאת מת בבעלים וקתני כו' כצ"ל:

ד"ה לא למעוטי כו' הא כהן בטומאה ידועה לא מהני כו' כצ"ל. פי' וקשי' לזקני דרום דס"ל דטמא מרצה ביחיד:

בא"ד דמיירי במת בשביעי והוי כטומאת שרץ כו' כצ"ל. פי' רישא דמתני' דקתני ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף:

בא"ד ומיירי ברייתא דר"ח בכהן שנטמא בטומאת ודאי כו' כצ"ל ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

בא"ד ברייתא דר' חייא דכיון כו' כצ"ל:

בא"ד ומצו למיעבד ע"י טהורין כו' כצ"ל. פי' ע"י שלוחיהן:

בא"ד אלא מהדרי' אטהורים דטומאה דחוי' בצבור כו'. והלשון מגומגם דהא אפילו למ"ד טומאה הותרה בצבור בקרבן יחיד ס"ל דמהדרינן אטהורים כדאמרינן במסכת יומא דף ז' ע"א והכא בקרבן יחיד. דפסח לענין זה מיקרי ק"י ואחר העיון נ"ל ליישב דאזלי לשיטתן דכתבו שם דף ח' ע"א בד"ה אי סבר כו' דהא דאמרינן למ"ד הותרה בצבור וביחיד מהדרינן היינו אם נטמא היחיד טומאת ודאי אבל בטומאת ספק אפי' בקרבן יחיד לא מהדרינן למ"ד הותרו מ"ה כתבו כאן דטומאה דחוי' ובטומאת התהום שהוא ספק טומאה הציץ מרצה אבל למ"ד הותרה בציבור אפילו בקרבן יחיד בספק טומאה א"כ לא שייך ריצוי הציץ בטומאת התהום כנ"ל ברור:

ד"ה טומאת התהום כו' ולימא כה"ג כו'. פי' דפריך התם דף פ"א ע"א לר"י דס"ל מכאן ולהבא היא מטמא היאך אשכח טומאת התהום דזיבה לימא כי האי גוונא דפרש"י דהוי נמי אליבא דר"י:

בא"ד עד לאחר שחיטה ואפילו אמרה לן לאחר שחיטה ראית בין השמשות של י"ג הא כצ"ל. פי' כיון דבעינן שהספק לא יהיה נודע עד אחר שחיטה וכיון שראתה בה"ש של

י"ג כמו שפרש"י ובי"ד נשחט הפסח כבר נודע הספק קודם שחיטה ואפילו לא אמרה לנו אלא לאחר שחיטה דהיינו בי"ד ולנו לא נודע אלא אחר שחיטה מ"מ היא היתה יודעת קודם שחיטה ובעינן שלא יהא א' מכיר בסוף העולם אפילו זה שנטמא בט"ה לא יהא מכיר בו עד לאחר שחיטה כדמוכח שם בפסחים:

בא"ד דכיון דראה בצפרא מיד היה הספק כו' פי' אבל שחטו על זב בשביעו שלו אע"ג דאח"כ ראה כיון שלא ראה כל ז' לא נודע הספק קודם שחיטה קרינן ליה:

בא"ד וגם אחר כן לא כו' כצ"ל:

בא"ד וקשה על פירושו משמעתין דבכהן המרצה מיירי כו' כצ"ל. פי' לפירושו לא מצינו גבי כהן טומאת התהום דבשביעי שלו אפילו לא ראה עדיין הוא טמא בשעת שחיטה עד שיטבול והערב שמשו ואסור בעבודה ופשיטא דציץ אינו מרצה עליו וכפרש"י נמי ליכא לאוקמי משום קושית התוספות דבעינן שלא יהא נודע הספק עד אחר שחיטה לפ"ז לא מצינו טומאת התהום בכהן וכאן אסיקנא דמיירי בכהן בשלמא בבעלים משכחת לה דשחטו על זב כו' כדכתבו תוס' לרבנן ובד"ח נדפס נ"א ושיבוש הוא:

בא"ד אולי יראה שני ימים כו' כצ"ל:

בא"ד ולר"י אינו מצטרפות הס"ד וכצ"ל. פי' הא דלא משכחת לר"י ג"כ טומאת התהום כה"ג שהראה אחת בי"ג וטבל כו' ובבעלים משום דלר"י אינו מצטרפות דמכאן ולהבא מטמא נמצא בשעת שחיטה טהור מעליי' הוה וק"ל כנ"ל. ומ"ו הב"ז כתב ומסיים ועדיין צריך לי ישוב ולימוד היטב ואיני מבין למה וכאשר כתבתי נכון הוא ואינו צריך לפנים:

דף כג:

גמרא העומדים שנה עליו כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה הא אינו נושא כו' בדיעבד הס"ד:

ד"ה אלימא בטומאת שרץ כו' כצ"ל:

ד"ה לעולם טומאת שרץ כו' בהן הס"ד: ואח"כ ד"ה ושם טומאה בעולם כו' כצ"ל:

ד"ה לעמוד לשרת כו' וגו' ולא לישיבה וכיון דלא נבחרו הוי להן זרים וזר מחיל עבודה כדילפינן מושרת ככל אחיו הלוים וגו' העומדים שם הס"ד וכצ"ל ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך. ורש"י כתב הכי אליבא דרבא ור' נחמן דמשום זרות נפסל יושב מדפריך רבא לר"נ מכדי יושב כזר דמי אבל ר' משרשיי דלעיל דף ט"ז ע"א דיליף זר ק"ו מיושב ע"כ ס"ל דלאו מטעם זרות יושב פסול אלא משום גזירת הכתוב דשנה עליו הכתוב לעכב ולפ"ז נ"ל דצדקו דברי הרמב"ם מה שכתב בפ"ה מה' ב"מ דין י"ז וז"ל כל העובד והוא

יושב חילל ועבודתו פסולה ואינו לוקה וכתב הכ"מ מפני שאזהרה שלו היא מכלל עשה לעמוד ולא לישיבה ופשוט הוא עכ"ל. יש מקשין דמילתא דפשיטא ליה מיבעיא לי טובא דהא אסקינן דכזר דמי משמע דלכל מילי כזר דמי אף לענין מלקות חוץ ממיתה דממעטינן משום דהוי ב' כתובים עכ"ד אבל כאשר כתבתי נכון הוא דהרמב"ם פסק כר' משרשי' דיליף זר מיושב בק"ו וע"כ יושב לאו מטעם זרות נפסל אלא גזירת הכתוב ואזהרה שלו מכלל עשה קאתי כצ"ל ברור ונכון:

ד"ה אימא מה זר במיתה כו' גמר במה מצינו מה זר מחלל עבודה וחייב מיתה אף יושב שמחלל עבודה במיתה הס"ד וכצ"ל:

תוס' ד"ה אם עון פיגול כו' דתרווייהו מקרא אריכא נפקי כו' כצ"ל:

ד"ה אם עון נותר כו' לאו נותר ממש קאמר כדאמרינן לקמן כו' כצ"ל:

ד"ה הא אינו נושא כו' דמשמע דבר שהוא לרצון במקום אחר כו' כצ"ל:

בא"ד בכל הני דפריך כו' כצ"ל. פי' שם במנחות דף כ"ה פריך ואימא עון יוצא או עון שמאל או עון ב"מ ודחיק לאשכוחא בכל א' הותר מכללן משמע משום דכתיב לרצון להם משמע עון שהוא לרצון בעלמא והותר מכללן:

בא"ד וא"ת נותר ופיגול כו' כצ"ל:

בא"ד הואיל ואשכח ביה כו' כצ"ל.

בא"ד וקשיא למ"ד דלינה מועלת כו' כצ"ל:

בא"ד עון מציץ ופיגול נמי מצינן למילף מהכא כצ"ל. פי' דבפיגול ונותר כתיבי עון ובציץ נמי כתיב עון:

ד"ה לאו כגון כו' אלא בכה"ג שהותרה בציבור כו'. אע"ג דדם נמי הותרה בציבור כיון דכהנים היו טמאים נטמא הדם ג"כ ואפ"ה הותרה מ"מ בדם גופא שנטמא לא אשכחן דהותרה בציבור:

ד"ה אי נימא טומאת שרץ כו' הא לא עבדי צבור בטומאה כו'. והא דלא קאמר ל"ל הציץ לרצוי' כיון דשוחטים וזורקים על טמא שרץ לקמן כתבו תוס' דקדוק זה ותחלה מפרשים דבריו של המקשן:

בא"ד כיון שאינם אוכלים כו'. פי' שאינם שהם בנקודת חירו"ק תחת הא':

בא"ד דלית ליה כזקני דרום כו' כצ"ל. וליכא למימר דהא עכ"פ לא מצינו שהותרה בציבור לאכל בטומאה אם הכהן וגם הסכין טמא דעבדי בטומאה מ"מ אין לו ריצוי לאכל בטומאה כמו שכתבו תוס' לעיל ד"ה אי הכי כו' אליבא דר"ת מ"מ קשה המקשן דקאמר היכא אישתרי משמע דלא מצינו כלל שהותרה בציבור נ"ל:

בא"ד אלא שפיר פריך היכא אישתראי כו'. פי' דבאמת הכי פריך היכא אישתרא דלא בעינן היתר בציבור כיון דאכלי בטהרה וגם ביחיד לא בעינן היתר ציץ כיון דשוחטים וזורקים עליו:

בא"ד וסבר רמי ב"ח טומאת מת מרצה בכהן כו'. פי' בדיעבד אבל לכתחילה מהדרים אטהורים בטומאה ידועה מ"ה מיבעי ליה לרמי ב"ח בטומאת התהום בכהן אם מרצה נמי אפילו לכתחילה ולא מהדרינן אטהורים והא דלא אוקמי בטומאת מת גרידי ובכהן ובטומאת שרץ בכהן מודה לזקני דרום כיון דאיכא ק"ו טמא שרץ מטמא מת כדלעיל מ"ה לא מוקמי' דרמי ב"ח ס"ל הכי כיון דלא שמעינן מיניה בהדיא דס"ל דמכפרים כמתכפרים נ"ל:

ד"ה אימא מה זר במיתה כו' ומשני משום דהוה מחוסר בגדים ושלא רחוץ ידים ורגלים נמי כתיב ביה מיתה ובחנם נכתבה כו'. פי' דבמחוסר בגדים כתיב מיתה ובשלא רחוץ ידים ורגלים נמי כתיב מיתה ל"ל לילף חקה חקה בג"ש ממחוסר בגדים אלא ע"כ למימרא דלא ילפינן מיתה מהא דקריי' רחמנא זר ומחו"ב במיתה משום דקריי' זר ולא ילפינן מיניה וה"ה באינך דקריי' זר לא הוה במיתה ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

בא"ד דמיתה דמחו"ב לא מייתורא אלא משום דאשכחן דזר כו' כצ"ל. פי' לפ"ז דמיתה דמחו"ב מ"ה מיותר משום דאיקרי זר וזר במיתה מיתה דגבי זר לאו מיותר ולא הוה ג' כתובים ומ"ו הב"ז מפרש בע"א ואינו מובן לי אבל צ"ע לפירש זה דבמחוסר בגדים מיתה בהדיא כתיב למה משני דהוי שני כתובים ת"ל מדכתיב מיתה במחוסר בגדים בהדיא תיפוק ליה דהוי זר אלא ע"כ למימרא דמשום דאיקרי זר לא הוה במיתה מ"ה איצטריך למיכתב מיתה בהדיא אבל היכא דלא כתב מיתה בהדיא אע"ג דאיקרי זר לא הוה במיתה וצ"ע ליישב זה נ"ל:

בא"ד ובקונטרס פי' וה"ה כו'. ובגירס' שלפנינו אינו ברש"י ואפשר שתוס' מצא גירסא זו ברש"י בס"י וכ"כ מ"ו הב"ז:

בא"ד מכנסיים מוזה הדבר כו' כצ"ל. פי' דוי"ו מוסיף על ענין ראשון ועיין בתוס' דסנהדרין דף פ"ג ע"ב ד"ה אין בגדיהם כו':

דף כד.

גמרא אבל חבירו דאדם הוא אימא לא צריכא. אין לדקדק דהשתא ליתני רגלי חבירו דמינא דבשר היא ומינא דאדם ואפילו הכי חוצץ מכל שכן כלים ובהמה חוצצים יש ליישב דאי תני רגל חבירו משום דלא מצי מבטל ליה דלא מבטל את רגליו עד שיגמור

עבודתו מ"ה חוצץ וכן משני במס' יומא דף נ"ח ע"א אבל כלי ורגל בהמה דמבטיל ליה עד שיגמור עבודה וה"א דלא חייץ והא דכתבו תוספת במסכת שבת דף צ"ג ע"ב ד"ה ויכול לעמוד כו' וגם כלי ואבן לא מבטל ליה דנתקלים בהם ההולכים שם עכ"פ אפשר יותר לומר דמבטל ליה כיון דתלי בדעת עצמו לאפוקי רגל חבירו דתלי בדעת אחרים שחבירו לא מבטל רגלו נ"ל:

רש"י ד"ה נידלדלה אבן אחת מאבני הרצפה מקביעות ומנענעת לכאן ולכאן הס"ד וכצ"ל:

ד"ה נעקרה לגמרי כו' ועמד בגומא ועבד הס"ד וכצ"ל:

תוס' ד"ה הואיל ורצפה מקדשת דוד כו' דוד זה מלך כו'. פי' דאין מקדשים אלא במלך ונביא כדאיתא שם בשבועות דף י"ד ע"א:

בא"ד אינו כן דעזרה כו'. ואפשר לומר דרש"י ס"ל דמימרא דרמי ב"ח היא דעזרה אינו מתקדשת אלא בשירי מנחה אבל מסתם מתניתין לא משמע הכי אלא כפרש"י ע"ש:

ד"ה הואיל ורצפה כו' וכלי שרת פירש בגדי כו' כצ"ל:

בא"ד וגבי ההוא דפריך כו'. עיין פסחים דף נ"ז ע"א:

בא"ד ובפ' לולב הגזול קאמר רבא כו' כצ"ל. דרבה ס"ל התם דלא הוה לקיחה:

בא"ד דהתם לא מיירי כו' כצ"ל:

בא"ד אלא דכריך ליה ללולב בסודרי' ונוטלו וכאותו ענין דמייתי ראיה מאזוב כו' כצ"ל. פי' שעשה מן הסודר כמין בית יד ללולב וכל הלולב חוץ מידו ואוחזו בבית יד ודמי לאזוב שפסקו בחוט:

בא"ד ושמא חד מינייהו רבה כו'. ודברים אלו קשה להולמן דהא התם בהנך שמעתא מפורש בהדיא דרבה בעל פלוגתא של רבא וס"ל דלא הוה לקיחה ואם כונת התוספת להפך הגירסא דרבא ס"ל דלקיחה ע"י ד"א לא שמה לקיחה ורבה ס"ל דשמה לקיחה אבל הלשון אינו משמע הכי ולע"ד טעות דמוכח הוא וצריך למוחקו וגם ביומא ובסוכה ובפסחים אינו ע"ש:

בא"ד וי"ל דאי אחז ליה החיצון בשפתותיו שמיד כו' כצ"ל. פי' בשפת המזרק דהוי כבית יד וע"ש ביומא דתירצו עוד תירץ אחר. ובד"א נדפס נ"א ואינו מן הצורך וכ"ה בס"י:

דף כד:

גמרא אלא אמר רבא או אצבע או כהונה כו'. יש מקשים מאי דוחקא דרבא לאוקמי דלא בעינן תרתי נוקמי' דבעינן תרתי וטעמא דקמיצה דילפינן ג"ש דיד יד דרבא גופיה יליף הך ג"ש כדלקמן ובמנחות דף י' מפרש טעמא דמתניתין דקמץ בשמאל פסול משום הך ג"ש ונ"ל ליישב פרש"י דהתם דרבא יליף הך ג"ש מדכתיב במצורע עשיר ידו הימנית

דלא איצטריך ע"כ להך ג"ש אתי למילף יד דקמיצה מיד דמצורע מה יד מצורע ימנית אף יד דקמיצה ימנית דעני לא דרש רבא דאיצטריך לפרשה שנאמרה וכו' ע"ש. לפ"ז לא קשיא מידי כיון דאיצטריך הימנית דמצורע לג"ש תו ליכא למילף ממצורע עשיר מהימנית דבעינן תרתי מה אצבע וכהונה דמצורע ימנית אף אצבע וכהונה דעלמא ימין דהא איצטריך הימנית לג"ש מ"ה דוחק לאוקמי דלא בעינן תרתי אפילו לפרש"י דהכא דפירש בד"ה ואלא הא כו' דיליף מהימנית דמצורע עני לפ"ז אפשר לומר דהימנית דמצורע עשיר אתי דבעינן תרתי אפ"ה ס"ל לרבא כיון דהימנית דמצורע עני אתי למילף בג"ש יד יד דקמיצה דבקמיצה נמי בעי ימין אע"ג דלא כתיב בה אלא כהונה תו ליכא למימר דהימנית דמצורע עשיר אתי למימרא דבעינן תרתי בכ"מ דהא הוי ג"ש דיד יד מפיק מהך סברא משום הכי משני או אצבע או כהונה אבל אי קשיא ליה הא קשיא למה פרש"י הכא דרבא יליף מהימנית דכתיב במצורע עני ושם פרש"י דהך דעני רבא לא דרש עיי"ש בד"ה יד יד לקמיצה כו' וצ"ע:

שם ובית עורה לחוץ כי אמרי' או אצבע כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה כל מקום כו' ולא בנתינה כו' כצ"ל:

ד"ה ולקחת מדם הפר בפר המילואים כתב הס"ד:

ד"ה תרתי בעינן אצבע וכהונה כצ"ל:

בא"ד וכהונה ומפרש בה הימנית הס"ד וכצ"ל:

ד"ה המעכב כפרה כו' דלמא מעכבא כפרה כו'. והא דבמנחות פרש"י לאפוקי הולכה דלא מעכבא דאפשר ליפשוט ולנתח אצל הכבש אי נמי אם יש כהנים הרבה יושיטו זה לזה אפשר לומר דהתם פרש"י אליבא דר"ש דס"ל דהולכה לאו עבודה היא דאפשר לבטלה ולא פסלה בה מחשבה והכא פרש"י אפילו אליבא דרבנן דס"ל אע"ג דאפשר לבטלה אפ"ה הוה עבודה ליפסל בה מחשבה מ"מ כיון דהקטרת אימורים עצמו לא מעכבי לא בעיא ימין ולעיל דף י"ג ע"א פליגי ר"ש ורבנן במתניתין:

ד"ה אלא לכהן ל"ל בקבלה הכתוב בבני אהרן אי לאו כו' כצ"ל. אבל אין לפרש דפריך לר"ש דס"ל אצבע לא בעי כהונה כהן דכתיב גבי מצורע ל"ל דהא כתיב אצבע דא"כ לעיל ארבה ה"ל למיפרך דס"ל או אצבע או כהונה א"כ תרתי במצורע ל"ל אלא ע"כ דאיצטרך משום דרשה ועוד מאי משני בכיהונן אלא ע"כ דפריך כדפרש"י דל"ל בקבלה כהן נ"ל:

תוס' ד"ה במקרא נדרש כו' לא אמרי' וי"ו מוסיף על ענין ראשון למילף קבלה מנתינה בימין כדפירש כו, כצ"ל:

בא"ד בלא וי"ו מוסיף על ענין ראשון דפריך ונקיש כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י ובד"ח נדפם נ"א ואינו מן הצורך. פי' שלא קאמר מדכתיב וכתבתם בוי"ו דמוסיף אלא פריך מהיקשא:

ד"ה והרי זריקה כו' אפילו בשאר זבחים כו'. פי' אע"ג דלא כתב בהו אצבע כמו שפרש"י:

בא"ד פליג בברייתא ומפרש זרק בשמאל כו' כצ"ל. פי' דקאי על אביי דע"כ מפרש הא דפליג בברייתא היינו בשאר קרבנות דבחטאת מודה דבעי ימין וכן הגירסא בכל הספרים ומ"ו הב"ז מגי"ה תיב"ת ופרש"י ולא ניחא לי לשבש הספרים דמה צורך לרש"י הא כבר כתבו תוספת גופא דס"ד דהמקשה דאפילו בשאר זבחים לא פליגי:

בא"ד שנא' אצבע וכהונה כו' כצ"ל:

בא"ד משמע בהדיא דר"ש יליף כו' ולעיל דפריך והרי קמיצה דלא כתב כו'. אין להקשות קושית הר"י דדילמא תרתי בעינן והא דקמיצה פוסל בשמאל דילפינן מהיקשא דחטאת דמנחה נמי כתיב בההיא היקשא בשלמא לעיל דהך מימרא משמיה דר"י אמרי ור"י ס"ל לקמן דף מ"ט ע"ב דבקדשים אין למידין למד מלמד משמע ה"ה דבר הלמד בג"ש נמי אין למידין בהיקשא וא"כ ע"כ לדידיה ליכא למילף מנחה מהיקשא דחטאת כיון דחטאת גופא יליף בג"ש ממצורע כמו שכתבו תוספת לקמן לפ"ז פריך שפיר מקמיצה לר"י אבל לר"ה דמשמע בהדיא דר"ש יליף בהיקשא מחטאת הקשו שפיר נ"ל:

בא"ד ועופות לא אתו בהיקשא דזאת התורה [צאן קדשים ואנזבאק: כו']. (פי') ותוספת ריש פ"ק דמנחות דף ב' ע"א ד"ה כל המנחות כו' כתבו בהדיא דעופות נמי ילפינן בהיקשא דזאת התורה עיי"ש וא"כ צ"ע ויש ליישב בדוחק:

בא"ד משום דזריקה לא ילפינן מהזאה כו'. פי' ובחטאת ליכא זריקה אלא הזאה באצבע:

בא"ד וי"ל דעדיפא משני כו'. לכאורה קושית התוספת אינו מיושב דמנ"ל להקשות:

בא"ד וכי נאמרה יד בקבלה כו' וצריך לתרץ כו' כצ"ל:

בא"ד דהאי תנא סבר לה כוותיה אבל ר"ש לא סבר ליה כוותיה כו' כצ"ל. וכן היא הגירסא בתוספת דמנחות בהדיא על קושיא זו ומ"ו הב"ז במחילה לא עיין שם ונכנס בדוחק בע"א והוא הוא התירוץ של רבינו תם דלעיל. ואפ"ה לא ניחא להם בגירס' והרי זרק משום קושיא על המקשן דלא ידע מהך ברייתא דלקמן ועוד דאינו משנה בשום מקום:

בא"ד כמשפט חטאת בהמה מה חטאת בהמה אינו כו' כצ"ל:

בא"ד והתם נמי פריך ימנית מדרבה כו' כצ"ל. פי' לפ"ז קשה על המקשן דמאי פריך והרי מליקה ולא פליג ר"ש דלמא ר"ש ס"ל להאי תנא דיליף מליקה בימין כמשפט חטאת בהמה דאינו אלא בימין:

בא"ד אבל מהיקשא לא ילפינן כו' ותוספת במנחות כתבו בהדיא דאפילו לענין מליקה ילפינן בהיקשא כאשר כתבתי לעיל אף ע"ג דאפשר לומר דר"ש לא ס"ל הכי אפ"ה מנ"ל להקשות ממליקה דלמא ר"ש ס"ל דילפינן מהיקשא אפילו לענין מליקה:

בא"ד וילפינן שפיר מליקה בימין מחטאת כו'. פי' דמליקה בעוף כמו קבלה בבהמה:

בא"ד וא"ת וכיון דר"ש פליג במליקה כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דההוא תנא סבר ליה כוותיה בחדא כו'. פי' סבר כוותיה דנשחטה בלילה אם עלה לא ירד ופליג עליה בחדא במליקה דר"ש מכשיר בשמאל:

בא"ד ומאן דדריש מכבשים פוסל כו'. פי' דכבשים משמע דוקא בהמה:

בא"ד ולא כבשים או משאר דרשות כו' כצ"ל. פי' וכיון דדריש מעולה אף עוף במשמע:

בא"ד וצ"ע אי מצי לפרש הכי לשון ותנן כו'. פי' כיון דלא תנן זריקה בהדיא דפסול בשמאל רק דדייק מכ"ש מקבלה האיך שייך לומר ותנן הא לא תנן בהדיא:

בא"ד ומהא דאמרינן בפרק כל הפסולים כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך. פי' דאין ליישב הגירסא והרי זריקה מהא דאמרינן בפ' כ"ה דמשמע התם דזריקה פסול בשמאל:

בא"ד ושמא לכתחלה כו'. פי' משום זה אין ליישב הגירסא והרי זריקה מהתם דשמא לכתחלה כו' כצ"ל:

בא"ד היינו כמ"ד חוזר ולמד בהיקישא ואידך שנויא דמשני כו' כצ"ל. ומתיב"ת אבל ר"ש כו' עד מהזאה לא ילפינן שייך לבסוף:

בא"ד וחטאת גופא מג"ש דמצורע ילפינן לה והא דמכשר ר"ש בברייתא הכא שמאל בזריקה ולא בעי למילף ימין בהיקישא דזאת התורה מחטאת דסבר דזריקה מהזאה לא ילפינן ואם תאמר כו' כצ"ל. פי' השתא דמשני דהכא כ"ע מודי דחוזר ומלמד בהיקישא כיון דמצורע חול ומ"ה יליף ר"ש מנחה מחטאת דעובדה בימין אע"ג דחטאת גופא מג"ש ילפינן לפ"ז היכא קאמר בא לעובדה בכלי עבודה בשמאל כאשם משמע דזריקה באשם בשמאל ולא יליף נמי מהיקישא דזאת התורה מחטאת דהא כ"ע מודי דילפינן מ"ה כתבו דזריקה מהזאה לא יליף ואשם בזריקה וחטאת בהזאה באצבע אבל אם עובדה ביד הוה דומיא דהזאה ילפינן מחטאת דבימין ומ"ו הב"ז נכנס בדחוקים עיי"ש:

בא"ד מת"ק נמי ה"ל למיפרך אמאי פסל זריקה בשמאל בשאר קרבנות שהרי בחטאת בעי כו' כצ"ל. פי' בלא רבה ב"ח הל"ל להקשות את"ק מדילפינן קבלה בימין בחטאת מדכתיב אצבע ומקרא נדרש לפניו ולא ילפינן ימין מדכתיב גבי קבלה כהונה ולקח

הכהן אלא ע"כ דמכהונה לא ילפינן א"כ למה פוסל בשאר קרבנות זריקה בשמאל אע"ג דלא כתב בהו אלא כהונה נ"ל וק"ל:
בא"ד לשנוייי כדי נסבא לרבנן כו' כצ"ל:

דף כה.

גמרא מדם הנפש ולא מדם העור כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה מאי טעמא דר"ש דמכשיר כו' כצ"ל:
ד"ה בא לעובדה בכלי כו' אלמא אע"ג אי בעי ביד עביד אי בעי בכלי עביד ממילא נפקא מיניה דקמיצה בימין כו' כצ"ל. פי' אע"ג דאי עובדה בכלי שקידש קומץ בכלי עובדה לקידוש קומץ בשמאל מוכח מיניה דאי עובדה ביד שלא קידש הקומץ בכלי אלא קמץ והלך והקטיר בידו בעי ימין מהכא נפקא דכל עבודות מנחה נעשות בימין. ועיין פרש"י במנחות:
ד"ה מהפר יקבלנו. פי' מהפר הס"ד:
ד"ה דאי ס"ל דהאי מ"ם דכתיבה בדם כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה גורעים ומוסיפים ודורשים כו'. וא"ת תיפוק לי מדמעטינן דם סכין כו'. יש להקשות דהא איצטרך לטעמא דגורעים ומוסיפים דלא תיקשי קראי אהדדי דמהאי קרא משמע אפילו מקצת דם וכתיב ואת כל דם הפר ישפך מ"ה איצטרך למעוטי דגורעים ומוסיפים ואין לומר כיון דקרא אוקי נפשיה דלא דרשינן האי מ"ם כדכתיב דמשמע מקצת הדם מדכתיב ואת כל דם וגו' וע"כ האי מ"ם אתי למעוטי והקשו ל"ל למעוטי שעל הרצפה כיון דממעטינן אפילו דסכין לימא דהאי מ"ם למעוטי דסכין אתי בלא גורעים ומוסיפים וכ"ש שעל הרצפה דא"כ קשה לפי האמת מנ"ל למעוטי תרוייהו דלמא אתי למעוטי או שעל הרצפה לחוד או דסכין לחוד דגרע ונ"ל ליישב דהא דממעטינן דם סכין מתיב"ת הפר דהפר מיותר דכל הפרשה איירי מפר וליכתוב ולקח מדמו אלא למימרא דוקא מהפר ולא מהפר ודבר אחר דהיינו סכין ולפ"ז הקשו שפיר לא ליכתוב המ"ם לכתוב ולקח דם הפר וילפינן מיניה לדם הסכין וכ"ש שעל הרצפה ומשני אי לא הוה כתיב אלא חד מיעוטא הוה מוקמינן או אדם הסכין לחוד דגרע או לדם שעל הרצפה לחוד מ"ה צריכא תרי מיעוטא ולטעמא דגורעים ומוסיפים נ"ל:
ד"ה בשפת מזרק כו' לפי שאז יהיה הסכין מלא בימין ולא יהיה עוד נאה לשחוט כו' כצ"ל:
בא"ד וכן נראה כו'. פי' שהטעם משום דימין ולא משום שלא ירד כו':

בא"**ד** תנן כל הכלים שהיה כו' כצ"ל. ובמסכת מנחות דחו זה עיי"ש דף ז' ע"ב:

דף כה:

גמרא את"ל אויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי כו'. יש מקשין לשיטת הגאונים ז"ל הוי האת"ל כמו פשיטות האיבעיא דפשטיה דאויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי וכ"כ הרמב"ם בפרק ה' מה' גירושין ומכאן קשה על הרא"ש ונ"י בפ"ק דב"מ דף י"ב והובא בטור או"ח סי' רמ"ג שכתבו דאיבעיא דרבא באויר שאין סופו לנוח כו' ולא איפשטיה ופסקו דהמע"ה הא איפשטיה בכאן דלאו כמונח דמי ודוחק לחלק בין אויר כלי או אויר חצר ובית עכ"ד. ותמיה לי על מה שאמרו דדוחק לחלק בין אויר כלי או אויר חצר ובית ולא ראה הך סוגיא ערוכה דבמסכת גיטין דף ע"ט ע"ב דמבואר באר היטב שיש לחלק דאמרינן התם שתי חצרות זו לפנים מזו כו' כיון שהגיע לאויר מחיצות החיצונה מגורשת כו' מה שאין כן בקופות כו' אפילו הגיע לאויר פנימיות אינו מגורשת מ"ט דהא לא נח כו' ופרש"י ואין מחיצות כלי עשוים לאוירן לשמור דאין כלי עשוי אלא להניח בתוכו מ"ה אפילו מונח בחלל פנימיות אינו מגורשת עד שינוח בשוליו משא"כ בחצר ע"כ וכ"כ הרמב"ם כרש"י והובא בטא"ח סי' קנ"ט רק תוספת והרשב"א והר"ן חולקים על רש"י עי"ש לפ"ז לא קשיא מידי על הרא"ש ונ"י דפסקו כרש"י מ"ה יש לחלק דהכא דאיפשטיה דאויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי באויר כלי ואין כלי עשוי אלא להניח בתוכו והמחיצות אינו עשוים לאוירן מ"ה פשיטא לן דלאו כמונח דמי ומיבעיא לן אפילו באויר שסופו לנוח אי בעינן דוקא עד שינוח בשוליו כמו גבי גט אבל בעיא דרבא באויר בית מ"ה לא איפשטיה דהוי כמו אויר חצר דמחיצות עשוים לאוירן ופסקו כיון דלא איפשטיה דהמע"ה כנ"ל ברור ונכון ומ"ו הב"ז הקשה ג"כ קושיא זו אבל על רש"י תמיה לי דכאן פרש"י בד"ה אויר שאין כו' וכשהגיע דם לאויר דופנותיו עד שלא נפחתו שוליו לא מיבעיא ליה דמשנכנס לתוכן הוי קבלה ושם בגיטין פרש"י דבכלי בעינן דוקא שינוח בשוליו וצ"ע ויש לחלק בדוחק דלענין שלא יהיה הנשפך מן הצואר על הרצפה הויא קבלה בכלי דעכ"פ נכנס הדם לתוך האויר של כלי ולא בא מן הצואר משא"כ בגט נ"ל. ובר מן דין יש לחלק דהכא איבעיא ליה שנפחתו שוליו עד שלא הגיע לאויר הכלי ממילא תכף שהגיע לאויר לא היה ראוי לנוח מ"ה פשיטא ליה דלא הוה כמונח אבל התם גבי איבעיא דרבא משהגיע לאויר הבית הוא ראוי לנוח רק אח"כ יצא בפתח אחר מ"ה לא איפשר:

שם על הזוחלין שקילחן בעלי אגוזים כו'. פי' הברטנורה קליפה חיצונה של אגוזים דהיינו קליפה הירוקה אם עשאה כעין מרזב כו' עי"ש:
רש"י ד"ה וורידין כו' איפשר אלא על אוירו כו' כצ"ל:
ד"ה אי אתה מודה כו' יקבלנו אלא ע"כ אויר שסופו לנוח כמונח דמי וגבי חביות כו' כצ"ל:
ד"ה הווייתן של כו' או קידוש הוי מהוה אותם כו' כצ"ל:
ד"ה הצורם דהוי מום דתנן כו' כצ"ל:
ד"ה בשעת שחיטה כו' כצ"ל:
ד"ה שנשתייר כו' זריקה אבל אם נטמא כו' כצ"ל:
ד"ה הווייתן של כו' או קידוש הוי מהוה אותם כו' כצ"ל:
ד"ה הצורם דהוי מום דתנן כו' כצ"ל:
ד"ה בשעת שחיטה כו' כצ"ל:
ד"ה שנשתייר כו' זריקה אבל אם נמטא כו' כצ"ל:
בא"ד לא יזרוק ורבי כו' כצ"ל:
ד"ה תרגומה כו' כל הוויותיו בשעת שחיטה כו' כצ"ל:
ד"ה שעות פוסלות כו' דכתב בהו בן שנתו כו'. עיין בתוספת דמסכת ערכין דף י"ח ע"ב ד"ה שנתו שלו כו' מה שהקשו שם:
תוס' ד"ה זאת אומרת כו' וצ"ע דמיבעיא ליה בפרק המזבח מקדש גבי כו' כצ"ל:

דף כו.

גמרא הצורם אוזן הפר כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ה"ג חתך ואח"כ שחט כשירה בעלת מום קמקריב אלא כו' כצ"ל:
ד"ה ומשני אמר ר"ח כו' חותך באבר עד שמגיע כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה ש"מ דם כו' דם היא ונ"מ שחייבים כרת על אכילתו דאי לאו דם הוא ובשר נמי לא הוה אהיכא חייל כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י ובד"ח נדפס בצדו נוסף על גירסא זו ואינו מן הצורך:
ד"ה דילמא כי אמרה רבי אלעזר כו' כצ"ל:
ד"ה והכניס ראשו ורובו בצפון וקיבל כאלו נכנס כולו כדק"ל כו' כצ"ל:
ד"ה הכניס ראשו ורובו כאלו כו' בשמעתי' אבל גבי הכנסת צפון לא בעינן כולו שהרי הוא עומד בעזרה הס"ד וכצ"ל וכן הוא בס"י:
ד"ה ונתנה וקבל כו' ושחט כשירה דשחיטה כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ש"מ דם המובלע כו' דהא דקי"ל כו'. אבל לפי הגירסא שלפנינו ברש"י ש"מ דם המובלע באיברים דם הוא וכרת נמי ליחייב לא קשיא מידי דבאמת פריך הכי דש"מ מכאן דדם הוא לפ"ז כרת נמי ליחייב ואנן קיי"ל דדם האיברים בלאו ולא בכרת:

ד"ה דילמא באלי' כו' ולקמן בפ' כ"ה פי' מייתי סיעתא דאימורים מיפסל ביוצא מפלוגתא דר"י ור"ל ומדיוקא דמיפלגי בבשר ש"מ באימורים לא פליגי לייתי מהך ברייתא דהכא דמפורש בהדיא דאימורי מיפסל ביוצא:

בא"ד ביוצא התם דא"ר אליעזר אמר ר"י קדשים קלים שיצאת לפני זריקה פסולים ואין חייבים כו' כצ"ל:

בא"ד אבל קשה לר"פ דאמר התם בדעיילינהו לגואי בשעת זריקה כו' כצ"ל:

בא"ד וליכא לפרושי כו' כצ"ל:

בא"ד דמיירי בחזרה קודם קבלה כו'. פי' דאי מיירי שקיבל קודם שיצאתה לחוץ חזרה ל"ל אפי' לא חזרה כשרה ואי קיבל אחר שיצאתה לחוץ קודם חזרה פשיטא דפסולה משום קבלה אלא ע"כ איירי שקיבל אחר חזרה ה"ה בסיפא איירי שזרק אחר חזרה. אבל לרש"י איירי שקיבל גם קודם שיצאתה לחוץ וחזרה לאו דוקא אלא אגב סיפא נקט:

בא"ד וי"ל דה"פ עיילינהו לגואי ל"פ כו' כצ"ל:

בא"ד משום פיגול דזריקה מועלת כו' כצ"ל:

דף כו:

גמרא מאי טעמא לאו משום כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה ולהוי דיחוי כו' במקומו וליהוי כל כו' הד"א:

ד"ה קבלו אין הוא דאית ליה כו' כצ"ל:

ד"ה מאי טעמא לאו משום כו' כצ"ל:

ד"ה הא קמ"ל כו' אינו ראוי לה לא פסיל מחשבתו הס"ד וכצ"ל:

תוס' ד"ה אמר שמואל כו' מודה דשלא במקומו כו' כצ"ל:

בא"ד וליפלוג ר"י בניתנין בפנים כו' כצ"ל. פי' מאי פריך הא כבר משני דקסבר ר"י שלא במקומו כמקומו דמי אלמא בהני מודה דלאו כמקומו דמי:

בא"ד אלמא דבהני שלא במקומן מודה כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ושיבוש הוא:

בא"ד פי' בקונטרס דמהניתנים בחוץ כו' כצ"ל:

בא"ד וכן מוכרח כו' כצ"ל:

בא"ד שיהיה אותו חוץ למקומו משולש בדם ובשר ובאימורים דהיינו כו' כצ"ל:

בא"ד אימורין כתיב ועולה לא יעלו כו' כצ"ל:

בא"ד דבעינן נמי שיהיה אמקום משולש כו' כצ"ל. פי' לפ"ז מקשים נמי אניתנים בפנים שנתן בחוץ ומשני דבעינן שהמחשבה יהיה אמקום משולש ובפנים לאו מקום משולש:
בא"ד מיהו ר"י אית ליה כמקומו דמי ור' יוחנן דאמר כו' כצ"ל. פי' לפרש"י דלא מקשי לר"י מהניתנים בפנים שנתן בחוץ ע"כ ס"ל דכמקומו דמי כמו אידך:
בא"ד דכבש מקדש פסולים במזבח כו' כצ"ל:
בא"ד לא קלטי' ויאספנו כצ"ל:
בא"ד תיקשי מניתנים ע"ג הכבש ומניתנים בפנים שנתנו בחוץ כו'. פי' דאי אמרינן דבניתנים ע"ג הכבש ומבפנים בחוץ מודה דשלא כמקומו דמי כר"י תקשי נמי לדידהו יאספנו אלא ע"כ דבהני נמי ס"ל דכמקומו דמי:
בא"ד לא שייך למיפרך אמאי לדידהו כו'. פי' כיון דבניתנים בחוץ שנתנן בפנים כ"ע מודה דלאו כמקומו דמי ליפרך נמי דמקשה לר"י ולדידהו ניחא לדידהו נמי תיקשי:
ד"ה ואי שלא במקומו כו' ודייק בגמרא דר"א כו' כצ"ל. ותיבת מינה יש למחוק דלאו ממתני' דייק רק מברייתא פירוש בשלמא אי ס"ל אין בילה אין להקשות אמאי יחזור ויתן למטה משום דדילמא לא יהיב למעלה אלא מן העליונים מ"ה יחזור ויתן למטה אע"ג דיש לחוש שיהיב מן העליונים למטה ומן התחתונים למעלה כיון [צאן קדשים: דאין] בילה שלא במקומו כמקומו דמי ס"ל ויצא ידי שניהם ואין לחוש שמא יהיב בב' מן העליונים או בשניהם מן התחתונים כיון שאין בילה אפשר לומר דמיירי שאין בכל א' שיעור שניהם אבל כיון דס"ל יש בילה ע"כ יהיב למעלה משניהם הקשו שפיר אמאי יחזור ויתן למטה אע"ג דאליבא דמסקנא התם דר"א סבר אין בילה ורובה עליונים ונתן למעלה כשיעור תחתונים ועוד ויתן למטה רק לשם שיריים ולפ"ז לא קשיא מידי אבל תוספת הקשו לפי דס"ל דסבר יש בילה ויתן למטה לשם עולה קאמר קשה:
בא"ד וי"ל כיון דאית ליה רואים כאלו הן מים כו'. אין להקשות על מעיקרא דדינא פירכא דהא טעמא דאמר רואין דתחתונים אינן ראוים למעלה וכיון דשלא במקומו כמקומו דמי וראוים למעלה לא יאמר ולא יחזור ויתן למטה יש ליישב דע"כ צריך לומר רואים אע"ג דשלא במקומו כמקומו דמי כיון דנותן למעלה כמתנות חטאת בד' קרנות ועולה שתים שהן ארבע נמצא בג' קרנות יתירות שנותן בשביל חטאת גם דם עולה בלול דיש בילה ע"כ צריך לומר בב' הקרנות יתירות רואים כאלו הן מים ואינו יודע באיזה מהם שיתן לשם כפרת התחתון או לשם מים מ"ה יחזור ויתן למטה נ"ל:
בא"ד דקתני נתן למעלה ולא נמלך והס"ד וכצ"ל. ותיבת כשר יש למחוק דממתניתין לא הקשו דזה קאי אליבא דר"א רק מברייתא שם דקתני נתן למעלה ולא נמלך אלו ואלו

מודים שיחזור ויתן למטה ואלו ואלו עלו לו ומוקמינן התם דסיפא ואלו ואלו עלו לו אתיא כרבנן דס"ל יש בילה ועלו לשניהם (צאן קדשים:והס"ד) למה יחזור כיון דכמקומו דמי יש מקשים מר"א נמי הוי להקשות לפי דס"ד התם דקאי לר"א ס"ל יש בילה ואמאי צריך [צאן קדשים: ליתן] למטה כלל דהא נתן למעלה בסתם לשם דם ולא לשם מים עכ"ד והניחו בצ"ע. אבל לענ"ד לאו קושיא היא כלל דהא ע"כ נתן בב' קרנות יתירות שלא לשם דם מדם העולה כאשר כתבתי לעיל נ"ל:

ד"ה הכא במאי עסקינן כו' במקומו כ"ע לא פליגי דהוי דיחוי כו' כצ"ל. פי' והשתא פריך שפיר וליהוי דיחוי כיון דשלא במקומו כמקומו דמי ובמקומו כ"ע מודים דהוי דיחוי:

דף כז.

רש"י ד"ה דלא שריא כו' פיגול בין שחישב כו' לידי פיגול הד"א והס"ד:

ד"ה מי שפיגולו גורם שלא יאכל הוא דקאי בעונה תשא כו' כצ"ל:

בא"ד כרת ונפקא לן כו' בזריקה שלא במקומה ע"מ כו' כצ"ל:

ד"ה אי הכי כו' איפסולי נמי כו'. והאי אי הכי בלאו הכי קשה מברייתא גופא דמוכח דלא היה זריקה לענין מחשבה א"כ איפסולי נמי לא נפסל:

ד"ה הכי קאמר כו' דאף ע"ג דלענין כו' מחשבה דהוי כאלו כו' כל מתיריו הד"א והס"ד וכצ"ל:

ד"ה רבי יוחנן כו' יאספנו הס"ד:

תוס' ד"ה ואי שלא במקומו כו' תימא ואי לאו כמקומו דמי לאלתר אמאי כשר כו'. פי' דאי שלא במקומו לאו כמקומו דמי הוי כאלו חישב חוץ למקומו ומחשבת חוץ למקומו פוסלת אפי' לאלתר כמו מחשבת הינוח למחר דהיינו חוץ לזמנו וטעמא דר"י לקמן מצד הסברא כמו אם הניחו למחר פסול ה"ה חישב להניח למחר נמי פסול ה"ה והוא הטעם בשלא במקומו כמו אם זרק שלא במקומו פסול דלא הוי כמקומו הוא הדין אם חישב (לו רוח) [צאן קדשים: לזרוק] שלא במקומו אפי' לאלתר בשלמא אי טעמא דר"י במחשבת הינוח מריבוי' דקרא כדאמרינן לקמן דף ל"ו ע"א לא הוי קשה ממחשבת שלא במקומו אבל השתא דמסקינן התם דטעמא מצד הסברא א"כ קשה. ומ"ו הב"ז כתב דלפרש"י בד"ה לאלתר כשר כו' לא קשי' מידי ודבריו קשה להולמן וכאשר כתבתי קשה נמי לפרש"י עיין שם ואינו מן הצורך להאריך נ"ל:

בא"ד אי דאשמעינן ליה מברייתא דהכא כו' כצ"ל:

בא"ד אי מברייתא דשמעתין דלמא סובר דלא כו' כצ"ל. פי' אע"ג דמוקמינן כוותי' בשמעתין ומוקמינן דכמקומו דמי היינו דלדידיה מוקמינן שפיר אפילו אמרינן כמקומו דמי אבל ר"י ס"ל דלאו כמקומו דמי וממילא לא קשיא מידי אלא מכח דלאלתר כשר קתני מוכח דכמקומו דמי נ"ל:

ד"ה יצא זה כו' וא"ת אמאי איצטרך לקמן כו' לפי קושי' זו אין להקשות למר זוטרא קושי' אחרינא דלדידיה ל"ל לעיל לשמואל לכפר למימרא לכפרה נתתיו כו' תיפוק ליה מדכתיב פיגול יהיה ללמד דזריקה שלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול מזה מוכח דלא מרצה אבשר ואם כן פיגול יהיה ל"ל לאו קושיא היא דאי לאו לכפר ה"א דמרצה נמי על הבשר ופיגול יהיה אתי היכא דלא קרבו מתירין כמצותן דגם כן ד"א גורם לו איסורא מ"ה איצטרך לכפר נ"ל:

בא"ד בין קמיצה להקטרה דמקטיר קומץ עליהם וק"ל דאותן כו' כצ"ל:

בא"ד ומהניא להו הקטרה כו' כצ"ל. פי' נימא הקטרה דשריא שיריים באכילה מייתי לידי פיגול הקטרה דלא שריא שיריים באכילה לא מייתי לידי פיגול כמו גבי זריקה:

בא"ד וי"ל דהא דמיתסר באכילה לאו מחמת גריעותא דהקטרה של קומץ הלכך לא ממעטינן כו' כצ"ל. פירוש הא דמיתסר שיריים באכילה לא משום גריעותא דהקטרה אלא משום שחסרו לפ"ז לא מצי לממעטי מאם האכל וגו' ולמימר יצא זה שאין פיגולו גורם לו לשיריים רק הקטרה דלא שריא השיריים באכילה דהא הקטרה לא אסרי אלא מחמת שחסרו מ"ה מהני' הקטרה לקבוע בפיגול נ"ל. ובזה מתורץ קושי' שניה. ותירוץ זה לקושי' זו עולה נמי אפילו אי אמרינן דמי שפיגולו גרם לו משמע אפילו בעבודות אחרות שלא יהיה דבר אחר גורם לו בין באותה עבודה של מחשבת פיגול בין בשאר עבודות צריך שלא יהיה פסול אחר גורם לאסור הבשר אפ"ה לא קשיא משיריים כיון דשיריים נאסר מחמת חסרון ולא מחמת דבר אחר דהקטרה או דשאר עבודות מ"ה מהניא הקטרה לקבוע בפיגול ובזה מיושב קושיא מה שיש מקשי' ואינו מן הצורך להאריך ודוק נ"ל:

בא"ד לא שריא בשר באכילה ומי שפיגולו גרם לו משמע נמי באותו עבודה עצמה כו' כצ"ל. וזה תירוץ לקושיא ראשונה:

בא"ד וקשה לר"י דאזל בתר מחשבה שקדמה כדתנן בפירקין הס"ד. פי' דלר"י קשה דס"ל לקמן דף כ"ט ע"ב דאזלינן בתר מחשבה שקדמה והא מלא יחשב ילפינן דלא איצטרך אלא למימרא דכי נקבע בפיגול בעבודה אחת ובעבודה שניה חשב שלא במקומו פקע שם כרת מיניה כדמשני תוספות נ"ל ואח"כ: ד"ה מידי דהוי אמחשבת הינוח כו' לימא

ליה לרבנן דאתיא כר"י ולר"י מחשבה כמעשה א"כ לאלתר כשר ע"כ היינו בעלים כו' כצ"ל:

בא"ד באכילה לא מייתי כו' כצ"ל:

בא"ד היינו כשר גמור כו' כצ"ל:

בא"ד ליפלוג בניתנים למעלה כו'. פי' דפריך לקמן ליפלוג ר"י בניתנים למעלה כו' ומשני ר"י לטעמי' דס"ל שלא במקומו כמקומו דמי ואי אמרי דעביד ר"י מחשבה כמעשה אפילו היכא דבמעשה הבעלים מתכפרים ולא פסול גמור א"כ הדרא קושיא לדוכתא ליפלוג בניתנים למעלה למטה ולפסול בשר באכילה כמו במעשה אלא ע"כ דכשר גמור ס"ל במחשבה וק"ל:

ד"ה אלא דבר אחר כו' מ"מ סברא הוא שדבר אחד לא יגרום כו' כצ"ל. והא דלא משני תוס' לעיל הכי דאיצטרך לא יחשב דמידי ד"א כתיב משום דאכתי תיקשי לכתוב לא יחשב לחוד מ"ה צריכא לתירוץ דלעיל:

בא"ד והא דאמר בפ' ג"ה כו'. פירוש דהתם נמי יש להקשות מידי בשרה מותר כתיב מ"ה כתבו דלא דמיא להכא דהתם מיתורא דקרא קדרש דתיב"ת הנשה מיותר דאי בא לאשמעינן שנשה ממקומו כמו שפרש"י בחומש דהא בתר הכי כתיב כי נגע וגו' בגיד הנשה אע"כ לאשמעינן שגידה אסור משום שנשה ממקומו ובשרה מותר נ"ל:

דף כז:

גמרא לא נחלקו אלא בניתנים בפנים שנתנן בחוץ בחוץ שנתנן לפנים כו'. אי לאו דמסתפינא ה"א דהאי בחוץ שנתנן בפנים טעות גמור הוא דהיאך שייך לומר יאספנו הלא כבר איפסלא קודם הזריקה בביאתו בהיכל כמו שכתבו תוס' לעיל דף כ"ו ע"ב ד"ה אמר שמואל כו' וצ"ע להך גירס':

שם ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אני כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה לא נחלקו כו' למימר הס"ד:

ד"ה וכל שכן כו' קלטיה מזבח לאפוקי מלאוספו ולחזור כו' כצ"ל:

ד"ה זאת היא כו' ג' פסולין זאת מיעוטא זאת ולא אחרת היא הוה כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה כי יולד כו' דופן הס"ד:

ד"ה אחר שריבה כו' מיעוט אמרת מעומד כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה קתני כו' לשווייהו כנשפך על כו' כצ"ל:

ד"ה תנינא הניתנין כו' ולא פליגי ר"י ואי לאו דקלטיה פנימי לדם זה שניתנו עליו אע"פ שנפסל כו' הוה ליה כנשפך דמה הס"ד וכצ"ל. פירוש דאי לאו דקלטיה מזבח פנימי

ה"ל האי דם כמו דם שנשפך ולמה לא פליג ר"י וס"ל דירדו כמו שפליג על דם שנשפך אלא ע"כ דמזבח פנימי מקדש פסולים נ"ל ומ"ו הב"ז ובד"ח נכנסו בדחוקים לנ"א ואינו מן הצורך:

ד"ה האי רצפה כו' שלא נמשח כו'. פי' מזבח שעשה שלמה לא נמשח אבל מזבח שעשה משה דהיינו מזבח הקטורת אף במקדש היה ונמשח בימי משה:

ד"ה האי כלי שרת כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה לאו משום דקלטיה מזבח וש"מ לא כו' כצ"ל:

בא"ד ומשום דכיפרה כו' כצ"ל:

בא"ד ונראה לפרש כו'. פי' בניתנים למעלה למטה ולמטה למעלה ס"ל לר"י לפסול לגמרי ואין הבעלים מתכפרים ופליגי אשמואל דלעיל ובחישב ס"ל כיון דמהני הזריקה לענין דאם עלו לא ירדו במעשה מהני נמי לענין זה במחשבה דאמרינן כמקומו דמי ומ"ה לאלתר כשר במחשבה. אבל רש"י ס"ל דר"י אית ליה כמקומו דמי לענין דנתכפרו בעלים כשמואל וכ"כ רש"י בהדיא לקמן והא דכתב רש"י הכא והא ליכא למימר משום כו' הכי פירושא דליכא למימר דטעמא דר"ש משום דקסבר דכמקומו דמי לענין כפרה ומשום דכיפרה כמו שסבר ר"י ומ"ה לא ירדו הא דומיא דשאר זריקות פסולות קתני בפנים בחוץ בחוץ בפנים ורש"י לא ס"ל דמאן דאית ליה כמקומו דמי אפילו בפנים וחוץ נמי כמו שכתבו תוספת אלא ע"כ טעמא דר"ש משום דקלטיה המזבח לקדושי מ"ה לא ירדו אפילו בשאר זריקות פסולין כיון דר"י לא פליג אפילו בשאר זריקות ע"כ ר"י נמי ס"ל הכי משום דקלטיה המזבח לקדושי כמו רש"י כנלע"ד ברור ונכון נ"ל:

בא"ד התם נמי קלטיה המזבח דאם עלו לא ירדו כו'. פי' נימא נמי כיון דמהני' הזריקה לענין אם עלו לא ירדו מהני נמי שלא לפסול ומ"ה לא פליג ר"י וה"ה דהוי מצי למיפרך מברייתא דלעיל דמוקמינן במחשבת הינוח ואליבא דר"י ומ"ה פסול ליפרוך דלהני' שלא לפסול אלא דהקשו מברייתא דמשני לר"י גופא נ"ל:

בא"ד ולא כיפר כלל כו' כצ"ל:

דף כח.

גמרא (ד"ה) [ר"ה] אמר עור האליה לאו כאליה דמי כו'. פי' לענין פיגול ס"ל דלאו כאליה דמי אע"ג דלענין טומאה תנן ואלו שעורותיהן כבשרן שאני לענין טומאה דרכיך כדמשני לקמן אבל לענין פיגול ס"ל כיון דכתיב ביה למשחה לגדולה כו' ור"ת ס"ל אף לענין פיגול אשמעינן דכאליה דמי כמו לענין טומאה ואיצטרך לאשמעינן:

שם שלישי זה חוץ לזמנו פיגול זה חוץ למקומו כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה כאליה דמי כו' כי היכא דלענין אכילה כו'. פי' דדייק ממתני' גופא דקתני דאם חישב לאכל מעור בחוץ כו' הוה מחשבה ע"כ חשיב אכילת אדם דאל"כ הוה כחישב לאכל דבר שאין דרכו לאכל דלא מהני מחשבה לפגל ומדחשיב אכילה לאדם לענין הקטרה נמי כשר וא"כ חשיב מאכילת מזבח לאדם:
ד"ה מאי קמ"ל כו' להקטירו אלא לר"א כו' הד"א:
ד"ה מצטרף לטמא כו' כצ"ל:
ד"ה להביא עור כו' יש לך להביא עור אצל קדשים מכל המנויים שם הס"ד וכצ"ל. פי' דמביא עור בית הבושת בחטאת ובשלמים והאי תנא בעולה קאי ועיין ברש"י בחולין דף ל"ו ע"א ד"ה להביא כו':
ד"ה שלישי אם כו' שלמים הוא הס"ד:
ד"ה פגול דכתיב כו' דדמי לחוץ לזמנו כו' דחוץ למחיצה דמי לחוץ לזמן הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ממנו משמע דלא קאי אעונה תשא כו' כצ"ל:
ד"ה הוא עדיף כו' עליה הס"ד:
תוס' ד"ה אמר שמואל כו' דלר"א הוי בכרת כו'. פי' בחוץ לזמנו וס"ל דפסולה מדאורייתא והא דתני התם ר"א פוסל ולא תני ר"א מפגל משום דהתם איירי נמי בחוץ למקומו וכ"כ תוספת התם דף י"ז ע"ב בד"ה אמר ליה כו':
בא"ד רישא וסיפא כר"א כו'. פי' אלא מוקי רישא ר"מ ומציעתא וסיפא כרבנן כדמוקים אביי לקמן:
בא"ד אפילו אליה נמי ואי לאשמעינן עור האליה כבשר תנינא כו'. פי' דע"כ שמואל מדלא מוקי כר"ח ובאליה של גדי משום האי קושיא תנינא ולית ליה האי צריכא דר"ח כדאמרינן לקמן אליבא דר"ה לפ"ז השתא דמוקי כר"א נמי קשה למה קתני עור האליה אפילו אליה נמי הוי מעבודה לעבודה ואי לאשמעינן דעור האליה כבשר תנינא:
בא"ד אין לחוש אי אגב אורחא אשמעינן כו'. פי' דרגילות של משניות לאשמעינן בקוצר אף למה שמפורש כבר וכ"כ תוספת התם בהדיא ודוקא אגב אורחי' אבל אי לאו אגב אורחי' ולאשמעינן עיקרא דדינא למה שמפורש כבר לא רגיל מ"ה הוכרח ר"ח לעשות צריכא אעיקרא דדינא נ"ל וק"ל:
ד"ה תנינא אלו כו' משום דסופו להקשות וקמ"ל הכא דעור האליה הוי כו' כצ"ל וכ"ה בס"י. פי' אע"ג דחשיב התם עור האליה בהדי עור הראש של עגל הרך ובעור הראש פליגי רבנן התם ובקושיא זו מתורץ ג"כ הקושי' שהקשו בד"ה לר"א:

בא"ד מדפריך תנינא וקחשיב עם עור האליה לכ"ע כו' כצ"ל. פי' מדפריך תניינא משמע דפשיטא לן דעור האליה הוי לכ"ע כבשר ועור הראש חשיב בהדי עור האליה משמע דעור הראש של עגל הרך נמי פשיטא לכ"ע דהוי כבשר ולא יחידאה היא נ"ל:

ד"ה להביא עור כו' ולא קאמר להביא אדבר שאינו נוהג לגמרי אפילו בשלמים ומשום דמיירי כו' כצ"ל ובד"ח נדפס נ"א ואיני מבין. פירוש דשליל אינו נוהג אפילו בשלמים מ"ה לא קאמר להביא אבל עור בית הבושת דנוהג בחטאת ושלמים רק בעולה אינו נוהג ותנא מיירי בעולה:

ד"ה בשלמא ר"ה היינו דקתני עולה כו' כצ"ל:

ד"ה אלא לר"ח כו' הוה מוקמינא ליה כר"א הס"ד. פי' דה"א דהעור האליה לאו כאליה דמי וכר"א דמחשבי' מעבודה לעבודה ובאמת ס"ל דכאליה דמי:

דף כח:

גמרא אדרבה חוץ למקומו ה"ל לאוקמי בכרת כו'. פי' דילמא ואוכליו עונו ישא קאי אחוץ למקומו דבכרת וממנו דכתיב בקרא אריכא אתי לאשמעינן דלא איירי אלא בחדא דהיינו בחוץ לזמנו וגמרי' חוץ לזמנו בג"ש עון עון מחוץ למקומו ואי לאו ממנו דקרא אריכא הוה מוקמינן קרא אריכא אתרוייהו אחוץ לזמנו וחוץ למקומו ואוכליו עונו ישא הוה מוקמינן אנותר דבכרת והוי גמרי' חוץ לזמנו וחוץ למקומו בג"ש מנותר מ"ה איצטרך ממנו למימר דלא קאי אלא על חדא נ"ל:

שם משום דדמי ליה סמיכ' וקא כו' כצ"ל. אין להקשות דאם אריכא בחוץ למקומו איירי א"כ מנ"ל דבכרת ואי משום ג"ש דעון עון מנותר דלמא ילפינן ג"ש מטומאה דבלאו הכי הא לא דמי לנותר דא"כ ג"ש ל"ל דהא בלא"ה מסתברא דחוץ למקומו לא בכרת דהא אפילו חוץ לזמנו דדמי לנותר ממעט קרא מכרת כ"ש חוץ למקומו אלא ע"כ הג"ש אתי למילף מנותר דבכרת וק"ל:

רש"י ד"ה במקדש כו' דלעיל דבכל חד מינייהו כו' כצ"ל. ואין לדקדק דהשתא לפי האמת נילף חוץ למקומו דבכרת מחוץ לזמנו בג"ש דשלישי שלישי דבטומאה לא כתיב משום דא"ל מאי חזית דילפת שלישי שלישי מחוץ לזמנו נילף עון עון מטומאה:

ד"ה איפוך כו' נשיאות עון ושלישי כו' כצ"ל:

ד"ה לא ירצה המקריב לא ירצה משמע אזריקה קאי לא תהא כו' כצ"ל:

ד"ה אותו בזבח כו' דאתא לומר לך כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה מיסתברא נותר כו' כי גמרת חוץ לזמנו מיניה כו' כצ"ל:

בא"ד ליכא לתרוצי כו' כצ"ל:

בא"ד כדי שלא נלמד מטומאה כו'. פי' דלמא קאי בחוץ למקומו דבכרת וחוץ לזמנו באמת ילפינן בג"ש דבלאו ולא בכרת מטומאה:
בא"ד אבל הזמן והנותר והטמא כו' כצ"ל:
בא"ד חוץ לזמנו מחוץ למקומו כלפי טומאה כו' כצ"ל:
בא"ד טהור קרב כו' כצ"ל:
בא"ד אין זה קרוי הותר מכללו כו'. פי' דבבמה מצותו בכך:
בא"ד ופריך אדרבא חוץ למקומו דמי ליה במקדש כו'. פי' השתא ליכא למיפרך בלא דומיא דמקדש כו' כקושית התוספת לעיל משום דהנך נפישיה בדומיא דמקדש הוי ד' אבל אידך ליכא אלא ג' הותר ציץ קרב אבל טהור ליתא דכלפי טומאה שייך לומר טהור והשתא לא קאי הך סוגיא משום שלא נלמוד מטומאה:
בא"ד דפסול בתרומה מחיל עבודה כו'. פי' דלעיל דף י"ז ע"א אמרינן מ"ה לא מוקמינן האי קרא דקדושים יהיו וגו' לקרחה ולמשחית פאת זקן משום דהאי קרא לג"ש מתרומה אתי ולא מפרש במאי קאי לא תתניהו ענין אלא דדמי לתרומה דפסיל בתרומה מחיל עבודה דהיינו ט"י ה"ה הכא נמי כיון דג"ש זו ניתנה בסיני מוקמינן למאי דדמי ליה עיין לעיל:
בא"ד פורחת ממנו ויוצא מגופו יצאתה כו' כצ"ל. פי' ע"י טבילה ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:
ד"ה ואיפוך אנא תימא והא כתיב בקרא שלישי והא דמוקמינן ליה כו' כצ"ל. פי' כיון דבקרא אריכא כתיב שלישי ליכא לאוקמי בחוץ למקומו אע"ג דבקראי זוטי נמי כתיב שלישי ומוקמינן ליה בחוץ למקומו דהתם מוקמי באא"ע אבל קרא אריכא היינו קרא קמא ליכא לאוקמי באא"ע:
בא"ד דסבר המקשה אין מוקדם כו'. פי' דהמקשה סובר אין מוקדם ומאוחר בתורה וכאלו קרא זוטי כתיב קודם קרא אריכא ופריך איפוך אנא נוקמי קרא אריכא בחוץ למקומו באא"ע דכבר נאמר חוץ לזמנו בקרא זוטי אבל זה דוחק. ואפשר ליישב דרך פשוטה דפריך נוקמא שלישי למקום שיהא משולש כדלקמן ולא בכלל ופרט:

דף כט.

גמרא א"ל ר"פ לרבא לדידך שלישי כו'. פי' בשלמא לאביי דאריכות דפ' צו בחוץ לזמנו וזוטי דפ' קדושים לחוץ למקומו איצטריך שלישי דקדושים למקום שיהא משולש אבל

לדידך דכולהו מקרא אריכא אייתי א"כ שלישי דקדושים תהיה מאי דרשת ביה אי למקום שיהא משולש תיפוק ליה מקרא אריכא דמיירי נמי בחוץ למקומו:

שם כשהוא אומר אותו כו' כצ"ל. יש מקשים השתא המקריב ל"ל ת"ל מדאיצטריך אותו דבזבח הכתוב מדבר ולא בכהן ע"כ אינו נפסל דאי נפסל בשלישי אותו ל"ל פשיטא דאין הכהן פסיל דהא הכהן לא חטא. אבל שיבוש הוא דאי לאו המקריב ה"א דאותו אתי לאשמעינן דבאוכל מזבחו ליום שלישי הכתוב מדבר דיחזור ויפסול את הזבח אבל במחשב לאכל מזבחו ביום השלישי אף הכהן פסיל מ"ה איצטריך המקריב דבשעת הקרבה נפסל ואינו נפסל בשלישי ואותו אתי דאפ"ה הכהן אינו פסיל:

שם אותו מה ת"ל כצ"ל:

רש"י ד"ה דדמי ליה בזב כו' אדרבא חוץ למקומה עדיף כו' כצ"ל:

בא"ד דאכתי לא קמה ליה ג"ש כו'. פי' והוה מוקמינן ג"ש דעון עון לחוץ לזמנו מטומאה ללאו ואוכליו עונו וגו' אחוץ למקומו דבכרת:

ד"ה אותו א"כ ליכתוב כו' כצ"ל:

ד"ה במחשבה כו' לא משמע להו שעת הקרבה כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה למקום שיהא משולש כו' הא האי שלישי לאו בחוץ למקומו כתיב כו'. אע"ג דלרבא האי קרא בחוץ למקומו נמי איירי עכ"פ תיב"ת שלישי דייק תוספות דזהו חוץ לזמנו כדאמר רבה לעיל שלישי זהו חוץ לזמנו:

בא"ד ועוד דקמשני ה"א שלישי פרט למקום משולש הא האי שלישי בחוץ לזמנו כתיב כו' כצ"ל וכ"ה בס"י והוא כמו קושיא ראשונה דבחוץ לזמנו לא שייך מקום משולש. והגירסא שלפנינו של מ"ו הב"ז אינם מובנים לי. ובד"ח נדפס נ"א ושיבוש הוא:

בא"ד אלא בעבודות מזבח החיצון כו' כצ"ל. ולפ"ז שייך נמי מקום משולש בחוץ לזמנו:

בא"ד גבי ארבעים ושלש של יום הכפורים כו' כצ"ל:

בא"ד שיעמוד המחשב במקום משולש פרט לעומד חוץ לעזרה כו' כצ"ל. גם לפ"ז שייך נמי בחוץ לזמנו:

בא"ד ואימורין אם הכניסם לשם כו'. פי' ואכילת בשר נמי שייך בהיכל שאם הקיפו נכרים שכתבו תוספת לעיל והוי מקום משולש:

בא"ד דאין שום פסול בבשר כו'. פי' בבשר קדשים קלים כיון דנאכלין בכל העיר:

בא"ד וקדשי קדשים אפילו בירושלים כיון דבזה הקרבן שלשתן פסולים כו' כצ"ל וכ"ה בס"י. פי' קדשי קדשים אפילו חשב לזרוק בירושלים הוה מקום משולש כיון דבזה הקרבן שהוא קדשי קדשים שלשתן פסולים אע"ג דלגבי קדשים קלים לא הוי שלשתן פסולים דנאכלין בכל העיר וגירסת מ"ו הב"ז דבזה המקום לא ניחא ליה ואינו מן הצורך:

בא"ד וכי תימא מידי דהוי אמחשבת הינוח כו'. פי' אע"ג דבחוץ למקומו בעינן שיהא המקום משולש הא חישב מיהא להניח למחר והוי חוץ לזמנו לא שייך מקום משולש לפי' ה"ר י"ט מ"ה פסול נ"ל. ובזה שקטה קושיא מה שיש מקשים:

בא"ד מחשבים בדמן משתשקע החמה כו'. פי' אע"ג דבשרן אינם פסולים אלא אחר ע"ה ולא הוה מקום משולש:

בא"ד ופי' זה לא יתכן כו'. גם לקמן בפ"ב לא יתיישב פי' זה:

ד"ה וכיון שראו סתרו כו' וקשה דאין זה קרוי חזקת טהרה כו'. פי' אע"פ שמנו ד' או ה' ימים בטהרה עדיין היו אסורים במגע ובתשמיש עד שטבלו מ"ה כתבו תוספות דמיירי בשביעי שלהן ולאחר שטבלו דהיה מותרים בכולן אפ"ה אם ראו אח"כ מטמאים למפרע:

ד"ה ואין מאחר כו' דאיצטרך קרא דלא ירצה כו' כצ"ל. ורש"י ע"ב כתב הטעם דס"ל כיון שהביאן בעבירה דלאו לירצו עיי"ש ד"ה בלאו כו':

ד"ה נפקא לן כו' איכא למימר שהוא לשון חשיבות כו'. פי' אי לאו אותו הוה מוקמינן האי לא יחשב ללשון חשיבות שלא יחשב עוד לכהונה ויפסל מ"ה איצטרך אותו:

דף כט:

רש"י ד"ה דלאו בר הרצאה כו' בא בעבירה הוא כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ושיבוש הוא:

ד"ה ולא בקרבניך חטא כו' לשלמו הוא והכי אוקימנא במסכת ר"ה הס"ד וכצ"ל. ואח"כ ד"ה מבקשים ממנו כו' כצ"ל:

ד"ה לא יחשב קרי. פי' לא יחשוב כו':

ד"ה ובלבד כו' כמצותו שלא כו' כצ"ל:

ד"ה רבי יהודא כו' כהרצאת כשר כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה מחלוקת בשנים כו' והולכה ואהא דקאמר כו' כצ"ל:

בא"ד וזהו דוחק כו'. פי' דלפרש"י כיון דעיקרא אתי לאשמעינן צירוף כחצי זית ה"ל למיתניה הך בבא דכחצי זית בחוץ כו' לחוד והך בבא דלאכל כזית בחוץ ל"ל:

בא"ד היינו סימן אחד כו' כנ"ל:

בא"ד פ' השוחט גם סובר הכא כו' כצ"ל:

בא"ד דסבר ר"י ישנה לשחיטה כו' פי' דר"י סבר כרבא ולא מטעמי' דלרבא אפילו אינה לשחיטה אלא לבסוף אפ"ה ס"ל לר"י תפוס לשון ראשון ולר"י טעמא דר"י משום דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף. ואין להקשות לפירוש התוספות מאי פריך לקמן לאילפא מאי זה הכלל הא טובא לאשמעינן אתיא בסיפא דאפילו בעבודה אחת דהיינו בשתי סימנים נמי מחלוקת משום דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף ולאו קושיא היא כיון

דס"ל דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף והוי מצי לאוקמי דפליגי נמי אפילו בסימן אחד בתחלתו וסופו ופריך דילמא זה הכלל אתי לאיתויי אפילו בסימן אחד כיון דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אבל אי קשיא לי הא קשיא לי על פרש"י דפי' בשני עבודות היינו שחיטה והולכה ובמסכת מעילה דף ד' מפורש בהדיא דהא דקאמר אילפא מחלוקת בשתי עבודות היינו בשני סימנים כפירוש התוספת:

דף ל.

גמרא קומץ מנחה חוץ לזמנו קורט לבונה כו' כצ"ל: ועיין במנחות דף י"א:

רש"י ד"ה ה"ג איבעיא כו' וחיילי הס"ד:

ד"ה לחצות מהו כו' אמר הרי בהמה זו לחצות כו' כצ"ל:

ד"ה ישנה לשחיטה חוץ לזמנו ובשחיטה כו' הד"א:

בא"ד מדיליף עדיין הוא מחלקות בתמורת עולה ושלמים בלחצות ממתניתין כו' עדיין היא מחלוקות ואחרים היינו רבי מאיר כו' כצ"ל וכ"ה בס"י ועיין ברש"י בפסחים דף ס"ג ע"א:

ד"ה הרי קמיצה כו' והכא ליכא לפלוגי בתרי דיבורי כדפלגא כו' כצ"ל:

ד"ה דאמר קומץ כו' וקורט לבונה על מנת כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה אמר ר"י כו' דהשתא דומה לנתכוין כו' כצ"ל.

ד"ה דבריו קיימין כו' וי"ל דכיון דמשכחת לחצאין כגון דאמר כו' כצ"ל: וכן היא הגירסא בהרא"ש דמסכת נדרים דף ס"ט ע"ב דלשון בזא"ז מגומגם דהא אפילו בבת אחת חלין שניהם לדמי:

בא"ד אבל הכא מקיימי תרווייהו כו' פירש דתרעה עד שתסתאב ותמכור ויביא בדמים חצי עולה וחצי שלמים. יש מקשים לפ"ז מאי פריך לקמן ממתני' דהרי שחיטה כו' דלמא התם שאני שאינו בזא"ז בשני עבודות ואי אפשר לקיים את שניהם דאי פסול אינו פיגול אבל בלחצות אפשר לקיים את שניהם ומ"ה מודה ר"מ: אבל שיבוש הוא דפריך לר"מ דע"כ לא ס"ל הך סברא משום דאפשר לקיים את שניהם דאי הוי ס"ל לא היה פליג על ר"י וק"ל נ"ל:

בא"ד משום דהתם בזא"ז קמא קני נפשיה וקני חברי' ובתרא לא קני כלל אבל בבת אחת שניהם קנו ומשחררים זא"ז כו' כצ"ל. פי' דהתם שאינו בזא"ז לאו משום דסותרים זא"ז כמו במקדש אשה ובתה אלא משום דקמא קני נפשי' וחברי':

בא"ד בדבר שאין השני יכול לחול מחמת שחל הראשון כו'. ובזה מתורץ נמי קושי' דלעיל מהך סוגיא דגיטין ועיין בתוס' שם דף מ"ב ע"א ד"ה הא דאמר כו':

בא"ד הא יתיר כשרה והתניא יתיר פסולה ומפרשי שם כו' כצ"ל:
בא"ד ואכשירה קאי כדפרשתי התם כו' כצ"ל. פי' הא דמשני שהפריש שני קמצים קאי אהך ברייתא דתני פסולה דלא כרש"י ודייק התם מהך סוגיא דלעיל ה"ד ריבה שמנה כו' ומ"ה מביא תוס' הך סוגיא הכא שאינו מן הצורך:
ד"ה לחצות מהו כו' א"נ עולה ושלמים תיהוי לחצי היום ואמר אביי בהא ודאי מודה ר"מ כו' הד"א. פירוש כיון דאמר לחצי היום יחול שניהם ובשעת אמירה אינם חלים לא שייך בזה תפוס לשון ראשון:
בא"ד אלא לבסוף וכי הוציא כו' כצ"ל:
בא"ד הוי כאלו אמר כו' כצ"ל. פירש כיון דאינו אלא לבסוף א"כ בשעת אמירה אינם חלים כ"א בסוף שחיטה חלים שניהם ואפ"ה פליג ר"י ואמר תפוס לשון ראשון:
בא"ד כזית חוץ למקומו ומשני ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף ודאמר סי' ראשון כו' ודוקא סי' שלם דהוי כו' כצ"ל:
בא"ד תיקשי ליה ממתניתין דהקדים מולין לערלים כו' כצ"ל. פירש תיקשי ליה לאביי דס"ל דבלחצות מודה ר"מ דלא אמרינן תפוס לשון ראשון הא ר"מ ס"ל התם בהקדים מולין לערלים כו' דבסוף השחיטה דחלים שניהם כיון שאינו אלא לבסוף ואפ"ה חל דבור ראשון:
ד"ה והרי קמיצה כו' דפליגי חטאת העוף כו' כצ"ל:

דף ל:

גמרא א"כ מרתח רתח כו' אין להקשות ה"ל לשאל כזית וכזית והוי שמעינן נמי מיניה תרתי אי אמר ליה כללא כ"ש בכזית למחר ובחוץ ואי אמר לי' פרטא בניחותא אז שמע מינה דכזית למחר בחוץ כללא דאי ג"כ פרטא מרתח רתח השתא כזית למחר בחוץ פרטא כ"ש כזית וכזית לאו קושיא היא דמאן הגיד לו דכזית למחר בחוץ פרטא דנילף מיניה מכ"ש כזית וכזית דלירתח עליו בשלמא השתא שפיר מירתח עליו דהוי למידק דכזית וכזית כללא מדלא אתניתא אלא כזית כזית לפרטא כמו שפרש"י ומ"ו הב"ז כ"כ והנה לפירש התוס' נמי לא קשיא דכתבו שלא היה לו להניח ולשאל כו' אבל איפכא לא שייך לומר שלא היה לו להניח לשאל וכיון דלא תנן הלא כזית כזית מ"ה שאל תחלה אפילו על כזית וכזית:
רש"י ד"ה ורבי יוסי כו' אי אמינא תמורת עולה כו' כצ"ל:
ד"ה מדבעי מיניה כו' למקומו לרבי יהודא כו' הד"א:
ד"ה הוא שאלני כו' לפום מאי דאתניתי' הס"ד וכצ"ל:

ד"ה לדידך דאתניתך כו' כצ"ל:
ד"ה לדידיה דלא כו' הך שלישי הס"ד:
ד"ה וסבר דידי דוקא משנתי דוקא דבכזית כזית הוא דפליגי כו' כצ"ל. וכ"כ בס"י ובד"ח עירבוב התיב"ת:
בא"ד או דילמא דידהו דוקא ומפיו שמעוה ולדידי שיורי שייר לי ולא שנאה ולעולם כו' כצ"ל:
ד"ה אלא כזית כזית כו' ההיא דכזית וכזית כו' דתנן ליה איסתפק ליה כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה אמר ליה אביי כו' ותימא דמאי מקשי ליה רבא לאביי כו' והא דלא הקשו על אביי גופא דמשני לעיל לרבא דמתני' איירי בשני סימני' כו' ישנה לשחיטה כו' ולא משני ליה כדבריו דטעמא דר"מ מדאמר תמורה יתירה מיהדר קא הדר בה ולא בשיטת ר"י אמר משום דיש לשנות דאביי משני ליה אליבא דרבא ס"ל דר"מ פליג אפילו בתמורת עולה ושלמים ומשום תפוס לשון ראשון אפ"ה לא דמי למתני' אבל לדידיה לאביי לא ס"ל אלא ס"ל דטעמא דר"מ משום תמורה יתירה וכנ"ל מ"ה הקשו לרבא דמאי מקשי לאביי דהא אביי לא ס"ל הכי. ואין לדקדק נמי היכא שמעינן מהכא דר"מ לא כר"י ס"ל כיון דמתני' איירי דאמר בשני סימנים ואי לשניהם נתכוין הל"ל בסי' אחד וכיון דאמר בשני סימנים זא"ז ע"כ מיהדר קא הדר יש ליישב דמיהדר קהדר נמי ליכא למימר כיון דאמר כזית יתירה ואי לכזית א' נתכוין הל"ל כזית למחר בחוץ ועיקר טעמא של ר"מ דאמרינן מיהדר קא הדר משום תמורה יתירה נ"ל:
ד"ה כזית כזית כו' וגבי שאילת שלום אמרינן בגיטין כו'. פי' דאמרינן התם דף פ"ז ע"א דעדים החתומים על שאילת שלום בגט פסול דשמא על שאילת שלום חתמו ואסיקנא שאלו בשלומה וחתמו פסול דהוי מלתא באפי' נפשיה ומפסקת ושאלו וי"ו מוסיף על ענין ראשון וכשר דעל הכל העידו:
בא"ד ושאילו כשר ברוך הס"ד: ואח"כ: ד"ה עירוב מחשבות הוי קשה לי דכזית למחר בחוץ דאמר רבי מודה כו' כצ"ל:
בא"ד ועוד דסבר רבא כו'. ובקושי' זו מתורץ קושיא ראשונה דמביא שפיר ראיה משחיטה מכזית למחר כזית בחוץ דהוי כמו כזית למחר בחוץ ואפ"ה פליגי וק"ל:

דף לא.

גמרא לישנא אחרינא כו'. והכי פירושא ללישנא אחרינא דאי אמר ליה בניחותא אישמע מיניה דהך הוא דהוי כללא אבל כזית וכזית נמי פרטא כמו כזית כזית דאי ס"ל בכזית

וכזית נמי כללא כמו כזית למחר בחוץ הוי מהדר ליה בריתחא מאי תבעי לך על כזית למחר בחוץ ע"כ כללא הוי דאי פרטא א"כ כזית כזית מיבעי' והוי ליה לאשמעינן רבותא טפי דאפי' בכזית למחר בחוץ נמי פרטא אלא מדלא אתנייא לדידיה אלא חדא כזית כזית משמע דוקא כזית כזית הוי פרטא ולא כזית וכזית ומכ"ש כזית למחר בחוץ ומאי תיבעי לך ומדלא מהדר ליה בריתחא אלא בניחותא אישמע מיניה דלא מהדר ליה אלא על כזית למחר בחוץ דהוי כללא אבל כזית כזית וה"ה כזית וכזית נמי פרטא הוי כנלע"ד וקשה לשבש כל הספרים ומ"ו הב"ז מוחק זה:

רש"י ד"ה מאי תיבעי לך השתא כזית וכזית כו' אלא כזית כזית לפרט כו' כצ"ל:

ד"ה לישנא אחרינא גרסינן הס"ד וכצ"ל ומ"ו הב"ז גורס לא גרסינן ועיין מה שכתבתי בפנים:

ד"ה ויקץ כישן כו' ליעור משנתו ומביטולו שהיה מצטרף עם חוץ למקומו לפסול ולא לפגל חוזר כו' כצ"ל:

ד"ה אבל הכא כו' הילכך כי הדר אתי חצי זית דזמן לא פקע שם פסול ולמיחל כו' כצ"ל:

ד"ה והא אנן תנן כו' לא מיצטרפה עם מחשבת אכילת אדם כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ויקץ כישן כו' מצא מין את כו'. פי' כמו בשאר איסורים משום דאין בה ממשות רק מחשבה בעלמא:

ד"ה עירוב מחשבות כו' מניח הפיגול כו'. פירש כיון דמעיקרא לא הי' כשיעור פיגול ולא היה נקרא שם פיגול כ"א שם פסול:

ד"ה הא חזר ועירבן כו' תימא מה ענין זה אצל זה כו'. פי' בשלמא הכא גבי קרבן שהיה כשר וע"י שם פיגול ושם פסול נפסל הקרבן ועשה שם פיגול פעולת כמו שם פסול היאך יהיה חוזר לשם פיגול שכבר נתבטל משם פיגול לשם פסול אבל התם לא נתבטל שם ראשון מיניה דעדיין לא עשה פעולתו הילכך כשיצטרף עמו חצי ביצה ראשון למה לא יהא ראשון דעדיין שמו עליו נ"ל:

ד"ה נפלו שניהם כו' למ"ד יש נוגע וחוזר ונוגע הס"ד וכצ"ל. פירוש למ"ד במסכת חולין דף קכ"ד ע"ב דשני נגיעות מצטרפות אם נגע בשני חצאי זיתים זא"ז מצטרפות לטמא במגע ה"ה הכא עשאוה שניהם אע"פ שכל אחד בפני עצמו אין לו שיעור:

ד"ה אמר רב המנונא כו' שהיה בו כביצה כו'. פירוש דלא כפרש"י שפי' שלא היה רק חצי ביצה כשנטמא באב הטומאה וגם כשנטמא בולד הטומאה ג"כ לא היה רק חצי ביצה דאוכלים מקבלים טומאה אפי' בכ"ש ומביא ראיה מת"כ אבל תוס' ס"ל דאוכלים

אינן מקבלים טומאה בכ"ש רק בכביצה דוקא ומה שמביא רש"י ראיה מת"כ אסמכתא בעלמא הוא וכ"כ תוס' במס' שבת דף צ"א ע"א ד"ה אי לענין כו' עי"ש:

בא"ד משום דאין להפרד ממנו כדפירש ר"ת ולפי שפרשתי לא צריכא כו' כצ"ל. פי' כדפירש ר"ת לעיל גבי פיגול כיון דליכא שיעור מן הפסול אין מניח לו לפיגול להפרד מעליו ה"נ גבי טומאה:

ד"ה חישב שיאכלוהו כו' וצריך לפרש טעם כו' ואפשר לחלק בשלמא טמאים כיון דטמאים אסורים לאכל הבשר א"כ לגבי דידהו לאו שמיה אכילה אבל גבי כלבים אע"ג דאנן לא מאכילינן בשר קדשים לכלבים עכ"פ אם מאכילים אותו לגבי דידהו שמיה אכילה כיון דאשכחי' דאכילת בשר נמי ראוי לכלבים נ"ל. ועיין בתוס' לקמן דף ל"ו ע"ב דמחלקו בע"א:

ד"ה שאין אכילה כו' הא דבר שאין דרכו להקטיר לא כו'. פי' אע"ג דדרכו להקטיר עליו אימורים אפ"ה כיון שאין דרכו להקטיר בשר לא שמה אכילה ה"ה כשחישב שתאכלהו אש דהדיוט בשר קדש אע"ג דמצינו בי' אכילה בבשר דהדיוט כיון שאין דרכו לאכל בשר קדשים לא שמה אכילה:

דף לא:

גמרא חישב לאכל כזית ביתר מכדי א"פ מהו כו'. ולא דמי לבעיא דלעיל דאם חישב לאכל בשני בני אדם דפשטיה דהוי פיגול דאזלינן בתר מחשבתו בשלמא התם הוי אכילה באדם אחד מ"ה אזלינן בתר מחשבתו ומפגל אבל הכא אפילו באדם אחד לא הויא אכילה ומבעיא ליה אי מדמינן לאכילת גבוה או לאו:

שם לאכל כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כו' כצ"ל:

שם הא כחצי זית למחר וכחצי זית למחר פיגול כו' כצ"ל. ובד"ח עירבב הגירסא:

רש"י ד"ה ביותר מכדי א"פ כו' שבתורה קיימא לן כו' כצ"ל:

ד"ה ה"ג לאכול ולאכול דומיא דלהקטיר מצטרף כו'. והא דלא ניחא לרש"י כגירס' שלפנינו ודייק טעמא שאין אכילה והקטרה מצטרפים משום דהאי אכילה והאי הקטרה הא אי חשיבא הקטרה לאכילה מצטרפים אע"ג דהוי ביתר מכדי א"פ וכ"כ תוס'. וגם לעיל יש לדקדק למה לא ניחא למיפשט כגירסא זו ואפשר לומר דמ"ה לא ניחא לרש"י גירסא זו כיון דמסקינן לקמן אליבא דאביי דהיא גופא אתי לאשמעינן ולאו אדיוקא דאע"ג דהאי כי אורחיה מחשיב והאי כי אורחיה מחשיב אפ"ה אינו מצטרף לפ"ז ליכא למידק הא אי חשיבא הקטרה כאכילה מצטרף דהא כ"ש הוא דעל הקטרה לאו אורחיה

לחשוב בלשון אכילה וכי מחשיב לאו כי אורחיה מחשיב פשיטא דאינו מצטרף מ"ה גורס רש"י הא ולאכול ולאכול דומיא דלאכול ולהקטיר דהיינו לב' ב"א או ביותר מכדי א"פ מצטרף דמחשב על אכילת ב"א דאורחיה לאכול כנ"ל ברור ונכון כונת רש"י:

בא"ד ודכוותא דיקא לאכול כו' כצ"ל:

ד"ה הא מני כו' מצטרפין ר' אליעזר היא הד"א והס"ד:

ד"ה לאכול דבר שאין דרכו לאכול דהיינו אימורין וחושב כו' כצ"ל:

ד"ה אלא אימא כו' אין מצטרפין לפסול הא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול מצטרפין לפגל ואע"ג כו' כצ"ל:

ד"ה ומאי קמ"ל כו' דומיא דלהקטיר מאי קמשמע לן מצטרפת מרישא שמע מינה הס"ד והד"א וכצ"ל:

ד"ה ואי לאכול כו' לאו אדיוקא כו' כצ"ל:

ד"ה מדיוקא דרישא כו' הוא דהוי מחשבה כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ביתר מכדי א"פ כו' וי"ל דדילמא בלהקטיר כו' והא דפריך לקמן מרישא ש"מ כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר פסול כו'. ואף על גב דמרישא ליכא למשמע דדלמא בהקטרה מ"מ לענין צירוף פריך שפיר דמ"ש הקטרה מאכילה וק"ל:

ד"ה הא לאכול ולאכול כו' וא"ת דילמא לעולם כו'. פי' דמיבעי ליה תרתי שני ב"א ואדם אחד ביתר מכדי א"פ ובעי למיפשט תרווייהו מדיוקא חדא דילמא זיל הכא קמדחי ליה וזיל הכי קמדחי ליה ומנ"ל למיפשט תרווייהו:

בא"ד הוה מצטרף אע"ג דהוה כו' כצ"ל. פי' ולאו מדיוקא בעי למישפט הנך תרתי איבעיא אלא מגופא דמתני':

ד"ה ומאי קמ"ל כו' תימא טובא קמ"ל כו'. זה התימא אזל לפי שיטתן דכתבו לעיל בד"ה ביתר מכדי כו' דמרישא ליכא למשמע מיניה דדילמא בלהקטיר מיירי אבל לענ"ד לאו תמיה היא דאפשר לפרש דהמקשן סבר דמרישא איכא למישמע מיניה שני ב"א ויתר מכדי א"פ דהוי דומיא דכחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר ובלהקטיר ליכא לאוקמא כיון דקתני רישא לאכל כזית בחוץ כמו שכתבו תוס' לעיל ומשום הכא פריך שפיר מאי קמשמע לן דמרישא שמעינן נ"ל וברור הוא:

הדרן עלך כל הזבחים שקבלו דמן

פרק שלישי

תוס' ד"ה שהשחיטה כשירה כו' אפילו לכתחלה מדשני דתנן כו' כצ"ל. אבל תמיה לי לפ"ז דלא נקט דיעבד רק משום טמא ובאידך אפילו לכתחלה כשרים ה"ל למיתני הכל פסולין שוחטין ושחיטתן כשרה בזרים בנשים ובעבדים ובטמאים כו' והוה משמע הכל

פסולין שוחטין היינו אפילו לכתחלה ושחיטתן כשירה דיעבד קאי אטמא דלכתחלה לא ישחוט כדקתני במס' חולין דף ב' ודייק הכי בשלמא להלכות א"י דנשים ועבדים נמי לכתחלה לא ישחטו ונקט דיעבד משום הנך תלתא שפיר למיתני הכי כל הפסולים ששחטו כו' כיון דעיקר פסולים דנקט במתניתין לכתחלה לא ישחטו חוץ מזרים אבל השתא דעיקר פסולים דנקט במתני' שוחטים אפילו לכתחלה חוץ מטמא הל"ל למיתני כדתני' במתני' דחולין ואתי למעוטי התם נמי טמא דוקא דיעבד וצ"ע:

ד"ה ובטמאים מפרש כו' ואפילו אי לוקי להאי סוגיא בטמא כו' כצ"ל:

בא"ד דסמיך למחנה שכינה ואמרינן כו' כצ"ל:

בא"ד וחצי' בחול ועוד בסוטה פרק היה נוטל קתני והם אומרים כו' כצ"ל:

בא"ד ואי מדרבנן אסור מאי קושיא כו'. פי' דלמא הא דקאמר הוציא היינו מדרבנן אלא ע"כ דמותר אפי' מדרבנן:

בא"ד אע"פ שסמוכים ממש למחנה שכינה כו' כצ"ל. פי' שאר מקומות סמוכים יותר למחנה שכינה מעזרת נשים אפ"ה החמירו בעזרת נשים יותר:

בא"ד שער האיתן המשמש כו'. פי' אבל בשאר לשכות כגון בית המוקד לא גזרו ומ"ה לא היה צריך סכין ארוכה כ"כ בשאר לשכות:

בא"ד אף חוץ לחיל ולהר הבית כו' כצ"ל: פי' ומשום דנדה אסורה אף בהר הבית:

בא"ד בצידי העזרה דשחיטתן בצפון כו' כצ"ל:

בא"ד מ"מ למ"ד מרחק צפון היאך שחיט בסכין ארוכה עשרים ושתים אמה אין לחוש בכך דשחיטה כשירה בדיעבד קאמר ושמא יגעו בבשר כו' כצ"ל. פי' וקאי אדלעיל דבקדשי קדשים לא אפשר ליה אפילו לפי' ר"ת מ"ה כתבו דאין לחוש כיון דשחיטה כשירה בדיעבד קאמר ושמא יגעו נקט משום ק"ק דבקדשי קדשים לא שייך שמא יגעו כיון שהיה רחוק ממנו ק"ב אמה נ"ל. וגירסא שלפנינו הוא גירסת מ"ו הב"ז ואינו מן הצורך כאשר כתבתי:

בא"ד וה"ר אפריס מפרש כו'. פי' ומיירי שנטמא כשהיה בגגות ועליות. ובזה שקטה קושי' מ"ו הב"ז:

דף לב.

גמרא ששחטו דיעבד אין כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה יחזור הכשר כו' ובפרק ראשון שנינו כו' כצ"ל. פי' למ"ד הולכה שלא ברגל לאו שמה הולכה הגירס' יחזור לכשר:

ד"ה נתנו פסולים כו' היסוד יחזור הכשר כו' כצ"ל:

ד"ה וכי מאין כו' כהונה והלא לא נאמר בה כהן הס"ד והד"א:
ד"ה והקריבו כו' בזר הס"ד:
ד"ה ומה סמיכה כו' לקמיה הס"ד:
תוס' ד"ה ת"ל והקריבו כו' וי"ל דאי לאו דרשא דהכא כו' אבל ר"ש אע"ג דס"ל התם וי"ו מוסיף על ענין ראשון ולפ"ז איכא למשמע מוהקריבו איפכא דאפילו שחיטה פסולה בזר כדאמרינן התם ואיכא נמי הך דרשה דתשמרו את כהונתכם אפ"ה י"ל דלא ממעטינן שחיטה ויליף מהיקישא או אפשר לומר דסמך על מאי דמסקינא התם מדגלי רחמנא ביום הכיפורים גבי פרו של אהרן כו' עי"ש. אבל תמיה על מעיקרא דדינא דסוגיא דהכא איתא נמי במסכת יומא דף כ"ז ע"א דס"ד דשחיטה פסולה בזר מדכתיב תשמרו את כהונתכם וגו' הא ברייתא ערוכה שם דף כ"ד ע"א דממעטינן שאר עבודות דאין הזר חייב מיתה עליהם מדכתיב בהאי קרא ועבדתם דרשינן עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה לפ"ז היאך ס"ל דילפינן מהאי קרא דבעינן אפילו בשחיטה כהן כמו דממעטינן לענין מיתה ממעט נמי שחיטה מהאי קרא דלא בעינן כהן וצ"ע ליישב:
ד"ה מאי שנא סמיכה כו' והקשה הרב רבי יעקב דאורלינש דבפ"ב כו'. וקושיא זו אינה מובנת לי דכמו שמיישבי תוספת סוגיא דלקמן לפרש"י כמ"ד ביאה במקצת לאו שמה ביאה מיושב נמי פרש"י דהוכרח לפ' הכי בהמקשן דפריך מ"ש דע"כ ס"ל כמ"ד דלאו שמה ביאה ואינו מן הצורך לפנים למעיין בה וק"ל:
בא"ד והתם פי' בקונטרס דהיינו קרא כו'. יש מקשין דאין זה כפרש"י בספרים שלנו אלא מבואר שם להדיא דמקרא דלרצונו לפני ה' וסמך וגו' דריש פ' ויקרא דריש כן וכפרש"י להדיא בחומש ע"כ. ול"נ דרש"י מביא לקמן פסוק וסמך את ידו וגו' ובקרא דלרצונו וגו' כתב וסמך ידו ולא כתיב את ידו ובפר כ"מ כתיב וסמך את ידו מ"ה כתבו תוס' דהיינו קרא דכתיב בפר כ"מ. ואפשר דלקמן טעות המדפיס הוא כיון דרש"י בחומש ג"כ דריש מהאי קרא דלרצונו אבל מוטב להצדיק דברי תוס' נ"ל. ומ"ו הב"ז הקשה ג"כ קושיא זו:

דף לב:

רש"י ד"ה ה"ג שוחט את בן כו' לפני ה' הס"ד. ואח"כ: ד"ה מה נגיעה סתם במקצת היא הס"ד וכצ"ל:
ד"ה שחל שמיני כו' בעל קרי שמשתלח כו' כצ"ל:
ד"ה אע"פ כו' לא יכנס לעזרה וישחט בסכין ארוכה דטבול יום כו' בהקומץ רבה הס"ד וכצ"ל. ומ"ו הב"ז מוחק זה ולא ידעתי טעמו וקשה לשבש כל הספרים:

ד"ה הואיל והותרו כו' מותרים היום הס"ד:

תוס' ד"ה ורבי יוחנן כו' א"כ איכא לאו דלא יטמאו את מחניהם ואין עשה כו'. אע"ג דתוס' כתבו לקמן ע"ב ד"ה לענין מלקות כו' דעשה דפסח שיש בו כרת דוחה ל"ת ועשה מ"מ הקשו שפיר למאי דמסיק אפילו למ"ד ביאה במקצת שמה ביאה ואידי ואידי עשה שיש בו כרת הוא ואפ"ה אמרינן הואיל והותרו לצרעתו הותרו נמי לקריו דילמא הא דהותרו דעשה דפסח שיש בו כרת ידחו לעשה דמצורע שיש בו כרת אבל לדחות לעשה שיש בו כרת ול"ת לא הותרו כנ"ל ברור ונכון:

בא"ד דמחוסר כיפורים דזב כו' כצ"ל:

בא"ד הבא בטומאה דלא יאכלו כו' כצ"ל:

בא"ד דזב בעל שלש ראיות כו' כצ"ל:

בא"ד ולאו מלשון זבח כו'. פי' דאביי לא דריש דמחו"כ לא עייל מדכתיב גבי זב וביום השמיני יביא וגו' יבא לפני ה' אל פתח וגו' דמשמע כל זמן שלא הביא הזבח לא יבא לפני ה' דאי מהכא דריש א"כ גבי נזיר טמא נמי כתיב הכי כדפריך התם אלא ע"כ טעמי' דאביי כיון דאיכא תרתי ט"י ומחו"כ אבל נזיר לאו טבול יום הוא אלא מחו"כ לחוד:

בא"ד אלא טבול יום משום קריו ומחוסר כו' כצ"ל:

בא"ד וכולהו טמאים איירי אפילו דטמאי מת ושרץ כו' כצ"ל:

ד"ה א"ל מטונך פי' ממשאך כו' כצ"ל:

בא"ד דאדרבא משם סייעתא כו' כצ"ל:

בא"ד אבל מאתמול לא כו'. פי' בליל שמיני:

בא"ד דייק טעמא דעולא כו' כצ"ל:

בא"ד מטונך אהרן ובניו כתובים בפרשה כו'. והנה רש"י כתב שם דבמנחת ישראל כתיב הקרב אותה בני אהרן וגו' למעוטי בנות אהרן ולא הביא מפסוק דכתיב גבי מנחת כהנים זה קרבן אהרן ובניו דזהו הוה ראיה עדיפא וכן משמע לשון הש"ס דמהך קרא קדריש דקאמר אהרן ובניו כתובים בפרשה ע"כ לרש"י דמבניו לא ממעטינן נקבות דמשמע נמי זכרים ובזה מיושב הקושי' מה שמקשה הרא"ש סוף מסכת בכורות על רש"י עיי"ש:

בא"ד וא"ת אי מטעם כו'. פי' בשלמא בל"ז לא היה קשה מידי די"ל דבא לאשמעינן היכא דראה בליל שמיני דליכא הטעם הואיל והותרו לצרעתו אפ"ה יכנוס מטעם יביא עשה כו' אבל השתא שכתבו דמודה עולא דאם ראה בליל שמיני שאין מכניס ידיו לבהונת למחר הקשו שפיר:

דף לג.

גמרא ואי אמרת ביאה במקצת לא שמה ביאה כו' אבל למ"ד ביאה במקצת שמה ביאה אע"ג דס"ד השתא כר' ליכא למיפרך לסמוך לפני הפתח ולייילה ולשחטיה אצל הפתח מבפנים הא עכ"פ לא הוה כמו שאר סמיכה שהיה במקום שחיטה ממש ומדנקט כל הסמיכות שהיה שם קורא עליהן אני תכף כו' ולא קתני כל הסמיכות שהיה שם במקום סמיכה שחיטה. חוץ מזה הוכיח תוס' במסכת סוטה דף ל"ט ע"א ד"ה כל כהן כו' דאתי לאשמעינן דכל התכיפות שיעור כדי מהלך ך"ב אמה דלא הוה תכיפה כמו סמיכה של מצורע שהיה מהלך משער נקנור עד בית מטבחים שהיה ך"ב אמה ולא חשיבא תכיפה וכ"פ רמ"א באו"ח סי' קס"ו ובזה נסתלק השגת בעל המחבר מ"א על רמ"א ותוס' בדין זה עיי"ש:

רש"י ד"ה שהיתה בשעת כו' ומכניס ידיו לעזרה כו'. פי' שהיה מכניס ידיו לעזרה למ"ב ומוציאים לו את האשם לחלל שער נקנור:

ד"ה לעייל ידיה כו' שהפתח מכוין כנגד כו' כצ"ל:

ד"ה הכי גרסינן כו' במזרח שבשער כו' כצ"ל:

ד"ה שמא ירבה כו' יותר משהיה צריך. פי' היכא דהרבה בפסיעות שיעור כרת כדי השתחויה:

ד"ה סמיכות אשם כו' כשאר אשמות כו' מהיקישא דכחטאת כאשם כו' כצ"ל:

ד"ה תכף לסמיכה כו' במקום שסמך ישחוט והאי דסמכינהו קרא להיקישא סמכינהו כדאמרינן הס"ד. ואחר כך ד"ה מה סמיכה בטהורים כו' וסמיכה דפשיטא לן בה משום כו' כצ"ל וכן הוא הגירסא בכל הספרים. פי' דס"ד דאיצטרך להיקישא וסמך ושחט ולא למקום שיסמוך ישחוט ופריך כיון דאיצטרך להיקישא ע"כ תכף לסמיכה שחיטה נמי דאורייתא דאל"כ היאך פשיטא לן דסמיכה בטהורים כיון דאתיא כמ"ד ביאה במקצת לאו שמה ביאה אפשר דמעייל ידיה וסמיך אלא ע"כ דתכף לסמיכה שחיטה דאורייתא ומ"ה פשיטא לן דסמיכה בטהורים כמו שפרש"י ומ"ו הב"ז מהפך הגירסא כמו שלפנינו ואינו מן הצורך לשבש הגירסא אם לא ע"פ טעות דמוכח והגירסא זו ניחא לי יותר להמעיין בה נ"ל. ועוד אפשר לומר דכוונת רש"י שכתב להיקישא סמכינהו כדאמרינן היינו כדאמרינן בפרק הקומץ מה סמיכה בזרים כו'. או להיקש דמה שחיטה ביום כו' כדאמרינן במסכתין ד"כ:

תוס' ד"ה וליעבד פשפש כו' דרבנן בעלמא וא"כ שפיר קרינא כאן הכל בכתב כו'. פי' כיון דמדאורייתא מותר לסמוך להדיא א"כ ליכא קרא בהדיא דנעביד פשפש:

ד"ה ניעול ונסמך כו' ולא דמי לשאר טמאים שמשלחין כו' כצ"ל:
ד"ה סמיכת אשם כו' בין לא יהא אשם כו' כצ"ל:
בא"ד דטעון סמיכה משום ספיקא כו' כצ"ל:
בא"ד שתים בכל אחד כו' כצ"ל:
בא"ד תנופה חיים טעונים סמיכה כו' אמאי לא קאמר כו' כצ"ל:
בא"ד ודבר תימא הוא במאי סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא דהא לעיל בפ"ק ילפינן כו' הד"א וכצ"ל:
בא"ד דאינה באה אלא להכשיר קשה הא דאמרינן כו'. פי' כיון דאיכא היקישא עדיפא ממה שכתב רש"י דאינו בא אלא להכשיר נ"ל.
בא"ד אשם מצורע יוכיח כו'. ודבריהם אינם מובנים לי דאיכא למיפרך מה לאשם מצורע שכן אינה טעונה תנופה שחוט משא"כ בשלמי צבור שטעונים חיים ושחוטין:

דף לג:

רש"י ד"ה בתרומה כתב כו' היא כטובלת יום כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה לענין מלקות כו' לאו דביאה במקצת כו' כצ"ל:
בא"ד ועוד קשיא ליה אפילו לאו גרידא כו'. פי' אפילו את"ל דר"י לפרושי ברייתא אתי כיון דלאו תנא הוא כמו שכתבו תוספת לעיל וא"כ אפילו עשה אין בו אלא לאו גרידא אפ"ה היכי דחי ליה כו' נ"ל. ובזה מתורץ נמי דלא תקשה דאפשטא דברייתא ה"ל להקשות דאמר מוטב שיבא עשה כו' הא בעידנא דמעיקר לעשה דט"י לא מקיים לעשה דפסח וק"ל:
בא"ד וי"ל דעשה שיש בו כרת חמור כו'. פי' ודחי לעשה שאין בו כרת וללא תעשה. ולפ"ז הקשו שפיר לעיל בדף ל"ב ע"ב בד"ה ור"י אמר כו' כאשר כתבתי לעיל עי"ש:
בד"ה אבל בפסח איכא כרת הס"ד. ואח"כ ד"ה הכי גרסינן רבי יוחנן אומר כו' הרבה כדמפרש ביבמות הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ההוא בתרומה כתב כו' אלא וזר לא יאכל כי קדש הם דכתיב גבי קדש עצמה ומתרומה לא ילפינן הס"ד וכצ"ל. ועיין בתוספת מסכת מכות דף י"ד ע"ב דמתרצי שם בע"א:
ד"ה אזהרה לאכול כו' וקאמר רחמנא לך התם בשעריך תאכלנו כו' כצ"ל:
בא"ד אלא טומאה הנוהגת במעשר דכתיבי בקרא כו'. פי' כיון דבהאי קרא לא תוכל לאכל וגו' לא כתיב אלא מעשר דילפינן מבשעריך תאכלנו וגו' אזהרה שלא תוכל לאכול מעשר בין בטומאת הגוף בין בטומאת עצמן ואי הוה ילפינן אזהרה לשאר קדשים נמי

ממעשר לא הוה ילפינן אלא טומאה שנוהגת במעשר ה"ה בשאר קדשים אבל ט"י שמותר במעשר מותר נמי בשאר קדשים מ"ה איצטרך הכא אזהרה לשאר קדשים אפילו מה שמותר במעשר:

בא"ד ושמא קרא דלא תוכל הוה מוקמינן כו'. פי' קאי על קושיא ראשונה אי לאו (הכי) [צאן קדשים: האי] קרא בכל קודש וגו' הוה מוקמינן האי קרא דלא תוכל לדיוקא אטמא האוכל דהיינו טומאת הגוף דמסתבר טפי אע"ג דהאי קרא בשעריך תאכלנו מיירי בין בטומאת הגוף בין בטומאת בשר ואכתי טומאת בשר לא הוה ידענא אבל השתא דילפינן אזהרה לטומאת הגוף מבכל קודש לא תגע ע"כ לא תוכל לאכל בשעריך אתי אפילו לטומאת בשר וק"ל:

ד"ה תניא כוותיה כו' דהתם קאי אקראי דנגיעה דמעשר או דתרומה דלעיל מיניה מקשי ואיפוך אנא וצריך לחלק בין כו' כצ"ל. פי' דלעיל מיניה מקשי איפוך אנא דלמא האי קרא במים יובא וטמא עד הערב קאי למעשר דטבול יום אסור ליגע במעשר אבל תרומה טבול יום מותר בנגיעה אע"ג דבאכילה אסור מ"ה מייתי ראיה מהאי קרא בכל קודש לא תגע דכמו בקדש נגיעה כאכילה ה"ה תרומה אבל בכל קודש (האי) [צאן קדשים: קאי] בקודש ולא בתרומה:

בא"ד חד בזב וחד ביולדת גבי תרומה לא צריכי כיון דחזינא כו' כצ"ל:

בא"ד אלא דוקא לקדש שצריך כו' כצ"ל:

דף לד.

רש"י ד"ה ואכתי מיבעי ליה כו' וכיון דלאחר זריקה כו'. פי' כיון דיליף מיניה אזהרה לאוכל מדאיתקש קדש למקדש דבר שיש בו נטילת נשמה כרת ועונשו הוא לאחר זריקה והיכא יליף מיניה לפני זריקה:

ד"ה ה"ג ורבא אמר כו' לאחר זריקה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה שקדשו בכלי כו' דאפי' כרת דטומאת הגוף כו' כצ"ל:

ד"ה ולאו הבא כו' שנויה בתורת כהנים ומסקינן כו' כצ"ל:

ד"ה כ"פ בחיה כו' לעשה ואמוראי נמי איפוך כו' כצ"ל:

ד"ה הייתי אומר כו' בתריה איל וצבי הס"ד:

תוס' ד"ה והבשר לרבות כו' לשוייה אוכל מוהבשר מידי כו' כצ"ל:

בא"ד כאוכל מוהבשר כו' כצ"ל:

בא"ד ודברי תימא הוא מנלן כו'. קושיא זו הקשו תוספת במסכת חולין ג"כ דף ל"ה ע"ב והניחו ג"כ בקושיא ולענ"ד לא קשה מידי דרש"י כתב כאן ובמסכת חולין שם מוהבשר

יתירה דריש דרישא דקרא בבשר משתעי ובמסכת פסחים דף ל"ה ע"א כתב רש"י דמויו"ו יתירה דריש לרבות עצים ולבונה ולפ"ז שפיר ילפינן מיניה תרתי אפילו עצים ולבונה:

ד"ה ואפ"ה כו' אוכל בקדשים דקאמר התם כו' כצ"ל. פי' התם על הא דקאמר על חיבת הקדש דמכשר מעלה בעלמא היינו מדרבנן והתם מביא ראיה מהך ברייתא טבל ועלה אוכל במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפרתו אוכל בקדשים דגם כן משום מעלה ואי אמרינן דמעלה היינו מדרבנן והא מקראי נ"ל בפרק הערל אלא ע"כ הך מעלה היינו מדאורייתא וע"ש בפסחים ברש"י דף ל"ה ע"א ד"ה תנינא ולפי מה שפרש"י שם לא קשיא מידי. ועיין במנחות דף ק"ב ע"ב דשם כתב רש"י בפי' דחיבת הקדש דאורייתא וצריך ליישב:

ד"ה שקדש בכלי כו' וחבירו לחבירו כולן מעלו כו'. פי' ואי הקרדום כ"ש ה"ל דין עולה דכולן מעלו:

בא"ד שהיה חותה מן המאוכלות כו'. פי' והיה קרובים לדשן ולא הוה עצים:

בא"ד אלא בי"ה כו'. ועיין לקמן בתוספת דף ס"ד ע"א ד"ה מן כו' דפי' לאו דוקא מן המאוכלות הפנימיות דלקטרת בעינן דוקא גחלים ושם חשבינהו דשן:

בא"ד דהיינו דמשני להו לגוזרין כו' כצ"ל:

בא"ד כמה דלא משפי להו כו' כצ"ל. ועיין בתוספת מנחות דף ק"א ע"א ד"ה אע"ג כו' דכתבו שהיה קורדם מיוחד שהיו משפין העצים ואותו קורדם היה כ"ש:

ד"ה אלא כמעביר כו' גבי זבן לי ליתכא כו'. פי' דב"ה אמר לשלוחו זבן לי ליתכא חצי כור ואזל וזבן ליה כור דאמרינן התם דמוסיף על דבריו הוה. ולענ"ד לא צריך עיון כלל דהתם הוה כמוסיף על דבריו לענין זה דליתכא מיהא קני לוקח ואין ב"ה יכול לחזור בו דיש בכלל מאתים מנה דעכ"פ אמר ליה דלזבן ליתכא ה"ה ה"נ אם הביא בהמה וחיה דבהמה כשרה וחיה פסולה וה"ה התם נמי אם אמר לשלוחו זבן לי ליתכא מהאי שדה דוקא ואזל וזבן משדה אחר אפי' ליתכא כמו שאמר לו ב"ה נמי לא קני הלוקח דהוה כמעביר על דבריו כמו הכא ונכון הוא:

דף לד:

רש"י ד"ה מי עשה כו' לזריקה או דלמא לא אלימא זריקה כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה אין לך כו' אלא זריקה מחשבת כו' כצ"ל:

ד"ה למטה בחטאת כו' ישפך הס"ד:

ד"ה למעוטי שיריים כו' לאמה הס"ד:

ד"ה כנגד היסוד כו' לקמן הס"ד:

ד"ה מנא ידעי כו' לא מעשה היה אלא כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה פסול מהו כו' ולא יהיה עוד כו' כצ"ל:
בא"ד דאע"ג דקיבל פסול וזרק קיבל כשר וזרק לאו כלום היא מאי טעמא דשיריים נינהו כו' כצ"ל:
ד"ה למעוטי שיריים כו'. והא דאמרינן כו'. פי' ואם לא קיבל כל דמו הזריקה פסולה ופשיטא דשיריים שבצואר בהמה לא הוה שיריים ומשני היינו למצוה:
ד"ה ולהוי דיחוי כו' תימא אם נתן כו'. פי' מאי פריך ולהוי דיחוי דלמא מתני' איירי דעביד מעשה איצטבא ואין הפסול מקרבן לגבי מזבח לא בהולכת רגל ולא בהושטת יד רק מעשה איצטבא בעלמא:
בא"ד ועוד תיקשי ליה קרא כו'. פירוש דמקרא משמע שהזרים מוליכים הדם לזרוק כמו שפרש"י לעיל דף י"ד ע"ב ד"ה ויזרקו כו' תיקשי ליהוי דיחוי:
בא"ד ונראה דהא דפריך כו'. לפ"ז יש לדקדק דעביד צריכא כה"ג דאי אשמעינן פסול ה"א דעביד מעשה איצטבא ולא הוה דיחוי אבל הנך תרתי הוי דיחוי קמ"ל ויש ליישב:
ד"ה כל שבידו כו' דאין מצוה כו'. פי' הואיל ונפטר מלכסות לא נתחייב להוציא מן הדיחוי כדי לחזור ולכסות. ועיין במסכת סוכה דף ל"ג ע"א בתוספת ד"ה נקטם כו':

דף לה.

רש"י ד"ה היו בגדיו מטושטשין לעיל בפרק ו' כצ"ל:
ד"ה ואין חייבים כו' פטור הס"ד:
ד"ה וטמא אם כו' בזבח כשר הס"ד וכצ"ל:
ד"ה אלל של כו' כצ"ל:
ד"ה ושוין ר' שמעון כו' מהניא בהוא דדבר שאין דרכו לאכל הוא ומחשבת שריפה נמי לא מהניא בהו דאמחשבת אכילת מזבח כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה פיגול בזבח כו' דירך אמו הוא ומיהו אין מחשבתו מפגלת הזבח דדבר שאין דרכו לאכל הוא כך פירש כו' כצ"ל:
בא"ד ומיהו היכא דנתפגל העוף כו' כצ"ל:
בא"ד ונמצא בה בן ד' חי כו' כצ"ל:
בא"ד דשריפה כתיב בקרא הס"ד וכצ"ל. פי' אף שיש בה דין נותר מ"מ א"צ שריפה:
ד"ה פיגול באלל כו' היינו אלל ובההוא מיירי הכא ובעולת העוף איירי כו' כצ"ל:
ד"ה באכילת פרים כו' דחק דלעיל מיירי כו' כצ"ל:

דף לה:

גמרא וביצי תורין כולן לא כו' כצ"ל:

שם דקתני סיפא כולן לא מפגלין כו' כצ"ל:

שם כאן מחמת הזבח כו'. והא דמשני על ברייתא דלעיל דתני שליל ושליא וחלב המוקדשים וביצי תורין לא מפגלין את הזבח ולא מתפגלין מחמת עצמן פירושו דמתפגלים מחמת הזבח לא איירי הך תנא ולא בא לאשמעינן אלא דאין מפגלים את הזבח ולא כו' אבל מחמת הזבח יש חילוק דשליל ושליא מתפגלים מחמת הזבח וחלב המוקדשים וביצי תורין אפילו מחמת הזבח אינן מתפגלים:

רש"י ד"ה אימורים כו' שהוא גופא של זבח כו' כצ"ל:

ד"ה בטבול יום כו' כהן הס"ד:

ד"ה מאי לאו כו' דחישב אבשר עצמו כו' כצ"ל:

בא"ד אלעזר הס"ד וכצ"ל:

ד"ה לא לינת אימורים הא דקתני דפסלה כו' כצ"ל:

ד"ה הכי גרסינן כו' מפגל את הזבח כו' כצ"ל:

ד"ה מאי לאו כו' או להקטיר מקצת אימורים חוץ לזמנו לא נתפגלו כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

ד"ה וליטעמך כו' הא הני תרתי כו' כצ"ל:

ד"ה לא פיגל כו' הזבח הס"ד:

ד"ה מכשיר כו' ירדו הס"ד:

ד"ה ומודה ר"ע וכו' זכר הוא הס"ד:

תוס' ד"ה הא שליל כו' דמשמע הכא דאשליל כו' כצ"ל:

ד"ה אלא בדוקין כו' בחנם פירש דבהדיא דריש לה כו'. ולענ"ד נראה דרש"י פירש הכי אפילו למ"ד בחולין דף כ"ב ע"ב דמן התורים ומן בני היונה אתי למעוטי תחלת הציהוב שבזה ובזה פסולים ולא למעוטי נרבע ונעבד וא"כ לר"ע דאית ליה נרבע בעופות כדמוכח לקמן דף פ"ה ע"ב ע"כ מנ"ל כדהקשו תוספת לקמן אלא ע"כ יליף מדכתיב מן העוף ולא כל העוף ומ"ה מפרש רש"י דמחוסר אבר פסול משום הקריבהו נא לפחתך נ"ל וברור הוא. ועיין שם במסכת חולין דף כ"ג ע"א בתוספת ד"ה תמות כו' מה שהקשו שם:

דף לו.

גמרא ומי איתא ליה לר"י האי סברא והתניא כו'. יש מקשי' בפשיטות ה"ל למיפרך דבמתני' דידן לא פליג ר"י אמחשבת פנים וכאן פסיל במחשבת פנים עכ"ל והניחו קושי' זו בצ"ע. תמיה לי להמניח קושי' זו בצ"ע דלאו קושיא היא כלל דאמתני' ליכא למיפרך דהוה אמרינן דבמתני' לא פליג ופליג בברייתא כדמשני לעיל דף נ"ד ע"ב כר' שמעון עיין שם אבל השתא דמשני דר"י לא פליג כלל משום דסבירא ליה בעינן משום שיהא משולש פריך שפיר נ"ל ואינו צריך לפנים ומ"ו הב"ז הניח ג"כ קושיא זו בצ"ע:

רש"י ד"ה הכי גרסינן כו' לשון נותר הס"ד:

ד"ה ועוד טעמא כו' והינוח הס"ד:

ד"ה שהקריבוהו טמאים כו' וכן שיאכלהו ערלים ושיקריבהו ערלים הס"ד וכצ"ל ואח"כ ד"ה זבח כו':

ד"ה הכי גרסינן כו' בדבר התלוי באחרים הס"ד וכצ"ל:

ד"ה לערב דמן כו' אין דם מבטל דם וכיון דעירב לא פסל מחשבת עירוב נמי לא פסול הס"ד וכצ"ל:

ד"ה וליפלוג כו' בחישב ליתן את הניתנין בפנים בחוץ והנתנין בחוץ חישב ליתן בפנים קא אקשי דהתם כו' כצ"ל:

ד"ה קסבר ר"י כו' מחשבה חוץ למקומו כתיב כו' כצ"ל:

ד"ה דבר רע כו' שלא ישחוט בדרום החטאת כו' כצ"ל:

בא"ד כלומר לא תזבחנה ע"מ להכניס דמה כו' כצ"ל:

בא"ד ולאו בהכנסה ממש קמזהר ליה כו' לפי' אין למידק ת"ל דאהכנסה כבר אזהר קרא וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' דאפשר לומר דמקרא זה ליכא אזהרת לאו אלא שאם הובא דמה באש תשרף וקרא זה ס"ד דאתי לאזהרת לאו מ"ה מפרש רש"י דהא בזריקה קאי:

תוס' ד"ה תרי קראי כו' באם אין ענין דמפסח כו' כצ"ל. פי' דמפסח לא ילפינן שאר נותר דמה לפסח דפוסל בו שלא לשמה ושלא לאוכליו מ"ה צריכא תרי קראי:

ד"ה שיאכלהו טמאים כו' מודים דיאכלהו בבשר כו' כצ"ל:

בא"ד אי עביד מחשבתו מיפסל כל הקרבן כו' כצ"ל:

בא"ד ואי לא קאי להוציא רק אדם כו' כצ"ל. פי' דבדם כל כמה דלא נזרק לא אישתראי בשר באכילה:

ד"ה קסבר ר"י כו' וי"ל דס"ד דר"י כו'. פי' דידע טעמא דרבנן דבעינן מקום משולש רק ס"ד ר"י לא בעי:

ד"ה וק"ל בשכיפר וא"ת למ"ד כו'. פי' בשלמא אי אמרינן דפסלה תורה בשהכניס אפי' לא כיפר ומשום ג"ה דוקא בחטאת ולא בשאר קרבנות אבל השתא דאמרינן בשכיפר דוקא וטעמא דתנן שלא במקומו על מזבח הפנימי א"כ שאר קרבנות נמי למ"ד לאו כמקומו דמי. ובזה יתורץ ג"כ קושיא מה שיש מקשים כאשר כתבתי בפנים דאמתני' לא הוה מצי למיפרך דהוה אמרינן דמתני' איירי בחישב להכניס דמה לפנים אבל לא ניתן על מזבח פנימי מ"ה לא פליג ר"י דאפילו אם הכניס לר"י במזיד כשר אם לא כיפר מכ"ש במחשב להכניס אבל השתא משני דמ"ה לא פליג ר"י דבעינן מקום שיהא משולש משמע אפילו חישב להכניס וליתן ממזבח פנימי פריך שפיר כנ"ל ברור:

בא"ד דיאספנו או אם יש כו' כצ"ל:

ד"ה הכא דחשיב כו' ומחשב מחשבה פוסל כו' כצ"ל:

בא"ד מחשב להכניסן בלא לכפר פוסל כו' כצ"ל:

בא"ד בשעת זביחה והכי קאמר דחישב לא כ"ש כו' כצ"ל. פי' כיון דתלי רחמנא מה שהוא רע במקום אחר אמרתי במחשבה וזה א"א דלא שייך כפרה במחשבה כלל אבל בתורת פיגול אע"ג דלא איפסל במעשה אפ"ה מחשב פוסל דלא בהא תליא רחמנא:

דף לו:

רש"י ד"ה אמר רבא כו' מחשבת הינוח הוי כו'. פי' אע"ג דאין המחשבה קמייתא מועלת לענין פיגול מ"מ כמחשבת הינוח דמי:

בא"ד למעיקרא איפסיל ליה כו' כצ"ל:

בא"ד או בפיגול או בשתיקה כו' כצ"ל:

ד"ה התם כו' פיגול הס"ד:

ד"ה למחר פסול כו' דזריקה דלא שרי' בשר באכילה כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה שיאכלוהו טמאים לא דמי לאכילת כלבים כו'. פירש אליבא דמסקנא כאן דלא הוה פיגול:

ד"ה בשר פסח כו' וצריך לדקדק כו'. ובהקומץ הקשה ג"כ קושיא זו ומשני דשקולים הם וכאן הניחו בצ"ע אפשר ליישב כיון דמסיק הכא טעמא דמרבינן אימורי ק"ק משום דחזו לגבוה קודם שנטמאו וטעם זה לא שייך (כלל) [צאן קדשים: בלן] ויוצא ע"כ לאו שקולים הם:

הדרן עלך כל הפסולין

פרק רביעי

רש"י ד"ה לפיכך הואיל כו' שלא ניתר בראשונות כו' כצ"ל:

ד"ה ישפך כו' משמע מדלא כתיב סביב דילפינן מיניה כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה מניין כו' כיון דמכשרי אף בחטאת ויליף לקמן מוכפר אע"פ כו' כצ"ל:

בא"ד והוה אמינא שעשאן הכתוב כמתנה אחת ולא כיפר כו' כצ"ל:

בא"ד אלמא דב"ה נמי דרשי ליה (כל) [צאן קדשים: כו']. פי' השתא [לוח תיקונים מהדורה משנית: קשה] להנך תנאי דמפקע ליה להאי לדם זבחיך ישפך לדרשא אחרינא א"כ לב"ה שאר קרבנות וחטאת מנ"ל דאם נתנן במתנה אחת כיפר:

בא"ד ומיהו יש לדחות דשאר זבחים ידע מדלא שנה כו' כצ"ל. פי' הנך תנאי ס"ל דהא דפשיט לן בדמים האמורים למטה שבמתנה א' כיפר משום דלא שנה בהן לעכב ולאו מדם זבחיך ישפך דאיצטרך לדרשא אחרינא:

בא"ד אלא פשיטא לי דנגמור חטאת כו' כצ"ל:

בא"ד ומהאי טעמא כו'. פי' כיון דלא שנה לעכב א"כ היה להקשות בשאר קרבנות והיה כשרה בולא כלום:

דף לז.

רש"י ד"ה והנשאר בדם כו' למיכתב מה תלמוד לומר בדם הד"א והס"ד: ואח"כ ד"ה אלא על כו':

ד"ה ורבי ישמעאל כו' דעל כרחך לר"ע לא אתיא כו'. פי' הא דקתני מנין לניתנין בזריקה כו' לא אתיא כר"ע:

בא"ד וקדרש להו תו כו'. והא דלא פריך מר"י דמתניתין גופא דס"ל פסח פוטר של זבח ע"כ משום דס"ל דזריקה דשאר זבחים בכלל שפיכה דפסח וא"כ תרתי מנ"ל די"ל דר"י יליף פסח בשפיכה מקרא אחרינא ולא מדם זבחיך ישפך כדאיתא בספרי והובא בתוספת ושאר זבחים דבשפיכה יליף מודם זבחיך ישפך אבל לאידך ברייתא דר"י יליף פסח מודם זבחיך ישפך פריך שפיר:

ד"ה תרי תנאי כו' ולא פליג ר"י אדר"ע בהאי כו'. וליכא למימר דאפ"ה פליג וטעמא דר"י דפסח עיקר כמו שכתב רש"י לקמן כיון דס"ל דפסח אינו בכלל שאר זבחים דבשפיכה דוקא:

תוס' ד"ה תרי תנאי כו' בזריקה כשירים בשפיכה כצ"ל:

בא"ד ותנא דברייתא סבר בזריקה דאי כר"ע דאמר פסח כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י ובד"ח נדפס בצדו נ"א ואיני מבין דבריו:

בא"ד משמע דרבי יאשיה שפיכה דר"י קאמר כו'. פי' מדאמר ר"י אין צריך כו' ואי רבי יאשיה מרבה לענין זריקה כבכור היאך קאמר אין צריך הא מודם זבחיך ילפינן שפיכה ור"י זריקה קאמר אלא ע"כ דריש נמי לענין שפיכה מרבה מ"ה קאמר שפיר א"צ לענין שפיכה לפ"ז היאך פרש"י מאן דאית ליה פלוגתא לית לי' פסח בשפיכה דילמא אפי' למאן דאית ליה פלוגתא ס"ל פסח בשפיכה ויליף מקדש הם כרבי יאשי' ודם זבחיך אתי לשאר זבחים דבשפיכה:

בא"ד וכי פריך כו' עד היינו כו'. והיא גירסת מ"ו הב"ז. וכתב דכוונת' דהיאך קאמר אבא חנן דשאר קרבנות לא הושוו מתן דמים הלא כל הקרבנות הושוו לר"י בזריקה בר מפסח ומעשר דבשפיכה ע"ז תירצו דשאר קרבנות חלוקים מחטאת דבאצבע עכ"ל. ודבריו אינם מובנים לי חדא דקושיא זו אינו שייכת לכאן ולא תליא בקושית התוספת על רש"י כיון דרבי אבא פריך אליבא דרבי יצחק ור"י ע"כ ס"ל דכל הקרבנות הושוו דבזריקה כיון דיליף פסח בשפיכה מודם זבחיך ישפך ליכא קרא לשאר קרבנות שאם נתן בשפיכה דיצא ועוד שבלאו אצבע לא הושוו כל הקרבנות לחטאת דחטאת ד' מתנות שהן ארבע ולמעלה מחוט הסיקרא משא"כ שאר קרבנות ולמה כתבו דוקא לענין אצבע דלא הושוו ולענ"ד הגירסא נכונה כמו גירסת א"א זקיני הגאון ז"ל וכך היא הגירסא בהדיא קדריש ודוחק לומר וכי פריך הכא מניין לניתנין בזריקה כו' דאתי למעוטי חטאת דבאצבע כו' כצ"ל. פי' וקאי אדלעיל דלעיל דייק תוספת מדקתני בברייתא מנין לניתני' בזריקה ע"כ פסח בשפיכה דאי פסח נמי בזריקה א"כ כולהו בזריקה והיאך שייך לומר לניתנים דמשמע דאיכא דליכא בזריקה והשתא כתבו דילמא פסח נמי בזריקה כמו שאר קרבנות והא דקתני מנין לניתנים בזריקה אתי למעוטי חטאת שאם נתנן בשפיכה לא יצא מ"ה כתבו כיון דבחטאת באצבע בהדיא כתיב בה מהיכא תיתי לומר דבשפיכה אלא ע"כ למעוטי פסח דבשפיכה ואם נתנן בזריקה לא יצא כנ"ל ברור:

בא"ד וכי פריך הכי ור"י האי קרא מפיק ליה כו' הוה מצי למימר כו' כצ"ל:

בא"ד מכל מקום מההוא דהאשה כו'. פי' דאתיא דלא כמאן דלר"י כולהו בזריקה אפילו פסח ולר"ע לא ס"ל הניתנים בזריקה שנתנן בשפיכה דיצא והתם משמע דאית ליה תרתי פסח בשפיכה והניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא:

בא"ד ועוד מנ"ל לר"י כו'. פי' לרשב"ם שמדקדק מדברי ר"י דס"ל דמתנותיהם שוים ואף פסח בזריקה וטעמא דפוטר את הזבח משום דפסח עיקר לפ"ז היאך מדקדק מדבריו דס"ל דזריקה בכלל שפיכה ואי משום דודם זבחיך מיותר דלמאי איצטריך לכל הניתנין כו' שבמתנה א' כיפר:

בא"ד אי פסח בשפיכה לר"ע א"כ דריש לקרא דדמו כר"י כצ"ל. אבל הגירסא דס"א לכ"ע אינו נכונה כיון דפריך לכולהו לישנא וללשון רש"י לחד תנא ר"י ליתא ליה פסח בשפיכה אבל ר"ע לכולהו לישנא ס"ל דפסח בשפיכה. ופירש דדרש דמו כר"י דקאי אבכור לחוד ולא אפסח דאי אפסח א"כ פסח בזריקה כמו בכור ור"ע בשפיכה ס"ל:

בא"ד כר"י הגלילי דהכא הס"ד וכצ"ל ואח"כ ד"ה אחד תם כו' בבכור תם רישא דקרא כו'. פי' דלקמן ילפינן מיהיה לך להיקש לחזה ושוק של שלמים שנאכלין לב' ימים ולילה א' וזה לא שייך בבעל מום מ"מ ילפינן הכא מרישא דקרא בשרם לשון רבים א' תם וא' ב"מ:

דף לז:

גמרא אלא מעתה לטטפת כו' יש מקשי' למה לא פריך לב"ש דס"ל אם למקרא ליבעי ששה בתים. אבל לפי מה שכתבו תוספת בסנהדרין דף ד' ע"ב ד"ה טט בכתפי שתים כו' יתורץ גם קושיא זו עי"ש:

רש"י ד"ה לימד על בכור כו' ודמם וחלבם כו' כצ"ל:

ד"ה היינו דכתיב כו' וולדן הס"ד:

ד"ה כבכור ומעשר דאין כו' כצ"ל:

ד"ה אין לי כו' קריבה וקיימא לן כו' הד"א:

ד"ה הוא זבח פסח הוא הוא קרב כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה קדש הם כו' תימא דבפר"ק דתמורה בין אביי ורבא אין תמורתו קריבה [צאן קדשים: ואביי] נפקא להו (דמכתב) [צאן קדשים: דמדכתב] לה' הוא קרב ואין תמורתו קריבה ואביי מוקי הם שיהא בהווייתן ורבא מוקי הם לבכור ומעשר שנתערבו בכל העולין שקריבים לגבי מזבח ועוד קשה כו' כצ"ל. ועיין בתמורה דף ה' ע"ב. ובד"ח נדפס בצדו נ"א ואין להבין:

ד"ה שמעתי שתמורת כו' משום דפסח עצמו לא קרב לא קרבה תמורתו ולילישנא קמא דרבא דפרק מי שהיה טמא אפילו המיר בו לאחר שחיטה ולילישנא בתרא היכא דהמיר קודם שחיטה דוקא וההוא לישנא לא קאי דאיתותב התם וקצת קשה הא דדרשינן קדש הם (הבכור) [צאן קדשים: אבכור] ומעשר ופסח הם קריבים ואין תמורתן קריבה דלא הוי מעין אחד דגבי פסח אם המיר בפסח עצמו שקרב לשם פסח תמורתו נמי קריבה דאם איתא דלא קרב אמאי איתותב התם לשון שני של רבא מדדרשינן הוא קרב ואין תמורתו קריבה לימא דברייתא בהכי מיירי הוא קרב כלומר פסח קרב ואין תמורתו

קריבה כשהוא מימר בפסח דחזי ועוד דרשינן התם אם כבש כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י והמעיין בסוגיא דהתם יראה לעינא שגירסא נכונה הוא ואינו צריך לפנים:
ד"ה טט בכתפי כו' אתו למניין ד' בתים בלשון כו' כצ"ל. פי' בכל לשון בפני עצמו רומז על ד' בתים וכ"כ בסנהדרין שם:
ד"ה אלא מעתה כו' ותימא דגבי כו'. פירוש דגבי דבר המקבל טומאה ותעשה ולא מן העשוי כשירים לדפנות וכיון דסוכה דפנות נמי משמע אם כן ליפסול נמי דבר המקבל טומאה לדפנות וגם מן העשוי בפסול:

דף לח.

רש"י ד"ה וטמאה שבועים כו' לטפויי פלגא מתוס' שבעים על שבועיים דהוי נ"ו ואהני' מקרא כו' חציו של נ"ו הס"ד וכצ"ל: ואח"כ. ד"ה בעי למיתב כו':
ד"ה שאני התם כו' נדה הס"ד:
ד"ה וכפר כו' וכשבה של חטאת יחיד שכולן כו' כצ"ל:
ד"ה לא עשה כו' לה הס"ד:
ד"ה ולא יוכיח כו' דמים שאינם חטאת ולא נאמר כו' כצ"ל:
ד"ה איזהו דבר כו' כשר ד' וכפר כו' כצ"ל:
ד"ה ואימא וכפר כו' דחדא מיהא מעכבת כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה התם חד כו' דקרנות משמע מניינא כו'. אע"ג דתוס' כתבו לעיל דקרנות דמי לטטפת שאין המנין כתוב בפירוש היינו שאין המנין כתוב בפירוש כמו לטטפת כיון דטט בכתפי שתים פת באפריקי שתים המניין של ד' בתים כתיב בפירוש אבל גבי קרנות אף ע"ג דמשמע נמי מניינא מ"מ לא משמע כמה:
ד"ה ארבעים ותרין חצי ע' כו'. והא דלא ניחא להו כפרש"י משום דלפרש"י לא דמי לקרנות דהתם אהני המקרא לטפויי ואהני מסורת לבצורי והכא איפכא לפרש"י דאהני מקרא לבצורי מהתוספות ואהני מסורת לטפויי פלגא דהתוס' מ"ה כתבו תוספות דה"נ מהני המסורת לטפויי פלגא דע' ולבצורי פלגא די"ד ואהני המקרא לבצורי פלגא דע' ולטפויי פלגא די"ד:
ד"ה דנין חטאת כו' לפר זה פר יה"כ כאשר עשה לפר זה פר כהן המשוח להיקישו כו' כצ"ל:
בא"ד לומר דמעכבו ולמה צריך קרא הס"ד וכצ"ל. ועיין בסנהדרין דף ד' ע"ב ד"ה דנין כו' דמתרצי קושיא זו:
ד"ה וכיפר כו' כדין שאר דמים הניתנים למטה שנים שהן ד' אבל כו' כצ"ל:

בא"ד ואחת שהיה אחת והיינו תרי כו' כצ"ל:
בא"ד ודברי רש"י יש לפרש כו'. פי' דלא איפסוק מסדר דבאמת פריך וכפר שלישי אתי לא' למעלה וג' למטה דכשר וה"ה כולן למטה דכשר:
בא"ד ולדבריך ד' וכפר כו'. פי' לכולן למטה ומה שאת אומר הוא הדין כולן למטה לא טוב דאין לדמות זה לזה דהתם עכ"פ א' למעלה:
ד"ה כמצליף כו' ירושלמי מצליף כמשטברר פירוש שמטה ידו כו' כצ"ל:

דף לח:

רש"י ד"ה לא אגילויה כו' כדכתיב לטוהר הס"ד וכצ"ל:
ד"ה כי איתשיל כו' וב"ה הס"ד:
ד"ה להיתירא איתשיל כו' הד"א:
ד"ה חוץ אחד מהן הזורק אותה כו' כצ"ל. ובד"ח מוחק תיבת מהן ואינו מן הצורך:
בא"ד כאלו ניתז קודם כו' כצ"ל:
ד"ה שירים כו' כמו הראשונה הס"ד וכצ"ל:
ד"ה כתחלתן כמתנה כו' כצ"ל:
ד"ה טעון כיבוס בתמיה הס"ד:
ד"ה הא מני ר"נ כו' דאפי' בשירים נמי טעון כיבוס הס"ד פי' ודייקינן תרווייהו מן הראוי לקרן ומן הראוי ליסוד טעון כיבוס אבל לרבנן דס"ל דשירים לא טעון כיבוס ה"ה דליכא למידק מן הראוי לקרן דהיינו מג' מתנות דטעון כיבוס דהוי כמו שירים:
תוס' ד"ה וליתניה גבי כו' ונ"ל מדלא קאמרי ב"ה כו' כצ"ל:
בא"ד לא מפגלא דא"כ הוה ליה למימר כו' כצ"ל:
בא"ד אין בו פיגול לב"ש אי משום כו' כצ"ל:
בא"ד או שמא אפילו לא נשפך ונתן השנים כו' כצ"ל:
בא"ד לאשמעינן דהיינו קרבו כל כו' כצ"ל:
בא"ד והשתא ממ"נ אפילו סברי ב"ש מפגלי' בחצי מתיר הוו לקולא כו' כצ"ל. פי' וקאי אדלעיל דכתבו דאי ס"ל דמפגלים בחצי מתיר וא"כ אף בפיגול הוי חומרא לב"ש מ"ה לא תני בעדיות אבל השתא מתוס' מוכח דמפגלים בחצי מתיר הוה קולא לב"ש היכא דנשפך:
בא"ד ואכתי קשה ליה כו' כצ"ל:
בא"ד היכא דלא נשפך ונתן כו' כצ"ל:

בא"ד דמפגלי' בחצי מתיר ולימא דנשפך דוקא הוי מקולי ב"ש ולמה ליה למימר בעדיות כו' כצ"ל. פי' לימא דנשפך דקתני בתוספתא דוקא נשפך דלא הוי פיגול ובזה הוי מקולי ב"ש ובלא נשפך הוי ב"ש לחומרא דמפגלים בחצי מתיר ס"ל ומ"ה לא תני בעדיות כיון דבלא נשפך הוי פיגול לב"ש ופיגול איתשיל נ"ל. ומ"ו הב"ז הגי' כאן ללא צורך:

ד"ה הגה"ה הא מני ר"נ כו' למימר אלא ולפום ריהטא כו' כצ"ל:

בא"ד דטעון כיבוס וחיוב חוץ וטעון כיבוס דחדא היא מילתא דפשיטא היא ועל זה כו' כצ"ל:

בא"ד ומיהו כל זה אמר רב פפא לקיים דבריו ולהכי כו' כצ"ל: פי' כל זה עד כי תני' וכו' אמר רב פפא לקיים דבריו:

בא"ד מהך בתרייתא כו'. פי' מהך בתרייתא דאוקימנא בג' מתנות אבל מקמייתא ליכא סייעתא מכח קושי' ולטעמיך:

דף לט.

גמרא ולא עיילא לגאו בסופן כו' כצ"ל:

שם ליפלוג וליתני בדידה כו'. לעיל דמשני כי תניא ההיא בג' מתנות שבחטאת לא הוי מצי למיפרך ליפלוג בדידיה בין ג' מתנות לשירים דהמ"ל דשירים באמת חייב בחוץ וטעון כיבוס כמו הג' מתנות רק לענין מחשבה דאין מועלת כמו בג' מתנות ובזה לא איצטריך לאשמעינן דכבר תני בהדיא באידך ברייתא יצאו שירים כו' אבל בדמים חיצונים דלא תני בשום ברייתא פריך שפיר:

רש"י ד"ה אין והתניא בניחותא הס"ד וכצ"ל וכן הוא בס"י:

ד"ה דמים כו' שפיכה ליסוד הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ומחשבה מועלת כו' כצ"ל:

ד"ה נטענין יסוד כו' כצ"ל:

ד"ה ועשה כאשר כו' לפר כו' הד"א:

בא"ד וסרסהו ועל כרחך כו' כצ"ל. ובאמת לא היה צריך רש"י לכל זה דע"כ לאו להכי הדר ואקשינהו דא"כ לא ליכתוב כל הזאת כלל וכיון דכתיב כאשר עשה כן יעשה ילפינן הכל מפר כהן משיח אלא דעדיפא פריך רש"י:

תוס' ד"ה הא מני ר"נ כו'. ועוד קשה דקאמר ר' יוחנן התם ר' נחמיה כדברי כו' כצ"ל:

בא"ד מ"מ רישא כו'. פי' ר"נ איירי בפנימי':

בא"ד וצ"ל דסוגיא דשמעתא כו'. פי' כיון דלר"י זה בזה תליא משום דמעכבי מחייב עלייהו בחוץ והכא משמע אע"ג דלא מעכבי מחייב עלייהו בחוץ ועיין (בתוספתא) [בתוספות] דיומא דף ס' ע"ב ד"ה תנא כו' דדחו סברא זו:

בא"ד ובריייתא לא קשיא לר"י כו'. פי' כיון דלר"י זה בזה תליא ע"כ ס"ל בחיצונים כולה לפטורי א"כ ליפלוג בדידיה:

בא"ד קורא אותו תחלת עבודה לקמן כו'. פי' לפי המסקנא דלקמן דפלוגתא דר"נ ור"פ איירי בחיצונים ומ"ה השיב לו ר"ע תאמר בשירי הדם שאין מעכבין עבודה משמע דפנימי' מעכבין עבודה כמו תחלת עבודה:

בא"ד כל זה מדברי רב אדא ולדבריו דר"ע הש"ס הכי קאמר כו' כצ"ל:

בא"ד שירי מצוה הן דמשמע כו' כצ"ל:

בא"ד לדברי עצמו השיב לו דפליג כו' כצ"ל. פירוש השתא לר"א דלא פליגי אלא בחיצונים לפ"ז לא שייך לומר דר"נ השיב לדבריו של ר"ע דלדידיה שירים מעכבים אפילו חיצונים דהא ר"נ מודה דחיצונים אינם מעכבים מ"ה כתבו תוספת דלדבריו דר"ע הכי פירושא דלא תיקשי לר"א כיון דס"ל דפליגי בחיצונים לרבינו תם ובפנימים מודה ר"ע דמעכבים הא ר"ע סתמא קאמר שירי מצוה הם משמע אפילו פנימים וקאמר הש"ס לדבריו קאמר הכי דבאמת ס"ל אפי' פנימים אינו מעכבים אבל הפלוגתא עם ר"נ לא איירי אלא בחיצונים נ"ל:

בא"ד ובזה לא היה מקשה דלא מצינו שום תנא כו' כצ"ל:

בא"ד והתם פריך שפיר דר"י אדר"י כו' כצ"ל:

ד"ה ועשה לפר כו' בסמוך דמקבעי' למימר כו' כצ"ל:

בא"ד למתן ד' ומנ"ל לכפול בהזאות וי"ל דמסתברא דועשה לכפול בהזאות אתי ומצי נמי קאי אמתן ד' לכפול בהזאות דועשה לכפול כל מה דאמר בענין אתי אבל לומר דועשה למתן ד' אפילו דועשה לא משמע להוסיף בפר העלם על שתי המתנות כו' כצ"ל וכ"ה בס"י. פי' דאי אמרינן ועשה למתן ד' אתיא ע"כ בא להוסיף ב' מתנות וזה לא משמע. ומ"ו הב"ז גורס כמו שלפנינו ונכנס בדוחק ליישב וקשה להמעיין ע"ש:

דף לט:

רש"י ד"ה יכול שאני כו' להיות בפנימי ונשרפים הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ת"ל כו' לזה מרבה ולא לאחר הס"ד וכצ"ל:

ד"ה מרבה אני כו' כדאמרינן בשבועות הס"ד:

ד"ה וכפר וכפר מ"מ אף ע"פ כו' הד"א:

ד"ה ונסלח כו' בהדיא וכפילא דועשה כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה לפר זה כו'. ועוד קשה דלר"י דדריש לקמן כו' כצ"ל. פי' דלמאן דדריש מחוקה לא קשיא ל"ל תיפוק ליה מהיקישא דפר העלם דבר כיון דס"ל דחוקה קאי אף על דברים שנעשים בבגדי לבן בחוץ דהיינו הגרלה ווידוי דמעכבים וזה לא נוכל לילף מפר העלם דבר מ"ה איצטרך חוקה אבל לר"י דס"ל דדברים שנעשים בבגדי לבן בחוץ לא מעכבים ויליף מוכלה מכפר דמתנות מעכבים הקשו שפיר ת"ל מהקישא:
בא"ד דלר"י שיריים מעכבין ניחא כו'. פי' דאי לאו וכלה ה"א דונסלח דכתיב גבי פר העלם דבר אתי למעוטי אף ע"פ שלא נתן שירים כדדריש הכא וכל שירים הפנימים אינם מעכבים אפי' דיה"כ מ"ה איצטרך וכלה לאשמעינן דשירים הפנימיים מעכבים ולא דרשינן ונסלח כמו שכתבו תוספת לקמן בד"ה ומכשיר כו':
בא"ד וי"ל דאיצטרך כו'. פי' ובזה מתורץ נמי קושיא ראשונה כיון דאיתא בפר יוה"כ מאי דליתנהו בפר העלם דבר ע"כ פר יוה"כ איתקש לפר העלם דבר ולא פר העלם דבר לפר יוה"כ ואי לאו ועשה ה"א לענין עכובא נמי לא איתקש פר העלם דבר לפר יוה"כ מ"ה איצטרך ועשה:
בא"ד העלם דבר תוספת עד ושעירי ר"ח וא"ת כו' כצ"ל. פי' דמכאן עד ושעירי ר"ח הוא תוספת אחרים והשתא הקשו למה באמת לא ילפינן מהיקשא דפר יוה"כ לכולהו מלתא אף לז' הזאות שעל טהרו:
בא"ד דאיתקש לפר העלם כו' כצ"ל:
בא"ד מריבוי דהאי קרא לא ילפינן כו' כצ"ל. פי' ולא תימא ועשה ל"ל ולילף כל הקרבנות דאתי מריבוי דהאי קרא וגם פר העלם דבר מפר יוה"כ מ"ה כתבו דקרבנות דאתי מריבויי לא ילפינן זה מזה:
בא"ד וניגמר עיכובא בכולהו מפר כו' כצ"ל:
בא"ד ולשתי הכליות ולמתן כו' כצ"ל:
בא"ד ולפירוש זה כו' כצ"ל:
בא"ד משל העלם וילפינן שבע כו' כצ"ל:
ד"ה ושעירי ר"ח כו' בשריפה כפנימיים הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ונסלח כו' ושפך דמו אל יסוד כו' כצ"ל:
בא"ד איצטרך ונסלח ומדאיתקש פר כו' כצ"ל:
בא"ד אמין דלא חייץ הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ומכשיר אני כו' דלכל הפחות חטאת החיצונות כו'. אף ע"ג דסוגיא דהכא כמ"ד אפילו שירים הפנימיים לא מעכבי כדמפרשי לקמן הכי פירושא דהך תנא דהכא דמוקי

לונסלח למעוטי שירים ולא הזאות וס"ל דאתי למעוטי שיריים פנימים משום דכיון דבחטאת החיצונים כ"ע מודה דלא מעכבי מ"ה מסתברא טפי לאוקמי בשיריים ולמעט אפילו הן פנימיים:

דף מ.

רש"י ד"ה לא נצרכה אלא לר"ש כו' כצ"ל:

ד"ה ת"ל כן כו' לפר זה פר יוה"כ הס"ד וכצ"ל:

ד"ה נפקא ליה כו' דמצי למיכתב אשר כו' כצ"ל:

בא"ד באהל מועד למה לי למיכתב אשר באהל מועד אלא על כל הקרבנות אשר באהל מועד אתי האי אשר בתרא דמשום מזבח לא איצטרך כו' כצ"ל וכ"ה בס"י. פי' דכבר כתיב המזבח אשר לפני ה':

ד"ה פשיטא לא גרסינן כו'. פי ל"ג לפר זה י"כ פשיטא אלא ה"ג לפר זה פר י"כ למאי הילכתא לעכב ואהא פריך פשיטא:

ד"ה דאמר דברים כו' הבדים הס"ד:

ד"ה הקדים מעשה לחבירו לא עשה כו' הד"א:

תוס' ד"ה מתן ד' כו' וי"ל דלא תימא כו'. פי' משום דרוצה לדקדק אין לי אלא מתן ז' מתן ד' מנין מ"ה קאמר טעמא שמעכבים בכ"מ ודוקא מתן ז' ולא מתן ד' ולא ילפינן ממתן ד':

בא"ד ונראה לי דאחת כתיבי בעלמא מינה לא נילף למתן השתים הנוספות כו' כצ"ל. פי' כיון דכתיב קרנת חסר לא משמע אלא קרן א' רק ר"ש ס"ל יש אם למקרא וקרינן קרנות והוי שתים וכיון דלא כתיב אלא אחת לא ילפינן תרתי מחדא:

ד"ה לא נצרכא כו' וי"ל דנהי דר"ע ס"ל מקרא עיקר מ"מ לדרשא פורתא כו' כצ"ל. פי' באמת ר"ע ס"ל מקרא עיקר ומ"ה לא דריש התם בקידושין המסורת רק המקרא והא דדריש בפ' כ"ש גם המסורת היינו לדרשא פורתא דסמיך אמצות מצות ריבה ה"ה בסוכה דדריש המסורת ללולב א' סמיך אקרא פרי עץ הדר דלא משמע אלא חד וכ"כ תוספות בהדיא בפסחים דף ל"ז ע"א ד"ה עוני מ"ה דריש נמי המסורת אבל מקרא עיקר ס"ל:

בא"ד ולא שייכי לפלוגתא בין מקרא למסורת הס"ד וכצ"ל והשאר יש למחוק וכ"ה בס"י:

ד"ה לסמיכה כו' מדכתב הפר לימד כו' כצ"ל:

בא"ד פר יוה"כ לסמיכה הס"ד: אח"כ ד"ה ה"מ עבודה כו' ואע"ג דנפקא ליה להוא תנא כו' כצ"ל:

ד"ה אמר רב נחמן כו' כאביי ס"ל דלרבי ירמיה כו'. יש מקשים לפ"ז אליבא דאביי לא צריך לשום תירוץ דלמא לפר זה פר יה"כ אתי לסמיכה ושירים דלא כתב בפ' יוה"כ

דלעיל מצריך ר"י כן יעשה אפי' כי כתיב לפר וא"כ מאי פריך הכא וצ"ע עכ"ד. ולענ"ד לאו קושיא היא כלל דפריך להך תנא דברייתא דמוקמא כן יעשה למתן ד' דלמא אתו לסמיכה ולשירים אע"ג דכתיב לפר דצריכא כדעביד ר"י לעיל דהך תנא ע"כ ס"ל דשירים לא מעכבין דדריש ונסלח אע"פ שלא נתן שירים אלא ע"כ הך תנא ס"ל דאיכא לימוד אחרינא לסמיכה ולשירים בי"ה כדאמרינן לקמן והובא בתוספת ד"ה סמיכה כו' מ"ה מוקמי' כן יעשה למתן ד' לפ"ז פריך שפיר למאי הילכתא ומ"ו הב"ז הקשה ג"כ קושיא זו. ועיין ע"ב בתוספת ד"ה תניא כו' דנמי מתרצי קושיא זו:

ד"ה לא נצרכה כו' ושתי כליות דגם תרווייהו שעירי ע"א וכן כהן משיח כתיבי כו' כצ"ל:

בא"ד יום הכיפורים באת ובדם כו' כצ"ל:

בא"ד מקיש פר ראשון כו'. פי' דהכי משמע פשטי' דקרא ועשה לפר יה"כ כאשר עשה לפר כהן משיח אבל לפר החטאת דלפר היינו פר כהן משיח והחטאת היינו שעירי ע"א אין נחשב היקש:

בא"ד מנין למילף מפר העלם ולמהוי כמאן דכתב כו' כצ"ל. פי' לר"י איכא למימר הכי דכמאן דכתיבי בגופיה דדריש לפר זה פר העלם דבר אבל לרבי מא"ל:

בא"ד בשלמא יותרת לא קשיא כו'. פי' לרבי יותרת נמי לא הוי כמאן דכתב בגופיה:

בא"ד דאייתר בפר כו' כצ"ל:

בא"ד לא מוטבל אצבעו מן הדם דרש אלא מן והזה מן הדם דכתיב בפר כו' כצ"ל. אבל מה שמגיה מ"ו הב"ז באצבעו תיבת אצבעו לא כתיב בפר כהן משיח רק והזה מן הדם ז' פעמים וגו'.

בא"ד שיריים שבאצבע דלא וזה כו' כצ"ל:

בא"ד דאיתיא בכל חטאת כו' כצ"ל:

בא"ד ילפינן מק"ו חיצונים מפנימיות כו'. פי' כיון דמכשרינן אמין שבאצבע בפנימיות כ"ש בחיצונים דמקלינן רק לפ"ז יש לדקדק לר"ת כתיב בחיצונים בדם וטבילה בהדיא א"כ נילף פנימיות מק"ו מחיצונות לחומרא בדם וטבילה וצ"ע:

דף מ:

רש"י ד"ה להכשיר אמין תמן תנינן כו' כצ"ל:

ד"ה כו' מכדי טבילה בכלי זה ובפחות כו' כצ"ל:

בא"ד בדם ולא קרינא בדם:

ד"ה שאם לא כו' אירע פר העלם כו' כצ"ל:

ד"ה הושוו מעשים כו' לשל זה הס"ד:

ד"ה אלימא דפר כו' של זה שכל עבודותיהן כו' כצ"ל:
ד"ה תאמר שיושוו פר משוח ופר כו' כצ"ל:
ד"ה שכן שניהם כו' פר משוח ומעשה כו' כצ"ל:
בא"ד כניסתו שעיר הנעשה כו' הד"א:
תוס' ד"ה תניא כו' דר"ע נפקא ליה כו' כצ"ל:
ד"ה ומה במקום כו' ר"י על לפר זה כו' כצ"ל:

דף מא.

רש"י ד"ה הושוו מעשים כו' דהא במאי דפריש כו' כצ"ל:
ד"ה אמר רב פפא כו' על שגגתם ופר העלם כו' כצ"ל.
בא"ד ובהיקשא גמר להו מפר כהן משוח דכתיבי ביה בהאי קרא להכי איצטריך כו' כצ"ל:
בא"ד דהא בלאו הכי כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה הושוו כו' אלו ואלו על הפרכת אלו ואלו על הקרנות אלו ואלו באצבע ואע"ג כו' כצ"ל:
בא"ד רבינו שמואל דכל זה כו' כצ"ל:
בא"ד דא"כ למה לנו ללמוד כו'. פי' דלרש"י אע"ג דלא כתיב את בדם וטבילה בשעיר כמאן דכתיבי ביה דמי בפר יוה"כ נמי נימא הכי:
בא"ד בחשבון דבשעיר כו' כצ"ל:
בא"ד עכ"ל וקשיא היכא כו' הד"א:
בא"ד יום הכפורים גופיה לא קאתי לאת כו' כצ"ל:
בא"ד ושעיר יום הכפורים כו' כצ"ל:
בא"ד והשתא לא קאמר כו' כצ"ל:
בא"ד למאי דכתב בהו כו' כצ"ל:
בא"ד כיון דלרבי כתיב לפר לרבות פר יום הכפורים כו' כצ"ל. פי' והאי ק"ו הוא פשוט ור' נמי ס"ל:
בא"ד כל שכן שעירי יום הכפורים ע"כ והס"ד וכצ"ל:
ד"ה ואתא ליה כו'. וא"ת רבי דלית ליה כו'. פי' אפילו הק"ו דפרש"י דמפרש הק"ו פשוט דתחילת דינו דפר העלם ושעיר יה"כ בק"ו ראשון דהושוו מעשים למעשים לענין את בדם וטבילה נמי רבי לית ליה מדדריש לפר זה פר יה"כ לאת בדם וטבילה לפ"ז מהיכא

יליף ליה שעיר יה"כ לאת בדם וטבילה. ולא זו הקושיא שהקשו תוספות לעיל ומ"ו הב"ז נכנס בזה בדוחק עי"ש:
בא"ד תיפוק ליה מהיקישא דהכי ותנא ליה הכא ובאיזהו מקומן לר"י דדבר כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז מגי"ה ותו כמו קושיא אחרינא ודבריו אינם מובנים לי לשבש הגירסות שלא לצורך:
בא"ד משמע דקודם. פי' דיליף התם בק"ו דדבר הלמד בק"ו שילמד בהיקש מדבר הלמד בהיקש שחוזר ומלמד בק"ו משמע דהא קודם:

דף מא:

גמרא אבל יותרת ושתי כליות כו'. יש מקשין דה"ל לר"ת לתרץ דאי מקרא דהחטאת ה"א דלא הוקש לפר העלם אלא בדבר שמעכב כפרה כדמשני ר"י לעיל עכ"ד. ויש ליישב כיון דהך תנא ס"ל דוכן יעשה אתי למתן ד' ולפר זה פר יה"כ לכל מה שאמר בענין משמע אפי' לסמיכה ולשירים אע"ג דאינו מעכב כפרה אפ"ה אתי בהיקישא לפ"ז ה"ה שעירי ע"א נמי לילף מפר העלם בהיקישא לכל מה שאמר בענין אפילו לדבר שאינו מעכב כפרה מ"ה מתרץ בע"א נ"ל ומ"ו הב"ז הקשה נמי קושיא זו:
רש"י ד"ה פמליא שלו כו' דרוב צבור סרחה כביכול כו' כצ"ל:
ד"ה כיון שנתן כו' המתיר ורבנן סברי כו' הד"א:
ד"ה פסול ואין כו' מעכבות בו וכולן כו' כצ"ל:
ד"ה אפי' כדקתני כו' ליהוי פיגול אלא לאו כו' כצ"ל:
ד"ה כתיקנה לפיגול כו' ואשמעינן דלא אמרינן כו'. פי' לרבנן אפי' כולן שלא כתיקנן לפיגול ואחת כתיקנה לפיגול נמי פסול ואין בו כרת דס"ל עד שיפגל בכל המתיר והא דקתני כולן כתיקנה לפיגול לאשמעינן נמי דלא אמרינן ע"ד ראשונה עשה:
תוס' ד"ה אבל יותרת כו' לאגמורי לשעירי ע"א כו' כצ"ל:
ד"ה והא תנא כו' שבע על טהרו ביה"כ מנ"ל כו'. פי' לפרש"י לכולה מילתא יליף מינה אפי' לעיכובא הא ע"כ לאו לכולהו מילתא דא"כ ז' על טהרו מנ"ל עיכובא:
בא"ד בין לאת בדם וטבילה בין ליותרת ושתי כליות כו'. אע"ג דתוספת כתבו לעיל דף מ' ע"ב ד"ה תניא דליותרת ושתי הכליות ליכא למימר דהא בעבודת דם הוקשו התם כתבו אליבא דתניא כוותיה דר"פ דע"כ ס"ל הכי דהא דקאמר לכל מה שאמר בענין היינו דוקא לאת בדם וטבילה כר"פ והכא כתבו אליבא דהמקשה דלא ס"ל הכי אלא לכל מה שאמר בענין אפילו ליותרת ושתי הכליות:

בא"ד חטאתו על שגגתו ל"ל גבי שעירי ע"א ואמאי מצרכה כו' כצ"ל. ואינו מובן לי דקושיא זו כבר תירצו לעיל בד"ה אבל כו' דאי לאו הך היקישא דחטאתו לא הוה דרשינן ליה הכי ואי תימא דתוספת כתבו דהמקשן לא ס"ל הך סברא קשה דהוה ליה לתרץ הכי ולמה משני תנאי הוא. ויש ליישב בדוחק:

בא"ד והשתא להאי תנא כו'. פי' להאי תנא דלא דריש לפר זו פר העלם וגם לא דרש כאשר יורם:

ד"ה ממאי מדקתני כו' היינו משום דאיכא למיגזר כו'. פי' והכא במתניתין דאם נתן כולן כתיקנן כו' דפסל נמי איכא למיגזר אטו מתנה א' שבחטאת החיצונה. יש מקשים לפ"ז היכא דייק הא אחת שלא כתיקנן וכולן כתיקנן פיגול דילמא נמי פסול ואי הוה תני הכי ה"א דוקא בזה דראשונה שלא כתיקנן פסול משום דאיכא למיגזר אטו מתנה א' שבחטאת החיצונה אבל אם כולן כתיקנן והאחרונה שלא כתיקנן כשר גמור דליכא למיגזר אטו חטאת החיצונה דבחטאת החיצונה בכי האי גוונא נמי כשר מ"ה תני כולן כתיקנן כו' לאשמעינן דאפילו בזה נמי פסול משום הך גזירה ע"כ. אבל שיבוש הוא דאפ"ה דייק שפיר דא"כ ליתני סתמא לפיכך אם נתן אחת שלא כתיקנן פסול דמשמע בין ראשונה בין האחרונה אלא מדקתני הכי דמשמע דוקא אחרונה שלא כתיקנן פסול אבל אם הראשונה שלא כתיקנן פיגול:

דף מב.

רש"י ד"ה רבי אליעזר כו' פוטר בחצי מתיר כו' כצ"ל:

ד"ה והא אמר רבא כו' רבי אליעזר ואמר רבא כו' הד"א:

ד"ה דתנן כו' ר' אליעזר ור"ש אומרים כו' אלמא עבודה הוא כו' כצ"ל:

ד"ה קמ"ל כו' בספרים דאמרינן אי ס"ד כו' כצ"ל:

בא"ד דהא לריש לקיש אליבא דרבנן אפילו כו' כצ"ל ובד"ח מוחק זה ואינו מן הצורך:

תוס' ד"ה כגון שפיגל כו' בפיגול ופריך אי הכי כו' כצ"ל:

בא"ד דהוי פיגול ומשני מאן חכמים כו' כצ"ל:

בא"ד דלרבי אליעזר לא מיחייב בכזית אחת בחוץ הכי נמי לענין פיגול כו' כצ"ל:

בא"ד אי אפשר ליישב כלל בד"א כו'. פי' דהא בדמים החיצונים נמי משכחת פיגול בין בראשונה בין בשניה בין בשלישי אם חישב בשחיטה קודם זריקה על מתנה ראשונה או על ב' או על ג' דהוי פיגול כיון דכל השחיטה הויי' בפיגול אף ע"ג אם חישב במתנה שני גופא לאחר שנתן מתנה ראשונה כתיקנה לא הוי פיגול כדאמרינן בריש פירקין משום דכבר כיפר במתנה א' אבל אם חישב בשחיטה קודם כל המתנות על אחת מן

המתנות הוי פיגול אבל לפר"ש ניחא דלאחר שגמר מתנות שבפנים חישב בשחיטת פר שני על מתנות שבהיכל דהוי פיגול וזה לא מצינו בדמים חיצונים כנלע"ד ומ"ו הב"ז מפרש בע"א והוא דוחק עי"ש:

ד"ה מאן חכמים ר"א היא ומקלינין טפי לענין פיגול דהא אפילו למ"ד דמחייב אכזית קומץ בחוץ ואילו פיגול אפילו בקומץ שלם כו' כצ"ל:

בא"ד דאין זה ראיה כדפרשתי כו' כצ"ל:

ד"ה כגון שפיגול כו' דחשיב מזבח כפרה כו' כצ"ל:

בא"ד אחת ועוד דקאמר התם מכאן אמרו כו' כצ"ל:

בא"ד ויתחיל בטהרו משמע דכולהו חשיבי כאחת כו' כצ"ל:

בא"ד וחשיב חצי מתיר כו' כצ"ל:

דף מב:

רש"י ד"ה כי הדר מדי כו' כיון דפיגל בעבודה אחת כו' כצ"ל:

בא"ד ע"כ בהכי אמר רחמנא לפגול כו'. פי' ע"כ אמר רחמנא דבשחיטה לחוד מיפגל דאי דוקא כשחישב בזריקה ג"כ א"כ ל"ל ריבוי בשחיטה הא אפי' לא פיגל בשחיטה אלא בזריקה לחוד הוי פיגול אלא ע"כ דריבה רחמנא אף בשחיטה לחוד לפיגול:

ד"ה משכחת לה כו' וא' על הקרנות וא' לטהרו כו'. פי' פר אחד לקרנות ופר אחד לטיהרו:

בא"ד אבל בפר אחד מודה ר"מ כו' כצ"ל:

ד"ה הא כמ"ד כו' פלוגתא כו' כצ"ל:

ד"ה והא דקתני מ"ז כו' למתן קרנות והוו תמני' הס"ד. פי' דלמ"ד מערבין דם פר ושעיר למתן קרנות ד' דמזבח הפנימי לא הוי אלא מ"ג ולמ"ד דאין מערבין ונותן מכל אחד ד' מתנות והוי תמניא ד' מתנות דפר וד' מתנות דשעיר מ"ה הוי מ"ז:

ד"ה בד"א כו' בתוספתא כו' ומתן כלי והילוך בלבונה במנחות כו' כצ"ל:

ד"ה היינו קמייתא כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה כי מדי כו' ושוחט או מקבל נמי נימא דלא מיפגל דכי חשיב בשחיטה או בקבלה איפסיל כו' כצ"ל:

בא"ד קשה דכי פיגל כו'. פי' דמקשן הקשה דכי פיגל כו':

בא"ד אין בכך כלום כדבסמוך כו' כצ"ל. פירש כדמפרש ר"ת בסמוך:

בא"ד לא תלו בהזאות של היכל כו' כצ"ל:

בא"ד פיגל בחצי מתיר הא חד עבודה כו' כצ"ל:

בא"ד דקמדי כמו מתחלת עבודה לגמר עבודה (דמהני) [דהכי] ג"ה כו' כצ"ל:

ד"ה משכחת לה כו' וא"ת אכתי כו' וקושיא זו הקשו תוס' לעיל בדיבור שלפניו רק לעיל הקשו לפי סברת המקשן דפריך על הזאות דהיכל ולא פריך משאר הזאת של בין הבדים והכא הקשו אליבא דאמת והא דלא מתרצי התירוץ השלישי דלעיל דניחא ליה כו' דא"כ ל"ל לאוקמי בד' פרים לוקמי בפר א' ולימא דלא ניחא דליהוי מיא עד גמר י"ג הזאת אע"כ דלית ליה הך סברא:

ד"ה הקומץ כו' דמיירי שחציו העלוה כו'. והנה קושיא זו הקשו תוס' על רש"י במנחות דף י"ד והניחו בקושיא ומ"ו הב"ז מגיה הכי ע"פ תוספת דכריתות דף י"ד דמשני הכי ע"ש ובאמת תירץ זה קשה להולמו דהדרא קושיא לדוכתא ל"ל דאין לו מתירים ת"ל דאי אכל מההוא חציו שלא העלוה ה"ל קומץ שחסרו ולא קרב המתיר כמצותן. ואפשר ליישב בדוחק דמיירי שחציו העלוה והציתו בו האור דמתיר השירים כיון דהקומץ שלם אף ע"ג דחציו לא עלה על המזבח דכולו חשוב אזכרה אחת ההוא פלגא דע"ג מזבח משיך ליה לפלגא דעל ארעא לענין זה דהוי כאלו הקריב כל הקומץ. ואפ"ה מהאי פלגא דלא עלה למזבח לעולם לא פקע פיגולו וחייב עליו אי לאו משום דהוא גופא מתיר כנלע"ד ליישב בדוחק:

בא"ד לגבי קומץ דפיגול דפלגא כו' כצ"ל:

בא"ד ומיהו לפירוש בקונטרס דבגמרא משמע כו' כצ"ל. פי' בדמ"ג ע"ב פרש"י בהדיא דאפילו לא עלה כו':

בא"ד משום דאין בהם הרצאה כו'. פי' לפ"ז אם אכל מהם הוי לא קרב המתיר כמצוותן ול"ל משום דאין לו מתירין:

בא"ד שנעשה על המזבח כו' כצ"ל. פירש אבל דם לא נזרק על המזבח אלא על הקרבנות:

בא"ד לשפיכת שירים ליסוד כו' כצ"ל:

בא"ד ושמא כיון שמתחלה כו' כצ"ל:

בא"ד ונראה לפרש דהיינו טעמא דקומץ וכולהו כו' כצ"ל:

בא"ד גופייהו מתירים אחרים לא מהני קידוש בכלי כדאמרינן גבי טומאה יש לו כו' כצ"ל. והוא תירץ על קושית רש"י דאי לאו טעמא דאין לו מתירים ה"א דבני חיובא נינהו משום פיגול ואי משום דלא קרבו מתירין כמצוותן ה"א דקידוש כלי היינו הרצאה דידהו אבל השתא דאמרינן טעמא דהם עצמם מתירים לא מהני קידוש כלי עד שיקריבו המתירים כדאמרינן גבי טומאה ודוק ועיין בתוס' דכריתות דף י"ד ע"א ד"ה פקע כו':

דף מג.

גמרא אמר עולא קומץ כו' יש מקשים לפי המסקנא דעולא מיירי שמשלה בהן האור וכ"כ תוס' בכריתות דף י"ד ע"א לפי זה קשה דבכריתות שם פריך דמשכחת פיגול ונותר בחד בהמה וה"ד כגון אבר פיגול שהעלוהו ע"ג מזבח דפקע פיגולו ממנו כדעולא והוה ליה נותר ועולא מיירי בשמשלה בהן את האור נותר נמי לא הוה דבהדיא אמרינן לקמן ע"ב הפיגול והנותר והטמא שהעלן לגבי מזבח פקע איסור מהן ואוקימנא לקמן בשמשלה בהן האור לפ"ז אם אינו חייב משום פיגול משום נותר נמי לא מחייב ע"כ ומכח קושיא זו רוצים לפרש סוגיא דהכא בע"א ולענ"ד לאו קושי' היא כלל ושיבוש הוא דהא דקאמר הכא דעולא מיירי בשמשלה בהן את האור לענין דאם ירדו יעלו אבל באמת אפילו לא משלה בהן האור פקע פיגולו ממנו ואם עלו לא ירדו והתם מיירי בשלא משלה בהן האור ופקע פיגולו וחל נותר ופריך התם שפיר דמשכחת פיגול ונותר בחד בהמה כגון שאכל אבר א' מבהמה שהיתה פיגול ונותר וחייב משום פיגול דנותר לא חל על אותו אבר משום פיגול כדפרש"י התם ואח"כ העלה אבר אחר מאותה בהמה ע"ג מזבח ולקח מע"ג המזבח קודם שמשלה האור ואכל בחד אכילה וחייב משום נותר כיון דפקע פיגול מיניה ומשני התם בשני איברים לא קמיירי כנ"ל ברור:

רש"י ד"ה מנחת נדבה כו'. פי' לאפוקי מנחת חוטא כהנים ועיין במנחות דף ע"ד:

ד"ה ומנחת נסכים כו' עצמו הס"ד: ואח"כ ד"ה והדם דהוא המתיר הס"ד וכצ"ל:

ד"ה דמן מתירים כו' נתפגלו האימורים הס"ד וכצ"ל:

ד"ה רבי שמעון כו' כו' שפיגול כתיב בהו כצ"ל:

ד"ה אם אינו מתקבל בהקטרה הס"ד פירש והוה כעפרא בעלמא וכ"כ תוס' במעילה ד"ד:

ד"ה אי למימרא כו' אחר שעלה כו' כצ"ל:

ד"ה לא שנו דאם כו' כצ"ל:

בא"ד לא יעלו הס"ד ואח"כ ד"ה אבר כו' כצ"ל ותיבת בחד יש למחוק:

תוס' ד"ה והלבונה כו' דלבונה היא גופה מתיר כו'. והוה הקומץ מתיר דמתיר ולא אשכחן כה"ג בשלמים:

בא"ד דשייך פיגול כו' כצ"ל:

בא"ד הוי דינה כמנחה כו'. פירש וקומץ כבר תני לה:

בא"ד למחר הא הולכת כו' כצ"ל:

בא"ד קרבן הם ולא כו' כצ"ל:

ד"ה ומנחת נסכים כו' דקאמר היינו בין כו' כצ"ל:

בא"**ד** תנא נמי מנחת נסכים הס"ד ואח"כ: ד"ה לוג שמן כו' וכצ"ל:

דף מג:

גמרא הא במיתה ותו ואי לא כו' כצ"ל:
רש"**י** ד"ה אבל קומץ כו' דמשלה בקומץ כו' כצ"ל:
ד"**ה** פקע איסוריה כו' שאם ירד יעלה כו'. יש מדקדקים הא דלא פרש"י גבי איסור פיגול נמי כמו גבי נותר וטומאה שלא יתחייב האוכלו ונכנסו בדוחק ליישב ואינו מן הצורך דרש"י כתב אליבא דאמת דר"י מיירי במשלה בהן האור ופקע אפילו לענין שאם ירד יעלה ולענין אכילה פקע אפילו בלא משלה בהן האור כנ"ל:
ד"**ה** הכי גרסינן טומאתו טומאתו לג"ש נאמר כאן טומאתו ונאמר להלן טומאתו ויליף מביאת מקדש דכתיב ביה עוד טומאתו כו' הס"ד ואח"כ ד"ה הואיל כו' כצ"ל והשאר יש למחוק:
ד"**ה** הואיל ופתח כו' באמצע אפ"ה בטומאת הגוף כו' כצ"ל:
בא"**ד** עליו בלשון כו' כצ"ל:
בא"**ד** עכשיו מקרא כו' כצ"ל:
ד"**ה** אי נימא כו' אם נאמר מעשר שאמור בו לאו ולא נאמר כו' כצ"ל:
ד"**ה** אלא קלות כו' שרץ דכתיב בתרווייהו כו' כצ"ל:

דף מד.

גמרא על הקלות במיתה לכך כו'. אין לדקדק דעדיין אינו מתורץ למה נאמר תרומה במת נילף בק"ו מתרומה בשרץ דאפשר ליישב דאי לא נאמר תרומה במת ה"א תרומה במת בכרת נ"ל:
שם משום פיגול אמר מר כיוצא בשלמים מאי ניהו כו' כצ"ל:
רש"**י** ד"ה ואם לא כו' במיתה הס"ד:
ד"**ה** ואי באכילת מעשר כו' בהו לאו דלא תימא מיתה כמעשר אם לא נאמרו כלום הייתי אומר כו' כצ"ל. וראיתי בדפוס חדש שנדפס תיבת קלות במקום כלום וטעות הוא:
ד"**ה** והכי קאמר כו' אף חמורות טומאת מת על קלות מעשר נמי במיתה כו' כצ"ל:
בא"**ד** וטומאה קלה לכך נאמרו חמורות כו' כצ"ל:
ד"**ה** אף כל כו' שלמים שאין לו מתירים אלא למזבח וכן אימורי כל הקדשים כו' כצ"ל:
ד"**ה** הני תרי כו' בסוף הס"ד:
ד"**ה** הטל פרט כו' ביניהם ודונם כו' הד"א:

תוס' ד"ה נאכל ליום כו' ונראה דהאי תנא כו'. ועיין לעיל דף כ"ח ע"ב בתוס' ד"ה מה שלמים כו' דהניחו כעין קושיא זו בתימא:
ד"ה אלא מאם כו' אחרינא ורבא דמפרש כו' כצ"ל:
בא"ד מקרא אריכא כו' כצ"ל:
בא"ד לא ממעטינן דם כו' כצ"ל:

דף מד:

גמרא אמר רבי יוסף הילכתא למשיחא כו' כצ"ל. ועיין בסנהדרין דף נ"א ע"ב ובתוספת שם ובתוספות דיומא דף י"ג ע"א ד"ה הלכה כר"י כו':
רש"י ד"ה ס"ד כו' כלומר האי דאיצטרך כל כו' כצ"ל:
בא"ד ולא נפקא כו' כצ"ל:
ד"ה לרבות אשם כו' יפלו ואתי לרבות כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה אשר ישיבו כו' הכיפורים הוי אומר אשם זה כו' כצ"ל:
ד"ה לך הוא ולבניך כו' ואגזל לחודי' קאי כו'. יש מקשים דדברי רש"י סותרים אהדדי דבמנחות דף ע"ג ע"א פרש"י בהדיא דקאי על כל הני דמתרבי מהאי והניח קושיא זו בצ"ע ול"נ ליישב דהכא פי' רש"י ע"פ האמת דלא קאי אלא על גזל לחודי' כדמסקינן במסכת קידושין דף נ"ג ע"א דנמנו וגמרו המקדש בחלקו בין קדשי קדשים בין ק"ק לא קידש אבל בסוגיא דהתם במס' מנחות מוכח דרבינא כרבי יהודא ס"ל דאמר מקודשת דהתם בתחלת הסוגיא קבעי מנחת העומר ומנחת קנאות דשירי כהנים מנ"ל ולא ילפינן מוזאת תורת המנחה וגו' והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו משום דמנחת שעורים ממנחת חיטים לא ילפינן משום דשעורים הוא מאכל בהמה ולא מאכל אדם וכ"כ תוס' שם ועלה קאמר רבינא דאתיא מדתני לוי כו' לכל מנחתם לרבות מנחת העומר ומנחת קנאות ואי כרבי יוסי ס"ל דאמר התם דהמקדש בחלקו אינו מקודשת ולך הוא קאי על גזל הגר לחודיה והאי דכתיב בתרא בקדש הקדשים תאכלנו אשארא קאי דהוו מידי דאכילה כמו שפרש"י הכא א"כ קפדה תורה דוקא לענין אכילה הדרא קושיא לדוכתא היכא ילפינן מהאי קרא מנחת עומר ומנחת קנאות דבאים מן השעורים ולאו מאכל אדם הוא אלא ע"כ כר' יהודא ס"ל דאמר מקודשת מ"ה פרש"י דקאי על כל הני דמתרבי דשלו תהא אפילו לקדש בו את האשה ולאו דוקא לענין אכילה ושפיר ילפינן מנחת עומר ומנחת קנאות דראוים נמי לקדש בהם האשה אע"ג דתוספת כתבו התם בדף ע"ב ד"ה חיטין כו' דרש"י לא ס"ל הך סברא עיי"ש המעיין שם בדברי רש"י יראה שאינו

מוכח מרש"י לפי הגירסא שלפנינו ברש"י כנ"ל ברור ונכון ודוק. ומ"ו הב"ז הקשה נמי קושיא זו:

ד"ה להזות דמו כו' מזבח שלפנים הס"ד:

ד"ה הריני מזה כו' זריקתן המפגל הס"ד וכצ"ל:

ד"ה כאשר יורם כו' אמוריו וכי מה למדנו כו' וכצ"ל:

בא"ד בעבודת חוץ על אכילת חוץ הס"ד וכצ"ל:

תוס' ד"ה הד"א מן האש כו' תימא כו'. עיין במנחות מה שכתבתי ישוב נכון על קושיא מה שיש מקשים וגם מ"ו הב"ז על תוס' והניח בצ"ע:

ד"ה זה גזל הגר כו' ובקונטרס לא גרס ליה כו'. ותוספות מנחות שם הקשו על פרש"י דלפרש"י מאי פריך אשם מצורע בהדיא כתיב ע"ש ולפי פרש"י דהכא לא קשיא מידי הא דפריך אשם מצורע בהדיא כתיב עיקר קושיא כל ל"ל דאשמם נמי משמע כל האשמות אפילו אשם נזיר ואשם מצורע. אבל הא קשיא לי למה לא פרש"י דמ"ה לא גרסינן ליה דאע"ג דכתיב בהדיא איצטריך הכא לרבות דשלו יהא אפילו לקדש בו האשה דגבי גזל הגר כתיב לה' לכהן דמשמע דקנאו השם ונתנו לכהן ומשולחן גבוה קא זכי ואינו יכול לקדש בו האשה כדאמרינן מסכת ב"ק דף ק"ט ע"ב וכפרש"י במסכת מנחות דמ"ה מ"ה איצטרך הכי לרבות דשלו יהא אפילו לקדש בו האשה וצ"ע:

ד"ה ואפילו לקדש כו' קא זכו ואי אפשר כו' כצ"ל:

בא"ד ויש תימא לה' בגזל הגר למה לי דלגבי גזל הגר מאי כו' כצ"ל: פירש כיון דהוי שלו אפילו לקדש בו האשה:

ד"ה בדבר הנעשה כו' דיקא נמי כו' כצ"ל:

ד"ה וכי מה כו' ושתי הכליות לפר העלם דבר של צבור ומקרא אחרינא כו' כצ"ל:

דף מה.

גמרא קדשי נכרים אין חייבים כו'. וכתב הרמב"ם בפ' י"ח מה' פה"מ דף כ"ד קדשי הכותים אין חייבים כו' וכתב הכ"מ צריך טעם למה פסק כר"ש וכתב ב' טעמים וכתב מ"ו הב"ז דטעם שני עיקר דהרמב"ם מפרש מתני' דקתני דברי ר"ש ר"י מחייב לא קאי אלא אשוחטין בחוץ דסמוך ולא אאין חייבים עליהם משום פיגול דלעיל מיניה וסתמה רבי במתני' דלא כר"י אלא כר"ש דר"י בעצמו חולק ע"כ אכולהו כדאמרינן בברייתא עכ"ל ותמיה לי על מ"ו הב"ז ועל הכ"מ דאישתמיטא מהם סוגיא דעירובין דף [צאן קדשים: מ"ו] ע"ב דקאמר התם רבי יהודא ורבי יוסי הלכה כר"י ומכ"ש ר"י ור' שמעון דהלכה כר"י ואסקינן התם דהני כללי לאו דברי הכל הוא דרב לית ליה הני כללי ואם

איתא דרבי סתם במתניתין דהכא דהלכה כר"ש במקום ר"י הל"ל התם דרבי נמי לית ליה הני כללי. ועיין במס' מנחות דף ק"ט ע"ב בתוספת מה שכתבתי בזה:

רש"י ד"ה ובטומאה כתיב בני ישראל כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה והשוחטן בחוץ כו' אי ר"ש סבירא ליה כר' עקיבא כו' כצ"ל:

בא"ד דבכריתות מוכח כו'. פי' כיון דטעמא דר"ש דאין פיגול ונותר בעולין משום דאין איסור חל באיסור וקדשי נכרים מדאורייתא שרי לא הוי איסור חל באיסור וס"ד דיהא חייבים עליהם משום פיגול ונותר מ"ה איצטרך לאשמעינן דאפ"ה אין חייבים עליהם:

ד"ה רואה אני כו' משמע הכא דאיכא כו'. פי' דת"ק דר"י דאמר לא מועלין איירי בקדשי מזבח ור"י דפליג וסבר ליה דאף בקדשי מזבח של נכרי מועלין ויליף מקרא ע"כ משמע דאיכא מעילה בקדשי מזבח מדאורייתא:

בא"ד ואשם אחד כו'. פי אשם מעילה:

בא"ד בדבר הניתר לכהנים אבל באימורים כו' כצ"ל. פי' לאחר שניתר לכהנים פקעה מעילה אבל אימורין ועולה דלא ניתר לכהנים המעילה לא פקעה מיניה:

ד"ה דומיא דתרומה כו' לענין פגם ונהנה באכילה וממעט מחובר לקרקע ומחובר היינו קדושת דמים וגמרינן מתרומה כו' כצ"ל. ועיין בתוספת דסנהדרין דף פ"ד ע"א ד"ה גמר חטא כו':

בא"ד משום דכתב לה' לרבויי כו'. פי' מדכתיב אשר יקריבו לה' משמע שהוא בעצמו ראוי להקרבה לה' דהיינו קדושת הגוף ולא קדושת דמים נ"ל. ובזה מתורץ מה שיש מקשים הא במסכת מעילה דף ט"ז ילפינן מדכתיב מקדשי ה' קדשים המיוחד לה' דהיינו ב"ה ולא קדשי מזבח ע"כ. אבל כאשר כתבתי לאו קושיא היא דהתם כתיב מקדשי ה' דמשמע שהוקדשו לה' ומיוחדים לה' לאפוקי קדשי מזבח דאיתא בהו לכהנים אבל הכא כתיב יקריבו לה' משמע שיהא ראוי להקרבה אע"ג דרבנן לא דרשו לה' אלא ר"י מ"ה אהני לגבי דלא גמרינן קדשי ב"ה מתרומה. ועיין בתוספת דסנהדרין שם:

בא"ד למעט נכרים ובד"א ר"י קאמר כו' כצ"ל:

בא"ד אבל מאי דאמריתו כו'. פירוש דדברי רבנן קאמר הכי ר"י אבל לדידיה ס"ל דאף בקדשי מזבח מועלים מרבויי דלה' דהא טמא כתיב בהדיא בני ישראל ואפ"ה מחמיר ר"י מרבויי דלה' נ"ל:

בא"ד ואהני לה' דלא גמרינן כו' כנ"ל. ובד"ח נדפס בצדו נ"א ושיבוש הוא:

בא"ד אמר אבימי וערכה כו' כצ"ל:

דף מה:

גמרא חוץ מן הדם כו' כתב הרמב"ם בפ' א' מה' פ"ה כל דם קדשים אינו מקבל טומאה כלל שנאמר בדם על הארץ וגו' וכתב הכ"מ וק"ל מדתנן בפרק כ"צ דף פ' הציץ מרצה על הדם משמע מדאורייתא טמא הדם מדקתני הציץ מרצה וצ"ע עכ"ל. והקשה בעל המחבר לח"מ אינו מבין מ"ש הכ"מ ותימא מאי אולמא האי מתניתין מברייתא פ"ק דפסחים די"ו ע"ב על מה הציץ מרצה על הדם וכו' ואפ"ה משני התם מדרבנן קבלו טומאה א"כ גם מתניתין הנ"ל מתפרשת כן והוא ברור ע"כ וכן הקשה מ"ו הב"ז. ותמיה לי על שני מאורות הגדולים שלא יבינו דברי הכ"מ דפריך שפיר ממתני' דוקא בשלמא בברייתא אע"ג דמדאורייתא הדם טהור כיון דמדרבנן הדם טמא אהני הציץ דמרצה להיות בשר הקרבן נאכל לכהנים אבל במתני' דקאי שנטמא דם הפסח והציץ מרצה לפטור מפסח שני וכ"כ רש"י ותוספות בהדיא ואי מדאורייתא הדם אינו מקבל טומאה ופסח כשר הוא לא מצי רבנן למימר ליה זיל אייתי חולין לעזרה ולעשות פסח שני ואם כן הציץ ל"ל לרצויה לפטור מפסח שני אלא ע"כ מדאורייתא הדם טמא ומ"ה צריכה הציץ לרצות לפטור מפסח שני כנ"ל ברור כוונת הכ"מ ומ"ה דייק בלישנא מדקתני הציץ מרצה:

שם שכן הותר ציץ כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה במזיד לא הורצה כו' ולהביא חולין לעזרה כו' כצ"ל:

בא"ד והכי א"ל ר' יוסי ב"ח במסכת יבמות הס"ד וכצ"ל:

ד"ה כמאן הא דקתני כו' כצ"ל:

ד"ה חוץ מן הדם כו' בגמרא הס"ד:

ד"ה ה"ג נימא ר"ש כו'. ועיין בתוס' סוף מנחות:

בא"ד הדם ונימא הס"ד וכצ"ל:

ד"ה שהוא בקבוע האוכל פיגול בשוגג שהוא בקבוע חטאתו כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י ובד"ח נדפס נ"א:

ד"ה ובידיעה אחת כו' בתחלה שאכל בשוגג כו' כצ"ל:

ד"ה שכן גזל סימן נותר וטומאה כו' כצ"ל:

בא"ד חילול ופיגול לא נאמר בו חילול הס"ד וכצ"ל:

ד"ה שכן הותר מכללן כטומאה כו' עלייהו כטומאה כו' כצ"ל:

בא"ד במקריבו הס"ד:

תוס' ד"ה אבל העצים כו' עד שיתוך הבשר ומ"מ קשה שפיגול כו'. פי' בשלמא נותר וטמא משכחת ליה לאחר שניתך הבשר נעשה נותר או טמא דהשתא אין מועלין בהם

ולא הוה איסור חל על איסור וחייבים עליהם משום נותר וטמא אבל פיגול ע"כ אתי למעוטיה מפיגול קודם שמשלה בו האור דלאחר שמשלה בו האור לא צריך למעוטינה דפקע פיגולו מיניה וקודם שמשלה בו האור מועלין בו והוה איסור חל על איסור ולא צריך למעטינה נ"ל:

ד"ה תלמוד לומר כו' פיגול היינו כיון דשייך טומאה בעופות ומנחות הדר אתי כו' כצ"ל. עיין לעיל דף מ"ד ע"א:

בא"ד ופרט וכלל הס"ד:

ד"ה יש לו מתירין כו' ובסמוך אפרש הס"ד וכצ"ל:

ד"ה שכן גזל פרש"י למ"ד דגזל היינו כו' כצ"ל:

בא"ד ופר"ח [צאן קדשים: למ"ד] דגזל היינו כולו כו' כצ"ל. פי' לשון כל נ"ל:

דף מו.

רש"י ד"ה אמר עולא כו' גבי מעילה אמר קרא כו' ומסקנא תלתא מיעוטא חד למעוטי כו' ממעילה וחד למעוטי מטומאה הס"ד והד"א וכצ"ל:

ד"ה לר' דוסא כו' לכהן הדיוט לעבוד כהן כו' כצ"ל:

ד"ה למעוטי מנותר כו' כקדשים לכפר לכפרה נתתיו כקדשים כו' טומאה הוא למעוטי כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה שלשה כו' לדורותיכם וגו' והנפש כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה הוא לפני כפרה כו' משום עולה בדיל מיניה כו'. פי' ואין לחכמים לתקן שם מעילה. ועיין בתוספות דחולין דף קי"ז ע"א וביומא דף נ"ט ע"ב:

בא"ד אית ביה מעילה ופריך ולא הרי דם כו' כצ"ל:

ד"ה אין לך כו' דאין לך דבר שלא כו' כצ"ל:

בא"ד עד שעת מצותו תרומת הדשן משום דבמעילה פ"ב משמע דבאפר תפוח קודם ת"ה כ"ע מודה דמועלין בו עי"ש:

ד"ה ולא והרי ת"ה כו' ולכך מצוה לדשן ומ"מ אף לאחר כו' כצ"ל:

בא"ד וא"ת מוראה ונוצה ימעלו עד כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל שאני כו'. ועיין בתוס' דיומא שם דמתרצי בע"א:

ד"ה עגלה ערופה כו' י"ל דשם צריך כו'. פירוש ובפרה איצטרך לאסור אף מחיים כקדשים. ועיין בתוספות ע"ז דף כ"ט ע"ב:

ד"ה תרי מיעוטא כו' קשיא דבחד סגי. והנה תוס' במס' יומא דף ס' ע"א מתרצי תמיה זו ובמסכת פסחים דף כ"ז ע"א מתרצי בע"א עיי"ש והכל בדוחק ול"נ ליישב תמיה זו בע"א

דרך פשוטה דמ"ד דס"ל דבכל מקום דאיכא שני כתובים הבאים כא' מלמדין יליף מהנך שני כתובים ת"ה ועגלה ערופה כיון דכתיבי בכל חד מיעוטא לאשמעינן דבעלמא דאיכא שני כתובים הבאים כא' ולא כתיבי בהו מיעוטא דמלמדין מהם ואי לא הוה כתיב אלא חד מיעוטא ה"א איפכא דתורה אתי לאשמעינן דמ"ה כתיב הכא שני כתובים כא' ולא ילפינן חד מאידך משום דבחד כתיב מיעוטא אבל בעלמא דאיכא שתי כתובים הבאים כאחד ולא כתיב בחד מינייהו מיעוטא והוה מצי למילף חד מאידך א"כ לכתוב חד אלא ע"כ דמ"ה כתיב שני כתובים לאשמעינן דאין מלמדין מהם מ"ה איצטרך תרי מיעוטא כנ"ל ברור ונכון:

ד"ה חד למעוטי כו' דמרבינן מאשר הם מקדישים כו'. אע"ג דאשר הם מקדישים בנותר נמי איירי כדמוקמינן לעיל בשני חילולים הכתוב מדבר ס"ד דמ"ה כתיב לשון רבים לאגמורי מיתה בטמא ששימש וכן הקשו תוספת לעיל דף ט"ו ע"ב ד"ה אלא כו' וכן בסנהדרין דף פ"ג ע"א עי"ש ולפי דברי תוספות דהכא מתורץ קושית התוס' ביומא דף ס' ע"א ד"ה חד למעוטי כו' עי"ש ועי"ש בחידושי מהרש"א:

דף מו:

גמרא במשנה שאין המחשבה הולכת כו'. אפשר לומר שזהו נתינת טעם למה דאמר ר"י שב"ד התנו שישחט סתם משום שהולכים אחר מחשבת הכהן ושמא יטעה הכהן ויאמר שלא לשמו ויפסידו הבעלים מ"ה התנו שישחט סתם אבל אי אמרינן דהולכים אחר מחשבת הבעלים אי טעי איהו דאפסיד אנפשיה:

רש"י ד"ה אחת לכלל כו' אשר תאכל בשר מזבח השלמים והלא שלמים בכלל כל הקדשים היו אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל וטומאתו עליו כל הקדשים בכלל ולמה יצאו להקיש אליהם ולומר לך מה שלמים מיוחדים קדשי מזבח אף כל קדשי מזבח הס"ד וכצ"ל. ועיין במס' כריתות דף ב' ובמס' יבמות דף (א') [צאן קדשים: ח']:

ד"ה כיון דלא קרינא כו' קרינא בהו והבשר כו' וגו' הס"ד והד"א:

ד"ה אף מי שלא כו' כצ"ל:

ד"ה עולה לשם כו' אשה לה' שתהא זביחה לשם שלמים הס"ד והד"א:

ד"ה ולא יחללו כו' כדנפקא לו דבמחשבה כו'. פי' דלא תאמר דלמא ולא יחללו אתי לאשמעינן דאין מחשבה פוסלת כלל אצל קדשים מ"ה פרש"י דמחשבת שלא לשמן ילפינן דמתחללים ע"כ ולא יחללו אתי דאין חולין מחלל קדשים נ"ל:

תוס' ד"ה אחת לכלל כו' הני מילי בקדשי מזבח כו'. פירוש ולא הוה ממעטינן קדשי ב"ה וס"ד דקדשי ב"ה אפילו אינו כשר ליקרב חייב:

בא"ד בשר הניתר כו' כצ"ל:

בא"ד חשיב ניתר כו' כצ"ל:

בא"ד או לן ויוצא להכי איצטרך יקרב ליש לו מתירים משיקרבו מתירים ועוד איצטרך כו' כצ"ל:

ד"ה מחלוקת בטומאת בשר כו' לא שייכא לפלוגתא דר"י ור"ל כו'. פי' דבשר קדש לפני זריקה אע"ג דלא ראוי לאכילה עדיף מעצים ולבונה כיון דיכול לזרוק לכתחלה והוה ניתר לטהורים כמו שכתבו תוס' לעיל בד"ה אחת כו' מ"ה לאביי דקאמר התם בטומאת בשר ד"ה לוקה אתי שפיר בין ללישנא קמא דהכא בין ללישנא בתרא אע"ג דללישנא קמא פליגי הכא בטומאת בשר ואביי קאמר דכ"ע מודה התם מדמה לעצים ולבונה י"ל דה"ק כיון דלכ"ע אתי והבשר לרבות עצים ולבונה אפילו לר"ש מרבה עצים ולבונה לפסול עכ"פ ולרבנן ללקות מ"ה גבי בשר קדש לפני זריקה עדיף טפי כ"ע מודה דלוקה ובטומאת הגוף דפליגי התם ובעצים ולבונה כ"ע מודה דאינו לוקה ללישנא קמא משום דבשר עדיף כנ"ל וללישנא בתרא פשיטא דאתי שפיר דדמיא להדדי ולרבא נמי אתי שפיר אף ע"ג דרבא קאמר דבטומאת בשר כ"ע מודה דאינו לוקה כיון דרבא מוקי שקדשו בכלי מ"ה עדיף מבשר קודש לפני זריקה ודוק נ"ל:

דף מז.

רש"י ד"ה והקריב המקריב כו' קרבנו קרי ליה הילכך כו' כצ"ל. פירוש שהבעלים קרוים מקריב דקרא אבעלים קאי:

ד"ה ואין מצניעין כו' הוא ואין אדם כו' הד"א:

ד"ה ותרווייהו רבי אלעזר ורשב"א הס"ד:

ד"ה השתא בחוץ כו' דמחשבה בהו כתיבי כו' כצ"ל:

ד"ה מלאכת מהשבת כו' בשבת או סבור כו' הד"א:

תוס' ד"ה מניין למתעסק כו' להגביה או לזורקו כו' כצ"ל:

בא"ד ועוד יש מתעסק כו'. לפ"ז יש לדקדק מנ"ל לעיכובא דלמא חד אתי שתהא זביחה לשם קדשים ולא לשם חולין וחד אתי שיהא מתכוון החתיכות סימנים ולעולם למצוה ולא לעיכובא ויש ליישב בדוחק:

הדרן עלך בית שמאי

פרק חמישי

תוס' ד"ה איזהו מקומן כו' וילפינן כולהו מעולה כו' כצ"ל:
בא"ד דאלו דברים יש לומר דכל אחד כו' כצ"ל:
בא"ד דלא תנן הכא ושחיטתן בכלי שרת כו' כצ"ל:
בא"ד ומיעוטא בפנים ומקבל הדם במיעוט שבפנים אע"פ שאין הדם בפנים נפסל ביוצא אי נמי כו' כצ"ל. ועיין בחולין דף ג' ע"א:

דף מז:

גמרא מעיקרא סבר כו'. אין לדקדק דהא אפי' אליבא דמסקנא דצריכא כלי לא פסיקא ליה למיתנייהו בהדי כללי דשאר קדשים דאשם מצורע ביד ובכלי ושאר קדשים בכלי ולא ביד מ"מ שפיר יכול למכללינהו עם שאר קדשים לענין דם הנזרק ע"ג מזבח הוי אשם מצורע כשאר קדשים לטעון כלי ולא יד נ"ל:
תוס' ד"ה אלו ואלו כו' א"כ נימא דמצינו כו' כצ"ל:
בא"ד תרי היקישא בפר העלם כאשר עשה כו' כצ"ל:
בא"ד בהזאות במשיח בפר העלם בין לאגמורי כו' כצ"ל:
בא"ד וכאשר שרף הוה ליה כו' כצ"ל. פי' דכאשר שרף מיותר בפר העלם דליגמר ממשוח לענין שריפה נמי מ"ה הוא כמאן דכתיב בגופא אל בית הדשן:
בא"ד ושלישית לא כתב בכולהו ואין זה אלא גילוי מלתא כו' כצ"ל:
בא"ד במקום הדשן אחד והשתא אתי כו' כצ"ל. פי' שעיר י"כ דלא נרמז בקרא מנ"ל שעיר י"כ לג' מתנות אבל בתירוץ גילוי מילתא בעלמא ילפינן נמי שעיר י"כ לג' מתנות:
בא"ד וכן מוכח דר' מאיר פליג עלה וקאמר אינו כו' כצ"ל. ועיין בתוספות דיומא דף ס"ח ע"א ד"ה תן לו כו' דמתרצי הכי:
בא"ד בית הדשן בפר ושעיר כו' כצ"ל:
ד"ה מה נתינה כו' נמי הוי בבנין אב דילפינן מנתינה כו' כצ"ל. פי' דאי הוה היקישא מאי חזית דיליף מנתינה דידיה דבעצמו של כהן נילף בהיקישא לקיחה משאר קרבנות דבכלי אלא ע"כ האי בנין אב ועיין בתוס' דיומא דף ס"א ע"ב דמתרצי בע"א:
ד"ה אף לקיחה כו' משום דמיותר כו'. ובזה מתורץ נמי קושית התוס' דלעיל מיניה ד"ה נתינה כו':
בא"ד אבתרא סמוך כו'. פי' אמצורע עני שהוא בתרא:
ד"ה מה חטאת כו' לקיחה לקיחה דלקמן בסוף כו' כצ"ל:
בא"ד אלימא מזרק בזבחי שלמי צבור נמי כתב כו' כצ"ל:
בא"ד ואיתקש נמי לשלמים וכל כו' כצ"ל:

בא"ד דמעטינן קרא מקבלת כלי מדרשא דונתן דבעצמו כו' כצ"ל:
בא"ד דא"כ ג"ש דלקיחה לקיחה למה הס"ד. פירוש אי אמרינן דגמרינן אשם משלמים ל"ל ג"ש דלקיחה לקיחה גבי חטאת נילף נמי בהיקישא משלמים אלא ע"כ דאשם ילפינן בהיקישא מחטאת מ"ה איצטרך ג"ש דליהוי כמאן דכתב בגופא דחטאת ולא ליהוי דבר הלמד בהיקש דחוזר ומלמד בהיקש. אבל איני מבין דבריהם דהא כבר כתבו תוספות דהא דמעטיה קרא מקבלת כלי מדרשא דונתן מ"ה איצטרך כחטאת האשם ומ"ו הב"ז נכנס בדוחק ליישב ואיני מבין דבריו וצ"ע נ"ל:

דף מח.

גמרא ר"ע סבר ואם נפש כתיב כו' כצ"ל:
שם ורבנן נמי הכתיב ואם נפש כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ואם נפש גבי אשם תלוי כו' כצ"ל:
ד"ה ואמרי לך כו' אשם תלוי מיניה הס"ד:
ד"ה בערכך כו' מערכך דאשם כו' כצ"ל:
ד"ה גמר באיל באיל באשם מעילות כתב ביה כו' כצ"ל:
בא"ד בן שנה ומדאיל שהוא כו' כצ"ל:
ד"ה מקבל עצמו כו' נחלקו שם וקיבל מכלן כו' כצ"ל הד"א:
תוס' ד"ה איידי דאתי מדרשה חביבא ליה וא"ת כו' כצ"ל:
ד"ה אשכחן בן צאן כו' ושמא אהך דרשא הוי"ו מוסיף סמוך כו'. יש מקשים לפ"ז דמוכח דהיכא דוי"ו מוסיף למידים עליון מתחתון ותחתון מעליון לפ"ז מאי פריך לקמן ור"ע האי סברא מנ"ל דלמא ר"ע יליף עליון מתחתון לחייב על ספק מעילות אשם תלוי ותחתון מעליון לאשם בכסף שקלים. והנה באמת לפי גירסא אחת במס' כריתות דף כ"ב ע"ב משמע הכי דר"ע ס"ל אין היקש למחצה ויליף עליון מתחתון ותחתון מעליון אבל רש"י לא ניחא התם בהך גירסא עי"ש. ונלע"ד דאפ"ה פריך שפיר לר"ע מנ"ל הא סברא מטעמא דלא יהא ספיקו חמור מודאי והוי"ו אתי רק ללמוד עליון מתחתון לחוד אבל לרבנן דילפי הך ג"ש ולא ילפינן עליון מתחתון ע"כ הוי"ו אתי לאפוקי מהך סברא דלא יהא ספיקו חמור מודאי ולמילף תחתון מעליון נ"ל:
בא"ד כתב אותו למעוטי איצטרך הכא לרבויי כו' כצ"ל:
ד"ה דכ"ע הקישא כו' לא מועיל והתם לא נתבטל כו' כצ"ל:
בא"ד דשטר בשפחה כנענית לא קים לן אלא בג"ש כו' כצ"ל:
ד"ה וחטאת כו' הרי עלי בסלע למזבח כו' כצ"ל:

בא"**ד** למיהוי חד משיתסר כו' כצ"ל:
ד"**ה** תינח למאן כו' הוה מצי למיבעי לרבנן מנא להו כו'. פירש אליבא דמ"ד דלא דרש זאת אבל רבנן באמת אית להו הך דרשא דזאת תורת ועיין במס' כריתות דף כ"ב ע"ב:
ד"**ה** גמר בערכך כו' א"כ ואם נפש ל"ל כו' כצ"ל:
ד"**ה** אשם חרופה כו' כהנים יליף אשם כו' כצ"ל:
בא"**ד** אשם אשם ומסיים יכול שאני מרבה אף אשם נזיר כו' כצ"ל:

דף מח:

רש"**י** ד"ה וכי מכאן כו' והלא כל החטאת כו' כצ"ל:
ד"**ה** תלמוד לומר בשעיר יחיד כו' כצ"ל:
ד"**ה** הכי גרסינן כו' במנחות וכי תימא כו' הד"א:
ד"**ה** סמיכה גופה כו' על ראשו אלא בניין כו' הד"א:
בא"**ד** שיטען סמיכה הס"ד ואח"כ: ד"ה אלא שעה מדורות כו' מסקנא דקושיא היא כצ"ל:
ד"**ה** ולא פסח כו' בין הערבים יוקבע לו כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה הג"ה אותו כו' האי קרא בענין אחר הס"ד וכצ"ל:
ד"**ה** מה לבן צאן כו' בקידושין דיליף ק"ו ומה בן כו' כצ"ל:
בא"**ד** וי"ל דהתם שכל הזבחים דינו בכהן כו' כצ"ל. פי' כיון דכל הזבחים צריכא כהן לא הוי מילתא רבה לרבוי בבן עוף הילכך ליכא למעוטי בפירכא כל דהוא וע"ש בתוספות דמבררי דבריהם יותר:
בא"**ד** מכלי ועוד נ"ל כיון דהדין כו' כצ"ל. פי' דהק"ו לא הוה אלא מהזאה לא שייך למיפרך מכלי דשחיטה:
בא"**ד** וא"ת כו'. פי השתא דאמרינן כיון דהתם הוה הדין מהזאה לא שייך למיפרך מכלי דשחיטה לפיכך הקשה ליעבד הכא ק"ו ממקום ולא מכהן ולא יהיה שייך למיפרך מכלי דשחיטה:
בא"**ד** כדדרשינן בראשו כו' כצ"ל. ועיין לקמן דף ס"ה ע"א. אכן חסר כאן התירוץ על הקושיא. ולענ"ד יש ליישב כפשוטו דלא מצי למיעבד הק"ו הכי דהא מדאורייתא קבע לו מזבח בשחיטתו כדדרשינן מוזבחת עליו רק דרבנן גזרו שלא תרביץ גללים וכ"כ תוס' בהדיא דף נ"ח ע"א ד"ה ק"ק כו' נ"ל ומ"ו הב"ז נכנס בדוחק ליישב קושיא זו:
ד"**ה** אלא אין שוחט כו' מדרבי אחייא נפקא מדאיצטרך למעוטי כו' כצ"ל:

ד"ה קבלה נמי כו' ועוד עיכובא כו'. פי' אפילו את"ל דל"ל מקבל למצוה בעולה מדאיצטרך למעוטי שוחט כדכתבו תוספת בדיבור שלפני זה עכ"פ עיכובא גבי חטאת מנ"ל נ"ל:

בא"ד וי"ל כיון דאשכחן למצוה במקבל ה"ה לעכב וכי האי כו' כצ"ל נ"ל. ובזה שקטה מה שיש מתמיהים דעדיין קושיא ראשונה קיימא בעולה למצוה מנ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

דף מט.

רש"י ד"ה קדשים לא כו' את מומן קדוש קדושת כו' כצ"ל:

בא"ד וליעבד אבל קדם מומן להקדישו דאין קדושת הגוף עליהם אלא קדושת דמים כדתנן כו' כצ"ל וכ"ה בס"י:

ד"ה קדשים מכח כו' העיקר הוא דהא כו' דעיקר הוא הד"א והס"ד:

ד"ה ישחטו את האשם הס"ד:

ד"ה שיצא אשם כו' דהא כתב כו' המזבח הס"ד. ואח"כ ד"ה אם כן דלשחיטת צפון נמי להחזירו הוא דשנה עליה לכתוב כו' הד"א וכצ"ל:

תוס' ד"ה והרי מעשר כו' טעמא דר"י משום דכתיב הכסף כסף כו' כצ"ל:

בא"ד וקנה פירות במעשר שני ואם היה כו' כצ"ל. ועיין במסכת ב"מ בתוספת דף נ"ג ע"ב:

בא"ד שכן נפדה טהור כו'. פי' מעשר שני מותר לפדותו ולהוציאו לחולין אפילו היה טהור כשהיה המקום רחוק מירושלים דכתיב וכי ירחק ממך המקום וגו' אבל לקוח אסור לפדותו אפי' רחוק מירושלים:

בא"ד קשה דאדפרכי רבנן לר"י כו' כצ"ל. ועיין בר"ש פ"ג מסכת מעשר שני:

ד"ה פסח בשאר כו' כדמשמע בבכורות והא דמצריך קרא מותר הפסח נמי כו' כצ"ל. פי' הא דמצריך התם קרא דאחד עשר הוי שלמים משמע הצד הסברא הוי טפל מ"ה כתבו מותר הפסח נמי בעי קרא ואפ"ה לא הוי טפל נ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ושיבוש הוא:

ד"ה לעכב מנ"ל כו' למקבל לא ידעינן כו'. והא דלא כתבו תוס' לקבלה נמי לא ידעינן עיכובא דאפשר לומר כיון דאשכחן עיכובא בשחיטה שהוא א' מד' עבודות ה"ה בקבלה שהוא נמי א' מד' עבודות דלא חלקת כמו שכתבו תוספת לעיל בד"ה קבלה נמי כו' אע"ג דלעיל כתבו תוס' גבי מקבל(ת) נמי אמרינן לא חלקת מד' עבודות לעיכובא אפשר דכאן נמי כוונת התוס' לזה מ"ה כתבו סתמא דלא ידעינן עיכובא רק מכח סברא זו דלא חלקת נ"ל:

ד"ה לפי (שי"א) [לוח תיקונים מהדורה משנית: שיצא] אשם כו' למאן דאמר כללו לא גמר מיניה וזה הקשה כו' כצ"ל:

בא"ד דבר החדש שסותר כללו כו' כצ"ל:

בא"ד טעונה נסכים אינו סותר כללו כו' כצ"ל. וכתב מ"ו הב"ז וצ"ע על מה שכתבו דתוס' לא מיקרי דבר חדש הא גרסינן בת"כ ורש"י הביאו לקמן דף נ"ז ע"א ד"ה ה"ג וכשנאמרו כו' לפי שיצאה תודה בדבר חדש שטעונה לחם יכול אין לך בה אלא חידושה כו' גם רש"י בחומש פ' נשא הביא ספרי וז"ל ומנחתם ונסכיהם של שלמי נזיר לפי שיצאו לידון בדבר חדש להטעינו לחם יכול לא יהא טעון נסכים ת"ל ומנחתם וכו' והרי לחמי תודה ונזיר הוא דבר הנוסף ולא סותר לכללו ואפ"ה מקרי דבר חדש ושאלתי את רבותי ולא השיבו לי דבר נכון ומתקבל עכ"ל. והנה אע"פ שאני איני כדאי להכניס ראשי שכתב ושאלתי את רבותי כו' תורה היא וללמוד אני צריך דלענ"ד לא קושיא היא כלל דמה שכתבו תוספת הא דחטאת מצורע טעונה נסכים תוספת הוא על הקרבן ואינו סותר כללו משום דכל קרבנות צבור והיחיד טעונים נסכים כדיליף במסכת מנחות דף צ' ע"ב אע"ג דשאר חטאת אינה טעונה נסכים (מ"ה) [לוח תיקונים מהדורה משנית: מ"מ] אמרינן הא דריבה הכתוב לחטאת מצורע לענין נסכים כדיליף התם לא הוי דבר חדש אלא הוספה משאר חטאת כמו שמצינו בשאר קרבנות דטעונים נסכים עם הקרבן דאי לידון בדבר החדש לחוד ולא ליהוי כשאר קרבנות ה"ל למיכתב הדבר חדש בחטאת מצורע גופא בהדיא ולא לייתי מדרשא ובאוב וידעוני (לוח תיקונים מהדורה משנית: ד)כתיבי כרת בהדיא וגם סקילה אבל בתודה ובשלמי נזיר דלא מצינו בשום קרבן דטעונה לחם ולא כתיבי בהו שום עבודה כמו בשאר קרבנות רק הדבר חדש לחוד כתיבי בהו לחם מ"ה ס"ל דאין לך בהם אלא הדבר חדש והוי נמי סותר כללו כיון דלא מצינו בשום זבח דבעי לחם כנלע"ד ודוק ונכון הוא וה"ה לגבי אשם דלא מצינו בשום קרבן שיהא דמו ניתן על הבהונות והוי דבר חדש. ולענ"ד יש ליישב קושית מהר"י בע"א דלא קרוי יצא מן הכלל לידון בדבר חדש אלא בדבר שיצא מן הכלל כולו כמו אשם מצורע דיצא מכללו דשאר אשמות ומכלל דכל הקרבנות דלא מצינו בשום קרבן דדמם מהם לבהונות אלא כל דמם למזבח ואשם מצורע יצא לידון בדבר חדש שדם ממנו לבהונות אבל גבי נסכים כיון דכל קרבנות צבור ויחיד טעונין נסכים רק דתורה מיעטה דבר שאינו באה בנדר ונדבה אינה טעונה נסכים כדאמרינן במנחות דף צ"א ע"ב והשתא דתורה ריבתה חטאת מצורע דטעונה נסכים כמו שאר קרבנות כדאמרינן במנחות התם אע"ג דיצא מכלל דשאר חטאת לא יצא לידון בדבר החדש וליכא למימר אי אתה יכול להחזירו

לכללו ואין לך בה אלא חידושה כיון דעכ"פ הוי בכלל שאר הקרבנות ובזה נתיישב נמי קושית מ"ו הב"ז דתודה ושלמי נזיר יצאו מכללן ומכלל כל הקרבנות דלא מצינו שום קרבן דטעונה לחם ואפשר לדחוק ולומר דכוונת התוס' נמי לזה רק שהלשון יהיה קצת מגומגם נ"ל. אבל הא תמיה מה שכתבו מחטאת והא אשם מצורע נמי טעונה נסכים משא"כ בשאר אשמות כדילפינן התם במנחות מקראי:

דף מט:

גמרא לשעירי ע"א ובגופיה כו' כצ"ל:

שם ותיתי בג"ש דקדש קדשים כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה למה לי כו' אשר ישחט את החטאת ואת העולה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה וכי תימא כו' לעיקר כו' הס"ד וכצ"ל:

ד"ה והתם גבי כו' בשער צהוב הס"ד:

ד"ה ותיתי בג"ש כו' באשם הס"ד:

תוס' ד"ה וליקשיה לעולה ולא ניקשי לחטאת כו' תימא לא ליכתוב כו' כצ"ל. פירוש כונת התוס' דלא ליכתוב את החטאת וניקשיה לעולה כקושית מר זוטרא:

בא"ד תיפוק ליה מכחטאת האשם כו'. פירש מהאשם ניפוק למצוה כמו שאר האשמות ומכחטאת לעיכוב כמו חטאת:

בא"ד לא הוה אמינא דאהדריה קרא כו' כצ"ל:

בא"ד וכן אין להקשות כו' כצ"ל:

בא"ד ותיתי מכחטאת כאשם כו' כצ"ל:

בא"ד ונילף שאר אשמות כו' כצ"ל:

בא"ד מהיקישא דכחטאת כצ"ל. פירש לא ליכתוב צפון כלל בין בשאר האשמות בין באשם מצורע רק ליכתוב באשם מצורע כחטאת כאשם ונילף כל האשמות למצוה מכחטאת כאשם כמו דילפינן סמיכה מיניה ואח"כ נילף לשאר האשמות לעיכובא מאשם מצורע דאיתקש לחטאת דע"כ איתקש לעיכובא דלמצוה ילפינן מכחטאת כאשם דהוה בכלל שאר אשמות נ"ל:

בא"ד די"ל דלא כו' כצ"ל:

בא"ד כשאר אשם כיון דלא כתב צפון בהדיא כו' כצ"ל נ"ל. ומ"ו בב"ז כתב דדבריהם נראים ככפולין וכאשר כתבתי הכל נכון:

ד"ה כאשר יורם כו' איצטרך כאשר יורם כו' הס"ד כצ"ל. ועיין בתוספות דחולין דף קי"ז ע"א ד"ה אמר ר"י כו' דמתרצו בע"א:

ד"ה וליכתוב בגופא כו' מ"מ ילפינן מיניה חיבתן כו'. פירש השתא אליבא דאמת דמ"ה לא לכתוב בגופא לאשמעינן בעלמא דאינו חוזר ומלמד בהיקש א"כ היאך ילפינן מיניה חיבתן מ"ה כתבו דאפ"ה ילפינן מיניה כו':

דף נ.

גמרא לא ליכתוב צפונה באשם ותיתי בבנין אב כו'. יש מקשים דהא לעיל קתני דמ"ה כתיב צפונה באשם למימרא דדבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בג"ש. ויש ליישב דהשתא דכתיב צפון באשם דלא ליתי מחטאת משמע בשום ענין לא תיתי הן בב"א הן בג"ש ושמעינן מיניה תרתי נ"ל:

רש"י ד"ה אמר אמרה כו' בעלמא הניחא למ"ד כו' הד"א. ועיין לעיל דמ"ה ולקמן דף ס' ע"ב:

ד"ה תלמוד לומר כו' ברבוכה חלות הס"ד:

תוס' ד"ה לא ניכתב רחמנא כו' למה לי לאקושי לקמן כו' דף נ"ה ע"א:

בא"ד תיפוק לו בבנין אב כו'. פירש מעילה ואשם לענין דטעונה צפון ומהיקשא דחטאת דאיקרי קדשי קדשים כדכתבו לקמן:

בא"ד קדשי קדשים כעולה כו' כצ"ל:

בא"ד כדפריך בפרק אלו דברים כו' כצ"ל. ועי"ש דף ס"ו ע"א: יש מקשים אליבא דאמת לא ליכתוב רחמנא עולה ונלמד בבנין אב מחטאת או אשם וזבחי שלמי צבור דליכתוב רחמנא בחטאת בהדיא וזבחי שלמי ציבור בהקישא מחטאת ואתי עולה מביניהו או ליכתוב בהדיא בזבחי שלמי צבור. אבל שיבוש הוא דאיכא למיפרך צד פירכא דלכל אחד יש צד חומרא שלמי צבור שכן זמנו קבוע וחטאת ואשם דמכפרין נ"ל:

בא"ד סמיכה בשלמי חובה בבנין אב מעולת חובה והא כו' כצ"ל. אף ע"ג דרש"י כתב שם דכמשפט כתיב בעולת חובה וילפינן מיניה כמשפט עולת נדבה ולמד על עולת חובה שטעונה סמיכה דהוי כמפורש סמיכה בגופיה ולא הוי הקישא הא בחטאת נמי כתיב במקום אשר תשחט העולה וגו' דילפינן מיניה לענין צפון בחטאת ואפ"ה מוכח מכל הסוגיא דהכא דחטאת מיקרי דבר הלמד בהיקישא נ"ל:

ד"ה אם על תודה כו' ולא ילפינן בהיקשא כו' כצ"ל:

ד"ה מה להלן כו' כדפירש בקונטרס ולא הוה דבר הלמד בהיקש דאינו חוזר ומלמד בג"ש דשמא אין זה כו' כצ"ל. ומה שקשה לפירוש זה עיין בתוס' דיומא דף נ"ז ע"א ד"ה חוץ מבפנים כו' דמתרצי שם:

דף נ:

גמרא בג"ש חברתה אי מדרמי ב"ח אי מדרבא אינו דין כו' כצ"ל:
שם דבר הלמד בק"ו מהו שילמד בק"ו כו'. הקשה לי חכם אחד יש מקום עיון גדול בבעיא זו ממ"נ דע"כ אי בא ללמד לג' מק"ו מהב' שיש לו קולא אפ"ה מחמירין בחד צד ק"ו הג' שאין לו קולא זו לכ"ש דמחמרינן חומרא זו א"כ קשה היאך נלמד ב' מא' מק"ו הא איכא למיפרך מה לב' שכן יש לו קולא זו ואי קולא של הב' יש כאן ג"כ בא' א"כ בקיצור ה"ל למילף הג' מא' כו' ומסיים דבריו סוף דבר מי שלבבו רחבה ודעתו צלולה ישית לב בישוב קושיא זו וכעת צל"ע רב ודוק עכ"ד ותמיה לי על תמיהתו הא כתבו תוספות לעיל דף מ"ח ע"א ד"ה הושוו כו' דאשכחן דבר הלמד בק"ו דחוזר ומלמד בק"ו ואינו מן הצורך להאריך הרוצה לידע ועי"ש ובר מן דין אפשר למצוא כה"ג למשל אי ילפינן שלא לשם אוכלים בפסח לפסול בזריקה מק"ו משינוי בעלים מה שינוי בעלים דקיל דאינו פוסל בשחיטה פוסל בזריקה שלא לשם אוכלים דפסול בשחיטה א"ד שיפסול בזריקה וכ"כ תוס' בהדיא במסכת פסחים דף ס"א ע"ב ד"ה רבה כו' דליכא למיפרך שום פירכא דלא ילפינן עבודות זו מזו רק שלא לשם אוכלים מש"ב ואח"כ ילפינן קבלה לפסול בה שלא לשם אוכלים בפסח מק"ו מזריקה מה זריקה שאינו טעונה צפון ואינו בחטאת הפנימיות פוסלת שלא לשם אוכלים כ"ש קבלה וכה"ג עבדינן ק"ו לעיל דף ד' ע"א וליכא למימר ה"ל למילף קבלה נמי בק"ו ראשון שלא לשם אוכלים מש"ב כמו זריקה דהא ש"ב נמי לא פסלה בקבלה כ"א בזריקה גם ליכא למיפרך בק"ו ראשון מה לשחיטה שכן טעונה צפון וישנו בחטאות הפנימיות דהא לא ילפינן עבודות מהדדי רק שלא לשם אוכלים מש"ב [צאן קדשים:ו]אפשר לומר דרב חסדא דס"ל התם בפסחים יש מחשבת אוכלים בזריקה יליף מהך ק"ו וה"ה בקבלה כנלע"ד ברור ונכון. וליכא למיפרך נמי מה לזריקה שפוסל בש"ב דאיכא למימר שחיטה יוכיח. ומ"ו הב"ז הקשה ג"כ קושיא זו והניחו בצ"ע:
רש"י ד"ה שאינו למידה מן ההיקש גרסינן הד"א והס"ד:
תוס' ד"ה אלא למאן כו' ומהא דאיתקש תרי זימנין לעולה הוא כו' כצ"ל:
ד"ה בן בנו של ק"ו כו' חוזר ומלמד בק"ו היאך בא להוכיח דהוי בקל כו' כצ"ל:
בא"ד הלא זאת היא שאילתך כו'. לפ"ז מתורץ ג"כ קושי' מ"ו הב"ז דבאמת דכונת המקשן היה לזה:
ד"ה רבי יהודא כו' כיון דרבנן פליג עליה הס"ד. פי' כיון דלרבנן מטהרת לא ה"ל לר"נ למיפרך הכי ועיין בחולין דף נ"ו ע"א בתוס' דמתרצי בע"א:

ד"ה מה מצינו כו' ועוד קשה דמנא ליה כו'. דברים אלו קשה להולמן דבאמת אפשר לומר דגמר מליקת עוף משחיטת בהמה והא דדחי לקמן דמשחיטת חולין גמרי בלשון את"ל קאמר דאי נמי תיהוי דגמר ליה מליקת עוף משחיטת עוף לא מיפשט' בעיין דמליקת קדשים משחיטת חולין גמר וכ"כ רש"י בד"ה הכי גרסינן כו' ולישנא דברייתא הכי משמע דבלשון אי נמי קאמר עיין ברש"י וע"כ צריך לפרש הכי כיון דעיקר טעמא דר"מ מקרא ולא משני הכי אלא ע"כ בלשון את"ל קמשני כו' נ"ל נכון:

בא"ד אימא דשחיטת עוף אתיא בב"א כו'. פי' אע"ג דר"מ ק"ו קאמר דילמא לאשמעינן דאיכא ק"ו ועיקר ילפותא מב"א גמר:

בא"ד דפשיטא דעיקרא טעמו של ר"מ כו'. פי' כיון דעיקר טעמו של ר"מ מקרא דהושוה עוף לבהמה ואי במתניתין קאמר דגמרינן עוף שחיטתו ומליקתו בב"א מבהמה למה ליה לאתוי' ק"ו כלל דהא מקרא שמעינן דהושוו להדדי אלא ע"כ אתי לאשמעינן בלאו קרא איכא ק"ו למילף עוף מבהמה נ"ל ודוק. אבל עדיין קושי' ראשונה דמה לשחיטה שכן מכשרת כו' אינו מיושב עדיין ויש ליישב:

דף נא.

גמרא תנא אזאת תורת העולה ריבה סמיך כו' כצ"ל. וכתב מ"ו הב"ז ולפ"ז נראה לי דלא איפשטי' בעיין דהא אינו ב"א גמור אלא אסמכתא בעלמא דקרא עיקר ועיין במ"ש התוס' לעיל דף מ"ז ע"ב ד"ה מה נתינה כו' שכתבו בפשיטות דניפשוט דדבר הלמד בב"א חוזר ומלמד בב"א ע"ש ולדידי צ"ע מנ"ל עכ"ל ותמיה לי דמביא תוס' דלעיל ואישתמיטיה מיניה מ"ש בדף זה בד"ה מה מצינו כו' ודבר הלמד בב"א חוזר ומלמד בב"א כדמסקא בשמעתין כו'. אבל לענ"ד דודאי ניפשוט מברייתא דדבר הלמד בב"א חוזר ומלמד בב"א אפילו אליבא דמסקנא מדפריך וכי דנין דבר שלא בהכשירו כו' וע"ז מסיק דאזאת תורת העולה סמיך ולא פריך וכי דנין דבר בב"א מדבר הדנין בב"א אלא ע"כ דפשיטא ליה לתנא דחוזר ודנין מ"ה פריך הכי נ"ל:

רש"י ד"ה ולן באימורין כו' אימורין גמרי בבנין אב והדר מגמר בבנין אב על הדם הס"ד וכצ"ל:

ד"ה הואיל ומרצה כו' לחייב עליו משום פיגול כצ"ל:

ד"ה שקבלו כו' לא ירדו הס"ד:

ד"ה וכי דנין ותו יוצא במקדש כו' כצ"ל:

ד"ה זאת תורת כו' הני מהני וקרא עיקר וטעמי' אסמכתא כו' כצ"ל:

ד"ה מאי טעמא אל יסוד מערב הס"ד וכצ"ל:
ד"ה דכתיב בפר כו' מתן דם ליסוד כפר כהן משיח כו' כצ"ל:
ד"ה אל יסוד כו' תלתא אל יסוד מזבח העולה כו' כצ"ל:
בא"ד בת"כ אל יסוד מזבח העולה של פר כהן משוח ולא יסוד כו' כצ"ל והד"א:
בא"ד שאין תלמוד לומר אין לו יסוד לפנימי עצמו כו' כצ"ל:
בא"ד שירי מזבח החיצון יקבל דבר אחר כו' כצ"ל:
בא"ד והכי גרסינן ופירושו אל יסוד כו' כצ"ל:
ד"ה אל יסוד כו' כצ"ל:
בא"ד מתרי טעמא שאם שירי דמים כו' כצ"ל:
ד"ה או אינו כו' כלום על שפיכת שירים כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה פשוט מיהא חדא תימא דתרתי תיפשוט כו'. ולעני"ד לאו תמיה היא כלל דעכ"פ מברייתא ליכא למיפשט אלא חדא:
ד"ה מפני מה כו' דם המתיר עדיף ולא ילפינן דם שלא בהכשרו כו' כצ"ל:
ד"ה אשר פתח כו' שהוא כנגד כו' כצ"ל:
בא"ד בסמוך לו ליציאתו מן כו' כצ"ל:
בא"ד לקמן בפ' קדשי קדשים כו' כצ"ל. דף ל"ח ע"ב:
בא"ד כגון דישון מזבח פנימיות ומנורה כו' כצ"ל:
בא"ד לא קבעינא מהאי כו' כצ"ל:

דף נא:

רש"י ד"ה גרסינן פי' למה לי קרא לשירים הא בראוי עביד להו וכ"ת דכי אפוך כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה תן לה יסוד כו' כך פי' בקונטרס כו'. ובאמת ברש"י שלפנינו לא היה הגירסא כך:
בא"ד וטפי הוה ליה לאתויי הך דרשא לעיל על ר' ישמעאל דפליגי שהרי אית ליה הך דרשא וקרא דלעיל לייתי על ר' עקיבא דהכא כו' כצ"ל. פי' ר"י דאית ליה הך דרשא דהכא ולעיל פליגי ומוקי לדם זבחיך וגו' לדרשא אחרינא ה"ל לאתויי הך דרשא דהכא לעיל וקרא דלעיל הכא לר' עקיבא. ובד"ח נדפס בצדו נ"א ואין יכול להעמידה:
בא"ד תחלת עולה שמעכבת כו'. פי' ר"י ור"ע נילף עולה ושלמים בק"ו כה"ג ובהך ק"ו נילף נמי בכור ומעשר ופסח:
בא"ד אף עולה טעונה כו' אמרת עולה טעונה כו' כצ"ל:
בא"ד לא עבדינן ק"ו תחילת דמים דקרבן אחר כי אם משירים של כו' כצ"ל:

בא"ד אבל מקל וחומר לא אתי כיון דלא כתיב ביה יסוד בפירוש והאי ק"ו לא אתי כו' כצ"ל. פי' דלא תיקשי עדיין נילף בכור ומעשר ופסח מהך ק"ו דהכא כמו שכתבו לעיל ול"ל ג"ש דזריקה מ"ה כתבו דלא אתי בהך ק"ו זריקה כיון דלא כתב ביה בעולה יסוד בפירוש וק"ו לא אתי רק לגלוי דאגגו דיסוד קאמר כנ"ל ברור כוונת התוספות ומ"ו הב"ז מגי"ה מק"ו דחטאת ונכנס בדוחק וכאשר כתבתי נכון היא:

בא"ד ולא שייך למימר חטאת תוכיח כו'. פי' אהך ק"ו לא שייך למימר חטאת תוכיח דתחלתה לא בעי יסוד שטעונה על ד' קרנות וקרן מזרחיח דרומית לא היה לו יסוד משום דעיקר ק"ו לא אתי אלא לגלויי אגגו דיסוד:

בא"ד דדריש במעשר ופסח כו' כצ"ל:

בא"ד הא לא כתב בהו זריקה ועוד קשה לי כי היכא כו' כצ"ל. וקושי' זו הקשו תוספות לעיל דף ל"ז ע"א:

בא"ד אינו מתורץ אמרת עולה כו' כצ"ל:

בא"ד לא ידעינן דבקל וחומר משירים כו' כצ"ל:

בא"ד בחלקו של טורף ורצועה יוצאה כו' כצ"ל:

בא"ד לא נתחלקה לא גמרינן כההיא ברייתא דרצועה כו' כצ"ל:

בא"ד א"כ לכוליה מזבח היה לו יסוד וא"כ כו' כצ"ל:

דף נב.

גמרא טעונה גג יסוד תחלת עולה כו' כצ"ל:

שם ואת כל דם הפר ישפך כו' כצ"ל:

שם ת"ל וכלה מכפר כו'. והשתא לפי המסקנא אין להקשות הפר ל"ל דאפשר לומר מילתא דאייתי בק"ו טרח וכתב לה קרא כיון דליכא למדרש נ"ל:

רש"י ד"ה או אינו כו' ואי ס"ד כו' אי לא כתב אלא אל יסוד כו' כצ"ל:

בא"ד ומהם אתה לומד ששירי כו' כצ"ל:

ד"ה בזקיפה כו' דכולה האי אמה בין כו' כצ"ל:

בא"ד דהיינו גגו כו' כצ"ל:

בא"ד מי שנכנס דמו כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה גג יסוד כו' פשיטא דעדיף מגג יסוד כו' כצ"ל:

ד"ה לימוד כו' ותימא להאי תנא דהכא סמיכה כו' כצ"ל:

דף נב:

גמרא הכהן המחטא אותה כו'. פירוש העובד עבודתו שהיא נעשית חטאת על ידו וכן פירש רש"י בחומש פ' ויקרא ו' וכתיב בתריה יאכלנה במקום קדש:
רש"י ד"ה המחטא אותה כו' אם חטא את דמה כו' כצ"ל:
ד"ה וכי מאין כו' לפסול הס"ד:
ד"ה שכן סופן כו' שירים נותנים ליסוד הס"ד והד"א וכצ"ל:
ד"ה שסופן לחוץ שפיכת כו' כצ"ל:
ד"ה ואם עשאן כו' כתב בהו כדרבינן מועשה כו' כצ"ל:
ד"ה אי הכי דשירים מבחוץ כו'. פירוש מדם הפנימי דשירים חיצונים לכ"ע לא מעכבי:
ד"ה משמעות דורשין כו' מדריש ובכפרה דהיינו כו' כצ"ל:
ד"ה לדברי האומר כו' כדי שיהיה לו שירים דאע"ג דאמרינן כו' כצ"ל:
בא"ד שירים מעכבים לא אמרינן אם גמר כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה תנא ר"נ כדברי האומר כו' דקתני כו' כצ"ל:
בא"ד אחרים קאי ולא אהני תנאי דלעיל א"ר יהודא כו' הד"א וכצ"ל:
תוס' ד"ה אותה שנתן כו' ולא שייכי כאן כו'. יש מקשין לא ידעתי למה לא שייך כאן הא דשמואל דהא מפורש שם דהניתנים למעלה שנתנם למטה פסול בשר ונתכפרו בעלים וא"כ בע"כ ס"ל דמיעוט אותה קאי אבשר וצל"ע רב [צאן קדשים:ו]אפשר להגיה כאן ולא ס"ל כאן ההיא דשמואל עכ"ד. ולענ"ד אינו מן הצורך להגיה ויש ליישב גירסא זו והכי פירושו דקאמר הכא וכי מאין באת להכשיר שהוצרך להביא מקרא לפסול וקאמר מכלל שנאמר ודם זבחיך ישפך ולא קאמר מכלל דכתיב ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר כיון שהגיע דם למזבח נתכפר כההיא דשמואל משום הכי כתבו ולא שייכי כאן ההיא דשמואל כיון דהאי תנא ס"ל דשלא במקומו לאו כמקומו דמי ע"כ לא ס"ל הך דרשא דשמואל כיון שהגיע דם למזבח נתכפר מ"ה קאמר מכלל שנאמר ודם זבחיך ישפך כנ"ל וברור הוא. ומ"ו הב"ז כתב נמי דיש מקשים והניחו בצ"ע:
ד"ה מה דמים כו' ותימא הא בבהמה כו'. ונ"ל ליישב דבבהמה כתיב היא בשחיטה וילפינן מיניה לעיל ד"ה שישחטנו לשם חטאת ואם לאו פסולה אבל בזריקה לא כתיב היא למילף מינה שאם שינה הזריקה שתהא פסולה אבל בחטאת העוף כתיב היא בהזאה וילפינן מיניה שפיר שאם שינה בהזאה פסול ומ"ה דייק רש"י בלישנא דהא כתיב בהזאת חטאת היא כנ"ל ברור ונכון:

דף נג.

רש"י ד"ה עלה בכבש כו' למזבח כשר הס"ד:
ד"ה ובאלו כו' למזרח ופונה לימינו כו' כצ"ל:
ד"ה מן הקלעים כו' חומת העזרה בבית עולמים ובחטאת כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י ומ"ו גורס שלא לצורך:
ד"ה לזכרי כהונה דכתיב הכהן המחטא כו'. ודברי רש"י אינם מובנים לי למה לא מביא רש"י מה שנאמר למטה בהך קרא דבהדיא כתיב כל זכר בכהנים יאכל אותה ועוד בחומש פ' צו פירש רש"י בע"א דוהמחטא אותה אתי למעוטי כהן שהיה טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בבשר עיי"ש. ונ"ל ליישב דברי רש"י דכונת רש"י לאשמעינן דהא דקתני בחטאות ובאשמות לקמן דנאכלים לזכרי כהונה היינו לעיכובא ולא למצוה לחוד רק דבעינן בקדשים שינה הכתוב לעכב וכ"כ תוס' לעיל דף ד' ע"ב וליכא למימר הא בחטאת שינה הכתוב דכתיב גבי חטאת גופא כל זכר בכהנים וגו' ובויקח קרח נמי כתיב גבי חטאת כדלקמן דאפשר לומר דבויקח קרח כתיב כל זכר משום מנחה ואשם דכתיבי בהאי פרשה ולא משום חטאת לעכב מ"ה כתב רש"י דבחטאת גופא שינה הכתוב דהכהן המחטא אותה נמי לאפוקי נשים שאינם ראוים לחיטוי כמו כהן טמא וא"כ ע"כ כל זכר בכהנים דכתיב גבי חטאת לעיכובא אתי ובויקח קרח כתיב גבי אשם ומנחה למצוה וילפינן עיכובא מחטאת בהיקישא כנלע"ד ברור:
בא"ד ואשם ומנחה כתיב כל זכר כו' כצ"ל:
ד"ה הוא עצמו כו' דלא בעינן חודה כו' כצ"ל:
ד"ה וההראל מזבח הס"ד. ואח"כ: ד"ה ארבע אמות כו' הד"א:
ד"ה אלא על כרחך כו' כלומר שם ורשות כו' כצ"ל:
ד"ה אל יסוד כו' החיצונה הס"ד:
ד"ה או אינו כו' אהל מועד וילמד סתום מן המפורש הד"א והס"ד:
ד"ה ילמד כו' מיציאתו מן ההיכל ושירים הפנימיים בידו ומה יציאתו מן ההיכל ביסוד מערבו כו' כצ"ל:
ד"ה קסבר כו' כנגד הפתח ואחת מהן כו' כצ"ל. פי' כיון שכל המזבח היה בצפון ופתח ההיכל היה חללה י' אמות צפון וה' אמות דרום ופתח ההיכל באמצע עזרה היה ולפ"ז אם היה המזבח כולו בצפון לא היה מכוין רק ה' אמות מדרום המזבח עד פתח ההיכל עד אותו ה' אמות של פתח ההיכל שהיה בצפון:
תוס' ד"ה כוליה מזבח כו' והוו חמש אמותיו כנגד הפתח ואחת כו' כצ"ל:

בא"**ד** בצפון קאי הוי חמש כו' כצ"ל:
בא"**ד** דהא דתנן כו' כצ"ל:

דף נג:

רש"**י** ד"ה שתי מתנות כו' הילכך בעי הנך תרתי דאמרן כו' כצ"ל:
ד"**ה** וזרקו כו' בעולה כתיב וכן כתיב בשלמים כו' כצ"ל:
ד"**ה** טורף כו' בסמוך לקרן אמה וכן אכילת כו' כצ"ל:
בא"**ד** נמצא יסוד לשלשה קרנות כזה
הס"ד וכצ"ל:
ד"**ה** רצועה היתה כו' רגל הכהנים וישראל כו' כצ"ל:
בא"**ד** מלבד אמה כו'. פי' מלבד שאותו אמה לא היה בחלקו של יהודה:
בא"**ד** בדרום למזבח ונכנסות בחלקו כו' הד"א:
תוס' ד"ה וסימני כו' פ' בתרא וסימנך משכינהו גברי לגברא כו' כצ"ל:
ד"**ה** העולה כו' כדדרשינן לעיל תן יסוד למזבח של עולה לפירוש הקונטרס כו' כצ"ל. וה"ה לפר"ח אלא לאפוקי ליש מפרשים עיין לעיל:
בא"**ד** דליתא בה שירים אבל בחטאת דבאצבע כו' כצ"ל:
בא"**ד** ואע"ג דחשיב בכל פנימיים היינו משום כו' כצ"ל. פי' כמו שחשיב בכל פנימיים יסוד ליתני נמי בכל חיצונים מ"ה כתבו דאין רוצה להפסיק:
ד"**ה** משום דלא כתב בה קדשי קדשים תימא כו' כצ"ל. ואפשר ליישב דלא איצטרך גבי זבחי שלמי ציבור כיון דכבר שמעינן דעולה ק"ק סמוך אהיקישא דעולה כדלקמן נ"ל:

דף נד.

גמרא ונעשה אושפיזיכן להקב"ה כו'. פירוש שהיה הארון נתון בחלקו וכפרש"י ביומא דף י"ב ובמגילה דף כ"ז:
שם ומביא חלוקי אבנים כו' וזהו סובב וחוזר ומביא כו' כצ"ל:
רש"**י** ד"ה וממצה מדמה על קיר המזבח נטל את הראש והקיף מחבר כמו אין מקיפין שתי חביות בית מליקתו כו' כצ"ל. וכ"ה לשון המשנה לקמן דף ס"ד ע"ב ואפשר שלרש"י היה הגירסא בפנים כך:
בא"**ד** למטה מרגליו אפילו אמה א' כו'. פי' אותו אמה למטה מהסובב עד חוט הסיקרא:
ד"**ה** רב אמר כו' כדאמרינן אוכל כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ואי אמרת כו' מדלא מדקדק בקונטרס אלא מהא כו'. פי' ואי הוה כתיב בהך ברייתא שירי הדם היה שופך ליסוד ועל קרן מזרחית דרומית נעשית ה"ל לדקדק כפשוטו דקתני התם בפירוש דאותו קרן היה לו יסוד ודברים אלו קשה להולמן למה דייקו מפי' הקונטרס ולא דייקו מלישנא דברייתא גופא דקתני באויר בעלמא קעביד ה"ל להקשות כפשוטו דקתני התם שירי הדם היה שופך ליסוד דמשמע דהיה לו יסוד ומפירוש הקונטרס אין לדקדק דמפרש ללישנא דברייתא ואפשר לפרש איפכא דבאמת היה כתיב בהך ברייתא שירי הדם היה שופך ליסוד כמו שמפרש ה"ר חיים והמקשן ס"ד דהיה שופך לקרן דרומית מערבית שהיה לו יסוד ומ"ה לא פריך מהך דקתני שם שירי הדם היה שופך ליסוד דמהא ליכא למישמע מיניה שהיה יסוד לקרן מזרחית דרומית ופריך מהזאה גופיה שהיה ממצה דמה על קיר המזבח ואי לא היה לו יסוד באויר' בעלמא הוא דקא עביד כנ"ל ברור ונכון ודברי תוספות צריכים ישוב הדעת:

בא"**ד** שם היה שופך שירי הדם וקרי לה כו' כצ"ל:

בא"**ד** דלאחר זריקת מוראה ונוצה הלך לשפוך כו' כצ"ל:

בא"**ד** ארבע קרנות כחטאת כו' כצ"ל:

בא"**ד** דכל דמים נמי לאחר שנשפכו ליסוד כו' כצ"ל:

בא"**ד** והכא איירי למ"ד כו'. פירוש מ"ה מכשרינן למלוק אפילו תחת הסובב והוי במקום הקטרה ועיין לקמן דף ס"ה ע"א:

דף נד:

גמרא לכל קרן וקרן וכ"ת דגייז ליה אבנים כו' כצ"ל:

רש"**י** ד"ה דמחית מידי כו' במקומו על חלקו כו' כצ"ל:

בא"**ד** ועוביו כעובי המלבן וחלק והניח בתוך המלבן כו' כצ"ל:

ד"**ה** דמחית מידי כו' לפגום פגימות לנקבים הס"ד וכצ"ל:

ד"**ה** שהיו יושבים ברמה כו' כצ"ל:

ד"**ה** ועלית בכל כו' עלייה משם כו' כצ"ל:

ד"**ה** אייתי ספר כו' ועולה מדברה ומרחיב כו' כצ"ל. עיין ביהושע סי' ט"ו:

בא"**ד** ומונה והולך נגד ירושלים כתב ועלה הגבול כו' הד"א וכצ"ל:

בא"**ד** ותאר הגבול וירד הגבול ולא כתב ועלה כו' הד"א:

בא"**ד** ועד קרית יערים כתב ועלה ותאר כו' הד"א:

בא"**ד** ולשם ועלה הס"ד:

ד"**ה** ואיבעית אימא האי דלא כו' כצ"ל:

ד"ה זבחי שלמי כו' עצרת הס"ד:
ד"ה ונאכלין לפנים מן הקלעים דכתיב באשם בויקח קרח כו' הא דמייתי קרא דויקח קרח וכן לעיל גבי חטאת ולא מייתי קרא דכתיב גבי חטאת ואשם בהדיא בפ' צו במקום קדוש יאכל אפשר לומר לאשמעינן דשינה הכתוב לעכב:
תוס' ד"ה אבנים כו' בטל אורים ותומים והיינו בית ראשון משחרב ב"ה כו' כצ"ל:
ד"ה ומלאו במזרק כו' שני חוטמין דקין שהדמים שהיו נתונים על יסוד מערבי ועל יסוד דרומי יורדין כו' כצ"ל. ועיין במתני' דמדות פ"ג:
בא"ד ותימא לפירושו כו'. ואפשר לומר דכוונת רש"י שאם יפול מזריקה על הקרנות יבלע לתוכו ומ"ה כתב רש"י לשון יפול ולא כתב כשיזרוק דם החטאת יבלע לתוכו אלא ע"כ כוונת רש"י כאשר כתבתי ונכון הוא נ"ל:

דף נה.

גמרא תמים אחד לעולה וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת ואיל א' תמים לשלמים כו' כצ"ל:
שם אמר רבינא שאם כו' כצ"ל:
שם מחדא מפקינא כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה קדשי איקרי כו' דתהוי כל חומרא כו' כצ"ל:
ד"ה קדשים קלים אין מועלין כו' כצ"ל:
ד"ה ונאכלין כו' מפרש הס"ד:
ד"ה ליום ולילה בתודה כתיב ביום קרבנו יאכל ולא יניח ממנו עד בקר ותניא תודת כו' כצ"ל:
ד"ה וכי הראשונים כו' כגון שעירים ומנחה הס"ד וכצ"ל:
תוס' ד"ה זבחי שלמים כו' לעיל פירשנו כו' ד"נ ע"א:
ד"ה מה חטאת כו' כדדרשינן לעיל כו' כצ"ל:
ד"ה מה עולה כו' דסבירא ליה כר"פ הס"ד. פי' וילפינן ק"ו מג"ש כדאמרינן לעיל ד"נ ע"ב. יש מקשים לפ"ז מאי פריך היקשא קמא למאי אתי דילמא לית ליה דר"פ והיקשא קמא אתי לאקושי לחטאת לעיכובא דעיכובא בחטאת בהדיא כתיב כך מקשים. אבל שבוש הוא דהך אלא היקשא קמא למאי אתי לאו סתם גמרא קאמר ליה בלשון קושיא אלא רבא גופא קאמר וע"כ ס"ל דילפינן עיכובא מעולה ואית ליה דר"פ כמו שכתבו תוספת וראיה לזה דקאמר אמר ליה אביי משמע דאמר לרבא דאמר הכי:
ד"ה אלא היקשא קמא למאי כו' כצ"ל:

בא"**ד** כדפרישית כו'. פי' בדיבור המתחיל מה חטאת כו' מכח מיעוט דאותה:
בא"**ד** כיון דאיתקש נמי לעולה כו' אע"ג דהוי דבר הלמד בג"ש והיאך חוזר ומלמד בהיקש דעולה גופא ילפינן בג"ש מחטאת דסביב סביב כיון דאית ליה כר"פ כמו שכתבו תוספות לעיל ור"פ ס"ל דדבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בהיקש:
ד"**ה** מה חטאת כזו שלא לשמה כחטאת כו' כצ"ל:
בא"**ד** אבל לר"א קשה וצריך לדקדק בפ' התכלת כו' ולענ"ד לאו קושיא היא דר"א אפשר ס"ל באמת כר' יצחק דהתם בפ' התכלת דכבשי עצרת ששחטן שלא כמצותן דהיינו שלא לשמה פסולים משום האי היקישא כדקתני התם ותנא דבי לוי דגמר שלמי חובה משלמי נדבה התם ולא אקשי לחטאת ע"כ כרבנן ס"ל דדרשי אותה דמוקי התם הך ברייתא דקתני כל הפסול בחטאת פסול באשם חוץ משלא לשמו דפסול בחטאת וכשר באשם כתנא דבי לוי וכיון דתנא דבי לוי לא פסיל באשם שלא לשמו ע"כ כרבנן ס"ל דממעטי אשם מאותה כדאמרינן לעיל נ"ל:
ד"**ה** שאם גילח כו' בנזיר דמשלח שערו כו' כצ"ל:

דף נה:

גמרא דאיכא קמייהו דגובה שמונה לא כו' כצ"ל:
רש"**י** ד"ה וחד להכשיר צפון דקל וחומר מיעוטי ממעט ליה כו'. פירוש כיון דהאי קל היינו קדשים קלין וקדשי קדשים חמור ממעיט קדשים קלים מצפון:
בא"**ד** דהא דקבע להאי צפון ולהאי שאר רוחות משום קדושתיה דצפון מדרום ולאו דקביעות מקום בעלמא הוא הס"ד וכצ"ל:
ד"**ה** וצדי צדדים לפסול לא איצטרך קרא אחרינא לפני כתיב בקרא קמא דמשמע צדדים ולא צדי צדדים הס"ד וכצ"ל:
ד"**ה** בזמן שהוא פתוח דלשון פתח אינו אלא כו' כצ"ל:
ד"**ה** שני פשפשים היו בבית החליפות שהאולם כו' כצ"ל:
ד"**ה** להכשיר כו' כגון מכנגד כותל האולם ולמערב בצפון ובדרום ובית החליפות כו' כצ"ל:
ד"**ה** לאכילת קדשי קדשים כו' בעי לפני ולקמן כו' כצ"ל:
ד"**ה** אחורי בית כו' מחומת עזרה כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס נ"א ושיבוש הוא:
בא"**ד** למערב כזה:
תוס' ד"ה הוא עצמו כו' שהוילון אינו משמש רק עשוי לצניעות כו' כצ"ל:

ד"ה גובהה מאי תימא כו' כדפריך בסמוך כו'. פירוש דפריך מאי לאו דאיכא קמייהו גובה שמנה מהיכא תיתי לומר הכי הא קתני וגובה שמונה משמע דקאי אפתחים שהיה גובהן ח' אלא על כרחך דסבר דהיה כמו שאר שערים שהיה גובהן עשרים מ"ה ס"ל דאיכא קמייהו דגובהה שמונה קאמר נ"ל:

בא"ד והא דאמרינן ביומא פרק קמא כו' כצ"ל:

בא"ד אבל שחיטה שהיתה מיושב אכתי תיקשי מכנגד כו' כצ"ל. ולענ"ד לאו קושיא היא כיון דקרא אכשר כל העזרה לשחיטת קדשים קלים וכתיב בקדשים קלים לפני אהל מועד ע"כ נגד המזבח נמי לפני קרוי ולא הוה הפסק דתחלת הבנין היה כך והא דפריך גובהה מאי היינו תל או עץ המוטל נגד הפתח דלא שייך להתם אי הוה הפסק אי לאו דדילמא דוקא מזבח לא הוי הפסק ולא שאר דברים ובעי למיפשט משני פשפשים וס"ד דאיכא קמייהו דגובהה שמונה וכיון דלכתחלה עשויה להכשיר לשחיטת קדשים קלים היכא עבדי הפסק לפני הפתחים דילמא לאו לפני הוא ודוקא מזבח דגז"ה הוא דלא הוי הפסק אלא ע"כ מזבח לאו דוקא נ"ל:

ד"ה שני פשפשים כו' ותימא גדול לפירושו דדרך כו' כצ"ל. פירוש דפשפשים היה לחצר העזרה והיאך היה יכול לראות משם להיכל:

ד"ה שנים לפר בר גבי שומרים כו' כצ"ל:

בא"ד למ"ד קדושת ההיכל ואולם כו'. פי' ה"ה אחורי הכפורת יכול לשחוט כיון דרואין בו קדשי קדשים דלא גרע מאולם:

דף נו.

גמרא אע"ג דשחיטה כנגד הפתח תני כו' כצ"ל:

שם ולאכילה לא בעינא כנגד הפתח כו' פי' השתא דקאמרת גבי שחיטה דקתני אין שוחטין סתמא אין חילוק בין כנגד הפתח בין שלא כנגד הפתח ה"ה גבי אכילה דתני ואוכלים משמע בכ"מ אפילו שלא כנגד הפתח מ"ה פריך ולאכילה לא בעינא:

שם ביום הקריבו את זבחו יאכל כו' כצ"ל:

רש"י (ע"ב לעיל שייך לכאן) ד"ה אין חייבים משום כו' והוא היה אורך קפ"ז כו' במסכת מדות למעוטי הנכנס ללשכות כו' והד"א:

ד"ה ה"ג אי תנא כו' הכי אמר לי אבא הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ואוכלין שם קדשי קדשים דעד הכי הוא דהוה קדושה בקדושת החצר אהל מועד כו' כצ"ל:

ד"ה ה"ג אלא למעוטי לשכות אי דבנויות בחול ופתוחות לקודש כו' שהכהנים נכנסים לשם ואוכלים שם ק"ק ושירי מנחה תלמוד לומר בחצר כו' הד"א וכצ"ל:
תוס' ד"ה מנין לדם כו'. ויש לדחות דההיא דמי שהיה טמא רבנן כו' כצ"ל. וכ"ג מ"ו הב"ז וגירסא נכונה היא וכן מוכח מתוס' דמנחות ד"כ ע"ב ע"ש ופי' דכונות התוספת לדחות הראיה ממי שהיה טמא אבל הכא מפרשי דלעיל דאיירי בתחלת שקיעה וגזירת הכתוב היא:
בא"ד והאי דלא חשיב ליה כו'. פי' בהדי אינך שהעמידו דבריהם במקום כרת דקחשיב שם:
בא"ד ומשתשקע החמה דלקמן כו'. פי' האי משתשקע החמה גבי דם דקתני לקמן לא הוי כמו משתשקע החמה בעלמא לר"ת דמפרש דלשון משתשקע משמע סוף שקיעה והך משמע תחילת שקיעה משום דדומי' דאימורים קתני ומ"ו הב"ז מפרש בע"א ודבריו אינם מבוגים לי:
בא"ד וחשיב ליה במדידת היום ומפרש ר"ת כו' כצ"ל:
בא"ד ואתי שפיר דאיידי דבסמוך כו' כצ"ל. פי' דהשתא לר"ת דלשון משתשקע משמע סוף למה נקט גבי דם לקמן משתשקע ולא נקט בשקיעה דמשמע תחילת שקיעה משום הכי כתבו איידי כו' נ"ל. ובמנחות שם כתבו בענין אחר עיין שם:

דף נו:

גמרא ת"ל ביום השלישי כו'. יש מקשים דהשתא ל"ל עד יום דאינו נאכל בלילה ת"ל מדאיצטריך ביום דביום אתה שורפה ואי אתה שורפה בלילה ש"מ דאינו נאכל בלילה ע"כ. ויש ליישב דאי לא הוה כתיב עד יום ה"א איפכא דביום השלישי ישרף אתי לאשמעינן דנאכל בלילה ותכף לאכילה שריפה דהיינו ביום כמו שאר קדשים מ"ה איצטריך עד יום נ"ל. אח"כ מצאתי תירוץ זה בתוס' דפסחים דף ג' ע"א ונהנה לי:
רש"י ובאימורים כו' כרבי יוחנן לענין דם כו' הד"א:
ד"ה מה להלן כו' מבשר המילואים ביום השלישי וגו' בצו את כו' כצ"ל:
בא"ד אלא שריפה ולהכי לא כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה כנגד היסוד כו' למעוטי מזרחית דרומית הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ונאכלין כו' לכהנים הס"ד:
ד"ה בכל העיר כו' בההוא קרא ובכורות בקרכם כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה ונאכלין כו' ותימא גדול לפירושו דהא כו' כצ"ל:
בא"ד וגם יש לתמוה אמאי כו' כצ"ל:

בא"**ד** ועוד דבתמורה בסוף אלו קדשים בא ללמוד על הבכור שנאכל לפנים מן החומה משום שנאמר לפני ה' אלהיך תאכלנו וא"כ ליבעי לפנים מן הקלעים כשחיטה כו' כצ"ל:

בא"**ד** של שלמים שנאכלין לשני כו' כצ"ל:

בא"**ד** נפקא לן מקרא כו' לעיל דף נ"ה ע"א:

ד"**ה** לשני ימים כו' מעשר לא ידענא כו' כצ"ל:

בא"**ד** ומלמד בג"ש למ"ד הימנו וד"א הוי היקש ולעיל אמרינן כו' כצ"ל וכן הגירסא בכל הספרים. ופירוש בשלמא לר"ע דלקמן דס"ל דהימנו וד"א לא הוי היקש ומ"ה חזר מהיקישא דשלמים ויליף בכור מתודה דנאכל ליום א' ומדכתיב בבכור לך יהיה דהוסיף לו הכתוב הויה אחרת כמו זו הבאה בהיקש דהיינו עוד יום דנאכלים לשני ימים ולפ"ז כמאן דכתיב בגופא דנאכל לשני ימים ושפיר ילפינן מעשר מבכור בג"ש העברה העברה ולא הוי דבר הלמד בהיקש דחוזר ולמד בג"ש אלא לר"י דלקמן דס"ל דהימנו וד"א הוי היקש וס"ל דר"ע טעה במה שחזר מהיקישא דשלמים דמתודה לא מצינא למילף משום דהוי דבר הלמד בהיקש דאינו חוזר ומלמד בהיקש ויליף משלמים קשה קושי' התוס'. כנלע"ד ברור ונכון ומ"ו הב"ז מוחק שיטה זו שלא לצורך וקשה לשבש כל הספרים.

בא"**ד** דמעשר יליף מב"א משלמים כו'. יש מקשים מנ"ל ללמוד משלמים נלמד מתודה דאינו מתנה לכהן והם קדשים קלים ונאכלים ליום ולילה ע"כ יש ליישב כיון דתודה ילפינן משלמים בהיקישא אינו חוזר ומלמד בב"א דאיבעיא זו לא נפשטא לעיל ד"נ ושינויה זה אליבא דמ"ד דהימנו וד"א הוה בהיקש נ"ל:

בא"**ד** דבכור נמי הוה אתי משלמים כו'. פי' בב"א ולא בהיקש כדאמרינן לקמן דנ"ד:

בא"**ד** הפסח כו' אלא על מצות כו' כצ"ל:

דף נז.

גמרא כחזה התנופה וכשוק הימין כו' כצ"ל:

רש"**י** ד"ה אף כאן כיון דבכור כו' ילפינן מה להלן כו' [ה]ד"א וכצ"ל:

ד"**ה** סביב בחטאת כו' ומסביב שמעינן כו' כצ"ל:

בא"**ד** שסיבב בדמה ד' רוחות כו' כצ"ל:

ד"**ה** אין מלמדים כו' אפילו בג"ש כו'. פי' דלא תימא כיון דילפינן בכור ומעשר ופסח בג"ש מעולה לענין יסוד לילפי נמי מעולה לענין סביב משום דאין ג"ש למחצה מ"ה אשמעינן אבייי דאותו דבר גופא דאתי לג"ש היינו סביב לא ילפינן בג"ש. ותוספות בפסחים דף ס"ד ע"ב מתרצי קושיא זו בע"א כיון דע"כ חטאת ואשם דכתיב בהו סביב ילפינן לשאר דברים ג"ש מעולה ה"ה עולה דילפינן לשאר דברים בג"ש מחטאת או אשם

לפ"ז ל"ל דכתב רחמנא בעולה ובחטאת ואשם סביב או נילף עולה מחטאת ואשם ונימא אין ג"ש למחצה או נילפי חטאת ואשם מעולה ונימא אין ג"ש למחצה כמו דילפינן חד מחבריה ג"ש לענין שאר דברים ה"ה לענין סביב דאין ג"ש למחצה אלא ע"כ התורה אתי לאשמעינן דבג"ש דסביב לא אמרינן אין ג"ש למחצה. וכתבתי פירושא הכא משום דלישנא דתוס' התם מגומגם וקשה למבין עי"ש:

ד"ה אין באין על חטא כחטאת ואשם הס"ד וכצ"ל:

ד"ה הימנו וד"א כו' הימנו וד"א הוא קצת התלמוד כתב בה כו' כצ"ל. פי' קצת הלימוד:

ד"ה כשם שמזה כו' גמר דבפנים למעלה בפר כו' כצ"ל:

בא"ד שבע פעמים שבע למטה כו' הד"א:

בא"ד כתובה בו ומקצתה כו' כצ"ל והד"א:

בא"ד והדר מיגמר מפנים להיכל כו' כצ"ל:

ד"ה מקומות הוא כו' חזה ושוק של בכור הוקשה לתודה והיא כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה למה לי כו' דסגי בשתי מתנות ברוח אחת כו' כצ"ל:

בא"ד סביב דעולה הוא דמייתר כו' כצ"ל:

בא"ד משלמים הס"ד:

ד"ה ואני מקישן כו' מקשינן הס"ד:

ד"ה וכי דבר כו' כדמרבינן לעיל בפרק כל הפסולים כו' כצ"ל וכן הגירסא בכל הספרים דבפ"ק ליתא דמרבינן שלמי נזיר עיין לעיל דף ד' ע"א:

בא"ד א"כ היכא יליף מחטאת ואשם דילפינן נמי מההיא קרא כו' כצ"ל. פי' היאך יליף רבי בכור מחטאת ואשם בב"א דנאכל ליום ולילה הא חטאת ואשם ילפינן נמי מההיא קרא לענין דנאכל ליום ולילה והוה היקישא ולעיל איבעיא לן כו':

בא"ד בכל בהמה כבכור כו' כצ"ל:

בא"ד אי נמי כשוק הימין כתב כבכור ותודה כו' כצ"ל:

דף נז:

גמרא בשלמא למ"ד לא הוי היקש כו' כצ"ל:

שם כל שאתה מביא ממקום אחר ה"ה כזה כו' כצ"ל. ועיין במנחות דף ע"ז ע"ב:

שם אלא למ"ד הוי היקש כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה ה"ג ואיבעית אימא כו' וגבי היקש דלעיל נמי אי הוי היקש בכור כו' כצ"ל. והשאר יש למחוק ועיין בתוס':

בא"ד חזה ושוק ולאכילת יום ולילה כו' כצ"ל:

ד"ה אי מה להלן אלו שני עשרונים ותו לא אף כאן כל עשר כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה ואיבעית אימא כו' ושתי הכליות בשעיר ע"א כו' כצ"ל:
בא"ד אע"ג דאמרינן בההיא היקשא כו' כצ"ל:
בא"ד אע"ג דזכרי כהונה ילפינן בההוא היקישא כו' כצ"ל. פי' וזכרי כהונה כתיב בחטאת בגופא:
בא"ד דמאחת למעלה כו' כצ"ל:
בא"ד וכן משבע דלמטה כו' כצ"ל:
בא"ד ילפינן בחוץ בין בפר בין בשעיר כלומר כו' כצ"ל:
בא"ד חוץ ופנים בחד זימנין גמר הס"ד פי' כיון דכתיב אחר עבודות פר ושעיר וכן יעשה לאהל מועד מסתמא קאי אהזאות דכתיב בגופייהו דפר ושעיר וא"כ צריכים אנו ללמוד בחד זימנא גם מה שלמדנו בהיקש דאל"כ לא הייתי מקיים וכן יעשה דמשמע לגמרי יעשה באהל מועד כמו בפנים. ועיין בתוס' דיומא דף כ"ו ע"א דמבואר שם יותר:
ד"ה היינו דכתיב כו' חלות חוץ שבתודה דמה כו' כצ"ל:
בא"ד ושליש לכל מין ומין של מצה כו' כצ"ל:
בא"ד חשיב ליה כמאן דכתיבי בגופיה דחמץ כדפי' כו' כצ"ל:
בא"ד תהיינה כתיב ואימא עשרה קפיזי ומשני בעשרונות דיבר הכתוב כו' כצ"ל:
בא"ד דריש דחד יו"ד מייתרא משמע עשרה כו' כצ"ל:
בא"ד ול"ג בעשרונות דבר הכתוב כו' כצ"ל:
בא"ד דיו"ד לא מייתר למידרש כו' כצ"ל:
בא"ד דבעי להנך חלות דלהוי כל חד כחלות של תרומה הס"ד וכצ"ל. פי' שלא תאמר אף שלא יהיה התרומה פרוסה מ"מ מנ"ל שיהיה כ"א בפני עצמן דלמא כל המ' יהיו כחטאת והתרומה יהיה חלה בפני עצמה מ"ה כתבו דדרשינן התם שיהא כל חלה שוה לחלות התרומה:
ד"ה ואב"א כי התם כו' בקונטרס לא גריס ואיבעית אימא ויש לפרש דדייק כו'. פי' בשלמא אי גרסינן אב"א הכי פירושו דלתירוץ ראשון מדייק מדקתני אלא ולא קתני ונאכל עד חצות כדקתני בשאר קדשים לעיל אלא ע"כ דלא דמי לשאר קדשים התם מדרבנן להרחיק כו' והכא בפסח דאורייתא מ"ה תני אלא דמשמע לעיכובא ולתירוץ אב"א מדייק דדומיא דלילה ומנוייו וצלי קתני אבל לרש"י דלא גרס אב"א מדייק מדקתני אלא דמשמע עיכובא מאי כי התם דקאמר היאך תלוי זה בזה הא אפילו אי הוי קתני עד חצות לחוד' בלא דומיא דלילה ומנוייו וצלי הוה מוכח דמדאורייתא קאמר מדקתני אלא מ"ה כתבו דלרש"י דלא גרס אב"א יש לפרש דלא דייק מאלא אלא דייק מדלא קתני

עד חצות לבסוף ותני ליה באמצע ש"מ דהוי דאורייתא דומיא דהתם כנלע"ד ברור ונכון כוונת התוס' ומ"ו הב"ז מפרש דהאי יש לפרש קאי לגירסא אב"א ונכנס בדוחק ואינו מן הצורך:

דף נח.

פרק ששי

רש"י ד"ה א"ל ר' אסי כו' דנימא ר' יוסי כולו בצפון כו' כצ"ל:

ד"ה מאי כנגדן בקרקע הא כו' דמהכא ליכא למילף כו'. ואין להקשות לפ"ז מנ"ל לר' זירא להקשות למידק דלית ליה לר"י בר יהודא חצי המזבח בצפון היה דלמא האי כנגדן דקאמר היינו ברצפה במזרח המזבח ובמערבו ואזל לשיטתו דס"ל לעיל ד"ב דבעינן על ירך דוקא ויש ליישב דר"ז דייק מדקאמר מודה ר"י ברבי יהודא למאן מודה דהא היינו פלוגתייהו דלעיל דפליג עם ראב"ש ורבי אלא ע"כ דכנגדן דקאמר לאו ברצפה קאמר מ"ה פריך מאי כנגדן נ"ל:

ד"ה דבצריה בצירי אם נמלך לקצר את המזבח כו'. וליכא למימר היאך רשאי לקצר הא כתיב הכל בכתב מיד ה' וגו' כדאמרינן בחולין דף פ"ד דלהוסיף אבנין אסור דילפינן מבית מה בית ששים אף מזבח ששים ולא יותר היינו שיהיה קדוש עד ששים ולא שיהא חובה לעשות כן דמדת ארכו ורחבו אין מעכבים וכ"כ תוס' לקמן דף ס"ב (ע"כ) [צאן קדשים: ע"א] ד"ה מדת ארכו כו':

ד"ה מערכה שניה כו' מערכה לכך הס"ד:

ד"ה באומר חמש כו' המזבח שהיה לקח מחתה כו' כצ"ל:

ד"ה ומאי סימנ' שהוקבע להם למערכה כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה משוך מן הקרן כו' ואיצטרך מעל המזבח ואיצטריך מלפני ה' כו' כצ"ל. פי' דמעל המזבח ילפינן התם להתיר דהאי גיסא ודהאי גיסא:

בא"ד אין זה בדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים וליכא עיכובא לר' יהודה כו' כצ"ל. וע"כ טעות דמוכח הוא דהא לר' נחמיה חוקה אכל דברים הנעשים בבגדי לבן כתיבי וחתיית גחלים בבגדי לבן הוי וכ"כ רש"י ביומא דף ל"ט ע"ב אבל לר"י לא קאי אלא אדברים הנעשים בבגדי לבן ובפנים וחתיית גחלים בחוץ הוה ותוספת ביומא דף מ"ו ע"א נמי לא הקשו אלא לר"י ותמיה לי על מ"ו הב"ז שלא הרגיש בזה נ"ל:

בא"ד כפנים דמי כקטורת כו'. כצ"ל:

בא"ד ולא כלום אע"ג דלא כתב בה חוקה דצורך פנים כפנים דמי כו' כצ"ל:

בא"ד אע"ג דכתיב לפני ה' א"כ לפני ה' ל"ל ונראה לי ברוך דאי לא כו' כצ"ל. פי' השתא דאיתקיש לחטאת דבעינן יסוד ומלפני ה' משמע אפילו קרן דרומית מזרחית לפני ה' ל"ל:
בא"ד באמה של יסוד רחוק מקרן מערבי כו'. פי' אע"ג דאיתקש לחטאת דבעינן יסוד כיון דבקרן מערבית דרומית היה אמה יסוד בצד דרום וס"ל דהגשה יהיה באותו אמה בצד דרום מ"ה כתיב לפני ה' ע"כ אתי לאשמעינן דבעינן נמי סמוך למערבי דהיינו בחודה של קרן לקיים נמי לפני ה' לצד מערב והנה ראיתי בדפוס חדש שכותבים נוסחא אחרינא דהאי ונראה לי ברוך עד סוף הדיבור שייך לקמן בדף ס"ג ע"ב בד"ה בדרום קיימת כולה כו' ושיבוש גדול הוא דהתם הקשו תוספת אליבא דר"א ור"א באמת ס"ל דהגשה היה באותו אמה יסוד ואפי' היה רחוק מקרן מערב ואפ"ה קיימתם לפני ה' כיון דס"ל דכולה מזבח בצפון קאי וכל צד דרומי נקרא לפני ה' והיקש אתי דלא תימא אפי' קרן מזרחית דרומית מ"ה הניחא בתימא דלר"א לפני ה' למה לי ואינו מתיישב בתי' של ר' ברוך ולפי מה שכתבתי ברור ונכון ודוק:

דף נח:

גמרא שאין לפנים כל הניטל כו' כצ"ל:
שם ומאי קסבר אי קסבר כו'. אין לומר דילמא קסבר רובא דמזבח בצפון קאי מ"ה צריך להרחיק ד"א עד שבא נגד חלל פתח ההיכל כיון דלא אשכחן אלא ג' מחלוקת בהא מילתא או כולה בצפון או כולה בדרום או ממוצע אין לנו לבדות מחלוקת רביעית וסברא זו כתבו תוספת ביומא דף י"ז ע"א:
רש"י ד"ה ותו כל הניטל כו' וסימנא דאין ניטל כו' הד"א:
ד"ה והניטל בחוץ כו' דלרבי יוסי כולה מזבח כו' כצ"ל:
ד"ה כ"ז אמות כו' נשארו לו מל"ב אמותיו שלו כו' כצ"ל:
ד"ה חד סרי כו' מהן י"א אמות מזווית כו' כצ"ל:
ד"ה אמר רב אדא כו' בצפון קאי אלא ר' יהודא היא כו' כצ"ל:
בא"ד אמצעיות שלו היו כנגד פתח של היכל וי"א אמות כו' כצ"ל:
בא"ד ועובי של כותל כו' כצ"ל:
ד"ה ונוקמא כר"י ובממוצע כו' דשמעת ליה דאמר אין נותנים אלא כו' כצ"ל:
בא"ד מכדי לסתור דוקי' דר' זירא כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה רבי יוסי כו' ולא דמי להא דדייקינא כו'. פי' בשלמא התם קאמר סתמא דמדות ר"י משמע דכל סתמא דמתני' דמס' מדות ר"י מ"ה פריך שפיר דמשכחן סתמא דמתניתין

דמדות דלא קאי כותיה אבל הכא קאמר דחד מתני' דתמיד אתיא כר"י אע"ג דאידך מתני' אתיא דלא כר"י:

ד"ה הא מני כו' וחכמים אומרים אין נכנסים כו'. פי' השתא שהכיור הוה בין אוהל מועד ובין המזבח על כרחך היה מוכרח לכנוס בלא רחוץ ידים ורגלים קודם שהגיע לכיור וחכמים ס"ל דאין נכנסים וק"ל:

דף נט.

רש"י ד"ה נוקמיה מסתימת כו' דכותל אולם ככותל כו' כצ"ל:

ד"ה אלא לאו כו' של מזבח כלה לפני כו' כצ"ל:

ד"ה ונוקמה בין כו' מסתימת כותל כו' כצ"ל:

ד"ה שנשחטו כו' בעזרה הס"ד. פי' לאפוקי על המזבח דרב ע"כ ס"ל דאפי' כשהמזבח שלם אין שוחטין עליו כדאמר לקמן וכי עליו אתה זובח מכ"ש לאחר שנפגם מ"ה כתב רש"י בעזרה אפי' קודם שנפגם כדמתרץ רב לקמן אימא שנשחטו נ"ל:

ד"ה דברים ככתבן כו' לר' יהודא הכי משמע כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה פנוי מכלים אע"פ שהמזבח שעשה משה אינו פנוי היה ונקרא כלי כדאמרינן דנין כו' כצ"ל:

בא"ד משאר כלים קאמר דצפונה ולא ממזבח קאמר כו' כצ"ל:

בא"ד שהיה בצפון ננסין קלונוסת כו' כצ"ל:

ד"ה וכי עליו כו' דוזבחת עליו משמע שמצוה לזבוח עליו כו'. פי' ולעיל דרשי' שהתורה התירה אפילו עליו ולא למצוה ואי תימא מנ"ל דלמא באמת מצוה דוקא לזבוח עליו והא דכתיב על ירך התורה התירה אפי' על ירך המזבח אבל עיקר מצוה על המזבח לזבוח משום דכתיב הבשר והדם על מזבח ה' אלהיך משמע בשר ודם על המזבח ואין שחיטה בראש המזבח וכ"פ רש"י בחומש פרשת יתרו. ובזה שקטה מה שיש מקשים על רש"י נ"ל:

ד"ה עד שלא כו' תיקשי ליה ממתני' כו' כצ"ל:

בא"ד אבל הכא בידו לתקן המזבח ויהא נראה כשהמזבח יהא בנוי ולכך משמע כו' כצ"ל. ווכ"ה בכל הספרים ומ"ו הב"ז מ"ז דהוי כיתור לשון. ולענ"ד כונות התוספת בזה לתרץ דבריהם מה שכתבו מידי דהוה אמחוסר זמן הא לא דמי למחוסר זמן דמחוסר זמן חוזר ממילא בלא תיקון כדמפרשי לעיל דף י"ב ע"ב והכא צריך לתקן המזבח מ"ה כתבו מ"מ הקרבנות אינם צריכים תיקון כמו מחוסר זמן כשהמזבח יהא בנוי נראי' הקרבנות מיד בלא שום תיקון כנ"ל ברור ונכון וקשה לשבש הגירסא:

בא"ד הכא נמי מפריש כו'. פי' דלא תימא עדיין לא דמי למחוסר זמן דזמן קבוע להיות ראוי ליום שמיני כמו שכתבו תוספת בפסחים דף צ"א ע"א מ"ה כתבו הכא נמי מפריש לכשיבנה ב"ה יהיה להם זמן קבוע כמו מחוסר זמן נ"ל:

בא"ד אי דאפרישיה האידנא דחזי כו' כצ"ל:

בא"ד כמו מקריב אותו לאחר שחיטת בנו כו'. פי' באותו ואת בנו שמחוסר זמן האידנא וראוי לאחר שחיטת בנו:

בא"ד הא אינו ראוי לפתח כו'. פי' כיון דנהרס המזבח:

בא"ד דשלמים ששחטו בחוץ כו' כצ"ל:

בא"ד לפתח אהל מועד וכ"ש זה דמחוסר מעשה גדול כו' כצ"ל:

בא"ד או משום מחוסר זמן כו' כצ"ל. פי' וקשיא לר"י אמאי מחייב אשחוטי חוץ בזמן הזה:

בא"ד מנחה שקמצה בכ"ש בפנים כו'. פי' קודם שנחרב הבית ואח"כ נחרב והעלה דאי לאו הכי פשיטא דפטור דאינו קדוש בקדושת מנחה דכ"ע מודים דקומץ טעון קידוש בכ"ש כדאמרינן במנחות דף כ"ו ע"א נ"ל:

בא"ד כרבי יהודא ס"ל כו' כצ"ל:

בא"ד וההיא דפ"ק דעכו"ם יש ליישב כפרש"י דפריך אקדשי ב"ה ונשחטיה משחט ולישווייה גיסטרא ומשני נראה כמטיל מום דאסור גזירה אטו קדשי מזבח וכן פירש רבינו הקדוש דמדרבנן אסור להטיל בהם מום גזירה אטו קדשי מזבח כדאמרינן בראשית הגז דקדשי ב"ה אסורים בגיזה ועבודה גזירה אטו קדשי מזבח וא"ת מ"מ כו' כצ"ל. פי' דהשתא דכתבו לר"י דאשכחן דמחייב אשחוטי חוץ בזמן הזה בקדשי מזבח כשבנוי המזבח במקומו לפ"ז אי האי דפ"ק דעכו"ם נמי מיירי בקדשי מזבח כמו שכתבו תוספת לעיל א"כ מאי פריך ונשחטיה כו' דילמא משום הכי לא ישחוט גזירה שיבנה המזבח במקומו וישחט בחוץ ויהיה חייב משום שחוטי חוץ מ"ה מיישבי אליבא דר"י דמיירי התם בקדשי ב"ה כפרש"י כנ"ל ברור:

בא"ד ראויה לפנים לכתחלה כו' כצ"ל:

דף נט:

גמרא על המזבח ואלו ההוא בבית עולמים כו' כצ"ל:

שם כבר נאמר אורך החצר מאה באמה וגו' וקומה חמש אמות אפשר כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה מזבח של משה כו' וכשאתה מגיע כו' כצ"ל:

בא"ד ומנין אמות כו' כצ"ל:

ד"ה אף כאן כו' חלוק ג' הרצועות כו' כצ"ל:
בא"ד של משה אחד מאחד עשר כשל כו' כצ"ל:
בא"ד ובחנוכתו כתוב בקר כ"ב אלף וצאן מאה וכ' אלף הס"ד וכצ"ל:
ד"ה אף כאן כו' ולקמן מפרש כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה מה משכן כו' תימא כיון כו'. ולענ"ד לאו תימא הוא כלל דהיקישא אתי לענין היקף דמה משכן צריך קלעים לחצר סביביו מוקף גובה עשר אמות אף המזבח צריך היקף לכדי עשר אמות וכ"כ רש"י ולפ"ז צריכא תרויהו דאי לאו ג"ש ה"א דמזבח לא היה גובה אלא ה' אמות והיקישא אתי דאפ"ה צריך היקף לכדי עשר אמות כמו משכן ואי לאו היקישא ה"א דאין צריך היקף כ"כ אע"פ שהיה גובה עשר אמות מ"ה צריכא תרוייהו כצ"ל:
ד"ה ואומר קלעים כו' והא מוכח קרא בהדיא דברחבה מיירי כו'. ודברים הללו קשה להולמן דמעיקרא דדינא ליתא דר"י מביא קרא דפ' ויקהל קלעים חמש עשרה אמה והתם מוכח דבגובה קאמר כדמפרש תוספת גופא בעירובין מדכתיב קלעים חמש עשרה אמה אל הכתף וגו' וכתיב בתריה ולכתף השנית מזה ומזה לשער החצר ואי לאו קרא דלפניו בגובהה כתיב לא הוצרך לכתוב מזה ומזה לשער החצר כיון דכבר פי' צד א' אלא ודאי קרא קמא איירי בגובהה והכא הקשה ורוצה להוכיח מקרא דפ' תרומה וצ"ע נ"ל:
בא"ד מפתח החצר מפתח אולם כו' כצ"ל. פי' דפתח אולם נמי היה רחבו עשרים אמות:
בא"ד ומיהו הא לא קשיא דכיון דאליבא דרב קיימא דאיהו תני במתני' צריך למעט אע"ג דאין לו צורת הפתח כדאמר התם ומהאי טעמא כי פריך בסמוך ורבי יהודא מפתחו של אולם גמר והתנן כו' ולא משני שאני פתחו של אולם דה"ל צורך הפתח כיון דאליבא דרב קיימא לא משני הכי ועוד דשער כו' כצ"ל. והשיטות נדפסו שלא כסדרן ואינו מן הצורך להגהת מ"ו הב"ז. ועיין בתוס' דעירובין ובד"ח נדפס ג"כ בשיבוש:
בא"ד ומפרש רבינו דמגובהה פריך כו'. פי' למיפסל בגובה יותר מה' אמות אע"ג דפתח ההיכל היו גובה ך':
בא"ד גבוה עשרים אמות וזו היא גובהו של פתח כו' כצ"ל:
בא"ד לר' יהודא לא מתוקם כו'. פי' דר"י לא ס"ל שהקלעים היו גבוהים ט"ו אמות:
בא"ד ההוא שינוי' כר' יוסי כו'. פי' לשנוי' קמא דמשני שהיה גובה ה' ברוחב עשרים ולר"י היה גובה עשרים:

בא"**ד** והכא בשמעתין גרסינן כו'. דברים אלו נמי קשה להולמן למה לא גרסינן הכא אל הכתף ור"י מביא ראיה מקרא דויקהל דע"כ דבגובהה נמי כתיב כדאמרינן לעיל כמו כן כולן היו גבוהים ט"ו אמה כמו רחבן כמו שמפרשי התם בעירובין וצ"ע:

בא"**ד** ור"ת מפרש כו' דלשמואל עצמו פריך כו'. פי' ובזה יהיה קושיא ג"כ לרבנן דילפי מפתח היכל דאיקרי פתח מדכתיב ושחטו פתח אהל מועד דילמא קאי על פתח החצר דהיה גובה ה"א אבל פתח היכל לא איקרי חצר ומשני שנויא קמא דפתח סתמא לא איקרי וע"כ ושחטו פתח אהל מועל אהיכל דאיקרי פתח סתמא ואיבעית אימא משני אליבא דרבנן דפתח שער החצר נמי היה גובה עשרים אמות ואי קאי נמי ושחטו פתח וגו' אשער החצר ילפינן שפיר מיניה דגובה עשרים איקרי פתח:

בא"**ד** וקצת קשה לפי' רבינו דפריך כו' כצ"ל. וכן הגירסא בתוס' דעירובין דף ב' ע"ב ד"ה בין לרבנן כו' דלרבינו פריך אבל לפי' ר"ת משני שפיר כיון דעיקר פירכא דלמא ושחטו פתח וגו' קאי על שער החצר ומנ"ל לרבנן דפתח היכל איקרי ומנ"ל לשמואל שאם שחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל שיהיו פסולים ומשני כיון דמשני קרא דהכא קרוי פתח שער והכא קרוי פתח סתמא ע"כ אהיכל קאי נ"ל. ומ"ו הב"ז נדחק ומתמיה על תוספת וכאשר כתבתי נכון הוא ואינו מן הצורך להאריך:

דף ס.

רש"**י** ד"ה ואומר קלעים כו' וקסבר בגובהה כו' כצ"ל:

ד"**ה** בשלמא לרבי יהודא כו' המלך את תוך החצר כו' כצ"ל:

ד"**ה** אלא לר' לאמר כולה רצפה קדש כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה קדשים קלים מנין תימא דלא יליף כו'. פי' דנילף קדשים קלים בהיקישא ממנחה מזאת התורה דכתיב התם מנחה וליכא למימר דכוונת התוספות דיליף בהיקישא מקדשי קדשים דכתיב נמי בהיקישא עולה דהיא קדשי קדשים כיון דילפינן קדשי קדשים בג"ש ממנחה ומאן דלית ליה דר"פ דלעיל דף נ' ס"ל דדבר הלמד בג"ש אינו חוזר ומלמד בהיקישא אבל הא תמיה לי דלא כתבו תמיה זו על קדשי קדשים דלא יליף מהיקישא ויש ליישב נ"ל:

ד"**ה** אתי מדרשא כו'. תימא דקדשי קדשים גופא נילף ממעשר וכי תימא כו' כצ"ל. וגרסת מ"ו הב"ז אינו מן הצורך וקשה למבין. ובד"ח נדפס בצדו נ"א וקשה ג"כ למבין:

דף ס:

רש"**י** ד"ה תלמוד כו' ממה הצד הס"ד:

ד"ה ה"ג ואי כו' בטלה לה ומיבעי ליה כו' כצ"ל:
ד"ה אפילו בכור כה"ג כו' כיון שזרק דמיו וקרבו אימוריו כו' כצ"ל:
ד"ה אמר רבינא כו' דלא מיתאכל דאיתקש בשרו כו' הד"א:
ד"ה ותניא אידך כו' במקומן במנחות האמורות כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה מאי קסבר כו' דבטלה קדושת הבית ומבעי' כו' כצ"ל:
בא"ד כמו שפי' בקונטרס גבי בכור כו' כצ"ל:
בא"ד דאי בשרו נאכל בפגימת המזבח כו'. פי' וילפינן מעשר שגדל לפני הבית מהיקישא דבכור נמי אינו נאכל אלא בפני הבית אע"ג דאינו צריך למזבח:
בא"ד דאיתקש לדמו והאי בפני הבית כו' כצ"ל:
בא"ד ולא מבעיא מעשר כו' כצ"ל:
בא"ד פשיטא דלא קרינן כו' כצ"ל:
בא"ד דלא קדשה ומה צריך כו' כצ"ל:
בא"ד אבל חומות ירושלים כו' כצ"ל:
בא"ד אפילו מעשר יהא פשיטא כו' כצ"ל. פי' בלא פדיון דלא הוי לפני ה' אלהיך:
בא"ד ואי גרסינן ליה כו'. פי' ואי גרסינן לקמן במתניתין דמעשר שני נאכל בכל ערי ישראל א"כ מאי פריך הכא אפילו מעשר שני יהא פשיטא דאין לו היתר הא משמע ממתניתין דנאכלין בכל גבול ישראל מ"ה כתבו דפריך הכא לענין היתר:
בא"ד במעשר בזמן הזה אם הוזקק להבאת מקום מאי קבעית אי דגדל לאחר החורבן ההוא שמא לא נתחייב כלל במעשר כיון דלא קדשה כו' כצ"ל:
בא"ד ויש אחריה היתר כדאמרינן בפרק קמא כו' כצ"ל:
בא"ד ע"כ קסבר לא קידשה מדלא קרי ליה נחלה ועוד דכיון דמוקי כו' כצ"ל:
בא"ד והדר ביה ממתניתין כו'. פי' מכח מתניתין הדר ביה:
בא"ד משום דאיידי דנקיט קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לע"ל נקיט כתנאי כו' כצ"ל:
בא"ד אהדדי בפ"ב כו' כצ"ל:
בא"ד אבל לעיל דאמר איפכא כו'. פי' לעיל דאמרינן דאפילו בטלה קדושת הבית קדושת הארץ לא בטלה שפיר אבל למימר דאפילו לא בטלה קדושת הבית קדושת הארץ בטלה זהו דבר תימה:
בא"ד דאינו מקדש אלא ששה דברים כו'. פי' אף ע"ג דהוי תרומה בזמן הזה דאורייתא נמי עולה אבל תמיה לי דנקטו בפשיטות דמ"ה עולה אף ע"ג דאורייתא משום דס"ל

כרבנן דאינו מקדש אלא ששה דברים ובתוספות דיבמות דפ"א ד"ה שאני שונה כו' דחו סברא זו עי"ש נ"ל:

בא"ד וליתא במסכת ידים הס"ד. פי' ולדידיה נמי מספקא ליה כיון דדברי ר"א קאמר עמון ומואב מתעשרים כו' הם במסכת ידים ולא מסיים התם ומה טעם דהרבה כרכים ע"כ לאו מדברי ר"א הוא אלא איזה תלמיד מפרש כן אלא לר"א ספוקי מספקא ליה ועיין בתוס' דיבמות דף ט"ז ע"א מבואר היטב:

דף סא.

רש"י ד"ה וחד לאחר כו' במקומו וקודם כו' הד"א:

בא"ד משכחת לה שיהא המזבח מונח קודם העמדת המשכן שהרי כו' כצ"ל:

בא"ד אחר דגל ראשון כו' כצ"ל:

בא"ד אחרי דגל שני כדי כו' כצ"ל:

בא"ד וקודם שיעמדו כו' ועוד אי בששינו כו' כצ"ל:

בא"ד פסולים ואי גרסינן לה מוקי לה כו' הד"א וכצ"ל. ועיין דיבור רש"י זה בתוספות דמנחות דף צ"ה ע"א ד"ה מר אמר כו':

תוס' ד"ה קודם שיעמידו כו' אלמא ילפינן שאר קרבנות כו'. עיין בתוספות דעירובין דף ב' ע"א ד"ה שלמים כו' דמשמע דלא ילפינן תמיד משלמים וצ"ע. ומצאתי בתי"ט שהרגיש בזה במסכת תמיד והניח בצ"ע. ועיין בתוס' דמנחות דף צ"ה ע"א דכמאן דחלקינון דמי וירדו לר"י אף ע"ג דקדשים קלים שחיטתן כשרה בדרום אבל לר"ש כו' כצ"ל:

דף סא:

רש"י ד"ה תנן התם כו' אלא כ"ח על כ"ח וכונס ועולה של יסוד כו' כצ"ל:

ד"ה שיתין כו' והם הוסיפו הבנין עד שהיה אותו הבור קלטו לתוך המזבח ונוקבים נקבים כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה לאחר שיפרקו כו' וא"ת ובמנחות אמאי תלי טעמא כו'. ודבריהם אינם מובנים לי לפירושם דכתבו לעיל ד"ה קדשים כו' דאפילו סילק קלעי החצר לחוד והמזבח במקומו נפסלים קדשי קדשים ביוצא לפ"ז מאי הקשו דילמא הא דתלי טעמא במנחות משום יוצא היינו כשמזבח במקומו וליכא משום פגימות המזבח אפ"ה פסול משום יוצא לאחר שפרקו המשכן וקלעי החצר וא"ל דדייקו מדקתני התם נפסל במסעות משמע בשעת נסיעתן מכל וכל נ"ל:

בא"ד אם כן היכא דייק כו'. פי' דלמא אין סילוק מסעות בלילה ואי אמרת ת"ל משום לינה הא ע"כ חד מתרי טעמי נקט דשייר משום פגימת המזבח וק"ל:

ד"ה אע"פ שנסע כו' ההוא לדגלים אתא כו' כצ"ל:

בא"ד למחנה ישראל ולקדשים קלים כדאמרינן בפ' בתרא כו' כצ"ל:

בא"ד דמסולק כשר ביוצא כו' כצ"ל:

בא"ד אי נמי אפילו כו'. פי' הכי ס"ד אבל אליבא דאמת אע"פ שנשאן בכתף לאו מזבח הוא:

ד"ה ארבע אמות כו' דא"כ היה המזבח אמה מערכה בחלקו של יהודא דמסתמא כו' כצ"ל וכ"ה בס"י רק דנתחלפו אות ב' באות כ' דהגירסא שם מערבה והגירסא נכונה מערכה והכי פירושו כיון דמתחלה היה אמה של היסוד דרומי בחלקו של יהודא והשתא שבני גולה הוסיפו ד"א מן הדרום והיה הכל בחלקו של יהודא והיה המזבח ה"א בחלקו של יהודא ובאלו ה' אמות היה אמה היסוד ואמה סובב דאמה מקום הקרנות ואמה הילוך רגלי הכהנים ואמה החמישית מקום המערכה נמצא היה אמה המערכה בחלקו של יהודא נ"ל: ומ"ו הב"ז גרס גירסא שלפנינו וקשה לשבש הגירסאות שלא לצורך וכאשר כתבתי ברור ונכון:

בא"ד והיין ותנן במסכת מדות למטה ברצפה באותו הקרן מקום היה שם כו' כצ"ל:

בא"ד ובבית ראשון היה להם יסוד כו'. פי' זולת אמה יסוד היה ג' אמות שאצל היסוד בחלקו של טורף וכשהוסיפו בבית שני ד"א מן הדרום לא נכנס רק אמה אחת מצד הדרום בחלקו של יהודא לפיכך לא היה יסוד בבית שני בקרן דרומית מזרחית אבל ברוח מזרחית לא היה יסוד אף בבית ראשון שהיה אותו אמה בחלקו של יהודא:

דף סב.

רש"י ד"ה והכתיב הכל בכתב כו' גדול לאו משום כו' כצ"ל:

ד"ה אלא אמר ר"י כו' ושלמה לא הבין לדרשו כו'. צ"ע למה מפרש רש"י דשלמה לא הבין לדרשו דלמא הבין דראוי לקדשו עד ששים רק דלא הוצרך להוסיף שאש השמים מסייעתו והם ג"כ הבינו ועשו לפי הצורך ומדת ארכן אין מעכבין ואפשר לומר דרש"י מפרש אליבא דר"י דחזר בו מההיא דלעיל דאש של שמים מסייעתן וע"כ צ"ל דשלמה הבין ומ"ה לא עשאוהו גדול אבל על ר"י גופא יש להקשות לפרש"י למה הדר מנ"ל דלהם נגלו מה שלא נגלה לשלמה דלמא להם נגלה ולשלמה ג"כ נגלה והוא עשה כפי הצורך והם עשו כפי הצורך ויש ליישב בדוחק:

ד"ה קרן לקרן כו' שכנגד בין (הקרבנות) [צאן קדשים: הקרנות] כזה:
ד"ה אלא הכי קאמר כו' לשפת המזבח כו' כצ"ל:
ד"ה והכתיב גבי מכבר כו' מאמצעו ולמטה לבוש כו' כצ"ל:
ד"ה חד לנוי וחד כו' היה היקף בליטה קטנה וחוגרתו סביב כו' כצ"ל:
בא"ד ורחבו מגיע מלמטה עד חציו המזבח כו' כצ"ל:
בא"ד כדדרשינן באיזהו מקומן כו' כצ"ל:
ד"ה וחד לכהנים כו' מעמיקו סביב כמין כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה אף מזבח כו' בריש כיסוי הדם כו' כצ"ל:
בא"ד היינו כשיהיה המזבח כו' כצ"ל:
ד"ה אחד שהעיד כו' והאריאל שתים עשרה אמות ומהאי קרא דרשינן במתניתין דמדות שמן האמצע הוא מודד י"ב אמה לכל רוח אלמא מקום המערכה כ"ד על כ"ד וא"כ עדותן ל"ל וי"ל כו' כצ"ל:
בא"ד הייתי מפרש עם מקום כו' כצ"ל. פי' שהיה מודד י"ב אמה מן האמצע עם מקום הקרנות והיה אמה מקום הקרנות ואמה הילוך הכהנים נמצא מקום המערכה לא היה כ"א ך' על ך' כמו המזבח של שלמה לכך צריך להעיד וק"ל:
ד"ה מדת ארכו כו' ומיירי אף גב מזבח כו' כצ"ל. פי' אף מדת גבהו כמו שכתבו תוס' לעיל בד"ה אף מזבח כו' דמגובה פריך:
בא"ד דמה בית ששים אף מזבח כו'. דברים אלו קשה למבין ולפרש' דמשמע דה"ה למדת קומתו נמי היה בכתב מיד ה' אם ירצו ולא שיהא חובה לעשות כן כמו מדת ארכו ורחבו ומ"ה מדת קומתו נמי אין מעכב לפ"ז עדיין הקושי' במקומה עומד מאי פריך התם קמוסיף על הבנין הא מדת קומתו אין מעכב ואי תימא אע"ג דאינו מעכב עכ"פ מצוה איכא שלא להוסיף מ"מ מנ"ל התם דכסוי הדם אינו נוהג במוקדשים דלמא נוהג ואי משום שצריך שיתן עפר למטה ובמזבח לא אפשר למה לא אפשר ליבטליה למזבח אף ע"ג דקמוסיף אבנין כיון דלשם מצות כיסוי קעביד ומדת קומתו אינו מעכב וצ"ע נ"ל. ותמיה לי על מ"ו הב"ז שלא הרגיש בזה וא"ל דגירסת תוס' היה רק מדת ארכו ומדת רחבו אין מעכבים ולא מדת קומתו כאשר נרשם בשתי אלו וה"ג עלי השכיל מיירי לגבי גובה מזבח כדאיתא כו' כצ"ל:
בא"ד ומה בית ששים כו' כצ"ל. פי' קאי על ארכו ורחבו:

דף סב:

גמרא קרי עלייהו בני קטורה כו'. ויש ליתן טעם למה קרי דוקא בני קטורה דהא ודאי לגנאי קרי עלייהו הכי ולא קרי להו בני עשו בשלמא לגבי בני אחתי' דר"ט לא קשיא דלמה לא קרי עלייהו בני עשו מפרש מהרש"א בח"א שלו דהיה חס על כבוד גיסו ואחותו ובני קטורה לא היה זלזול דכשרה היתה אבל כאן צריך ליתן טעם. ונ"ל טעם לשבח דהא באמת צריך ליתן טעם למה אמר ר"י על דברי ר"מ אמה וכי לא היה יודע ר"י שמזבח של משה היה ה' אמות אורך וה' אמות רוחב אף ע"ג דחלה ונשתכח ממנו תלמודו כדמצינו כמה פעמים בש"ס מ"מ תורת משה לא נשתכח ממנו אלא ע"כ צריך לומר דר"י תפס העיקר דעיקר של מזבח מקום המערכה ובין הקרנות מקום הילוך רגלי הכהניס הם ההוספה של המזבח ובאמת התוספת של המזבח היה מרובה על העיקר והוא היה תופס העיקר והם שהיו מחכו עליו משום כיון שהתוספת מרובה על העיקר תפסו התוספת ולא העיקר שהיה אמה ואיתא במדרש פ' חיי שרה בשם בר קפרא דתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר ויליף מבני קטורה אע"ג דישמעאל היה עיקר בני קטורה שהיו התוספות דכתיב ויוסף אברהם וגו' אפ"ה היו מרובים משל ישמעאל ומ"ה הם שאזלו בתר התוספת לפי שהיה מרובה על העיקר קרי עלייהו בני קטורה שהיו ג"כ התוס' והיו מרובים על העיקר אע"ג דהמדרש יליף ג"כ מבנימין ויוסף ומקין והבל קרי עלייהו בני קטורה לגנאי נ"ל:

שם שנים עשר בקרא כו' כצ"ל:

שם הוא זורקו והתם משום כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה באמה גדומה כו' חוץ למערכה כו' כצ"ל:

ד"ה והאי רובע כו' דמרבה ריבוע כו' כצ"ל:

ד"ה ומעלותיה כו' וקאמר שתעמוד כבש כו' כצ"ל:

ד"ה לא ס"ד כו' ימין הס"ד:

ד"ה לא יהו כו' אתה הולך הס"ד:

ד"ה למזרח כו' דמהכא נפקא כו' כצ"ל:

ד"ה מה דם כו' האויר הוא זורק כו' כצ"ל:

ד"ה אמר לו כו' למערכה דליקה כו' כצ"ל:

בא"ד דלא אפשר הוא ועל כרחך כי אתא כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה שני כבשים כו' שיריים של חטאת כשיורד כו' כצ"ל:

ד"ה ומשני נמצא כו' מובלעים בל"ב אמות של מזבח הס"ד וכצ"ל. ועיין לעיל ברש"י דף נ"ד ע"א:

תוס' ד"ה באמה גדומה כו' ורב יוסף פריך כו'. פי' לפרש"י הוי ר"י כמו תנא דמסייע אבל לפי הערוך דגורס בריש והוי יתר מאמה לפ"ז פריך ר"י ממתנית' שלא יהא העצים יוצאים:

ד"ה דאריך וקטן כו' ומיהו קשה דלעכב כו'. פי' דכתיב ועשית את המזבח וגו' חמש אמות אורך וגו' וכ"מ שנאמר המזבח לעכב כדאמרינן לעיל. ונ"ל ליישב בדוחק דכי אמרינן דכ"מ שנאמר המזבח לעכב היינו היכא דכתיב המעשה תחלה כמו קרנות המזבח יסוד המזבח פני המזבח רבוע יהיה המזבח וקאי תיבת המזבח על האי מעשה דוקא כשהוא כן דאיקרי מזבח ואי לא לא אבל הכא כתיב תחלה תיבת המזבח ואחר כך כתיב המעשה חמש אמות אורך וגו' אפשר לומר דלא אתי לעיכובא כיון דקודם לכן לא כתיב כיצד יהיה:

ד"ה שיתין וד' הוי היינו כלוי דאמר לעיל בדמים ונקטינן כוותיה משום דתרגום דידן מתרגמינן כו' כצ"ל:

בא"ד אבל לרב דלא הוי ליה יסוד בבנין כו'. ודבריו קשה להולמן דהא אפילו לרב דס"ל דגוף המזבח לא היה מן הצפון ולדרום כ"א ל"א אמות אפשר לומר דתפיסת קרקע העזרה של המזבח היה ל"ב אמות ואותו אמה היה בחלקו של יהודה ונמצא קרקע העזרה של תפיסת המזבח והכבש היה אפילו לרב ס"ב אמות ואותן שתי אמות של הכבש היה פורחת כנגד אמה יסוד ועל אמה סובב כדמשני לעיל דף נ"ד ע"א אליבא דרב ומ"ה לא פריך לעיל מהך מתני' דקתני הכבש והמזבח ששים ושתים לענין תפיסת קרקע העזרה דקשה ממ"נ לרב אי מני ל"ב לכבש הוו ס"ג ואי לא מני ל"ב לכבש דשתי אמות היה פורח על כנגד היסוד ועל הסובב הוה ס"א אלא ע"כ אף לרב היה תופס קרקע עזרה של מזבח ל"ב והכבש ל' וב' אמות היה פורחת על כנגד אמה יסוד ועל אמה סובב נמצא היה תפיסת קרקע עזרה של המזבח והכבש ס"ב וצריך ישוב הדעת ליישב דברי תוס' נ"ל:

דף סג.

גמרא חוץ מכבשו של מזבח כו' כצ"ל. כתב לי חכם אחד וז"ל קושיא עצומה יש להקשות דמכאן מוכח דאורך הכבש באלכסונו היה ל"ב אמה במשך עלייתו מלמטה למעלה וא"כ מוכח מזה דאורך הקרקע בשטח שלמטה מהכבש עד המזבח היתה פחותה מל"ב אמות ובמס' מדות מבואר דרוחב העזרה היה קל"ה אמות בשטח הקרקע וחשיב המזבח

והכבש ס"ב אמות במדת הקרקע שתחת הכבש וכ"כ רש"י לעיל דף נ"ו ע"ב ואם שיעור הקרקע שתחת הכבש שיעורו ל"ב אמות בע"כ באורך הכבש באלכסונו בעלייתו היה יותר מל"ב קרוב לל"ד אמות ליודע קצת בחכמת התשבורת והחוש מבואר ג"כ וצ"ע מאוד בקושיא זו עכ"ד. ודבריו אינם מובנים לי מה שכתב ואם שיעור הקרקע שתחת הכבש שיעורו ל"ב אמות כו'. משמע דרוצה לדייק ממתניתין דמס' מדות דחשיב שיעורו שטח הקרקע שתחת הכבש ל"ב אמות משום דקחשיב המזבח והכבש ס"ב אמות ואינו כן דמתניתין קחשיב שטח הקרקע שתחת הכבש והמזבח ס"ב אמות דהיינו שטח הקרקע שתחת המזבח ל"ב אמות דהמזבח היה גם כן אורך ל"ב אמות ושטח הקרקע שתחת הכבש ל' אמות דהוי ס"ב אף ע"ג דהכבש היה אורך ל"ב כיון שהיה באלכסונו לא מגיע לשטח הקרקע שתחתיו כ"א ל' אמות ואי קשיא לי הא קשיא דמשני לעיל נמצא פורח אמה על יסוד ואמה על סובב לפ"ז לא היה אורך הכבש כ"א ל' אמות וע"כ אורך שטח הקרקע שתחת הכבש היה פחות מל' אמות נמצא לא היה אורך שטח הקרקע שתחת המזבח והכבש ס"ב אמות ובמתני' קחשיב ס"ב אמות וצ"ע מאוד ליישב ואפשר ליישב בדוחק דתנא דמתניתין דקחשיב שטח הקרקע ס"ב אמות היינו למדת מזבח וכבש ומה שחסר ממדת שטח הקרקע שתחת הכבש מחמת אלכסונו של כבש לא קחשיב כיון דבלאו הכי יש מותר משטח קרקע העזרה כדתני התם במתניתין והמותר בין הכבש לכותל ובין הננסי' אבל לפ"ז לא קאי סוגיא דיומא דף ט"ז ע"ב ע"ש ברש"י ועוד נ"ל ליישב על פי שכל דבאמת שטח הקרקע שתחת הכבש היה פחות מל' אמות רק דמקצוע של כבש שהיה נשען על רצפת העזרה בעלייתו לכבש בודאי הוה כמו בנין יסוד על רצפת העזרה סמוך לעלייתו שהיה נשען עליו סומכה דכבש ואותו בנין לא קחשיב ממנין דכבש אבל במנין דרצפת העזרה קחשיב כיון שהיה דבוק לכבש קחשיב עם הכבש כנ"ל. ומ"ו הב"ז כתב ג"כ קושיא זו בשם גאון מ"ו מהר"ר העשיל זצ"ל שהקשה לו ג"כ חכם אחד אבל נכנס בדוחק ליישב ולפי מה שכתבתי דאם היה הכבש ל"ב אמות לא קשיא מממניתין ומ"ו הב"ז רוצה ליישב דהכבש היה ארכה יותר מל"ב אמות ואינו מן הצורך ע"ש ודוק:

שם וקמץ משם ממקום כו' כצ"ל:

שם בן בתירא אומר כו'. סוגיא זו הובא במסכת מנחות דף ח' ע"ב ופרש"י שם דב"ב לאו דוקא נקט אלא סיומא דברייתא נקט ולי נראה דאיצטרך למינקט לב"ב דמר' ירמיה לחוד ליכא למיפרך דאיכא למימר דלמא ר"י למצוה קאמר לקומץ בעזרה אבל אם נקמצה בהיכל יש לו תקנה לחזור ולקמוץ בעזרה אבל לא מיפסל בכך מה שנקמצה בהיכל

מש"ה מביא ב"ב דס"ל דילפינן משם שאם נקמץ בפסול דהיינו בשמאל דיש לו תקנה ע"כ ר"י ס"ל דאם נקמץ בפיסול אין לו תקנה וה"ה בהיכל אין לו תקנה נ"ל:

שם א"ל ר' יעקב לר"י כו' כצ"ל. כ"ה גירסת מ"ו הב"ז ונכון וכ"ה במס' מנחות שם:

רש"י ד"ה ממקום שרגלי כו' לשם הס"ד:

ד"ה מכולהו בעיא כו' דינה ותיתי כו' כצ"ל:

ד"ה קדשי קדשים היכל במשמע הס"ד וכצ"ל: ואח"כ ד"ה ואמאי כו' אהל מועד יאכלנה ונימא כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה אכילה כו' שיהא טפל קל כו' כצ"ל:

ד"ה חטאת העוף היתה כו' כצ"ל:

ד"ה מלמטה כו' החוט הס"ד:

ד"ה חטאת העוף יליף כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה כל כבשי כו' בשבת ובעירובין במתלקט כו' במסכת שבת דף ק' ע"א ובעירובין דף נ"ח ע"ב. פי' דהתם מוכח דוקא אם מגביה יו"ד טפחים מתוך ה' אמות היינו כשהולך ה"א בשיפוע התל מוצא י' טפחים גובה מן הקרקע נמצא מגיע לכל טפח גובה ג"ט שיפוע הוא דהוה ניחא תשמישיתא להילוך אבל אם מגיע פחות מזה הוה הילוך ע"י הדחק וכאן שמגיע לאמה גובה שהיה ששה טפחים ב"א וטפח ואצבע ושליש נמצא אינו מגיע לכל טפח גובה ג"ט שיפוע וה"ל הילוך ע"י הדחק:

בא"ד ל"ב אמה לכבש כו' כצ"ל:

בא"ד כמו בית עולמים כו' כצ"ל:

ד"ה חוץ מכבשו של מזבח כו'. ולא דק בקונטרס דאין נמוך אלא חומש כו' כצ"ל:

בא"ד דאמה של יסוד גובה כו' כצ"ל:

בא"ד ולפירוש הקונטרס קשה דנמצא כו' כצ"ל:

בא"ד אמות של כבש לפי כולו. אין לדקדק לפ"ז דאמות של הכבש היה באמה בת ה' א"כ רווחא לה העזרה יותר מקל"ה ובמתניתין דמדות דמנינן תפיסת קרקע עזרה מדרום לצפון מני הכבש והמזבח ס"ב יש ליישב בדוחק מה שנחסר איזה טפחים מאותן אמות שהיה בת ה"ט נחשב בכלל המותר כדתני התם במתניתין והמותר בין כבש לכותל ומקום הננסי' ומ"ה כי פריך במסכת מנחות דף צ"ז ע"ב אם כן רווחא לה עזרה פריך אאורך העזרה מן המזרח למערב ולא פריך מרחבה מדרום לצפון דרווחא לה העזרה אלא ע"כ משום דעל הרחבה א"ל דנכלל בכלל המותר כדלעיל נ"ל:

ד"ה שכן מצינו כו' יכול לעמוד שם הס"ד. ואח"כ ד"ה סד"א אף מנחה כו' כצ"ל:

דף סג:

גמרא כשאתה אומר לפני ה' במערב בטלתה אל פני המזבח בדרום וכשאתה אומר אל פני המזבח בדרום קיימת לפני ה' במערב היכן קיימת כו' כצ"ל. וכ"ה במנחות ובסוטה:
שם מאי קאמר כו' אין לדקדק דילמא ה"ק בדיעבד כשרה בכ"מ ולכתחלה בעינן קרן מערבית דרומית ונראה דה"פ כיון דילפינן חטאת ממנחה בהיקישא ובמנחה בעינן דוקא קרן מערבית דרומית:
רש"י ד"ה לג' דברים כו' לשמאל לאותה קרן כו' כצ"ל:
ד"ה מנא הני כו' דרומית הס"ד: ואח"כ ד"ה לא ישים עליה וגו' במנחת חוטא כו' הד"א:
ד"ה מה חטאת כו' היאך אפשר לומר דחטאת כו' כצ"ל:
בא"ד הבאה תחת חטאת העוף כו' כצ"ל:
ד"ה ודיו במסכת סוטה בפ"ב מפרש מאי דיו וקאמר שאינו צריך כו' כצ"ל:
ד"ה כולה מזבח כו' כלה כנגד כו' כצ"ל:
ד"ה בכל מקום כו' על קיר ואמר מר כו' כצ"ל:
בא"ד יליף והגשתה למזבח כו' הד"א וכצ"ל:
תוס' ד"ה מה חטאת כו' דחטאת הטעונה צפון מעולה כו' כצ"ל:
בא"ד מיהו יש להקשות הרי בתורת כו' כצ"ל. פי' לרש"י דכתב דחמירא לא הוי כו' הרי בת"כ ילפינן חטאת העוף דפסולה שלא לשמה מן הפסוק ולמה לא ילפינן ממנחת חוטא דלא יהא חמירא מחטאת העוף דאתיא במקומה כמו שפרש"י הכא. ומסיים ויש לדחות קושיא זו:
בא"ד מיהו אליבא דאמת דמנחה כו' כצ"ל:
בא"ד כדבסמוך והקמיצה אינה טעונה כו' כצ"ל:
בא"ד אינו חומר בשחיטה כו' כצ"ל. פי' מאי חומרא יש בשחיטה הא שחיטה נמי ליתא בצפון בקדשים קלים. ובד"ח נדפס בצדו כשחיטה ואינו מן הצורך:
בא"ד דכללא בקדשי קדשים כו'. פי' דליכא למימר דכללא בקדשי קדשים קאמר דשחיטה חמורה דומיא דמנחה דנמי ק"ק היא ולא איירי מקדשים קלים דזהו דוחק דהא סתמא קאמר חומר בשחיטה:
בא"ד באות מצה גבי ואלו כו' כצ"ל:
בא"ד ואשמו דאמרינן התם לפני ה' כו' כצ"ל:
בא"ד במערב כדפרש"י בהך שמעתי' כו' כצ"ל:
בא"ד והשתא כולה בדרום כו' כצ"ל:

בא"ד מ"מ איצטרך כו'. פי' השתא לר"ח דילפינן מנחה בהיקישא דטעונה יסוד א"כ לפני ה' ל"ל כיון דכתיב פני המזבח דהיינו דרום וכולה בדרום ליכא למימר דדרום לא היה יסוד ע"כ בקרן מערבית דרומית נעשית א"כ לפני ה' ל"ל מ"ה כתבו דאיצטרך:

בא"ד ובריש פירקן פרשתי מה כו' כצ"ל:

בא"ד וא"ת שאר מנחות מנ"ל כו'. פי' דילמא ג"ה אע"ג דלית ליה יסוד דהא לא ילפינן שאר מנחות מחטאת דטעונה יסוד דוקא כמו מנחת חוטא:

בא"ד וי"ל דכתיב לפני ה' אמנחת חוטא ואכל המנחות נמי כו' כצ"ל. פי' כיון דהא לפני ה' דכתיב בשאר המנחות קאי נמי אמנחת חוטא ילפינן מהדדי:

בא"ד ולא ג"ש ממש הוא דדבר כו' כצ"ל:

בא"ד עובדה בימין כחטאת הס"ד וכצ"ל. לפיר"ת יש להקשות דלעיל דף כ"ה ע"א פריך לר"ש ג"ש דיד יד לקמיצה ל"ל ומשני לא נצרכה אלא לקומץ דמנחת חוטא ס"ד כו' בשמאל נמי תתכשיר קמ"ל והשתא לפיר"ת דר"ש יליף מנחת חוטא מהיקישא מחטאת דטעונה ימין א"כ הדרא קושיא לדוכתא יד יד לקמיצה לר"ש ל"ל וצ"ע נ"ל:

ד"ה בדרום קיימת כו' ע"כ ר"א אית ליה ההיא היקישא דמה כו' כצ"ל. פי' דאי לא ס"ל ההיא היקישא דילמא לפני ה' היינו נמי מזרח דאיקרי נמי לפני ה' כמו דאמרינן גבי תנופה במנחות אלא ע"כ איתא ליה ההוא היקשא א"כ לפני ה' ל"ל ועיין לעיל דף נ"ח ע"א ד"ה משוך כו' מה שכתבתי בזה:

דף סד.

גמרא ואת כל דם הפר ישפך כו' כצ"ל. ובחטאת יחיד כתיב:

רש"י ד"ה מיצה דמה כו' כצ"ל:

בא"ד ומהאי קרא נפקא הס"ד וכצ"ל:

ד"ה אל יסוד כו' מן ההיכל מה יציאתו מן ההיכל בסמוך לו דהיינו יסוד מערבי אף ירידתו מן הכבש בסמוך לו דהיינו יסוד דרומי כו' כצ"ל:

ד"ה מבית הדשן כו' והיינו סמוך לקרן כו' כצ"ל:

ד"ה מחזיר פניו כו' ראש המזבח כ' אמה הס"ד וכצ"ל. וכ"כ רש"י במסכת תמיד ונכון הוא דאורך הכבש לא היה כ"א ל"א דשתי אמות היה פורחים ע"ג המזבח כדאמרינן לעיל:

ד"ה צבר את כו' שהרי ממזרח למערב איכא י"ו וממקום כו' כצ"ל. פי' ממזרח כבש למערב כבש וכ"ה בס"י:

בא"ד מתקרב לכבש כל אמה רוחב כו' כצ"ל:

בא"ד תן כנגדה אמה מקום מעמדו שהיה מרוחק מן דרום ולבית הדשן כו' כצ"ל:
בא"ד אין לו כבש לפנות כו' כצ"ל:
בא"ד ועומד במזרחה של קרן כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס בצדו בצפונה ואיני מבין:
בא"ד לצד הכבש כל אמה של רוחב הקרן הרי נתרחק כנגדה אמה מדרום כו' כצ"ל:
בא"ד לבית הדשן היה משוך ממזרחה של כבש ג' טפחים כו' כזה:
בא"ד דפריך טפי מתלתין כו' כצ"ל:
בא"ד (דפריך) קחשיב ולא הוי להו יותר משלשים וטפח הס"ד וכצ"ל: פי' וכיון דלא הוי אמה לא קחשיב:
תוס' ד"ה שאם היזה לרב אדא בר אהבה דתני מיצה דמה ומיצה כו' כצ"ל:
ד"ה הגשות דכתיב כו' דמהאי קרא לחודא לא נפיק הס"ד. פי' דמהאי קרא והגישה וגו' לא נפיק אלא דרום דהיינו פני המזבח והל"ל כדאמרן מדכתיב לפני ה' נמי:
ד"ה שירי הדם דכתב כו' נראה כו' כצ"ל:
בא"ד קרן מערבית דרומית הס"ד וכצ"ל:
ד"ה מפני שקרובה כו' ואין לומר משום דכל דמים טעונין קרן דהא אמר כו'. דבריהם קשה להולמן חדא היכא ס"ד דלאו כל דמים טעוני' קרן דהא קרן ורבוע יסוד מעכבין וכן הקשו תוספות לעיל דף ס"א ע"א ד"ה מודה ר"י כו' ועוד היכא דייקי מדפריך נישקליה ונשפוך אדוכתיה ואי כל דמיה טעונים קרן מאי קשיא ליה הא לעיל פריך אליבא דס"ד דר"י ס"ל דקידש הרצפה אפילו לדמים לזריקה ואינם טעונים קרן ונ"ל דהכי גרסינן מבית הדשן וי"ל משום דכל דמים טעונים קרן כדאמרינן לעיל גבי מודה ר"י בדמים דפריך נישקליה ונשפוך אדוכתיה ואי אין כל דמים טעונים קרן מאי קשיא ליה הס"ד וכ"ה לס"י. והכי פירושו דמשני דכל דמים אפילו של עולת העוף דלאו בזריקה אלא במיצוי אפ"ה טעונים קרן דאל"כ מאי פריך לר"י דלמא ר"י ס"ל דקידש הרצפה אפילו לדמים דהיינו לעולת העוף כיון שאינם טעונים זריקה אלא מיצוי אבל בשאר קרבנות מודה ר"י דטעונים קרן אלא ע"כ דליכא הפרש בין עולת העוף לשאר קרבנות לענין קרן ולפ"ז דייק שפיר דאי ס"ל דקידש הרצפה אפילו לענין דמים משמע לכל הקרבנות קידש הרצפה פריך שפיר נשקליה ונשפוך אדוכתיה ודוק ומ"ו הב"ז דייק בדיבור זה ונכנס בדוחק לפרשו ע"ש:
ד"ה יותר מל' אמות כו' כצ"ל:
בא"ד במערב דא"כ כשהיה כו' כצ"ל. פי' אם לא היה כבש לסובב במערב גבי חטאת כסובב מקרן דרומית עד קרן מערבית דרומית היה צריך לחזור על עקיבו עד קרן דרומית

מזרחית ומשם מכבש קטן לכבש גדול אלא ע"כ דגם במערב היה כבש לסובב והיה פונה מקרן מערבית דרומית מכבש קטן לכבש גדול וק"ל:

ד"ה מן המאוכלות כו' יכול עוממות הס"ד ואח"כ ד"ה צבר את הגחלים כו':

ד"ה דישון מזבח כו' שמא לא היו נבלעים כו'. פי' דקרא לאו אניסא סמיך דשמא לא היו נבלעים ואיצטרך לאשמעינן קרא דמועלים בהן:

בא"ד בהדי אינך נבלעים גבי דישון כו' כצ"ל:

בא"ד דחשיב ב' בית הדשנים היו שם א' למזרחו של כבש ואחד למזרח של מזבח זה שבמזרחו של כבש שם היו נותנים מוראת העוף ונוצה דישון כו' כצ"ל. ועיין בילקוט פ' ויקרא רמז תמ"ו. אבל תמיה ליה דביומא דכ"א כתבו תוספות שם בשם הרב פורת דה"ה דישון מזבח החיצון נבלעים במקומן ודחי ר"ת דבריו כיון דלא חשיב ליה בהדי אינך ולמה לא מביאים ג"כ דברי ה"ר יום טוב להצדיק דברי הרב פורת כמו הכא נ"ל:

דף סד:

גמרא חוץ לעולה לשלשה כו' כצ"ל:

שם ואינו מבדיל ומזה מדמה כו' כצ"ל:

שם מי כתיב ימצה ימצה:

שם ומיצה הדם חוץ לזמנו או שמלק חוץ לזמנו ומיצה דם בשתיקה או שמלק ומיצה דם חוץ לזמנו זהו שקרב המתיר כצ"ל:

רש"י ד"ה מגופו כו' ומזה הס"ד:

ד"ה אוחז כו' העוף כו' כצ"ל:

בא"ד קטנה בין זרת כו' כצ"ל:

ד"ה ציפרא כו' כמו שאנו שוחטים על כו' כצ"ל:

ד"ה גבי קמיצה נמי תניא זו היא כו' הד"א:

ד"ה מוראה כו' הזפק הס"ד ואח"כ ד"ה חטאת העוף שמלקו שלא לשמה אבל עולת העוף שמלקו שלא לשמו אין מוציא עולה מידי פיגול מפני שהיא כשרה בשלא לשמה הס"ד וכצ"ל ואח"כ: ד"ה לאכול דבר שדרכו לאכל חטאת עוף הס"ד ואח"כ: ד"ה שדרכו להקטיר עולת העוף הס"ד:

תוס' ד"ה חטאת העוף כו' משום דדם כו'. כצ"ל:

ד"ה אוחז בראש ובגוף ומזה כו' כצ"ל:

דף סה.

גמרא ואין בו כרת וחכ"א אחד זה ואחד זה פסול ואין בו כרת לאכול כו' כצ"ל:

שם תלמוד לומר הכהן כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה לא קבע כו' כשירה הס"ד:

ד"ה והקטיר אותו מדכתיב ושסע אותו בכנפיו ולא יבדיל והקטיר אותו אני יודע כו' כצ"ל:

ד"ה דמו כולה כו' הדם הס"ד וכצ"ל ואח"כ: ד"ה ה"ג תלמוד לומר כו' ואח"כ ד"ה לאחר שהקטיר כו' דמו כו' הס"ד וכצ"ל:

ד"ה מאי בינייהו כו' אית ליה והקטיר כו' כצ"ל:

בא"ד לת"ק הס"ד:

תוס' ד"ה והקריבו כו' והתם דריש מדסמכינן לומלק כו' כצ"ל:

בא"ד דלא דריש וי"ו בפ' אלמנה הס"ד ביבמות דף ס"ח ע"ב. פי' וכיון דלא דריש וי"ו א"כ לר"י מנ"ל דמתנדבים אפילו פרידה אחת. ועיין בתוס' מנחות דף נ"א ע"ב ד"ה וי"ו כו' דכתבו שם דאיכא מ"ד דלהני דרשי לא דרשינן וי"ו ולאיזה דרשה דרשו וי"ו ולפ"ז א"ל לר"י נמי הכי:

ד"ה עוף שלא כו' מה למנחה שטעונה הגשה ותנופה וקידוש בכלי שרת כו' כצ"ל:

ד"ה בן עוף כו' בגמרא מביום צוותו הס"ד וכצ"ל:

ד"ה תלמוד לומר כו' לאוקמי היקש לדרשה אחרינא לא מפקא כו' כצ"ל:

ד"ה וכי תעלה כו' ואפילו מאן דליתא כו' יומא דמ"ה ע"א:

בא"ד אארעא ועביד במפוח' הס"ד וכצ"ל:

ד"ה אף מליקה בראש מזבח וחטאת ועולה ילפי כו' כצ"ל:

בא"ד בראש המזבח מעולה לא כו' כצ"ל:

ד"ה דמו כולה כו' הקיף בית מליקתו למזבח הס"ד וכצ"ל:

דף סה:

רש"י ד"ה הא כיצד כו' ונוטל יותר הס"ד:

ד"ה ת"ק סבר כו' דעולה נמי מיצוי כו' כצ"ל:

בא"ד ור"א בר"ש סבר לא מעכב כו'. פירוש ומתניתין סתמא קתני הבדיל בחטאת פסול משמע אפילו לא מיצה ולא עשה מעשה עולת העוף מ"ה מתוקמא מתניתין דלא כראב"ש:

ד"ה ת"ק סבר שהייה כו' לא פסלה אי עבדי בחטאת כו' כצ"ל:

ד"ה והכא בהא כו' לא מעכב ואי בעי לא מחתך ליה ואי אמרת כו' הד"א וכצ"ל:
בא"ד מעשה עולה ור"א כו' הד"א:
תוס' ד"ה הבדיל בחטאת כו' כיון דעשאה למטה מהקטרה ילפא כו' כצ"ל:
ד"ה כיצד קרב כו' שני דיבורים אלו שייכים למתני':
ד"ה קעביד מעשה עולה בחטאת כו' כצ"ל:
ד"ה ורבי אלעזר כו' כמעשה עולה אפי' הכי כי כו' כצ"ל:
בא"ד כשהוא אוחז הראש בגוף ומזה אם ירצה קאמר ומאי דקאמר מה כו' כצ"ל:
בא"ד ולא אתי למעבד רוב שנים כו' כצ"ל:
בא"ד דהוא מפרש כו' כצ"ל:
בא"ד דרב חסדא ס"ל דשהיי' כו' כצ"ל:
בא"ד רוב בשר עם סי' הראשון דקודם הזאה וכשמבדיל אחר הזאה יש כאן מעשה עולה בחטאת ואפי' חתך רוב בשר עם סי' הראשון מ"מ אסור להבדיל אפי' אחר הזאה דגזרינן אטו כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס ג"כ בצדו גירסא זו ומוחק השאר ואינו מן הצורך:
בא"ד דומיא דרישא דקתני כו' כצ"ל:
בא"ד דמוקמינן כמעשה עולה כו' כצ"ל:
בא"ד ורבי שמעון בן אליקום כו' כצ"ל:
בא"ד ותרוייהו משתמעי מיניה דמדאפקיה קרא כו' כצ"ל:
בא"ד דמוהקריבו הוה נפיק כו'. פי' דאי אמרינן דקרא אתי לאסור הבדלה כלל בחטאת העוף אפי' לאחר הזאה בשעת מיצוי ל"ל לא יבדיל ת"ל מדאיצטרך והקריבו בעולת העוף לחלק את זה מן החטאת לענין הבדלה ש"מ בחטאת אסור להבדיל אלא ע"כ לא יבדיל להתיר אתי אם ירצה דהיינו במיצוי דצריך לדם יבדיל:
בא"ד והא דאמר ר"י כו'. פי' כיון דלר"י קודם הזאה אסור להבדיל כ"א בשעת מיצוי:
בא"ד שמצות חטאת כו' כצ"ל:
בא"ד ולפי מה שפרשתי כו' כצ"ל:
בא"ד בן שמעון וסברי מיצוי כו' כצ"ל:
בא"ד ומיהו רבנן דמתני' לא אפשר למימר לר"ה דסברי מעכב כו' כצ"ל פי' השתא דאמרינן דר"ה מודה דאיכא רבנן דפליגי וס"ל דמיצוי מעכב לפ"ז נימא דרבנן דמתניתין נמי פליגי ומיירי אחר הזאה וקודם מיצוי ומ"ה פסולה ומסיימי כיון דמהדר הש"ס לאוקמא כל סתמא כר"ה ע"כ ה"נ רבנן דמתני' כותי' ס"ל דמיצוי אינו מעכב ומיירי קודם הזאה:
בא"ד לא מצי לשנויי ושהיזה דהא כו' כצ"ל:

דף סו.

רש"י ד"ה מכדי כתב כו' נפקא לן בעולה כו' כצ"ל:
בא"ד והאי ל"ל כמו מאי היא לשון קצר כו' הד"א וכצ"ל:
בא"ד לחלק ללמדנו הבדלה כו' כצ"ל. וכ"ז עד סוף הדיבור יתור לשון הוא דכבר מבואר לעיל:
תוס' ד"ה אלא מעתה כו' לא קשי' ליה דלמאי כתבי' כו'. פי' דהתם ליכא למימר דא"צ קאמר דא"כ למאי כתבינ' דהא מצד הסברא נמי אי בעי מחסום אי בעי לא מחסום וכן באידך אלא ע"כ ללאו אתי. שמעתי שיש מקשי' לפ"ז מנ"ל דאסור לשבור עצם בפסח והא דכתיב ועצם לא תשברו בו היינו נמי דא"צ קאמר דס"ד דצריך לשבור משום שמא ניקב קרום של מוח כדאמרי' בחולין דף י"א ע"א מ"ה אתי קרא לאשמעינן דא"צ דאזלינן בתר רובא ומנ"ל דללאו קאתי ע"כ. והי' נ"ל לומר דמהיכא ס"ד דצריך לשבור כדי לבדוק הא אפשר למיבדק ע"י גומרת' דמנח עליה וקלי לי ובדיק כדדחי התם בחולין שם דמפסח לא מצי למילף דאזלינן בתר רובא משום האי סברא אבל תוס' במס' פסחים דפ"ה ע"א ד"ה כשהוא אומר כו' כתבו דבגומרת' אסור משום הפסד קדשים עיין שם. אבל אחר העיון קושיא זו שיבוש הוא דהא בפסח שני נמי כתיב ועצם לא ישברו בו וע"כ ללאו אתי ועיין בפסחים שם נ"ל:
הדרן עלך קדשי קדשים

דף סו:

פרק שביעי
רש"י ד"ה האמר מר כו' בכל מקום כו' הס"ד:
ד"ה אלא במצוי כו' למטה ליתא וזה כו' כצ"ל:
בא"ד בה משום עולה כו' כצ"ל:
בא"ד שאין בה מעילה אבל היכא כו' כצ"ל:
ד"ה וכולן אפי' כו' נבילה ואין כו' הד"א:
ד"ה רבי יהושע כו' ומעשיה ומקומה כו' כצ"ל:
ד"ה לדבר שיש בו מעילה לשם עולה הס"ד ותיבת גמרא יש למחוק:
תוס' ד"ה חטאת העוף כו' דהא מליקה בכ"מ כשירה כו'. וה"ה דהוי מצו למידחי דקאי על רישא דקתני עשאה למטה אלא קושטא דמילתא נקט.

ד"ה דשני במליקה כו' תימ' לי טעמא דר"י כו'. פי' מאי פריך דילמא כל הך בבא דעולה מיירי דשני במליקה והך סיפא דכולן מועל בהן לא קאי על הך סיפא דעשאה למטה כמעשה חטאת דבהא מודה ר"י דמועלי':

בא"ד היזה למטה כחטאת כו' כצ"ל:

בא"ד סי' אחד כחטאת כו' כצ"ל:

בא"ד וגם לא היזה דהשתא לא כו' כצ"ל:

ד"ה ואלא במיצוי כו' ותימא כמעשה חטאת כו' כצ"ל:

בא"ד וכ"ת דלא מוקי כו'. פי' לפי מאי דס"ל דהך סיפא וכולן מועלי' קאי נמי על הך בבא עשאה למטה כמעשה חטאת:

בא"ד הוי מצי לאקושיי רישא וסיפא כו' כצ"ל:

בא"ד ועוד דהיינו סיפא דקתני עשאה כו' כצ"ל:

בא"ד וה"פ הקונטרס לעיל גבי כו' כצ"ל:

בא"ד וא"ת אי לא שני אלא במיצוי כו' ודבריהם אינם מובנים לי דמשמע דהקשו נמי על עולה ובעולה לא שייך היתר לכהנים ומועלין בה אף כי נעשית כדינה דעולה כולה כליל וכ"כ רש"י במס' מעילה דף ט' ע"א וכ"כ תוס' שם:

ד"ה חדא מגו כו'. ותמי' לי על מ"ו הב"ז שלא הרגיש בזה ואפשר לומר דטעות סופר יש כאן וה"ג וא"ת אי לא שני אלא בהיזה אמאי מועלין בהן כו' וקאי על חטאת ולא על עולה נ"ל:

בא"ד שעת הכושר היתר מליקה הס"ד וכצ"ל: ועיין לקמן בתוס' דף פ"ד ע"ב סוף דיבור הניתני' כו' דכתבו דיש לדמות פסול מיצוי לפסול שחיטה וה"ה פסול הזאה:

דף סז.

גמרא אמר לו ר"א אשם כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה לדבר כו' באימורין הס"ד:

ומועלין בהן מפני כו' כצ"ל:

ד"ה נחית ר"א כו' נמשכות משם כו':

בא"ד כשנשתנית לשם חטאת ע"י מעשיו כו' כצ"ל:

ד"ה תימשך ותיהוי כו' דחטאת כשירה הוי הס"ד וכצ"ל. פי' דס"ד דחטאת כשירה אפי' לשם חובה אבל למסקנא לא קאמר דנעשית חטאת אלא לאפוקי מידי מעילה:

ד"ה דבשלמא עולות כו' וגמר עבודתה כו' כצ"ל:

ד"ה וזו היא כו' כשני סימנים כו' כצ"ל:

ד"ה וכי הדר כו' עולה הס"ד:
ד"ה נמשכת ונעשית כו' הד"א:
תוס' ד"ה אמר ר"א כו' פסול כחטאת כו' כצ"ל:
בא"ד שינוי בעלים ליפרך נימא ליה כו' כצ"ל:
ד"ה ועולת העוף כו' בשני סימנים לא היתה נמשכת ונעשית חטאת כו' כצ"ל:
בא"ד מיפסלא בה נימא כיון כו' כצ"ל:
בא"ד שהיה המקום גורם כו' כצ"ל:
בא"ד והאי בשני סימנים תיפוק ליה דהיתה נמשכת כו' כצ"ל:
בא"ד צריכי' שני טעמים כו' כצ"ל:
בא"ד ויש לומר שהמליקה מושכתו כו'. פירוש דבעינן במליקה שני פסולים למשוך אחר קרבן אחר וכאן ליכא במליקה שני פסולין:

דף סז:

גמרא חציין למעלה וחציין למטה אינה כשירה כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה מחצה כו' פסולה עולה כו' הד"א:
ד"ה תימשך כו' ותצא כו' ונעשית חטאת וחבירתה אינה צריכה לה הס"ד וכצ"ל:
ד"ה חציין כו' וכגון דפשיטא ליה דכל כו'. פירוש דאל"כ דילמא קן סתומה כולה עביד למעלה:
ד"ה והיא מתחלקת כו' ויקחו קן אחד עוד כו'. ודברי רש"י אינם מובנים לי הא לא סגי בקן אחד דעדיין צריכא להשלים חטאת ועולה שהיה שם בעלים עליהן דגם כן אינם כשירים וכ"כ הרמב"ם בפירוש המשניות שלו וצ"ע:
ד"ה ואמאי בשלמא כו' עולה אחת ויאמרו אם כו' כצ"ל:
ד"ה אחת לנדבתה דאמרה הרי עלי הן הס"ד וכצ"ל. ואח"כ ד"ה ואחת לחובתה כו':
ד"ה ומשתי מיני' כו' תביא שתים תור ובן יונה כו' כצ"ל:
ד"ה ואם שני מינים כו' ולהביא קן שלם ממין א' לא סגי שהרי אינה כו' כצ"ל:
ד"ה צריכה שתביא כו' שלש עולות יחד כו' כצ"ל:
בא"ד עולה יחד מתחלתם כו' כצ"ל:
בא"ד שני ממין אחר לא סגי כו' כצ"ל. פי' להשלים ידי נדרה:
בא"ד אין חבירו עולה לא כו'. פי' אותה פרידה שהביאה אח"כ לחובתה:
תוס' ד"ה בתרי גברא כו' ושתים לזו ג' לזו וג' לזו כו' מחצה כשר כו' כצ"ל:

בא"ד ואי בהנך דלמטה כו'. פי' בשלמא את שלמעלה לעולם אינה כשר אלא מחצה דהיינו העולות אם היו כל הג' של אשם אחת שצריכה ג' עולות העולות כשירים ואם היו שני קינים של אשה אחת וא' של אשה אחרת נמצא בשנים יש ב' עולות שכשירה ובקן ג' יש ג"כ עולה דכשירה אבל הא דקתני למטה מחצה כשר דמשמע דלעולם רק המחצה כשר הא תינח אם היו כל הג' של אשה אחת שאינה צריכה אלא לג' חטאות אינה כשירה אלא מחצה דהיינו החטאת אבל אם ב' של אשה אחת שצריכה ג' אע"ג דבאותן שתים ליכא אלא ב' חטאת תמשכה עולה דידה ונעשית חטאת ותיהוי ג' חטאת באותן שתים ופרידה אחת תפסלה וקן הג' של אשה אחרת לא תיפסל כלום דהא חד בלאו הכי חטאת ואידך עולה דידה תימשכה ג"כ לחטאת דהא חד גברא הוא וא"כ מכל הג' קינים שלמטה משכחת דלא נפסלה אלא פרידה א':

ד"ה חטאת ועולה לא הוה צריך למיתני אלא סתומה ומפורשת כו'. ולענ"ד דבסתומה ומפורשת לחוד פשיטא ליה לתנא דמתני' דמפורשת אינה כשירה כיון דחדא אינה צריכה אלא עולה וחדא אינה צריכה אלא חטאת ולפ"ז במפורשת דאיכא למיחש שמא העולה הצריכה לחדא קרבה למטה דליכא למימר תימשך ותיהוי חטאת דחברתה דהוי בתרי גברא דלא אמרינן דקרבנה של זו יעלה לזו מ"ה אשמעינן חטאת ועולה וסתומה ומפורשת. אע"ג דתרווייהו צריכא עדיין לחטאת לא אמרינן תימשך כקושית המקשן כנ"ל ברור:

דף סח.

רש"י ד"ה וחטאת אחת כו' אחר החטאת בן עזאי כו' הד"א:

ד"ה אמר ר"י כו' ד' לנדרה וד' לחובתה כו'. פי' ד' לחובתה ב' עולות וב' חטאות כב"ע:

ד"ה ואינו מטמאים כו' שנפסל בקודש כו' כצ"ל. פי' שהיה פסולו בקודש וכל שפסולו בקודש אם עלו לא ירדו:

ד"ה ה"ג שחט כו' אין שחיטה לעוף בפנים וכן כו' כצ"ל:

בא"ד אין שחיטה מ"מ אין כו' כצ"ל:

ד"ה מלק כו' דבעצמו של כהן כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה נתנתן לכהן כו' דהך בבא מיתוקמא שפיר כו'. פי' דד' פרידין צריכה להביא בלאו הכי משום נדרה לספק פירושה ומשני מינים ושתים צריכא להביא לעולת חובתה תור ובן יונה משום שמא הראשונים כולן למטה נעשו ונעשו חטאת ואינה יודעת מאיזה מין היה והכל הולך אחר החטאת להביא עולה מאותו המין. ומה שכתב רש"י שמא

הראשונים חציין למעלה כו' לזה אינה צריכה דמשום האי חששא לחוד שמא כולן למטה צריכה להביא שתים לעולת חובה כדלעיל וק"ל וכ"כ התי"ט:
ד"ה כשהוא חי כו'. ומיהו קשה דבמסכת עבודה זרה איירי כו'. פי' וע"כ חצוצרות דעבודה זרה לאו היינו שופר וצ"ל כתירוץ ראשון דחצוצרות דמנחות מיירי בחצוצרות שתוקעים הכהנים ודעבודה זרה איירי בחצוצרות של לוים שהיו משוררים על השיר של קרבן. ועיין במסכת עבודה זרה דף מ"ז ע"א:
ד"ה אימר דאמר כו' פ"ק דמנחות דשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה שאסורים באכילה והקטרתן מוציאן מידי מעילה וזריקה מועלת ליוצא ופיגול כדאמרינן בפ"ק דמעילה דמפקא כו' כצ"ל:
בא"ד וחולין שנשחטה בעזרה כו' כצ"ל. פי' דאל"כ הוי נבילה:
בא"ד דחייב להביא על הספק כו'. פי' דאיתקש נקבה לזכר מה זכר ממין שהוא מביא על הודאי מביא על הספק דהיינו בהמה אף נקבה ממין העוף שמביאה על הודאי מביאה נמי על הספק לידה וזיבה ועיין במס' נזיר דף כ"ט ע"א:
ד"ה מלק בשמאל כו'. והיינו בשחיטת דרום כו' כצ"ל. פי' דעולה שעשאה למטה כשחיטת דרום היא וכ"כ תוספות לעיל דף ס"ד ע"א ד"ה והרי כו':
בא"ד מלק בשמאל פסול ור' שמעון מכשיר כו' כצ"ל:
בא"ד דלא תימא כל פסולי דעוף כו'. פי' אף שלא היה פסולו בקודש:

דף סח:

גמרא ונילף מבמה וכ"ת מבמה כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה תורים כו' קרא וליכתוב מן כו' כצ"ל:
ד"ה שמאל כו' בלילה הס"ד:
ד"ה מבמה כו' במקדש דבמה כו' מקדש הס"ד והד"א:
תוס' ד"ה ושנסמת עינה כו' אישתרי אפילו מחוסר אבר והוה מוקמינן מכל החי כו' כצ"ל. ותיבת אי נמי יש למחוק דחד תירוץ הוא ועיין בקידושין בתוספות דף כ"ד ע"ב:
ד"ה אמר רב שמאל כו'. כדפירשתי במתניתין ושמאל ולילה דאין מטמאין דאם כו' כצ"ל:
בא"ד דמטמאים דירדו לר"ש דכיון דאירע פסול קודם שחיטה כמו כו' כצ"ל:
בא"ד ולא כמו שפירש הקונטרס לקמן כו'. והא דלא מביאו מה שפרש"י הכא במתניתין שפסולה בקודש שבאת לעזרה בהכשרה ונפסלה אפשר משום דהתם פרש"י בהדיא לענין אין פסולו בקודש דהוה דוקא קודם ביאתו לעזרה והכא לא כתב רש"י לענין אין פסולו בקודש רק לענין פסולו בקודש:

בא"ד דנרבע בעזרה כו'. פי' דבנרבע כ"ע ל"פ אע"ג דנרבע בעזרה תרד:
בא"ד במעילה דתרד לר"ש כו' כצ"ל. פי' ושחיטת דרום נעשה פסולה בעזרה:
בא"ד דעל כרחך צריך לומר הכי למאי דבעי כו' כצ"ל. פי' לרבה דאמר שחיטת דרום תרד לר"ש ע"כ צ"ל דר"ש לאו דוקא רובע ונרבע קאמר ה"ה לענין זר במליקה וקמיצה אמרינן נמי דלאו דוקא ר"ש רובע ונרבע קאמר. והא דכתבו למאי דבעי למימר רבה ולא כתבו בפשיטות דע"כ לרבה משום דרבה לאו אליבא דהלכתא דמותיבנא התם בתיובתא מ"ה כתבו למאי דבעי למימר רבה ופירושו דס"ד למימר הכי נ"ל:
בא"ד ושמאל לילה דאין כו' כצ"ל:
בא"ד וכן שחיטת דרום כו'. ועיין לקמן דף פ"ד ע"א בתוספות ד"ה פרט לנשחטה כו' דכתבו דמשחיטת דרום אין ראיה:
בא"ד שלא לשמו דדרום נמי כו' כצ"ל:
בא"ד פסולי מקום ומהאי טעמא היה כו' כצ"ל. פי' משוות קמץ זר לקמץ שמאל משום דזר נמי אית ליה הכשירה בשחיטה ומ"ה יחזור:
בא"ד ולעיל פ"ב נמי מפרש כו' כצ"ל:
בא"ד ולרבנן נמי אי משכחת ליה בבהמה כו'. פי' דרבנן ס"ל דוקא אי משכחת בבהמה הכשירה לא תרד בבהמה אבל בהמה מהכשירה דעופות לא ילפינן מ"ה בהמה ב"מ תרד לרבנן:
בא"ד והא דר"י בעצמו אומר כו'. פי' לפ"ז למה לא מכשיר ר"י יוצא בדם מהאי טעמא דיוצא כשר בבמה:
בא"ד ולא באימורין שכשר בבשר כו' כצ"ל:
בא"ד ילפינן לכתחלה מהדדי או מבמה כו' כצ"ל:
בא"ד דאינו חושש הא דמשכח כו' כצ"ל. פי' כיון דהני ג' דמכשיר ר"ש הם בעבודות דם ס"ל לר"י דלא ילפינן עבודת דם מהכשירה דשאר עבודת דעבודות דם חמור:
בא"ד וטריפה דירד אפילו כו' כצ"ל:
בא"ד וגם שלא בהכשרו כו' כצ"ל:
בא"ד שאינו דוגמתו דלא אירע כו' כצ"ל:
בא"ד ולא כמותו בפנים כו' כצ"ל. פי' שלא מצינו כמותו כשר בפנים:
בא"ד דהא בהא תליא כו' כצ"ל:
בא"ד הכא איכא קרא בסמוך למימר דאין כו' כצ"ל. פירש דילפינן לקמן מקרא מה שריפה כו':

בא"ד אין צ"ל כפרש"י כו' כ"ה גירסת מ"ו הב"ז וכתב דבפירש"י שלפנינו ליתא לזה ע"כ נ"ל דהכי גרסינן ומלקה פסול דקאמר בסמוך אין מטמאה אין נ"ל לפירושי לפרש בעל מום דלא כו' כצ"ל. פי' בשלמא לפרש"י אפשר לפרש דמלקה פסול היינו כהן ב"מ ושנעשה ב"מ אחר ביאתו לעזרה דהוי פסולו בקודש מ"ה אין מטמאה וה"ה דלא ירדו דהא בהא תליא אבל לפירושו דמפרש דפסולו בקודש היינו כל שפסולו כשר בעלמא בקודש לפ"ז אי אפשר לפרש ב"מ דלא אשכחן בהן ב"מ דכשר לעבודה אפילו בבמה אלא ע"כ צריך לפרש מלקה פסול היינו או אונן כו' כצ"ל ברור ונכון:

ד"ה שחיטה כו' פ"ק הס"ד:

ד"ה ונילף מבמה כו' מיהא לזר הס"ד:

וכי תימא כו' ומשני אזאת תורת העולה סמיך כו'. פי' השתא דר"י סמך אקרא פליגי בהא דר"י ס"ל דזאת תורת העולה אתי לרבוי' כל דבר שיש לו הכשר אע"ג דלית ליה הכשר אלא בבמה ומ"ה יליף מבמה אבל ר"ש ס"ל דזאת תורת העולה אתי לרבוי' דוקא דבר שהיה פסולו בקודש דהיינו שפסולו כשר בעלמא בקודש כמו שפירשו תוספות לעיל בהג"ה ומ"ה לא יליף ר"ש מבמה דהוי כחול נ"ל ברור:

ד"ה אלא לרב כו' דהא מק"ו אתי דמליקת לילה כו'. היינו לתירוץ ראשון שכתבו לעיל מע"ל ד"ה מלק בשמאל כו'. אבל לתירוץ שני שכתבו דר"י מודה בעוף דלא תרד א"כ אין כאן ק"ו. ולענ"ד אפשר למעבד ק"ו אף לתירוץ שני מה עבודות לילה דמחמיר ביה ר"י לשחיטה וס"ל דתרד ומטמאה אפ"ה מלק במליקה לילה וס"ל דלא תרד ולא מטמאה כ"ש הנך דלא מצינו דמחמיר ר"י הן בשחיטה הן במליקה וס"ל דלא תרד מכ"ש דלא מטמו נ"ל:

דף סט.

גמרא בבית הבליעה המול"ק ק"ץ כו' כצ"ל:

שם קדשים בחוץ וחולין בין מבפנים כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה אין קידוש כו' קמיצה מזר כו' הד"א:

ד"ה הא נמי כו' כדאמרינן בפ' ב"ש כו' כצ"ל. לעיל דף מ"ד ע"ב:

ד"ה אלא תלמוד כו' כמשמעו שתהא טריפה כו' כצ"ל. פי' אם טרפה חיה למה יטמא מחיים ואי אינה חיה הרי בכלל נבלה ופשיטא דמטמא כמו נבלה:

תוס' ד"ה לאתויי כו' ועוד י"ל דלא דמי שוחט כו' כצ"ל:

בא"ד חייב כרת ללא ירד לומר דשוחט בהמה או עוף בחוץ דמשום שחייב כרת אם עלה לא ירד ולעולם כו' כצ"ל:

ד"ה אין קידוש כו'. תימא כיון דנתקדש בכ"ש כו' דנתקדש במקדש קודם קמיצה אף על גב דאחר כך קמץ זר הוי פסולו בקודש ואמאי תרד ומשני כיון דבקמיצה שהיה תחלת עבודה לא נתקדש לא הוי פסולו בקודש:

ד"ה ואין דנין כו' ושחיטת חולין בפנים משחיטת חולין טרפה בחוץ ילפינן וא"ת א"כ כו' כצ"ל. ובד"ח נדפס בצדו נ"א ואיני מבין:

דף סט:

רש"י ד"ה בהמה כו' נבלת בהמה מטמאה כו' כצ"ל:

ד"ה דבר שמכשירו כו' דאי לשחיטה בק"ו כו'. אע"ג דק"ו אית ליה פירכא מה לנבלת עוף שמטמאה בבית הבליעה וכן הקשו תוספת לעיל דף נ' ע"ב אפשר לומר דרש"י ס"ל דלאו פירכא היא כיון דנבלת עוף אינה מטמאה אלא באכילה ובבית הבליעה ונבלת בהמה מטמא במגע ובמשא אפילו שלא כדרך אכילה נבלת בהמה חמורה וכן משמע לישנא דרש"י במתניתין דף ה' עוף כו' וכ"מ מלישנא דרש"י לעיל דף נ' ע"ב נ"ל:

ד"ה טרפה למה נאמרה ואם לא ללמדנו בא כו' כצ"ל:

בא"ד אם אכל ממנו מיד או ששחטה ואכל ממנה א"כ למה נאמרה דאי טרפה כו' כצ"ל:

ד"ה הרי נבלה כו' הרי היא משעה שנטרפה כו' כצ"ל:

ד"ה אלא להביא כו' לאשמעינן טרפה חיה ואינו בכלל נבלה כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז מגיה אינו חיה ואיני יודע טעמו לשבש הגירסא:

בא"ד אפילו אינו אבר עם הגידים ועצמות כו' כצ"ל. פי' דאם היה אבר שלם עם גידים ועצמות בלא"ה מטמא משום אבר מן החי אבל בשר בלא גידים ועצמות אינו מטמא משום אבר מן החי ומטמא משום טרפה ועיין בחולין דף קכ"ח ע"ב נ"ל:

בא"ד משום נבלה הס"ד:

ד"ה טרפה למה כו' נבלה משעה שנטרפה אלא כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ר"י אומר כו' ולא דרשינן כו'. פי' אמאי קאמר דלא איצטרך לאשמעינן דחלב טרפה טהור הא איצטרך דלא תימא מי שאיסורו משום בל תאכל נבלה החלב טהור יצא טרפה כי היכא דדרש ר"י גבי טומאה אלא ע"כ דלא ממעט אלא עוף טמא שאין במינו משום בל תאכל נבלה אבל טריפה יש במינו משום בל תאכל נבלה מ"ה לא איצטרך לאשמועינן דחלב טרפה טהור. אבל דבריהם קשה להולמן הא עיקר קושית התוספת לר"י דס"ל דאין איסור חל באיסור אפילו נבלה גמורה לא תטמא כו' מאי מתרצו בזה כיון דדי ממעט עוף טמא משום שאין במינו כו' ע"כ הטעם שאין במינו משום בל תאכל נבלה דלא אתי איסור נבלה וחל באיסור טומאה משום דאין איסור חל באיסור כמו

שפרש"י שם בחולין ולפ"ז הדרא קושית התוספות לדוכתא וצ"ע. ולענ"ד הקושיא יש ליישב בע"א דר"י ס"ל כמ"ד דבקדשים איסור חל אאיסור אפילו איסור קל אאיסור חמור כדאמרינן בכריתות דף כ"ג ע"ב נ"ל:

ד"ה אי טרפה חיה כו' מדהדר ואמר ואם טרפה כו' כצ"ל:

בא"ד אבל בלא רוב בשר לא כו' כצ"ל. פי' בלא רוב בשר לא הוי נבלה אלא טריפה והמליקה היה סימן א' ומפרקת בלא רוב בשר כדמשני בחולין והוי טרפה ואי מטמאה מחיים היה מטמאה לכהן:

בא"ד וכי מתה עומד ומולק כו' כצ"ל:

דף ע.

גמרא אינו מטמא אף טרפה אינה מטמאה ועוד כו' כצ"ל:

שם אמרת טיהר מכלל כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה האי נמי כו' דהא כתיב ואכל לא תאכלוהו כו' כצ"ל:

ד"ה אלא האי כו' אסור כו' קמ"ל כו' כצ"ל:

ד"ה ועוד כו' כתיב ואכל כו' הד"א:

ד"ה אי הכי כו' עוף טרפה שמתה כו' כצ"ל:

ד"ה ועוד גבי בהמה מי איכא כו' הד"א:

ד"ה חד לא יאכל נבלה וטרפה לטמאה בה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה הכתוב מדבר כו' נבלות הס"ד:

ד"ה ה"ג בת"כ או כלך כו' כצ"ל:

בא"ד כדאמרן הס"ד:

תוס' ד"ה מה טמאה כו' חיה תוכיח. לפ"ז יש להקשות מאי פריך בסמוך מי איכא למילף טרפה מטמאה טמאה לא היתה לה שעת הכושר כו' נימא חיה תוכיח שהיתה לה שעת הכושר וצ"ע ויש ליישב בדוחק:

ד"ה יבא איסור נבלה כו'. תימא למאן דאית ליה כו'. ועיין בתוספות דמכות די"ו ע"ב ד"ה ריסק כו' דכתבו דאיסור נבלה חל אאיסור חלב אפילו למאן דלית ליה איסור חל אאיסור כלל לפ"ז לא קשיא מידי עי"ש:

ד"ה ואי אשמעינן כו'. ושם פרשתי הס"ד וכצ"ל. פי' שם פירשו הק"ו בע"א ומתרצו קושיא זו ומ"ו הב"ז כתב דכוונת התוספות מה שפרש"י שם דלפי האמת טרפה משום חסרון וליכא ק"ו ול"נ דתוספות דחו שם פרש"י:

דף ע:

תוס' ד"ה אבל עז כו' בפרק אלו טרפות הס"ד. ואח"כ ד"ה כפרה כתיב בה כקדשים וקשה משילהי כו' כצ"ל. פי' דמכאן משמע דעריפתה מטהרת מידי נבלה לפ"ז קשה משם. ועיין הקושיא שם דפ"ב ע"א ד"ה עגלה ערופה אינה משנה כו' ובד"ח ציין שיטה זו כאלו נדפס בטעות וכאשר כתבתי נכון:

הדרן עלך חטאת העוף

כל הזבחים פרק שמיני

רש"י ד"ה כל הזבחים כו' וחמש חטאות מתות ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתה בעליה ושכיפרו בעלים באחר ושעיברה שנתה הס"ד וכצ"ל:

תוס' ד"ה כל הזבחים כו' צריכותא דבגמרא פריך תנינא חדא זימנא במתניתין דכל האסורים לגבי מזבח ומשני כו' כצ"ל:

בא"ד לכולהו ואי אשמעינן הכא ה"א משום דבהמה חשיבא ב"ח חשיב אבל עוף אימא לא קמ"ל וכ"כ ר"ש ע"ש:

ד"ה אפילו אחת כו' בגמרא בשור שלא כו' כצ"ל:

בא"ד ועוד דריש לקיש א"ר כו' כצ"ל:

בא"ד ומשמע דבההוא כו' כצ"ל:

בא"ד מוקי לה ר"ל בשור לכך נראה כגירסת הספרים אבל נתערב כו' כצ"ל:

בא"ד בכל שהוא מיירי כו' כצ"ל:

בא"ד י' כהנים בבת אחת ומסקי כו' כצ"ל:

בא"ד והתם דנתערבה ברובה כו' כצ"ל:

בא"ד ועוד דלא ליתי כו' כצ"ל:

בא"ד כגון רכב ע"ג כו'. ועיין במס' קדושין דף נ"ה ע"א ובמס' מעילה שכולן מועלין זא"ז אפי' מאה:

בא"ד וחלב מוקדשים ע"ג מכתו כצ"ל וכ"ה בכל הספרים. אין לדקדק הא חשש של התקלה מחיים ולכך ימותו ותקלה זו של חלב ע"ג מכתו לא שייכי מחיים וכן הרגיש מ"ו מהרש"א במס' סנהדרין דף פ' ע"א כוונות התוס' להביא ראיה מה דחיישינן לתקלה במוקדשים שלא כדרך הנאתו כגון רכיבה וסמיכה ובשור הנסקל ליכא למיחש בזה כיון דבשור הנסקל שרי שלא כדרך הנאתו ומביאין ראיה מחלב דבמוקדשים ע"ג מכתו אסור ובשור הנסקל שרי. ומ"ו הב"ז גורס חלב מוקדשין וע"ג מכתו כו' וכתב דתקלה של קדשים כגון חלב של בהמה נקבה דאסור להנות מדרבנן ובשור הנסקל דאיכא נמי

למיחש ליקח מחלבו ע"ג מכתו לזה תירצו שאינה דרך הנאתן ושרי עכ"ל. ותמיה לי על דבריו חדא מה שכתב דאסור להנות מדרבנן ואישתמיטא מיניה מה שכתבו תוספות במסכת מעילה דף י"ב ע"ב ד"ה חלב כו' דחלב בהמת קדשים אסור להנות מדאורייתא מדכתיב ואכלת בשר דמשמע אבל חלב לא תאכל אפילו בפסולי(ם) קדשים ועוד לגירסתו דהחשש להנאה גמורה דזה ליכא למיחש דא"כ כל רעיות נמי כדפריך במסכת יומא דף ס"ו ע"א גבי פר ושעיר של יה"כ שאבדו והפריש אחרים תחתיהם דר"י ס"ל כולן ימותו משום גזרת תקלה ופריך תקלה דמאי אי דגיזה ועבודה אפילו כל רעיות נמי ע"כ משמע דלתקלה כזו לא חיישינן להנאת עצמו אלא הכא עיקר תקלה שלא כדרך הנאתו כגון רכיבה וסמיכה דבזה טעו ביה אינשי כנ"ל ברור:

בא"ד אמאי לא תקינו בהו רבנן מיתה כו'. אע"ג דכבר כתבו תוס' לעיל דלא ליתי לאחלופיה באדם אפשר לומר דכוונת התוספות דלעבדו הכירא כמו ר"י לכונסן לכיפא ולא לפוטרן לגמרי כיון דאיסורי הנאה נינהו כנ"ל ודלא כמ"ו מהרש"א דדחי תמיה זו מכח האי סברא דכתבו לעיל:

בא"ד הרי הזאב והארי כו'. במסכת סנהדרין דף ק"ו ע"ב מוקי ר"ל כך:

בא"ד ואפילו אבא חלפתא דלא תלינן ביה שהרג כו'. פי' ולא אמרינן שבודאי יצא חץ משני ושני נהרג אפ"ה שניהם פטורים ובהא אפילו ר"י מודה אבל בשוורים פליג וס"ל אותן שיש לתלות בהן חייבים וכונסים אותן לכיפה ואי ליכא למיתלי בא' יותר מחביריו כולן פטורים מטעם ניידי עיי"ש במהרש"א:

בא"ד ומפירוש דכולה האי שמעתא דממשמע שנאמר כו' כצ"ל. פי' מאותה שמעת' דמסכת ב"ק דף מ"א ע"א ומסכת פסחים דף כ"ב ע"ב מוכח דמסיק התם מה ת"ל לא יאכל את בשרו מגיד לך שאם שחטו לאחר שנגמר דינו שאסור באכילה א"ל אלא באכילה בהנאה מנין כו' משמע דוקא לאחר שחיטה אסור באכילה ובהנאה ולא מחיים:

בא"ד ופריך והרי מוקצה ונעבד דאסורים פירוש כו' כצ"ל:

בא"ד אפי' שחטה דעבדה כעין בשר כו' כצ"ל:

בא"ד ובפ' אלו נערות גנב שור כו' כצ"ל:

בא"ד זה נוכל לקיים כו'. פי' דאם אין לו בעלים אין הלוקח יכול לזכות בו א"כ אינו יכול למוכרה אפילו להנאה:

בא"ד ט' חנויות מוכרות בשר שחוטה כו' כצ"ל:

בא"ד דכ"ע מודו דאסורא כו' כצ"ל:

בא"**ד** דלא חיישינן שמא במקום סייף כו'. פי' משמע מהתם דאזלינן בתר רובא אפילו בדיני נפשות:

בא"**ד** והא דפריך מעיקרא כו'. פי' בשלמא לתירוצא קמא דמ"ה לא אזלינן בתר רובא דלא לחייב אותו שהוא ודאי בסקילה במיתה חמורה פריך שפיר מ"א דשריפה חמורה אפילו הוי שוין ניזיל בתר רובא אפילו בד"נ דהא לא אתינן לחייב אותו שהוא ודאי בקלה אלא לתירוץ בתרא דהוי קבוע א"כ מאי פריך ניזול בתר רובא דהא לא הויא רובא דכל קבוע כמחצה ע"מ דמי ותירצו אף ע"ג דהוי כמחצה ע"מ מ"מ כיון דרובה נסקלים לפי האמת וא"כ דלא הוי שריפה חמורה ידונו בסקילה:

דף עא.

רש"**י** ד"ה משהמית כו' במודה בקנס דפטור כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ע"פ עד אחד כו' ואי קנס מיקרי כי נמי אמת כו'. פי' כיון דמהימן לגבי רובע:

בא"**ד** על כל ענין שפסול לגבוה ומותר להדיוט קאי הני מילי הס"ד וכצ"ל. פי' כיון שבמתניתין סתמא קתני זה וזה מותרות באכילה משמע בין ע"פ ע"א בין ע"פ בעלים ועל כרחך תרווייהו יליף מקרא דבקרא נמי סתמא משמע לפי זה הך דסנהדרין דהרובע והשור נהרגים משום דלא פלגינן דיבורא וכיון דאמת הוא לגבי רובע ה"ה לגבי שור ולא מטעם מודה בקנס. ועיין בתוספות ב"ק דף מ"א ע"ב ד"ה ע"פ ע"א כו' וברש"י בסנהדרין דף י' ע"א ד"ה הדר פשטא כו'. יש מדקדקים על התוספות דילמא הקרא איצטרך לאסור לגבוה ע"פ ע"א אבל ע"פ בעלים מותר מטעם מודה בקנס ולא צריכא קרא לגבוה כיון דע"פ בעלים נעשה בו איסור כו' עכ"ל. ודבריהם אינם מובנים לי ביותר מה שאמרו דע"פ בעלים מותר מטעם דמודה בקנס לפ"ז קושית התוספות במקומה עומדת מהך סוגי' דסנהדרין גם מ"ו הב"ז מדקדק הכי:

ד"**ה** ברובע ונרבע כו' וכן משמע. ועי"ש בתוס' ד"ה דאמרו לו דדחו ראיה זו:

דף עא:

רש"**י** ד"ה נתערבו כו' אותו הקרבן ונמצאו כולן קדשים כו' כצ"ל. פי' באותו מין שנתערב או שלמים או עולה:

בא"**ד** של מי הוא שהרי זבח אחד שם בעלים עליו ואין ידוע איזהו ויקרבו כו' כצ"ל:

בא"**ד** ומתניתין הס"ד ואח"כ: ד"ה קדשים בקדשים כו' שהוא הס"ד:

ד"**ה** וימכרו כו' ואינו יודע איזו עולה ואיזה שלמים כו' כצ"ל:

בא"**ד** על אלו ויבא מאלו עולה ויחזור ויביא מעות כיוצא כו' כצ"ל:

בא"ד ובתחלת חלולים כו' כצ"ל:
בא"ד בבכור ומעשר קתני נמי ולמכור במעשר אי אפשר דהא כו' כצ"ל:
בא"ד לא ימכור הוא אלא הכי כו' הד"א:
בא"ד ויאכלו כמעשר וכבכור הס"ד וכצ"ל:
ד"ה נתערבו כו' תופסי' דמיהם בקדושה כו' כצ"ל:
בא"ד טפי ופריק כו':
ד"ה שנתערבו בהן כו' דאיסורא ברובא כו' כצ"ל:
ד"ה ואי מהכא לאשמעינן דאפילו כו' בתרומה הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ה"א הני כו' דלא איערוב בהו איסורא הנאה אימא קיל איסורייהו ולא לאסרינהו לכולה אלא ניבטל ברובא ואפילו לגבוה הס"ד וכצ"ל ואח"כ ד"ה הא תנא ליה כו':
ד"ה כל שהן קתני או במאתים ואחד ברבוא כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה ובטרפה כו' דאפי' ודאי דרוסה יש לה בדיקה כו' וכ"כ תוספות במסכת חולין דף נ"ג ע"ב דלא כרש"י שם דמשמע דס"ל דודאי דרוסה אין לה בדיקה ועיין מה שאכתוב לקמן בגמרא דף ע"ד ע"ב בס"ד:
בא"ד אי נמי כי אמרינן אין פודים כו' כצ"ל:
בא"ד ולפי מה שפירשתי ניחא כו' כצ"ל:
בא"ד ומשום עור לחוד איצטרך נמי שור ולא אדם כו' ובתוספות מסכת נדה דף נ"ה ע"א ובמסכת ב"ק דף י' ע"א ד"ה שהשור כו' כתבו להיפך דעור של מת אסור מדאורייתא וגזרו טומאה על העור משום שמא יעשה עורות אביו כו' משום דחמירא לאינשי טומאה מאיסורא ע"ש וכ"כ במס' סנהדרין דף מ"ח ע"א:
ד"ה משמשי כו'. ול"נ דהא דכתבו תוס' בפשיטות דעור המת שרי בהנאה מדאורייתא היינו משום דילפינן שם שם מעגלה ערופה ועגלה ערופה לא נפקא אלא מדכתיב בה כפרה כקדשים ועור קדשים מותרים בהנאה לאחר זריקה וה"ה לעור המת וכ"כ תוס' בהדיא במסכת נדה שם אבל לפי מה שכתבו תוספות במסכת קדושין דף נ"ז ע"א ד"ה כפרה כו' וז"ל דהא דילפינן הכא עגלה ערופה דאסורה בהנאה מדכתיב כפרה לאו עיקר דרשא הוא דהא איצטרך לדרשא אחריתא אלא עיקר דרשא דע"ע מדכתיב וערפו שם דשם תהא קבורתה עכ"ל. לפי זה משמע אפילו עורה אסור והוא הדין לעור של מת. ולפ"ז יפה כתבו הטור והש"ע ביו"ד סי' שמ"ט שמת בין גוי בין ישראל אסורים ותמיהת מ"ו הב"ז נדחה בזה גם מה שכתב מ"ו הב"ז דלפי התוספות שכתבו במסכת ב"ק דף י' ע"א ד"ה שהשור כו' וז"ל דשור ולא אדם איצטרך לעבד ולנכרי הקנוי לישראל שנפל לבור דההוא שרי בהנאה עכ"ל דמשמע נמי דמת עכו"ם מותר בהנאה עכ"ל אפשר

לומר דזה כתבו נמי להך סברא דילפינן מת מעגלה ערופה ועגלה ערופה מדכתיב כפרה כקדשים מ"ה כתבו דמת עכו"ם לא הוי כקדשים לאסור בהנאה מכח סברא בעלמא אבל לפי מאי דמסקו בקידושין דלאו דרשא היא ועיקר דרשא דעגלה ערופה משום דכתיב שם דרש שם תהא קבורתה ולא משום קדשים וכיון דילפינן מת מעגלה ערופה מהיכא תיתא לחלק בין מת ישראל ובין מת עכו"ם כנ"ל ברור כשמש. והא דמביא ראיה מדוד שקידש למיכל במאה ערלות פלשתים ואמרו בסנהדרין דף י"ט ע"ב דדוד סבר דחזי לכלבא ושונרא ואם איתא דמת עכו"ם אסור בהנאה א"כ לא שרי ליתן לכלבא ושונרא ולא הוי ש"פ והפלשתים נהרגו כדמתרגם תרגום יונתן וקטל דוד עכ"ל ולענ"ד נמי לאו ראיה היא דאפשר דחתך הערלות קודם שהרגם ואח"כ הרגם אבל לאחר מיתה אסורים בהנאה נ"ל:

ד"ה לשם מי שהוא פירוש בקונטרס כשיקרבנו יאמר כו' כצ"ל:

דף עב.

גמרא אימא אע"ג דאיסורי הנאה כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה צריכי כו' ברובא ולימא נקרבו כו' הד"א:

ד"ה כל שדרכו כו' דלא בטלי כדמשמע בסמוך בהך כו' כצ"ל:

בא"ד דהא בהמות נמי הרבה כו' כצ"ל:

ד"ה אלא למ"ד כו' בלא מניין והני כו' כצ"ל:

ד"ה תילתין מין תבלין וחשובים מאד שאף טעם כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה וליבטלו ברובא כו' דטעמא דבריה הוי משום מפרש דהוי כאלו פירש הכתוב שלא תאכל בין גדול כו' כצ"ל:

בא"ד והרי מפרש פירוש שאמר שבועה שלא אוכל כל שהוא ומשני כו' כצ"ל:

בא"ד דלא דמי למפרש כו'. פי' דלא תאכל טבל כתיב ולא כתיב לא תאכל חטה:

ד"ה אלא למ"ד כו' מפני האורחים כדאמרינן בפרק ג"ה כו' כצ"ל:

בא"ד דמשמע אפילו חטאת העוף כו' ועיין ביבמות דף פ"א ע"ב ד"ה רבי יוחנן כו' דתירצו שם בע"א:

בא"ד דעבודות אלילים כששה דברים כו' כצ"ל:

בא"ד צורת ציפור בבגד מעשה כו' כצ"ל:

בא"ד ויש עוד אחרים משיער היתר כו'. פי' דאל"כ ה"ל למשלפינהו לשער נזיר אלא ע"כ שיש עוד אחרים משל היתר ואי אפשר למשלפינהו ועיי"ש בתמורה דף ל"ד ע"א:

בא"ד זה לזה שכולן שוין כו' כצ"ל:

בא"ד בשל חולין דקאמר התם כו' כצ"ל:
בא"ד לאו דוקא טהורה בשל חולין דה"ה טמאה כו' כצ"ל פי' כיון דטעמא דאי היתה בטילה היתה ראויה להתכבד אע"ג דאיסורי הנאה ניהו לא בטלה לפ"ז ה"ה טמאה בשל חולין:
בא"ד דר' יוחנן ור"ל איתפלגון כו' כצ"ל:
בא"ד וחד אמר כל הדברים מקדשין כו' כצ"ל:
בא"ד שנינו ומסתברא דאותם י' דברים כו' כצ"ל:
בא"ד תרי מילי חשיבי הרי ט' ואורג מלא הסיט כו' כצ"ל:
בא"ד קאמר עלה בירושלמי דאית תנא דתנא במשנה דברי ר"מ ואית דלא תני כו' כצ"ל:

דף עב:

גמרא שהי' ר"מ אומר את שדרכו כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה כל הראוי כו' ערלה מה שהוא מין אילן כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה נתערבו באחרות כו' ר"ת לא גרס בשום מקום כו' כצ"ל:
בא"ד ולא משכח כו' כצ"ל:
בא"ד שאוסר אפילו בשאר כו' כצ"ל:
בא"ד דוקא רימוני בדן שהם את שדרכו למנות כו' כצ"ל:
בא"ד דאמר ר' יוחנן והלא אני שונה חתיכה בחתיכות עולה משום דהוי כל שדרכו למנות ומשני ואנן את שדרכו בעינן אלא ודאי דבשאר מילי לא אסר ר"י ספק ספיקא והש"ס דמוקי כו' כצ"ל:
בא"ד ובענין זה צריך לפרש הך ברייתא דבסמוך דקתני כוס כו' כצ"ל:
בא"ד הא בפירש אחד כו' כצ"ל:
בא"ד לאו דוקא מדתנן במס' כו' כצ"ל:
בא"ד פירש דמסתמא באים מבין הכותים כו' כצ"ל. פי' באדן וגבע שני מקומות של כותים הם וניכרים היה הרימונים וחציר של מקומות הללו משאר מקומות דמשמע מאותו משנה בהדיא דאין חלוק לר"י רימוני באדן משאר רימונים אלא לאותו מילתא:
בא"ד אפי' כל שדרכו לא חשיבי לר"מ דלא תיקשי דר"מ אדר"מ כו' כצ"ל. פי' כיון דלר"ל כל שדרכו למנות שנינו ובמשנה דכלים קאמר דלא מקדשי אלא רימוני באדן חשיבי כל שדרכו ע"כ לר"מ שאר רימוני אפילו כל שדרכו לא חשיבי:
ד"ה כולן ידלקו כו' וכוותיה פסקינן הלכתא התם מיהו ר"ש פירש שם דה"ה כו' כצ"ל:

בא"ד שרי ע"י ד' זוזי כו' כצ"ל. פי' דקאמר ר"א להאי גברא שקול ד' זוזי ושדי בנהרא ונשתרי לך:

ד"ה אף ככרות כו' שאני לחם הפנים דסמידה טפי כו'. פי' דסולת נקיה טפי משאר סולת חשיב טפי ראוי להתכבד ובתוספות פרק הערל דף פ"א ע"ב ובר"ש מס' ערלה גריס דחמיר טפי ואפשר לומר משום קדושת לחם הפנים חמיר טפי להיות ראוי להתכבד:

דף עג.

גמרא ונימשוך חד חד מינייהו וניקרב ונימא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה כל דבר כו' שדרכו לימנות כלל כו'. פי' שמונין דרך כלל:

ד"ה שדרסה כו' זו בזו ונעשית כו' הד"א:

ד"ה ואם לאו כו' הפומין הס"ד:

ד"ה ונמשך חד חד כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ר"מ אומר כו' ואמאי תני כל שדרכו כו'. פירוש הא בדרבנן אין אוסר כל שדרכו:

בא"ד לא בטלה קדושת הארץ והכא ר"י דליטרא קציעות בטלה לר' מאיר והיינו כו' כצ"ל:

בא"ד בעיגולין עולה אלמא תרומה דרבנן כו' כצ"ל:

בא"ד ור"מ דסבר כל שדרכו לא סבר כוותיה כו'. פי' לר"מ דאמר גבי חבילי תלתן כל שדרכו לא סבר כר"י דלא מקדש אלא ו' דברים:

בא"ד י"ל בדוחק דהתם בפ' הערל היינו בתרומת כו' כצ"ל:

בא"ד דבתרומת בכורים מיירי ומשום הכי נמי מדקדק כו' כצ"ל:

בא"ד קאמר ר"י דלא בטלה כו'. פי' אבל קדושת הארץ בטלה:

ד"ה והתחתונות מעלות כו' דהתם אין השחורות כו' כצ"ל:

ד"ה רבי יהודא כו' בשוגג יעלו דברי ר"י פי' מדאורייתא אבל מדרבנן קניס אפילו בשוגג עיי"ש:

בא"ד הא מינכרי אהדדי כו' כצ"ל:

בא"ד ובכל דוכתא דתרומה עולה בא' ומאה כו' כצ"ל. פי' ה"ה איסורא בלח נמי במשהו מש"ה אמרינן סלק את מינו כמי שאינו:

בא"ד דאין לח מתערב יותר כו' כצ"ל:

בא"ד מאה לוגין עכורים יעלה כו' כצ"ל:

בא"ד דאפשר להם לעיסות תרומה וסבר לה ר"י כמ"ד כו' כצ"ל:

בא"ד וההיא דפסחים לא קשיא אפילו למ"ד בתר בטל אזלינן כו' כצ"ל. פי' דלמ"ד דבתר מבטל אזלינן פשיטא דלא קשיא דמיירי בחולין מתוקנים ואי אפשר למבטל דהיינו חולין להיות כבטל אלא אפילו למ"ד בתר בטל אזלינן ואפשר לתרומה שתעשה חולין לכי סריחי דבטלה מקדושתה כמו דאמרינן התם גבי נבילה שאפשר שתעשה שחוטה דלכי מסרחה פרחה טומאתה לגבי (מקשים) [לוח תיקונים מהדורה משנית: משקים] ליכ"ל הכי דלכי סריחי אין שם משקין עליהן וק"ל:

בא"ד בטבל שאינו טבול לתרומה כו'. פי' אלא למעשר אע"ג דהשתא לא הוי התירא במשהו למה (יאמר) [יאסר] במשהו מ"מ איכא עוד טעמא דטבל אוסר במשהו משום דהוי דבר שיש לו מתירים וכ"כ תוספות במסכת ע"ז דף ע"ג ד"ה טבל כו':

בא"ד כיון דשם טבל על שניהם כו' כצ"ל:

בא"ד א"כ אפילו נפל כו' כצ"ל:

בא"ד ועוד יש ליישב לתירוץ קמא דר"ת דההיא דפסחים כו' כצ"ל:

בא"ד ע"ב דאפשר להיות כחולין כו' כצ"ל:

בא"ד בקדושתו בחולין כו' כצ"ל:

בא"ד לא נצרכה אלא לר"י כו' כצ"ל:

בא"ד שיעורו בסאתים כו' כצ"ל. פי' רביעית ציר טמא אוסר סאתים ציר טהור:

בא"ד ואפילו לר"ח צ"ע כו' פירוש מההיא דביצה ומההיא דדם תבוסה אפילו לר"ח דאזל בתר בטל נמי דלא כר"ח ועיין בתוספות דנדה דף מ"א ע"ב ד"ה ר"י כו':

בא"ד לר' יוחנן דלאו אליבא כו' כצ"ל:

בא"ד דמודה ר"י דלרבנן בנותן טעם כו' כצ"ל:

בא"ד דמין במינו בטל בכל מקום כו' כצ"ל:

בא"ד ג' מחלוקות כו'. פי' רבנן ור"י ותניא כותיה דר"י:

בא"ד אמר ר' שמעון כל דבר שיש כו' כצ"ל:

בא"ד הלבן תירוץ הא דידיה הא דרביה כו' כצ"ל:

בא"ד אבל קשה לרבא כו' כצ"ל:

בא"ד דהא החולין כו' כצ"ל:

בא"ד דהאי באחד ומאה כו' כצ"ל. פי' דביין חולין בעינן א' ומאה לבטל היין של תרומה דהוי מין במינו ובמים של חולין סגי בששים לבטל היין של תרומה דהוי מין בשאינו מינו ובמים יש ששים לבטל התרומה ואי לא אמרינן סלק את מינו דהיינו היין של חולין כאילו אינו היה נאסר הכל כיון דליכא בין הכל מאה ואחד וגם ליכא במים חולין ששים נגד היין של חולין ותרומה מ"ה אמרינן סלק את מינו כמו שאינו ונשאר רק המים של

חולין ובמים של חולין יש ששים לבטל היין של תרומה לחוד ואע"ג דביין של תרומה יש ג"כ מים מזוג וא"כ הוה מין במינו נגד המים של חולין וצריכא מאה וא' עיין בתוס' דמנחות דף כ"ב ע"ב שכתבו שם באריכות:

דף עג:

גמרא אמר ליה הא כמאן דאמר כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה אמר רבא כו' במותר קרב דמרובה פריש איסורא הנאה כו' כצ"ל:
ד"ה אלא מעתה כו' דבכל חד אמרינן כו' כצ"ל:
בא"ד שהוא כשר חוזרים ומצטרפים כו' כצ"ל:
ד"ה ומשני כו' דרובא נסביה כי הדדי איכא למיחש דאיסורא ברובא כו' כצ"ל:
ד"ה אי מקריב כו' ניכר האיסור כל שהוא דמגו דילפינן לה דאחד דנכרי דמינכר כ"ש ושוב כו' כצ"ל. פי' הא דילפינן בכתובות דף ט"ו ובסנהדרין דף ע"ט דכל קבוע כמחצה ע"מ דמי מפרט לזורק אבן לגו והיינו ט' ישראלים ואחד נכרי דמינכר הנכרי כ"ש:
ד"ה מחצה כשר כו' ותיובתא לרבא מהא דקתני כו' הד"א:
בא"ד שאין משנין לפסול כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה וניכבשינהו כו' אפילו נמצא ביד נכרי אלא ע"כ היינו טעמא כו' כצ"ל. פי' מ"ש נמצא ביד נכרי מנמצא בפי עכבר ליזול בתר רובא. ועיין בתוספות פסחים דף ט' ע"ב דמתרצו בע"א:
ד"ה ולא אמר רבא כו' דבמתני' דנתערבו א' כו' כצ"ל:
בא"ד אדרבא נימא דהיתר נפל דהיתר מית אלא היינו כו' כצ"ל:

דף עד.

גמרא איתיביה רבא לר"נ כו'. יש מקשין לפרש"י דפריך דנימא דאיסור מת והנותרים קרבו מאי פריך דילמא טעמא דמתני' משום דב"ח נדחים ומ"ה אינה ראויה להקרבה כדמשני לעיל. ונ"ל ליישב דהך ימותו כולן שבמתניתין היינו שהורגים בידים שלא יבואו לידי מעילה וכ"כ תוספות לעיל בריש פרקין דף ה' אפילו א' כו' לפ"ז פריך שפיר דאם יש להם תקנה במיתת א' מהם ויש בידו לתקן להמית א' מהם וכל שיש בידו לתקן אפילו נראה ונדחה לא הוי דיחוי ולמה ימותו כולן וכ"כ תוספות לעיל דף נ"ט ע"א ודף י"ב ע"ב אף ע"ג דגבי טבעת בעינן דוקא נפלה ממילא לים הגדול אבל הפילה לא וכ"כ תוספת לפ"ז אין בידו לתקן להמית א' מ"מ כיון שמצוה להורגן הוי כממילא ויש בידו לתקן נ"ל:

שם א"ל רב דאמר כר"א כו'. לפ"ז ע"כ צ"ל דמתניתין דהכא דלא כר"א. אבל אפשר לפרש דכוונת ר"נ דמשני רב דאמר כר"א פי' דאמר אם קרב הראש של א' כו' דהיינו בשוגג אבל לכתחלה להקריב ראש של א' כדי להתיר את כולן לא אמרינן מ"ה בטבעת ס"ל לרב נמי דאם נפלה בשוגג הותרו כולן אבל במתניתין כיון דממית בידים אע"ג דמצוה להמית לא הותרו הנותרים והוי אין בידו לתקן ונידחי' מ"ה פסק הרמב"ם כמתני' דהכא וכרב בטבעת ואינו מן הצורך ליכנס בדוחק ליישב דברי הרמב"ם כפי מה שכתב מ"ו הב"ז:

שם א"ל אנא נמי תרתי כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה דאמר כו' המצרי דס"ל כו' כצ"ל:

ד"ה מאי שנא כו' תערובתא דאמרינן כו' הד"א:

ד"ה אלא ה"ק כו' ונהי דהם עצמן כו' כצ"ל:

ד"ה הא דתניא הך דתני כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ונפלה אחת כו' ברובא בטל כדפירשנו מ"ה הקילו כאן כו' כצ"ל:

בא"ד אבל הפילה אפילו שוגג קנסינן. יש מקשים הא ר"נ סבר כר"א ור"א סבר אם קרב הראש יקרבו כל הראשים והתם קרב ע"י אדם שוגג ולא קנסינן. ויש ליישב דכהנים לא קנסינן שוגג אטו במזיד וכ"כ תוספות במס' גיטין דף נ"ג ע"ב ד"ה בדאורייתא כו' עיי"ש נ"ל:

ד"ה רב דאמר כר"א כו' איצטרך והש"ס מייתי כו' כצ"ל:

ד"ה פירש א' מהם כו' ומן השנית שרי מהאי טעמא דפירשתי כו' כצ"ל. פי' לתוספת מתערובות הג' שרי אפילו בב"א ומתערובות הב' אסור בב"א אפילו אחר שנתערב בתערובות הג' ולרש"י משמע דמתערובות הב' לאחר שנפל ממנו לתערובות הג' נמי שרי אפילו בב"א. יש מקשים לפי מה שפסק רמ"א ביו"ד סי' ק"י סעיף ז' היכא דנתערב איסור בכה"ג אסור לאדם אפילו בזא"ז כיון דבשעה א' מיתהני מכולן א"כ איך מקריבין ע"ג המזבח לר"א כל הראשי' דהא הוי כמו אכילת אדם א' זא"ז דאסור אבל שיבוש הוא דלגבי מזבח שאני כיון דכל הראשונים מותרים לגבי מזבח מטעם דאמרינן דאיסור אזל בהקרבה ראשונה אי אפשר למיעבד בע"א מליקרב כל הראשים אע"ג דאפשר לומר דעדיין האיסור בשאר הראשים המזבח לא נפסל משום כך אבל לגבי הדיוט דאי אמרינן דהאיסור עדיין יש בהנשארים נמצא מיתהני מאיסור מ"ה אסור לאדם א' אפילו בזא"ז:

דף עד:

גמרא אמרי דבי ר"י הב"ע כגון דאיערב נקובת הקוץ כו'. יש מקשין דה"ל לר"י לשנויה כגון שנתערב ספק דרוסה או ודאי דרוסה שלא ניכר דרוסתה מבחוץ דקי"ל דצריכה בדיקה כדאמרינן בחולין דף נ"ז ע"ב וא"כ א"א לשוחטה בעזרה כמ"ש רש"י בנפולה לר"ל משום הקריבהו נא לפחתך ומכח קושיא זו רצו להוכיח דס"ל כיון שאינו ניכר הדריסה מבחוץ אחר הבדיקה שראינו מבחוץ תו א"צ בדיקה מבפנים וליכא למיחש לדרוסה דלא כתוס' והרא"ש דס"ל דהבדיקה היה אחר השחיטה דוקא ועיין בש"ך בסי' נ"ו בטור יו"ד סעיף ט"ז. ותמיה לי על הגאון הש"ך דמשום קושיא קלושה כזו להעמיד בנין נגד תוספות והרא"ש דהא אפשר לומר דמ"ה לא מוקי ר"י שנתערב בספק דרוסה או בודאי דרוסה ואין מקומה ניכר כיון דתני במתניתין שנתערב בטרפה משמע טרפה ודאית שאין לה תקנה בבדיקה כמו דומיא דרובע ונרבע דאין להם תקנה אבל אם נתערב בספק טרפה דיש להם תקנה בבדיקה לאחר שחיטה לא אמרינן ירעו אלא יקרבו ויבדקו לאחר שחיטה ולא הוי משום הקריבהו נא וכו' דאל"כ ה"ל לאשמעינן במתניתין אפילו נתערב בספק טרפה ירעו משום דצריכה בדיקה לאחר שחיטה ומכ"ש אם נתערבו בטרפה ודאית אלא ע"כ דומיא דרובע ונרבע נקט דאין להם תקנה ומ"ה מוקי ר"י דנתערב נקובת הקוץ בדרוסת הזאב דטרפה ודאי כך דעת ר"י ואי תימא לפ"ז למה לא קאמר כר"ל לא אמרי משום דדומיא דרובע ונרבע קתני משמע טרפה ודאית משא"כ נפולה דיש לה תקנה בבדיקה א"ל דעדיפי משני דאינה צריכה אפילו בדיקה ס"ל כנ"ל ברור ונכון ומ"ו הב"ז נכנס קצת בדרך הזה אבל מה שכתב דשמא ר"י דהכא ס"ל דאין חוששין לס"ד עכ"ל וזהו דוחק דהוי דלא כהלכתא דהא אסיקנא בחולין דף נ"ג ע"ב דהלכתא דחוששין לס"ד ורב הדר לגבי שמואל אע"ג דלגירסת רש"י שם ד"ה אתריה משמע דלא ניפשוט אי הדר או לא הדר עיי"ש אבל מסוגיא דש"ס התם מוכח דהדר רב וס"ל חוששין לס"ד וכאשר כתבתי נכון הוא. ויש שרוצים לדחות הוכחת הש"ך דמ"ה לא אוקמי ר"י בודאי דרוסה ואין מקומה ניכר דס"ל דלא מהני בדיקה אף אם לא ניכר מבפנים וכ"כ הרשב"א ולפ"ז לא מהני רעייה אבל שיבוש הוא דמ"מ מהני רעיה לענין זה דאם יבדוק אח"כ ויהיה א' מקומו ניכר דשאר יהיו כשירים. ואין להאריך בזה דלא נ"מ לדינא דאין אנן עכשיו בקיאין בדרוסה:

רש"י ד"ה ל"א סבר כו' והוא ואי בעית אימא כו' הד"א:

ד"ה ואיצטרך כו' טבעות כה"ג הס"ד וכצ"ל:

ד"ה כדי דימועה א' מק' שבהן והשאר אסורים כו' כצ"ל. פי' החמשים אסורין:

ד"ה נקובת הקוץ בבשר ואינה כו' כצ"ל:
ד"ה נפולה כו' קודם ששהתה מעת כו' כצ"ל:
בא"ד וסימן שום טריפות כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה ואי בעית אימא כו' לפרש כר' אלעזר ומחלוקתן כו' כצ"ל:
בא"ד אם קרב הראש של אחד מהן יקרבו כו' כצ"ל:
בא"ד והכא נפל איסור לריבוא שזה ספק ראשון ורימוני באדן לא בטלי ומריבוא לשלשה כו' כצ"ל:
ד"ה דאיערב בוולד כו' לא אמרינן כו'. אין לפרש דמ"ה כתבו תוספות הכי לאשמעינן דלהדיוט שרי משום דאין נטרף עם האם דהא כתבו במסכת תמורה דף ל' ע"ב ד"ה ר"א כו' דלר"א אף להדיוט אסור דלא כפרש"י והכא דיש לו תקנה ברעיה כבר מתרצו תוס' לעיל דף ע"ד ע"ב ד"ה טרפה כו' אלא כוונת התוספות דלא תיקשי לוקמי כמ"ד היא וולדה נרבעו מ"ה כתבו דלמ"ד היא וולדה נרבעו לא ס"ל היא וולדה נטרפו דס"ל כרבנן דאף לגבוה שרי מ"ה אוקמי כר"א נ"ל:
ד"ה והא בעי סמיכה כו'. וא"ת ולוקמה דהוי כערל וטמא כו' כצ"ל. פי' כמו ערל וטמא דמשלחים קרבנותיהן בלא סמיכה כיון דא"א בע"א ה"ה בנתערבו לא קפדינן אסמיכה. כיון דא"א בע"א ומ"ה מתרצו לקמן דה"נ יש לו תקנה ברעיה אבל לפי הגירסא שלפנינו לא מתרצו לקמן ובר מן דין לא ניחא לפרש דכוונות התוספות דלוקמא מתניתין בערל וטמא כיון דסתמא קתני קדשים בקדשים דמשמע בכל קדשים ובכל בעלים קתני אלא כוונת התוספות כאשר כתבנו נ"ל:
בא"ד חמשה שנתערבו עורות פסחיהם ונמצא יבלת באחד מהן דפטורים כו' כצ"ל:
בא"ד להביא במותר הפסח אפ"ה פטורים כו' כצ"ל:
בא"ד וכ"ת כשמצאום הבעלים כו'. פי' והבעלים אבדו הרבה זכרים והרבה נקבות שהיו מחויבים הרבה קרבנות מ"ה לא ידעו מה הם:
בא"ד והא דאמרינן בפ"ג דמועד קטן כו' כצ"ל:
בא"ד מהם לפר י"א מהם לעגל כו' וכצ"ל:
בא"ד ודוחק להעמידה בקרבן ערל וטמא כו'. פי' דאי בערל וטמא ל"ל למינקט ממדינת הים וכ"כ מהרש"א בחידושיו במסכת גיטין דף כ"ח. ואין לדקדק לפ"ז מאי דתירצו לקמן דמיירי ביורש נמי קשה למה נקט ממד"ה א"ל דאי מיירי ביורש נקט ממד"ה לאשמעינן דוקא אם שלח ממד"ה כהן מניף ע"י הא לאו הכי יורש גופא מניף:
בא"ד טעם ראשון לפי שפירשתי שלא חשו כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י גירסא נכונה היא:
בא"ד משום דדומיא דחטאת קתני כו' כצ"ל:

בא"ד וחגיגה שהיה עובר כו' כצ"ל:
בא"ד ומצורע משמע דוקא כו' כצ"ל:
בא"ד ולא חיישינן שיהיה ראויה לסמיכה כו' כצ"ל. פי' וה"ה ערל ושאר דאינם ראוים לסמיכה:
בא"ד ושמא י"ל כו'. פי' דלכ"ע אין הטמא ראוי לסמוך אי משום דס"ל דבעינן ראשו ורובו בסמיכה והא דמעייל ידיה לאו סמיכה היא דביאה במקצת לא שמה ביאה ולמ"ד דלא בעינן ראשו ורובו ס"ל דביאה במקצת שמה ביאה אפילו לעייל ידיה אי אפשר:
בא"ד א"כ יכול לסמוך אבראי כו' כצ"ל:

דף עה.

רש"י ד"ה ארבע מתנות שתי מתנות כו' כצ"ל. פי' אפי' נתערבה עולה בעולה אפ"ה שפיר קאמר ד' מתנות דהיינו שתים שהן ד': ואח"כ ד"ה ה"ג ואם נתן כו' כצ"ל:
ד"ה אבל בבלול שני כו' קודם סמיכה לא יצא הס"ד וכצ"ל: ואח"כ ד"ה לדברי ר"א לגבי חטאת כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה ואם נתן כו'. פי' בקונטרס כו'. בספרים שלפנינו ליתא בדברי רש"י:

דף עה:

גמרא איכא שעיר נשיא אשם נמי איכא שעיר נשיא האי שיער כו' כצ"ל. פי' דפריך חטאת ועולה נמי אין יכולין להתערב דחטאת נקבה ועולה זכר ומשני איכא שעיר נשיא דחטאת וזכר כמו עולה ופריך אשם נמי יכול להתערב עם חטאת שעיר נשיא ומשני האי שיער כו':
שם איכא נזיר ואשם מצורע כו'. פי' דבאשם נזיר ואשם מצורע כתיב כבש וסתם כבש בן שנתו כמו פסח:
רש"י ד"ה והזאה מחצה כו' כל שהוא דמטהרת מיהו אין עמה תערובת פסול אלא אפילו יש עמה תערובת פסול כשרה ומחצה לאו דוקא דהא ליכא שיעורא וקס"ד ה"ה למתן דמים הס"ד. ואח"כ ד"ה ונתינת כו' כצ"ל:
ד"ה ומה אלו כו' וליעבד הס"ד. ואח"כ ד"ה שהתפיסו כו' כצ"ל:
ד"ה כחמור שבהן כו' כצ"ל:
ד"ה לבית הפסול שממעט כו'. פי' שאם יוותר משניהם שום דבר ממחרת היום ישרף כמו אשם ואפשר שהנותר יהיה משלמים ושלמים נאכלים לב' ימים ולילה אחת:
תוס' ד"ה בכור כו' ואלו קדשים כל הקדשים יש להם פדיון ולתמורותיהן עדיין כו' כצ"ל:

ד"ה התפיס כו' דתנן כל הקדשים כו' כצ"ל:
בא"ד חוץ מן הבכור והמעשר הס"ד וכצ"ל:
ד"ה הפדו לי כו' דאפילו בהך פדיון כו' כצ"ל. פי' דלא הוי פדיון כלל וסוגיא דשמעתא משמע דאין שומעין לו לענין ליגזוז וליעבד אבל פדיון הוי:
בא"ד אי נמי הוה אמינא דנפיק לחולין כו' כצ"ל:
ד"ה דהאי צמר כו' משום דאמרי דיכרא כו' כצ"ל:
ד"ה איכא בן שנה כו' והא דאמרינן בפ' שני כו' כצ"ל:
בא"ד חטאת היא ומשני חטאת בת שנתה כו' כצ"ל.
ד"ה שביעית כו'. וא"ת תרומה קודם לפסח יהא אסור כו' כצ"ל:

דף עו.

גמרא דברי רבי שמעון כו' כצ"ל:
שם תרומה בכסף מעשר מפני כו' כצ"ל:
שם ה"נ תרומת ירק כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה וכולן הכהנים כו' קדשים קאי הס"ד:
ד"ה לשנות באכילתן כגון כו' דאמר קרא כו' הד"א כצ"ל:
ד"ה לבית הפסול כו' בזמן השביעית הס"ד. פי' ולא יכול לאכול אלא עד זמן הביעור:
ד"ה שחיטתה בצפון כו' חזה ושוק כחומר שלמים והא הכא דילמא כו' הד"א כצ"ל:
תוס' ד"ה אין לוקחין כו' בסדר המשנה באכילתו כו' כצ"ל. פי' דגרסי' באכילתו בוי"ו ולא באכילתה בה"א משמע דקאי אמעשר ולא אתרומה:
ד"ה למחרת מביא כו' אוכל בקדשים לאחר ששים כו' כצ"ל:
בא"ד צא מנה שבעה הזה ושנה וגלח כו' כצ"ל. פי' כדין נזיר טמא:
בא"ד מנה שבעה והזה ושנה ומבקש כו' כצ"ל:
בא"ד אלא על הדמים. פי' עד שיזרוק הדם עליו דשלש בהמות כו' כצ"ל:
בא"ד ועל אחת מהן יכול לגלח כו'. פי' על זריקת דמים של אחת מהן:
בא"ד ומביא שני ציפורי דרור כדין כו' כצ"ל:
בא"ד של טומאה שחטאתו מעכבת כו' כצ"ל:
בא"ד טומאה אסור לגלח כו' כצ"ל:
בא"ד עד תגלחת שניה שיעשה כו' כצ"ל:
בא"ד כדרך שהמצורעים מגלחים ואחר גילח זה כתוב בתוספתא ומביא עולת בהמה ומתנה עליה כו' ונראה כו' כצ"ל:

בא"ד וחטאת ושלמים משהא עד סוף כו' כצ"ל. פי' דעולה יכול להביא הן בתגלחת ראשונה הן בשניה אבל חטאת ושלמים א"י להביא דאין מביאין חטאת בהמה על הספק ושלמים משום תנופה כדלעיל ומה שאוכל בקדשים לאחר ששים אף ע"ג דעדיין בספק טמא מת משום דאין אסור בקדשים אלא בטומאה שיוצא עליו מגופו:

בא"ד שתגלחת זו של עכשיו אינו כלום כו'. פי' שאינה צריכה לא לנזירות ולא לצרעתו כ"א הראשונה היתה של נזירות טהרה:

בא"ד ספיקו ומגלח כו' כצ"ל:

בא"ד עולין לו לימי צרעתו כו' כצ"ל:

בא"ד כיצד יעשה לדברי ב"ז כו'. פי' לר"י דמצריך התם לבקש א' מן השוק כו' מותרים לשתות יין ולטמא למתים תכף אחר ל' ועיי"ש ברש"י בנזיר דף ל"ט ע"ב:

בא"ד ואפילו לסוף שלשים אינו יכול לגלח כו' כצ"ל:

בא"ד כל זה וסופר שלשים כו' כצ"ל:

בא"ד שלמים ודאי ועולת כו' כצ"ל. הכלל בקיצור צריך ד' תגלחת שנים במצורע ושנים בנזיר ובכל פעם אין יכול לגלח פחות מל' יום הרי ק"ך ימים ובל' ראשונים איכא כולהו חששות דשמא נזיר טהור או טמא ושמא מצורע ובל' שניה נפל ספק אחד ובל' ג' נפל ספק ב' וכן כולם:

בא"ד (ע"ב) זו חטאת בהמה שהרי כו' כצ"ל:

בא"ד אבל נזיר ודאי לא היה כו' כצ"ל:

בא"ד ועוד א"כ בשלמים כו'. פי' אם איתא דברייתא מיירי בספק שאינו נזיר כלל עכשיו רק מקודם היה א"כ גם השלמים באין מספק ה"ל למיתני דבשלמי נדבה חזה ושוק לכהנים ובשלמי נזיר אף הזרוע בשלה:

בא"ד כאותו ענין וכאותה שטה שאמרנו כו' כצ"ל:

בא"ד כאותה של סוף ל' וכאותו תנאי כו' כצ"ל:

בא"ד בשניה ולבסוף ג' שנים כשלישית ולסוף ד' כרביעית כו' כצ"ל:

בא"ד ומיד כשבא לפנינו מגלח כו' כצ"ל:

בא"ד מכניס ידו לבהונות כו'. פי' ואוכל בקדשים בו ביום:

בא"ד ששים ושבע לפי שעה כו'. פי' דימנה ל' ויום שמיני עולה לו וביום ל' ואחד יגלח כדין כל נזיר ושמא נזיר טמא הוא וסותר ימי ספורו וצריך למנות עוד ל' וביום ל' ואחד יתגלח תגלחת נזיר טהור והיינו ששים ושבעה:

בא"ד לאחר שבעים וארבעה יום טמא בוודאי ומוחלט בודאי אוכל בקדשים לאחר שמנה ימים שותה ביין כו' וכצ"ל. והשאר צריך למחוק ועיי"ש בנזיר בתוספות ד"ה זה כלל כו':

דף עו:

רש"י ד"ה ובעי מקמץ כו' מקרבן מנחה קרבן כו'. פי' דהמ"ל כי תקריב מנחה קרבן ל"ל כו':

בא"ד שמן כמנחה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה דילמא נדבה כו' מעייל מדי מינייהו כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה אשם זו כו' את כל דמו של פר כו' כצ"ל:

ד"ה וסמיכה כו' דשלמים בעי סמיכה גמורה כו' כצ"ל:

בא"ד דבין אשם מצורע בין כו' כצ"ל. פירוש דשאר אשמות אינם טעונים נסכים. ועיין בפ' ש"מ דף צ' ע"ב:

ד"ה לוג מאי כו' דהשתא נמי דמייתי פורתא להשלים הלוג מקדיש ליה כו' כצ"ל:

בא"ד מה שיכול הס"ד וכצ"ל: והך ותימא לי כו' שייך בסוף(:) ד"ה דפריק ליה כו' וקאי על תירוץ אי נמי עיין לקמן:

ד"ה ואי קודם כו' והנך הזאות נמי בשמן כהקטרה במזבח כו' כצ"ל:

בא"ד עצים כמאן דנקט דמדי לשם כו' כצ"ל:

בא"ד לפ' כן משום כו' כצ"ל:

בא"ד שממנו לאישים. וקשה אי שייכות כו' כצ"ל:

בא"ד וע"ק לימא דיהיב כו'. פי' לפרש"י דאפילו בהזאות שייך כל שממנו לאישים דה"ה בבל תקטירו ומהזאות פריך דעובר על לאו בל תקטירו וצריך לאוקמי כר"א דמסיק להו לשם מים אע"ג דשמותי הוא מ"ה הקשו דלוקמי הכי דיהיב מתן ז' ברישא והדר ממלא ליה וקומץ ומשני דמהקטרת קומץ ממש פריך דעובר על בל תקטירו אע"ג דמקטיר קודם מתן שבע עובר על בל תקטירו ומכ"ש אם היה מקטיר אחר מתן ז' דהיה עובר על בל תקטירו וצריך לאוקמי כר"א דמסיק לשם מים אע"ג דשמותי הוא דאין לה תקנה אחרת והמקשן דפריך לעיל אי לאחר מתן ז' כו' הוה מצי למיפרך נמי דעובר על בל תקטירו אלא דבלאו הכי פריך שפיר אבל רש"י אזל לשיטתיה דמהזאות פריך והא דלא אוקמי דיהיב מתן ז' ברישא מתרץ בע"א לקמן בד"ה אי פסול כו' ומ"ו הב"ז מפרש בע"א:

בא"ד כמו דמקטיר בשר חטאת העוף קודם כו' כצ"ל:

בא"ד ובלאו הכי פריך שפיר הס"ד. ואחר כך ד"ה דפריק לה תימא והא כו' כצ"ל:

בא"ד קדושת דמים כדמסיק ותימא לי היאך נותן מתן שבע כו' עד לאיבוד שמן הקודש הס"ד וכצ"ל:

דף עז.

רש"י ד"ה לריח ניחוח כו' המקרא העליון כו' כצ"ל:
בא"ד מן הדבש ושתי הלחם כו' כצ"ל:
ד"ה דפריק ליה כו' והלוג נדבה כו' כצ"ל:
ד"ה ורבי אליעזר להכי כתיב אותם לרבות שאור ודבש ולמעוטי שיריים כו' כצ"ל:
ד"ה ורבנן תרתי כו' בההיא קרא קאי וכי היכי כו' כצ"ל:
ד"ה מתני' דקתני דבבשר חטאת כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה וחולין ממילא כו' ולימא אי הך דקיימא תודה כו' כצ"ל:
בא"ד דקרא קדרש וזה לא חייבה תורה כו' כצ"ל. פי' דמקרא דוזה משפט וגו' קדרש דתורה לא חייבה חולין בחזה ושוק דלקדשינהו ולפרקינהו. אבל דבריהם אינם מובנים לי כיון דמסיק התם דוזה אפשר לאוקמא לדרשה אחריתא כדרב חסדא עיי"ש לפ"ז מנ"ל דחולין אינו חייב בחזה ושוק ואי משום תנופה דלא אפשר כדפריך התם הא אפשר דליקדשינהו ולפרקינהו כקושית תוספות וצ"ע נ"ל:
בא"ד אבל הכא דליכא שיעור ידעי כו'. וצ"ל הא דהקשו לעיל בד"ה לוג מאי א"ל כו' דליקדש ליה קדושת דמים כו' אף ע"ג דאיכא שיעור ואתי למטעי א"ו דכוונתם דליקדש לוג חסר פורתא תחלה ואח"כ ימלא ויקדיש הך פורתא נ"ל:
ד"ה מאן תנא כו' לייתי אשם וליתנא כו' כצ"ל. אבל דבריהם אינם מובנים לי היכא משמע מהתם דאי אשתכח בן שתי שנים דלית ליה תקנתא והא דמוקי התם דאישתכח בן שנה משום דקתני אם נמצא זכרים יקריבו עולות ופריך ואימא אשם ועל זה משני דאישתכח בן שנה אבל באמת אם היה בן שתי שנים דאית ליה תקנתא כר"א ויש ליישב בדוחק נ"ל:
ד"ה ורבנן תרתי כו' באות מצה המעלה מכולן כו' כצ"ל:

דף עז:

גמרא מידי דהוה אבשר חטאת כו' אף ע"ג דרבנן לא דרשי בם בהם א"כ בעל מום לא חזי ודמי לרובע ונרבע כדפריך לר"א לעיל מ"מ חזו טפי מרובע ונרבע היכא דעבר מום דרבנן מודי בזה לאפוקי רובע ונרבע דלא חזו כלל ולר"א עדיפיה משני וק"ל נ"ל:
רש"י ד"ה איברי כו' מום הס"ד:
ד"ה לא נחלקו כו'. שייך לעיל סוף ד"ה מידי דהוי כו':
תוס' ד"ה הכא בדוקין כו' ולדידהו לא כו' כצ"ל:

בא"ד מיהו אכתי קשה כו'. ועיין לעיל דף ל"ה ע"ב בתוספות ד"ה אלא כו' דכתבו דשאר מומין מדרבנן פסלי:

ד"ה אי הכי כו' תימא דלישני כו'. ונלע"ד דלאו תמיה היא כלל בשלמא לבסוף משני שפיר לדבריהם קאמר בחד סברא דלדידיה רחמנא אכשריה ע"י תערובות לדידכו אודו לי מיהא דאמרינן רואה אבל כאן היאך מצי לשנות לדבריהם קאמר לדידי אפילו בעינייהו יקרבו בלא רואה לדידכו אודו לי מיהא רואה לפ"ז הקושיא במקומה עומד' דה"ל לאשמעינן בעינייהו ורואה קאמר לדבריהם נ"ל ודוק:

ד"ה הא עבר מום כו' אינו נראה הס"ד. ואח"כ ד"ה ורבנן בם בהם כו' ודרשינן לר"י חדא דרשה כו'. פי' דמבם דרש דמום עובר ירצו ומבהם דריש דשאר דחוין ידחו ומה"י דבהם דריש דע"י תערובות ירצו:

בא"ד ואין לחוש בכך דהכי נמי לעיל דע"ד ובפרק בתרא דמנחות כר"א כו' כצ"ל. פי' אע"ג דר"א שמותי הוא כמו שכתבו תוספות לעיל דף ע"ו ע"ב ד"ה ואי קודם כו' ומה שנרשם בדפוס חדש דף (ח') [צאן קדשים: כ'] טעות הוא שהיה סובר דהוא בפרק ב' והוא בפרק בתרא דק"ו ע"ב עיי"ש:

בא"ד שעלו דירדו כו' אי לאו דשריא כו' וכיון דאחמור כו' לית לן למישרי ע"י ביטולו כו' כצ"ל:

בא"ד דדריש התם מה' דבהם כו' כצ"ל:

בא"ד והכי דריש כו' כצ"ל:

בא"ד ועבר מומם מה' דבהם כו' כצ"ל:

ד"ה אודי לי כו' מדמצריך קרא כו'. פי' דמשמע אי לאו קרא הוה מדמינן בעלת מום לרובע ונרבע ולא לבשר חטאת כיון דלא חזו וכיון דלרבנן דאוקמי האי קרא למום עובר לפ"ז מסתבר לומר דבעלת מום כרובע ונרבע דמי ולא לבשר חטאת ומאי קאמר אודי לי מיהת כו'. ועיין בתוספות דיומא דף נ"ו ע"ב ד"ה ר"י:

ד"ה בדם בהמה כו' דבנזיר פ"ד משמע כו' כצ"ל:

בא"ד דמביא קרבן דקא סבר כו' כצ"ל:

ד"ה רואין אותו כו' משום דאין עולין מבטלין זא"ז כו' כצ"ל:

בא"ד דלא אמרינן ראשון ראשון בטל כו' כצ"ל:

בא"ד ביותר מפי החביות כו'. פי' שהיה מערה מן המזרק דנפיש עמודיה:

בא"ד שמערה דם הפר שבכלי זה ודם השעיר שבכלי זה משניהם יחד כו' כצ"ל:

דף עח.

גמרא אמר ריש לקיש הפיגול כו'. גירסת מ"ו הב"ז ועיין בתוספות דנדה דף מ"ו ע"ב ד"ה ר"י כו' ובתוס' דיבמות דף ק"א ע"א ד"ה הכא כו' דמבואר שם דגירסא נכונה היא:

רש"י ד"ה אם לא נמלך כו' אפילו לת"ק כו' כצ"ל:

ד"ה שבללן כו' מזה ונתן כו' כצ"ל:

ד"ה אי אפשר כו' ונמצא שאין באותו מין כשיעור כו' כצ"ל:

ד"ה ה"ג עשה כו' מצה בפסח ואי ונתן כו' הד"א:

תוס' ד"ה ר"י אומר כו' דלא כר' חייא כו'. פי' ה"נ בדם חולין שאין יכול להיות קדשים וקדשים יכול להיות חולין היכא דלן לילה ולר"ח דאזל בתר מבטל אפילו מין במינו בטיל עיין ברש"י במנחות דף כ"ג ע"ב לעולם כו':

ד"ה הפיגול והנותר כו' שאין באותן מין כשיעור כו' כצ"ל:

בא"ד הכה את זה כו'. עיין ביבמות דף ק"א ע"א ומה שנרשם בדפוס חדש סנהדרין טעות הוא:

בא"ד יחד בחתיכה אחת כו'. פירוש ממין א' וה"ה ב' זיתים פיגול וזית טמא או איפכא:

בא"ד שמא זו היא חתיכה כו'. פי' החתיכה שאוכל והוי התראת ספק:

בא"ד אל תאכל פיגול כבראשונה כו'. אע"ג דלא התרה אלא על האחד כיון דהתרה בו ב' פעמים ולאחר גמר הדבר ידעינן ביה ודאי שעבר על חד התראה או באכילה ראשונה או באכילה שניה הוי התראת ספק אבל אם התרה בו בשניה על נותר כיון דלאחר גמר הדבר לא ידעינן שעבר על מה שהותרה דשמא אותו שהותרה נתבטל אפילו למ"ד שמה התראה פטור כדכתבו לעיל:

בא"ד דלמאן דאמר לאו כו' כצ"ל:

בא"ד ברוך נראה לפרש כו'. נ"ל דהר' ברוך קשה לו על תירוץ זה כיון דבהתראה שניה נמי התרה בו משום פיגול ועוסק כל שעה באכילה הוי כמו בעל חמש אלמנות כדלקמן כיון דלא חזר מהתראה ראשונה מ"ה מפרש בע"א:

בא"ד ובללן בקערה אחת ואכלן כו'. פי' דאותן ד' זתים בללן בקערה אחת אבל אם היה כולל כל הששה זתים והוי ד' זתים מאיסור א' וב' זתים מאיסור שני ונתבטל האיסור השני ולא הוי התראה ספק:

בא"ד נאכל בשתי פעמים כו'. פי' דבכל פעם אכל זית מאיסור בעין וב' זתים מהבלולה וכשהתרה בו משום פיגול איכא לספוקי שמא היה בב' זיתים דהבלולה הנותר הרוב ונתבטל הפיגול שבהם ונקרא נותר ונתבטל הזית דפיגול בעין ובהתראה שניה איכא

לספוקי איפכא אף ע"ג דלאחר גמר הדבר לא ידעינן ודאי שעבר בשעת התראה דכבר נתבטל מ"ה דייק דאיסורים מבטלים זה את זה לפטור מטעם התראת ספק משמע דלמ"ד שמה התראה לא היו מבטלים זא"ז נ"ל ודוק:

ד"ה מתיב רבא כו' תימא דלא מקשה כו'. ודבריהם אינם מובנים לי דלמא ר"ל באמת ס"ל טעם כעיקר לאו דאורייתא והא דילפינן בפסחים דף ל"ו מנזיר משרת ליתן טעם כעיקר ס"ל דאסמכתא בעלמא הוא. וכ"כ רש"י בחולין דף צ"ח ע"ב. והובא לקמן בתוס' דף ע"ט ע"א ד"ה אמור רבנן כו' מ"ה מקשה מהך ברייתא נ"ל:

ד"ה אלא מין כו' ההוא דבתר כו' כצ"ל:

בא"ד להכיא דתבלה כו' כצ"ל. ועיי"ש בתוספות ד"ה אלא למ"ד כו' דמיישב קושיא זו:

דף עח:

רש"י ד"ה ונשער מין כו' אלו היה מין ושאינו מינו היה יש כו' כצ"ל:

ד"ה רבי יהודה כו' לכולה משנה דלי טמא שיש בו יין לבן או חלב שאין מראיהן ניכר בתוך המים והטבילו וקאמר ר"י רואין אותו כאלו הוא יין אדום והואיל ואלו כו' הד"א וכצ"ל. ואח"כ ד"ה תנאי היא כו' קיימינן הס"ד: ואח"כ ד"ה והטבילו ולא שפך כו' טהור הס"ד: ואח"כ ד"ה דלי שהוא מלא כו' כצ"ל: ותיבת כאלו הוא יין אדום יש למחוק וכ"מ בס"י:

ד"ה כאלו לא טבל כו' מלא מי רגלים כו'. לפ"ז יש לגרוס בפנים ג"כ מלא מי רגלים:

ד"ה מלא מי חטאת כו' לא בטלין אלא ברובא עד שירבו המים כו' הד"א:

ד"ה וקאמר כו' דסגי ליה למבטל כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ונשער כו' ושאינו מינו היה כו' כצ"ל:

בא"ד נמי לא נבטיל כו' כצ"ל:

בא"ד הג"ה ואע"פ שלא הזכיר בקונטרס אין לפרש שמקשה כו' כצ"ל: פי' אף ע"פ שלא הזכיר בפרש"י מין במינו בטל מן התורה מ"מ אין לפרש דקושי' קאי מדרבנן נ"ל וראיתי בדפוס חדש גירסא אחרינא ושיבוש הוא וכן מצאתי בס"י:

ד"ה לא רואין כו' כמו שהמים פסולין כו' כצ"ל:

ד"ה דלי שיש בו יין כו' ונחית וטביל הס"ד:

ד"ה הולכין אחר הרוב ואם לא היה חציו יין כיון כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דהכא מיירי בחמרא מזיגא כו'. פי' שהיה מתחלה בדלי חמרא מזיגא מ"ה כשרבו המים אח"כ בטל ממנו שם יין:

בא"ד והתמד שהחמיץ הס"ד וכצ"ל. ועיין ברש"י יבמות דף פ"ב ע"ב:

ד"ה דלי שהוא מלא כו' נתערבו במים רואין אותן כאלו הן יין נתערבו במי רגלים אחרים רואין אותן כאלו הן יין במים אם בטל כו' כצ"ל: ועיין בר"ש מס' טהרות פ"ד שמביא תוס':
בא"ד וגם שווין בחזותא וקתני כו' כצ"ל:
בא"ד אע"ג דחשיבי ליה קצת מין במינו כו'. פי' דקשה לתוספת השתא דכתבו דהתם מין בשאינו מינו הוא לפ"ז מאי פריך לעיל מר"י ועוד תניא ר"י אומר כו' דלמא כי אית ליה לר"י רואין במין בשאינו מינו אבל מין במינו ברובא מ"ה כתבו דחשיבי ליה קצת מין במינו כיון דשוין בחזותא:
בא"ד לא יתכן ליישב הא דנקט מלא כו'. פי' בשלמא לפרש"י נקט מלא איידי דנקט גבי מי רגלים מלא אבל לפירוש התוספות דגורסים כאלו הן יין ואם בטל מראיהן טהורים ולא משום השקה לפ"ז אין נפקותא במי רגלים במלא ולמה נקט מלא במי רוקין:
בא"ד וי"ל בשביל המיעוט שלא יתבטל אמרינן רואין המיעוט או הרוב בין להקל כו' וכצ"ל. פירוש דמ"ה אמרינן במתני' רואין מן המבטל ולקולא דאי אמרינן רואין בבטל דהיינו הדם לחומרא נתבטל המיעוט הדם ובדלי אמרינן רואין מן הבטל ולחומרא דאי אמרינן רואין במבטל ולקולא נתבטל המיעוט היינו היין והחלב מ"ה אמרינן רואין מן המבטל היינו הרוב ולקולא ובדלי אמרינן רואין מן הבטל המיעוט היין והחלב ולחומרא:

דף עט.

רש"י ד"ה ואי מי רגלים כו' של זב מלטמא כו, כצ"ל:
ד"ה רבא אמר כו' והא דקאמר כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה אמור רבנן בטעמא כו' לא נצרכה אלא לטעם כו' כצ"ל:
בא"ד מילתא קתני זהו כו' כצ"ל:
בא"ד דאסמכתא בעלמא הוא לאו מילף הוא כו' כצ"ל:
בא"ד מאי טעמא לא גמרינן כו' כצ"ל:
בא"ד אסור ואין לוקין כו' כצ"ל:
בא"ד דקאמר התם דלוקין כו' כצ"ל:
בא"ד הוי ולא ממשו אסורין כו' כצ"ל:
בא"ד דלכך לא לקי אטעם כעיקר פי' אף על גב דטעם כעיקר דאורייתא:
בא"ד דאית לן למימר דאהדרינן לאיסורייהו ללאו נבלה וטרפה ולשאר איסורין כדאשכחן כו' כצ"ל. פי' כיון דאסרה תורה בגיעולי נכרים הכלים הבלועים מן נבלה וחלב ושאר איסורין וצריך הבערת אש לפ"ז אם לא הבעיר באש אהדרי לאיסורא קמא ללאו נבלה וטרפה ושאר איסורים כדאמרינן התם בפסולי המוקדשים:

בא"ד דהתם נימא דהכי אמר כו' כצ"ל:
בא"ד דמ"מ פריך דאי כזית בכדי אכילת כו' כצ"ל:
בא"ד להיתר מצטרף לאיסור הס"ד וכצ"ל: ואח"כ ד"ה מין במינו ברובא היינו דלא כתנא כו'. יש מקשים דלמא הא דקאמר מין במינו ברובא היינו היכא דלא אזלינן בתר חזותא אבל היכא דאזלינן בתר חזותא כמו בדם אין המיעוט בטל ברוב מ"ה קאמר תנא דמתני' רואים ע"כ. אבל שיבוש הוא בשלמא במין בשאינו מינו שייך לומר אע"ג דמדאורייתא בטעמא במילתא דלא תלי אסורא בטעמא אלא בחזותא כמו מקוה אמרינן במראה אבל במין במינו דמדאורייתא ברובא היאך שייך לומר מילתא דלא תלי איסורא ברובא דהא בכל איסורים שייך לומר דמדאורייתא בטל ברוב ותנא דמתניתין אפילו מין במינו אית ליה רואין:
ד"ה אמרו עליו וא"ת ומנ"ל כו'. והתירוץ חסר כאן ונ"ל התירוץ שמתרצו תוספות שם במסכת פסחים דף קט"ו ע"א ד"ה אלא אמר ר"א כו' על קושיא שמקשים שם מנ"ל דקסבר אין מצות מבטלות דלמא שאני הכא דגלי קרא תירוץ זה מספיק נמי לקושיא זו ואינו מן הצורך להאריך למבין ועי"ש. ומ"ו מהרש"א בחידושיו הקשה שם כיון דהלל ס"ל בעלמא מצות אין מבטלות זא"ז מי הכריחו לומר דלא גלי קרא אלא לכתחלה דלמא לעיכובא קאמר קרא דצריך לכרוך ע"כ. ונ"ל ליישב בדרך אמת דרבנן פליגי התם על הלל וס"ל דמצותן בין כרוכים בין כ"א לבדו וילפי מדכתיב יאכלוהו ולא כתיב יאכל אותו ואנא ידענא דקאי אפסח כמו שפרש"י התם לפי"ז קשה להלל למה לא כתיב אותו מ"ה ס"ל להלל דכריכה אינו מעכב וקרא אתי דלכתחלה יש לכרוך מ"ה לא כתיב אותו דאי הוה כתיב ה"א לעיכובא דאותו משמע בכ"מ עיכובא כדאמרינן לעיל דף נ"ב והוה אמרינן אותו הוא דכי אכל בכריכה אחד יצא ואי לא לא יצא נ"ל:

דף עט:

רש"י ד"ה ופרכינן כו' ר' יהודה וש"מ כו' הד"א:
ד"ה ואם היה לח מסיטו טמא כו' במשא הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ה"ג ר"י כו' פיה בתוספתא כו' הד"א:
בא"ד וטמא משום משקה פיה הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ה"ג רב פפא כו' והכא כו' כצ"ל:
ד"ה רבי אליעזר כו' מתכוין תחתונים כו' מים ומפני כו' לעולות יתן כו' הד"א:
תוס' ד"ה שלישי טהור כו' גבי (כסוי) [צאן קדשים: כסי] פעם כו' כצ"ל:
ד"ה אף הרוטבו כו' ולחזור לכמות שהיה כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל הא קתני התם וכמה כו' כצ"ל:
בא"ד הילכך יבש טהור כו'. פי' אם לא רוטבו במים:
בא"ד ומיהו נראה כו' כוונתם משום דלפ"ז נמצא ר"י פליג אסתם מתני' דהתם דקתני התם דאם אינן יכולין לחזור לכמות שהן ע"י שרייה מע"ל טהור מ"ה כתבו דר"י לא פליג איבש:
ד"ה במאי כו' וא"ת מאי קשיא ליה כו'. ואין ליישב דמ"ה קשיא ליה במאי פליגי דאי אמרינן דפליגי ברואים וטעמא דר"א משום רואה א"כ ליפלוג נמי בסיפא דם תמימים בדם ב"מ לפ"ז השתא לר' זביד דמשני דפליגי בגוזרים וטעמא דר"א משום הפסד קדשים לא גזרינן נמי קשה ליפלוג נמי בסיפא דם תמימים בדם ב"מ בשלמא לר"פ מודה ר"א לחכמים בדם פסולים ולא פליגי אלא בדם התמצית מ"ה לא פליג נמי בסיפא אלא לרב זביד קשה אלא ע"כ צ"ל דר"א מודה בבעלי מומין דעבר בזריקתו משום לא תקריבו כל אשר מום בו לא תקריבו מ"ה לא פליג בסיפא וכ"כ טעם זה ר"ע הברטנורה בפירוש המשניות שלו:
בא"ד אית להו רואה אני וטעמייהו כו' כצ"ל:
בא"ד הוה ליה לר"א לפרושי בהדיא כו'. פי' ולא הוה צריך אחר כך למיתני ר"א בסיפא ולאשמועינן דבניתנים למעלה ולמטה נמי ס"ל רואה דכ"ש הוא כדפריש לעיל וק"ל:
בא"ד דשרי לשם מים כו' כצ"ל:
בא"ד בעזרה לא גזרי הס"ד. ואח"כ ד"ה ה"ג דמ"ס כו':

דף פ.

גמרא במתנה אחת מהן כו' כצ"ל:
שם ואי איתמר בהא [צאן קדשים: בהא] קאמרי רבנן כו' והא דלא עביד צריכותא בחד גיסא אליבא דר"א ולימא הכי ואי איתמר בהא בהא קאמר ר"א דבעינן שנים שנים אבל התם דאיתעביד ביה כפרתו מתיר אפילו א"א משום הכי צריכא אפשר לומר כיון דבמתניתין לא הזכיר ר"א דבעינן שנים שנים רק דרבי אליעזר מפרש בברייתא דר"א לא הכשיר אלא דוקא שנים שנים ואי כונתו לאשמעינן דאפילו באיברים אינו מתיר אלא שנים שנים ה"ל לאשמעינן במתני' בפירוש דבעינן שנים מ"ה עביד צריכותא אליבא דרבנן נ"ל:
שם רבא אמר כו'. יש מקשין היכא קנסו רבנן כיון דמי חטאת מטהר טמאים ומטמא טהורים כדאיתא במסכת יומא דף י"ד אם כן כיון דטהור בהזאה ראשונה היכא קנסו

רבנן להזות פעם שנית הא מטמאין אותו בפעם שנית ונ"ל ליישב דהך סברא דמי חטאת מטמא טהורים ר"ע ס"ל התם אבל חכמים פליגי התם על ר"ע ולא ס"ל הך סברא עיי"ש ומסוגיא דמסכת נדה דף ט' ע"א מוכח דר' אלעזר כחכמים ס"ל ולא ס"ל הך סברא וסוגיא דהכא קאי אליבא דר"א דלא ס"ל הך סברא ע"ש בנדה:

רש"י ד"ה הניתנים במתנה כו' כגון דם בכור כו'. ה"ה נתערב בדם בכור חבירו:

ד"ה מתן ד' במתן א' כגון דם עולה כו' משמע מפרש"י דוקא אם נתערב מדם עולה אבל אם נתערב בדם חטאת דנמי מתן ד' אין להם תקנה לפי שזה למעלה מחוט הסיקרא וזה למטה וסוגיא זו הובא במסכת עירובין דף ק' ע"א ושם פרש"י דמיירי שנתערבו בדם חטאת וטעמא דר"א משום דאתי עשה ונתן על קרנות ודחי לא תעשה דבל תוסיף ואפשר משום ר"י פרש"י הכי כמו שכתבו תוספות עיי"ש:

ד"ה רבי אלעזר אומר יזה שתי הזאות כו' כצ"ל:

ד"ה בשלמא רבנן כו' כדתנן במתניתין כו' כ"כ לתרץ קושית תוספת דהמ"ל אין בילה כו' מ"ה כתב רש"י דמוכח ממתניתין דקסברי יש בילה:

בא"ד סמכינן אבילה ואמרינן כו' כצ"ל:

בא"ד טפה מזה שלא יהא בה מחבירו כו' כצ"ל:

בא"ד הכשירו קסברי הזאה כו' כצ"ל והד"א:

ד"ה אמר ר"ל כו' ומצטרף להזאות כו' כצ"ל:

ד"ה הכא במאי כו' פסולים נקט לה ויש בילה גרסינן בדריש כו' הד"א כצ"ל:

ד"ה רב אשי כו' כלישנא דאחת באחת כו' כצ"ל:

ד"ה הזאות כ"ש כו' דשמא אין כו' כצ"ל:

בא"ד והזאה אין צריכה שיעור הס"ד וכצ"ל:

ד"ה והזאה מחצה כו' תערובות פסול מכשיר כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה אמר לו ר"א כו' (דף ע"ט ע"ב ושייך לכאן) ור"א שהשיבו לפי דבריו של ר"י כו' דבריהם אינם מובנים לי דהשתא דאתו להכי שהשיבו לפי דבריו מי הכריחו לזה דמשום הכי לא ס"ד דר"א שיקשה לו ר"י מבל תוסיף משום רואה אני דילמא משום הכי לא ס"ד דר"א משום דר"א ס"ל דאתי עשה דכתיב גבי עולה וזרקו על המזבח סביב דילפינן לעיל דף נ"ג ע"ב מיניה דעולה טעונה ב' מתנות שהן ד' ודחי לא תעשה דבל תוסיף ור"י ס"ל כיון דע"י פשיעה הוא בא יהיה יכול להתקיים בלא דחיות הלאו וכ"כ תוספות שם בעירובין ור"א השיבו לו לפי דבריו וצ"ע ויש ליישב בדוחק נ"ל:

ד"ה בשלמא רבנן כו' וכגון שנפלו מים כו'. פי' מ"ה פסלי רבנן כיון דאין בילה אע"ג דאין צריכא שיעור לא מהני ב' הזאות משום דילמא תרווייהו מיא קא מדי:

בא"ד שלא יהא בה מחבירו כו' כצ"ל:
בא"ד מדקתני אלו ואלו עלו לו הס"ד וכצ"ל. פי' דמוקי לקמן כרבנן דס"ל יש בילה:
ד"ה כגון שנתערב כו' ובנדה פ"א דף ט' אמרינן כו' כצ"ל. ובד"ח נרשם פ"ב ד"כ וטעות הוא:
בא"ד והזה הזאה ראשונה כו' כצ"ל:
בא"ד כיון דבתחלת הזאה כצ"ל:
בא"ד דברביעית נוטלין שנים כו'. פי' דברביעית בכלי א' נוטלים שנים אף ע"פ שאינה מגיע לכל א' כ"א חצי רביעית אלא ע"כ כיון שהיה כשיעור במנא מעיקרו וקאתי משיורי טהרה מצטרפין ועיין בחולין דף ק"ז ובנזיר דף ל"ח ובגיטין דף ט"ו:
ד"ה ר"א אמר כ"ש כו' דלדבריו נמי היאך יוכל להיות כו'. פי' דאי אפשר שלא יחלקו הכל שהוא לשמים לפ"ז אפילו סבר אין בילה כיון דהזאה אין צריכה שיעור לדבריו בהזאה חדא סגי דליכא למיחש דילמא מן הפסולים הן כיון דע"כ הכ"ש נחלקו לשתים. והנה הרמב"ם פי' במס' פרה דיזה שנים לחוץ והשאר מה שנשאר בכלי מים כשרים הם ותמהו עליו הרב ר"ע ברטנורה ותוי"ט ויש רוצים ליישב דברי הרמב"ם ואומרים דהרמב"ם ס"ל דכ"ש יכול לחלוק לשתים ולכך צריך שתים לחוץ דר"א לטעמיה דס"ל דאם קרב א' מהם תלינן איסורה ביה ע"כ דעתן. אבל אחרי שראיתי מה שפסק הרמב"ם בפ"ה ה"מ ד"ה במקוה שאין בו ארבעים סאה שנפל לתוכה ג' לוגין מים שאובין ואחר כך נחלק לשנים וריבה מים כשרים על כל א' מהן הרי אלו פסולין מוכח דע"כ ס"ל דיוכל להיות שלא יחלקו הכ"ש לשתים מ"ה פוסק כר' יוסי ולא כר' יהושע ועיין בתוי"ט מסכת מקואות פ"ג במשנה א' ותראה שכדבריו כן הוא ואינו מן הצורך להאריך לפ"ז למה מצריך להזות שנים לחוץ יזה א' לחוץ ולימא דתלינן איסור ביה והשאר מה שנשאר בכלי מים כשרים הם:

דף פ:

גמרא ולא נמלך אלו ואלו מודים שיחזור כו' כצ"ל:
שם תחתונים ועוד והא אלו ואלו עלו לו קתני כו' כצ"ל:
שם מתן ד' במתן ד' ה"נ שנתערבו ד' בד' כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ועוד תניא כו' הא שמעינן לר"א כו' כצ"ל:
בא"ד אלא קנסא הוא הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ה"ג והא תחתונים עלו לו כו' כצ"ל:

ד"ה נתן למעלה כו' אמרינן ליה לרבנן ישפך לאמה שלא לשנות בתחתונים וכיון דנתן למעלה כו' כצ"ל:

בא"ד ולתחלת עולה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ונתנו במתנה אחת ור"א היא דאיירי בסיפא דמתניתין הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ארבע בארבע כו' ודקתני ונתנו במתנות ד' ד' בשביל זה וד' בשביל זה והד"א והס"ד וכצ"ל:

ד"ה מתן ד' במתן אחת וקאמר ר' אליעזר ינתנו כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ועוד תני כו' משום דיוקא דתחתונים כו' כצ"ל:

ד"ה הב"ע ברובא כו' לא היה אומר ר"א יתן למעלה. פי' כיון דטעמא דר"א דיתן למעלה הואיל ואינו מתכוין התחתונים למעלה אמרינן רואה אני וכפרש"י במתניתין ולפ"ז לא מצי לאוקמי ברובא תחתונים וכיון דיהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד אי אפשר שלא יהא מן התחתונים למעלה דהא רובא תחתונים והוה כמתכוין ליתן למעלה מן התחתונים בהא מודה ר"א דאסור לשנות בתחתונים במתכוין מפני הכשר העליונים ולא אמרינן רואין אבל ברוב עליונים אף ע"ג דקא יהיב למעלה שיעור תחתונים הוה שלא במתכוין דאפשר דכולה מן העליונים כיון דהוה רובא עליונים כנ"ל ברור ונכון. ורש"י דייק דלא מצי לאוקמי הכי מכח סיפא והתחתונים עלו לו ותוספת דייק מרישא דר"א ומ"ו הב"ז כתב מנ"ל לתוס' הא. וכאשר כתבתי נכון הוא נ"ל:

ד"ה נתן למטה כו' מדמסיק עלו לו כו' כצ"ל:

בא"ד לשם שירים הס"ד:

ד"ה מתן ד' כו' אמאי ינתן במתן א' לר"י כו' כצ"ל. ודבריהם אינם מובנים לי דלמא ר"י סבר כר"א בחדא דאמרינן רואה אני לשם מים בניתנין למטה שנתערבו בניתנים למעלה לענין זה שיתן למעלה אף ע"פ שהתחתונים מעורבין בו הואיל ואינו מתכוין תחתונים למעלה אמרינן רואה אני מ"ה ינתנו במתן א' ולמעלה ויוצא ידי חטאת אבל ליתן במתן ד' ולעבור אבל תוסיף בידים ובמתכוין לא אמרינן רואה אני:

ד"ה הג"ה בל תוסיף מהיכא כו' זהו שיכול להיות מזה הדם לבדו כו'. פי' דאין בילה מועיל שיכול להיות מזה הדם לבדו מה שאין יכול להיות אי אמרינן יש בילה אבל לומר כיון דאין בילה שלא יוכלו לחלוק לשתים זהו אי אפשר:

בא"ד וה"ה במתנה אחת כו'. פי' לר"י דס"ל דינתנו במתנה א' דלמא יש בה מדם זה ומדם זה ובדם העולה ליכא שיעור נתינה לשתי קרנות וא"כ היאך הקרבן נאכל:

בא"ד והכי פריך נהי דבנתערב ארבע בא' לא תקשי מאין בילה אכתי תקשי קושיא כו' כצ"ל. פי' השתא דפריך מאין בילה דהוה ספק בל תוסיף ולא ודאי ממתניתין ה"ל להקשות מ"ה כתבו דקושי' קאי בלשון את"ל:

בא"ד אין כלום אלא יעשה אותה שיריים בשביל עולה שתי מתנות שהן ארבע כו' כצ"ל. פי' דליהוי מתנה שניה בשביל שירים של בכור ולא עבר אבל תוסיף וכי עביד עוד שיריים בשביל עולה ליהוי אותה שיריים בשביל מתנה שנייה של עולה. ואי דלא יהיה שיריים לעולה שיריים אינו מעכב:

בא"ד וי"ל דמתנה ראשונה של עולה כו' כצ"ל:

בא"ד רק מצד אחד ואי נמי כו' כצ"ל:

בא"ד מתנה א' מתנה שניה כו' כצ"ל. וראיתי בדפוס חדש גירסא אחרינא ושיבוש הוא:

ד"ה הא קתני אלו כו' כצ"ל:

ד"ה כגון שנתערבו כו' ודקתני ינתן כו' כצ"ל:

בא"ד שיעור הא' ועוד אמאי כו' כצ"ל:

בא"ד מדם הפסולים ושיריים מן הכשרים אלא כיון כו' כצ"ל:

בא"ד ונראה לפרש דהכי פריך כו'. פי' דבאמת המקשן ס"ד דבמתנה א' דקתני היינו שנותן כל הדם במתנה אחת רק דפריך דלמא לא ישמעו לנו ליתן כל הדם ויהיב מהאי ומהאי לא יהיב ומוטב שיאמרו לו ליתן שתי מתנות ומשני דבאמת הכי פירושא דמתני' מתנה מכל א':

דף פא.

גמרא דברי הכל מקום עולה מקום שיריים כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה אלא אמר כו' דאיכא לשנוייה דמתני' דהא כו' כצ"ל:

בא"ד את דם העולה למעלה כו' כצ"ל:

בא"ד וכן בעולה ועולה ורבנן כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז מוחק זה ואינו מן הצורך. פי' מתן ד' במתן ד':

בא"ד ואע"ג דהך פלוגתא בבלול איכא נמי לאפלוגי בהכי (ופליג למפלוגי בהכי) ופליגי נמי ביש כו' כצ"ל. פי' דפלוגתא דמתניתין דלא קתני התם והתחתון עלו איכא לאוקמי בבלול וכדמשני לעיל דאיכא רובא עליונים מ"ה כתב רש"י דמתניתי' היינו ברייתא דקתני והתחתונים עלו לו דמשמע דיש בילה ס"ל. ובדפוס חדש נדפס נ"א ואינו מן הצורך:

בא"ד קיימי ולעולם לר"א כו' כצ"ל:

ד"ה שרבי אלעזר ברואין אף בחטאת כו' כצ"ל:
ד"ה ומשני רבי יהודא כו' דאין כשר אלא אחד ומתני' בין בבלול בין בכוסות ומוקי לה רב אשי לר' אלעזר לענין בלול כו' כצ"ל:
ד"ה לא שנו כו' חטאת הס"ד ואח"כ ד"ה אבל סוף חטאת שנתערב כו' כצ"ל:
ד"ה קדש הם כו' תן יסוד למזבח כו' כצ"ל:
ד"ה האי מולקח כו' שמערבים דם הפר ודם השעיר של יוה"כ כו' כצ"ל:
בא"ד והדבר ידוע כו' כצ"ל והד"א:
ד"ה מת"ל כו' הכהנים את הדם וזרקו את הדם והקריבו בני אהרן כו' כצ"ל:
ד"ה ה"ג מנין כו' בדם חולין שיקרבו כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה אבל סוף חטאת כו' ויתן שיריים בשתי קרנות כו'. לא ידענא מה הועילו בתקנתו דמ"מ יתן שירים בקרן מזרחית צפונית מה לי ראשונה מה לי שניה:
ד"ה מאי קמ"ל ושמא י"ל כיון דיהיב לשם מים כו'. דבריהם אינם מובנים לי אע"ג דפשיטא לר"א כיון דיהב לשם מים מ"מ ר"י פליג וק"ל דלא כר"י וכן הקשו תוספת לקמן
ד"ה תנאי כו' ויש ליישב:
ד"ה תנאי הוא כו' והתם קאמר ר"י להך דרשא כו'. פי' היאך משני תנאי היא הא חד תנא הוא דר"י יליף הכא מקדש הם והתם יליף מולקח דם הפר והתירוצים חסר כאן ונ"ל ליישב בדרך אמת דלרבנן דס"ל התם דמין במינו בלא עולין כגון דם חולין בדם קדשים מבטלין זה את זה וילפי מולקח מדם הפר דדוקא עולין אין מבטלין זא"ז וכי פריך לרבנן ואימא עד דאיכא תרווייהו ומסיק קשיא אפשר דרבנן נמי מודים עד דאיכא מין ומינו ועולין וילפי מולקח מדם הפר ומ"ה ס"ל במין ומינו לחוד דמבטלין ולא דרשי הך דרשה דקדש הם אבל לר"י דס"ל דאפילו מין במינו לחוד אין מבטלין זא"ז בלא עולין וא"כ השתא דפריך ואימא עד דאיכא תרווייהו ומסיק קשיא ע"כ צ"ל לר"י דיליף מקדש הם באם א"ע דאפי' במין ומין לחוד אין מבטלין זה את זה ומ"ה משני תנאי היא נ"ל ברור והכל אליבא דר"י פי' אפילו אליבא דר"י אתיא כתנאי:
בא"ד שלא יעבור אבל תוסיף ועל בל תגרע כו'. פי' שלא יבא לידי תקלה ויתן שתי מתנות שהן ד' ואח"כ מתנה א' ויעבור על שתיהן דבשתי מתנות יהיה מדם הבכור ויעבור אבל תוסיף וליכא למימר דיהיב לשם מים כיון שאח"כ יהיב במתנה א' לשם בכור ע"כ הנך שתי מתנות לא לשם מים יהיב וכשאח"כ יתן במתנה בידים ולא הוה שב ואל תעשה ויעבור אבל תגרע דשמא מדם העולה הוא כנ"ל ולא שייך הכא תרוצים דלעיל ד"ה מאי קמ"ל:

בא"**ד** ואין משנים זה להכשיר זה:

דף פא:

גמרא דאין עולין מבטלין זא"ז כו' כצ"ל:
שם מעיקרא דבבלול פליגי ומסקנא כו' כצ"ל:
רש"**י** ד"ה יכול אין לי כו' אותו המין והדר הוו כו' כצ"ל:
ד"**ה** ונימא מר כו' חיצונה כמותה כו' כצ"ל:
ד"**ה** והא אוקימנא כו' שיעור תחתונים ועוד וא"נ מוקמת כו' כצ"ל: פי' אף אם תימצי לאוקמי:
בא"**ד** דכיון דעולה לא מתכשר כו'. פי' והא דקתני אלו ואלו עלו לו דמשמע ידי עליונים וידי תחתונים אתאן לרבנן כדמשני לעיל:
תוס' ד"ה מנין כו' למאן דנפקא ליה נמי מולקח מדם הפר כו'. ונ"ל ליישב אליבא דהאי תנא דנ"ל מדכתיב אח"כ והזה עליו מן הדם באצבעו וגו' דהאי דם ג"כ מיותר דמה יש לו להזות אם לא דם כמו שפרש"י לתנא דדריש מדם דם ע"כ לרבויא אתיא אפילו מה דלא דמי לכל העולין שאין מבטלין זא"ז נ"ל:
בא"**ד** מנא ליה דנתערב בדם עולה כו' כצ"ל. לפ"ז יש להקשות מאי פריך מאי קמ"ל כו' דהא איצטרך לאשמעינן דאי מפר ושעיר ה"א ששוין לגמרי קמ"ל קודש הם ואי מקדש הם ה"א דוקא קדשים הנאכלים מ"ה איצטרך פר ושעיר וצ"ע:
ד"**ה** ואין תמורתו כו' אמאי הדר ביה כו'. פי' היה לו לומר דס"ל כהאי תנא דיליף מקדש הם דאין תמורתו קריבה:
ד"**ה** הא אוקמינא כו' לא שמע מינה מקום עולה כו' כצ"ל:
בא"**ד** וקשה דלרבנן כו'. דבריהם אינם מובנים לי דהא אפילו לרבנן דס"ל דיש דם עולה שנשאר למטה ועולה מתכשר נמי לא ש"מ מקום עולה מקום שירים דאפשר דס"ל דיהיב מתחלה למטה לקיר הזקוף לשם עולה ואח"כ יהיב ע"ג היסוד ממש באיצטבא לשם שירים של חטאת ומקום עולה לאו מקום שירים נ"ל:
ד"**ה** נתן בחוץ כו' דמזבח החיצון לדמים כו' כצ"ל:
בא"**ד** דמים החיצונים לשם מים וקצת קשה כו' כצ"ל. דבריהם אינם מובנים לי משני תשובות חדא הא לרבנן ל"ל רואין ומ"ה הניחו קושיא זו לעיל דף כ"ו ע"ב ד"ה ואי שלא במקומו כו' בתימה על רבנן דלית להו רואין עיי"ש וכבר הרגיש בזה בעל המחבר תוי"ט ואפשר לומר דלרבנן אע"ג דלית להו רואין מודים דאם יהיב בהדיא לשם מים מהני ולעיל מיירי דלא נמלך ויהיב למעלה ואח"כ בא לימלך אם יתן למטה ואי דיהיב בהדיא

דמים התחתונים למעלה לשם מים למה בא לימלך אם יתן למטה מהיכא תיתא לא כיון דנתן התחתונים למעלה לשם מים אלא ע"כ דלא יהיב לשם מים ובא לימלך אם יצא בזה מה שנתן למעלה דשלא במקומו כמקומו דמי או לא מ"ה הקשו לעיל שפיר לרבנן אמאי יחזור ויתן למטה דהא כמקומו דמי וכאן כתבו דמיירי שנתן בהדיא לשם מים אבל מי הכריחו לזה דלמא רישא לא מיירי דיהיב לשם מים ומתניתין דיעבד קתני דאם נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים ות"ק לית ליה בילה ולא מיבעיא קאמר לא מיבעיא אם יתן הכל בחוץ כשירה דמזבח החיצון לדמים הפנימיים כמקומו דמי אלא אפילו נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים דא"ל דדמים פנימיים נתן בחוץ ודמים חיצונים נתן בפנים אפ"ה כשר ודוק:

דף פב.

רש"י ד"ה אלא ה"ק כו' דלא תימא חטאת לא תיפסול כו'. פי' דבאמת אפי' אי לא הוי כתיב חטאת לא הוה ממעטינן חטאת מליפסול מהאי טעמא שכן מצינו משום דבחטאת עסקינן אלא רש"י רוצה לפרש טעמא דקרא דאתי לאשמעינן דחטאת כשאר קדשים משמע דמסתבר טפי ליפסל שאר קדשים מחטאת מ"ה כתב דלא תימא כו'. אבל לפ"ז המשל אינו דומה לנמשל דהתם חמין מסתבר טפי מצונן:

ד"ה מיכדי איתרבו כו' לקמן מהאי קרא כו' כצ"ל:

ד"ה ה"ג כל כו' נכנס לפנים כמצוותה ואמר קרא כו' כצ"ל:

ד"ה הפנימי כשר ונותן ממנו כו' כצ"ל:

ד"ה לא עשה כו' בחוץ את המשויר כו' הד"א:

ד"ה מדמה כו' ורבי יוסי כו' כצ"ל:

ד"ה ותהא מחשבה כו' דהא לדידיה נמי כו'. פי' ר"י דמכשיר בחיצון מכח ק"ו מה במקום שמחשבה פוסלת כו' איכא למיבעי מנ"ל דילמא עבדינן ק"ו איפכא שתהא מחשבת פנים פוסלת ולעולם דם שבפנים פוסל דם שבחוץ נ"ל ומ"ו הב"ז נכנס בדוחק:

תוס' ד"ה מכדי כו' תימא (דלא) [לוח תיקונים מהדורה משנית: דלמא] ר"ע סבר לה כמ"ד כולי. ותמיה נשגבה בעיני דאשתמיטא מתוספות סוגיא דלקמן דף צ"ג ע"א פלוגתא דר"ש ור"ע דר"ע ס"ל דאותה פרט לתרומה דאין טעון מריקה ושטיפה ור"ש לטעמיה דאמר קדשים קלים אין טעונים מריקה ושטיפה וכ"ש תרומה לפ"ז ע"כ ר"ע ס"ל דקדשים קלים טעונין מריקה ושטיפה דמדממעט תרומה מאותה ואי ס"ל דמקדש קדשים ממעטינן קדשים קלים דאין טעונין מריקה ושמיפה א"כ אותה ל"ל אע"כ דס"ל דקדשים קלים טעונים מריקה ושטיפה וכ"כ תוס' בהדיא דצ"ו ע"ב ד"ה מדאיצטרך כו'

אליבא דר"י דדייק מהכא ע"ש וצ"ע רב ליישב ויש ליישב בדוחק דמסיק התם דצ"ו ע"ב דלד"ה תרומה בעי שטיפה ומריקה רק לאביי אותה אתי למעוטי תרומה ממריקה ושטיפה כל הכלי אם בישל במקצת הכלי ובקדשים גזיה"כ היא דצריך מריקה ושטיפה כל הכלי אפילו אם בישל במקצת הכלי ולרבה ב"ע אותה אתי למעוטי תרומה משטיפה יתירתא דצריך לעשות בקדשים שטיפה יתירתא אחר הגעלה ולפ"ז כוונת התוספות להכי דילמא ר"ע סבר כמ"ד קדשים קלין אינן טעונין מריקה ושטיפה כל הכלי אם בישל במקצת קדשים קלים אבל מקום בישולו טעונים מריקה ושטיפה דהיינו מריקה בחמין ושטיפה בצונן שהיא שטיפה יתירתא כמו בקדשי קדשים ואותה אתי למעוטי תרומה משטיפה יתירתא אפילו מקום בישולו ור"ש סבר קדשים קלין נמי אינן טעונים שטיפה יתירתא אפילו מקום בישולו מ"ה ס"ל דאותה אתי ע"כ למעוטי היכא דהיתה לה שעת הכושר ונפסלה אין דמה טעון כיבוס כדאמרינן לקמן דף צ"ג ע"א:

ד"ה אין לי כו' ואי הוה גרסינן איפכא הוה ניחא כו' כצ"ל. פי' אי הוה גרסינן הכי אין לי אלא חטאת נקבה חטאת זכר מניין ת"ל כל חטאת אין לי אלא חטאת יחיד חטאת ציבור מנלן ת"ל וכל:

בא"ד תימא לר"י כו'. ול"נ דלא קשיא מידי לר"י כיון דילף מחטאת דאהרן דא"ל משה הן לא הובא וגו' דמשמע ששמע משה מפי הגבורה בחטאת החיצונות שלא יובא לפנים ולא מצינו שנצטוה דוקא על חטאת ציבור או על חטאת נקיבה אבל אי ילפינן מהאי קרא דוכל חטאת וגו' דבהך פרשה כתיב קרבנות יחידים וסתם חטאת יחיד נקבה כמו שפרש"י מ"ה פריך א"ל:

ד"ה ותהא מחשבה כו' תימה מה לחוץ כו'. ולענ"ד לאו קושיא היא דמהאי ק"ו איכא למילף פנים מבחוץ לכל החומרות שבחוץ:

דף פב:

גמרא אלא הכא כיון דאיפסל בהיכל לפני ולפנים מאי בעי כו' כצ"ל: איכא למידק דלמא איצטרך פנימה לפר העלם דבר של צבור ושעיר שמצותן בהיכל שלא יכנס דמן לפני ולפנים כדבעי רבא לקמן:

שם שלא מקומן כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה דמה כו' מדמה והן לא כו' הד"א.

ד"ה בשדה כו' היוצא ק"ו כו' הד"א:

ד"ה בא זה כו' ולפנים בא פנימה שהוא מיותר הד"א וכצ"ל:

ד"ה אינו אוכל בתרומה כו' כצ"ל:
ד"ה דתרי גופים כו' נכתב נרצע בהדיא כו' כצ"ל:
ד"ה משופש משובש כך שמעתי במנחות כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה ולא תהא מחשבה כו' תימא כיון דלא ידע כו'. דבריהם אינן מובנים לי דהא מביום השלישי דפ' קדושים ילפינן דאין מחשבת מקום פוסלת אלא א"כ משולש והשתא פריך דלמא ביום השלישי דפרשה קדושים אתי לחוץ לזמנו ולא לחוץ למקומו ולא תהא מחשבת חוץ למקומו פוסל מק"ו ומשני דחוץ לזמנו וחוץ למקומו ילפינן מקרא אריכא דפרשה צו ע"כ ביום הג' בפ' קדושים אתי למקום משולש ועיין לעיל דף כ"ט ע"א:
ד"ה דמה ולא בשרה לעיל כו' כצ"ל:
בא"ד וקצת קשה כו'. ונ"ל ליישב דס"ד דלכפר כתיב גבי דם דבר כפרה היא אבל מידי דלאו בר כפרה כגון בשר אתיא בק"ו מ"ה איצטרך מדמה למעוטי ובזה נתיישב קושיית התוס' לעיל ד"ה ולא תהא כו' דהקשו דלא תהא יציאת חוץ כו' מדאצטריך מדמה למעוטי בשרה דע"כ לכפר לאו דוקא אלא במידי דבר כפרה. ועוד נ"ל ליישב דמשכחת בבשר גם כן שהכניס לכפר שיאכלו הכהנים שם ובזה נתכפרו הבעלים דכתיב ואכלו אשר כופר בהם מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים:
ד"ה כיון שיצא כו' ולא דק כו'. ונ"ל ליישב אע"ג דמביא לקמן בקדש היתה עיקר ילפותא מפנימי דקראי יתירה אלא ע"כ דמשה שאל לו שמא יצאתה ולא היה פנימי ויפה עשיתם ששרפתם והשיב לו בקדש היתה ועכ"פ עיקר ילפותא דדם היוצא לחוץ פוסל מפנימי ועיין בפסחים דף פ"ב ע"א ברש"י ובתוס' שם:
בא"ד וצ"ע בפ' כ"צ כו' עיי"ש דלא עלתה אליבא דמסקנא התם דבשר היוצא גמרא גמירי וחטאת דאהרן מעשה שהיה כך היה:
בא"ד ועוד בפרק בהמה כו'. ודבריהם אינם מובנים לי אע"ג דאיכא תנא דדריש התם לענין עובר שהוציא אבר חוץ למחיצת הרחם קודם שחיטה שאותו אבר אסור הא כל מי שיש לו מחיצה ויצא נמי מהאי קרא נפקא וכ"כ רש"י שם בהדיא:
ד"ה לא נצרכה כו' באלכסון והילוך בצדדים כו' כצ"ל:
בא"ד הכא והא הבאה כתיב כו' כצ"ל:

דף פג.

רש"י ד"ה הכא חד מקום הוא אלא הפסק מזבח בינתים כו' כצ"ל:
ד"ה ה"ג בת"כ כו' כשכיפר הס"ד:

ד"ה רבי אלעזר כו' מוכל אדם כו' אע"פ שלא כיפר הס"ד וכצ"ל: ואח"כ ד"ה ור"ש יליף נאמר כאן לכפר בקודש ונאמר להלן ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא וגו' מה להלן כו' כצ"ל:

ד"ה דנין בהמה כו' פנימיות הס"ד ואח"כ ד"ה ה"ג הכניס שוגג כשר הא מזיד פסול בשכיפר כו' כצ"ל:

ד"ה ונשרפים כו' בפר כהן משיח כתב כו' כצ"ל:

הדרן עלך כל הזבחים

פרק תשיעי

רש"י ד"ה רבי יהושע כו' דם ונסכים ואין לך כו' הד"א:

בא"ד בכלי הס"ד:

ד"ה היא העולה כו' למוקד ועלה בהווייתן תהא ולא ירד היא משמע כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה אף כל כו' ונסכים כדמפרש כו' כצ"ל:

ד"ה ר' שמעון כו' כרבי יהושע ובנסכים הבאין כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה נשרפין כו'. ולא דק כו' ועיין לעיל בתוספות דף מ"ו ע"ב ד"ה נשרפין כו' וברש"י שם ויפה מדייק רש"י בפר העלם דבר כתב ואינו מן הצורך להאריך:

בא"ד בפר יום הכיפורים הס"ד כצ"ל:

ד"ה היא העולה כו' וקשה דבגמרא משמע כו'. ונ"ל ליישב דברי רש"י דבאמת היא מיעוטא היא ומזאת תורת העולה מרבינן תורה אחת לכל העולות שאם עלו לא ירדו דמשמע אף דם ונסכים דר"י סבר דהיא אתי למעוטי דוקא הראוי למוקדה ועלה בהווייתן תהא לאפוקי דם ונסכים שאינם ראוים לאישים אם עלו ירדו כנ"ל ונכון הוא:

דף פג:

גמרא ת"ל כבשים כו'. יש מקשים דצ"ע על רש"י בחומש דבפ' תצוה מביא דרשות דר"י הגלילי ולדידיה עולת העוף פסולה תרד ובפ' צו מביא דרשה דר"ע דתורת העולה ואליביה עולת עוף לא תרד עכ"ל ול"נ דהמעיין שם ברש"י בב' מקומות אלו יראה לעין ששניהם לדבר אחד נתכוונו ואינם סותרים זא"ז והכל אליבא דר"ע עיי"ש ואינו מן הצורך להאריך ומ"ו הב"ז הניח בצ"ע ג"כ:

רש"י ד"ה ואימורין כו' ואימוריהן עומדים למזבח כו' כצ"ל:

בא"ד כל חלב לה' לרבות אימורי כו' הד"א:

ד"ה בגופייהו דפיסולן מחמת דבר אחר הוא הס"ד כצ"ל פי' מחמת זריקת הדם:

ד"ה ההוא לאהדורי כו' לאו אפסולין קאי אלא אכשרים שפוקעים מן המוקדה אישריקלטיר בלע"ז וקאמר קרא שיחזור למוקדה כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה ה"ג קמצים כו' ירדו קמצים שקדשו כו' הד"א וכצ"ל.
ד"ה לתנאי דמתניתין כו' אבל מנחה תרד הס"ד והד"א:
תוס' ד"ה למעוטי קמצים כו' אפילו אליבא דר"ש כו'. פי' אפילו אליבא דר"ש דס"ל לקמן בנשפך דמו דלא ירד מודה בקמצים דגרע טפי שמחוסרי מעשה בגופייהו:
בא"ד דלכולהו תנאי מיבעי כו'. פי' לכולהו תנאי דבמתני' שאינו ראוי לכ"ע ור"ש נמי תני במתני':
בא"ד שהלבונה ניתרת כו'. פי' והוה כמו מחוסר מעשה בגופייהו:
בא"ד דמייתי דומה לדומה מ"מ משמע כו' כצ"ל. פירוש ומ"ה מייתי הכא מדעולא אפילו אליבא דרבנן דעולא ככ"ע:
בא"ד אף אנן נמי תנינא מר"ש משום דלר"ש מוכח שפיר כו' כצ"ל. פירוש השתא דאמרינן דעולא ככ"ע אפילו לר"י למה מייתי ראיה מר"ש מ"ה כתבו מר"ש מוכח טפי דנעשה לחמו של מזבח:
ד"ה ההוא לאהדורי כו' ומ"מ לתרווייהו צריכה מאשר תאכל כו' כצ"ל. פי' בין למאן דאית ליה ממילא ש"מ בין למאן דלית ליה וראיתי בדפוס חדש גירסא חדשה וטעות הוא וכאשר כתבתי נכון הוא:
בא"ד אבל נפלו לארץ כו'. ונ"ל דלפ"ז אפשר לומר דלכ"ע אמרינן ממילא ש"מ ותלתא קראי צריכה מאשר תאכל האש איצטרך למעט קטורת דמועשית לא הוה ממעטינן כדלעיל ואי הוה כתיב מאשר תאכל הוה מוקמינן אמסתבר אגידים ועצמות למעוטי ולא קטורת ואי הוה כתיב הנך תרתי הוה מוקמינן לה משפירשו מן המערכה ועודם ע"ג המזבח אבל נפלו לארץ כו' מ"ה איצטרך על מוקדה נ"ל:
ד"ה הוה אמינא כו' שראוי לעלות הס"ד וכצ"ל:

דף פד.

רש"י ד"ה מנחה הבאה כו' כלומר בגלל עצמה כו' כצ"ל:
ד"ה לדברי ר' יהודה כו' ודוגמתה מין בהמה כו' כצ"ל:
ד"ה מנחה הבאה כו' כרבא הס"ד ואח"כ ד"ה מתנדב אדם כו' כליל אלא הבא כו' כצ"ל ואח"כ ד"ה ונשמעינן כו' כצ"ל:
ד"ה נסכים הבאים כו' וליומא אוחרא כו' כצ"ל. וכן יש להגיה בפנים:
בא"ד ונפקא לן מהא כו'. עיין בתוס' דמנחות דמ"ד ע"ב:

ד"ה הלן בין דם בין אימורים כו' כצ"ל:
ד"ה כשם שעלו כו' אבל פסולין כו' כצ"ל:
ד"ה זאת היא כו' אתו שאפי' עלו ירדו דלא תימא כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה וחוץ למקומו כו' לא הועיל כלום כו' פי' דמ"ש תודה משאר קרבנות דירדו:
בא"ד לא מייתי הזריקה למעילה כו' כצ"ל: ועיין בתוספות דמנחות דף ע"ט ע"א דשם דבריהם מבוארים יותר:
בא"ד דבזריקה החסירה אין קפידא כצ"ל:
בא"ד מפליג בסמוך גבי אימורים כו'. לקמן דפ"ה ע"א ואפ"ה באימורים שהעלן לפני זריקה כ"ע מודו בעולה כמו שכתבו תוספות לעיל משום דעדיין איכא זריקת דמה:
בא"ד והוי כמו שחטן בדרום בק"ק כו'. אבל שלא במקומו בקדשי קדשים לא הוי כמו שוחטן בדרום כיון דאין קפידא בזריקה החסירה:
בא"ד חוץ לירושלים דאין כו' כצ"ל:
בא"ד אבל כאן מיירי דחישב כו' כצ"ל. פירוש דלא דמי חוץ למקומו דקדשים קלים לחוץ למקומו דקדשי קדשים דקדשים קלים מקומן בירושלים ע"כ אם חישב לאכול חוץ למקומן היינו חוץ לירושלים אבל קדשי קדשים דמקומן תוך הקלעים א"כ חוץ למקומן חוץ לקלעים ה"ה הקטרת אימורים אפילו קדשי קדשים מקומן תוך העזרה חוץ למקומן חוץ לעזרה. אבל לפ"ז יש לדקדק דקאמר לקמן חוץ למקומו הואיל ואיתקש לחוץ לזמנו ולא קאמר חוץ למקומו דראוי לקדשים קלים לאכילת שלמים ויש ליישב בדוחק:
ד"ה כל שפסולו כו' שחיטה ונתקדש בכלי כדפירשתי לעיל כו' כצ"ל:
ד"ה זאת היא העולה כו' לעולה ראשונה שבפרשת פנחס כדקאמר כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז כתב שבפנחס הוא ט"ס דלהדיא פרש"י בפסחים דהעולה ראשונה הוא מ"ש בפרשת צו עכ"ל. ותמיה לי על מ"ו שיצא דבר זה מפיו דבאמת רש"י כתב כן אבל תוספות אזל לשיטתו דבהדיא כתבו ביומא דף ל"ד וב"מ וב"ק דף קי"א ע"א דהעולה ראשונה הוא מ"ש בפרשת פנחס עי"ש:
בא"ד לרבות אידך פסולים דאם עלו לא ירדו כר"י כו' כצ"ל. אע"ג דר"י מייתי ליה שאר מסברא כדאמרינן לקמן מ"מ אליבא דמסקנא אזאת תורת העולה ריבה סמיך ובתוספות דנדה דף מ' ע"א כתבו כר"ש ע"ש:
בא"ד רצפה מקדשה כמזבח א"כ כולן יעלו והיכא משכחת לה פסול בכל הנהו וי"ל כו' כצ"ל. פירש לבד מהנהו ג' כיון דעלו ע"ג רצפה לא ירדו:
ד"ה פרט כו' רובע ונרבע לא צריכה כו'. פירוש כיון דלא משכח להו הכשירא במקום אחר ועיין בנדה שם דכתבו בע"א:

בא"ד וא"ת קדשי קדשים כו'. פירוש כיון דטעמא דאחרינא דמשכח להו הכשירא במקום אחר שחיטת דרום נמי אית ליה הכשירא לקדשים קלים:

בא"ד ואע"ג דקרא ללאו שמעינן נמי כו'. פי' אע"ג דאיצטריך קרא ללאו שלא ישחט בדרום ולא ישחט מ"מ להכניס דמה לפנים כדפירש"י לעיל ומנ"ל דאם עלתה תרד מ"ה כתבו דשמעינן נמי דאם עלתה תרד ונ"ל דמשום דבהאי קרא כתיב אשר יהיה בו מום כל דבר רע וגו' ודמי לבעלי מומין דס"ל במתניתין דאם עלתה תרד נ"ל:

ד"ה הניתנים למעלה כו' ורב יוסף אמר לא כו' כצ"ל:

בא"ד דהוה ליה למינקט כו'. פירוש בהא פליגי ר"י ור"ש ובניתנים למטה מודה ר"י דלא ירדו אלא ע"כ גם בהא פליגי ר"י וס"ל דירדו:

בא"ד דפליג ר"י כו'. פי' כיון דר"י מוקי דברי ר"ש בניתנים למעלה שנתן למטה אפילו בע"ה דהוה כמו שחיטת קדשי קדשים בדרום אפ"ה לא ירדו ובשחיטת קדשי קדשים בדרום אליבא דרבי יהודה כולי עלמא לא פליגי דירדו הוא הדין בעולת הפר שעשאה למטה דהיינו ניתנים למעלה שנתן למטה דר"ש פליג נמי אר"י וס"ל דירדו ולעיל אמרינן דלא פליג ר"י בניתנים למעלה שעשאה למטה ודוק:

בא"ד דמשום שחיטה לבדה שנעשה בהכשר לא כו' כצ"ל:

בא"ד לדרום גבי ק"ק כו' כצ"ל:

בא"ד ומיהו יש לדמות כו'. פי' כיון שהמיצוי היה למטה הוי כמו שחיטת דרום אבל בשחיטת צפון מודה ר"י משום הכשר שחיטה הוה פסולו בקודש:

דף פד:

רש"י ד"ה יוצא כו' וביוצא כו' יוצא דדם הס"ד ואח"כ ד"ה לעבודת הציבור כגון טמא הס"ד ואח"כ ד"ה חוץ לזמנו כו' כרת הס"ד וכצ"ל. ותיבות מדנשחט ותיבות דחזו יש למחוק וכ"מ בס"י:

ד"ה סמיך ליה וטעמו לאסמכתא כו' כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ומוציא אני כו'. פי' אף ע"ג דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו אי עביד מעשה אוסר אבל מוקצה ונעבד לא עביד מעשה ועיין לקמן דף קי"ד ע"א:

בא"ד ולפי מה שפרשתי ניחא כו'. פי' דרש"י לא גרס משום דכ"ש למ"ד במעי אמו הם קדושים דאיצטרך למעוטי מזאת אבל לפי' תוספות ניחא לאשמעינן רבותא טפי אף ע"ג דלא קדם הקדישה לפסוליה מ"מ הוי כלאחר הקדישה משום דקדיש אגב אמו:

בא"ד בהווייתן הם קדושים וגם משום הך כו' כצ"ל:

בא"ד אין קדושה חלה עליהן דקסבר בהווייתן הם קדושים ולא חלה כו' כצ"ל:

בא"ד ויש לומר במקדישן בבטן קדושת הפה כו' אף ע"ג דגבי טומטום ואנדרוגינס משמע התם אפילו קדושת הפה לא חלו עליהם וכ"כ תוספות התם בהדיא ואפשר לומר בשלמא התם כיון שהם בעלי מומין אין דעתו על ב"מ כמו שכתבו תוספות התם אבל הכא גבי כלאים דידע ואפ"ה אקדשיה דעתו עליו ה"ה גבי יוצא דופן דלאחר שיצא לאויר העולם לא חזי להקרבה אבל בבטן אמו חזו להקרבה חל קדושה עליו מבטן אמו ובתוס' דמסכת נדה כתבו סתמא ושמא י"ל דדוקא גבי טומטום ואנדרוגינס אין קדושה חלה עליהם עכ"ל מילתא בלא טעמא וכאשר כתבתי נכון הוא:

בא"ד דמשמע דלא פליג כו'. פירוש דהתם קחשיב חולין שנשחטו בעזרה ובשר בחלב בהדייהו דיקברו ור"ש אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו משמע דלא פליג אלא על חולין:

בא"ד שנשחטו בעזרה והלא קדשים כו' כצ"ל:

בא"ד וגם בבשר וחלב כו' כצ"ל:

בא"ד מודה דבקבורה דקדושה חלה עלויה משום דאי הוי בר קיימא כו' כצ"ל:

בא"ד הכשר בפנים כו' כצ"ל:

בא"ד ריבוי תורה כו' כצ"ל:

בא"ד שנפסל בשקיעת החמה דאם עלו לא ירדו מאימורין כו':

בא"ד לן בדם שתי לילות כו' כצ"ל:

בא"ד לא כייל להו דלמא כו' כצ"ל:

בא"ד לפי שכל א' כשר בחבירו כו'. פי' ניתנים למטה שעשה למעלה לא ירדו משום דכשר בניתנים למעלה וניתנים למעלה שעשה למטה לא ירדו דכשר בניתנים למטה ה"ה הניתנים בחוץ שנתנו בפנים לא ירדו דכשר בקרבן פנים וה"ה איפכא והא דלא מפרש הכא באלו משום דמילתא דפשיטא היא:

בא"ד וכן לילה מאברים כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דלעיל פירשתי דההיא כו' כצ"ל:

בא"ד פסול דאימורים מבמה לר"י כו' כצ"ל:

בא"ד לא יעמוד המיעוטים בעוף כו'. פי' זאת היא העולה דג' מעוטים הם לר"י:

בא"ד דאין חילוק בין חד פסולא כו'. פירוש לעיל דאמרינן וכמו לן בדם שנפסל בשקיעת החמה דלא ירד ה"ה לן בע"ה דלא ירד:

בא"ד והא דנקט הכא מבמה ניחא ליה כו' כצ"ל. פי' ולא נקט יוצא שכשר בבשר שלמים חוץ לקלעים משום דניחא ליה כו':

דף פה.

גמרא לא הא שחוטין מהן כו' כצ"ל:
שם ואליבא דר"ע כו'. הרב ברטנורה כתב בפי' המשניות וכולן שעלו חיין כו' ר"ע קאמר לה כו' עכ"ל. ותמיה לי עליו דסמך אסוגיא דהכא אליבא דר"ע ובאמת דמכאן אין ראיה דלא קאמר הכא אליבא דר"ע אלא בדרך זיל הכי קמדחי ליה דלא תאמר אף אנן נמי תנינא דיש לומר ר"ע קאמר ליה ולא תסייע לר"ז אבל לפי האמת דקיי"ל כר"ז כמ"ש התוספות לעיל דף פ"ג ע"ב למעוטי קמצים כו' האי וכולן אכשרים קאי ולמעוטי שחוטים לפני זריקת דמים ולא ר"ע קאמר לה:
שם שנזרק הדם והורצה בשר כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ומשני לא כו' כולן לא ירדו כצ"ל:
ד"ה ונתח אותה כו' שורפה בעורה כו' כצ"ל:
ד"ה הב"ע לעולם כו' הלכך יפשוט וינתח כו' וניתוח היא ואפילו כו' הד"א וכצ"ל:
תוס' ד"ה לא תהא כו' לימא אנא דאמרי כר"ש כו'. פי' ור"ש ס"ל בשוחט עוף בפנים ומעלה בחוץ דפטור:
בא"ד דהכי קאמר אפילו לר"י כו'. ותמיה נשגבה בעיני דלקמן דף ק"ח ע"א ד"ה שחיטת לילה כו' כתבו תוספות בהדיא דע"כ ס"ל לר"י דאמר אם עלתה תרד שחט בלילה בפנים והעלה בחוץ פטור עיי"ש וצ"ע ליישב נ"ל:
בא"ד למה לי טעמא דלא תהא כו' ולענ"ד לאו הוכחה היא כ"כ דאי לאו האי טעמא דלא תהא כו' ס"ד דפטור משום דלא היתה לה שעת הכושר דבשחיטה נפסלה וכפרש"י שם בהדיא בד"ה שחיטת לילה כו' עיי"ש נ"ל:
ד"ה והא קמ"ל כו' אלא אי אמרת רישא כו' כצ"ל:

דף פה:

רש"י ד"ה הואיל וכשרים כו' ומיהו מחוסר אבר לא משום הקריבהו כו'. וכ"כ רש"י לעיל דף ל"ה וכ"כ רש"י בחולין דף כ"ב ע"א והקשו תוס' שם למה דחק רש"י לפרש משום הקריבהו וגו' הא בהדיא דריש בפ"ק דקידושין מדכתיב מן העוף ולא כל העוף ע"כ. ונ"ל ליישב פרש"י כיון דר"מ ס"ל הך דרשה משחתם בהם מום בם כל שהמום פוסל דבר ערוה וע"א פוסל וכל שאין המום פוסל אין דבר ערוה וע"א פוסל כדמוכח בפ' בתרא דבכורות דף נ"ז ואפ"ה ס"ל דנרבע פוסל בעופות כדמוכח בסוגיא דהכא וכ"כ תוס' בחולין שם קשה מנ"ל לר"ע הא אין מום פוסל בעופות אלא ע"כ ס"ל לרש"י דר"ע

יליף מדכתיב מן העוף ולא כל העוף פרט לנרבע ומ"ה דחק רש"י לפרש אליבא דכ"ע דמחוסר אבר לא משום הקריבהו וגו' כנ"ל ברור ועיין בתוס' דחולין אף ע"ג דשם כתבו בע"א אבל רש"י אפשר כיון לדרך זה כאשר כתבתי ור"ע ס"ל התם דמן התורים ומן בני היונה אתי פרט לתחילת הציהוב עיי"ש:

בד"ה אריש כו' וירדו דקתני כו' יעלו הס"ד והד"א:

ד"ה הצמר כו' ישנו בהקטרה ת"ל כו' ויש כזה הד"א:

תוס' ד"ה והוא שקדם כו' בבכורות די"ו ע"א כצ"ל ובדפוס חדש גורס דף י"ד וטעות הוא:

בא"ד בכלל קתני הרי הן כחולין לכל דבריהם והיכא כו' כצ"ל:

דף פו.

גמרא יכול יחלוץ גידים ועצמות כו'. יש מקשים אליבא דר' דסבר והקטיר הכל המזבחה אתי לרבויי מחוברים אפילו דאיסורא היינו ג"ה למחוברים דהיתירא לא איצטרך קרא כדאמרינן בחולין דף צ' ע"א כ"ש השתא מנ"ל דפרשו אפילו דהיתירא ירדו דלמא ועשית עולותיך לא אתי אלא לג"ה דאיסורא דאם פירשו דירדו אבל להיתירא אפילו פרשו לא ירדו ע"כ. ושיבוש הוא כיון דועשית עולותיך וגו' ממעט נמי עצמות דירדו משום דכתיב דוקא בשר ודם ובעצמות לא מצינו דאיסורא ע"כ ממעט נמי גידים אפילו דהיתירא נ"ל:

שם פרשו אפילו הן בראש המזבח ירדו אמר רבי זירא לא שנו אלא שפרשו כלפי מטה אבל כלפי מעלה אפילו פרשו קרובי הוא דאקריבו לעיכול פרשו לא יעלו אמר רבה לא שנא כו' כצ"ל. וכ"מ בס"י בכ"י ורבה קאי אמתניתין. פי' הא דקתני לא יעלו דמשמע דאיתנהו בכלל קדשים אלא שפירשו לאחר זריקת כו' והנה מ"ו הב"ז כתב ג"כ גירסא זו בשם מ"ו הגאון מוהר"ר העשיל זצ"ל. רק שגורס פירשו אפילו הן בראש המזבח ירדו אמר רבה ל"ש כו' ורבה קאי אברייתא אבל בכ"מ בפ"ב דמעילה משמע נמי דרבה קאי על מתני' ע"ש:

שם (איתא) [צאן קדשים: אימא] ושל עולה פרשו לפני זריקה מועלין בהם עד שעת זריקה לאחר זריקה מועלין בהם לעולם ופליגי דרבי אליעזר כו' כן צריך להיות. פירוש פרשו לפני זריקה מועלין בהם עד שעת זריקה אבל לאחר שזרק אתיא זריקה ושריתנהו להדיוט אבל אם פרשו לאחר זריקה מועלין בהם לעולם כרבה. ומ"ו הב"ז גורס גירסא שלפנינו אלא מדברי הרמב"ם בפרק שני דמעילה משמע כגירסא זו. וראיתי בדפוס חדש שגורס ברישא דר"א עצמות קדשים לפני זריקה מועלין בהם עד שעת זריקה והמעיין שם בפ"ב דמעילה יראה דלא היה הגירסא כך:

רש"י ד"ה למיעבד קתא כו' דלהכי קיימא קשריא כו' כצ"ל:
ד"ה לו יהיה יתרא כו' לו יהיה ל"ל הס"ד וכצ"ל:
ד"ה פרשו לפני כו' ובאיסורייהו כו' כצ"ל:
ד"ה וכולן כו' הנך פסולים כו' בין העצמות כו' האש ופקעו כו' הד"א כצ"ל:
ד"ה אי אית בהו ממש שלא נשרפו כו' כצ"ל ובד"ח גורס בע"א:
תוס' ד"ה מאן שמעת כו' דמדקתני לא יעלו כו' כצ"ל: פי' והא דקתני רבי היא קאי אברייתא דקתני פרשו אפילו הן בראש המזבח ירדו אבל מתניתין אתיא כרבנן:
בא"ד היינו פרשו ועודם ע"ג המזבח כו'. ואפשר לומר דדייק מדכתיב והקטיר הכהן את הכל המזבחה דמשמע דוקא שעודם ע"ג המזבח ולפ"ז אינה מן הצורך מה שכתבו תוספות הא דלא מוקי ועשית עולותיך בירדו למטה משום רבותא אלא דלא צריכא דמוהקטיר גופא משמע דוקא בעודם ע"ג המזבח נ"ל:
ד"ה עיכולי עולה כו' והא דאיצטרך תרי קראי כו'. עיין מה שכתבתי לעיל דף פ"ג ע"ב בד"ה ההוא כו':
ד"ה ל"ש אלא שפירשו כו' ואברייתא קאי כו'. ויש להקשות לפ"ז דר"ז קאי על רבי ומחלק בין פרשו כלפי מטה לפרשו כלפי מעלה מנ"ל לרבי דוהקטיר אתי לרבות מחוברים אפילו דאיסורא דלמא גידים דאיסורא חולצן לתפוח כדאמרינן התם בחולין דבעינן מן המותר לך ולמחוברים דהיתירא לא איצטרך קרא מידי דהוה אראשה של עולה והקטיר אתי פרשו כלפי מעלה ועשיתם אתי פרשו כלפי מטה דירדו ויש ליישב:
בא"ד ועוד דבתר הכי שקיל וטרי כו'. פי' דלגירסא זו דגרסי פרשו לא יעלו אמר ר"ז כו' וקאי אמתני' ואח"כ גרסי פרשו אפי' כו'. אמר רבה לא שנו כו' וקאי אברייתא ומ"ט אפסקיה מ"ה גרסי בראש המזבח ירדו אמר ר"ז כו' וקאי אברייתא ואח"כ גרסינן פרשו לא יעלו אמר רבה וקאי אמתניתין כאשר כתבתי בפנים. נ"ל:
ד"ה אתיא זריקה כו' אפקיה ממשמעותי' לאוקמה כו' כצ"ל:
בא"ד לא מצי לאוקמה ובשלמים אין חילוק דאם זריקה מתרת בפירש מחיים ה"ה במחובר נמי כו' כצ"ל. פי' דרבינו לא מצי לאוקמא התם בפירש לאחר זריקה משום דבעולה הזריקה מתרת ובשלמים אין חילוק:
ד"ה מה אשם כו' עצמותיו מותרין ונפיק מלו יהיה דבאשם ופירש דמקל וחומר כו' כצ"ל:
בא"ד ושמא הוה מוקמינן כו'. ועיין לקמן דף צ"ח ע"ב דמתרצו בע"א:
ד"ה ופליגי דר"ג כו' וא"ת לרבנן כו'. פי' השתא לגירסא זו דלא מצינו מעילה לאחר זריקה אפילו פירשו קודם זריקה קשה אליבא דר"א לרבנן הא סברי דפירשו יעלו משמע

אפי' לאחר זריקה ומשני וי"ל דהיינו כולו פירש ע"כ דרבנן דאמרי פירשו יעלו היינו אם פירשו קודם זריקה:

בא"ד וכגון שפרשו למטה דהא כו'. פי' דר"א איירי שפרשו למטה לאחר זריקה ומ"ה אין מועלים ורבנן איירי בעודם ע"ג המזבח:

בא"ד וא"ת דבמסכת תרומות כו'. פי' דבמאי עסקינן התם אי לפני זריקה כולהו אסורים אי לאחר זריקה לרבה כולהו שרי ולר"א של עולה אסורים ושל שאר קדשים כולם מותרים ומשני דפירוש רבינו דהתם מיירי בעצמות כו' ועיין בר"ש דמסכת תרומות:

דף פו:

רש"י ד"ה תן בקר כו' השאר בקר אחר כו' הד"א:

תוס' ד"ה וחציו להרמה כו' ומקשה מינה לרב כו'. פירוש דרב ס"ל דאם נהנה מאפר התפוח לאחר ת"ה דאין מועלין בו דנעשה מצותו:

בא"ד מקשה לרב דאיירי לאחר תרומת הדשן וכו' היכא כו' כצ"ל:

בא"ד בכל ענין קתני דקתני וכן כו' כצ"ל:

בא"ד דדומיא דפסולין שפקעו קתני כו' כצ"ל:

בא"ד דעיכול חשיבא כו' כצ"ל:

בא"ד לשון מוקדה דהא כבר מתוקדא וקיימא ומ"מ כו' כצ"ל:

בא"ד מצוותה הילכך ע"י המזבח כו' כצ"ל:

בא"ד מ"מ יש ליישב כו' כצ"ל:

בא"ד מהם ת"ה דהא דשן כתיב והיינו דאמר כו' כצ"ל:

בא"ד דמחצות ואילך חשיבי כו' כצ"ל:

בא"ד למרק מצוותם שיהיו הם עצמן ראויין כו' כצ"ל:

בא"ד במסכת תמיד פרק ראוהו כו' וכצ"ל:

בא"ד שלא היה מסלקים אלא איברים שלא כו' כצ"ל:

בא"ד חשיבי עיכול ולא בכלל כו' כצ"ל. פירוש דוקא איברים שלא נתעכלו היו מסלקים לצדדים כדי שלא יפסלו בלינה ולהקטירן למחר אבל גחלים שלא נתעכלו לא היה מסלקים לצדדים אלא ע"ג תפוח אלמא אחר חצות חשיבא עיכול ואין ראויין להקטרה כמו שפרש"י:

ד"ה אלא כו' קראי כרב חציו כו' כצ"ל:

בא"ד והאי דקאמר דמקדמינן קודם כו' כצ"ל:

בא"ד בהקטרה היכא מוקמינן כו' כצ"ל:

בא"ד שאין צריך להקטיר מן ההשכמה ואילך כו' כצ"ל:

דף פז.

רש"י ד"ה וכן תני כו' יוסף הס"ד:
ד"ה לשולחן מדמינן לה מזבח כו' כצ"ל:
ד"ה א"ל תניתוה כו' פדיון הס"ד:
תוס' ד"ה ורב חסדא כו' לקרבנות היום שלפנינו הס"ד וכצ"ל. פי' וזהו מקרבנות של יום אחר:
ד"ה לשולחן כו' וטעמא דכלי שרת אין מקדשין שלא בזמנו מדלא משני התם כו' כצ"ל:
בא"ד טפי ולא יפסל בלינה וזה כו' כצ"ל:
בא"ד והתם פריך כיון כו' כצ"ל:
בא"ד כיון דלילה אין מחוסר זמן נפסל בלינה כו'. פי' תפסול משום סידור לילה ולשחרית נפסל בלינה וכפרש"י ביומא דף כ"ט ע"ב ומ"ה משני כמו שסדרו קוף ולא נפסל משום סידור לילה:
בא"ד דנעשה לחמו של שלחן מ"מ כו' כצ"ל:
ד"ה כבש כו' מקדשת כמזבח כו'. ועיין לעיל דף י"ד ע"א ד"ה הג"ה כו' דמתרצו בע"א:
בא"ד מקדשת כמזבח היינו כו' כצ"ל:
ד"ה כלי שרת כו' ועוד יצא דמה אמאי תרד לר"י דכיון דכ"ש כו' כצ"ל והשאר יש למחוק. דלן דמה ונטמא לר"י נמי קשה ועיין בתוספות דמנחות דף ז' ע"א ד"ה אין מקדשים כו' נמי לית להך גירסא:
בא"ד ושייך לע"ב מיקרב לא קרבו בעירן לכלי חול כו' כצ"ל:
בא"ד לענין פדיון קבעי כו' כצ"ל:
בא"ד לפרש"י שהשיב ר"י כו' כצ"ל:
בא"ד כך כלי מקדש מה שנגע כו' כצ"ל:
בא"ד אלא א"כ העלהו כו'. פי' בדיעבד אבל לכתחלה לא יעלו אפילו נגע בכלי:
בא"ד והא דקאמר וזרקו פסולין פי' דמתניתין כך הוא כו' כצ"ל. פי' דלאו מלשון פסולין דייק רק דמסיים לשון המשנה:
בא"ד א"נ זרקו ש"מ דריש לקיש דדחי כו' כצ"ל. פירוש ור"י נמי לא דקדק מפסולין רק דמפרש המשנה כך:
בא"ד ריש לקיש מר"י כלי שרת מהו שיקדשו פסולין כו' ואמר ליה אין מקדשין ומשני לא שקיבלו פסולין כו' כצ"ל. פי' השתא לפר"ת דמיפשט ר"י לר"ל ממתני' דוקא זרקו

בדיעבד אבל לכתחלה לא יזרוק אתי שפיר דא"ל ר"י התם לר"ל אין מקדשים ליקרב לכתחלה ומשני ליה ר"ל לר"י דממתני' ליכא למיפשט לא שקבלו פסולים כו' ודוק:

בא"ד בין קולא כן מוכח לשון ר"ת וכל מה שפירשתי כו' כצ"ל. פי' הני מתני' דהכא נתערב בדם הפסול כו' והני מתני' דמנחות שמביא לעיל:

בא"ד בעירן בכלי חול כו' כצ"ל:

בא"ד אבל אם עלה בכלי ירד כו'. פירש לפ"ז אפילו אי אמרינן אויר מזבח כמזבח דמי נמי קשה היכי מזה:

דף פז:

גמרא אי נמי שזרקו פסולין כו'. פי' הא דקתני במתני' וזרקו כמו או זרקו פסולים וקבלו כשירים:

רש"י ד"ה שקיבלו פסולין כו' דאיפסול בשר כצ"ל:

בא"ד דקדשיה כלי שרת כו' כצ"ל:

ד"ה או אין כו' אחרינא תיפשוט כו' הד"א:

ד"ה אלמא לא כו' לאחר שנפסל ולהעלותו כו' כצ"ל:

בא"ד בלינה השתא כו' הד"א:

תוס' ד"ה אויר כו' לרבינו חיים שהרי כו'. והנה יש מקשים הא תוס' כתבו לעיל דף ס"ב ע"ב ד"ה אויר כו' דקרקע לאו דוקא שהיה פורח אמה על יסוד ואמה על סובב גם מסוגיא דהתם דפריך הכבש והמזבח ס"ב הני ס"ד הוו ומשני נמצא פורח אמה על יסוד ואמה על סובב מוכח נמי דלא כר"ח ונ"ל ליישב דר"ח ס"ל דרב פפא דקאמר התם אויר קרקע מפסיקו דוקא קרקע קאמר וס"ל כרב דפליג על לוי לעיל דף נ"ד ע"א וס"ל דלכל הדרום לא הוה לה יסוד בבנין ומפרש נמצא פורח אמה על יסוד כו' היינו כנגד יסוד ועל אמה סובב ומיהו שתי אמות נבלעות בתוך ל"ב אמות של מזבח כדפרש"י שם ולפ"ז היה אויר קרקע ממש מפסיקו אותו אמה של יסוד היה קרקע לרב ומה שכתבו תוספת לעיל דף ס"ב ע"ב בד"ה שיתין כו' דלרב לא היה פורח אלא אמה על הסובב משום דמזבח לא הי' מצפון לדרום אלא ל"א אפשר דר"ח ס"ל כיון דאותה אמה היה ראוי ליסוד נחשבה למזבח והוי המזבח ל"ב אפי' מצפון לדרום כנ"ל ונכון הוא:

דף פח.

גמרא שנא' שניהם מלאים כו' כצ"ל:

שם ומנחת בהמה כו' במנחות ד"ה (על כרחך) [צאן קדשים: ע"ב] פי' רש"י מנחת בהמה היינו מנחת נסכים:

שם אמר רב ואיתימא רבי אליעזר לא קדש ליקרב כו'. כתב מ"ו הב"ז מכאן יצא להרמב"ם ז"ל מה שכתב בפ"ה מהל' איסורי מזבח אין מביאין מנחות ונסכים כו' ואם הביא לא נתקדשו להיות ראוים לקרבן אבל נתקדשו ליפסל וכתב הכ"מ שיצא להרמב"ם דין זה ממשנה דמנחות דף ס"ח ע"ש ואשתמיטא מיניה סוגיא זו (וע"כ אני) [צאן קדשים: ע"כ ואני] אומר כיון דהרמב"ם פוסק כאיכא דמתני ולא כדעה הראשונה דרב קאי על מתני' על כלי הלח מ"ה כתב דיצא להרמב"ם דין ממתני' דמנחות נ"ל:

רש"י ד"ה ופרכינן כו' ועוד וכי דרך כו' כצ"ל:

ד"ה אמר רב אשי כו' דהיכי דגברא בראש המזבח קאי ונקיט להו כה"ג לא כו' כצ"ל:

ד"ה מדות היבש כו' דכלים שנותנים בהם מנחות כלי כו' כצ"ל:

ד"ה אלא מדות כו' ליבש למדה למדוד כו' כצ"ל:

ד"ה לחה היא כו' יבש הס"ד:

ד"ה כיבש דמיא כו' גמור הס"ד:

ד"ה ואין מקדשים כו' במנחות הס"ד:

ד"ה בירוצי מדות כו' במנחות פ' שתי מדות הס"ד וכצ"ל:

ד"ה אלא שלימים שיהא עשרונים כו' כצ"ל:

ד"ה אבל מקדשים כו' הוכשר ליפסל כו' כצ"ל:

ד"ה ליפסל כו' דלא נפקי לחולין כו' כצ"ל:

בא"ד אלא אמנחות כו' כצ"ל:

ד"ה הא במים מכבסין בתמיה כיון כו' הד"א:

תוס' דם חטאת העוף כו' דאם עלו לא ירדו ויזרוק הדם כו' כצ"ל:

בא"ד ממליקת חטאת העוף דאין מטמא כו'. פי' אפילו מליקה פסולה מטהרתן מידי נבלה כדאמרינן לעיל במתני' דף ס"ו ע"ב:

בא"ד דלענין אם זרק את הדם כו'. פי' הא דקיימא לן בכל הפסולין אם עלו לא ירדו:

ד"ה מדות היבש כו' שום כלי במקדש ליבש אלא כו' כצ"ל:

ד"ה אלא בפנים כו' ומפרש ר"ח דמבפנים לכלי קאמר ואתי למעוטי כו'. פי' ומ"ה פריך מ"ב דע"כ נמי ממעט חקק מושבו מבחוץ ומשני בירוצי מדות א"כ למאן דתני מתוכן ממעט נמי אפילו בירוצי מדות ומכ"ש חקק מושבו מבחוץ ולמאן דתני בפנים לא ממעט אלא חקק מושבו בחוץ אבל בירוצי מדות לא ממעט נ"ל ובזה נתיישב קשיא מה שיש מקשין:

ד"ה מן המדומע כו' ויעשה אותה תרומה הס"ד וכצ"ל:

דף פח:

רש"י ד"ה וכמין קונאות כו' שעושים בסוף בית יד כו' כצ"ל:
ד"ה עינבלים כו' אצל הרימון והוא פעמון כו' כצ"ל:
בא"ד ביניהם פעמון א' בין שני רימונים הס"ד והד"א וכצ"ל:
ד"ה מראות נגעים כו' ולפנים של נתקי הראש וזקן ושל נגעי בתים ובגדים הס"ד וכצ"ל:
ד"ה ויטבלו כו' רמז הוא לעתיד שיכפר כו' כצ"ל:
ד"ה מכנסי בד וגו' לכסות בשר ערוה לחפות כו' כצ"ל:
ד"ה בר קטלא הוא כו' דכתיב ולארץ לא יכופר כו' כצ"ל:
ד"ה ומשני במזיד כו' והוא נגעים כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה מכפרים כו' דגבי שמעון ב"ש פריך ליה כו' ושמעון ב"ש היה בזמן שב"ה קיים:
בא"ד כגון עריות וע"ג שמכפרים עליהם כו'. איכא למידק דפריך התם והאי בר נחש הוא כו' ומשני ההוא חטא אחריתי הוה ביה ואמר מר מי שנתחייב ב' מיתות נידון בחמורה וע"כ האי חטא אחריתי הוא ג"ע דבשריפה כדאמרינן באלו הן הנשרפין שם א"כ הדרא קושיא לדוכתא למה הכישו נחש הא מכנסים מכפרים ואפשר לומר כיון דאגב שנתחייב בשפיכת דמים נתגלגל עליו הכל ותדע שהרי כבר נתחיב בחטא אחריתא קודם שנתחייב בשפיכת דמים ולא הכישו נחש עד שעבר על שפיכת דמים דעד עתה המכנסים היו מכפרים עליו ולאחר שעבר על ש"ד נתגלגל עליו החטא של ג"ע נמי:
בא"ד ומכתונת שמכפר על שפיכת דמים לא פריך כו'. ותמיה לי דהכא רצו להוכיח מדלא פריך התם משפיכת דמים דלא מכפר על ההורג אלא אישראל ושם כתבו תוספת דבאמת פריך נמי משפיכת דמים ומג"ע ושנויא דמשני התם הא דאהני מעשיו הא דלא אהני מעשיו קאי נמי אש"ד וג"ע עיי"ש. גם על מ"ו הב"ז תמיה לי שכתב ולא ידעתי למה לא פריך התם מג"ע דמכנסים מכפרים ורש"י תירץ שם דגם בג"ע מכפרים על הצבור ולא עלויה דידיה ובתוספת משמע כאן דס"ל דמכנסים מכפרים גם עלויה דידיה וליכא גבי' דין ארבע מיתות וצ"ע עכ"ל ואשתמיטתא מיניה מה שכתבו תוס' התם דבאמת פריך מש"ד ומגלוי עריות נמי עי"ש נ"ל:
הדרן עלך המזבח מקדש

דף פט.

פרק עשירי

רש"י ד"ה כאלה תעשו כו' אלה כתיב כאלה כו' כצ"ל:
בא"ד כאלה של מעלה שהתדיר קודם כו' כצ"ל:
ד"ה אלה ליום כו' ידענא כמה להכי כו' הד"א:
ד"ה ועל היסוד כו' שנאמר בו יסוד הס"ד וכצ"ל. פי' אע"ג דצריך ג"כ יסוד כדילפינן לעיל דף נ"ב אלא שלא נאמר בו בפירוש יסוד:
ד"ה מתן ד' כו' ארבע ובכור הד"א:
ד"ה מפני שהוא מין כו' כצ"ל:
בא"ד ויש בו ק"ק לחלק גבוה שני דברים יותר רמז כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י ובדפוס חדש נדפס נ"א:
תוס' ד"ה כל התדיר קודם לתמיד של שחר שנאמר כו' כצ"ל:
בא"ד למוספין וצריכא דמוספין כו' כצ"ל:
בא"ד אי דאית ליה ולקדם כו' כצ"ל:
בא"ד דאדרבא דדריש מדכתב כו' כצ"ל:
בא"ד תמידין ומוספין אלא כדי כו' כצ"ל. פי' תמידים דלמחרת ומוספים דהאידנא ואפ"ה תמיד קודם:
בא"ד בעשיות דדם איירי כו' כצ"ל:
בא"ד דמייתי בפרק התכלת האי קרא דהעולה למימר כו' כצ"ל:
בא"ד אי נמי משום דס"ד דהמקשה שהוא מעכב הילכך פריך מברייתא דלשון שלא יהא דבר קודם משמע טפי עיכובא מלישנא דמתני' והשתא ניחא כו' כצ"ל. ועיין בתוספות דיומא דף ל"ד ע"א ד"ה העולה כו'. ודבריהם אינם מובנים לי כיון דס"ד דמקשה שהוא מעכב וכ"כ תוס' בהדיא ביומא דף ל"ד ע"א לפ"ז למה דחקו תוספות דמ"ה מייתי מברייתא משום דלישנא משמע טפי עיכובא דילמא מ"ה פריך דוקא מדרבא דיליף מהעולה דתמיד קודם ע"כ היה חד למצוה ומלבד לעיכובא ואביי דמשני התם הא דקאמר שלא יהא דבר קודם למצוה נמי קשה הא תרי קראי כתיבי וצ"ע:
בא"ד בעבודת דם נמי איירי כו' כצ"ל:
בא"ד לא אתי דבכל יום איתנהו כתמיד כו'. איכא למידק לפ"ז הא דתני התם חביתין לנסכים שום מנחה ת"ל הא חביתין בכל יום כתמיד רק דהעולה ממעט שיהא התמיד קודם כבר מתרצו תוספות התם ד"ה חביתין כו' עיי"ש:
בא"ד מיהו אין מרויח כו'. פי' דאכתי קושיא מפרק התכלת במקומה עומדת כדלעיל:
בא"ד כדדרשינן התם ביום לאחר כו' כצ"ל:
בא"ד אבל עדיין קשה כו'. ועיי"ש ביומא דמתרצו קושיא זו:

ד"ה מנא לן כו' מאחר שאין הטעם מפורש כו' כצ"ל:

דף פט:

גמרא הוא הדין דבאימורין כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה יכול כו' מעשיה כדכתב כו' עולה הס"ד והד"א:
ד"ה דכי עולה דמי ואפ"ה קודם לעולה משום דשם חטאת עלה וה"ה כו' כצ"ל:
ד"ה אימורי חטאת כו' באישים אבל כו' הד"א:
ד"ה לאימורי חטאת לא קדמי כו'. יש מקשים היכא ס"ד דכל מעשיה יהא קודם לעולה א"כ היאך אקיים שני מקראות ופר שני בן בקר תקח לחטאת ויש ליישב דהוי מוקמינן ופר שני וגו' לג' מתנות שבחטאת כיון דכבר שלמה כפרה במתנה קמייתא נ"ל:
ד"ה דמים אחרים כו' כצ"ל:
ד"ה אלא להכי כו' אימורין לאשמעינן דכי הדדי כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה דם חטאת כו' לא סגי כטעמא כו'. פי' כיון דבכל מתנה בפני עצמה ליכא חשיבות אלא דאתי מכח ד' מתנות לפ"ז בדם עולה איכא נמי חשיבות דאתי מכח כליל מ"ה קאמר טעמא דדם חטאת דמרצה אפילו מתנה קמייתא לאפוקי דם עולה דאתי מכח כליל נ"ל:
ד"ה דם עולה כו' לא דמיא לבעיין דלעיל כו'. אין לדקדק ל"ל לתרתי בעיין ותבעי ליה חדא דאשמעינן מיניה תרתי דם עולה ואימורי חטאת דאי פשטי' כח כליל עדיף מכח מכפר שמעינן מיניה ה"ה דכליל גופא עדיף ממכפר ואי פשטי' ליה איפכא ש"מ איפכא. ויש ליישב דמ"ה בעי בתרתי דלא תקשה דיוקא דרישא אסיפא אהדדי כדקתני אבל השתא אפשר לפרש דרישא דוקא תני דם חטאת קודם לדם עולה אבל לא לאיברי עולה ובסיפא אתי לאשמעינן דוקא איברי עולה קודם לאימורי חטאת אבל לא דם עולה דאע"ג דכליל עדיף ממכפר אבל כח כליל לא עדיף מכח מכפר נ"ל:
ד"ה דם עולה ודם אשם כו' דאשם מכפר כחטאת כו'. פי' והיינו איבעיא דלעיל בדם חטאת ואיברי עולה:
בא"ד אי נמי פשיטא ליה כו'. פי' דלסברא ראשונה דאשם מכפר כחטאת לפ"ז מאי מיבעיא ליה בדם עולה ודם אשם איזה מהן קודם תיפשוט מדם חטאת דקודם דהא אשם נמי מכפר כחטאת מ"ה כתבו דדם חטאת חשיב דהוי אד' קרנות נ"ל:
ד"ה לימא מסייע כו' תימא דלא מייתי סייעתא כו'. ועיין לעיל בתוספות דף כ"ו ע"א דמתרצו קושיא זו וגם עוד קושיא על ר"פ:

ד"ה והא דקא מיפלגי כו'. להודיעך כח דהיתירא אע"ג דמזה ההיתר בא איסור דמועלין בהן וחייבין עליהן משום פגול ונותר וטמא מ"מ ס"ל לתוספת דכח דהיתירא לגבי מזבח עדיף לאשמעינן אע"ג דאסורה לגבי הדיוט נ"ל:

דף צ.

גמרא קדמה שכן טעונה שמן ולבונה כו' כצ"ל:
שם חד מתרי טעמא נקט כו' כצ"ל:
שם ששנים באים תחת אחד כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה ומשום נותר דאין נותר אלא בכשר לאכילה כו' כצ"ל:
ד"ה ומשום טומאה כו' הניתר לטהורין כו' כצ"ל:
בא"ד שאין ניתר כו' כצ"ל:
ד"ה בדאיתנהו כו' זריקה הס"ד:
ד"ה דלאו גופא כו' דבזריקת כו' כצ"ל:
ד"ה והקריב כו' כתיב הס"ד:
ד"ה חטאת קודמת דכתיב כו' כצ"ל:
בא"ד הוא הס"ד:
ד"ה וכל מקום כו' הוה מייתי עוף כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה ואין חייבים כו' בה כשר ליקרב כו' כצ"ל:
בא"ד ובקונטרס כו'. ועיין במנחות דף מ"ז ע"ב בתוס' ד"ה פיגול כו' שכתבו טעם רש"י:
ד"ה מנה"מ כו' דלית ביה הקטרה כו'. פי' משא"כ עולת העוף דכולה כליל מ"ה לא סגי בהאי טעמא דמרצה כמו שכתבו תוספות לעיל דף פ' ע"ב ד"ה דם חטאת כו':
ד"ה חטאת בהמה כו' וא"ת הא תני לה רישא כו'. וכתב בעל המחבר תוי"ט בשם הר"י קורקס והובא בכ"מ בפ"ט מה"ת דרישא מיירי בשניהם שחוטים ועומדים ליזרק דם חטאת קודם לעולה ואחר שזרק שני הדמים איברי עולה קודם לאימרי חטאת אבל קודם שחיטת שניהם חטאת קודמת לכל מעשיה אפילו לאימוריו ואח"כ שוחטין העולה וכל מעשיה ומ"ה קתני בסיפא סתם חטאת העוף קודמת ולא תני דם חטאת לאשמעינן דקודם שחיטה כל מעשה חטאת קודמת וכן משמע לשון רש"י במשנה עכ"ל. ובזה נתיישב קושית תוספות אבל תמה אני אם יצא דבר זה מפה הקדוש דהא דדם חטאת קודם לדם עולה ואיברי עולה קודם לאימורי חטאת ילפינן מחטאת הלוים דכתיב גבי צווי והצווי היה קודם שחיטת שניהם ואפ"ה צוה הקב"ה שיהיה דוקא דם חטאת קודם לעולה ולא אימוריו ועוד בר מין דין כיון דעיקר טעם דדם חטאת קודם לעולה משום

דמרצה ודמה ניתן על ד' קרנות ומהיכי תיתי לומר דלאחר שנגמרו הד' מתנות ושלמה כפרה וד' קרנות להתחיל בעבודה אחרת ולזלזל בעולה העומד לישחט וכולה כליל ואין לומר הואיל והתחיל בעבודת חטאת כדאמרינן במערבא לעיל בשלמא התם להפסיק באמצע עבודת מתנות אמרינן הואיל והתחיל במתנות גומר אבל בעבודה אחרת לא אמרינן הואיל והתחיל ומה שפרש"י בד"ה דם חטאת כו' אם שניהם שחוטים כו' לרבותא כתב רש"י הכי אף דשניהם עומדים ליזרק אפ"ה דם חטאת קודם ומכ"ש קודם שחיטת שניהם דדם חטאת קודם ומה שפרש"י בד"ה איברי עולה כו' אם נזרקו דמי שניהם לאפוקי דם חטאת דעדיין לא נזרקו ואיברי עולה אתי דמבעיא להו בגמרא והבעייא לא איפשטה והא דקתני בסיפא חטאת העוף סתם ולא תני דם חטאת העוף משום דבחטאת העוף ליכא הקטרה כלל ואין למזבח אלא דמה וכולה לכהנים מ"ה תני סתם חטאת העוף וסתמא כפירושו דקאי אדם כנ"ל ברור ונכון:

בא"ד בעולה הבאה עם חטאת ולשם חטאת כו' כצ"ל. פי' שיקראו שם חטאת תחלה כדקתני וכן בהקדישה:

ד"ה למקראה הקדימה כו' ואי כפירוש ה"ר חיים כו'. ודבריהם אינם מובנים לי דהר"ח לא קאמר אלא אם תביא שתיהן שתקדיש העולה קודם החטאת אבל מודה דעולתה אינה מעכבה מלאכול בקדשים אם לא הביאה ולפ"ז פריך שפיר אפילו אליבא דר"ח מ"ט אמרת דעולתה מעכבה ומ"ה אין ממשכנין על עולתה משום דאקדמה קרא עולה מקמי חטאת ואמר רבא למקראה הקדימה שאם מביאה שתיהן שתקדיש העולה תחלה אבל אינה מעכבה אם לא הביאה וא"כ למה אין ממשכינה על עולתה כנ"ל:

דף צ:

רש"י ד"ה כי קאמרינן כו' בהמה והא הכא חטאת הס"ד. והד"א:

ד"ה לחטאת כתיב כו' וגו' הס"ד וכצ"ל:

ד"ה חטאת העוף ועולת כו' כצ"ל:

ד"ה קודמת לאשמות כו' והביאן כאחד חטאת כו' כצ"ל:

ד"ה תדיר ומקודש כו' שהוא מרצה א"נ עולות מוספי ר"ח ופר העדה עומדים זה תדיר וזה מקודש הס"ד וכנ"ל:

תוס' ד"ה מאי לאו כו' אלא באיברי עולה כו'. פי' אבל בדם דם חטאת קודמת. ואפשר ליישב תמיה זו דהמקשה דס"ד דקאי על מוספי חג ידע האי טעמא דמ"ה כבשים קודמים משום דכתיב במוספי חג כמשפטם דמשמע כמשפט סדר מקראות כך סדר עבודתן בין

לדם בין לאיברים כדאמרינן לקמן ושעירים כתובים באחרונה רק דמקשה על הא דקאמר לעיל זה בנה אב לכל חטאות שיקדמו לעולה הא במוספי חג מצינו דעולה קודם והשתא אליבא דמסקנא דמשני גבי חטאת ע"א דבאמת הב"א לא קאי אכל חטאת רק היכא דלא גלי משני נמי במוספי החג דשאני דכתיב כמשפטם נ"ל:

ד"ה חטאת העוף כו' איכא כיבוד אב ואם דקודם למ"ד כו' כצ"ל:

בא"ד איכא אבידת חבירו דקודמת כדאמרינן באלו כו' כצ"ל. ול"נ דאפשר נמי למיפשט בעיא זו כדאמרינן במערבא הכא עיילא בו באבידתו חשיבת דאבידת חבירו שהיא חשוב מכבוד אב ואם מגז"ה ואפ"ה אבידתו חשובה מאבידת חבירו ואגבהת' מכיבוד אב ואם לבטל חשיבות דכיבוד אב ואם ואבידתו קודמת נ"ל. ועיי"ש קדושין דף ל"ב ע"ב בתוס' דכתבו בשם ר"י סתם דאבידתו קודמת ונכנס בדוחק וכאשר כתבתי נכון היא:

ד"ה תקדום כו' ומין זבח וקודמת למעשר כו' כצ"ל:

בא"ד וי"ל דחידוש הוא כו'. פי' גזרת הכתוב:

ד"ה חוץ מאשם כו' דאכשורי' ומכפר כו' אף ע"ג דלעיל דף ט' ע"ב אמרינן הני עולות נינהו ואינה באה לכפר אלא להכשיר. וכ"כ תוספות לעיל דף פ"ט ע"א ד"ה אשם כו' היינו שאינה מכפרת כשאר חטאות אבל מכפר יותר מאשם מצורע דאינו מכפר כלל וגם כתיב בחטאת מצורע וכפר נ"ל:

בא"ד אלא בשאר חטאת הס"ד. פי' שאר חטאת ואשם מצורע אשם מצורע קודם אבל חטאת מצורע ואשם מצורע חטאת קודמת:

ד"ה שלמים משל אמש שצורת הבשר מתקלקלת כו'. אף ע"ג דבפירוש רש"י שלפנינו לא כתיב הכי רק דזלזול להשהותן משום דבאו ראשון ואפשר לומר דכוונת רש"י דזלזול הוא דבאו אמש לעזרה מ"ה שלמים יקדמו ולא משום צורת הבשר דמתקלקל מ"מ מוכח שפיר דע"כ כוונת רש"י משום צורת הבשר דאל"כ למה כתב רש"י ושהו עד היום ושחטו קודם לחטאת ואשם אפילו לא שחטו עדיין ושניהם עומדים להקריב אפ"ה שלמים קודמים משום דבאו אמש לעזרה וזלזול להשהותן אלא ע"כ הטעם משום צורת הבשר שמתקלקל מ"ה כתב רש"י ושחטו קודם לחטאת ואשם דוקא:

בא"ד אין להם היתר אכילה אלא כו' כצ"ל. ויש לדקדק לפירושן דמשמע דוקא באו אמש ושחטו אמש שלמים קודמים משום דממעט זמן אכילתן דאין להם היתר אכילה אלא עד הלילה אבל היכא דלא שחטו אמש אפי' באו אמש ושהו עד היום ושחטו קודם החטאת כמו שפי' רש"י חטאת ואשם קודמים נמי מהאי טעמא דממעט זמן אכילתן דשלמים דנאכל לשני ימים ולילה אחד יש להם היתר אכילה עד ליל המחרת וחטאת

ואשם אין להם היתר אכילה אלא עד הבוקר לפ"ז ה"ה אידי ואידי דיום ואידי ואידי עומדין להקריב נמי חטאת ואשם קודמים מהאי טעמא דנאכלין ליום ולילה כדאמרינן לעיל במתניתין דף ע"ט ע"ב דתודה ואיל נזיר קודמים לשלמים מפני שהם נאכלים ליום א' ואם כן היכא בעי למיפשט לקמן מדיוקא דמתני' הא אידי ואידי דיום חטאת ואשם קדמי דמקודש קודם לתדיר דלמא טעמא דמתני' לאו משום דמקודש קודם לתדיר אלא משום דנאכלין ליום ולילה וממעט זמן אכילתן כנ"ל וי"ל בדוחק:

בא"ד עד הבוקר כו'. היינו דין תורה אבל חכמים עשו סייג עד חצות:

ד"ה תדיר ומקודש כו' דבריש פירקין פרשי' כו'. פי' כיון דמלבד עולת הבוקר קאי על שעיר החטאת דכתיב לעיל מיניה ומשמע דתמיד קודם לחטאת מוספי פסח ובריש פירקין פירשנו דבעבודת הדם איירי ש"מ דדם תמיד קודם לדם חטאת:

בא"ד ונראה כלשון אחרון שפי' בקונטרס עולת מוספי ר"ח ופר העדה כו' כצ"ל. אבל יש לדקדק לפ"ז משמע דפשיטא לבעל איבעיא דדם עולת תמיד קודם לדם חטאת כיון דתמיד תדירי בכל יום ועיקר איבעיא על עולת ר"ח דתדירה אבל אינה תדירה כ"כ כמו עולת תמיד אי קודם לפר העדה דמקודש יותר היכא רוצה למיפשטה ממתני' דתמידין קודמין למוספים הא בתמידין לא איבעיא ליה וצ"ע נ"ל:

דף צא.

גמרא דמקריב ליה לתדיר והדר כו' כצ"ל:

שם וה"ד דקדים שחטיה לשלמים כו'. ויש לדחות דלמא ה"ה דיום דומיא דאמש נמי שלמים קדמו להקרבה והא דתני של אמש להודיע כחן דרבנן דאפ"ה חטאת קודמת וה"ה בעיא דלעיל נמי איכא למדחי הכי נ"ל:

רש"י ד"ה לתמידין כו' א"כ אף הם שם שבת כו' כצ"ל:

ד"ה מוספי ר"ח מקודשין משל שבת כו' כצ"ל:

ד"ה ה"ג אטו מצוי כו' כצ"ל:

ד"ה היכא דמי כו' קדמו ודכותיה כו' השחיטה תיבעיא לך כו' הד"א:

בא"ד ושאינו תדיר הכי מבעיא כו':

ד"ה ברכת היין כו' קדש היום ועדיין כו' הד"א:

ד"ה שחטו כו' קאי הס"ד:

ד"ה למשחה כו' והיינו לגדולה הס"ד. ואח"כ מתני' ד"ה שהוא מתחלק כו' כהנים הס"ד וכצ"ל:

ד"ה מושחן כמין כ"י כו'. פירש כמין כף ועיין במנחות דף ע"ד ע"ב:

תוס' ד"ה תא שמע כו' צריך טעם מאי קס"ד כו'. ואפשר למצוא טעם דס"ד דוקא שבת אהנאי לתמידין משום דכתיב עולת שבת בשבתו ועל עולת התמיד דמשמע דבשבתו קאי נמי על עולת התמיד:

בא"**ד** והנהו דהכא לא מייתי התם הס"ד וכצ"ל:

ד"**ה** דשחטינהו לתרווייהו תימא א"כ ליתני כו' כצ"ל. פי' מאי תיבעיא ליה אם שחט שלמים קודם לחטאת דבאו ביום א' אם שחיטת חטאת קודמת או זריקת עולה תיפשוט ממתני' דע"כ שחיטת חטאת קודמת דאי זריקת שלמים קודם א"כ מצינו אפילו אידי ואידי דיום שלמים קודמים להקרבה ולאכילה אם שחטו קודם חטאת למה תני שלמים של אמש ליתני רבותא טפי אפילו אידי ואידי דיום שלמים קודמים:

דף צא:

גמרא דרבנן סברי דון מינה ומינה מה מנחה כו' כצ"ל:

שם ושיריו נאכלין ורבי סבר דון מינה ואוקי באתרא מה מנחה כו' כצ"ל:

שם אי ממנחה מייתי לה רבי דכ"ע כו' כצ"ל:

שם והא קא מכבי כו' נשאלתי מגדול אחד בדברי הראש פ' שמונה שרצים שהשיג על דברי ב"ה דאמר לא אסר ר"ש פסיק רישא אלא היכא דניחא ליה היינו דוקא לענין שבת אבל בשאר איסורין לא ומביא ראיה מסוגיא דהכא דפריך והא קא מכבי אע"ג דלא ניחא ליה עכ"ל ודבריו תמוהים דמאי מייתי ראיה מדברי המקשן הלא למאי דמסיק דשמואל כר"ש ס"ל מוכח דפסיק רישא דלא ניחא ליה אף בשאר איסורים שרי והא ראיה שכ"ה גופא מביא ראיה בפ' הבונה ממסקנא דהכא והן כדברים דסותרות עכ"ל. ויש ליישב קושיא דרך פשוטה דמדברי המקשן מוכח שפיר דע"כ ידע דהוי פסיק רישא דלא ניחא ליה בההיא כיבוי ואפ"ה פריך ע"כ ס"ל דדוקא לענין שבת שייך להתיר בפסיק רישא דלא ניחא ליה דמלאכת מחשבת אסרה תורה אבל לא בשאר איסורים ואליבא דמסקנא נמי מוכח דיש חילוק בין שבת לשאר איסורים מדקמשני הא ר"י הא ר"ש שנויא דחוקה דר"ע נמי כר"ש ס"ל כמו שהקשו תוספות ומשני תרי תנאי אליבא דר"ע ה"ל לשנות בין שמואל בין ר"ע כר"ש ס"ל ובהא פליגי דשמואל ס"ל כיון דלא ניחא ליה בההיא כיבוי שרי כמו בשבת אע"ג דהוי פסיק רישא ור"ע ס"ל דלא דמו לשבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה אבל בשאר איסורים אע"ג דלא ניחא ליה אסור כיון דהוי פסיק רישא אלא ע"כ אפילו אליבא דמסקנא נמי מוכח דכ"ע ס"ל דיש חילוק בין שבת לשאר איסורים ומ"ה משני הא ר"ש דהיינו דהוי דבר שאין מתכוין ולא פסיק רישא וה"ד כמו שדחה

הרא"ש גופא בפ' הבונה דאפשר שיפול על עצי המערכה או על האיברים וכ"כ תוספות ביומא דף ל"ה ע"א בד"ה ה"מ כו' או כמו שפרש"י הכא. ומ"ו הב"ז רוצה ליישב בדרך אחר הא דמשני הא ר"ש פי' דאכתי צריכא לשנוי דלעיל דמ"ה לא הוי לר"ש כיבוי אף למכבה בלי ספק משום דהוי כיבוי במקצת או כיבוי מצוה ולר"י הוי כיבוי ע"כ התמצית של דרך זו ומאריך וע"ז כתב ודוק היטב כי הוא חריף. ואני אומר במחילה מכבודו אם כדבריו דמ"ה שמואל מתיר בדבר שאין מתכוין כר"ש אע"ג דהוי פסיק רישא משום דהוי כיבוי במקצת וכיבוי מצוה מאי פריך למימרא דשמואל כר"ש ס"ל כו' ומדמה הש"ס דכי היכי דמחייב שמואל באינה צריכה לגופא ה"נ יש לו לחייב אין מתכוין כמתכוין כמו שכתבו תוספות דילמא באמת מדמה להדדי והכא שאני משום דהוי כבוי במקצת וכיבוי דמצוה ואין מתכוין מ"ה פוטר שמואל דהאי אין מתכוין לא דמי לאינה צריכה לגופה. ובדרך אחר רוצה ליישב דהרא"ש סובר כפי' התוספות בשבת דף מ"א ד"ה מיחם כו' דדבר שאין מתכוין לר"י אסור מדרבנן וכשהוא פסיק רישא אסור מדאורייתא ולפ"ז הא דמשני ר"ש פי' דס"ל דדבר שאין מתכוין מותר אפילו מדרבנן ובפסיק רישא ואין מתכוין הוי איסורא דרבנן ובמזבח לא גזרינן שבות ע"כ התמצית. ותמיה נשגבה בעיני דאישתמיטא מיניה שטה שלאחריו מה שכתבו תוספות שם דבשאר איסורים ס"ל לר"י דדבר שאין מתכוין אסור מן התורה חוץ גבי שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה וכ"כ תוס' ביומא שם ולפ"ז ע"כ לר"ש דבר שאין מתכוין בשאר איסורים מדרבנן ובפסיק רישא מדאורייתא בשאר איסורים דאל"כ הוי פלוגתא רחוקה בין ר"י לר"ש דלר"י אפילו דבר שאין מתכוין מדאורייתא ומכ"ש בפסיק רישא ולר"ש אפילו בפסיק רישא אינה אלא מדרבנן ובדבר שאין מתכוין מותר לגמרי ומ"ו הב"ז עצמו כתב ג"כ קושיא זו ומיישב בשני אופנים:

שם אמרת לא תכבה שאני כו' כצ"ל:

שם אמרת לא תכבה כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה תנא רישא כו' כדי נסבא כו'. פי' הטעם שאין מתנדבין שמן נקט כדי:

בא"ד ניתן ע"ש אישים תנא כו' כצ"ל:

ד"ה יין כדברי כו' וה"ה לר"ט ביין כו'. פי' דר"ט נמי ס"ל דמתנדבים יין:

בא"ד למיתני כדברי ר"ט כו' כצ"ל:

ד"ה הא כדאיתא כו' אקומץ קאי הס"ד וכצ"ל:

ד"ה כנסכיה דהא שמן של נדבה הבאה בפני עצמו כיין הבאה כו' כצ"ל:

ד"ה ר' מאזרח גמר כו' דכי נמי דיינת כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה אמר ליה אי תניא כו' למה לי מה מצינו כו' וכתב מ"ו הב"ז דממה מצינו דכשם שקרבן מרבה שמתנדבים יין כך מקרבן נלמוד שמתנדבים שמן וכן איתא בת"כ פ' ויקרא בהדיא וכ"כ בעל קרבן אהרן וא"כ לא קשיא קושית תוספות עכ"ל ודבריו קשה להולמן דהא המה מצינו יש לו פירכא כדפריך ר"ע לר"ט שם במתני' מה ליין שכן הוא קרבן חובתו בפני עצמו כו' ע"ש ובת"כ איתא נמי להאי פירכא מר"ע ומסיים שם ת"ל קרבן וא"כ עיקר ילפותא דיליף מדכתיב קרבן לפ"ז הקשו תוס' שפיר ל"ל כלל המה מצינו שם במתני' ה"ל למילף מקרא מדכתיב קרבן נ"ל:

רש"**י** ד"ה אבל לא של עץ כו' וצריך להם דאמר ר"ש כו' הד"א:

בא"**ד** גופא הוא שאינו צריך לו דהלואי שלא כבה ודמי כו' כצ"ל:

הדרן עלך כל התדיר

דף צב.

פרק אחד עשר

גמרא דם חטאת שנתז כו' ואי כו' כצ"ל:

שם דחטאת בהמה פנימית כו' כצ"ל:

רש"**י** ד"ה שלנה לן דמה הס"ד כצ"ל:

ד"**ה** שקבלו כו' כדאמרינן לקמן אשר יזה פרט לזה כו' כצ"ל:

ד"**ה** ומה ראית כו' עוף מזאת הס"ד. ואח"כ ד"ה דחטאת בהמה כו' כצ"ל:

בא"**ד** וקרנות המזבח כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה אבל לא כו' דהמתנדב יין כו' כצ"ל:

בא"**ד** פרק ראשון דחגיגה כו' כצ"ל:

בא"**ד** ה"ג יש לו לחייב אין מתכוין כו'. פי' לענין שבת וכ"ש בעלמא ועיין בשבת דף מ"ב ע"א:

ד"**ה** במלאכה שאינה צריכה כו' שמואל בהדי פטור ומותר לאו משום כו' כצ"ל:

בא"**ד** ואפילו מאן דאסר לא פליג כו'. פי' אפילו מאן דאסר להרוג המזיקין מודה דמותר לצוד כדתנן התם במתני' (צאן קדשים: כו'.) כופין קערה ע"ג עקרב שלא תישך:

ד"**ה** שלנה כו' למאן דאית ליה עודנו על מצחו מרצה אינה על מצחו אינו מרצה הס"ד וכצ"ל וכן הוא בס"י:

ד"**ה** ושקבלו פסולים כו'. פי' בקונטרס דלא גרסינן וזרקו כו' ולי נראה דגרסינן או זרקו ואע"ג כו' כצ"ל:

בא"**ד** וצ"ע בפ"ק כו'. פי' דשם מסקינן דאין פסול עושה שיריים והא דקאמר דפסול עושה שיריים מיירי בטמא דוקא. ועיי"ש בתוס' ד"ה אמר ר' אשי כו':

ד"**ה** יכול תהא דם חטאת כו' למה לי קרא תיפוק ליה מהיקישא כו'. דבריהם אינם מובנים לי דהא ר"י יליף לקמן מדאיצטרך אותה למעוטי תרומה ע"כ קדשי קדשים לאו דוקא לפ"ז לא קשה מידי דאי לאו אותה הוה אמרינן דוקא ק"ק ולא ק"ק והיקישא אתי כדאמרינן לקמן מה חטאת אינה באה אלא מן החולין כו' וזאת אתי למעוטי כיבוס ולענין בלועה אינה צריכה למעט כיון דממועט ממריקה ושטיפה מקדשי קדשים ומריקה ושטיפה מטעם בליעת כלי הוא ממועט נמי מבליעה מ"ה איצטרך אותה וצ"ע:

בא"**ד** דאשכחן מריקה ושטיפה בהדיא כו' כצ"ל:

דף צב:

גמרא ואצבע וחודה כו' כצ"ל:

שם ואצבע וחודה כו' כצ"ל:

שם כצואר בהמה דמי ומדמה אמר כו' כצ"ל:

שם במדביק כלי בצוארה כו'. פי' במדביק הבגד בצוארה:

רש"**י** ד"ה או דלמא כו' משנשחטה והוציאה כו' כצ"ל:

ד"**ה** נשפך על כו' העוף הס"ד:

ד"**ה** אצרוכי היא כו' והלכך אוספו וכשר להזותו למזבח כו' כצ"ל:

ד"**ה** א"ד כו' דדוקא שייר ולא כו' כצ"ל. פי' דוקא שייר רחמנא קבלה בחטאת העוף לפסול כלי. ובד"ח נדפס צואר ושיבוש הוא:

ד"**ה** תיפוק ליה כו' ואויר כלי ככלי דמי הס"ד. פי' ובא פסול דם קודם טעונת כיבוס ומשני במדביק כלי בצוארה ובאים כא':

ד"**ה** אידחי ליה לכיבוס כו' מתורת דם כו' כצ"ל:

ד"**ה** זו שאלה בניחותא כו' כצ"ל:

ד"**ה** אי אוספו וכשר כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה אי הכי כו' ואותו השני כו' כצ"ל:

בא"**ד** או אפלוגתא דלעיל כו' כצ"ל. פי' דשם מזכיר הפשוט תחלה כמו שאתה מודה לי בזו תודה לי גם בשני:

בא"**ד** בפרקא דלעיל ברישא דיני ממונות כו' כצ"ל:

בא"**ד** דקתני וחכ"א אחד מוליכו. אין הגירסא זו בספרי שלפנינו אלא הגירסא במתניתין בגמרא וחכ"א א' שבת וא' חול ואפשר שכך היה גירסת הר"ש:

בא"**ד** ואחד חול בשלש קופות כו' כצ"ל:

דף צג.

גמרא ור"ש אומר אחד זה ואחד זה כו'. כתב מ"ו הב"ז שבספר תוי"ט הקשה על דברי הרמב"ם ז"ל שפסק כר"י דלקמן דס"ל דקדשים קלים טעונים מריקה ושטיפה ויליף מדאיצטרך אותה למעוטי תרומה וכאן פסק כר"ש דאותה כשירה ולא פסולה אפילו היתה לה שעת הכושר והם פסקי דסתרי אהדדי עכ"ל ונכנס בדוחק ליישב ול"נ דרך פשוטה ליישב דהרמב"ם פוסק כר"י דקדשים קלים טעונים מריקה ושטיפה אבל לא מטעמי' דיליף מדאיצטרך אותה רק דיליף מהיקישא דזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת דילפינן מהיקשא לענין בליעה ה"ה לענין מריקה ושטיפה דמריקה ושטיפה מטעם בליעת כלי אתי כמו שכתבו תוס' לעיל בד"ה יכול תהא כו'. ולפ"ז פסק כאן שפיר כר"ש דאותה אתי להיכא דהיתה לה שעת הכושר ובזה מיושב נמי מה שהקשה מ"ו הב"ז דלמה לא פריך משניות סתמי אהדדי דכאן סתם ר' במשנה דחטאת פסולה אפילו היתה לה שעת הכושר אין דמה טעון כיבוס משמע דילפינן מאותה ובמשנה שלאחריו סתם דאפילו ק"ק טעונין מריקה ושטיפה דזה כסתרי אהדדי אבל לפי מה שכתבתי ניחא דהא דרבי סותם לקמן דק"ק טעונין מריקה ושטיפה כר"י אבל לא מטעמי' אלא כיון דילפינן מהיקישא לענין בליעה ה"ה לענין מריקה ושטיפה (כצ"ל) [צאן קדשים: כנ"ל] נ"ל:

רש"**י** ד"ה ניתז כו' כיבוס או דילמא כו' הד"א:

ד"**ה** מדקא מיבעי כו' כיבוס בזא"ז כו' הד"א:

ד"**ה** וכדקא מתרץ כו' דפריש פלוגתייהו כו' כצ"ל:

ד"**ה** שהרי מודה כו' וטובלת לשתי הטומאות בטבילה אחת כו' כצ"ל:

ד"**ה** ואמר רבה כו' וטומאת המים כו' כצ"ל:

ד"**ה** חוץ לתנור כו' שבין הכותל הס"ד. ואח"כ ד"ה ונטל את הלגין כו' חטאת הס"ד. ואח"כ ד"ה והעבירו על פי התנור כו' למעלה הס"ד וכצ"ל:

ד"**ה** מדמה כו' ולא דמה של אחרת ור' עקיבא כו' הד"א וכצ"ל:

ד"**ה** ה"ג כו' אין טעון כיבוס כו' למה לי הס"ד וכצ"ל:

ד"**ה** נשפך על כו' כצ"ל:

ד"**ה** בראוי להזאה כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ניתז מן הצואר כו' מרישא לא שמעינן כו'. פי' כיון שניתז מן הצואר על הבגד הוה כמו חטאת פסולה שאינה ראוי להזאה ושמעינן מרישא דאין טעון כיבוס ומשני

הכא שאני דס"ל כיון שפסול דם וטעינת כיבוס באין בב"א טעון כיבוס אבל תמיה לי מהיכא תיתי לומר דטעון כיבוס כיון שניתז מן הצואר על הבגד לא היתה לה שעת הכושר והוה כמו נשחטה חוץ לזמנו ויש ליישב בדוחק:

דף צג:

גמרא לא קידש ואיבעיא להו כו' כצ"ל:
שם אלא אצבעו במאי כו' כצ"ל:
שם מה בגד הראוי לקבל טומאה אף כל הראוי לקבל טומאה דר' יהודא כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה הא תו ל"ל כו' בכלי הא תניא כו' הד"א:
ד"ה בדם מאי כו' הפנימות קיבל כו' הד"א:
ד"ה שיהא בדם כו' בדם הראשון משמע הס"ד וכצ"ל:
ד"ה מן הדם כו' האמור בענין טבילה כו' טבילה הס"ד. ואח"כ ד"ה אף ע"ג דליכא כו' טבילה הס"ד. ואח"כ ד"ה למעוטי שירים שבאצבעו כו' כצ"ל:
ד"ה מה בגד כו' אם חישב עליו לכלי כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה מה טעם כו' למה לי הא שמעינן כו'. פי' דכ"ש הוא מה ניתז מן הצואר שפיסול דם וכיבוס בגד באין בב"א אפ"ה אין טעון כיבוס מכ"ש נשפך על הרצפה שפיסול דם קודם מכ"ש שאין טעון כיבוס ואפשר ליישב דסיפא אתי לאשמעינן אפילו נתקבל בכלי ונשפך מן הכלי על הרצפה אפ"ה אין טעון כיבוס מ"ה לא קשיא ליה אלא אלפי שאין טעון כיבוס כו'. ורש"י שפי' במתני' נשפך מן הצואר על הרצפה צ"ע:
ד"ה אלא אצבעו כו' כמו שפי' כאן כו' כצ"ל. וע"ש במנחות בתוספות דמתרצו קושיא זו:
ד"ה מנין לרבות כו' אין טעון כיבוס אבל זה אינו מדויק דאדרבא כו' כצ"ל:
בא"ד דהשתא מקבל העור כו' כצ"ל:
בא"ד דאפילו הני דאינן בכלל כו' כצ"ל:
בא"ד וצריך יתור לריבויי כו' כצ"ל:
בא"ד איצטריך שיבטל כו' כצ"ל:
בא"ד ע"י יחוד לחודא כו' כצ"ל:
בא"ד אבל ר"ש לא איירי כו' כצ"ל. פירוש דאמרינן דר"א איירי בעור שעדיין צריך מחשבה מ"ה אין טעון כיבוס אפילו לאחר שהופשטה ולמה לא אמרינן דר"א איירי בעור שעדיין צריך תיקון מעשה מ"ה אין טעון כיבוס דבזה אפילו ר"י מודה:

בא"ד שצריך לעשות הבעיא מכח דברי שניהם כו'. פי' מכח ר"א היכי משכחת ליה עור משהופשט דהשתא אינו מקבל טומאה אבל ראוי לקבל טומאה ומיבעי נמי אליבא דר"י דאי איירי במחוסר מעשה מ"ט דר"י כו':
בא"ד ממתני' דגרס כו' כצ"ל:
בא"ד דקאמר לא נטלטל עור כו' כצ"ל:
בא"ד דמקבל טומאה במחשבה כיון דלא מינכרה שייחדה כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז מ"ז ואינו מן הצורך:
בא"ד איתקנה למיתוח כו' כצ"ל. פי' לשון וימתחם כאהל לשבת שהאורגים לוקחים מחט שבורה ונותנים בשפת הבגד למתוח שפתותיו וכפר"ש במסכת כלים ועיין בתוספות דחולין דף נ"ה ע"א ד"ה שיעורים כו':
בא"ד צריך להעמידה כל שהוא יחדו לישיבה כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז מ"ז ואינו מן הצורך:

דף צד.

רש"י ד"ה דאי בעי חשיב עלה לתקן חלוקו הס"ד וכצ"ל:
ד"ה רבא אמר כו' כצ"ל:
ד"ה דאי בעי מבטל ליה למחשבתו דהא דקיימא לן כו' כצ"ל:
ד"ה היתה עליו כו' מלבן ואם היתה כו' הד"א:
בא"ד ומדקתני כו' נותן כו' כצ"ל:

דף צד:

גמרא זרק זרע פשתן למים כו' כצ"ל:
שם שנכנס דמה לפנים בחטאות חיצונות שאם נכנס דמה לפנים כו' כצ"ל:
שם האיכא קרן האיכא אצבע כו' כצ"ל:
שם ותלתא חומרא כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה כסכוס כו' אוחז הבגד בשתי ידיו כו' כצ"ל:
ד"ה אי הכי כו' מחייבין להו בשלמים כו' הד"א:
ד"ה והאיכא כו' ושאר קדשים סגי בשני מתנות כו' כצ"ל:
ד"ה קורעו וטהור מטומאתו כו' כצ"ל:
ד"ה והאמר רב הונא כו' דטלית טמאה כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה אלא מתרי כו' אכתי איכא תשלומי כפל כו' כצ"ל:
בא"ד וכשמוציא חומרא שייך כו' כצ"ל:

ד"ה לא שנו כו' מגע מדרס דברי רבי מאיר כו' כצ"ל:
בא"ד אלא מגע טומאה בעלמא כו'. פי' ומ"ה מהני קריעה שטהורה לגמרי ומבטלי הטומאה:
בא"ד חידוש של טומאה אלא כו' כצ"ל:
בא"ד שיש בשירים שלש על שלש ועדיין כו' כצ"ל:
בא"ד כשייחד השברים אח"כ כו'. פי' דהתם מיירי בשברים קטנים מ"ה בטלה טומאה קמייתא והא דמקבלים טומאה מכאן ולהבא מיירי כשייחד השברים אח"כ אבל בטלית שנשאר בשיריים ג' על ג' ועדיין ראוי לקבל טומאה לא בטלה טומאה ראשונה:
בא"ד ועוד נראה לי לפרש דקריעה דבגד כו' כצ"ל:
בא"ד וקרע נקרע עד רובה של טלית בפחות משלש על שלש הוי כו' כצ"ל:
בא"ד דכי נקבו דפריך כלי אמר כו' כצ"ל:
בא"ד אין לפרש כמו רצפינהו מרצף דפ"ק דשבת ולא כמו שפרש"י דפירש שיתקן הפחיתה כו' כצ"ל. פי' דאין לפרש כמו רצפינהו מרצף דפ"ק דשבת דהריקן ושברן כולה כמו מאכולת רצופה כדפרש"י התם דע"כ פשיטא דקשה דלאו כלי הוא ולא כמו שפרש"י הכא שיתקן הפחיתה כו':
בא"ד ומיהו גם לאותו פירוש קשה כו'. פי' לפר"ש דמפרש התם דפלוגתא דכדי שורש קטן וכדי מוציא רימון לענין הכשר זרעים פליגי ובמסכת עוקצין משמע דלענין הכשר זרעים לכ"ע בשורש קטן:
בא"ד ליחשב פתח בסתם כלים כו'. פי' בסתם כלים בלא יחוד דכלים משייחדו לרימונים פליגי נמי התם לענין טומאה וכ"כ תוספת התם ד"ה שמא כו' ודלא כמ"ש מ"ו הב"ז דבסתם כלים פי' גדולים עיי"ש נ"ל:
בא"ד וגם המרק עב והאור מעמיד כו' כצ"ל:
בא"ד קחשיב שם לענין כו' כצ"ל. יש מקשים לסוגיא דהכא היאך קאמר לעיל במטלית פחותה מג' על ג' (א"כ) [צאן קדשים: א"ב] דלר"י ראוי הוא דאי בעי חשיב עליה ופרש"י לתקן כו' היאך אפשר דפחות מג' מהניא מחשבה לקבל טומאה וכבר הרגיש בקושיא זו הר"ש (בפ"ז) [צאן קדשים בפכ"ז] ממסכת כלים ומוקי דמיירי בטלית שבלתה וקרעים שבה פחותים מג' על ג' דבשל עני מהניא מחשבה לקבל טומאה ומ"ה פרש"י לתקן חלוקו דהיינו של עני עיי"ש:

דף צה.

גמרא דרציף מרציף ואמר ר"ל כו' כצ"ל:

שם אלא שאין מכניסין מי רגלים למקדש כו'. וכתב מ"ו הב"ז דהרמב"ם בפ"ח מה' מע"ק ד"י כתב וכל ז' סימנים שמעבירים על הכתם מעבירים על דם חטאת חוץ ממי רגלים שאין מכניסים מ"ר במקדש עכ"ל. ולא ידעתי דהא בכאן מסקינן דמבלע לה ברוק תפל ודוחק לומר דמיירי רבינו חוץ ממי רגלים דאין מביאים אותם בפני עצמם דהא כל ז' סמנים אינם מעבירים אלא ברוק תפל כו' עכ"ל. ונכנס בדוחק ליישב דברי הרמב"ם ולי נראה ליישב דבאמת מיירי רבינו חוץ ממי רגלים דאין מביאים בפני עצמם כמו שכתב מ"ו הב"ז וגם לא ס"ל הא דר"ל דכל ז' סמנים העבירום ברוק תפל כמו שמביא ראיה שבפ"ט מה' א"ב ג"כ לא הזכיר הא דר"ל ובמסכת נדה דף ס"ג דחה להא דר"ל רק דרבינו ס"ל לאחר שהעבירו הרוק תפל בפני עצמה וכשרוצים להעביר המי רגלים היה מובלע להו ברוק תפל לבטל המי רגלים מפני הכבוד כנ"ל ודוק. ודלא כמו שכתב מ"ו הב"ז דבצפון היה מעביר על דם חטאת דהא רבינו כתב כל ז' סמנים שהיו מעבירים על דם חטאת:

רש"י ד"ה נראה בעיני כו' נחושת הוא והכי פריך כו' הד"א:

ד"ה ומשני דרצף כו' דמתני' ככונס משקה כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה מעיל שנטמא כו' משמע מתוך פי' הקונטרס בג' על ג' כו'. פי' ע"כ משמע דמיירי אפילו מבגד צמר ופשתן דאי בשאר בגדים [צאן קדשים: הא בפ' ב"מ ממעטינן אליבא דכ"ע ג' על ג' בשאר בגדים] ולא מפליג בין עניים לעשירים אלא ע"כ דרש"י קאי על בגד צמר ופשתן ומחלק הא דמרבינן ג' על ג' בבגד צמר ופשתן דוקא ביד עניים ולא ביד עשירים דבעינן ג' על ג' בבגד צמר ופשתן ולפ"ז קשה לר"ח דהא בגדי כהונה בגדי עשירים הם כו' ובזה נשתקע מה שיש מתמיהים על קושית ר"ח ואינו מן הצורך להאריך בזה וק"ל:

בא"ד ודומה שהוא ט"ס הס"ד. ועיין בהר"ש ע"פ משניות שמקיים גירסא זו. אבל אי קשיא לי הא קשיא לי דרש"י מפרש התם בגדי עניים לעניים ג' על ג' או שחוטן עבה דמשמע מתוך פירושו ג' על ג' או אפילו שלשה על שלשה רק שחוטן עבה הוי בגד לעניים ולא לעשירים ושלשה על שלשה הוי כמו בגד שלם וכ"כ תוספות שם דף כ"ו ע"ב ד"ה אתיא בק"ו כו' עיי"ש דמוכח כן מסוגיא דהתם לפ"ז הדרא קושיא לדוכתא כיון דמעיל הוי חוטן עבה ובגדי כהונה בגדי עשירים הם אפילו שלם יכניס וצ"ע נ"ל:

ד"ה והא בעי שבעה כו' מיהו אמילתא דרבה כו' כצ"ל:

בא"ד שבעה סממנים נמי הוה מצי כו' כצ"ל:

דף צה:

גמרא ואיכא בישול ובליעה עבדינן של מתכת כו'. חכם אחד שאל לי צריך לי תלמוד ועיון רב לסברת הרמב"ם דס"ל דבשאר קדשים חוץ מחטאת סגי במריקה ושטיפה אפילו לכלי חרס א"כ היאך ילפינן בע"ז פ' א"מ ובפסחים פרק כ"ש דהתורה העידה על כ"ח שאינו יוצא מידי דופיו לעולם ואין להם תקנה אלא שבירה ופרש"י מדכתיב ומורק ושוטף ובכ"ח ישבר ש"מ דאינו יוצא כו' ולהרמב"ם הא לענין שאר קדשים סגי במריקה ושטיפה חוץ מחטאת לחוד דצריך שבירה ובע"כ חידוש הוא שחידשה תורה בחטאת והיאך ילפינן שאר איסורים דצריך שבירה ולא ילפינן משאר קדשים דסגי בהגעלה עכ"ל. ואני אומר במחילה מכבודו אפילו עיון מעט אינו מן הצורך לסברת הרמב"ם הא דפסק דכ"ח אין צריך שבירה אלא בחטאת לאו משום חידוש הוא שחדשה תורה בחטאת דוקא אלא משום חומרא דחטאת כדקתני במתני' זה חומר בחטאת מקדשי קדשים ומפרש הרמב"ם בפי' המשניות שלו דקאי לעניין שבירת כ"ח ולא כפרש"י דמפרש דקאי לעניין כיבוס ולאו חומרא בלא טעם הוא אלא התורה החמירה בחטאת דאוסרת אפילו במשהו וכ"ח אינו יוצא מידי דופיו לעולם אפילו אחר מריקה ושטיפה דעכ"פ נשאר בו משהו וחטאת אוסרת במשהו משא"כ בשאר ק"ק מ"ה אין לו תקנה אלא בשבירה ושאר ק"ק דאינם אוסרים במשהו סגי במריקה ושטיפה לפ"ז שפיר ילפינן יי"נ וחמץ ושאר איסורים דאוסרים במשהו דהתורה העידה על כ"ח שאינו יוצא מידי דופיו לעולם ואוסרת עכ"פ במשהו כמו בחטאת דאוסרת במשהו וצריך שבירה בכ"ח כנ"ל ברור ונכון דברי הרמב"ם. ועוד נ"ל דהרמב"ם ס"ל דבחטאת גזירת הכתוב היא ואבישול בלא בלוע קפיד רחמנא ובחולין מן התורה מהני הגעלה אפילו בכ"ח והא דילפינן חולין מקדשים היינו מדרבנן דרבנן גזרו דגם בחולין אמרינן כן וכ"כ הט"ז ביו"ד בסי' צ"ג סעיף א' אליבא דב"ה ע"ש ומ"ו הב"ז כתב ג"כ קושיא זו והניחה בצ"ע:

תוס' ד"ה עירה לתוכו כו' שפנהו לא יתן לתוכו צונן כו' כצ"ל:

בא"ד והקדרה לא יתן לתוכו תבלין כו' כצ"ל:

בא"ד חיליה דר' יונה כו' כצ"ל:

בא"ד מכל מקום ודחי ר' יוסי תמן כלי חרס כו' כצ"ל:

בא"ד נעוה ארתחו כו'. פי' הגעילו הגיתות הגדולים וע"כ ע"י עירוי קאמר שהרי הגת גדולה וכבידה שאין יכולים לתתה לתוך יורה מרותחת. וכ"כ תוס' שם:

בא"ד אע"פ שכבר היה בכלי שני כו'. פי' כשבא לתוך החביות הוי החביות כ"ש ואחר כך כשהופכן על צדי חביות בא על צדי חביות מכ"ש:

בא"ד בשופכין מסיר כו' כנ"ל:
בא"ד בשני דברים יבשים שנוגעים כו' כצ"ל:
בא"ד אינו כמו עירוי כו' כצ"ל:

דף צו.

גמרא וכלי שרת דחרס לא עבדינן כו'. יש מקשין לפ"ז לעיל ה"ל לתרוצי כן בהא דקאמר ואי ס"ד בישול בלא בלוע לא קפיד ניעביד של חרס לישני דכ"ש דחרס לא עבדינן עכ"ל. ונ"ל ליישב דבמס' מנחות דף צ"ה ע"ב פליגי ר"י ור"ש דר"ש ס"ל דתנור אינו מקדש אלא השולחן מקדש לפ"ז לעיל דרוצה למיפשט בעיא דרמי ב"ח מ"ה משני דליכא למיפשט אליבא דכ"ע אפילו אליבא דר"ש דס"ל דתנור אינו מקדש ולא הוי כ"ש ואפ"ה לא הוי עבדינן של חרס משום שירי מנחות והכי משני אליבא דרב דלא תיקשי לרב דרב ס"ל כר"י דתנור מקדש והוי כ"ש מ"ה לא עבדינן של חרס ומ"ו הקשה ג"כ קושיא זו:
תוס' ד"ה ואם טש כל הפת כו' דנ"ט בר נ"ט מותר כו'. פירוש והתם מיירי בקערה שהיו אוכלים בה בשר ומותר לאכול הדגים בכותח מטעם נ"ט בר נ"ט וא"כ למה כאן הפת כולה אסורה:
בא"ד וכשחותך הוי בצנון טעם בשר ממש כו' כצ"ל:
בא"ד לידי איסור ואין לומר דשאני התם כו' כצ"ל:
בא"ד שלמים מטעם זה כו' כצ"ל:
בא"ד לומר כן דבסוף ע"א כו' כצ"ל:
ד"ה אלא קדירות של מקדש כו' הא טעמא דשבירה לאו משום בליעה הויא אלא גזירת הכתוב כו'. אע"ג דר"ש כתב הא אוקימנא דטעמא משום בלועה הוא ולא משום בישול דנימא גז"ה היא עכ"ל לאו מילתא היא דרבה דרוצה למיפשט בעיא דרמי ב"ח מהך דתנור של מקדש של מתכת היה וקמדחי ליה דילמא משום שירי מנחות היה של מתכות ואפשר לומר נמי דמ"ה היה של מתכות משום דאבישולא בלא בלועה קפיד רחמנא וגז"ה היא וזיל הכא קמדחי ליה וזיל הכא קמדחי ליה לפ"ז מאי קשיא ליה דלמא האי תנא דס"ל דכ"ח אית להו תקנתא ע"י ליבון ס"ל דבמקדש אבישול בלא בלועה קפיד ואפ"ה תלאו באויר תנור טעון שבירה וגזירת הכתוב היא בקדשים מ"ה אמר רחמנא דקדירות של מקדש ישבר:
בא"ד ואף ע"ג דלגבי טומאה כלי חרס כו' כצ"ל:
בא"ד גבי פילי של חרס חדשה אמר רבא ל"ש כו' כצ"ל. פי' דרבא קאי על רבנן דמתניתין דמכשרו כלי חרס ישן וקאמר ל"ש אלא כו':

בא"ד וככלי חדש דמי ושפיר כו' כצ"ל:
בא"ד וי"ל חידוש הוא שהתירו כו'. יש לדקדק לפ"ז הדרא קושית התוס' לדוכתא היכא ילפינן חולין מכאן שאינו יוצא מידי דופיו לעולם דלמא יוצא מידי דופיו והא דהצריך הכתוב בחטאת שבירה לאו משום דאין לו תקנה אלא שבירה אלא לרבותא התיר הכתוב שבירה אף ע"ג דעדיין טעם חטאת בעולם ואינו בטל מן השברים ומכ"ש דמהני הגעלה לבטל טעם חטאת מן העולם וצ"ע ויש ליישב בדוחק נ"ל:
בא"ד דמהני טפי ויש ספרים דגרסי הכי כו' כצ"ל:
ד"ה הכי גרסינן כו' רבי שמעון אומר כו' כצ"ל:
בא"ד לרבנן דר' שמעון כו' כצ"ל. פי' רבנן דפליגי עם ר"ש:
בא"ד שהן גמרא כו' פי' דמר גמיר לה מרבו דתנור מקדש ומר גמיר מרבו דלא מקדש:

דף צו:

גמרא וטעמא מאי כו'. אין לדקדק דהא לעיל קאמר הטעם דבישול מפעפע א"ל דהכי קאמר מ"ט בעינן תרווייהו מריקה ושטיפה דלמא בחד סגי במריקה מבפנים ובישול במקצת אינו מפעפע כ"כ שצריכה נמי שטיפה מבחוץ:
שם במזוג הא תרומה אפילו כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה אמר ליה כו' גדולים ואמר הדוכוס כו' כצ"ל:
ד"ה פשיט ליה ממתני' כו'. ממתניתין דרב ששת ואמר לי דתניא כי האי מילתא וכי נמי אשכחנא כו' הס"ד וכצ"ל. וכ"ה בס"י:
ד"ה והא לא תניא הכי הא לא כו' כצ"ל:
ד"ה א"ל מסתברא כו' כצ"ל:
ד"ה אותה כדאמרן כו' הכשר ונפסלה הס"ד וכצ"ל:
ד"ה אמר אביי כו' מריקה ושטיפה הס"ד וכצ"ל. ואח"כ ד"ה אלא מקום בישול כו' מריקה ושטיפה הס"ד משמע מפרש"י דבקדשים דגז"ה היא דאם בישל במקצת כלי טעון הגעלה כל הכלי לפ"ז כי היכא דלא ילפינן תרומה מקדשים משום דג"ה היא והוה חידוש ומחידוש לא ילפינן ה"ה שאר איסורים דחולין דלא ילפינן מקדשים ובזה צדקו דברי הרמ"א בי"ד סי' קכ"א סעיף ו' מה שכתב גבי כלי מתכות שנשתמשו בו איסור במקצתו וכתב בהג"ה ודוקא אם נשתמשו בכולו אבל אם נשתמש רק במקצתו כבולעו כך פולעו וכתב הט"ז עליו לענין הלכה יש לתמוה למה חלק על הב"י שכתב שיש לפסוק כהרשב"א דס"ל דלא ילפינן מתרומה דכי היכי דאימעט תרומה ה"נ איתמעט חולין האסורים עכ"ל אבל לפרש"י ניחא כיון דחידוש הוא בקדשים ומ"ה אתמעט תרומה

הוא הדין חולין האסורים איתמעט מהאי טעמא דאין למידים מחידוש: ואח"כ ד"ה אלא לכדאמר כו' במים במים ולא ביין כו' הד"א. ואח"כ ד"ה הא תרומה כו'. ומה שמ"ו הב"ז רוצה (לדחוק) [צאן קדשים: לדחות] דברי הר"ן מה שמוכיח מסוגיא זו דאין להגעיל כלים האסורים בשאר משקים כ"א במים דוקא וכ"כ מור"ם באו"ח סי' תנ"ב והמעיין שם בדברי הר"ן ס"פ כל הבשר מה שמסיים דרבא פליג על אביי ומוקי לה במילתא אחריתא ולדידיה אפילו ביין ומזוג אין מועילין בתרומה ובשאר איסורים עכ"ל יראה שצדקו דברי הר"ן:

תוס' ד"ה בישל במקצת כו'. שמבשל בו חם ושאר הכלי כו' כצ"ל:

בא"ד א"כ בשאר איסורים נמי כו'. ואפשר לומר דמיבעי ליה באת"ל את"ל דאינו מפעפע בכולו אם החמירו בקדשים דאפ"ה טעון מריקה ושטיפה או לא כדמבעיא לרמי ב"ח לעיל אם החמירו בקדשים אפילו בבישול בלא בליעה נ"ל:

ד"ה מדאיצטריך אותה כו' הלכך כי דרשינן אותה למעוטי תרומה ע"כ דוקא תרומה ולא קדשים קלים דאין מיעוט כו' כצ"ל. וליכא למימר דאי הוה כתיב ק"ק לחוד הוה מוקמינן אמיסתבר למעוטי תרומה ולא קדשים קלים זה לאו סברא הוא דאי ק"ק מיעוטא היא ומשמע דוקא ק"ק ע"כ ממועט נמי קדשים קלים נ"ל:

דף צז.

גמרא מאי קאמר הכי קאמר אם יש כו' כצ"ל:

שם ואין פסולים במגע כו' כצ"ל:

שם פיסקא רקיק שנגע ברקיק כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה נעשה גיעול לחבירו כו' ואם בישל ביה חטאת האידנא הדר מבשל אחריו שלמים בו ביום כו' כצ"ל:

ד"ה הא כיצד כו' שממתין עד זמן כו' כצ"ל:

ד"ה ואין טעונין כו' אכילת חמורה כו' כצ"ל:

ד"ה רקיק פסול כו' ממנו הס"ד ואח"כ מצוין גמרא. ואח"כ ד"ה וטעונים מריקה ושטיפה כו'

ד"ה ופסולין במגע כו' תפסל הס"ד וכצ"ל:

ד"ה אין הקלין כו'. ואין טעונין כו' כצ"ל:

ד"ה נהי דק"ק כו' מועטין ובטלי כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ופנית בבוקר כו' ללשון אחר שפירש כו'. ואיני מבין דבריהם דגם ללשון ראשון שפירש רש"י גבי פ"ש טעון לינה משמע מפירושו דפסח ראשון טעון יום א' ע"ש:

בא"ד וברכה ולינה כך שמיני כו' כצ"ל:
בא"ד מאי ברכה לאו זמן כו' כצ"ל:
בא"ד וקשיא לי אי לינה כו'. ועיין בפסחים בתוספות ד"ה טעון לינה כו'. דמתרצו קושיא זו ולפי מה שפרש"י בחומש פרשת ראה דפסח טעון לינה שתי לילות א"כ שפיר דפסח ראשון שתי לילות ופסח שני לא טעון אלא כשאר מביא עוף ומנחה [צאן קדשים: ב]חול:

דף צז:

רש"י ד"ה עד שיבלע כגון המחתך כו' כצ"ל:
בא"ד ומכאן אנו למידים היתר מצטרף לאיסור כו'. פי' דנאסר מקום הבליעה להיות כחומר שבה ש"מ אף היתר מצטרף לאיסור:
בא"ד ואין ללמוד מכאן כו'. ותמיה לי הא בהדיא מוכח במס' נזיר דף ל"ז ע"ב דילפינן מכאן לטעם כעיקר גם רש"י גופא מקיים שם הגירסא וכ"כ רש"י במסכת חולין דף צ"ט ע"א הגם שתוספות שם הקשו על גירסא זו אבל לפי מסקנא מקיים הגירסא לטעם כעיקר וכן כתב רש"י במסכת פסחים דף מ"ה ע"א וצ"ע:
ד"ה ונדחי ל"ת דלא תאכל דפסולה דאיכא ל"ת באכילת כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה ניתי עשה כו' שתאכל כחומר שבה עד הלילה כו'. פירוש כגון שבישל שלמים דאתמול בקדרות דחטאת היום דרמינא עלייהו חומרא דחטאת לאסור לזרים לנשים ולעבדים וחומרא דשלמים עד הלילה וחטאת של היום זמן אכילתה עד למחר וכן פירשו תוס' בחולין דף צ"ט ע"א ובפסחים דף מ"ה ע"א:
בא"ד ומיהו קשה דכי הוי לילה ניתי עשה כו' כצ"ל. פי' אפילו אוקמא קרא בכשרה ותאכל כחמור שבה עד הלילה נמי קשה ניתי עשה ואכלו אותה ונדחה לא תעשה ויאכל בלילה אע"ג דהוי נותר אבל אין בו כרת דלאו זמן שריפה הוא דזמן שריפת שלמים ביום וכיון דלאו זמן שריפה אין בו כרת כדאמרינן לעיל דף נ"ו ע"ב וע"כ צ"ל דג"ה הוא ולפ"ז כיון דגלי קרא בכשרה ה"ה בפסולה נמי ומאי פריך דלמא גזירת הכתוב הוא. ומ"ו הב"ז מגיה דכי הוי לילה לא ניתי עשה וידחה כו' ואינו מן הצורך:
בא"ד ועוד נ"ל דהכי פריך דאם איתא דהכא כו' כצ"ל:
ד"ה ואחד עצם כו' ניתי עשה כו' תימא בסוף כיצד כו' כצ"ל:
בא"ד ועשו אותו דמשמע אבל אי לאו קרא כו' כצ"ל:
בא"ד ל"ת והשתא הא דפריך הכא כו' כצ"ל:

בא"ד במקדש שאני לפ"ז ועצם לא ישברו בו בפסח שני ל"ל ונראה לי דהכי פריך כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י ובד"ח נדפס בצדו דמן ונראה לי כו' מקומה לעיל בד"ה ניתי עשה ואינה מן הצורך:

בא"ד דמנח גומרתה כו'. פירוש והשורף בעצמות אין בו משום שבירת עצם וכל היכא דאפשר לקיים את שניהם לא אתי עשה ודחי ל"ת:

בא"ד דרבא לטעמיה כו' כצ"ל:

בא"ד אכתי קשה היכא ס"ד דאתי האי כו' כצ"ל:

ד"ה והתם עולה כו'. בקדשים כשאר עבודות כו' כצ"ל:

בא"ד ומדכתיב ויקח ולא כתיב והכין דרשינן תלוש כו' כצ"ל:

בא"ד מדהזכיר מאכלת דהוה כו' כצ"ל:

בא"ד למה לי למכתב כו' כצ"ל:

ד"ה מה מנחה כו' כהונה כו' ופריך בחטאת ואשם בהדיא כתב כל כו' כצ"ל:

בא"ד שעיר עזים אחד כו' כצ"ל:

בא"ד לזכרי כהונה ונ"ל לפרש דהא לא קשיא מידי דהיינו טעמא הכא דלא ילפינן מהיקשא דחטאת ואשם דאיכא לאוקמי כו' כצ"ל:

בא"ד אבל היקישא דמנחה על כרחין כו' כצ"ל:

ד"ה אף כל אינה נאכלין אלא כו' כצ"ל:

ד"ה בקדש הקדשים כו' ובפרק שני דערכין כו' כצ"ל:

דף צח.

גמרא אף כל מותריהן (וכן) בשריפה כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה וולדות בהמות כו' וגמרינן מאשם ודנין כו' הד"א וכצ"ל:

בא"ד למעוטינהו מקדושתן מלהקריבן דכתיב כו' כצ"ל:

בא"ד מיהו לא קדשי כו' כצ"ל:

ד"ה מה מילואים מותריהם בשריפה כו' ולא הופרשו שנים לאחריות כו' כצ"ל:

ד"ה אף כל הקדשים מותריהן כו' כצ"ל:

ד"ה אף כל כו' ומיבעי לי הא נמי כו' כצ"ל:

בא"ד מצי למילף כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה איכא דנפקא כו' בהדיא הס"ד:

ד"ה מה חטאת כו' לא נצרכה אלא לטעם כעיקר כו' כצ"ל:

בא"ד והכא שרי ופריך וליגמר כו' כצ"ל:

ד"ה אף כל כו' ונאכל לכל אדם ובכל מקום ולעולם כו' כצ"ל:
בא"ד ומהכא אית ליה ולדות קדשים כו' כצ"ל. ונ"ל ליישב פרש"י דהא מסקינן התם בכיצד מערימים בהקדישה מעוברת כ"ע מודה דקדיש הולד כחטאת וכי פליגי בהקדישה ולבסוף נתעברה לפ"ז פרש"י קאי אפילו הקדישה מעוברת דלכ"ע הוולדות גופן קדושים אפ"ה ילפינן מאשם דחלב ושתי הכליות שלהם לא קדיש נ"ל:
בא"ד ולפי מה שפרשתי לא אתי שפיר כו' כצ"ל. פי' בשלמא לפרש"י דיליף מאשם לענין הקרבה דאין חלב ושתי הכליות של שליל שבמעיה קריבים בשאר קרבנות כמו באשם ניחא הא דלא יליף מעולה דלאו לעולה מדמית להו לענין הקרבה דאף שאר הבשר אינו קרב ועולה כולה כליל אבל לפירוש התוס' דיליף לענין חולין גמורים דשליל הנמצא בבטן חטאת אחר שחיטה אינה קדושה ולא לענין הקרבה לענין זה שפיר ה"מ למילף מעולה נ"ל:
ד"ה מה שלמים כו' את הבשר והבשר עצמו כו' כצ"ל:
ד"ה כדי נסבא כו' צריך לומר הכא ובסוף תודה כדי נסבא כו' כצ"ל:
ד"ה מה אשם כו' ע"ב ושייך לכאן אית ליה היקישא דאשם כו'. פי' דבזה יתורץ ג"כ קושיא שנייה הא דדריש בפרק המזבח מקדש מג"ש דלו יהיה דעצמות מותרים משום דאית ליה היקישא דאשם לשפיר ושליא:
בא"ד ולפרש"י דאמר דבכל כו' כצ"ל:
בא"ד דעיקר פרשה באשם נקטיה כו' כצ"ל:
בא"ד ולא תיקשי הא דדרשינן לעיל כו' כצ"ל:
בא"ד דאשם דרשינן כו' כצ"ל:
בא"ד דהכי כתב עור העולה לו יהיה ולא דריש אלא מיתורא כו' כצ"ל:
בא"ד דאין נותר בעצמות כו' כצ"ל:
בא"ד משום דכתב באשם הוא כו' כצ"ל:
בא"ד וצריך לדקדק למה לי תרי קראי לעצמות הוא ולו יהיה ותו ק"ל דהוא כו' כצ"ל. פי' וקאי על אשם לפרש"י דהתם דפשיטא ליה (דאשם) [צאן קדשים: באשם] יותר משום דכתב באשם הוא ל"ל תרי קראי אבל לפי הגירסא דלפנינו כבר תירצו תוספות לעיל דתרווייהו איצטריך נ"ל:

דף צח:

גמרא שם בעי רבא דם ורבב כו' כצ"ל:
הדרן עלך דם חטאת

פרק שנים עשר

גמרא ומחוסר כפורים כו'. וכתב מ"ו הב"ז אפילו לאחר שהביא כפרתו מיירי משום דבעי טבילה אף דלא בעי הערב שמש לפי מ"ש התוס' מ"מ כיון דבשעת חלוקה לא חזי דמחוסר טבילה אינו חולק עכ"ל. ונכון הוא. וכ"כ הרמב"ם בפי' המשניות שלו:

שם אונן נוגע כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה ותיפוק ליה כו' שאינו רגיל בו ומקפיד כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה טבול יום כו' ופריך בתר כו' כצ"ל:

בא"ד טבול יום דחזי לאורתא טמא שרץ נמי חזי כו' כצ"ל:

בא"ד פ' ב' נפלו כליו לתוך הבור כו' כצ"ל. פי' בשבת וביו"ט:

בא"ד אפילו בחול דהא צריך כו' כצ"ל. פי' כיון דבעי הערב שמש לא חזי לאשתמושי בו ביום כ"א בחול וא"כ מטביל בשבת או ביו"ט לצורך חול ועיין בחגיגה בתוספות דף כא ע"א:

בא"ד דלא בעי הערב שמש ולא חש כו' כצ"ל:

בא"ד שנתזה צינורא דערבי על בגדו ונכנסו אחיו כו' כצ"ל:

בא"ד ר' יהושע אומר יטמא ויטבול כו' כצ"ל:

בא"ד לימא ר"י יטמא כו' כצ"ל:

בא"ד משמע בהדיא דטומאת ע"ה כו'. פירוש מדפריך לר"י למה יטמא הא טמא וקאי מכח טומאת ע"ה [צאן קדשים: ואי טומאת ע"ה] לא בעי הערב שמש ע"כ צריך לטמא טומאה אחרת דבעי הערב שמש וישתמשו (כו') [צאן קדשים: בו] ט"י שיהיה היכר לצדוקים אלא ע"כ דטומאת ע"ה נמי בעי הערב שמש:

בא"ד לעשות הכירא לצדוקין כצ"ל:

דף צט.

גמרא מנא הני מילי כו' אע"ג דמתני' קרא נקט המקריב את דם השלמים וגו' דאפשר לומר דקרא או נקט את דם השלמים דהיינו שהיה טהור בשעת זריקת דמים ואת החלב או שהיה טהור בשעת הקטרת החלב אפילו היה טמא בשעת זריקת הדם לו יהיה נ"ל:

שם ורחמנא רבייה מה לי כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה קטן פסול כו'. ועוד כל זכר כתיב הס"ד. אין לדקדק לפ"ז דכל מרבי קטן לאכילה אע"ג דאין ראוי לחטוי ע"כ יאכלנה (צאן קדשים:ו)יחלקנה הראוי לחיטוי חולק שאינו ראוי לחיטוי אינו חולק וממילא קטן נמי ממועט דאינו חולק (צאן קדשים:א)א"כ

איש ל"ל למעוטי קטן מחלוקה די"ל דאי לא הוה כתיב איש לא הוי ממעטינן קטן מחלוקה כיון דרבייה רחמנא קטן לאכילה אע"ג דאינו ראוי לחטוי מכ"ש דראוי לחלוקה מ"ה כתיב איש למעט קטן מחלוקה אף ע"ג דאוכל נ"ל:

ד"ה כיון דלא חזי כו' ובעל מום דהא כו' ופליג השתא כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה ואינו חולק כו' המחטא אותה לא פליג כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה הפוסלני לאכילת כו' תרומה באומר נשמרתי מדבר כו' כצ"ל ומ"ו הב"ז מגיה תיבת לא ולגרסתו תיבת וכן לא אתי שפיר:

תוס' ד"ה אינו חולק כו' (שייך למתני') אחרינא מדכתב הזורק כו' כצ"ל:

בא"ד בעבודה ומהקריב דרשינן כו' כצ"ל:

ד"ה והרי קטן כו' לאשמעינן אי אתא למעוטי שאינו מחטא אינו אוכל אי כו' כצ"ל:

בא"ד הילכך משני אינו חולק ואכתי תיקשי ליה מבעל מום כדפריך בסמוך ומשני רבייה קראי הס"ד וכ"ה בס"י והגירסא שלפנינו קשה למבין. ובד"ח נדפס נ"א וקשה להולמה:

ד"ה מדבר המטמאני כו' דלא בעינן הערב שמש והא דנקט אונן דאונן אסור לאכול כו' כצ"ל. וכ"ה בספרים ישנים והג"ה שלפנינו הוא הג"ה מ"ו ואינו מן הצורך:

בא"ד גבי לבי על הסל כו' כצ"ל:

בא"ד ע"ב שייך לכאן א"כ אפילו לתרומה נמי כו'. ועיין בתוס' דחגיגה דף כ' ע"א ד"ה שמרתיה מדבר כו' דתירצו הכי בשם הר' אלחנן שנפסל במשקין וצ"ע:

בא"ד כל דבר שאינו עושה עכשיו כלום ועושה אחרי כן לקדש כו' כצ"ל. פי' בשעת נגיעת מגריפה לבגדי תרומה לא היה עושה למגריפה כלום אלא אחרי כן כשמגריפה נוגע בקדש מטמא הקודש מ"ה קאמר מדבר הפוסלה נ"ל. ומ"ו הב"ז גורס [צאן קדשים: גירסא] שלפנינו ואינו מן הצורך לשבש הגרסאות:

דף צט:

גמרא מאי לאו אפילו פסח כצ"ל:

שם ומעשר ופסח מרבה אני בכור ומעשר ופסח שכן אין באין על חטא כשלמים מניין כו' כצ"ל:

שם דאי לא תני שלמים כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה לבי על הסל כו' דרבנן הס"ד:

ד"ה המטמאות כו' ומיהו טמאה היא כו'. פי' דקשה לרש"י למה נקט המגריפה טמאה כיון דאינה רק פסולה לפסול חולין ותרומה מ"ה כתב דטמאה היא לענין קדשים:

ד"ה ואוכל פסחו כו' כיום מר וגבי פסח כו' כצ"ל:

בא"**ד** דאכילת קדשים עשה כדאמרינן ואכלו אותם אשר כופר בהם הס"ד וכצ"ל:
ד"**ה** והא דקתני כו' השנה קאי הס"ד:
ד"**ה** נאכלת כו' שלמים אי קראי הס"ד:
ד"**ה** קתני מיהת פסח דבשלמא כולהו איכא למימר כו'. פי' בשלמא אי לא הוי תני פסח בהדייהו לא הוי קשה מ"ש פסח משאר קרבנות דאסורים להביאו כשהוא אונן ולגבי פסח תני טובל ואוכל פסחו הוה אמרינן דשאר קרבנות אסורים להביאן מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא וגבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת אבל השתא דקחשיב בהדייהו קשה וק"ל נ"ל:
תוס' ד"ה אמר רב חסדא כו' דאורייתא ודל אכילה מהכא כו' כצ"ל:
בא"**ד** אסור כחטאת כו' כצ"ל: בא"ד אפילו היא דאורייתא דחיא כו'. פי' היכא דייק ר"ש לר"י דאנינות דרבנן מדקתני אונן טובל ואוכל את פסחו דלמא ר"י ס"ל דאנינות לילה דאורייתא וס"ל דאכילה מעכבת ואתי עשה דאכילה ודחי עשה דאנינות אע"ג שהיא דאורייתא כמו אליביה דאתי עשה דפסח ודחי אנינות דיום שהיא דאורייתא:
בא"**ד** לא מעכבא מ"מ שרי להביא ולשחוט ולזרוק עליו הס"ד וכצ"ל וכ"ה בס"י:

דף ק.

גמרא א"ל ר"א לרב מרי ואלא הא דקתני כו'. יש מקשין טפי ה"ל למיפרך ר"י ור"ש במאי פליגי כיון דיום מיתה מודה ר"ש דאורייתא ויום קבורה מודה ר"י דרבנן עכ"ד. ונ"ל ליישב דבפשיטות לא מצי למיפרך במאי פליגי ר"י ור"ש אלא ע"כ דר"ש יום המיתה נמי קאמר מדרבנן דהוי מצי לשנויי דלמא ר"ש יום הקבורה קאמר דמדרבנן וה"ק לר"י דקאמרת סתם אנינות לילה דאורייתא ולא מפליג בין יום המיתה ליום הקבורה הא ע"כ מצינו דאנינות לילה מדרבנן מדקאמרי אונן טובל ואוכל פסחו לערב וע"כ צריך לחלק בין יום המיתה ליום הקבורה ואת אמרת סתמא אנינות לילה דאורייתא דאפשר למשמע מיניה אפילו יום הקבורה אבל השתא פריך הכי השתא דקאמר ר"ש תדע שהרי אמרו כו' ומוכח ממתני' דיום הקבורה דרבנן נימא ליה ר"י ע"כ כי קאמינא לך אנא יום מיתה דאורייתא כדמוכח ממתני' וביום הקבורה מודינא לך דמדרבנן אלא ע"כ דר"י שמיעא ליה מר"ש דאפילו יום המיתה קאמר מדרבנן ומוקי מתני' דאונן טובל ואוכל אפילו ביום המיתה נ"ל. ומ"ו הב"ז הקשה ג"כ קושיא זו ונכנס בדוחק ליישב מפי רבו ונ"ל:

רש"י ד"ה לא קשיא כו' ורומיא דתרתי מתניתא כו' כצ"ל. פי' כיון דרב מרי מוקי למתני' דפסחים שמת בי"ג וקברו בי"ד דלא כשנויא דרב אסי ע"כ צריך לשנות רומיא דמתני' קמייתא כשנוי' קמא כר' מרי:

בא"ד וכאן בפסח וכאן בשאר כו' כצ"ל:

בא"ד ומאי אבל לא בקדשים כו' כצ"ל:

ד"ה אביי אמר רחמנא כו' דרחמנא דחייה ומהאי כו' כצ"ל:

ד"ה לאחותו אין מטמא כו' להיטמא ומביא פסח באנינות וקס"ד דהנך ברייתות תרווייהו קתני אליבא דר"ע כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י ובד"ח נדפס בצדו נ"א ואינו מן הצורך:

תוס' ד"ה הרי שהיה הולך כו' דכיון דכהן גדול ונזיר נדחי' כו'. פי' כיון דכ"ג ונזיר לחוד ילפינן מלאחיו דנדחים אם כן לאחותו ל"ל אי למעלה דפסח דיטמא למ"מ דאי מטמא לקרובים כ"ש למת מצוה:

בא"ד אע"ג דכהן הדיוט לחוד מיטמא כו'. פירוש דילפינן מלאמו לכהן הדיוט ונזיר דמטמא למ"מ אע"ג דכהן הדיוט מטמא לקרובים וכ"ש למ"מ לא מהני מעלה לגבי מ"מ מלאביו אפ"ה צריכה לאמו מפני שהן ב' קדושות ה"ה לאחותו נמי איצטריך לכ"ג ונזיר ולשחוט את פסחו שהן ג' קדושות דנדחים אע"ג דפסח לחוד נדחה מפני טומאת מתו:

בא"ד דלא מיירי הכא בכהן ונזיר כו' כצ"ל:

בא"ד דדייק משום דקתני הכא אמרת לא יטמא כו'. פי' דמשמע דכבר אמורה דלא יטמא למתו אפי' בפסח לחוד:

ד"ה הא ר"י והא ר"ע כו' ולא דמי לעשה דהשלמה כו'. [צאן קדשים: פי'] התם אם יקיים עשה דהשלמה ידחה בידים עשה דפסח שיש בו כרת מ"ה מוטב דעשה דפסח שיש כרת ידחה עשה דהשלמה דאין בו כרת אבל הכא אם יקיים עשה דלה יטמא ממילא אזל עשה דכרת ולא דחה לה בידים ויש לה תשלומין ועשה (דלא) [צאן קדשים: דלה] יטמא אין לה תשלומין נ"ל. ומ"ו הב"ז מפרש בע"א ואינו מן הצורך וכאשר כתבתי נכון הוא וברור וק"ל:

דף ק:

גמרא א"ל רבינא כו' כצ"ל:

שם השומע על מתו והמלקט לו עצמות טובל כו' כצ"ל:

שם מכלל דיום קבורה אפילו לערב נמי לא אכיל כו'. יש מקשין לפ"ז דדייקו הכי לעיל דמשני ר' אמי רומיא דתרתי מתני' דמתני' דהכא איירי יום קבורה מ"ה כי מזמני ליה אוכל בקדשים ומתני' דפסחים דקתני אוכל את פסחו אבל לא בקדשים איירי ביום

המיתה לפ"ז קשה למה קתני במתני' דפסחים השומע על מתו והמלקט לו עצמות טובל ואוכל בקדשים לערב לאשמעינן רבותא טפי אפילו יום קבורה אוכל לערב מכ"ש שומע ומלקט עכ"ד. נ"ל ליישב דלר' אסי לא קשיא דס"ל דהא דקתני במתני' השומע על מתו והמלקט עצמות היינו אחר שקיעת החמה דהוי יום קבורה עצמו ולא ליל יום קבורה ואפ"ה אוכל בקדשים דהוי רבותא טפי מיום קבורה אבל השתא מסוגיא זו מוכח דלאחר שקיעת החמה החמירו אפילו בשומע ומלקט וע"כ הא דקתני השומע על מתו והמלקט עצמות טובל ואוכל בקדשים היינו קודם ש"ה ודייק שפיר מכלל דיום קבורה אפילו לערב נמי לא אכיל נ"ל:

רש"י ד"ה ולאכילת פסחים כו' ומשנינן אימא שליקט כו' כצ"ל:

בא"ד פסחים משום יום קבורה נקט כו' כצ"ל:

ד"ה אחד כו' וזה מיבעי ליה הס"ד:

ד"ה רבה בר רב הונא כו' וליל יום ליקוט כו' כצ"ל:

ד"ה אכילת פסחים מעכבת ולא העמידו כו' כצ"ל:

ד"ה כל זמן כו' לקולא פליגא כו' כצ"ל:

ד"ה הא מני כו' דבין לרבי בין לרבנן לילה מותר כו' כצ"ל:

ד"ה והתניא כו' אלמא כו' לפניו על כרחך בליל יום קבורה כו' כצ"ל. פירוש דאי אפשר לומר הא דקאמרי רבנן אין מתאונן עליו אלא אותו היום בלבד יהיה פירושו אפילו נקבר אחר עשרה ימים אין מתאונן עליו אלא יום ראשון בלבד ומותר לאכול שאר הימים אפילו מתו מוטל לפניו זה אי אפשר וע"כ צ"ל דלא פליגי רק בליל יום קבורה:

ד"ה הן היום כו' ואין כהן לאוכלן כו' אע"ג דהיה פנחס עמהן שלא היה אונן כדפריך ר"י לקמן לר' נחמיה אפ"ה אי אפשר לפנחס לאכל שלשתן והא דפריך ר"י לקמן והלא פנחס היה עמהן קאי על שעיר ר"ח לחוד דלמה נשרפה דפנחס היה יכול לאכול אותו שעיר לחוד נ"ל:

תוס' ד"ה אכילת פסחים כו' ורבנן ומדלא קתני דסבר לה כמ"ד מעכבא משמע לגבי האי אפילו למ"ד לא מעכבא דהא מודה דבעינן גברא כו' כצ"ל:

ד"ה סמוך כו' במנחה נקט סמוך כו'. פי' כמו גבי מנחה דנקט סמוך ופירושו קודם וכן פרש"י בע"פ ואפ"ה נקט סמוך ה"ה כאן פירושו קודם ת"ה:

דף קא.

רש"י ד"ה כי כן כו' במנחת כו' כצ"ל:

ד"ה כאשר כו' כתיב הן כו' הד"א:

ד"ה מפני אנינות כו' כדכתיב וייטב כו' הד"א:
ד"ה היה להם לאוכלה כו' דר"נ הס"ד. ואח"כ ד"ה והלא פנחס כו' שלא היה כו' כצ"ל:
ד"ה אידי ואידי כו' לחטאת ואמר לו כו' הד"א:
ד"ה ורבנן רבי יהודא כו' כצ"ל:
ד"ה אמר לו אהרן כו' ומקריב אונן הס"ד:
תוס' ד"ה וחכמים כו' יותר משל תורה דעלמא כו'. פי' דאין פירושו שחכמים עשו חיזוק לדבריהם באנינות יותר ממה שעשו חיזוק לדבריהם בעלמא:
ד"ה ורמינהו מפני כו' דבאנינות יאכלנה אלא כו' כצ"ל:
בא"ד דאין סברא שיהא משה טועה כו' אע"ג דהשתא נמי היאך טעה משה ולא ידע הק"ו ממעשר הקל ואהרן ידע וי"ל דהוי ידע הק"ו והיה סובר דאיכא למיפרך מה למעשר שכן טעון כסף צורי כמו שהקשו תוספות לקמן ואהרן השיבו דלא חומרא היא לענין זה שיהא משום זה אסור לאכול באנינות:
בא"ד משני ר"נ אקושיא דר"י כו' כצ"ל. פירוש לשמואל ר"נ לית ליה הך דרשא דבאנינות יאכלוה ולקמן משני אקושית ר"י ר"נ לטעמיה דאמר קדשי שעה לא פסלה בהו אנינות:
בא"ד לא בעי למימר כו'. פי' דמשה ידע דיש חילוק בין קדשי שעה לקדשי דורות:
בא"ד הא רבי יהודא וה"ק ההיא כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י ובד"ח נדפס הג"ה ושיבוש הוא:
בא"ד בכל הקדשים כמו באלו הב' והא כו' כצ"ל וכ"ה בס"י. פי' כאלו הב' שעיר נחשון ושעיר שמיני שהיו קדשי שעות. ובד"ח נדפס ג"כ הג"ה ושיבוש הוא:
ד"ה ומה מעשר הקל כו'. תימא מה למעשר כו'. והנה תוס' במסכת יבמות דף ע' ע"ב ד"ה דפסח גופיה כו' הקשו גם כן קושיא זו ומתרצו דבאמת לא ילפינן מק"ו ממעשר אלא גמרינן שאר קדשים מפסח בהיקישא דזאת התורה דהתם איתקשו כל הקדשים ובההיא קרא כתיב נמי פסח ופסח גופיה גמרינן בג"ש ממנו ממנו ממעשר עכ"ל. והכא דאמרינן דאהרן השיב למשה דמ"ה יש לחלק בין קדשי שעה לקדשי דורות מכח הק"ו הקשו שפיר דק"ו יש לו פירכא. ונ"ל ליישב בדרך אמת דהא הנך תנאי דס"ל דמתשובתו של אהרן שהשיב למשה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה' ניכר שכך השיב לו אף ע"פ ששמעת היתר אנינות במנחה שהוא קדשי שעה אבל בקדשי דורות שהיא שעיר החטאת לא שמעת דיש לחלק ע"כ צ"ל דמכח סברא השיב לו כך דמסתברא כך לחלק בין קדשי שעה לקדשי דורות דבלא סברא וטעמא מהיכא תיתי לחלק בין קדשי שעה לקדשי דורות וכיון דמצד הסברא השיב לו כך לא מצאו סברא אחרת רק מכח ק"ו רק דיש להקשות ל"ל למימרא דסברא היא מכח ק"ו דאית ליה פירכא ולמה לא אמרינן

דסברא לחלק מכח היקישא דזאת התורה כמו שכתבו תוספות שם ואפשר דזה הוא כוונת התוספות הכא אבל לאו קושיא הוא דליכא למימר דאהרן השיב לו מצד הסברא דהקישא דזאת התורה יש לחלק כיון דבהאי קרא כתיב ולמלואים שהם קדשי שעה א"כ קדשי שעה נמי אסורים לאונן וכיון דשמע משה היתר אנינות במנחה שהוא קדשי שעה ולא ילפינן בהיקישא ה"ה קדשי דורות רק השתא מתשובת משה שמעינן דהודה דכך שמע דהותרו קדשי שעה אמרינן דוקא בהנהו הותרו ולא בשאר קדשי שעה וכ"כ התוספות שם ביבמות מ"ה ניחא להו לאוקמא דמשום ק"ו השיב לו אף ע"ג דאית ליה פירכא דאפשר לומר דאהרן היה סובר דלא שייך הך חומרא שטעון כסף צורי לאסור משום זה באנינות כנ"ל ברור ודוק. אח"כ מצאתי בתוספות דשבת דף כ"ה ע"א ד"ה הא בחול כו' דמתרצו קושיא זו בע"א וניחא נמי הכא ע"ש:

ד"ה דאי ביום כו' תימא בלילה נמי נימא ק"ו כו'. פי' כיון דלר"י אנינות לילה דאורייתא לדורות וע"כ הא דכתיב במעשר לא אכלתי באוני ממנו אפילו בלילה ואם כן היכא קאמר שמא לא שמעת אלא בלילה הא בלילה נמי איכא ק"ו ממעשר ולר"י אין חילוק בין קדשי שעה לקדשי דורות ואפילו במנחה נמי דקדשי שעה היא נמי נימא ק"ו ואפ"ה הותרו להם הנהו קדשים לפ"ז דלמא אפילו ביום נמי הותר להם לאכול באנינות אע"ג דאיכא ק"ו וק"ל. ומ"ו הב"ז רוצה ליישב קושיא זו ודבריו אינם מובנים לי וגם הרא"ם הקשה קושיא זו והניח בצ"ע:

דף קא:

רש"י ד"ה בשלמא לרבנן כו' ולא יום ועד הלילה כו' כצ"ל:

ד"ה בשלמא לרבי נחמיה כו' בתמיה שמא לא כו' הד"א:

ד"ה אלא לרבנן כו' מאי הן דקאמרי ליה כו' כצ"ל:

ד"ה הכי קאמר ליה אמרת דילמא כו' כצ"ל:

ד"ה ברית כהונת כו' אשר קנא אלמא כו' כצ"ל:

ד"ה ששם שלום כו' עמהם הס"ד. ואח"כ ד"ה וישמע פנחס כו' כתיבא בפנחס והאי קרא התם כתיב הס"ד וכצ"ל. ואח"כ ד"ה בברכה כתיב ברכו שלא תפסוק כהונה מזרעו אבל עדיין לא נתכהן הס"ד וכצ"ל. ואח"כ ד"ה לייחס זרעו אחריו מימי משה נתכהן וכששם שלום נתייחס ליקרא כהן ולייחס זרעו במעלות כהונה הס"ד וכצ"ל ועיין בע"י:

תוס' ד"ה בשלמא רבי נחמיה כו' למ"ד מפני טומאה הוי בתמיה כו'. פי' למ"ד מפני אנינות הוי שהן היום בניחותא שהיא חובת היום ואכלתי בלשון בתמיה ולמ"ד מפני

טומאה הוי הן היום בתמיה וכי בניי הדיוטים הקריבו היום שום קרבן ולעיל משמע איפכא למ"ד מפני אינות הוי הן היום בתמיה שמשה אמר שמא בניך הקריבו באנינות ולכך נשרפה והשיב אהרן וכי הן היום הקריבו בתמיה אני כ"ג הקרבתי ומקריב אונן ולמ"ד מפני טומאה הוי הן היום בניחותא הלא עדיין יום הוא והיינו אסורים בקדשים לאכול עד הערב ומתוך כך אירע בה טומאה באונס וכפרש"י שם:

ד"ה ההוא בברכה כו' עד ששם שלום בין כו'. ואפשר לזה כיון המדרש בדין הוא שיטול שכרו מיד ר"ל הכהונה לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום פי' כשישים שלום בין השבטים והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם לייחס זרעו אחריו לעולם:

דף קב.

גמרא אמר ר"ל סטרו ויצא כו'. ואין לדקדק דמשמע אף זה נאמר בו רושם ורושם זה לא מפורש בתורה ואפשר לומר דמשום כבודו של מלך לא פרסמו הכתוב בפי' וכ"כ מהרש"א. ובזה מיושב קושית מ"ו הב"ז מה שמקשה על רש"י עיי"ש:

שם וכל היכא דכתיב הלום עד עולם הוא והא כו' כצ"ל:

שם הרי כבר אמור אלא לבעל מום מעיקרא שיכול אין לי אלא תם ונעשה ב"מ. ב"מ מעיקרו מנין ת"ל כל זכר כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה ויש אומרים כו' כיש אומרים הס"ד:

ד"ה לא תיפוך כו' דאכשר רחמנא חס עליה כו' אחרינא אבל עובר דאית ליה היתירא כו' הד"א:

תוס' ד"ה אהרן קרוב הוא כו' מקיש ריבים לנגעים ונגעים לריבים מה נגעים כו' כצ"ל:

ד"ה אני מסגירה כו' לפי דרכם למדנו שהיה אהרן דורש כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז כתב ובזה מיושב מה שמקשים העולם בברייתא זו דלמא לא אמר גם גבי משה הטעם דקרוב הוא משום דמשה היה דורש כת"ק אדם רואה נגעי קרוביו דלא כאהרן דס"ל כר"מ ולכך היה אהרן אומר למשה דבלא"ה אין אתה רואה שאתה זר ואין אני רואה דס"ל כר"מ דנגעי קרובים אסור לראותן עכ"ל. ונ"ל ליישב קושיא מה שהעולם מקשין דלמה לא אמר גבי משה הטעם דקרוב הוא בדרך אמת דהך ברייתא ס"ל דהא דר"מ ס"ל דאין קרוב רואה את הנגעים טעמא משום שבחזקת שאוהבים זא"ז ואף ע"ג דגבי עדות ממון קי"ל דזה שפסלה תורה עדות הקרובים לא מפני שבחזקת שאוהבים זה לזה אלא גזרת הכתוב היא כדאמרינן במסכת ב"ב פ' מ"ש והובא בח"מ סי' ל"ו ומ"ה אוהב כשר להעיד דבשלמא גבי ממון אמרינן דלא חשדינן כולי האי שישנה העדות ולעשות עצמו רשע בשביל אהבה

או שנאה אבל גבי נגעים ר"מ אזיל לטעמיה דס"ל במסכת מקואות דף ז' ע"ב ויליף מקרא דבכהן תלא רחמנא דאי מטמא ליה הוי טמא ואי לא בעי מטמא ליה ולא לימא כלום לא הוה טמא לפ"ז מ"ה חיישינן משום אהבה שביניהם לא לימא כלום דאי חזי ליה דטמא והוי טהור ומ"ה לא קאמר גבי משה הטעם דקרוב הוא דבאותו שעה לא היה בחזקת שאוהבים זה לזה דעיקר צרעת של מרים היה על שדיברה במשה אף ע"ג דמשה לא היה שונאה בשביל זה כדכתיב והאיש משה עניו מאד וגו' עכ"פ החזקת האהבה בטילה מ"ה קאמר דמשה זר היה כנ"ל. והא דלא קאמר א"ת פינחס יראה שהיה כשר מדאורייתא שהיה ג' בראשון למרים רק ר"ת ס"ל דג' בראשון פסול ולית הלכתא כותיה כדאיתא בחו"מ סי' ל"ג ואפ"ל דהך תנא ס"ל כרב אשי דס"ל דלא נתכהן פנחס עד ששם שלום בין השבטים נ"ל:

דף קב:

גמרא ולא והרי ב"מ דלא ראוי לעבודה כו'. פי' והיכא קתני במתניתין כללא כל שאינו ראוי לעבודה. ולפי דמסקינן במסכת עירובין דף כ"ו ע"א ובמסכת קידושין דף ל"ד ע"א דאין למידין מן הכללות אפילו במקום שנאמר בהם חוץ עיי"ש לא קשיא מידי נ"ל:

שם בא הקרב ואכול וא"ל תן לי חטאת ישראל ואוכל א"ל ומה במקום כו' כצ"ל:

שם מקום שיפה כחי בחטאתי אינו דין כו' כצ"ל:

שם אותה יאכלנה בא וחטא ואכול כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה הרי טמא בקרבנות כו' כצ"ל. והדיבור אימא כי טמא יש למחוק ואינו בס"א:

ד"ה הא לא קתני כו' שאינו ראוי אינו חולק ולא דיוקא תני הס"ד וכצ"ל:

ד"ה כך יפה כחך בחטאתך הס"ד:

ד"ה שכשם שהורע כחך במנחתי כך הורע כחי כו' כצ"ל:

ד"ה לאונסו שהיתה שמועתו כו'. משמע מזה שהיה רב גמיר מראב"ש בבה"מ מה שהיה ראב"ש מהרהר בבה"כ:

תוס' ד"ה ב"מ עובר כו' וא"ת דהכא מייתרי ליה הנך תלתא כו'. ולא נמצא תי' על זה בתוספות שלפנינו ונ"ל ליישב דברישא דהאי קרא לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל כתיב איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום לא יקרב וגו' כי כל איש אשר בו מום וגו' ותניא בת"כ פ' אמור אין לי אלא שנולד תם ונעשה ב"מ ב"מ מעיקרו ב"מ קבוע ב"מ עובר מנין ת"ל אשר בו מום ע"כ נמצא דמרבינן כל ב"מ לענין הקרבה וכתיב בתריה דכל אותן ב"מ דפסולין להקרבה דלחם אלהיו מקדשי הקדשים יאכל

דמותרים באכילה בכל הקדשים וכיון דמרבינן כל ב"מ להיתר אכילת כל הקדשים לפ"ז השתא דתורה ריבתה במנחה ובחטאת ואשם לחלוקה מרבינן נמי כל ב"מ לחלוקת כל הקדשים כמו באכילה דריבה הכתוב כל ב"מ לאכילת קדשים נ"ל:

ד"ה הרי טמא כו' והוה מצי למיפרך מכ"ג כו'. ואפשר ליישב דאפשר לומר דכללא דמתני' כל שאינו ראוי כו' לא קאי על כ"ג אלא בכ"ה כמו רישא דמתני' דקתני אונן אינו מקריב דקאי על כ"ה דכ"ג מקריב אונן מש"ה פריך מטמא בקרבנות צבור נ"ל:

ד"ה מה אם כו' תימא אמאי כו'. ויש ליישב דמ"ה לא קאמר כדלעיל דאיכא למימר מנחה תוכיח דנוכל לומר ג"כ כשם שהורע כחי כך הורע כחך ואפ"ה אינו חולק מ"ה קאמר הכא דמחטאת גופא אינו ראיה:

דף קג.

גמרא הבשר לשם ועורה כו' כצ"ל:

שם אלא עולת איש עולת גרים כו'. וכתב מ"ו הב"ז והרמב"ם גרס כותי במקום גר וכתב הכ"מ דכן עיקר דלגירסא דידן קשה מקמ"ל דמהיכא תיסק אדעתין לפלוגי בין גר לישראל עכ"ל ושרא ליה מאריה דאישתמיטי' הא דקאמר כאן פרט לגר שמת ואין לו יורשים וא"כ טובא קמ"ל דלא כר"י עכ"ל. ודבריו אינם מובנים לי דלדידיה דניחא ליה בגירסא גרים וס"ל להאי תנא דעור העולה ריבה גרים אפילו גר שמת ואין לו יורשים וגם ריבה נשים ועבדים קשה מנ"ל להאי תנא דעור העולה ריבה הכל בשלמא נשים ועבדים מרבינן כחדא דילפינן מהדדי בג"ש דלה לה מאשה כמו שכתבו תוספות אבל גר שמת ואין לו יורשים מנ"ל לרבויי כיון דאיכא מעוטא דאיש ממעט גר שמת ואין לו יורשים כיון דאין לה בעלים מנ"ל לרבויי מעור העולה ולגר גופא לא צריך לרבויי דהוי בכלל איש כמו שכתב הכ"מ וגירסת רש"י נכון הוא דלא גריס גרים נ"ל:

שם יכול שאני ממעט שנשחטה כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה מן המותרות דאף אשמות של רעייה כו'. פי' לא מיבעיא מותר מעות אפילו מותר מעות חטאת הוי לקיץ המזבח אלא אפילו אשמות של רעייה דגבי חטאת למיתה אזלא גבי אשם הוי מותר:

ד"ה אלא אפילו למ"ד כו' ואין קדושה חלה על שאינו שלו כו' כצ"ל:

ד"ה הא הדר ביה דקאמרי ליה כו' הד"א:

ד"ה ששה לנדבה כו' חדתין ועתיקין קינין וגוזלי עולה כו' וזהב לכפרת כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה הניחא למ"ד כו' וי"ל דסברא הוא למעוטי טפי מותרות כו'. פי' משום שהיה מעיקרא לאיש וכי בא לנדבת צבור עם העור בא:

ד"ה לא מיבעיא למ"ד כו' דקדשי ב"ה היו בכלל כו'. פי' וכיון ששחטה אי אפשר בהעמדה והערכה ולא יכול לפדותה פשיטא דאין עורה לכהנים. ודבריהם אינם מובנים לי דאי לאו קרא דעולת איש ס"ד דאפילו עולת הקדש עורה לכהנים ואין עור צריכה פדיון דאע"ג דתפסי בה קדושת ב"ה אפ"ה לכהנים דמשולחן גבוה קא זכו ועוד אפשר לומר דאתי לאשמעינן היכא דשחטה ועדיין מפרכסת דה"ה כחיה לכל דבריה ויש לה פדיון ואפ"ה אין עורה לכהנים וכ"כ תוס' במסכת בכורות דף ל"ב ע"א ד"ה הא לאחר שחיטה כו' עיי"ש:

ד"ה אין לי אלא כו' וי"ל דגבי מצות הוא דילפי מהדדי כו'. פי' להחמיר על העבד לעשותו כישראל במצות שהאשה חייבת ילפינן מהדדי אבל לגרעו מאיש ולפוסלו לעדות כאשה לא ילפינן מהדדי כיון דמ"ה כשר הוא לעדות דאין תלוי בנאמנות ועיין בפ' החובל דף ס"ח ע"א:

דף קג:

גמרא הן ועורותיהן נשרפין עמהם כו' כצ"ל:

שם ת"ל עור העולה אשר הקריב כו' כצ"ל:

שם ת"ל אשר הקריב לו יהיה פרט כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה אשר הקריב כו' במשמע הס"ד:

ד"ה שזכה בבשר עולה ובאימורי קדשי קדשים הס"ד וכצ"ל:

ד"ה כל עצמו כו' לבדה מפני כו' הד"א:

ד"ה מדינא כו' קדשי קדשים הס"ד:

ד"ה אין לא ראינו ראיה כו' שימצא טרפה לאחר הפשע כו' כצ"ל:

ד"ה ה"ג בגמרא כו' ואותיב הכי קתני רישא כל שלא זכה המזבח בבשרה כו' כצ"ל:

ד"ה מני ר"א כו' עור חלוץ כו' כצ"ל:

ד"ה קודם שייראו להפשיט קודם זריקה אין עורותיהן כו' הד"א וכצ"ל:

תוס' ד"ה ומודה רבי כו' ומיהו קשה כיון דאיכא הפסול בידם כו'. פי' כיון דלא הביאו הכסף קודם זריקה דקדמו בני יהוריב והקריבו תנן:

בא"ד וי"ל מידי דהוי כמו כו' כצ"ל:

בא"ד הואיל ולא הוכר פסולו קודם הפשט לר"י וקודם זריקה לר"א מרצה על העור הכי נמי וקשה כו' כצ"ל. פי' ה"נ כיון דיכול להביא הכסף קודם זריקה הוי לא הוכר פסולו:

בא"ד להביא הגזל קודם שנזרק כו' כצ"ל:
בא"ד בדם ובבעלים תעובר צורתו כו' כצ"ל. ועיין במהרש"א פ' הגוזל דף קי"א:

דף קד.

רש"י ד"ה מידי דהוה כו' אלמא קיל היה כו' כצ"ל:
בא"ד אע"ג דאי עביד נמי כו' כצ"ל:
ד"ה ה"ג ואב"א כו' קודם זריקה לא איתרמאי כו' הד"א:
ד"ה דאפילו בגבולין כו' שריא שחיטתו והפשטת עורו כו' כצ"ל:
ד"ה והעור בשריפה כו' דתלמידי תרבוצאי היא כו'. פי' תלמידי דבית המדרש וכך פירש הערוך ורש"י במנחות דף פ"ב ע"ב:
בא"ד ואני אומר דרבנן לא אדר"ע קיימי כו'. וכתב מ"ו הב"ז וק"ק הלכתא למשיחא ל"ל וי"ל כו' ולשיטת הרמב"ם שפסק בב"מ כר"ע דיאותו הכהנים בעורו ובתם פסק דבשר בקבורה ועורה בשריפה בזמן הבית וא"כ הל' כחכמים הלכתא למשיחא עכ"ל. ונ"ל דנ"מ ג"כ בזמן הזה בבשר בכור ב"מ שנמצא טריפה נמי בקבורה כמו לחכמים בבכור תם בזמן הבית ור"ע לא איירי מבשר ב"מ מש"ה פסק כחכמים בבכור תם דבקבורה ומינה נשמע לבשר ב"מ נ"ל. ועיין בתוספות דסנהדרין דף נ"א ע"ב ד"ה הילכתא למשיחא דמתרצו שם קושיא זו בע"א ומיושב גם אליבא דהרמב"ם:
תוס' ד"ה מ"ד לא הורצה כו' אטו אבוד כו' כצ"ל:
בא"ד עור דאיכא פסידא דכהנים דכבר זכו כצ"ל:
בא"ד ופי' הקונטרס דחוק הס"ד. פי' דלפרש"י פליגי באבוד ושרוף לפ"ז היכא קאמר מידי דהוה אדיעבד דילמא כי קאמר ר"י שאם זרק הורצה בנטמא אבל באבוד ושרוף מודה ר"י דאפילו בדעבד לא הורצה והנה מ"ו הב"ז כתב דדברי הרמב"ם סותרים אהדדי דבפ"א מה' פה"מ פסק דבשר שנאבד ונשרף אפילו בדעבד לא הורצה ובפי"א גבי מנחה כתב נשרפו או אבדו השיריים אם הקטיר הורצה מ"ש שיריים מבשר שנאבד ונשרף והלא דינן שוה כמבואר במנחות דכ"ו וצ"ע עכ"ל. ונראה לי ליישב דבזבחים פסק כר"י דהלכה כמותו דבאבוד ושרוף אפילו בדעבד לא הורצה והא דפסק במנחות כר"א דבמסכת מנחות דף ט' ע"א פליגי ר"י ור"ל בשירים שחסרו בין קמיצה להקטרה דר"י אמר מקטיר קומץ עליהם ואסיקנא דר"י כר"א ס"ל דאפילו אבדו או נשרפו כשר להקטיר קומץ וטעמו מדכתיב מן המנחה מנחה שהיתה כבר שלימה בשעת הקומץ אף ע"ג דהשתא חסרו מ"ה פסק כר"א במנחות כיון דר"י קיימא כוותיה כנ"ל ברור:
ד"ה אמר ר' עקיבא כו' פרק התערובות הס"ד וכצ"ל:

ד"ה אבל לא התירו כו' הא לאו הכי לא כו' כצ"ל:
בא"ד בפרק עד כמה בבכור כו' כצ"ל: ועיין בפ' ע"כ דף כ"ח ע"א:

דף קד:

רש"י ד"ה בבשר דבר כו' לאכילת המזבח או בשר קדשי קדשים שהן אכילת אדם אבל הני כו' כצ"ל:
בא"ד דלא אשכחן לינה אלא כו' כצ"ל:
ד"ה ושוין שאם כו' בפרק ב"ש אם פיגול כו' כצ"ל:
בא"ד אורחים מחשב כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה לא מחשבה כו' טבול יום פסלה נמי לינה כו' כצ"ל:
בא"ד פרים הנשרפים נהי דלינה פסלה בהו דלמא מחשבה לא פסלה בהו וא"ת כו' כצ"ל:
בא"ד אינה בכלי אלא משום כו' כצ"ל:
בא"ד לעיל והוי אמרינן כו' כצ"ל:
בא"ד מדרבנן וכן הא דקתני סיפא וחייבין עליה כו' כצ"ל:
בא"ד לפסול גוויה מדרבנן כדאמרינן כו' כצ"ל:
בא"ד לא הוה מחמרינן כולה האי דליטמא ע"י צירוף כו' כצ"ל:
ד"ה שיצא רובן כו' כתב ביה כשבת ופריך כו' כצ"ל:
בא"ד וא"כ רובו במיעוט אבר דהכא כו'. פי' בשלמא אמתני' גופא לא קשיא היאך ראשונים מטמא הא בשבת לא הוה הוצאה בענין זה הואיל ואגד הפר ביד אחרונים שבפנים כדמוכח בשבת פ' המצניע אפשר ליישב דמתני' איירי שכל הפר חוץ לחומת עזרה ולא הוי אגד בפנים דע"י מסיכת המוט לא היו יכולים האחרונים להביא אצלו וכ"כ תוספות התם אבל ברובו במיעוט אבר הקשו שפיר דלא יטמא בגדים:
בא"ד לענין לשורפו בפנים הס"ד. פי' לאחר שיצא רובו במיעוט אבר נפסלו ומיבעיא ליה אם הוה כמו שנפסלו בפנים ושורפו בפנים א"ד דהוה כמו שנפסלו בחוץ וק"ל:

דף קה.

גמרא ושעיר המשתלח השורפן כו' כצ"ל:
שם שסופה ליטמא טומאה חמורה אין צריכה כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה מי אמרינן שדי מיעוטא דאבר שיצא לחוץ בתר רוב האבר והוה ליה כו' למחנה בעי הס"ד וכצ"ל והשאר יש למחוק. ואח"כ ד"ה אלא שיצא חציו כו' בחצי הפר שבחוץ יצא רוב אחד כו' כצ"ל. וכ"ה בס"י:

ד"ה או דלמא כו' כדאמרינן לעיל דלא שבקינן כו' כצ"ל:
ד"ה אף כל כו' ואע"ג דלא מטמא שאר ב"ח כו' כצ"ל:
ד"ה אמרי במערבא כו' אבל חזי לטומאה מיהת בעלמא בעינן כו'. פי' נהי דמשום דסופו לטמא טומאה חמורה אין צריכה הכשר טומאה אבל הכשר אוכל בעי דטומאת אוכלים ילפינן מכל האוכל אשר יאכל ובעינן שאתה יכול להאכילו לאחרים דוקא מ"ה שעיר המשתלח דלא חזי לאכילה שהוא חי לא מטמא וק"ל:
ד"ה מהו שתטמא כו' ובכזית אין לו טומאה כו' כצ"ל:
בא"ד אין צריך ראויה לטומאה כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה או דילמא כיון דהדור כו' דמבעיא ליה כיון דנקטו כו' כצ"ל:
בא"ד לאחר שחזרו כו' כצ"ל:
ד"ה פרים הנשרפין כו' כאלו הוציאום אותם כו' כצ"ל:
בא"ד וקאמר אי תלי כו' כצ"ל:
בא"ד אלא פשיטא דבעיגן גם כו' כצ"ל:
בא"ד יצאו וחזרו ובאו אנשים אחרים כו' כצ"ל:
בא"ד כאלו הוציאים אותן מפתח כו' כצ"ל:
בא"ד הפריס ומה שפרשתי דמבעיא ליה לענין הנוגע בפנים אינו מבואר וזה עיקר הס"ד וכצ"ל. פי' מה שפרשתי לעיל בד"ה א"ד כו' אינו עיקר והג"ה זו עיקר:
ד"ה מחוסר יציאה כו' בניתזין בכל כחו ובירושלמי כו' כצ"ל. ועיין בתוספות חולין דף ע"ב ד"ה בשעת פרישתן כו' ובמס' כריתות דף מ"ו ע"ב:
בא"ד מעתה יטמאו אימורים אלא כשפירשו כו' כצ"ל. פי' דהשיב לו על שאלתו אי אמרינן דיטמאו בגדים בלא הכשר וטומאה אם כן יטמאו ג"כ אימורים שלהם וקאמר דאפשר דשאל לו אם פירשו האימורים מתוכה ואח"כ קאמר דשאל אפילו דלא פירשו דיטמאו בגדים בלא הכשר וטומאה ואי אמרת דיטמאו נמי אימורים שלהן כהדא מי חטאת דאמרינן דהנושא צלוחית של מי חטאת נטמא ויחזור ויטמא את הצלוחית ומטמא את המים וא"כ לא מצינו מי חטאת אלא ע"כ דאין מטמאין דבר לחזור וליטמא ממנו ה"ה בפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים אף ע"ג דמטמאין בגדיהם הם טהורים ואינן מטמאין האימורין שלהן נ"ל. ועיין בתוי"ט מסכת כלים פ"א [צאן קדשים:משנה] ב' ובר"ש מסכת פרה פ"ח משנה ב':

דף קה:

גמרא מה כאן חוץ לג' מחנות אף להלן חוץ לג' מחנות כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה צריכה מחשבה להצטרף פחות מכזית ממנה כו'. והא דלא פירש"י כמו שפי' במסכת נדה דף נ' ובמסכת בכורות דף י' להשוות אוכל צריכה מחשבה משום דהא ס"ד דר"מ היא ור"מ ס"ל אפילו בכזית מטמא מעצמו כיון דסופו לטמא טומאה חמורה א"כ מטמא מעצמו וא"צ להשוות אוכל מ"ה פרש"י להצטרף פחות מכזית להשלים לפחות מכביצה:

תוס' ד"ה מטמאה טומאת כו' ולא חשיב כנקיט בפומי' כו' כצ"ל:

בא"ד ופירוש הקונטרס יש ליישב כמו שפירשתי לעיל וכן עיקר הס"ד וכצ"ל. פי' דעיקר קושית התוס' על רש"י כיון דיש בו כביצה מטמא בלא הכשר משום דסופו לטמא טומאה חמורה משא"כ במחוסר יציאה דבפנים אין ראוי כלל לטמא כו' וע"כ מ"ה בפנים אין ראוי אף ע"ג דנמי סופו לטמא טומאה חמורה אפ"ה אין ראוי משום קושית התוס' דלעיל ד"ה מחוסר יציאה כו' דא"כ יטמאו את האימורים אבל לפי מה שפירשו לעיל דמחוסר חתיכה פשיטא דהוה כמחוסר מעשה לפ"ז בפנים ראוי לטמא ואפ"ה לא מטמא כיון דמחוסר יציאה ה"ה דמחית אארעא ובד"ח ציין שטה כאלו נדפס בטעות ואינו מן הצורך:

ד"ה ומדסיפא ר"מ כו' אלא בבהמה טהורה כדפרשתי שם בפרק גיד הנשה הס"ד וכצ"ל. ועיי"ש (צאן קדשים:שם) דף ק"ב ע"א בתוס' ד"ה ור' מאיר אומר כו':

ד"ה חיבור אוכלין כו' חוץ לכלי וחיבור מים כו' כצ"ל:

בא"ד שהיא קטפרס והבצק מלמעלן כו' כצ"ל:

בא"ד ודבר תימא הוא אם אין לישת פירות כו'. ותמיה לי על תמיהתם דהא משנה ערוכה היא במסכת ט"י פ"ג משנה ד' עיסה שהוכשרה במשקה ונילושה במי פירות ונגע בה טבול יום דר"א אומר משמיה דר"י דפסל את כולה ור"ע אמר משמו לא פסל אלא מקום מגעו משום דקסבר כיון דמי פירות אין מכשירין ולא מייתי להו לידי טומאה רואין אותן כאלו אינן ולא פוסל אלא מקום מגעו ואין עושה העיסה חיבור ע"כ וכ"כ הר"ב שם ולפ"ז התוספתא אזלא אליבא דר"ע ופי' טהורה ולא הוכשרה ואפילו הוכשרו מעיקרא אין מי פירות מחברים את העיסה וכ"כ הר"ש שם אליבא דתוספתא נ"ל:

ד"ה מה כאן כו' ושמא ג"ש הוא ועוד יש לפרש כו' כצ"ל. פי' דריבוי דחטאת ג"ש הוא ודבר הלמד בג"ש חוזר ומלמד בג"ש ועוד יש לפרש אף ע"ג דפר יום הכפורים אתי מהיקישא דלפר ילפינן פרה אדומה מג"ש דאזלינן בתר למד ופרה קדשי ב"ה היא והוה הלמד חול וילפינן למד מלמד נ"ל וק"ל:

הדרן עלך טבול יום

דף קו.

פרק שלשה עשר

גמרא אמר רבי אלעי כל מקום כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה וחייב על העלייה שהן שני גופים כו' כצ"ל:

ד"ה כיון שנגע כו' ואפ"ה כי הדר כו' כצ"ל:

ד"ה אלא אזהרה כו' מחייבינן עלה חטאת כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה אזהרה מנ"ל כו' עלה חטאת שאין חטאת כו' כצ"ל:

בא"ד ולאו אמתני' דהכא קאי כו' כצ"ל. פי' הא דבעי הכא אזהרה מנ"ל לענין מלקות בעי וקאי על מתניתין דאלו הן הלוקין ומתניתין דהכא דקתני חייב היינו קרבן וקרבן לא בעי אזהרה:

בא"ד פסח שהן מצות עשה ופריך הא כתיב כו' כצ"ל:

ד"ה מנין לזובח כו' וא"ת מנלן הכא זובח בהמה כו'. פירוש דכמו גבי השתחואה דאיצטריך חד לכשלא כדרכה דמכובדים וחד שלא כדרכה דבזוים ה"ה גבי זביחה נמי דלמא אתא קרא לכשלא כדרכה דמכובדים אבל שלא כדרכה דבזוים בזביחה מנ"ל:

בא"ד דר"א אבל שלא כו' כצ"ל:

בא"ד ומהשתחואה נפקא לן דאין חילוק כו' כצ"ל:

בא"ד הא דפריך פ"ב כו' כצ"ל:

בא"ד למה לי לגופיה כו' כצ"ל:

בא"ד מייתר לן לאזהרה אמחשב מעבודה לעבודה דמהשתחואה כו' כצ"ל:

דף קו:

גמרא פסח יש לו תקנה כו'. פי' וה"ה מילה יש לו תקנה דלעולם יכול למול את עצמו ולפטור מכרת וכ"כ תוס' במסכת מכות דף י"ג ע"א ד"ה לאפוקי כו':

רש"י ד"ה מקום שלא כו' כאן הס"ד:

ד"ה משרצים כו' שרצים הס"ד:

ד"ה אפילו למאן דאמר כו' וגו' אין כו' הד"א:

תוס' ד"ה מה לשרצים כו' ואגב חורפיה לא עיין בה כו'. נ"ל דרש"י ס"ל הא דמסיק התם דוקא בשרצים טמאים היינו אליבא דר"י דלא תיקשי דידיה אדידיה אבל ר"י ב"ח שסידר הברייתא קמיה דר"י ס"ל דאפילו אכילת שרצים טהורים בכעדשה עיי"ש במעילה וכ"כ רש"י ביבמות דף קי"ד ע"ב ומה שתוספות מביאים ראיה התם ביבמות מהא דאמרינן

במסכת מכות ריסק ט' נמלים וא' חי והשלים לכזית יש לומר דקתני והשלים לכזית משום נבלה נקט לאשמעינן דלוקה אחד משום נבלה ואיסור חל אאיסור כמו שכתבו תוספות שם עיי"ש נ"ל:

ד"ה מכלהו שכן כו' תימא נילף בכלהו כו'. והתירוץ נעלם. ול"נ ליישב כיון דבחלב בהמה קיימינן דבחלב בהמה כתיב אזהרה מ"ה לא מצי למילף ק"ו מה חלב שהותר מכללו כיון דחלב בהמה לא הותר מכללו אע"ג דכתיב בויקרא ג' סתם כל חלב וכל דם לא תאכלו מ"מ כיון דלא כתב בהאי פ' חיה ומיירי בבהמה דברישא דפ' כתיב ואם עז קרבנו וגו' ועיין במסכת כריתות דף ד' ע"א סברא כזו אמרינן לעיל דף י' ע"א דמשני השתא בשלמים קיימים כו' עיי"ש:

דף קז.

גמרא ר"י אמר אתיא הבאה הבאה כו'. פי' מה להלן בשחוטי חוץ דחייב רחמנא מוקטרי חוץ היא אף העלאה דחייב רחמנא נמי אפילו מוקטרי חוץ שעומדים ליקטר בחוץ חייב על העלאה כנ"ל. ומ"ו הב"ז נכנס בדוחק וכתב פירש אחר ואינו מן הצורך:

רש"י ד"ה ה"ג דאמר כו' להעלאה מה העלאה כו' הד"א:

ד"ה ה"ג אלא כדתני כו' ומערב הפרשיות כו'. יש רוצים לפרש דהאי ומערב הפרשיות פירושו כמו עירוב פרשיות גבי כי הוא זה ה"נ האי פרשה ואליהם אין כאן מקומה כאלו נאמר קודם למען אשר יביאו סמוך לשחוטי חוץ ע"כ. אבל לענ"ד שיבוש הוא דלא אמרינן על פרשה שבתורה דאין כאן מקומה אלא דוקא היכא דאיכא טעמא כמו גבי כי הוא זה דקאמר התם במסכת ב"ק דף ק"ז ע"א טעמא דלא קאי אפקדון דבפקדון בלא הודאה במקצת מחייב דמעיז ומעיז אבל היכא דליכא טעמא כמו הכא לא עקרינן פרשה ממקומה וכ"כ תוספות שם בהדיא ובלאו הכא אי אפשר לפרש הכא כמו גבי ע"פ ואינו מן הצורך להאריך:

ד"ה ל"ו כריתות כו' בהעלם אחד וניתני כו' הד"א:

בא"ד וע"א ומשני תנא חילוקין כו' כצ"ל:

ד"ה והא דתנן כו' הזורק מקצת דמים כו' כצ"ל:

ד"ה ורבי ישמעאל נפקא כו' כצ"ל:

ד"ה ההוא מבעי כו' והלכך איצטריכו תרווייהו כו'. כוונת רש"י בזה לתרץ דלא תיקשי מנ"ל לר"ע דדם יחשב אתי לרבות שחיטת העוף ואו אשר ישחט למעוטי מליקה אתי דילמא תרווייהו לרבויא אתי או אשר ישחט לרבות שחיטת העוף ודם יחשב לרבות

מליקת העוף אתי מ"ה כתב רש"י והלכך איצטריכו תרווייהו כמו והשתא איצטרך תרווייהו אבל אי אמרינן דתרווייהו לרבויא אתי לא צריכה תרווייהו דמצי למיכתב או אשר ישחט דמסתבר דלרבויא שחיטה קאתי ואתי מליקת העוף מק"ו שהיה דרך הכשירו בפנים מ"ה קאמר ר"ע דע"כ או אשר ישחט למעוטי מליקת העוף אתי מ"ה צריכה תרווייהו נ"ל:

בא"ד כתב דם יחשב כו' כצ"ל:

ד"ה שכן זר בפרק בראשונה בסדר יומא כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה מאי עביד ליה לחלק תימא דהך סוגיא כו'. ובלא האי תמיה לי ל"ל או לחלק הא גבי אזהרה דהעלאה לא כתיב אלא עולה דכתיב השמר לך פן תעלה עולתך וגו' מהיכא ס"ד לומר עד דמסיק עולה ושלמים ואי לאו פרש"י ה"א דהכי פירושו דס"ד היכא דמסיק עולה ושלמים אינו חייב אלא אחד כיון דחד כרת הוא ועולתיך דכתב גבי אזהרה קאי לכל העולין וחד לאו לכל העולין כדאמר רבי אבהו לקמן לר"י ולר"ע מ"ה כתיב או לחלק לקבוע כרת לכ"ע וה"ה עולתיך דכתיב גבי אזהרה קאי אפילו על עולה לחוד לחייב כנ"ל ובזה יתורץ ג"כ תמיהת תוס' אבל לפרש"י קשה נ"ל:

דף קז:

גמרא אמר רבי אבהו שחט וזרק לדברי ר"י כו'. יש מקשין להך סוגיא מאי פריך לעיל לא יאמר בזריקה ותיתא מבינייא דילמא מ"ה כתבו רחמנא זריקה לר"ע לחייב שתים אשחיטה וזריקה ולר"י לחייב שתים אזריקה והעלאה ואם היית יליף מבינייא לא היה מחייב אשחיטה וזריקה שתים ולא אזריקה והעלאה ולעולם ילפינן שאר עבודות מבינייא ובזה רוצים ליישב קושית התוספות ד"ה להכי כתבינן כו' דסוגיא דהתם אתיא כר' אבהו ואיצטרך זריקה מ"ה דרשינן התם מאשר יעלה וסוגיא דהכא כאביי ע"כ. ולענ"ד לאו קושיא היא כלל דאהעלאה וזריקה לא איצטרך לאשמעינן דחייב שתיים בשלמא השתא דיליף ר"ע זריקה מאו זבח דכתיב גבי העלאה מ"ה קאמר ר"א דלר"ע הוי כמו העלאה דחד כרת וחד לאו הוא ואינו חייב אלא א' אבל אי לאו הוה כתיב זריקה ואתי מבינייא מהיכא תיתי לומר דאזריקה והעלאה אינו חייב אלא אחת כיון דפלגינהו קרא והזכיר העלאה לבדו והשאר עבודות כללן בעשיה אחת ובזה כ"ע מודה דחייב שתים וכ"כ רש"י ובר מן דין לאו קושיא היא ושיבוש הוא דהא דאמרינן שאם עשה שתי עבודות דאינו חייב אלא א' השתא דכתיב בקרא והכתוב קבע בהם חד כרת וחד לאו כמו שפירוש רש"י אבל אי לאו הוה כתיב זריקה ואתי מבינייהו משחיטה והעלאה

ומחד לא אתי דאיכא למיפרך מהיכא תיתי לומר שאם עשה שתים דאינו חייב אלא אחת כיון דלא קבעו הכתוב בחד לאו ובחד כרת ואיפכא ליכא למיפרך דלמא מ"ה כתיב זריקה לר"י לקובעו בחד לאו וחד כרת דשחיטה ואינו חייב אלא אחת ולר"ע לקובעו בחד לאו וכרת דהעלאה ואינו חייב אלא אחת ולעולם ילפינן שאר עבודות מבינייא נמי לאו פירכא היא דלפ"ז יהיה שאר עבודות דאתו מבינייא חמורה מזריקה ובאמת זריקה חמורה כנ"ל ודוק:

שם ת"ל או אשר ישחט מחוץ למחנה כו' כצ"ל וכ"ה ברש"י:

שם ושחיטה בחוץ היא אלא לאתויי כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה שחט וזרק כו' דנפקא ליה זריקה מדם יחשב כו' כצ"ל:

ד"ה שחטו וזרק והעלה כו' בהעלם אחד מחייב כו' כצ"ל:

ד"ה תלמוד לומר או אשר כו'. כצ"ל:

ד"ה ברישא דקרא או עז כו' כצ"ל:

ד"ה לאתויי כולה בפנים לעולם גג היכל כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה להכי כתבינן כו' תימא על סוגיא זו כו'. ולענ"ד לאו תמיה היא כלל ויש ליישב דרך פשוטה וברור דהא בלא"ה יש לדקדק דקאמר והא דתנן הקומץ כו' מדקאמר והא משמע דוקא השתא פריך מנ"ל דאקומץ והמקבל פטור והיאך תלוי בפלוגתא דלעיל אלא ע"כ דוקא השתא פריך מנ"ל דפטור אקומץ ואמקבל כיון דבין לר"י ובין לר"ע דצריכה רבוי לזריקה דחייב ת"ל הא מרבינן מאשר יעלה עולה מה העלאה שהוא גמר עבודה אף כל שהוא גמר עבודה ומרבינן המנסך ומקטיר קטורת וקמצים ומנחת כהנים כמו שפרש"י שם מרבינן נמי זריקה דהוה נמי גמר עבודה אלא ע"כ דלא סבירא להו הך דרשא מ"ה פריך השתא והא דתנן הקומץ כו' מנ"ל דפטור ומשני דא"כ לא יאמר בזריקה נ"ל:

ד"ה המעלה בזמן הזה לעיל פירשתי בריש כו' כצ"ל:

דף קח.

רש"י ד"ה שכן קודש כו' לא ירדו כדאמרן כו' כצ"ל:

ד"ה רבה אומר כו' דכל שפסולו בקודש כו' כצ"ל:

ד"ה נהי דלא אמרינן כו' אבל הכא שאין שניהם שוין תיתי טומאת כו' כצ"ל:

ד"ה והמעלה להדיוט כו' אינו מביא חטאת על שגגתו כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה שחיטת לילה כו' כרבי יהודא דאמר אם עלה ירד כו' כצ"ל:

בא"ד היינו כשאין קודש מקבלו מחמת פסול אחר כו'. פי' כגון שחט בלילה או קבלה בכלי חול:

בא"ד ובריייתא דבסמוך דמרבי כו'. לקמן דף ק"ט ע"א:
בא"ד תיקשי ליה אף הקומץ בפנים כו'. פי' דאין הקודש מקבלו לר"י ולא פסול מחמת ד"א וחייב לר"י הוא הדין בשחוטי חוץ:

דף קח:

גמרא להדיוט שחייב כו' כצ"ל:
שם ור' יוסי הוא ההוא כו'. איכא למידק מ"פ לר"י שוגג אנוס מוטעה מנ"ל בהעלאה דפטור נימא דיליף ק"ו משחיטה מה השוחט להדיוט שחייב פטור שוגג אנוס ק"ו העלאה שפטור המעלה להדיוט אינו דין שיפטור שוגג אנוס מוטעה וליכא למיפרך שום פירכא דלר"י ליכא שום חומרא בהעלאה יותר מבשחיטה וצ"ע ליישב:
רש"י ד"ה אלא לה' כו'. וגלי בשחיטה וה"ה להעלאה כו'. לפ"ז יש להקשות מנ"ל דאחד חמור מחבירו דלמא ההוא דכתב בתרווייהו אתי לאשמעינן דשווים לענין אחד ולא שנים ואיש איש דכתיב בתרווייהו אתי לאשמעינן דשויין לענין הדיוט לחיובא אפילו אם שחט או העלה לאיש דחייב ולה' דכתיב בתרווייהו לאשמעינן דשווין לענין שעיר המשתלח להוציא וההוא יתירא דכתיב בשחיטה למעוטי שוגג אנוס ומוטעה וגלי בשחיטה וה"ה להעלאה דמיגמר גמירי מהדדי וא"ל לפ"ז דשווין ל"ל דכתיבי בשניהם ליכתוב בא' ולילף אידך מיניה דהשתא נמי איכא לאקשויי ל"ל דכתיב ההוא בהעלאה למעוטי שוגג כו' לילף משחיטה או איפכא אלא ע"כ איצטרך השתא נמי וצ"ע:
ד"ה מה ת"ל כו' העלאה הס"ד: אבל בהמה כתיב כו'. חדא העלאה היא הס"ד וכצ"ל. פי' ואם העלה וחזר והעלה עד שהשלים לכל בהמה אינו חייב אלא א' לר"י דחד העלאה היא ולר"ש חייב אכל אבר ואבר דאותו אכל אבר ואבר כתיב:
ד"ה אבל באבר א' כו'. דאלו עליו לבדו כו'. פי' אלו הקריב האבר לבדו ולא הקריב שאר האיברים קודם פשיטא דפטור לר"י אפי' הקריב שלם דהא ר"י ס"ל דאותו דוקא אכל בהמה כתיב. ומ"ו הב"ז כתב בע"א ולר"ש אינו חייב אלא א' דעל אותו אבר אינו חייב כיון שהקריב חצאין ואותו אכל אבר ואבר קאי ואינו חייב אלא על א' על שאר האיברים:
ד"ה ור' יוחנן אמר כו'. ומאן דמחייב סברי כו'. פי' דבמתני' פליגי במקוטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ כגון פקע אבר מעל האור בפנים והעלה בחוץ לחצאין מאן דמחייב ס"ל כר"ע דמחייב כיון דמהדרינן פוקעים בפנים דהוי חסרי ואפ"ה מהדרינן אלמא הקטרה הוא מ"ה חייב נמי בחוץ לחצאין וכי כתיב אותו שלם דוקא אמוקטרי חוץ דהיינו שחט בחוץ והעלה בחוץ:

ד"ה ומ"ס פטור דנ"ל מלא יביאנו כו'. פי' דלא יביאנו אתי אפילו למוקטרי פנים ואותו כתיב אמוקטרי חוץ נ"ל אבל לפ"ז קשה מ"ט דר"י דמחייב אחת לא לחייב כלל כיון דס"ל כר"י וצ"ע:

ד"ה מזבח אהל כו' ובפרשת מעלה בחוץ כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה שוגג אנוס כו' פרט לאומר מותר כו'. וצ"ע היאך כתבו דהאי אנוס היינו אומר מותר הא כתבו תוספות במסכת שבת דף ס"ח ע"ב בד"ה אבל תינוק כו' דאומר מותר לאו אנוס הוא דבכ"מ מחייבינן ליה בע"א ובחלב ובשבת אע"ג דכתיב בשגגה ודוקא לגבי גלות ממעטינן ליה אומר מותר משום דטובא בשגגה כתיב וכ"כ תוספות במסכת מכות דף ז' ע"ב בד"ה אלא כו' וכ"כ תוס' בסנהדרין דף ס"ב ע"א וצ"ע רב ליישב נ"ל:

ד"ה והמעלה להדיוט כו' לאו שב מידיעתו הוא כו'. פי' וכיון דלאו שב מידיעתו הוא אינו מביא קרבן על שגגתו א"כ לה' ל"ל:

ד"ה אכל בהמה כו' אקמא מחייב דעדיין איתא לכולה בהמה כו' כצ"ל. פי' דתוספות מפרשי בע"א דלא כפרש"י והכי מפרשי דאותו קאי אכל בהמה דאינו חייב על העלאה אלא היכא דאיתא כל בהמה שלם ומש"ה אאבר קמא חייב דעדיין כל בהמה שלם אבל אאחריני פטור דכבר חסרה מבהמה דמה שהעלה בחוץ ה"ה כנאבד ומ"ס אותו קאי אכל אבר ואבר שיהיה שלם מ"ה חייב אכל אבר ואבר אם העלה שלם:

בא"ד ומחייב אכזית קמא כו'. פי' למר אינו חייב אלא אכזית קמא דעדיין איתא כל בהמה שלם אבל אכזית בתרא פטור דכזית קמא שהעלה ה"ה כנאבד ולא הוה בהמה שלם ולמר לא הוה האבר שלם בשעה שהעלה כזית שני דבזית קמא ה"ה כנאבד:

בא"ד ורבי יוחנן אמר מחלוקת כו' כצ"ל:

בא"ד וקסבר דלא מהדרינא פוקעים וא"ת מאי כו' כצ"ל. אע"ג דרש"י כתב לעיל דף ק"ז ע"א ד"ה חד כו' דאפילו ר"ש ס"ל דמהדרינן פוקעים והא דפוטר במקוטרי פנים משום דאית ליה תרי מיעוטי אותו ולא יביאנו מ"מ כיון דמסקינן הכא כמאן מהדרינן פוקעים כו' דלא כר"י ע"כ קים להו דר"י כר"ע ס"ל דנפקא לחלק מלא יביאנו ולית ליה אלא חד מיעוט ואפ"ה פוטר במוקטרי פנים מ"ה כתבו דע"כ ס"ל דלא מהדרינן פוקעים:

בא"ד וא"ת מ"מ לא מחייב אכזית שני כו'. פי' בשלמא לרש"י דבאבר א' כ"ע מודים דאינו חייב אלא א' היינו אכל האבר ובכזית בתרא משלים לאבר שלם אבל לפירוש תוספות בין בד' וה' איברים דאינו חייב אלא א' אקמא ואאחרינא פטור משום דמה שהעלה הוי כנאבד בין באבר א' דכ"ע ס"ל דאינו חייב אלא א' ע"כ דוקא אכזית קמא אבל אכזית

בתרא לא משום דכזית קמא ה"ה כנאבד ולא הוה האבר שלם מ"ה הקשו מ"מ לחייב אכזית שני נמי:

בא"ד וי"ל דהא דמחייב כו' כצ"ל:

בא"ד אבל אי מהדרינן פוקעים שחסרה ונקטרה עם השאר מזה כו' כצ"ל. פירוש מהא דמחייב להקטיר הכל אין ללמוד דחשובה הקטרה בחצי אבר אבל אי אמרינן דמהדרינן פוקעים מזה יש ללמוד:

ד"ה כמאן מהדרינן פוקעים כו' הא דמחייבינן בריש פירקין לר"ע כו'. פי' דלא תיקשי הילכתא אהילכתא מדקאמר כמאן מהדרינן כו' דלא כר"י משמע דלא כהילכתא מהדרינן דר"י ור"ש הלכה כר"י הא לר"ע נמי מהדרנין והלכה כר"ע מחבירו ואהא מתרצו דלר"ע לא מהדרינן מנחה וקטורת שחסרו [צאן קדשים:ו]לר"י אפילו בעולה לא מהדרינן כ"ש מנחה וקטורת ואנן מהדרינן אפילו מנחה וקטורת דלא כר"י ודלא כר"ע הוה דלא כהלכתא:

בא"ד וגבי עולה קתני עולה ואימוריהן מצטרפין לכזית להעלותן בחוץ ולחייב עליהן משום פיגול נותר וטמא ומשמע בגמרא דבניתותרו מיירי דקתני כו' כצ"ל. פי' כיון דמיירי בניתותרו מאיבוד ושריפה אין לך חסירה גדולה מזו ואפ"ה קתני לחייב עליהן בחוץ:

בא"ד חסרון כב"מ כו' כצ"ל:

בא"ד וצריך לדקדק אי מהדרינן פוקעים דידהו דבפרק המזבח כו' כצ"ל. פי' אי מהדרינן פוקעים דקומץ ולבונה דלר"ג דדריש מהיא העולה משמע דוקא עולה מהדרינן ולא קומץ ולבונה ולאידך דדריש מאשר תאכל האש משמע אפילו קומץ ולבונה מהדרינן דאיתי' על מזבח החיצון וכ"כ תוס' לעיל דפ"ג ובמנחות דף כ"ו וה"ה למאן דדריש מועשית עולותיך לא ממעטינן אלא גידים ועצמות אבל קומץ ולבונה דדומים במקצת לבשר ודם דבאין לכפרה כמו בשר עולה ודם לא ממעטינן לפ"ז יש לדקדק אליבא דהלכתא אי מהדרינן פוקעים דידהו נ"ל. ומ"ו הב"ז נכנס בדוחק לפרש בע"א ואינו מן הצורך:

בא"ד משמע הא דומיא דבשר ודם אפילו במקצת מהדרינן ותימה היכא פליג ר"י כו' כצ"ל. פי' היאך ר"י פליג אכל הנך מ"ד דס"ל מהדרינן ור"י ס"ל בכולן לא מהדרינן:

דף קט.

גמרא ופסח וחטאת ששחטן שלא לשמן כו' כצ"ל:

שם בשלמא להעלותן עולה כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה ומנחת כהנים כו'. להעלאה בקומץ מנחת ישראל כו' כצ"ל:
ד"ה תלמוד לומר כו' אפילו אינו ראוי לבא מחוץ לפנים כו'. פי' שאינו ראוי לבא מתחלה מחוץ לפנים:
ד"ה ולחייב עליהן כו' מעולת פיגול כו' כצ"ל:
ד"ה כאן בנותר כו' דהא איכא אכילת מזבח וכרבי יהושע וכיון דזריקה היא כו' כצ"ל. פירוש כרבי יהושע דהכא דאמר אפילו לא נשתייר אלא כזית בשר או כזית חלב זורק את הדם:
ד"ה אין זורק כו'. שייך לע"ב:
תוס' ד"ה מנחת כהנים כו' ותימה דלא תני מנחת נסכים הס"ד. ואפשר ליישב דמ"ה לא תני מנחת נסכים כיון שבאה עם הזבח הוה בכלל הזבח אף ע"ג דלקמן אמרינן דלאו כגופא דזיבחא היא היינו לענין זריקה לזרוק הדם בשבילה אם אבד בשר הזבח אבל לענין העלאת חוץ הוה כגופא דזיבחא לחייב נ"ל:
ד"ה עולה ואימורים כו' ואי לאיתחייב בחוץ כו' כצ"ל:
בא"ד קמ"ל אפילו בכמה מינים כו'. ודבריהם אינם מובנים לי דלפ"ז אפשר לומר דמיירי לענין מעילה וקמ"ל דמצטרפי אפי' בכמה מינים ולמה כתבו דוקא לענין פיגול ונותר וטמא וכ"כ רש"י שם דמיירי נמי לענין מעילה וקמ"ל אע"ג דמיני אחריני נינהו וצ"ע:
בא"ד למעוטי דאין דם חייבין עליו כו'. אע"ג דכבר תנא לעיל דמ"ג במתניתין דאין דם חייבים עליו משום פיגול אפשר לומר דרגילות של משניות לאשמעינן בקצור אף למה שמפורש כבר וכ"כ תוספות במסכת ברכות דף ב' ע"א וכ"כ התוי"ט במסכת מעילה:
בא"ד בפרק ב"ש ואלו דבריהם כו' כצ"ל:
בא"ד משקדש בכלי דר"מ כו'. פי' היינו באים עם הזבח והא דקתני והנסכים הבאים בפני עצמן אין בהם משום פיגול שמביא הזבח היום והנסכים למחר ועיין בתוספות דמנחות דף ט"ו ע"ב:
ד"ה כל הפיגולין כו' דהא תני נמי מעילה כו'. פי' ואין מעילה בקדשי המזבח אלא בעולה בלבד לאפוקי חטאת ואשם דאין מעילה מפורשת בתורה וע' בתוספות דמעילה דף ט"ו ע"א ד"ה מחוורתא לומר כו':

דף קט:

גמרא או כזית חלב כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה או כזית כו'. בהקומץ רבה הס"ד. ואח"כ ד"ה אין זורק את הדם מה שנדפס מע"ל וכצ"ל:

ד"ה והקטרת כו' והיינו כזית הס"ד:
ד"ה ורבי אליעזר פוטר ומדלא פליג ארישא גבי עולה הכי נמי דריש ליה אותו אשיעור הקטרה כו' כצ"ל:
ד"ה וכולן שהקריבו כו' גמורה הס"ד:
ד"ה המקריב קדשים כו' והאימורין מחוברין כו' כצ"ל:
ד"ה קא סלקא כו' בפנים הס"ד:
ד"ה אמר רבה כו' ומתניתין כולה כו'. פי' הך ברייתא:
ד"ה כי פליגי כו' שיעור הס"ד:
ד"ה והא כי כתיבה כו' נעשין אלא פעם אחת כו' כצ"ל:
ד"ה ה"ג אלא כו' דוקא ובפנים דכ"ע כו' הד"א:
ד"ה מר סבר כו' בבמה בחוץ בכזית אף הקטרה שלפנים כו' הד"א:
ד"ה אלא אמר רבא כו'. דקביעה לכולה פרס במנא כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה כאן בשניתותרו עד שלא כו' כצ"ל:
בא"ד וקשה לישנא דברייתא דלא קתני לזרוק עליהם את הדם לחייב עליהם משום פיגול כו' כצ"ל. פירוש דבברייתא תני סתמא ולחייב עליהם ולא קתני לזרוק עליהם את הדם אפילו לכתחלה דקרינא ביה קרבו המתירים ועיין בתוספות דמעילה דף ט"ו ע"ב ד"ה בשלמא כו':
בא"ד אשמעינן דזריקה מעלייתא כו'. פי' דלא בא לאשמעינן אלא דאם זרק ואח"כ אבדו או שרפו ונשתייר חצי זית מזה וחצי זית מזה דזריקה מעלייתא היא:
בא"ד מנא ליה דהא דקתני בברייתא דמצטרפין לענין אכילה קאמר כו' כצ"ל. פי' דאזלי לשיטתן דכתבו לעיל ע"א ד"ה עולה ואימורים כו'. דהא דקתני במתני' ה' דברים בעולה מצטרפין היינו לענין אכילה וע"ז קאמר תנינא להא דת"ר מ"ה כתבו מנ"ל דהא דתני ברייתא מצטרפין לענין אכילה קאמר:
ד"ה ומר סבר מלא חפניו כו' מידי דהוה אקומץ כו'. ודבריהם אינם מובנים לי בשלמא קומץ הוה הקטרתו בכזית אליבא דכ"ע היכי דכולו קיים כדאמרינן במנחות דף כ"ו הקטיר קומצו פעמים כשרה וכ"כ רש"י אבל במלא חפניו אי אמרינן דוקא לא הוה הקטרה בכזית אלא דוקא בבת אחת כמו שפרש"י ואפשר ליישב דס"ל דאפילו תמצא לומר בקומץ דבדעבד אם הקטיר קומצה פעמים כשרה מ"מ סברא למעוטי מדכתיב אותו משמע דוקא על השלם כיון דלכתחלה צריך להקטיר כל הקומץ דוקא ואפ"ה חייב אכזית ממנו בחוץ וה"ה במלא חפניו וסברא זו כתבו תוספות לעיל ע"א בד"ה כמאן מהדרינן כו':

ד"ה דקבעינהו במנא למאי דאסקינן דקבעינהו במנא הוה לבונה דמתני' שיעור שלם לפטור בחוץ כו' כצ"ל. פי' בלא המסקנא הוה קשה לר"א דפליג במתני' ופוטר אף אהלבונה אם הקטיר כזית בחוץ הא בלבונה לכ"ע הוה כזית הקטרה בפנים דלר"ש אפי' קורט א' ולר"י בשני קרטין וכפירש"י במתני' אבל לפי המסקנא דמתני' איירי דקבעינהו במנא וס"ל דקביעות מנא מילתא היא ולכ"ע צריכה להקטיר כולה בפנים מ"ה פוטר בהקטיר כזית בחוץ אפילו בלבונה נ"ל. ומ"ו הב"ז לא פירש הכי ודוחק הוא ע"ש:

דף קי.

גמרא מה לי חסר מה לי יצא או דלמא כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה קמצה וחזר וקמצה כו' ואם הקטיר עלתה לבעלים הס"ד וכצ"ל:

ד"ה הקומץ והלבונה כו' רבי אליעזר פוטר כו' כצ"ל:

ד"ה או אקלושי כו' אכולהו שירים רמו כו' כצ"ל:

ד"ה ר"א כרבנן ס"ל ולא שריא ולא מיקלש כו' הד"א:

תוס' ד"ה אבל בחסרו כו'. וכולן שחסרו כו' כצ"ל. פירוש מאי קמ"ל רב דבחסרון בפנים מודה רבנן לר"א הא תנינא במתני' וממ"נ אי מתני' איירי בחסרון בחוץ דמודו רבנן לר"א כ"ש בחסרון בפנים:

ד"ה קומץ מהו כו' אכולהו שיריים רמו וכי כו' כצ"ל:

בא"ד ומ"מ תימא דאפילו למ"ד יש ברירה היאך מתברר כו' כצ"ל. פי' הא לא הוברר למפרע על איזה חלק הקטיר הקומץ ולא דמי לשאר דברים דס"ל דיש ברירה דאח"כ הוברר אותו רוח שבא החכם או השני לוגין וכאן לא הוברר חלקו של קומץ אח"כ:

ד"ה ואי אליבא דר"מ כו' אי שחט סי' א' וקבלו את דמו וזרקו כו' כצ"ל:

דף קי:

גמרא והא ר"א מי החג קאמר אי מה כו'. סיומא דקושיא היא וכ"ת ה"נ ג' לוגין והא מי החג קאמר ואפילו פחות מג' לוגין ועוד אי מה להלן בניסוך היין חייב בחוץ אף בשאר ימות השנה ה"ה במים כיון דראוי לנסך בחג ור"א בחג קאמר במתני' משמע דוקא בחג:

רש"י ד"ה מודה ר"א כו' ומביא פר אחר כו' כצ"ל:

ד"ה אמר ליה ר"ל כו' כנסכי יין כו' כצ"ל. פירוש מדכתיב מלבד עולת התמיד וגו'. ובתמיד כתיב ונסכו רביעית ההין וההין י"ב לוג:

ד"ה והא ר"א מי החג כו' בלוג היה מנסך כל שמנה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ביש שיעור למים כו' אבל אי הוה טפי כו'. פי' דלא קדשי כלל לענין לחייב עליו בחוץ או ליפסל בלינה כדמוכח בסוכה דף מ"ט ע"ב אבל לענין מעילה מועלין באותן ג"ל הראוי לכלי וכן מוכח בסוגיא דמעילה דף י"ג ע"ב:

תוס' ד"ה אי מה להלן כו'. ואומר ר"ת דמצא בס"י כו' כצ"ל:

בא"ד וכדאמרינן לעיל דמעלה כו' כצ"ל:

בא"ד ומיהו לא דמי כו'. פי' בשלמא גבי מעלה ע"ג הסלע חזי בפנים דהא בפנים אם עלה לא ירד כמו שפירש"י לקמן אבל נסכים כל השנה לא חזי בפנים כלל אבל לפי' זה יש לדקדק מאי משני ניסוך המים הלכה למשה מסיני מ"מ כיון דאשכחן חיוב דחג בפנים ליחייב עליו בחוץ כל השנה ואפשר לומר כיון דהילכתא גמירא לה דוקא בחג קאמר ואפילו בחוץ דוקא בחג:

בא"ד כמחוסר מעשה דמי הס"ד. והאי א"ת שייך לקמן דף קי"א בד"ה בקרבו נסכים במדבר כו' וכצ"ל וכ"מ בס"י:

ד"ה אישתמיטי' כו' ר' יוחנן ויש מפרשים דאישתמיטי' כו' כצ"ל:

בא"ד ולפירוש זה משמע דאיכא למ"ד כו' כצ"ל. פירוש כיון דבשיטת ר"ע אמר ולא מטעמיה דאיהו ס"ל דמדאורייתא ואיהו ס"ל דלאו מדאורייתא אלא הל"מ משמע דאיכא למ"ד כו':

בא"ד שתקנו חכמים כו'. פירוש היאך תקנו חכמים להביא חולין ניסוך המים לעזרה כיון דלאו דאורייתא:

בא"ד ושמא לפי שהוא כו' כצ"ל:

בא"ד וקצת קשה דמשמע בריש כו' כצ"ל:

בא"ד ופריך למימרא דקסבר ר"ל כו' כצ"ל:

בא"ד ופירש בקונטרס כו'. ובאמת רש"י לא פי' הכי התם אלא יש מפרשים הכי והובא בתוס' שם:

בא"ד אבל איהו סבירא כו' כצ"ל:

דף קיא.

גמרא אמר ר' יוחנן תנא ר' נחמיה כו' כצ"ל. עיין במסכת יומא דף ס' ע"ב:

רש"י ד"ה בקרבו נסכים כו'. בלא קדושת כלי הואיל כו' כצ"ל:

בא"ד בבמה קטנה שהיא שלא בכלי שרת כו' כצ"ל:

ד"ה רבינא אמר כו' לא אשכחן דהא חובת כו' כצ"ל:

ד"ה ובפלוגתא דהני תנאי ר"א בר"ש כרבי דאמר כו' כצ"ל:

ד"ה ואם איתא כו' עבודה הן כשאר מתנות הס"ד וכצ"ל:
ד"ה וכי תניא ההיא דאודי לי ר"נ דשירי מצות הן כשיריים החיצונים כו' כצ"ל:
ד"ה אי הכי כו' אמר אנא בפנימים ולא בחיצונים כו' כצ"ל:
ד"ה השוחט את העוף כו' בחוץ פסול הוא כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה בקרבו נסכים כו'. לאו דוקא וא"ת לת"ק דס"ל דלא בעי בנסכים קדושת כלי מאי שנא נסכים בכלי חול מקבלת דם בכלי חול דאמר רבא לעיל דקבלה בכלי חול לרבי פטור וי"ל דלא דמי לקבלה בכלי חול בפנים וזרק בחוץ אין לנו לחייב מחמת דכשר בבמה הואיל וכבר נפסל בפנים ולא דמי לנסכים שמקריבין בחוץ בכלי חול דלא נפסלו בפנים הס"ד וכ"ה בס"י:
ד"ה במה גדולה כו' לבמה גדולה ודריש כו' כצ"ל. פי' לפ"ז הוה במה גדולה בשעת איסור הבמות:
בא"ד מכ"מ אף כשהותרו כו' כצ"ל: פי' דבנוב וגבעון קרי במה גדולה שעת היתר הבמות ולאחר ירושה וישיבה ודוק:
ד"ה כי קאמר כו' ושם פרשתי הס"ד וכצ"ל:

דף קיא:

רש"י ד"ה נמצא דרך כו'. פטורו בפנים דרך חיובו כו' הד"א וכצ"ל:
בא"ד אם נעשית עבודה הראשונה בפנינו כגון במליקה פטור על העלאתו אם נעשית המליקה בחוץ ודרך שמתחייב כו' כצ"ל:
ד"ה רבי שמעון כו' בגמרא מפרש כו' בחוץ חייבים עליו בנעשית עבודתו כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה והשתא דתנא כו' במתני' כל שחייבים כו' הד"א:
בא"ד דאיכא למידק ממילתא דר"ש כו' כצ"ל:
בא"ד שלא היה פסולן בקודש כגון הרובע ונרבע כו' הד"א וכצ"ל:
בא"ד לא הביא ואהעלאתן כו' כצ"ל:
ד"ה והפנימי מכפר כו' כיוצא בו הס"ד וכצ"ל:
ד"ה כשם שדמה כו' המעילה דהיה בה שעת כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה השוחט בלילה כו'. עיין לעיל דף ס"ט ע"א תוספות ד"ה לאתויי כו':

דף קיב.

גמרא בפנים אלא בפנים וחזר ונתן בחוץ שיריים נינהו מ"ת דפליג עליה דראב"ש הא מני ר"נ כו' כצ"ל וכ"ה בס"י וכן גירסת רש"י:
שם לרעייה ושחטו סתם כו' כצ"ל:
הדרן עלך השוחט ומעלה
פרק ארבעה עשר
גמרא והנעבד והאתנן והמחיר כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה מאן תנא כו'. מתנות מאחד מהם כו' כצ"ל:
בא"ד נשפכין לאמה ורבי אליעזר כו' הד"א:
ד"ה הא מני רבי כו'. טעמא דאבדה כו' כצ"ל:
בא"ד משום דכרבי ס"ל כו' כצ"ל:
בא"ד עולה אלא דמיה כו' כצ"ל:
ד"ה פרת חטאת חוץ מגיתה כו' הד"א:
ד"ה גיתה לשון גת כלומר מקום ששחטה כו' הד"א:
ד"ה כל שאינו ראוי כל שאינו עתיד לבא ובגמרא כו' ולהתודות הס"ד וכצ"ל:
ד"ה שנאמר לפני כו' שכשר לבא כו' אהל (מאד) [צאן קדשים: מועד] הד"א וכצ"ל:
תוס' ד"ה אלא בפנים כו'. אלא א"כ נתן לכולם הס"ד. פירוש נתן לכל המתנות מכוס (אחר) [צאן קדשים: אחד] אז הוה אידך דיחוי א"כ רישא נמי אייריי שנתן לכל המתנות בפנים ומשיריים נתן בחוץ:
ד"ה כשם שדמה כו' שייך למתני':
בא"ד וכן מוכחת הסוגיא הס"ד. ודבריהם אינם מובנים לי דאדרבא דמסקנא דסוגיא דהתם מוכח דלאו טעמא דר"ע דבבת אחת חשיבי כחד גופא אלא טעמא דר"ע דבבת אחת רצה מזה זורק מ"ה דין הוא שיפטור מן המעילה אף בשר חברתה ותשובה גנובה השיבו ר"ע לאותו תלמיד עיי"ש וצ"ע ועיי"ש דף ז' ע"ב ברש"י:
ד"ה הא מני כו' מיירי הכא בכל ענין כו'. פי' דלמ"ד במתכפר בשאינה אבודה לכ"ע אבודה מתה ועל מה נחלקו במתכפר באבודה דר' ס"ל מפריש לאיבוד כאיבוד דמי ושאינה אבודה מתה לפ"ז מיירי הכא בכל ענין אפילו שחט אבודה בפנים ושאינה אבודה בחוץ פטור דשאינה אבודה למיתה אזלא:
בא"ד מודה רבי דאם נתכפר באבודה כו' כצ"ל. פי' דרבי ס"ל דאמרינן לו לך התכפר בשאינו אבודה אבל מודה דאי אמרי ליה לך התכפר באבודה דשאינה אבודה רועה:

בא"ד וקצת קשה דאי רבי הוא כו'. פי' אי מיירי הכא משך מדעתו כ"ע מודים דשניה מתה וה"ה בנמלך כ"ע ס"ל השניה או מתה או רועה:

ד"ה והכי קאמר כו'. כשהלכתי לכפר פאני כו' עד כו' כצ"ל:

בא"ד דרועה לב"ש לית ליה כלל כו'. פירוש דר"ש לית ליה רועה כלל בחטאת יחיד אפילו הפריש שתי חטאות לאחריות ונתכפר באחת מהן השני' תמות א"כ ע"כ אבדה התם לאו דוקא וק"ל:

בא"ד לאשמעינן דרבי הוא הס"ד:

ד"ה חדא מינייהו מעיקרא עולה הוא ואפילו כו' כצ"ל:

ד"ה בשעיר נשיא כו' דחמש חטאות בחד מקום גמיר להו כו'. פי' דבחד מקום נצטוה לישראל על ה' חטאות דהיינו הלכה למשה מסיני שיהיה נהוגים יחד במקום אחד דוקא וכיון דלא משכחת בולד חטאת חטאת זכר ה"ה באידך ד' דוקא חטאת נקבה הל"מ דימותו ולא בחטאת זכר וילמוד סתום מן המפורש מה מצינן בוולד חטאת בנקבה דברים אמורים בה ולא בזכר ה"ה באידך ד' וק"ל:

ד"ה פרת חטאת כו' וה"ה בשחיטה דאין חייב כו'. פירוש ה"ה שחטה חוץ לגתה פסולה רק דאין חיוב חוץ כו':

דף קיב:

גמרא והמטיב את הנרות כו'. ולא קתני המעלה את הנרות דעל העלאת נרות פשיטא דפטור כיון דעדיין לא נעשה שום עבודה מזה בפנים אבל הטבת סד"א דחייב קמ"ל:

רש"י ד"ה מחוסר זמן כו'. פטור בין שהוא מחוסר זמן בגופו כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה עולותיהן דזב וזבה דעוף ודיולדת כו' הד"א:

ד"ה חייבים כו'. לשמן הס"ד פירוש דאי שלא לשמן אמרינן בגמרא אפילו אשם נמי הואיל וראוי שלא לשמן בפנים:

ד"ה ומותר העומר לאחר קמיצה הס"ד:

ד"ה אין בהם משום כו'. שיש אחריה עבודה הס"ד וכצ"ל:

ד"ה ולא משום כו' נפקא מוינזרו ולא כו' כצ"ל:

ד"ה ועבודה בכהנים כו' המזבח הס"ד:

ד"ה ק"ק הנאכלין כו'. שכל שאין כו' כצ"ל:

ד"ה קדשים בכל מחנה כו' כצ"ל:

ד"ה תקרה כו' נסרים הס"ד:

ד"ה בכל הרואה כו' יליף לה הס"ד:

ד"ה קדשים קלים כו'. דהא בכל מקום שהוא כו' כצ"ל:
ד"ה והיא היתה כו' הבמות הס"ד:
ד"ה קרבנות יחיד שהוקדשו כו' למשכן הס"ד:

דף קיג.

מתני' אבל הזמן והנותר והטמא שוין בזה ובזה כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה אין מנחה כו' מנא ליה הס"ד:
ד"ה בגדי שרת כו' כהונה הס"ד:
ד"ה מקום שפורשת כו' כצ"ל:
ד"ה איה הרוגי כו' בה הס"ד. ואח"כ ד"ה הא איפני כולם ואין אחד כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה חוץ ממקום כו'. וכי מדאורייתא בעי בדיקה דאיצטריך קרא לפוטרה וי"ל כיון דמדאורייתא אסור לשורפה במקום טומאה דבעינן שחיטה כו' כצ"ל וכ"ה בס"י. פי' בשלמא דמקום הבדוק מדאורייתא סד"א ממקום שאינה בדוק לחייב משום שחוטי חוץ כיון דלא נעשית כמצותה מ"ה איצטרך קרא ואל פתח אהל מועד וגו'. אבל כיון דמקום בדוק לאו דאורייתא א"כ בכל מקום מקומה של פרה מהיכא תיתי לחייב בחוץ כיון שנעשה כמצותה ומתרצו כיון דאסור מדאורייתא לשורפו במקום טומאה ס"ד דבעי נמי מקום בדוק מ"ה איצטרך קרא והגירסא שלפנינו מגומגם:
בא"ד דיכול לשנותן דאין כו' כצ"ל. פי' דכ"א משני שעירים ראוי להקריב לחטאת של יוה"כ כיון דעדיין אין עליהם קריאת שם:
ד"ה שנא' ושחט והזה כו' מפלוגתא דר"י ור"א כו'. מדבריהם נראה דלא גרסינן בפנים פלוגתא דר"י ור"ל אלא ה"ג והא אתמר שרפה שלא כנגד כו' כצ"ל:
ד"ה לא ירד מבול כו' ובבראשית רבה אמרינן כו'. אין לדקדק דהאי ראיה אינו מן הצורך דהוי כיהודה ועוד לקרא דהא קרא קאמר ויכסו כל ההרים וגו' ואפשר ליישב דמקרא לחוד לא קשיא דבמקום שירד מבול התם קאמר שנתכסו הרים כדמשני באמת מ"ה מביאין ראיה שכך השיבו לאותו כותי ור"י בר"י הסכים לאותו תשובה משמע דשפיר השיב ומתרצו לקמן דבאמת נתכוונו לדחות לאותו כותי נ"ל:
ד"ה ועל גביהם דלתות כו' סבר כר"י כו'. פי' כיון דאהל זרוק לאו שמיה אהל לחוץ בפני טומאה ע"כ ס"ל כר"י דלא היו מביאים דלתות אלא שוורים אע"ג שגם הם אהל זרוק מ"מ גלי רחמנא בדידהו דהוי אהל משום דכתיב כו':

בא"ד ומיהו ר"י ודאי סבר כו'. פירוש מדאמר טעמיה דמ"ה לא היו מביאים דלתות שדעתו של תינוק גסה עליו ויוציא ראשו או א' מאבריו לחוץ ת"ל דמ"ה לא היו מביאים דלתות דהוה אהל זרוק אלא ע"כ ס"ל דהוה אהל:
ד"ה ומלאו ועלו וישבו כו' כדמוכח בפרק טרף בקלפי. וי"ל דמה שהיו יכולים לתקן מתקנים משום מעלה דכולה מילתא מעלה בעלמא כדמשני מעלה עשו בפרה וריש לקיש נמי ידע כו' כצ"ל. ועיין במסכת סוכה דף כ"א ע"א בתוס' ד"ה מביאים כו':
בא"ד ומיהו קצת קשה כו'. ורש"י בע"ב ד"ה מהבלא מתו כו'. מתרץ קושיא זו עיי"ש:
ד"ה מדקאמר כו' תימא דלר"י כו'. ולרש"י נמי לא קשיא ע"ש:

דף קיג:

גמרא ואמאי קרי ליה חרבה כו'. פי' מאי אתי לאשמעינן בזה דקרי ליה חרבה דמעיקרא הא כבר כתיב ויגוע כל בשר בשלמא לר"י אתי לאשמעינן דאפילו בא"י שהיה חרבה מתו אלא לר"ל קשיא ומשני דאתי לאשמעינן דגזרה שהיה כשהיא חרבה לא היה על דגים שבים אלא על מה שהוא בחרבה:
שם אלא א"ר מני לא קשיא כאן קודם וידוי כו'. פי' דתנא דמתני' דממעט שעיר המשתלח מואל פתח וגו'. מיירי לאחר וידוי שאינו ראוי לבא כלל אל אהל מועד ותנא דברייתא דממעט שעיר המשתלח מלה' מיירי קודם וידוי אף ע"ג דראוי לבא אל פתח אהל מועד להתודות אפ"ה כיון דאינו מיוחד לה' ממעטינן ולפ"ז כיון דתנא דמתני' ממעט שעיר המשתלח מואל פתח אהל מועד וגו'. משמע דוקא לאחר הוידוי שאינו ראוי לבא כלל אל אהל מועד הוא דממעטינן אבל קודם וידוי דראוי לבא אל אהל מועד להתודות לא ממעטינן וחייב עליו בחוץ מ"ה פסק הרמב"ם בפרק י"ח מה' מע"ק כתנא דמתני' דקי"ל הלכה כסתם מתני' בכ"מ אע"ג דלתנא דברייתא ממעטינן נמי אפילו קודם וידוי ואין לדקדק לפ"ז לתנא דמתניתין לה' למה לי א"ל דתנא דמתני' ס"ל דלה' אתי למעוטי קדשי ב"ה כדאמרינן במסכת תמורה דף י"ג ע"א דקדשי ב"ה קרבן ה' איקרי קרבן לה' לא איקרי ומ"ה כתב הרמב"ם בפי"ט מהל' מע"ק דין זה פעם שנית וז"ל שם בדין ז' וכן שעיר המשתלח שהקריבו בחוץ אחר שהתודה עליו פטור שנאמר ואל פתח אהל מועד לא הביאו כו' עכ"ל. אע"ג דכבר כתב דין שעיר המשתלח בפרק י"ח אלא ע"כ לאשמעינן דשעיר המשתלח ממעטינן דוקא מואל פתח אהל מועד באינו ראוי לבא כלל אל אהל מועד דהיינו דוקא אחר וידוי כתנא דמתניתין אבל לא ממעטינן שעיר המשתלח מלה'

דמשמע נמי אפילו קודם וידוי פטור בחוץ כנ"ל ברור ונכון בדברי הרמב"ם ומ"ו הב"ז הניח על הרמב"ם בצ"ע ע"ש:

רש"י ד"ה מהבלא מתו כו' וקברום הבאים כו'. כוונת רש"י בזה לתרץ קושית התוס' בע"א ד"ה מדקאמר כו'. כיון דלר"י ע"כ מתו בא"י בהבלא א"כ לא היה א"י בדוקה מ"ה כ' רש"י דאפי' הכי א"י בדוקה היה דקברום הבאים אחריהם נ"ל:

בא"ד אלא לשאר ארצות כו' כצ"ל:

ד"ה משכא כו' צואתו הס"ד:

ד"ה רמא כבא כו' מימיו כבא כמו כו'. והוא צואה מבהמות ביומי דניסן ועיין בעירובין דף כ"ט ע"ב:

ד"ה והא קא סגיא תיבה כו' נמצא חוטמו נשמטת כו'. פי' אף ע"ג דהמים הוה שוה בכ"מ כדאמרינן בפ"ב דיומא עכ"פ כשהיתה התיבה מהלכת מעל מקום גבוה למקום נמוך והרימא הי' מהלך ברגליו על הארץ נמצא חוטמו נשמטת ומ"ש מהרש"א בח"א שלו על פרש"י הוא דוחק עיי"ש:

ד"ה הא איכא כו' עליו הס"ד:

תוס' ד"ה אורזילא דרימא כו' ומפרש דג של ים כו'. ודבריהם אינם מובנים לי מי הכריחם לפרש דג של ים ומי סני להם כפרש"י שהוא על שפת הים ולא דג של ים וצ"ע:

בא"ד מאריה דבי כו' כצ"ל:

בא"ד היכא קם אלא שהיו אריות כו' כצ"ל. פירוש ה"ה מבופלש נמי לא קשיא כיון דאיכא קטנים:

ד"ה יצאו קדשי ב"ה כו'. אבל מתפיס תמימים לבדק הבית קיימא למזבח כדאמרינן בסוף תמורה כו' כצ"ל. ועי' בתוס' דיומא דף ס"ג ע"ב ד"ה וכל כו' דכתבו כרש"י:

ד"ה כאן קודם וידוי כי איצטריך פתח כו'. פי' דע"כ מלה' ממעטינן אפילו קודם וידוי כיון שאינו מיוחד לה' א"כ פתח אהל מועד ל"ל מ"ה כתבו דאיצטרך:

בא"ד ומיהו קדשי ב"ה שפיר מיקרו מיוחדים לה' כו'. ותמיה לי על דבריהם דאשתמיטא מהם סוגיא דתמורה דף י"ג ע"א דממעטינן התם קדשי ב"ה דאין עושים תמורה משום דגבי תמורה כתיב קרבן לה' וקדשי ב"ה קרבן ה' איקרו קרבן לה' לא איקרו לפ"ז גבי שחוטי חוץ נמי קרבן לה' כתיב וממעטינן נמי קדשי ב"ה והיאך כתבו דמיקרו מיוחדים לה' וצ"ע:

דף קיד.

רש"י ד"ה בשלמא רובע כו' דאקדשינהו והדר נרבעו כו'. אף ע"ג דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו כיון דעבד מעשה אפילו אינו שלו כדאמרינן במסכת חולין דף מ' ע"ב:

ד"ה לרבות קדשים קלים שאם כפר בהם כו' כצ"ל:

ד"ה בהוויתן הן כו' תמורה הס"ד:

ד"ה משום דמאיסי כו' בחוץ דלא מתקבלין כו' כצ"ל:

ד"ה לא תעשון כו' המנוחה הס"ד:

ד"ה חובות כו' יחיד אלמא כו' תעשה הס"ד והד"א:

תוס' ד"ה אתנן ומחיר כו' כל האיסורין לכל נדר פרט לנדור הס"ד וכצ"ל:

ד"ה וקסבר וולדות כו' הן קדושים ואין קדושה כו' כצ"ל:

בא"ד אהל מועד כקדשי ב"ה כו' כצ"ל:

בא"ד ולמ"ד במעי אמו הן קדושים כו'. פי' וכיון דאפילו קדושת הגוף נחתא עלייהו לא היה אתנן ומחיר חל עלייהו לפי שאינו שלו מ"ה מוקי כמ"ד בהווייתן הן קדשים ובתמורה דף כ"ד ע"ב מתרצו בע"א עיי"ש:

בא"ד וא"ת למ"ד בהוויתן נמי נימא מגו כו'. פי' השתא דמשני דהא דאמר רשב"ג אין קדושה חלה היינו קדושת הגוף אבל קדושת דמים חלה נימא מגו:

בא"ד ונראה לפרש כו'. פי' דלעולם רשב"ג סבר דאין קדושה חלה עליהם כלל אפילו קדושת דמים והא דאיצטרך קרא הכא למעוטי דמירי שהקדישן בפירוש וקדשי בקדושת פה אבל התם גבי טומטום ואנדרוגינס כיון שהם בעלי מומים לא קדשי בקדושת פה וכ"כ תוספות שם:

בא"ד וא"ת בההיא דכיצד מערימין כו'. וקושיא זו אינו שייכת להכא בסוגיא דהתם ה"ל להקשות. ונ"ל ליישב דבשלמא התם י"ל הא דמוקי בבהמות קדשים היינו שהקדיש בהמה מעוברת לחטאת ושייר העובר לקדושה אחרת וכר"י דאמר אם שייר משוייר מ"ה אם נקבה זבחי שלמים ולאו משום דבהווייתן הם קדושים אפילו למ"ד במעי אמו קדושים יכול להפקיע קדושת הוולד אבל השתא דמשני דניחא לאוקמא מתני' דהכא בפשיטותא כמ"ד בהווייתן ולא לאוקמא דשייר העובר כיון דאתיא כתנאי ע"כ הא דאוקמי התם בבהמה דהקדש היינו נמי אליבא דכ"ע וכמ"ד בהווייתן הקשו שפיר נ"ל:

בא"ד דאי אתה מוצא אלא בולדות קדשים כו' כצ"ל. פי' וכיון דכלאים הנולד מבהמה קדושה קדיש כ"ש נדמה כדמוכח במרובה דף ע"ו ע"ב:

ד"ה משום דפסולה כו' והא דמשמע הכא איפכא כו' כצ"ל. ולפירושא משמע שגורסין בפנים אימא מודה ליה ר"ש לרבנן צריכא וכ"ג ר"ע ברטנורא:

דף קיד:

רש"י ד"ה אלמא אמר ר"ז כו' והוינן בה כו' כצ"ל:
בא"ד רבי זירא הנח לאו כו' כצ"ל:
ד"ה רב נחמן כו' אמחוסר זמן בפנים כו' הד"א:
ד"ה איסור במה כו' שהוא לשלמים ת"ל כו' הס"ד וכצ"ל:
ד"ה אלא לשמו כו' דבהאי שמא כו' פי' דבהאי שם אשם אינו ראוי בפנים:
ד"ה אבל שלא לשמן כגון לשם עולה ובשם זה הוא כו' כצ"ל:
ד"ה וכשר שלא לשמו אע"פ דקיימא לן כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה אלמא כו' ונותר ומחזיר גרושתו ואנוסתו דלא יוכל כו' כצ"ל:
בא"ד וקשה מהך דשמעתא כו'. פירוש מאי פריך הכא ולילקי דהא הוי לאו שניתק לעשה. וקושיא זו הקשו תוספות לפרש"י במסכת חולין דף פ"א ע"א. אבל דבריהם אינם מובנים לי דבאמת המקשן דהכא ס"ד הכי דהא דאמר ר' זירא התם הכתוב נתקו לעשה היינו שהוציאו ונתקו מכלל לאו דשאר פסולין וכן פרש"י הכא במקשן מ"ה פריך שפיר השתא דאמרת דלאו בהדיא כתיב לא תעשון נילקו עליה ורש"י דמפרש התם דהא דאמר ר"ל הכתוב נתקו לעשה כמו שאר ניתק לעשה דש"ס היינו אליבא דאמת דמשני הכא דהא דר"ז מתוקמא אליבא דרבנן דפליגי עליה דר"ש וס"ל דלא לקי אמחוסר זמן אפשר לאוקמא הא דר"ז נתקו לעשה כמו שאר נתקו לעשה דש"ס כנ"ל ברור ליישב דברי רש"י נ"ל:
בא"ד דאיכא נמי לאו דלא תעשון כו'. פי' ולאו דכתיב במחוסר זמן לא ירצה והוי נמי תרי לאוי.
בא"ד אבל אשכחן גזלה דאיכא תרי לאוי כו'. ואע"ג דגבי גזלה איכא נמי תרי עשה והשיב את הגזלה אשר גזל או את העשק התם לא הוי אלא חד עשה אתרי לאוי מדלא כתיב והשיב את הגזלה והשיב את העשק כמו גבי טומאה דכתיב בכל עשה שילוח מחוץ למחנה תשלחום וישלחו מן המחנה. ובדרך אחר נ"ל ליישב לפרש"י דאף ע"ג דהוי נתקו לעשה כמו שאר נתקו לעשה דש"ס כמו שפרש"י אפ"ה פריך שפיר דלילקי כיון דהשתא דאמרת דאיכא לאו בהדיא לא תעשון והך עשה דמיום השמיני והלאה ירצה לא סמוך ללאו דלא תעשון לא היה לנו להחזיקו ללאו הניתק לעשה ולילקי ואע"ג דהשיב הגזלה אשר גזל לא סמוך ללאו והוה ניתק לעשה התם אי אפשר לעשות השבה אלא

לאחר הלאו אבל גבי מחוסר זמן אפשר לקיימו אפילו לא עבר הלאו וסברא זו כתבו תוס' להדיא במסכת תמורה דף ד' ע"ב בד"ה וכל לאו כו' אקושיא דאביי עייי"ש כנ"ל ברור:

ד"ה רב נחמן כו' ולריש לקיש פריך דנפקא ליה מלא תעשון לאו במחוסר זמן הא האי קרא כו' כצ"ל. פי' כיון דגלגל פנים הוא ועלה קאי לא תעשון למה מחייב ר"ש מחוסר זמן בחוץ במתני':

בא"ד וכי תימא ק"ו בחוץ כו'. לא ידענא מאי ק"ו איכא הכא לחייב בחוץ כיון דאינו ראוי בפנים משום מחוסר זמן וכל שאינו ראוי לבא אל פתח אהל מועד אין חייבין עליו בחוץ וצ"ע:

ד"ה היתר במה לחבירו כו' דלא חזי לגופיה ונחתא ליה קדושת הגוף דאמר ר"ש כו' כצ"ל. ובד"ח ציין שטה זו כאלו נדפס בטעות ואינו מן הצורך:

בא"ד תורין שלא הגיע זמנן מ"ט כו'. פי' מ"ש מאשם בן שתים והביא ב"ש דאמר ר"ש דלא דמי למחוסר זמן ואינו קדוש:

בא"ד שאינו ראוי לשום קרבן כו' כלל. פי' תורין שלא הגיע זמנן אינו ראוי לשום קרבן כמו מחוסר זמן אבל בן שתים כו' דלא ראוי לאשם גזילות ודומיהן וראוי לאשם מצורע ונזיר לא יליף ממחוסר זמן:

בא"ד ופסח קודם חצות כו'. פי' הא נמי לא ראוי לפסח וראוי לשלמים כמו אשם ב"ש כו':

בא"ד ביום ז' לא ובבכורות כו' כצ"ל:

בא"ד או שמא יש טעם אחר הס"ד והטעם נעלם. ונ"ל טעם הגון דבתמורה דף ה' ע"ב פריך לרבא מב"מ דרחמנא אמר כל אשר בו מום לא תקריבו ותנן המקדיש ב"מ מה שעשה עשוי ומשני שאני התם דאמר קרא לא ירצה ריצוי הוא דלא מרצה הא מקדש קדשי ע"כ ולאו דמחוסר זמן ילפינן מדכתיב מיום השמיני והלאה ירצה משמע קודם זמנו לא ירצה או ילפינן מלא ירצה דכתיב גבי ב"מ כדאמרינן בחולין דף פ' ע"ב לפ"ז הדין טעמא דמשני אליבא דרבא הדין טעמא איכא נמי לרבא במחוסר זמן דריצוי לא מרצה אבל מיקדש קדשי כנ"ל:

ד"ה דזעירי קבעוהו כו' וניחא השתא לזעירי הו'. פי' בל"ז יש להקשות למה משני זעירי תני מצורע ולא משני תני נזיר דאיכא תרתי אשם ושלמים בנזיר טמא אבל השתא ניחא משום דלא דמי להו שיירה וק"ל:

דף קטו.

גמרא אמר לך ר"ה הב"ע כגון שהפריש כו' יש לדקדק כיון דפריך תיובתא לר"ה מדכי אתי רב דימי כמו שפרש"י וליכא לאוקמי' בזמנו מדקשיא ליה תני לוי אדתני בר ליואי לפ"ז מאי משני הב"ע כגון שהפריש כו' למה משני ר"ה כאן לשמו כאן שלא לשמו לוקמי' דתרווייהו בשלא לשמו ובר ליואי איירי דמחייב בשלא לשמו כגון שהפריש כו' כדדייק לעיל וצ"ע:

רש"י ד"ה אי נימא בזמנו ולשמו הס"ד. ולא רצה רש"י לפרש בזמנו ושלא לשמו ופריך מאי איריא אשם אפי' חטאת נמי דפסולה שלא לשמה אפ"ה חייב כדמרבינן לעיל דף ק"ט ע"א חטאת ופסח וכל הפסולים דאם עלו לא ירדו משום כיון דס"ל דמקשה דאתיא כרבנן דס"ל דאשם כשר שלא לשמו לפ"ז למה פריך מאי איריא כו' ליפרך לרבנן לא איצטריך לרבויי אשם שלא לשמו כיון דמתקבלת בפנים כדפרש"י לקמן ועוד מאי פריך אפילו חטאת נמי דלמא דוקא אשם דכשר שלא לשמו ולא חטאת מ"ה פרש"י בזמנו (ואשמו) [צאן קדשים: ולשמו] נ"ל:

ד"ה ה"ג לעולם כו' להאי משור וכשב כו' כצ"ל:

ד"ה ורבי אליעזר היא דמקיש אשם לחטאת למיפסל בשלא לשמו בפנים ואשמעינן באשם דאפילו הכי כו' כצ"ל:

ד"ה ת"ש סייעתא כו' דרב הונא הס"ד. ואח"כ ד"ה יכול שאני מרבה לא גרסינן הכי דרישא דלעיל כו' כצ"ל:

בא"ד וגרסינן הכי יכול כו' כצ"ל:

בא"ד וסברי דסיפא דההיא דלעיל היא יכול שאני מוציא אף עולת מחוסר זמן כו' הס"ד. פי' כיון דסברי דסיפא דההיא דלעיל היא ולעיל מרבינן הכל מ"ה גרסינן בסיפא יכול שאני מרבה כו' אבל באמת רישא דלעיל היא וסיפא דאידך סוגיא דת"כ היא זו ושם תני ברישא להוציא הכל מ"ה גרס בת"כ אוציא את אלו כו'. ואח"כ ד"ה בגופיה כו' ללידתה הס"ד. ואח"כ ד"ה וחטאת כו' ימיהם הס"ד וכצ"ל. ואח"כ ד"ה ואלו אשם נזיר כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה מחוסר זמן כו' ולא אאינך הס"ד. פי' משום דבאינך שקיל וטרי אי קאי בזמנו או שלא בזמנו:

ד"ה או שהיה כו' דא"כ קשיא לר"ה כו'. ואין לשנות כמשני אדרב דימי דהפריש שתי אשמות אחריו מדקאמר לא עלו משמע דאין מצוה בכך וכ"כ תוספות במנחות דף מ"ח ע"ב:

בא"ד הא אפילו כמצותו כו'. אין למידק דלמא הא קמ"ל דאפילו שלא כמצותו אפ"ה כשירים דהא היה רבותא טפי דהא פשיטא כיון דאינו כמצותו דשלא לשמו מהני להכשיר כיון דאינו ראוי לאשם ועיין במסכת תמורה דף י"ט ע"ב דשם מתרצו קושיא זו בע"א:

דף קטו:

גמרא עוף הטהור בהמה ועוף כמשמעו כו' כצ"ל:

רש"י ד"ה אמר ליה רב הונא הכי אמר כו' כצ"ל:

ד"ה אלא למ"ד כו' רמיזה ה"ג כו' רמיזה מיתת נדב כו' אשר דבר הד"א והס"ד. ואח"כ ד"ה ונקדש בכבודי נאמרה כו' הד"א:

ד"ה אלא כדי כו' על המשכן ונקדש בכבודי כו' הד"א:

תוס' ד"ה מה העלאה כו' סוגיא זו כו'. ועיין מה שכתבתי לעיל דף (ק"ב) [לוח תיקונים מהדורה משנית: ק"ז] ע"ב:

ד"ה ויתיב וקאמר וכו' וקאמר ולי נראה כו' כצ"ל:

ד"ה א"ל הכי כו' אבל הפסיקוהו ומנעוהו כו' כצ"ל:

דף קטז.

גמרא מאותן שלא (נאבדה) [צאן קדשים: נעבדה] כו' וי"ג מאותן שעתידים ליטהר כו'. ועיין במהרש"א בח"א שלו שכך הי' הגירסא נכונה:

שם אלא אימא מן הכל קרבו עולות אבל שלמים לאו וכמ"ד לא קרבו כו' כצ"ל. וכ"מ לפרש"י:

שם משמניהון דידהו ומר כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה ודלמא כו' חיות דרשינן מינה תרתי שחיין כו' כצ"ל. פי' מתיבת חיות דרשינן תרתי:

בא"ד אבל גבי נח דשאר מומין כשרים כו'. כוונת התוספות דהכי פריך מנ"ל דמכל החי אתי למעוטי מחוסר אבר דפסול להקרבה דילמא אפילו מחוסר אבר כשר להקרבה כמו שאר מומים ואתי למעוטי טרפה דוקא משום קיום העולם דאפילו למ"ד טרפה חיה אינו חיה כ"כ זמן מרובה כמו שכתבו תוספות לקמן וכ"מ מתוספות דמסכת חולין דף ק"מ ע"א ד"ה טרפות כו' דכונתם לזה עיי"ש ולפ"ז ניחא דלא קתני הכא הניחא למ"ד טרפה חיה אלא למ"ד כו' כדקתני התם במסכת חולין אלא ע"כ דפריך אפילו למ"ד טרפה חיה

אתי למעוטי טרפה כיון דאינו חיה כ"כ וחיות [צאן קדשים: משמע חיות] גמורה כמו שכתבו תוספות נ"ל:

ד"ה אבל למ"ד כו' למחוסר אבר דאיצטרך כו' כצ"ל:

בא"ד וא"ת כיון דטרפה חיה ויולדת כו'. פי' דלמ"ד דטרפה יולדת כ"ש דאית ליה דטרפה חיה וכ"כ תוספות בחולין שם ובע"א דף ו'. ומ"ו הב"ז רוצה להוכיח סברא זו וכתב דאי טרפה אינה חיה ל"ל מכל החי למעוטי טרפה ת"ל כיון דאינה חיה י"ב חדש מה הוצרך ליקח אותו אל התיבה הא המבול היה י"ב חדש עכ"ל. ודברים אלו אינם מובנים לי אדרבא מ"ה הזהיר לו הקב"ה שלא יקח טרפה אל התיבה משום דלא יחיה עד סוף המבול ואפשר דנח לא ידע זאת וכאשר כתבתי נכון הוא:

ד"ה אתך ה"א אפי' מום כל דהו פסול לב"נ דדוקא בדומי' לך מ"ה איצטרך מכל החי דוקא למעוטי שחיים ראשי איברים ולא מום כ"ד נ"ל:

בא"ד ולא בדדמי למחוסר' אבר כו' כצ"ל פי' דאי לאו מכל החי ה"א דקב"ה לא הזהיר כלל משום קרבן אלא משום קיום העולם מ"ה הזהיר לו אך בדדמי לך היינו למעוטי טרפה דאינו לקיום העולם אע"ג דחיה כמו שכתבו תוס' לעיל אבל לא בדדמי לך למחוסר אבר. ועיין בתוספות במסכת ע"א דף ו' דמתרצו קושיא זו בע"א:

ד"ה ודילמא נח כו' וסוגיא זו כמ"ד כו' כצ"ל. ודבריהם אינם מובנים לי מי הכריחם לזה דלא היה בכח ובריאות כיון דהשתא קאי הסוגיא כמ"ד טרפה חיה ומ"ה חיה נח כ"כ. ובתוספות דע"א שם ליתא עיי"ש ואפשר דאזלו לשיטת' דכתבו לעיל אף ע"ג דטרפה חיה אינו חיות גמורה לקיום העולם מ"ה כתבו דלא היה בכח ובריאות נ"ל:

בא"ד וקשה דבריש א"ט כו'. פי' דשם פריך על ר"י דס"ל דניקב המרה טרפה מאיוב דכתיב ישפך לארץ מררתי ועדיין איוב קיים וע"כ פריך למ"ד טרפה אינו חיה דלמ"ד טרפה חיה לא קשיא מאיוב אף ע"ג דהיה קיים אפ"ה טרפה אלא ע"כ למ"ד טרפה אינה חיה אין לחלק בין אדם לבהמה. והנה מ"ו הב"ז מתמי' על הכ"מ מה שכתב בפי"ג מהל' גירושין דשם כתב המג"מ דהא דתני במתניתין במסכת יבמות מעשה בא' ששלשלוהו לים ולא עלתה בידו אלא רגלו ואמרו חכמים מן הארכובה ולמעלה תנשא כתב המג"מ דהרמב"ן והרשב"א לא התירו לו אלא לאחר י"ב חדש שטרפה אינה חיה י"ב חודש ועל זה כתב הכ"מ יש לגמגם ממ"ש בפ' א"ט דאדם טרפה חי יותר מי"ב חדש וע"ז כתב מ"ו הב"ז ישתקע הדבר ולא יאמר דכ"ע מודו שאדם טרפה גמור אינו חי יותר מי"ב חדש כמו בהמה ע"כ. ואני אומר דלא ישתקע דבאמת בטרפה גמורה אדם ובהמה שוין כמו מעשה דעינבל באחד שנפחתה גולגלתו שם במסכת חולין דף נ"ז ע"ב ושאר טריפות דלכ"ע

טרפה גמורה היא אבל בנחתכו רגליו מן הארכובה ולמעלה כיון דר"ש ס"ל דיכולה היא ליכוות ולחיות וכשרה כדאמרינן בחולין דמ"ב שפיר יש לחלק בין אדם לבהמה דאדם דאית ליה מזלא יכולה ליכוות ולחיות ועיי"ש בחולין כנ"ל:

דף קטז:

גמרא הבקר לעולה והמוריגים וכלי הבקר לעצים כו' כצ"ל:
רש"י ד"ה דאמר מר כו' יתרו הס"ד:
ד"ה אמרה רחב ימחול לי בשביל כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה ה"ג כמאן כו' ראשונה הס"ד:
ד"ה כתוב אחד כו' ושנויה היא בתורת כהנים כו' כצ"ל:
בא"ד שנויה הא כיצד כו' בשש מאות רבי אומר כו' שש מאות ראב"ש אומר כו' בענין ומה מפורש בענין ויתן דוד כו' הבקר לעולה והמוריגים כו' שקלים חמשים דכתיב ויאמר ארונה וגו' והכי פירושו כו' במקום אחר ויתן דוד כו' חמשים זהב משקל שש מאות כו' שש מאות זהב אלמא מודה ר"א כו' כדברי ארונה הס"ד וכצ"ל. ואח"כ ד"ה מטה של כו' ובד"ח נדפס נ"א ואינה נכונה:
ד"ה שער נקנור כו' היא שער המזרח הס"ד וכצ"ל:
תוס' ד"ה גבה חמשים כו' וקשה דפרק שור שנגח כו'. פי' דכאן משמע די"ב שקלי כסף בשקל של זהב ומ"ה חמשים שקלי זהב הוי שש מאות שקלי כסף ובפרק שור שנגח משמע כו'. ושמעתי דאיתא בספר דרוש החכמים שחיבר אדם גדול מושלם בכל החכמות שכתב בשם התוספות שהזהב י"ב פעמים ביוקר מכסף ר"ל ליטרא כסף וליטרא זהב הליטרא זהב י"ב פעמים שוויו ממשקל כסף ואומר כי הכסף הוא תולדות הלבנה והזהב הוא תולדות החמה וכל מה שמקפת הלבנה בגלגלה בי"ב חדשים מקפת החמה בפעם א' נמצא ממהרת הלבנה תולדותיה הכסף י"ב פעמים מן החמה כי החמה מקפת פעם א' ואף לפי דקדוק החשבון הוא יותר מי"ב פעמים שצריכה לרדוף אחר החמה כדי להגיע לאחר החמה כי מה שהולכת הלבנה בחדשה הולכת אחר החמה שהלכה קצת כדאיתא בקידוש החדש והכלל שסובבת י"ג פעמים טרם שהחמה יקיף פעם א' נמצא שהזהב ביוקר י"ב או י"ג פעמים לפי ענין מציאותו ותולדותיו וכתב דכל מלכות דלא ידע זה אינו נצלח למלוכה עכ"ל:

דף קיז.

רש"י ד"ה מחניהם כו' נפש אלא ודאי כו' הד"א:

ד"ה אלא מאי כו' עם הזבין א"כ כו' הד"א:
ד"ה ושמתי לך כו' שנה הס"ד:
ד"ה לך מקום כו' נקלט הס"ד:
ד"ה מכאן אמרו בן לוי אף ע"פ שהיה דר כו' כצ"ל:
ד"ה כל הנידור כו' אלא בקטנה קאמר דקרבו כו' כצ"ל:
בא"ד לרבי מאיר מנחות ונזירות כו' הד"א:
ד"ה כל שהציבור כו' לאשמועינן כו' כצ"ל:
בא"ד יש חילוק וזהו חילוקו כו' כצ"ל:
תוס' ד"ה אימא בכל כו' בפרק קדשי קדשים דאמרינן בשני כו' כצ"ל:
בא"ד והשתא אמאי לא משני כו' וכאן התירוץ חסר ועיין לעיל דף ס"א ע"ב ד"ה אף ע"פ כו' ובמנחות דף צ"ה ע"א ד"ה מר אמר כו' ותמצא תירוצם:
ד"ה פלכי קלטתו כו' בנחמיה כו'. עיין בנחמיה סי' ג' פסוק י"ז:
ד"ה רבי שמעון כו' וא"כ ביום הכיפורים לא קרבו צבור באהל מועד שבגלגל ובנוב וגבעון לא פרים ולא שעירים כי אם דומיא דתמידים כו' כצ"ל. פי' שהרי אילו ואיל העם הנאמר באחרי מות וכל הנאמר בחומש הפקודים היו עולות ואת הכל הקריבו לבד משעירים ופר כ"ג ושעיר לחטאת:
בא"ד ומפרש בפ' שני כו' כצ"ל:
בא"ד שהיה שם ולר' יהודא כו' כצ"ל:
בא"ד חובות בבמה גדולה כו' כצ"ל:
בא"ד ולא דייק בין מחברון כו'. פי' דלר"י דאבשלום הקריב [בגבעון] ולא בחברון והלך לחברון להביא כבשים טובים א"כ קשה קושית הגמרא מחברון מ"ל מ"ה כתבו דר"י לא דייק כו':
בא"ד א"כ אבשלום כו'. ועיין בתוספות לקמן ד"ה מחלוקת בעולה כו' דהניחו בתימא ועיין בתוס' דתמורה דף ד' ע"ב ד"ה סמי מכאן כו' דמתרצו בע"א:
בא"ד דמגילה דקתני אין בין כו' כצ"ל:
בא"ד תני האי כללא כו'. פי' האי כל הנידר ונידב דקתני במתני':
בא"ד מי נפקא מנחה כו'. פירוש אפילו את"ל דנזירות נפקא מכלל נידר ונידב וס"ל לר"ש דחובות נינהו ור"מ סמך את"כ מה שלמים כו'. אבל מנחה מי נפקא מכלל נידר ונידב וא"כ קרבו והכא משמע דקאי אדרבנן דלעיל וממעט אפילו מנחה:
בא"ד וכל שאין נידר ונידב ואע"פ שקרב בבמה גדולה אין קרב כו' כצ"ל:
בא"ד אבל מודה ר"ש דיש נידר כו' כצ"ל:

בא"ד דשפיר מישתמע מלישנא דכל נידר ונידב כו' כצ"ל. פירוש בשלמא התם במתני' דקתני ברישא דיש חילוק בין במה גדולה לקטנה פסחים וחובות מפרש בסיפא דיש ששוותה הגדולה והקטנה וקאי כל אתרווייהו אגדולה וקטנה אבל ר"מ דלא איירי כלל בבמה גדולה כ"א בקטנה וקתני כללא כל הנידר והנידב ע"כ קאי כללא לרבוי' אף אמנחות ונזירים שהם נמי נדרים ונדבות וקרבו בבמה קטנה נ"ל:

דף קיז:

רש"י ד"ה מנחות ונזירות כו' קרבנותיו חובה עליו כו' כצ"ל:
ד"ה אין מנחה כו' מנחות דכתיב למען כו' כצ"ל:
בא"ד היינו בשעת היתר שלה כו' כצ"ל:
בא"ד וזבחו זבחי שלמים כו' כצ"ל:
ד"ה נזירת חובה כו' התנדב אלו הקרבנות כו' כצ"ל:
ד"ה ואין נוהגים כו' בבמה הס"ד:
תוס' ד"ה ורבנן מנחות כו' ותימא דבמתני' תנן רבי יהודא כו' כצ"ל:
בא"ד כאן וכאן לא קרבו כו'. פי' בין בבמה גדולה בין בבמה קטנה:
בא"ד קרבי בבמות צבור דמהיכא כו' כצ"ל:
ד"ה ואין נוהגין כו' ואין תנופה והגשה בה כו'. פירוש דת"ק דר"י דקחשיב מה בין במת יחיד לבמת צבור סמיכה ושחיטת צפון ומתן סביב ותנופה והגשה ותו לא משמע דמנחה איתא אפילו בבמת יחיד אע"ג דתנופה והגשה דמנחה ליכא בבמת יחיד א"כ הנך נמי:
בא"ד ותרומת לחמי תודה עיקר כו' כצ"ל:
ד"ה מחלוקת בעולה כו' ותימא דמ"ד כו'. ועיין בתוספות דתמורה דף י"ד ע"ב ד"ה סמי כו' דמתרצו תמיה זו:

דף קיח.

גמרא הקבוע להן זמן ותתרגם מתניתך כו'. כן הוא גירסת מ"ו הב"ז והשאר מוחק וכ"ה גרסת רש"י ותוספות. ובס"י גרסי' הכי וחובות הקבוע להן זמן א"ל דאמר לך מני ר"ש דאמר אף צבור לא הקריבו אלא פסחים וחובות הקבוע להן זמן א"ל יחיד חובות שקבוע להן זמן מנ"ל א"ל אסמיי' א"ל לא תסמיי' ותתרגם מתניתך בעולת חובה דאיכא עולת ראיה דאי חטאת חובה יחיד דקבוע ליה זמן מי איכא כו' כצ"ל והכי פירושא מדקתני אין בין משמע דמשכחת בבמת יחיד חובות יחיד הקבוע להן זמן וקאמר דלא קרבו בבמת יחיד ופריך ומי משכחת ביחיד חובות הקבוע להן זמן א"ל לפ"ז אסמיי' וחובות הקבוע

להן זמן א"ל לא תסמיי' ותתרגם מתניתך בעולת ראיה דהוי חובות יחיד הקבוע להן זמן אבל בחטאת לא מצינו ביחיד דקבוע ליה זמן:
רש"י ד"ה להכשיר את הזר לעבודת במה הס"ד. ואח"כ ד"ה זר מוזרק הכהן כו' כצ"ל:
ד"ה חכמים היינו כו' וציבור קרבו נמי חובות דהא מאיש כו' כצ"ל:
ד"ה קרבו נסכים כו' בלא נסכים קאמרו דקרבי בבמה גדולה דבמדבר לא קרבו כו' כצ"ל:
בא"ד וכן בגלגל ובשתי הבמות כו' כצ"ל:
ד"ה פשיטא כו' פסח הס"ד:
ד"ה ערל שנטמא כו' דטמאי מתים היו בהם כו' כצ"ל:
בא"ד להזאה רביעי חמישי כו' כצ"ל:
ד"ה בעולה כו' קרבו בה וחטאת כו' הד"א וכצ"ל:
ד"ה ויטש משכן כו' באדם ש"מ דאיקרי אהל הס"ד וכצ"ל:
תוס' ד"ה ותתרגם מתניתך כו' שבזה לא הקריבו כו'. אע"ג דלא איירי התם ר"ש כו' כצ"ל:
בא"ד מפסח דפסח נמי כו' כצ"ל:

דף קיח:

גמרא רואה שאמרו כל שהוא רואה ואין דבר מפסיק בינו לבינו כצ"ל וכ"ה בס"י:
שם עומד ע"ג הנחל ורואה בתוך הנחל ואינו רואה כצ"ל. ולפי הגירסא שלפנינו היינו בעיא דר"פ:
רש"י ד"ה בן פורת כו' באוהל יוסף וגו' ובתר הכי ויטש משכן כו' כצ"ל:
ד"ה בין השנואים שלו קדשיו כו' כצ"ל:
ד"ה ואיבעית אימא כו' אחר אשר שהוכתה כו' כצ"ל:
בא"ד בראש השנה בעשור לחודש היה דבר ה' כו' כצ"ל:
בא"ד וכי אמרת דשנות כבוש וחילוק י"ד היו ומדלית בהו כו' כצ"ל:
ד"ה חרבה נוב כו' שאול הס"ד:
ד"ה בקרית יערים כו' לסוף ו' חדשים כו' כצ"ל:
בא"ד יד ה' על כו' כצ"ל:
ד"ה ה"ג עשרה כו' ולא יסף עוד שמואל להראות אל שאול כו' כצ"ל:
ד"ה ושבע שמלך דוד כו' עיין בח"א דמפרש דברי רש"י באר הטיב:

דף קיט.

רש"י ד"ה דכתיב והימים כו' ל"ג שנה שמלך על כל ישראל וז' שנים מלך בחברון הרי נ"ג כו' כצ"ל:

ד"ה מנה"מ כו' משחרבו הס"ד:

ד"ה למה חלקן כו' לכם איש כל הישר כו' הד"א:

ד"ה א"ה כו' לאוכלו שם הס"ד. ואח"כ ד"ה שם כו' שם ובארון כו' הד"א וכצ"ל:

ד"ה וכיון דארון כו' כ' שנה בעיר דוד כו' כצ"ל:

ד"ה מני הך כו' ישראל ולא היה כו' כצ"ל:

ד"ה זו וזו שילה כו' הותר כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה באו לנוב וגבעון כו' בבאו לגלגל לא הוזכר כו' כצ"ל:

בא"ד ותימא דהא כו'. פי' לפרש"י דמפרש טעמא דמ"ה לא הוזכר מ"ש בגלגל משום שלא נהגו כו' משמע דבנוב וגבעון לא שייך האי טעמא גרסינן מ"ש בכל ערי ישראל ותימא כו':

בא"ד בנוב וגבעון דלא קרבו כו' כצ"ל:

בא"ד כיון דבנוב וגבעון נאכל בכל כו' כצ"ל. ונ"ל לישב קושיא זו בע"א דהתם אתי לאשמעינן אפילו במעשר שגדל לפני הבית דאינו נאכל בכל ערי ישראל דהוזקק להבאת מקום כמו שכתבו תוספות לעיל דף ס' ע"ב ובמסכת מכות דף י"ט ע"א אפ"ה יצאו בהו בפסח ומ"ה איצטריך דר"א כיון דאמר ר"א אפילו נטמא בפני בית פודין אותו ואוכלין בכ"מ ה"ה אם לא נפדה וכ"פ רש"י שם בהדיא בדברי ר"א:

בא"ד בכל ערי ישראל במעשר שני כו' כצ"ל:

בא"ד עיקר מצותה קמיצה והקטרה כו' כצ"ל:

ד"ה זו וזו שילה כו' ועוד כתב בשמואל כו' הא דהוצרכו לועוד משום דמהוכחה ראשונה אפשר לומר דילמא לא דייק בין מחברון ובחברון כמו שכתבו תוספות לעיל אליבא דר"י דף קי"ז ע"ב מ"ה כתבו ועוד הוכחא אחריתא:

דף קיט:

גמרא נחלה דפלגו התם כו' כצ"ל:

שם מחיצה לדמים דכתיב והיתה כו' כצ"ל.

רש"י ד"ה ואליהם תאמר כו' כצ"ל:

ד"ה ושחט והעלה אחד שחט והעלה הוא ואחד שחט כו' כצ"ל. פי' דע"כ משמע הכי דדומיא דרישא קתני ביש בהן כרת ושם אין חילוק בין שחיטה להעלאה דבשניהם כרת ה"ה בסיפא שאין בהן כרת משמע דבהעלאה נמי אין בה כרת:

ד"ה לפני ה' וסמך לרצונו כו' ידו הס"ד:

ד"ה נראה בעיני במס' סוטה ובמנחות הס"ד וכצ"ל. ועיין במנחות דף י"ט ולעיל דס"ג:

ד"ה זבחים וזבחו זבחי שלמים כו' כצ"ל:

ד"ה לא שנו כו' גירסת רש"י בסוגיא זו הכי אמר רמי ב"ח ל"ש אלא בקדשי במה גדולה והקריבו בבמה גדולה אבל קדשי במה קטנה והכניסן והקריבן בגדולה אין חיצוי מותיב רבה חזה ושוק תרומה לחמי תודה נוהגים בבמה גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה משמע דוקא בבמה קטנה אינו נוהגים אבל בבמה גדולה נוהגין אפילו קדשי במה קטנה ומשני אימא נוהגים בקדשי במה גדולה ואין נוהגים בקדשי במה קטנה אפילו בבמה גדולה כך היא גירסת רש"י:

ד"ה אבל קדשים ששחטן בבמה כו' כצ"ל:

ד"ה ל"ש דיש חיצוי כו' הלכך אפילו קדשי גדולה והקריבן בגדולה כו' כצ"ל. וגירסת רש"י בא"ד הכי הוא ולפי גירסא זו גרסינן נמי בא"ד מותיב רבא חזה ושוק כו' ומשני אימא נוהגים בזמן במה גדולה ואין נוהגים בזמן במה קטנה אפילו בבמה גדולה:

תוס' ד"ה ואליהם כתיב כו' כצ"ל:

ד"ה הקדישן בשעת כו' למיתני פטור מכלום בדבר כו' כצ"ל:

בא"ד פטור מכלום כו' כצ"ל. פי' דישרות הקריבו ולא חובות כדלעיל אבל תמיה לי דהא איכא לאו בהדיא לא תעשון ככל אשר וגו' כדלעיל וצ"ע:

בא"ד בבמה גדולה והכניסה בפנים כו' כצ"ל:

ד"ה אין מנחה כו' וכולהו נהגו כו' כצ"ל:

דף קכ.

גמרא ואיבעיא להו ירדו מהו שיעלו כו'. כתב מ"ו הב"ז נראה דהיא היה גירסת הרמב"ם ומ"ה פסק בפ"ג מהל' פ"ה בשחיטת דרום דאם עלו לא ירדו ופלוגתא דרבה ור"י במס' מעילה באם ירדו מהו שיעלו וקאמר אליבא דר"י כ"ע לא פליגי דלא יעלו. ובזה שקטה תמיהת הכ"מ על הרמב"ם שם עכ"ל. ודבריו אינם מובנים לי חדא מה שכתב דפלוגתא במס' מעילה באם ירדו מהו שיעלו זה אינו אף דהרמב"ם גורס הכא ירדו מהו שיעלו כגירסת התוס' מ"מ במעילה פליגי באם עלו מהו שירדו וכ"מ מתוס' ד"ה בעי רב אדא כו' ועוד דלו יהיה כדבריו דפליגי התם באם ירדו מהו שיעלו עדיין קושית הכ"מ

במקומה עומד כיון דאמרינן התם דאליבא דר"י כ"ע ל"פ דלא יעלו ע"כ צ"ל דאליבא דר"י שחיטת דרום היה כמו שחיטת לילה לר"י והרמב"ם פסק שם בשחיטת לילה כר"י דירדו ובשחיטת דרום פסק דלא ירדו ודבריו סותרים זא"ז וע"ש במעילה דף ג' וע"ש בכ"מ:

שם רב ושמואל רב אמר כשרה ושמואל אמר פסולה כצ"ל לגי' רש"י:

שם בבמה גדולה אמרה תורה לן ישרף ופיגול ישרף כו' כצ"ל. ומ"ו הב"ז כתב שהוא טעות מפורסם ולא ידעתי למה ומפי' רש"י ד"ה מפגל כו' משמע כגירסא שלפנינו:

רש"י ד"ה שהכניסה כו' לאחר ששחטה בחוץ כו'. והא דדחק רש"י לפרש דמיירי שהכניסה לאחר ששחטה בחוץ אפשר לומר משום דקתני סתמא ופליגי דר"א ומשמע דשתי לשונות דרמי ב"ח פליגי אדר"א כדמפרש רש"י לקמן מ"ה מפרש רש"י דמיירי אפילו הכניסה אחר שחיטה כל דין במה גדולה נוהג בהם ופליגי אלישנא קמא דרמי ב"ח נמי ועוד נ"ל דהוכרח רש"י לזה כיון דבעיא דר"ז קאי אליבא דר"א וקאמר דהיינו פלוגתא דרבה ור"י ופלוגתא דרבה ור"י באם עלו אחר ששחטה בדרום מהו שיעלו בגירסת רש"י ואי מיירי הכא שהכניסה חיה היאך ס"ד דתליא בפלוגתא דרבה ור"י בשלמא לר"י מוכח שפיר מה התם דעשה מעשה בפסול ששחטה בדרום אפ"ה ס"ל דאמרינן קלט מכ"ש הכא דלא עשה מעשה רק שהקדישן לבמה קטנה מכ"ש דאמרינן קלט אם הכניסה חיה לפנים וכל דין במה גדולה נוהג בהן אלא רבה בשלמא התם עשה מעשה בפסול מ"ה לא אמרינן קלט אבל הכא מודה אפילו הוה מחיצה כמו מזבח אמרינן קלט מ"ה מפרש רש"י דהכא נמי מיירי שעשה מעשה ושחטה בחוץ ודחה דלמא אפ"ה מודה רבה דאמרינן קלט גבי מחיצה דלא דמי למזבח נ"ל:

ד"ה מועלין בהן כו' במס' מעילה וה"ג במס' מעילה וה"נ גרסינן הכי לאו היינו כו' מועלין בה ולא אמרינן כמאן דחנקנין דמי והוי ליה כקדשים שמתו דיצאו מידי מעילה כדתני' במסכת מעילה ואיבעיא להו עלו כו' כצ"ל. אבל תמיה לי לגירסא זו דהיאך ס"ד דהיינו פלוגתא דרבה ור"י בשלמא לרבה מוכח שפיר מה התם לא אמרינן קלוט היכא דעלו מכ"ש הכא דהוציאה לחוץ אח"כ דהוי כמו ירדו כ"ש דלא אמרינן קלוט אלא ר"י בשלמא התם אמרינן כיון דעלו דקלוט אבל הכא כיון דהדור הדר הוי כמו ירדו ולמה דחו בדר"י משום דתרי מקומות נינהו אפילו בחד מקום כיון דירד מודה ר"י דלא אמרינן קלוט וצ"ע רב ליישב סוגיא זו לגירסת רש"י:

ד"ה דלא חזו כו' עולה והנהו לאו כו' כצ"ל:

ד"ה במדבר בסיני הס"ד וכצ"ל:

ד"ה קרן כו' קדשים הס"ד. ואח"כ ד"ה כיור וכנו במזבח של משכן כתיב כיור ובין אהל מועד ובין המזבח כתיב הס"ד וכצ"ל:

ד"ה מה יוצא כו' אף לן כשר ומעתה כו' כצ"ל:

תוס' ד"ה בעי רב אדא כו' ואיבעיא להו עלו מהו שירדו כו' כצ"ל:

בא"ד והכא מיירי בהכניסה חיה כו'. פירוש בין ר"א ובין בעיא דר"ז מיירי שהכניסה חיה דלא כרש"י וע"כ צ"ל דכוונת התוספות דבעיא דר"ז היינו שהכניסה חיה ושחטה בפנים ואח"כ הוציאה לחוץ אי אמרינן קלוטה או לא ומ"ה שפיר קאמר דהיינו פלוגתא דרבה ור"י דפליגי במשלה בהן האור דלר"י מהני משלה בהן האור דאמרינן קלט ויעלה ה"ה הכא כיון ששחטה בפנים הוי כמו משלה בהן האור אמרינן נמי קלט ולרבה דלא מהני משלה בהן האור ולא יעלו ה"ה הכא אבל אי אמרינן דבעיא דר"ז בהכניסה חיה והוציאה חיה היאך ס"ד דהיינו פלוגתא דרבה ור"י דילמא הא דקאמר ר"י דיעלו משום דמשלה בהן האור וקלטה המזבח כנ"ל ברור:

בא"ד ולפי גירסא זו גרסינן בסמוך כו'. פי' דלגירסא זו דרבה ור"י פליגי באם ירדו מהו שיעלו וקאמר מילתא דפשיטא לרבה ור"י מיבעיא ליה לר"י ע"כ הגירסא באיבעיא דר"י נמי וירדו מהו שיעלו:

בא"ד בדרום או שמא כיון כו' כצ"ל:

בא"ד וללשון ראשון דמיבעיא ליה כו' כצ"ל. ולא גרסינן אבל ללשון ראשון וכ"ה הגירסא בכל הספרים. פירוש ללשון ראשון דרמי ב"ח והכי פירושו דגירסת התוספות בסוגיא דרמי ב"ח כגירסא שלפנינו ולפ"ז ללשון ראשון דרמי ב"ח דקדשי במה קטנה אע"פ ששחטן בבמה קטנה דאם הקריבו בבמה גדולה כל דין במה גדולה נוהג בהן אפילו לכתחילה וע"כ מיבעיא לר"י בלא משלה דבמשלה פשיטא דיעלו בשלמא לגירסת רש"י במילתא דרמי ב"ח ללשון ראשון (דקשיא) [לוח תיקונים מהדורה משנית: דקדשים] ששחטן בבמה קטנה והכניסה אין דין במה גדולה נוהג בהן מיבעיא לר"י במשלה בהן האור אי נמי אין דין במה גדולה נוהג בהן ויעלו אבל לגירסת התוס' ע"כ מיבעיא לר"י בלא משלה ומדמה לשחיטת דרום ובלא משלה כ"ע ל"פ כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו ואפ"ה מיבעיא לר"י ולפ"ז היאך קאמר מילתא דפשיטא לרבה ולר"י מיבעי לר"י הא מילתא דפשיטא לכ"ע היא דלא יעלו מ"ה כתבו וצריך לומר הא דקאמר מילתא דפשיטא כו' היינו לא"ד פי' לא"ד דרמי ב"ח כגירסא שלפנינו דקדשי במה קטנה אע"ג דקרבינהו בבמה גדולה אין דין במה גדולה נוהג בהן ומיבעיא ליה לר"י היכא דמשלה בהן האור אי דין במה גדולה נוהג בהן אי לאו ולפ"ז שפיר קאמר מילתא דפשיטא לרבה

ור"י במשלה בהן האור דפליגי בהכי מיבעיא לר"י כנ"ל ברור ודוק היטיב ומ"ו הב"ז מפרש בע"א ודבריו אינם מובנים לי. אבל הא קשיא לי לפי' התוספות דמיבעיא לר"י אי שחיטת חוץ הוה כמו שחיטת דרום או כיון ששחטה בהיתר בחוץ שלכך הקדישה לא הוה כמו שחיטת דרום לפ"ז היאך קאמר מילתא דפשיטא לרבה ולר"י מיבעיא ליה לר"י דלמא מיפשט פשיטא נמי לר"י דשחיטת דרום אע"ג דמשלה האור דלא יעלו כרבה רק מיבעיא ליה אי שחיטת חוץ הוה כמו שחיטת דרום או לאו וצ"ע ליישב:

דף קכ:

רש"י ד"ה תורת כו' פיגול והא דאיצטריך כו' הד"א:

בא"ד במה קטנה בזמן כו' כצ"ל:

בא"ד וטמא נמי בההיא כו'. וכתב מ"ו הב"ז דבתיבת טמא נכלל ג"כ שלא יהא הכהן או הזר העובד בבמה טמא ואם עבד בטומאה חילל וכדאיתא לעיל דט"ז כו' עכ"ל ובאמת צדקו דבריו דמשמע לעיל הכי אבל על עיקרא דדינא קשיא לי כיון דטמא איתרבאי בבמה מהאי קרא תורה אחת לכל השלמים ובהאי קרא לא כתיב אלא אכילת טומאה או טומאת בשר או טומאת הגוף ומנ"ל לרבות שאם עבד בטומאה בבמה שחילל והא דקתני במתני' אבל נותר והזמן וטמא שווין היינו לענין אכילה כמו שפרש"י והנפש אשר תאכל כתיב וצ"ע: